כללי

דירקטוריון הבנק מתכבד להגיש לאסיפה הכללית של בעלי המניות, דוח המתייחס למצבו העסקי של הבנק ותוצאות פעולותיו בשנת 2014. דוח זה מוגש בנוסף לדוחות הכספיים המבוקרים ליום 31 בדצמבר 2014 ולסקירת ההנהלה לאותו תאריך, שאושרו על ידי הדירקטוריון בישיבה שהתקיימה ביום 24 בפברואר 2015.

הנתונים המוצגים בדוח מתייחסים לנתונים מאוחדים ומוצגים ב"סכומים מדווחים" (ראה ביאור 1ב'(2) בדוחות הכספיים).

שינויים במדיניות החשבונאית

הבנק מיישם החל מיום 1 בינואר 2014, את הוראות בנק ישראל בנושא: "מדידת הכנסות ריבית", המבוססות על כללי החשבונאות הנהוגים בארה"ב בנושא זה (תקן FAS - 91).

על פי הוראות אלו נדרשו התאגידים הבנקאיים ליישם את הכללים החדשים למדידת הכנסות ריבית, רק לגבי הכנסות הנובעות מהלוואות שניתנו החל מיום 1 בינואר 2014 ואילך (ולא לגבי הכנסות שנרשמו בשנים קודמות). לפיכך, הנתונים התוצאתיים לשנים הקודמות, הכלולים בדוחות כספיים אלו, אינם ברי השוואה לנתונים הכספיים בתקופת הדוח, בסעיפי: "הכנסות ריבית" ו"הכנסות מעמלות" (למידע נוסף באשר להשלכות הנובעות מהשינוי במדיניות החשבונאית, כאמור - ראה ביאור 1ד'(1) בדוחות הכספיים).

חלק א' - הסביבה העסקית

1. התפתחויות כלכליות בשנת 2014

האינדיקטורים הכלכליים לשנת 2014 מצביעים על מגמה מעורבת בהתפתחות המשק בסוף שנת 2014. מידע נוסף באשר למשבר הכלכלי במשק העולמי - לרבות התפתחויות שליליות שנרשמו בשנת 2014 במדינות מסוימות המשתייכות ל"גוש היורו" - נכלל בפרק 12ב'(8) להלן.

תוצר מקומי גולמי - על פי אומדנים מוקדמים שפורסמו על ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, עלה התוצר המקומי הגולמי בשנת 2014 בשיעור של כ- 2.6%, בהמשך לעליה בשיעור 3.2% שנרשמה אשתקד. נתון זה מהווה אינדיקטור מרכזי למגמת הפעילות הכלכלית במשק.

התוצר המקומי הגולמי לנפש (המנכה משיעור הצמיחה את שיעור הגידול באוכלוסיה), עלה בשנת 2014 על פי אומדנים מוקדמים אלה בשיעור מתון של 0.7%, בהמשך לעליה בשיעור של 1.3% שנרשמה בנתון זה אשתקד.

המדד המשולב לבחינת מצב המשק עלה בחודש דצמבר 2014 בשיעור של 0.3% והשלים עליה מצטברת בשיעור של 2.1% בכל שנת 2014, בהמשך לעליה בשיעור של 3.4% שנרשמה בנתון זה אשתקד. נתונים אלו מצביעים אף הם על התמתנות במגמת ההתרחבות במשק.

התוצר העסקי (למעט תוצר השירותים הציבוריים והקהילתיים ושירותי הדיור), עלה בשנת 2014 בשיעור של 2.5%, בהמשך לעליה בשיעור של 3.4% שנרשמה בנתון זה אשתקד.

על פי נתוני המגמה עלה מדד הייצור התעשייתי (בניכוי עונתיות) בחודשים ספטמבר - נובמבר 2014 בשיעור של 0.4% בחישוב שנתי, בהמשך לעליה בשיעור של 0.8%, בחישוב שנתי, שנרשמה בנתון זה בשלושת החודשים הקודמים. העליה במדד נובעת, בעיקר, מגידול בתפוקת ענפי הטכנולוגיה המסורתית.

צריכה – מדד הפדיון במסחר הקמעונאי, המהווה אינדיקטור לביקושים בשוק המקומי, עלה בחודשים אוקטובר- נובמבר 2014 בשיעור של 6.9%, בחישוב שנתי, בהמשך לעליה בשיעור של 9.6% שנרשמה בנתון זה בחודשיים הקודמים.

גם מכירות רשתות השיווק (המהוות כשליש מהפדיון במסחר הקמעונאי) עלו ברבע האחרון של שנת 2014 בשיעור של 4.4%, בהמשך לעלייה בשיעור של 6.2% שנרשמה בנתון זה ברבע הקודם.

סחר חוץ ומאזן התשלומים – הגירעון המסחרי של ישראל ירד בשנת 2014 בשיעור של 4.3% והסתכם בכ- 49.1 מיליארד ש"ח.

יבוא הסחורות ירד בשנת 2014 בשיעור של כ- 0.5% והסתכם בכ- 255.4 מיליארד ש"ח. הירידה נובעת, בעיקר, מקיטון בשיעור של 13.7% ביבוא חומרי אנרגיה, המהווה כ- 17.8% מכלל היבוא - והסתכם בכ- 45.4 מיליארד ש"ח וקיטון בשיעור של 44.8% ביבוא אוניות ומטוסים, המהווה כ- 0.5% מסך היבוא - והסתכם בכ- 1.2 מיליארד ש"ח. מאידך, נרשם גידול בשיעור של 3.3% ביבוא יהלומים גולמיים ומלוטשים, המהווה כ- 12.1% מכלל היבוא - והסתכם בכ- 30.8 מיליארד ש"ח, גידול בשיעור של 8.0% ביבוא מוצרי צריכה, המהווה כ- 17.6%, מכלל היבוא - והסתכם בכ- 44.9 מיליארד ש"ח, וגידול בשיעור של 4.3% ביבוא מוצרי השקעה, המהווה כ- 13.1% מכלל היבוא - והסתכם בכ - 33.4 מיליארד ש"ח.

מאידך, מצביעים נתוני המגמה, בניכוי עונתיות, על עליה בשיעור של 22.2%, בחישוב שנתי, בהיקף יבוא הסחורות (למעט יהלומים, אניות, מטוסים וחומרי אנרגיה) ברבע האחרון של שנת 2014, בהמשך לעליה בשיעור של 8.0% שנרשמה בנתון זה ברבע הקודם.

יצוא הסחורות עלה בשנת 2014 בשיעור של 0.5%, והסתכם בכ- 206.3 מיליארד ש"ח. העליה ביצוא הסחורות נובעת, בעיקר, מגידול בשיעור של 0.9% ביצוא התעשייתי, המהווה כ- 81.7% מכלל יצוא הסחורות - והסתכם בכ- 168.5 מיליארד ש"ח.

מאידך, נרשם קיטון בשיעור של 9.7% ביצוא ענפי החקלאות הייעור והדיג, המהווה כ- 2.4% מכלל יצוא הסחורות - והסתכם בסך של 4.9 מיליארד ש"ח, וירידה בשיעור של 1.6% ביצוא יהלומים מעובדים, המהווה כ- 10.9% מכלל היצוא - והסתכם בשנת 2014 בסך של 22.4 מיליארד ש"ח.

גם נתוני המגמה בניכוי עונתיות, מצביעים על עליה בשיעור של 16.3%, בחישוב שנתי, ביצוא הסחורות (למעט אוניות, מטוסים ויהלומים) ברבע הרביעי של שנת 2014, בהמשך לעליה בשיעור של 15.3%, בחישוב שנתי, שנרשמה בנתון זה ברבע הקודם.

תיירות – בשנת 2014 נרשמה ירידה בשיעור של כ- 1.5% במספר הלינות במלונות התיירות, לכ- 22.2 מיליון לינות. הירידה שנרשמה בנתון זה מוסברת בקיטון בשיעור של כ- 5.7% במספר לינות התיירים ומאידך, נרשמה עליה בשיעור של כ- 1.8% במספר הלינות של תושבי ישראל.

הירידה שנרשמה במספר לינות התיירים מוסברת בעיקר בהידרדרות שנרשמה במצב הביטחוני ברבע השלישי של השנה, שהובילה למבצע צבאי נרחב שהתנהל בדרום הארץ בחודשי הקיץ (מבצע "צוק איתן").

תקציב המדינה – הכנסות המדינה ממיסים ואגרות עלו בשנת 2014 בשיעור של כ- 5.9% והסתכמו בכ- 248.4 מיליארד ש"ח.

העליה שנרשמה בהכנסות המדינה נובעת מעליה בשיעור של 3.9% בהכנסות מ"מיסים ישירים" לסך של 124.9 מיליארד ש"ח, עליה בשיעור של 7.9% בהכנסות ממיסים עקיפים לסך של כ- 123.5 מיליארד ש"ח, ועליה בשיעור של 5.6% בהכנסות מאגרות לסך של כ- 6.3 מיליארד ש"ח.

הגירעון הכולל בפעילות הממשלה לשנת 2014 הסתכם על פי אומדן ראשוני לסך של כ- 29.9 מיליארד ש"ח, ומהווה כ- 2.8% מהתוצר המקומי הגולמי. נתון זה נמוך מיעד הגירעון המכסימלי שנקבע על ידי הממשלה לשנת 2014 (31.3 מיליארד ש"ח).

מניתוח הגירעון התקציבי בחתך פעילויות הממשלה עולה, כי מרבית הגירעון (בסך של כ- 23.3 מיליארד ש"ח), נובע מהפעילות המקומית של הממשלה (ללא מתן אשראי), ויתרתו (בסך של כ- 6.6 מיליארד ש"ח), נובע מפעילות הממשלה בחו"ל.

תעסוקה – על פי נתוני המגמה לחודש דצמבר 2014 הסתכם שיעור הבלתי מועסקים במשק בכ- 5.7% מכוח העבודה, המהווה ירידה בשיעור של 0.2 נקודות האחוז ביחס לנתון שנרשם בתחילת שנה.

שיעור ההשתתפות בכח העבודה הסתכם בחודש דצמבר 2014 בכ- 64.2%, ומהווה עליה בשיעור של 0.9 נקודות האחוז ביחס לנתון שנרשם בתחילת השנה.

אינפלציה – מדד המחירים לצרכן ירד בשנת 2014 בשיעור של 0.2%, לעומת עליה בשיעור של 1.8% שנרשמה אשתקד. הירידה שנרשמה במדד המחירים לצרכן בשנת 2014, מהווה סטיה מטווח יעד האינפלציה שנקבע על ידי הממשלה (3% - 1%). מדד המחירים לצרכן "ללא דיור" ירד בשיעור של 1.4%, והמדד "ללא ירקות ופירות" נותר יציב.

יצוין בהקשר זה, כי בשנת 2014 נרשמה ירידה בתרומת המגזר הצמוד למדד להכנסות המימון של הבנק. הקיטון בהכנסות, נובע מירידה במרכיב ההכנסות מהפרשי ההצמדה (הנגזרות מהירידה שנרשמה במדד המחירים לצרכן, כאמור), ומהסטת עודפי השימושים למגזר השקלי הלא צמוד.

מדיניות מוניטרית – בעקבות סימני האטה שהחלו להסתמן בפעילות המשק והחשש שהאירועים הביטחוניים שהתחוללו ברבע השלישי של השנה יגרמו להחרפה נוספת במגמה זו, הפחית בנק ישראל את הריבית במכרז המוניטרי בשנת 2014 ב- 0.75 נקודות האחוז - לשיעור נמוך של 0.25%, בלבד.

ציפיות האינפלציה לשנה הקרובה (הנגזרות מההפרש שבין תשואת אגרות החוב ה"צמודות", לתשואת אגרות החוב ה"שקליות") - לטווח של שנה, הסתכמו בסוף שנת 2014 בשיעור של כ- 0.6%, המהווה ירידה בשיעור של 1.1 נקודות האחוז לעומת הנתון שנרשם בסוף שנת 2013 (1.7%). ציפיות אלו נמוכות מהרף התחתון של טווח יעד האינפלציה שקבעה הממשלה (3% - 1%).

אמצעי התשלום במשק עלו בשנת 2014 בשיעור של כ- 35.6% והסתכמו בכ- 197.7 מיליארד שקל.

שער החליפין – בשנת 2014 נרשמה מגמה מעורבת בהתפתחות מערכת שערי החליפין שבין השקל לבין מרבית המטבעות הזרים העיקריים: ביחס לדולר של ארה"ב נחלש השקל בשיעור של 12.0%, וביחס ללירה שטרלינג בשיעור של 5.6%.

מאידך התחזק השקל ביחס ליין היפני בשיעור של 1.6%, וביחס לאירו בשיעור של 1.2%. ההתחזקות שנרשמה בשער החליפין של הדולר לעומת השקל הגדילה את מרכיב ההכנסות מהפרשי שער שנכללו בסעיף "הכנסות מימון שאינן מריבית (ראה הרחבה בפרק 5 להלן).

שוק ההון – בסיכום שנת 2014 נרשמו עליות שערים הן בשוק המניות המקומי (על רקע מגמה חיובית שנרשמה במרבית השווקים בעולם) והן בשוק אגרות החוב (הממשלתיות ו"הקונצרניות") בכל מגזרי ההצמדה. העליות שנרשמו בשוק ההון בשנת 2014 מהוות המשך למגמה ששררה בשוק זה אשתקד.

המגמה החיובית בשוק המניות הושפעה ממספר גורמים וביניהם:

- הורדת הריבית במכרז המוניטרי שיזם בנק ישראל במהלך שנת 2014, על רקע סביבת האינפלציה הנמוכה ומגמות דומות שנרשמו בשווקי חו"ל - הפחיתה את אטרקטיביות ההשקעות באפיקים הסולידיים (פקדונות בנקאיים) וגרמה להסטת כספי השקעות וחסכונות לזמן קצר, לשוק ההון.
- עליות השערים שנרשמו בשוקי המניות בחו"ל, בעיקר בארה"ב, על רקע סימני ההתאוששות שמפגינה הכלכלה האמריקאית.
- ירידה בהיקף האבטלה, לשיעור של כ- 5.6%, וירידה בגירעון הממשלה.

השפעת גורמים אלו מותנה על ידי מספר התפתחויות שליליות, לרבות:

- ירידה בקצב הצמיחה של המשק המקומי, שהושפעו מהאירועים הביטחוניים שהתרחשו ברבע השלישי של השנה (מבצע "צוק איתן").
- הורדת אופק דירוג האשראי של מדינת ישראל על ידי חברת "FITCH", מ- "חיובי", ל- "יציב".

עליות השערים בשוק המניות בשנת 2014 לוו במחזורי מסחר נמוכים בבורסה ומחוצה לה. עם זאת, בסיכום שנת 2014 נרשמה עליה מתונה בשיעור של כ- 3.5% במחזורי המסחר, לסך של כ- 1,213 מיליון ש"ח.

בעקבות ההתאוששות במחזורי המסחר, כאמור, וירידת התשואות בשווקים הסולידיים עלו היקפי הסכומים שגויסו בשוק הראשוני בשנת 2014 בשיעור של כ- 13%, לסך של כ- 8.7 מיליארד ש"ח, לעומת כ- 7.7 מיליארד ש"ח שגויסו בשנת 2013.

בסיכום שנת 2014, נרשמו עליות שערים במרבית מדדי המניות: מדד "ת-א 25" עלה בשיעור של כ- 10.2%, ומדד "ת-א 100" עלה בשיעור של כ- 6.7%. מאידך, ירד מדד "ת-א 75" בשיעור של כ- 9.8%, ומדד "היתר" ירד בשיעור של כ- 6.7%.

עליות שערים נרשמו גם בשוק אגרות החוב הממשלתיות ובשוק אגרות החוב הקונצרניות שלוו במחזורי מסחר גבוהים. בסיכום שנת 2014 עלו שערי אגרות החוב הממשלתיות הצמודות למדד בשיעור של כ- 5.8%, ואגרות החוב הממשלתיות שאינן צמודות עלו בשיעור של כ- 7.2%. התשואות לפדיון, ברוטו, של אגרות החוב הממשלתיות הצמודות למדד, נעו בסוף שנת 2014, בשיעורים שבין (0.17-)% באגרות החוב "קצרות הטווח", לכ- 1.34% באגרות החוב "ארוכות הטווח".

במקביל, נרשמו עליות גם במחיריהם של המלוות קצרי המועד, שעלו בשנת 2014 בשיעור של כ- 0.8%. לאחר עליות אלו, מסתכמת התשואה השנתית לפדיון של מלוות אלו בסוף שנת 2014, בשיעור של כ- 0.3%. מחזור המסחר היומי הממוצע בבורסה ומחוצה לה, במלוות קצרי המועד, עלה בשנת 2014 בשיעור של 10.5% והסתכם בכ- 640 מיליון ש"ח.

היקף גיוס ההון הממשלתי באגרות החוב, ברוטו, הסתכם בכ- 51 מיליארד ש"ח, לעומת גיוס בהיקף של כ- 65 מיליארד ש"ח אשתקד. לאור הירידה בהיקף הגירעון הממשלתי, הסתכם גיוס ההון, נטו, בשנת 2014 בסך של כ- 1.7 מיליארד ש"ח, בלבד, לעומת 21.0 מיליארד ש"ח שגויסו על ידי המדינה אשתקד. כ- 7.0% מגיוס ההון בוצע באמצעות אגרות חוב לא צמודות, בדומה לאשתקד.

בשנת 2014 נמשכה העליה במרכיב תיק הנכסים של הציבור המושקע באפיק "קרנות הנאמנות" שצמח בשנה זו בכ- 26.4 מיליארד ש"ח, בהמשך לגידול בסך של 52.6 מיליארד ש"ח שנרשם באפיק השקעה זה אשתקד.

התפלגות הסכומים שגויסו בקרנות הנאמנות בחתך אפיקי השקעה, מצביעה על גיוס בסך של כ- 27.9 מיליארד ש"ח בקרנות "אגרות החוב", וכ- 8.3 מיליארד ש"ח גוייסו בקרנות "חו"ל". מאידך, נרשמו פדיונות בסך של כ- 2.1 מיליארד ש"ח בקרנות "השקליות", כ- 7.4 מיליארד ש"ח נפדו מהקרנות ה"כספיות", וכ- 0.3 מיליארד ש"ח נפדו מהקרנות ה"מנייתיות".

2. חקיקה ופיקוח

א. ציות לחוקי המס בארה"ב ("Foreign Account Tax Compliance Act ("FATCA

במטרה להגביר את הפיקוח והאכיפה על נתינים אמריקאיים המנהלים חשבונות כספיים מחוץ לגבולות ארה"ב, תיקנו שלטונות המס בארה"ב בחודש מרס 2010 את חוקי המס המקומיים - לרבות שינוי משטר הדיווח של מוסדות פיננסיים זרים, לשלטונות המס בארה"ב.

בהתאם לכללים חדשים אלו, נדרשים מוסדות פיננסיים הפועלים מחוץ לארה"ב, לחתום על הסכמים עם שלטונות המס האמריקאים (ה- "I.R.S"), במסגרתם יתחייבו מוסדות אלו לזהות את כלל החשבונות המתנהלים בבנק עבור אנשים פרטיים וישויות הנמצאים בבעלות ישירה או עקיפה של נתינים אמריקאיים, לדווח עליהם לשלטונות המס האמריקאיים, ולנכות מס מלקוחות שלא יספקו את המידע והמסמכים הנדרשים.

מוסדות פיננסיים שלא יחתמו על ההסכמים האמורים, יהיו צפויים לניכוי מס בשיעורים גבוהים, מתקבולים שיתקבלו ממקורות אמריקאיים (הן בגין נכסיהם והן בגין נכסי לקוחותיהם).

בהמשך לחקיקה זו פרסמה רשות המיסים האמריקאית בחודש אפריל 2011 הנחיה הנוגעת לחובת הדיווח של אזרחי ארה"ב לרשות, במטרה לצמצם את השימוש שעושים נתיני ארה"ב בחשבונות בנק מחוץ לארה"ב בכדי להימנע מתשלום מס בארה"ב.

בחודש ינואר 2013 פרסמו שלטונות המס האמריקאיים כללים ליישום החוק, שנכנסו לתוקף (ברובם) במחצית השניה של שנת 2014.

במקביל, ובהתאם להחלטת הממשלה מיום 21 במרס 2014, פורסם תזכיר לתיקון חוק מס הכנסה, המסמיך את שר האוצר, באישור ועדת הכספים של הכנסת, לקבוע בתקנות הוראות לזיהוי פרטים של בעלי זכות בחשבונות במוסדות כספיים ואת אופן העברתם לרשות המיסים. בנוסף, הוצע לאפשר לרשות המיסים להטיל עיצומים כספיים על תאגידים בנקאיים בשל אי זיהוי פרטים של בעלי חשבונות, או בשל אי העברתם למנהל רשות המיסים. בעקבות הסכמות מהותיות שהושגו בין ממשלות ארה"ב וישראל ביום 28 באפריל 2014, נחתם ביום 30 ביוני 2014 הסכם בין מדינתי, במסגרתו התחייבה מדינת ישראל לגבש חקיקה שתחייב את המוסדות הפיננסיים בישראל לדווח לשלטונות המס בישראל על חשבונות "אזרחי ארה"ב", לצורך העברת המידע הרלוונטי לממשלת ארה"ב.

בהמשך לחתימת ההסכם, הפיץ בנק ישראל ביום 30 ביוני 2014 הנחיות, לפיהן נדרשים התאגידים הבנקאיים להחיל על חשבונות בנק שייפתחו מאותו מועד ואילך, את הדרישות הרלוונטיות שנקבעו בהסכם הבין מדינתי.

העברת המידע, במתכונת שנקבעה בהסכם, תיושם לראשונה ביום 30 בספטמבר 2015. הבנק נערך ליישום דרישות החקיקה בהתאם ללוחות הזמנים שנקבעו על ידי שלטונות המס בארה"ב (לרבות קבלת רישום מרשויות המס האמריקאיות ביום 30 במרס 2014, המעיד על עמידת הבנק באבני הדרך שנקבעו ליישום ההוראות).

הבנק ממשיך לפעול בשיתוף עם החברה האם, ליישום יתר הדרישות הנגזרות מהוראות החקיקה החדשות.

ב. הסדרת הפעילות בנגזרים: רפורמת "Dodd Frank" (בארה"ב), ורפורמת Emir (באירופה)

בחודש יולי 2010 אושרה בארה"ב רפורמה רחבה: "The Dodd – Frank Wall Street Reform and Consumer Protection Act" (להלן: "הרפורמה"), שנועדה להסדיר את פעילות הבנקים והמוסדות הפיננסיים בארה"ב, וכן את פעילותם של מוסדות פיננסיים הפועלים מחוץ לארה"ב ונותנים שירותים פיננסיים למוסדות אמריקאיים.

בשנת 2012 פורסמו בארה"ב כללים מפורטים ליישום הוראות הרפורמה, ובכלל זה הנחיות שנועדו להפחית את סיכוני האשראי וסיכונים מערכתיים אחרים, הנובעים מהפעילות בשוק המכשירים הנגזרים. במסגרת הנחיות אלו נקבע כי עסקאות בנגזרים שנקשרו עם מוסדות פיננסיים אמריקאיים יסלקו באמצעות "סולקים מרכזיים", הנמנים עם הבנקים הגדולים והמרכזיים.

ההנחיות שנקבעו בכללים נכנסו לתוקף במהלך שנת 2014. הבנק נערך, בשיתוף עם חברת האם, להסדרת פעילות הסליקה בנגזרים בעסקאות שייקשרו עם מוסדות אמריקאיים, בהתאם להנחיות שנקבעו ב"רפורמה".

במקביל להשקת רפורמה זו פורסמה גם באירופה רפורמה בנושא זה: European Market Infrastructure Regulation ("Emir"), המבוססת על עקרונות דומים לרפורמה שפורסמה בארה"ב. הרפורמה האירופאית צפויה לחול על כל מוסד פיננסי הפועל באירופה, ותיושם בהדרגה החל משנת 2016 (ההנחיות הנוגעות לחובת הדיווח יושמו כבר ב- 2014).

עם זאת, עד כה טרם הסתיימו הליכי החקיקה הכרוכים ביישום הרפורמה וטרם נקבע מועד סופי ליישומה.

במסגרת ההיערכות ליישום הכללים שנקבעו בהוראות, מופו בתקופת הדוח, הפערים בתהליכי העבודה ביחס לדרישות ההוראה ונבחנו אפשרויות ההתקשרות עם סולקים מרכזיים פוטנציאליים. בנוסף, חתם הבנק בתקופת הדוח, על פרוטוקול המסדיר את דפוסי העבודה בתחום סליקת עסקאות בנגזרים של הגופים החברים בארגון ISDA.

ג. חקיקה בתחום התחרות במערכת הבנקאית

ביום 16 ביולי 2012 פורסם דוח הביניים של "הועדה לבחינת התחרות במערכת הבנקאית" (להלן: "הועדה"), שהוקמה על ידי משרד האוצר ובנק ישראל בעקבות המלצות שנכללו בדו"ח "הועדה לבחינת שירותים חברתיים כלכליים" ("ועדת טרכטנברג").

הועדה המליצה על הרחבת המידע הבנקאי הנמסר ללקוחות התאגידים הבנקאיים, הרחבת אוכלוסיית הלקוחות שיוגדרו כ"עסקים קטנים", הכנסת עמלות חדשות לפיקוח, והפחתת החסמים המעכבים ניוד לקוחות בין הבנקים. ביום 19 במרס 2013, פורסמו ההמלצות הסופיות של הועדה.

בהמשך להמלצות אלו, פרסם בנק ישראל מספר הוראות שנועדו ליישם חלק מהמלצות הועדה (חלקן טרם גובשו לכדי הוראות מחייבות), ובכללן:

- **"תעודת זהות בנקאית" (הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 425)**

ביום 19 בנובמבר 2014, פרסם בנק ישראל הוראת ניהול בנקאי תקין חדשה (מס' 425) בנושא: "דוחות שנתיים ללקוחות התאגידים הבנקאיים", המיישמת את אחת ההמלצות המרכזיות של הועדה. על פי ההנחיות שנכללו בהוראה יחויבו התאגידים הבנקאיים להמציא ללקוחותיהם (המסווגים כ"יחידים" או "עסקים קטנים"), במשלוח או באמצעות אתר האינטרנט, אחת לשנה (במועד שלא יעלה על שלושה חודשים מתום השנה שחלפה), הודעה תקופתית מקוצרת, הכוללת נתונים על פעילות הלקוח, פירוט תשלומיו והכנסותיו מהבנק, ויתרות נכסיו והתחייבויותיו הכספיים בבנק (המהווה מעין "תעודת זהות בנקאית"). להערכת בנק ישראל, השימוש ב"תעודת הזהות הבנקאית" כאמור, ישפר את יכולת הלקוחות לעקוב אחר הפעילות בחשבונותיהם ועשוי להגביר את התחרות במתן השירותים למשקי הבית והעסקים הקטנים במערכת הבנקאית, ומחוצה לה. בנוסף להודעה שנתית מקוצרת זו, יוכלו הלקוחות לקבל (לבקשתם) גם דוח מפורט יותר.

ההנחיות שנכללו בהוראה יכנסו לתוקף ביום 28.2.2016 והדוחות שיופקו מכוחן יתייחסו לנתוני שנת 2015.

הבנק נערך ליישום ההנחיות שנכללו בהוראה במועד כניסתן לתוקף. יצוין כי יישום ההנחיות יקנה ללקוחות כלים מתקדמים שיאפשרו להם להעריך בצורה מיטבית את מצבם הפיננסי. עם זאת, לא ניתן לחזות בשלב זה את היקף ואופן השימוש של הלקוחות בכלי זה. לפיכך, לא ניתן להעריך בשלב מוקדם זה את ההשלכות שיהיו ליישום ההוראה על פעילות הבנק, אם בכלל.

- **אגודות שיתופיות**

ביום 16 ביוני 2014 הפיץ בנק ישראל טיוטת מסמך, הכוללת עקרונות למבנה אפשרי של אגודה בנקאית בישראל לרבות המתווה הנדרש להקמת גוף זה.

- **מאפייני האגודה הבנקאית:**
  - הון האגודה הבנקאית יורכב ממניות שיונפקו לחברי האגודה בלבד. כל חבר יהיה רשאי להחזיק במניה אחת בלבד.
  - חברי האגודה יהיו יחידים ועסקים קטנים בלבד.
  - מניות האגודה יהיו בלתי סחירות, אך יהיו ניתנות לפדיון בכפוף למגבלות הון האגודה, מבלי שיניבו לבעליהן רווחי הון.
  - האגודה תספק שירותים בנקאיים לחבריה בלבד.
  - השירותים הבנקאיים שתספק האגודה יהיו שירותים קמעונאים פשוטים ויאופיינו בפיזור רחב ובסיכון נמוך.
  - שירותי האגודה יכללו בין היתר חינוך פיננסי לחברי האגודה, לרבות ניהול נכון של משק הבית.
  - עם זאת תידרש האגודה לעמוד בסטנדרטים בנקאיים מקצועיים, לרבות:
    - ממשל תאגידי מותאם לסטנדרטים בנקאיים.
    - חברי הדירקטוריון, המנכ"ל ונושאי משרה משמעותיים, ימונו בכפוף לאישור מוקדם של הפיקוח על הבנקים.
    - הבקרה הפנימית באגודה הבנקאית תעמוד בדרישות המקצועיות שנקבעו למערכת הבנקאית בנושא זה.
    - רואה החשבון המבקר יהיה בעל ניסיון רלוונטי למערכת הבנקאית.

- **המתווה לאישור ורישוי האגודה הבנקאית יכלול:**
  - תהליך מקדמי לבחינת היתכנות שיוצג לפיקוח על הבנקים.
  - הגשת תכנית מפורטת לאישור.
  - היערכות מעשית להקמת האגודה, לרבות: גיוס הון, גיוס כח אדם, הטמעת מדיניות ונהלים, והקמת תשתיות טכנולוגיות.
  - בדיקת ההיערכות על ידי הפיקוח על הבנקים ומתן רישיון, בכפוף לתוצאות הבדיקה.

עד כה טרם גובש נוסח מחייב למתווה האמור, בין היתר עקב שינויים אפשריים שיחולו בעקרונות שפורטו במסמך בעקבות הערות שעשויות להתקבל מהציבור.

בנוסף, יישום המתווה להקמת אגודה בנקאית, כמתואר בטיוטת המסמך כרוך בהליכי חקיקה שטרם החלו. לפיכך, לא ניתן לאמוד בשלב זה, את ההשלכות שיהיו ליישום המתווה (לכשיאושר), על פעילות הבנק במגזר הקמעונאי.

- **תיקון להוראת ניהול בנקאית תקין מס' 439, בנושא: "חיובים על פי הרשאה"**

להערכת בנק ישראל דפוסי העבודה המיושמים במערכת הבנקאית בתהליך העברת "הרשאה לחיוב חשבון" בין בנקים, הנגזרים מההנחיות שנקבעו על ידי בנק ישראל בעבר בנושא זה, מסורבלים ומהווים חסם משמעותי המעכב ניוד לקוחות בין הבנקים.

לפיכך, פרסם בנק ישראל ביום 1 בספטמבר 2014, תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין 439, בנושא: "חיובים על הרשאה", המפשט את הנהלים הקיימים להעברת "חיובים על פי הרשאה", בין הבנקים השונים. בין היתר מאפשר התיקון ללקוחות המעוניינים לשנות את חשבון הבנק המוטב, להגיש את בקשתם באמצעות אמצעי תקשורת מוסכם (ולא רק באמצעות הגשת בקשה בכתב). הגשת הבקשה תוכל להיעשות בין על ידי הלקוח ובין על ידי הבנק הנעבר.

ההנחיות שנכללו בתיקון ייכנסו לתוקף ביום 1 באוקטובר 2015. הבנק נערך ליישום ההנחיות החדשות במועד כניסתן לתוקף. עם זאת, בשלב זה, לא ניתן להעריך עדיין את ההשלכות שיהיו ליישום הכללים החדשים על פעילות הבנק בעתיד.

- **הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 418 בנושא: "פתיחת חשבונות באמצעות האינטרנט"**

בהמשך להמלצות הועדה להגברת התחרות במערכת הבנקאית פרסם בנק ישראל ביום 16 ביולי 2014 הוראת ניהול בנקאי תקין חדשה (מס' 418), בנושא: "פתיחת חשבונות באמצעות האינטרנט". בהתאם להנחיות שנכללו בהוראה הותר לתאגידים הבנקאיים, בתנאים מסוימים, לאפשר ללקוחותיהם לפתוח חשבונות בנק באמצעות האינטרנט.

עם זאת, פתיחת חשבונות בנק באמצעות האינטרנט הותנתה בעמידה במגבלות שונות, ובכללן: הצגת צילום תעודת זהות (והעתק מתעודה רשמית אחרת שהונפקה על ידי מדינת ישראל), זיהוי הלקוח באמצעות תקשורת חזותית אלקטרונית והטלת הגבלות כמותיות שונות על היקף הפעולות שיוכל לקוח לבצע בחשבונות אלו ועל יתרת החובה המותרת בהם.

ההנחיות שנכללו בהוראה נכנסו לתוקף ביום פרסומה. עם זאת, כתנאי מוקדם ליישום ההנחיות החדשות נדרשו התאגידים הבנקאיים למסור הודעה מוקדמת לבנק ישראל על כוונתם ליישם את ההנחיות החדשות, 60 יום לפני הטמעתן בפועל. בשלב זה הבנק אינו ערוך עדיין להשקת השירות החדש. עם זאת, הבנק מתעתד להשיק את השירות החדש במהלך שנת 2015 לאחר שישלים, בשיתוף עם החברה האם, את ההיערכות הנדרשת.

- **תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 432 בנושא: "העברת פעילות וסגירת חשבון של לקוח"**

במסגרת הצעדים הננקטים על ידי בנק ישראל במטרה להגביר את התחרות במערכת הבנקאית, לרבות הוראות המיועדות לצמצום החסמים המקשים על מעבר לקוחות בין הבנקים השונים, פרסם בנק ישראל ביום 15 בדצמבר 2014 תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 432, בנושא: "העברת פעילות וסגירת חשבון של לקוח", הכוללת הנחיות חדשות שנועדו לסייע ללקוחות המבקשים להעביר את פעילותם לתאגיד בנקאי אחר, ובכללן:

- הלקוח יוכל לפנות לבנק באמצעות מגוון אמצעי תקשורת (כגון: אינטרנט, פקס, טלפון), במטרה לקבל מידע על כדאיות העברת חשבונו.
- התאגידים הבנקאיים יחויבו למסור ללקוחותיהם דוח תקופתי, שיפרט את יתרת הנכסים וההתחייבויות בחשבונותיהם.
- התאגידים הבנקאיים יחויבו להמציא ללקוחותיהם, לפי בקשתם, "מדריך להעברת פעילות ולסגירת החשבון".
- לקוח יוכל לפנות לבנק בבקשה לסגירת חשבונו, באמצעות מגוון אמצעי תקשורת שייקבעו.
- טיפול הבנק בבקשת הלקוח לסגירת חשבונו, יוגבל למסגרת זמנים קבועה.
- הבנק הנעבר יוכל להכנס לנעלי הלקוח (לאחר שיקבל ייפוי כח מתאים) ולבצע עבורו את הפעולות הנדרשות להעברת חשבון הבנק שלו מהבנק המעביר, לבנק הנעבר.

ההנחיות שנכללו בהוראה ייכנסו לתוקף במדורג החל מיום 1 בינואר 2015 ועד ליום 28.2.2016. הבנק נערך ליישום ההנחיות במועדים שנקבעו לכניסתן לתוקף.

בשלב מוקדם זה לא ניתן להעריך את היקף ואופן השימוש של הלקוחות בכלים החדשים שהועמדו לרשותם בנושא זה. לפיכך, לא ניתן עדיין לאמוד את השלכות ההנחיות החדשות על פעילות הבנק, אם בכלל.

ד. חקיקה בתחום העמלות הבנקאיות

(1) חקיקה בנושא: "עמלות ניהול חשבונות עובר ושב"

בהמשך להמלצות הועדה, ובמסגרת הצעדים הננקטים על ידי בנק ישראל המכוונים להפחתת עלויות הניהול של חשבונות עובר ושב ללקוחות הבנקים (בדגש על "יחידים", ו"עסקים קטנים"), פרסם בנק ישראל ביום 28 בנובמבר 2013 תיקון ל"כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות) (תיקון), התשע"ד - 2013" (להלן: "התיקון"), הכולל שינויים הן בהגדרת הלקוחות הנכללים בתכולת התיקון והן בשיטות לחישוב העמלות ללקוחות שנכללו בתקנות אלו, כדלקמן:

- **שינוי הגדרת "לקוח יחיד"**

על פי התיקון ימועטו מהגדרת "לקוח יחיד", תאגידים (שמסווגים לאחר אישור התיקון, כ"עסקים קטנים", או "לקוחות אחרים" ויוחלו עליהם התעריפונים הרלוונטיים הנגזרים). מכיוון שהתיקון המוצע כרוך בשינויי חקיקה, הופצה בחודש יולי 2013 טיוטת תזכיר לתיקון "חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון מס' 19), התשע"ג - 2013", המיישמת את התיקונים בהגדרות שהוצעו על ידי בנק ישראל, כאמור. עד כה טרם הסתיימו הליכי החקיקה בנושא זה.

- **שינויים במתכונת גביית עמלות ניהול חשבונות עובר ושב:**

בתיקון לכללי הבנקאות, כאמור, נכללו גם הנחיות לשינויים בשיטת חישוב עמלות הניהול של חשבונות עובר ושב, ולהפחתת עלויותיהן, כדלקמן:

- **הפחתת "עמלת המינימום" לניהול חשבון עובר ושב**

בכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות) שפורסמו בשנת 2008, נקבע כי העלות המינימלית לניהול חשבון עובר ושב בידי "יחיד" ו"עסק קטן" - לא תפחת מ"שתי פעולות פקיד" (כהגדרתן בתעריפון המלא). במסגרת התיקון לכללי העמלות שפורסם על ידי בנק ישראל כאמור, הופחת סכום "עמלת המינימום" משתי פעולות פקיד, לפעולת פקיד אחת.

- **הנהגת "מסלולי עמלות"**

על פי החקיקה ששררה עד ליום 31.3.2014, חויבו לקוחות הבנק בעמלות עבור ניהול "חשבונות עובר ושב", בהתבסס על היקף הפעולות שבוצעו על ידם בפועל (שיטת: "PAY AS YOU GO"). במסגרת התיקון לכללי הבנקאות, שנכנס לתוקף ביום 1 באפריל 2014, נדרשו התאגידים הבנקאיים להציע ללקוחות המסווגים כ"יחידים" ו"עסקים קטנים" שיטה אלטרנטיבית לגביית עמלת ניהול של חשבונות עובר ושב - המבוססת על תשלום חודשי קבוע ומוסכם מראש (להלן: "שיטת המסלולים").

הכללים החדשים שנכללו ב"תיקון" הגדירו שני מסלולי תשלום חודשיים סטנדרטיים, כדלקמן:

- "המסלול הבסיסי" - הכולל פעולת "פקיד" אחת, ו- 10 פעולות ב"ערוץ ישיר".
- "המסלול המורחב" - הכולל 10 פעולות "פקיד", ו- 50 פעולות ב"ערוץ ישיר".

בנוסף, הותר לבנקים להציע ללקוחותיהם מסלול נוסף: "מורחב פלוס" (שאינו נמנה על המסלולים הסטנדרטיים), הכולל את כל הפעולות שנכללו ב"מסלול המורחב" ושירותים נוספים לפי שיקול דעתו של התאגיד הבנקאי בתעריף קבוע ומוסכם מראש.

המסלולים יוצעו ללקוחות הכלולים בקטגוריות אלו, שיוכלו לבחור באחת מבין השיטות (הקיימת או החדשה), או באחד המסלולים, כרצונם, ולשנות את החלטתם, בכל עת, בכפוף למסירת הודעה מראש.

להערכת בנק ישראל השימוש בכלים חדשים אלו (המהווים תשתית נוחה לצורך השוואת עלויות בין הבנקים השונים), יסייע ללקוחות בקבלת החלטה מושכלת (באמצעות הגדלת השקיפות בתחום זה) - ויגרום בשלב מאוחר יותר, להגדלת התחרות בין הבנקים ולהוזלת העלויות בגין ניהול "חשבונות העובר ושב" במערכת הבנקאית.

במסגרת היערכותם ליישום מסלולי העמלות שנקבעו על ידי בנק ישראל, נדרשו התאגידים הבנקאיים לדווח לבנק ישראל על שלבי הביניים בהיערכותם ליישום הכללים החדשים.

בעקבות בחינת דיווחי הבנקים, הגיע בנק ישראל למסקנה, שהתמחור המתגבש בתאגידים בנקאיים מסוימים, אינו עולה בקנה אחד עם המטרה המקורית שעמדה בבסיס התיקונים לחקיקה.

לפיכך, החליט בנק ישראל ביום 5 במרס 2014 להטיל פיקוח על תעריף ה"מסלול הבסיסי" ולקבוע לו מחיר מירבי בסך של 10 ש"ח לחודש.

במהלך חודש מרס 2014 השלים הבנק את היערכותו ליישום ההוראות החדשות וקבע תעריפים למסלולי העמלות השונים, כדלקמן:

- המסלול הבסיסי: 8.5 ש"ח לחודש.
- המסלול המורחב: 26.5 ש"ח לחודש.

התיקונים לכללי העמלות בנושא: "ניהול חשבונות עובר ושב", כאמור, נכנסו לתוקף ביום 1 באפריל 2014, ומיושמים על ידי הבנק, החל ממועד זה.

לאחר יישום הכללים החדשים, התבקשו התאגידים הבנקאיים על ידי בנק ישראל לנקוט בפעילות הסברתית במטרה להעמיק את תודעת ציבור הלקוחות לכללים החדשים ולאפשרויות שנפתחו בפניהם, לרבות: משלוח דפי הסבר מפורטים ופרסום באתר האינטרנט שלהם. בנוסף, נדרשו התאגידים הבנקאיים למסור דיווח באשר לבקרות שננקטו על ידם במסגרת הטמעת הכללים החדשים ובאשר למהלכי השיווק שיושמו, במטרה להפוך את הכללים החדשים לנחלת כלל ציבור הלקוחות.

אימוץ ערוצי התמחור החדשים על ידי לקוחות הבנק כרוך בהליכי בחינה מקדימים, המיושמים על ידם בהדרגה. לפיכך, הנתונים שנאספו על ידי הבנק עד כה אינם נותנים אינדיקציה ברורה לגבי היקף הפגיעה הצפוי בהכנסות הבנק. עם זאת, מתחשיבים שנערכו על ידי הבנק עולה - שיישום הכללים החדשים והמתכונת התעריפית המעודכנת, הפחיתו את הכנסות הבנק מניהול חשבונות עובר ושב בשנת 2014 בסך של כ- 5 מיליון ש"ח.

(2) טיוטת תיקון ל"כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), התשס"ח - 2008"

במסגרת הצעדים שננקטים על ידי בנק ישראל במטרה להקל על הפעילות הבנקאית של משקי הבית והעסקים הקטנים, תוקנו "כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), התשס"ח - 2008", כדלקמן:

- העברה בנקאית באמצעות מערכת "RTGS" עד לסכום של מיליון ש"ח, הוגדרה כ"פעולת פקיד", והעמלה שניתן לגבות בגינה הוגבלה, לפיכך, לתעריף הנגזר מסוג פעולה זה.
- נאסר על התאגידים הבנקאיים לגבות "דמי ניהול" בגין הלוואות לדיור.
- במטרה להקל על לקוחות המבקשים להיכלל בקטגוריית "עסקים קטנים", תוקנה הגדרת לקוחות אלה, לרבות ביטול ההנחיה שחייבה לקוחות אלה להציג מדי שנה דוח המעיד על התאמתם לקריטריונים הנדרשים (כנדרש בכללים הקודמים). בהתאם להנחיות החדשות יחויבו לקוחות אלה להמציא דוחות כאמור, רק אם יידרשו לכך על ידי הבנק.

הכללים החדשים ייכנסו לתוקף במדורג בין ה- 15 לפברואר 2015, ועד 15 ביולי 2015.

להערכת הבנק, אישור הכללים שנכללו בטיוטת התיקון כלשונם, צפוי להקטין את הכנסותיו התפעוליות של הבנק בסכומים לא מהותיים.

ה. חקיקה בנושא: "ריבית על יתרות זכות בחשבונות עובר ושב"

לאחרונה אושרו במליאת הכנסת, בקריאה טרומית, מספר הצעות חוק המבקשות לחייב את הבנקים לשלם ריבית על יתרות זכות בחשבונות העובר ושב של לקוחותיהם.

חלק מיוזמות חקיקה אלו נתמכות על ידי חברי כנסת בוועדת הכלכלה ואף אושרו בוועדת השרים לענייני חקיקה, וייתכן שיגובשו לחוק מחייב בסופו של הליך החקיקה.

בשלב זה, לא ברור אם הצעות חוק אלו יתגבשו לחוק מחייב, ומה יהיה שיעור הריבית אותו יחויבו הבנקים לשלם ללקוחותיהם בגין יתרות זכות אלו. לפיכך, בשלב זה, לא ניתן לאמוד עדיין את השפעת הצעות החקיקה על הכנסות הריבית של הבנק. עם זאת, להערכת הנהלת הבנק, יישום הצעות החקיקה כלשונן צפוי לפגוע מהותית בהכנסות הריבית של הבנק.

בהמשך לצעדים אלו, ולפרסומים שונים שהופיעו באמצעי התקשורת בנושא זה, הוציא בנק ישראל לאחרונה לתאגידים הבנקאיים מכתב, במסגרתו נדרשו הבנקים (מכח סעיף 3 לחוק הבנקאות (שירות ללקוח) בנושא איסור הטעיה), ליידע את לקוחותיהם לגבי הפער שבין ריבית הזכות המשתלמת על פקדונות, לבין ריבית החובה בחשבונם.

בנוסף, נאסר על התאגידים הבנקאיים לייזום פניה ללקוחות שחשבונם נמצא ביתרת חובה, ולהציע להם להפקיד כספים לפקדונות באמצעות "הוראות קבע".

ו. הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 333 בנושא: " ניהול סיכון הריבית"

במסגרת עדכון הוראות ניהול בנקאי תקין, והתאמתן למסגרת העבודה ולסטנדרטים שנקבעו על ידי "ועדת באזל", פרסם בנק ישראל ביום 30 במאי 2013, הוראת ניהול בנקאי תקין חדשה (מס' 333), בנושא: "ניהול סיכון הריבית". ההוראה מבוססת על עקרונות "מסמך באזל", בנושא: "סיכון הריבית" שפורסמו בשנת 2008, וכוללת עקרונות וקוים מנחים לניהול סיכון הריבית לרבות:

- קביעת האסטרטגיה והמדיניות לניהול סיכון הריבית.
- התאמת המדיניות לתיאבון לסיכון של התאגיד הבנקאי ומידת מורכבות פעילותו.
- דרישה למדידת החשיפה לסיכון הריבית הן בגישת ה"רווחים" והן בגישת "השווי הכלכלי".
- קביעת מגבלות לחשיפת הבנק לסיכון הריבית.
- שימוש בתרחישי קיצון.
- הנהגת מערכת דיווחים נאותה, לרבות דיווחים לפיקוח על הבנקים בתרחישים מסוימים.

ההנחיות שנכללו בהוראה נכנסו לתוקף ביום 1 ביולי 2014. הבנק מיישם את ההנחיות שנכללו בהוראה ממועד כניסתן לתוקף.

ז. תגמול נושאי משרה

(1) הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 301A בנושא: "מדיניות התגמול"

להערכת גופי פיקוח בינלאומיים, המשבר הכלכלי שפרץ בשנת 2008 ופגע בבנקים רבים בעולם נגרם, בין היתר, בשל הסדרי תגמול לא נאותים שכללו תמריצים המעודדים נטילת סיכונים חריגים. בעקבות ממצאים אלו, החליטו גופי פיקוח אלו, לפעול להסדרת תחום זה באמצעות דרישה לקביעת "מדיניות תגמול" נאותה, שתהווה מרכיב מרכזי בממשל התאגידי של התאגידים הבנקאיים.

לאור האמור לעיל, פרסם בנק ישראל ביום 19 בנובמבר 2013, הוראת ניהול בנקאי תקין חדשה בנושא: "מדיניות התגמול בתאגיד בנקאי", המבוססת על מסמכי "הפורום ליציבות פיננסית" (FSF\FSB), שפורסמו בשנת 2009, וכוללת עקרונות והנחיות שנועדו להבטיח שהסדרי התגמול הנהוגים בתאגידים הבנקאיים יותאמו למסגרת ניהול הסיכונים ולמטרות ארוכות הטווח שלהם, לרבות:

- מדיניות התגמול תשקף את העקרונות שנקבעו במדיניות ניהול הסיכונים ולא תעודד נטילת סיכונים החורגת מהתיאבון לסיכון של התאגיד הבנקאי.
- מדיניות התגמול תגובש על ידי "ועדת תגמול" ייעודית (שמרבית חבריה יהיו דירקטורים חיצוניים).
- מדיניות התגמול של תאגיד בנקאי החבר בקבוצה בנקאית, תיגזר ממדיניות התגמול של החברה האם (שתהיה אחראית ליישום "מדיניות תגמול קבוצתית").
- יגובשו מנגנוני תגמול נפרדים לעובדים העוסקים בניהול סיכונים, בקרה וביקורת.
- יקבעו מנגנוני תגמול נפרדים ל"עובדים מרכזיים" (כהגדרתם בהוראה), ויוטלו מגבלות שונות על התגמול המשתנה המשולם לעובדים אלה.
- יוטלו מגבלות על תשלום תגמול בגין סיום העסקה, בהיקף העולה על השיעור שנקבע בחוקי העבודה.

ההנחיות והעקרונות שנכללו בהוראה נכנסו לתוקף ביום פרסום ההוראה (19.11.2013). עם זאת, נכללו בהוראה "הוראות מעבר", המאפשרות אימוץ הדרגתי של ההוראה, כדלקמן:

- הותר לתאגידים הבנקאיים לעדכן את מדיניות התגמול שלהם, בהתאם לעקרונות שנקבעו בהוראה עד ליום 30 ביוני 2014, לכל המאוחר (ראה הרחבה להלן).
- העקרונות שנקבעו בהוראה יושמו על הסדרי תגמול פרטניים (שנחתמו עם עובדים מרכזיים קודם לפרסום ההוראה) במדורג, עד ליום 31 בדצמבר 2016, לכל המאוחר. עם זאת ההנחיות שנכללו בהוראה לא יחולו על זכויות שצברו עובדים אלה קודם לפרסום ההוראה.

לאור מורכבות ההנחיות שנכללו בהוראה בכלל, והצורך להתאים את מדיניות התגמול בבנק למדיניות התגמול של החברה האם, בפרט, החליט בנק ישראל ביום 18 במרס 2014 לאפשר לתאגידים הבנקאיים החברים בקבוצה בנקאית, להשלים את היערכותם לגיבוש מדיניות תגמול עדכנית עד ליום 30 בספטמבר 2014.

בתום הרבע השלישי של שנת 2014 השלים הבנק את היערכותו המעשית ליישום ההוראה. במסגרת זו מופו, בסיוע מומחה חיצוני, השינויים הנדרשים במדיניות ובמנגנוני התגמול שהיו בשימוש הבנק, במטרה להתאימם לעקרונות שנכללו בהוראה החדשה, ונערך מסמך מדיניות תגמול המיישם את העקרונות וההנחיות שנכללו בהוראה, שאושר על ידי דירקטוריון הבנק ביום 30 בספטמבר 2014 (לפרטים נוספים באשר לעיקרי ההוראות החדשות שנכללו במסמך המדיניות - ראה פרקים 13ד'(6), ו- 19ד' להלן.

(2) הצעת חוק תגמול נושאי משרה במוסדות פיננסיים (אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ד – 2014

הצעת החוק הממשלתית אושרה בכנסת בקריאה ראשונה ביום 21 ביולי 2014 ומציעה, בין היתר, להגביל את סכום הוצאת השכר לעובד בכיר, שיהיה ניתן לניכוי כהוצאה לצורכי מס - לסך של 3.5 מיליון ש"ח לשנה.

בנוסף, כוללת הצעת החוק דרישה ליישום מנגנון תאגידי שבסמכותו לאשר הסכמי העסקה עם נושאי משרה בהיקף העולה על התקרה שנקבעה, כאמור.

בשלב זה, טרם הסתיימו הליכי החקיקה וטרם נקבע מועד ליישום ההנחיות שנכללו בהצעת החוק, לכשתאושר.

ח. הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 421 בנושא: "הפחתה או תוספת בשיעורי הריבית"

בעבר נהגה במערכת הבנקאית פרקטיקה שכללה מתן הטבות ללקוחות מסויימים באמצעות הפחתה (או תוספת, לפי העניין) של שיעורי הריבית החלים על הלוואות או פקדונות. עם זאת במקרים רבים נכרכו הטבות אלו בהתניות שונות, שגרמו לעיתים לפקיעתן עוד לפני תום תקופת חוזה ההלוואה או הפקדון (כגון: במקרים בהם שיעור הריבית החוזי אינו קבוע, אלא נגזר ממשתנה שוק אחר), או כאשר פקדון מחודש לתקופה נוספת, בסמוך למועד הסיום של הפקדון המקורי.

מכיוון שפרקטיקה זו הקשתה על הלקוחות (בדגש על "יחידים" ו"עסקים קטנים"), להעריך את תשואת המוצרים הבנקאיים, והשוואתם למחירי מוצרים דומים בבנקים אחרים, פרסם בנק ישראל ביום 9 בספטמבר 2013, הוראת ניהול בנקאי חדשה (מס' 421), בנושא: "הפחתה או תוספת בשיעורי הריבית". בהתאם להנחיות שנכללו בהוראה, נדרשו התאגידים הבנקאיים לקבע את ההטבות בשיעורי הריבית הניתנות ל"יחידים" ו"עסקים קטנים" (כהגדרתם ב"כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), התשס"ח - 2008"), לרבות הטבות בגין מוצרים בנקאיים הנושאים ריבית בשיעור משתנה, ופקדונות המתחדשים מעת לעת בהתאם לתנאים החוזיים שנקבע במועד קשירת העסקה בין הבנק ללקוחותיו. ההנחיות שנכללו בהוראה נכנסו לתוקף כדלקמן:

- עבור הלוואות שניתנו בריבית שאינה קבועה - החל מיום 1 בינואר, 2014.
- עבור פקדונות שנתקבלו בריבית שאינה קבועה, או פקדונות המתחדשים מעת לעת - החל מיום 1 ביולי, 2014.

במסמך שהפיץ בנק ישראל לאחר פרסום ההוראה, הובהר שהטבות בריבית שקיבל "יחיד" או "עסק קטן" בגין מוצר בנקאי (פיקדון או הלוואה), ימשיכו לחול על אותו מוצר עד לפרעונו, גם אם הלקוח אינו נמנה עוד על קטגוריית הלקוחות עליה חלות הוראות אלו.

הבנק יישם את ההנחיות שנכללו בהוראה במועדים שנקבעו לכניסתן לתוקף. להערכת הבנק יישום ההנחיות הנוגעות להלוואות בריבית שאינה קבועה, הפחית את הכנסות הריבית של הבנק בתקופת הדוח בסכומים לא מהותיים. לאור פרק הזמן הקצר שחלף ממועד יישום ההנחיות הנוגעות לפקדונות הציבור, לא ניתן לאמוד עדיין את ההשלכות שיהיו ליישום ההוראות על עלות גיוס הפקדונות בבנק. עם זאת, להערכת הנהלת הבנק, בשל סביבת הריבית הנמוכה השוררת בשוק הכספים, לא צפויה, בשלב זה, פגיעה מהותית במרווחי הריבית בבנק.

ט. הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 414 בנושא: "גילוי עלות השירותים בניירות ערך"

מבדיקות שנערכו על ידי בנק ישראל נמצא כי קיים פער גדול בין העמלות התעריפיות בתחום "ניירות ערך" לבין העמלות הנגבות בפועל, המקשה על הלקוחות להשוות בין מחירי השירותים הנהוגים בבנקים השונים, בתחום זה.

במסגרת צעדי ההסדרה שננקטים על ידי בנק ישראל בנושא זה, פרסם בנק ישראל ביום 2 באפריל 2014 הוראת ניהול בנקאי תקין חדשה, בנושא: "גילוי עלות שירותים בניירות ערך", המיועדת להגביר את השקיפות ואת יכולת הלקוחות לנהל משא ומתן אפקטיבי לגבי עלות השירותים בתחום זה.

בהתאם להנחיות שנכללו בהוראה יידרשו התאגידים הבנקאיים להציג ללקוחות המבצעים פעולות בניירות ערך (ישראליים או זרים), מידע השוואתי באשר לשיעורי העמלות הממוצעים שגבה הבנק מלקוחות אחרים שביצעו עסקאות דומות. המידע יוצג ללקוחות במסגרת ההודעות הנשלחות אליהם ובאמצעות פרסום באתר האינטרנט של הבנק.

ההנחיות שנכללו בהוראה נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2015, ויושמו על ידי הבנק החל ממועד זה.

בשלב מוקדם זה לא ניתן לאמוד את ההשלכות שיהיו ליישום הנחיות אלו על תוצאותיו הכספיות של הבנק בעתיד. עם זאת, להערכת הנהלת הבנק צפוי שיישום הנחיות אלו יפחית את הכנסות הבנק ממתן שירותים בתחום ניירות הערך.

י. חוק להקלות בשוק ההון ולעידוד הפעילות בו (תיקוני חקיקה), התשע"ד – 2014

במסגרת פעולות הרשות לניירות ערך להגדלת וגיוון היצע המוצרים בשוק ההון (לרבות השקת מוצרים שיוכלו להתחרות בפקדונות הבנקאיים), הפיצה הרשות לניירות ערך בחודש יוני 2013 נייר עמדה, הכולל הצעה להשקת מוצר חדש: "קרן פקדונות ומלוות" (קפ"מ), המבוסס על מוצר קיים אחר: "קרן נאמנות כספית", בתוספת תכונות ייחודיות שיקנו לו חלק מהמאפיינים הקיימים כיום רק בפקדונות הבנקאיים הלא צמודים לזמן קצר (פק"מ), ובכללם:

- הקרן תוגדר כ"קרן מועדים קבועים" שיחידותיה ייסחרו אחת לשבוע, ביום קבוע. מאפיין זה יפחית את אי הודאות בניהול נכסי הקרן ויקטין את התנודתיות האפשרית במחירי הקרן.
- מאפייני הקרן יאפשרו למנהליה להשיג תשואה נומינלית חיובית ברמת ודאות גבוהה, ויספקו גם אינדיקציה לגבי "אומדן התשואה השנתית" העתידית הגלומה בנכסי הקרן (בדומה לתשואה הקבועה המובטחת בפקדונות הבנקאיים). נתונים אלו יפורסמו אחת לשבוע ויאפשרו למשקיעים להעריך את כדאיות ההשקעה ביחס לתשואות האלטרנטיביות המוצעות בפקדונות הבנקאיים.
- בכדי להגדיל את נגישות המשקיעים למוצר החדש, יתאפשר גם לפקידי ההשקעות בבנקים (שאינם יועצי השקעות מוסמכים), לשווק את המוצר - באמצעות החרגתו מ"חוק הייעוץ".

השקת המוצר המוצע מחייבת הליכי חקיקה. לפיכך, אושר בכנסת ביום 27 בינואר 2014 ה"חוק להקלות בשוק ההון ולעידוד הפעילות בו (תיקוני חקיקה), התשע"ד - 2014".

עם זאת, כתנאי מקדמי להשקת המוצר יידרש שר האוצר לעשות שימוש בסמכות שהוקנתה לו במסגרת החוק ולהחריג מוצרים פיננסיים מסוימים מהגדרת "נכס מיועץ", באופן שיאפשר גם לפקידי השקעות (שאינם יועצי השקעות מורשים), לשווקם.

עד כה טרם עשה שר האוצר שימוש בסמכות זו. לפיכך, ולאור אי הוודאות באשר לתמחורם העתידי של פקדונות שיתקבלו מגופים פיננסיים (הנגזרים מהשינויים הצפויים בכללי החישוב של "יחס כיסוי הנזילות", שנכללו בהוראה שפורסמה על ידי בנק ישראל ביום 28 בספטמבר 2014 - ראה פרק 13ד'(7) להלן), לא ברור באיזה מתכונת, אם בכלל, יושק מוצר זה, בסופו של דבר.

עם זאת, להערכת הנהלת הבנק, להשקת מוצרים דומים, במתכונת שנכללה בנייר העמדה של הרשות לניירות ערך, כאמור, עלולות להיות השלכות על ניהול הסיכונים בבנק (לרבות סיכוני נזילות), ועל עלות גיוס הפקדונות בבנק.

יא. תיקון צו איסור הלבנת הון (חובת זיהוי, דיווח וניהול רישומים של תאגידים בנקאיים למניעת הלבנת הון ומימון טרור), התשע"ד – 2013.

התיקון לצו פורסם ביום 2 בפברואר 2014, ומרחיב את הדרישות המוטלות על התאגידים הבנקאיים בנושא: "איסור הלבנת הון", לרבות:

- בדיקת סבירות הצהרת נהנים ובעלי שליטה.
- שינוי הגדרת "פעילות בלתי רגילה".
- הרחבת חובת שמירת מסמכים גם לגבי מסמכים שהסכומים שנכללו בהם נופלים מ- 10,000 ש"ח.
- החמרת דרישות זיהוי צדדים בהעברות בנקאיות לחו"ל.

התיקונים לצו נכנסו לתוקף לאחר שחלפו ששה חודשים מפרסומם ברשומות. הבנק מיישם את התיקונים שנכללו בצו ממועד כניסתם לתוקף.

יב. חקיקה בתחום המיסים

במסגרת הצעדים שננקטו על ידי הממשלה בשנים 2013 - 2012 לצמצום היקף הגירעון התקציבי, פורסם ביום 13 באוגוסט 2012 החוק לצמצום הגירעון ולשינוי נטל המס (תיקוני חקיקה), התשע"ב - 2012 (להלן: "החוק").

במסגרת החוק הועלו בשנת 2013 שיעורי דמי הביטוח הלאומי המוטלים על מעסיקים בגין חלק השכר העולה על 60% מהשכר הממוצע במשק, לשיעור של 6.5% מהשכר המשולם, והיו צפויים להמשיך ולעלות לשיעור של 7% בשנת 2014 ול- 7.5% בשנת 2015. לנוכח הצמצום בממדי הגירעון, אישרה הכנסת ביום 20 בינואר 2014 הצעת חוק, לפיה תדחה הגדלת שיעור דמי הביטוח הלאומי המוטל על המעסיקים החל מיום 1 בינואר 2014, בגין חלק השכר העולה על 60% מהשכר הממוצע במשק, ותסתכם בשנת 2014 בשיעור של 6.75% בלבד (במקום 7% כפי שנקבע במקור בחוק). בשנים 2015 ו- 2016 יועלו שוב שיעורי דמי הביטוח הלאומי כאמור, ל- 7.25% ו- 7.50%, בהתאמה.

בעקבות העדכון בשיעורי הביטוח הלאומי המוטל על מעסיקים, כאמור, חישב הבנק מחדש בתקופת הדוח את התחייבויותיו לתשלום זכויות עובדים מסוימות. עדכון החישוב, כאמור, הקטין את הפרשות הבנק בגין התחייבויות אלו בסכום זניח.

יג. תקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (התאמות נגישות לשירות), התשע"ג – 2013

במסגרת הצעדים הננקטים על ידי הממשלה להשוואת חובותיהם וזכויותיהם של פלחי אוכלוסיה שונים, פורסמו ביום 25 באפריל 2013 "תקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלויות (התאמת נגישות לשירות), התשע"ג - 2013", הכוללות הוראות שנועדו לאפשר לאנשים עם מוגבלויות לקבל שירותים שונים (לרבות קיום תשתיות נאותות שיאפשרו גישה למקום קבלת השירות), ולעשות שימוש בכלל המתקנים (לרבות מתקנים לקבלת מידע), באופן שוויוני, מכובד, עצמאי ובטיחותי.

ההנחיות שנכללו בתקנות נכנסו לתוקף ביום 25 באוקטובר 2013, ויושמו בהדרגה עד לסוף שנת 2018.

לצורך יישום התקנות יידרש הבנק לבצע התאמות שונות בחלק ניכר מסניפי הבנק וכן במערכות התשתית, לרבות: עמדות שירות, מכשירים אוטומטיים, אתר האינטרנט והמוקד הטלפוני - באופן שיענה על ההנחיות והסטנדרטים שנקבעו בתקנות.

הבנק נערך ליישום ההנחיות שנכללו בתקנות בשיתוף עם החברה האם ובסיוע יועץ המתמחה בנושא זה ומלווה את הבנק במתן ייעוץ והנחיות לביצוע התאמות הנגישות הנדרשות. במסגרת היערכות זו מופו האתרים והתשתיות המשמשים את הבנק למתן שירותים בנקאיים ללקוחותיו, והוגדרו ההתאמות שיידרש הבנק לבצע בכל אחד מהאתרים ומערכות התשתית, בכדי לעמוד בסטנדרטים שנקבעו בתקנות.

להערכת הבנק היקף ההשקעות שיידרש הבנק לבצע באתרי הבנק השונים, בכדי לעמוד בתקנות אלו, יסתכם בכ- 10-5 מיליון ש"ח.

יצוין בהקשר זה, כי ביום 17 באוגוסט 2014 נחתם הסכם קיבוצי בין הארגונים העסקיים לבין ההסתדרות החדשה (שעוגן בצו הרחבה שפורסם ביום 5.10.2014), הקובע מסגרת מחייבת להעסקת אנשים עם מוגבלויות בגופים המעסיקים מעל 100 עובדים.

במסגרת הסכם זה יחויבו המעבידים עליהם חל ההסכם להעסיק עובדים עם מוגבלויות בשיעור שלא יפחת מ- 3% מכלל עובדיהם. ההסכם נכנס לתוקף ביום 5 באוקטובר, 2014 (בשנה הראשונה ליישום ההסכם יעמוד שיעור העובדים בעלי מוגבלות המועסקים במקום העבודה על 2%, לפחות).

יד. תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 453 בנושא: "ערבויות צד שלישי לטובת תאגיד בנקאי"

בהמשך ל"תיקון לחוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון מס' 19), התשע"ג - 2013" (במסגרתו נדרשו התאגידים הבנקאיים למסור ללקוחותיהם הודעה מוקדמת בפרק זמן שלא יפחת מ- 21 יום, בטרם יעמידו הלוואות לפרעון מיידי או יפתחו בהליכים משפטיים כנגד לקוח), פרסם בנק ישראל ביום 23 באפריל 2014 תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 453, במסגרתו הונחו התאגידים הבנקאיים להודיע גם לערבים (בנוסף ללקוח), על כוונתם להעמיד חוב נערב לפרעון מיידי או לפתוח בהליכים כנגד חייב - 21 יום לפחות, קודם לביצוע צעדים אלו. התיקונים להוראה נכנסו לתוקף ביום 10 בספטמבר 2014. הבנק מיישם את ההנחיות שנכללו בתיקון להוראה ממועד כניסתם לתוקף.

טו. תיקון להוראות ניהול בנקאי תקין מס' 311 ו- 319, בנושא: "ניהול סיכון האשראי"

במסגרת התאמת הוראות "ניהול בנקאי תקין" להמלצות "ועדת באזל" ולסטנדרטים המקובלים במערכת הבנקאית העולמית, פרסם בנק ישראל ביום 23 בנובמבר 2014 תיקון להוראות ניהול בנקאי תקין מס' 311 ו- 319, בנושא: "ניהול סיכון האשראי". ההוראות כוללות הנחיות בנושא: "פונקציית בקרת אשראי", המסדירות את תפקידיה של פונקציה זו ומיקומה במבנה הארגוני וכוללת עקרונות יסוד לפעילותה, ובכללן:

- מתכונת העבודה של פונקציית בקרת אשראי, לרבות: היקף המדגם, התקשורת עם היחידות העסקיות, וכו'.
- איכות הסקירה של תיק האשראי, לרבות: בדיקת החיתום, זיהוי החובות הבעייתיים, עמידת הלווה בהתניות, דירוג האשראי והתאמתו לסיווג תיק האשראי וכו'.

- מבנה התיעוד והדוחות שתפרסם היחידה.
- יחידת בקרת האשראי תהיה כפופה למנהל הסיכונים הראשי (או לגורם אחר שאינו תלוי ביחידות העסקיות), למעט במקרים בהם מנהל הסיכונים הראשי מאשר בפועל אשראי חדש (מעבר לחובה המוטלת עליו להמציא חוות דעת כתובה בגין עסקאות אשראי חדשות מסוימות).

ההנחיות שנכללו בהוראות ייכנסו לתוקף ביום 1.4.2015. הבנק נערך ליישום ההנחיות החדשות במועד כניסתן לתוקף.

טז. תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 355, בנושא: "ניהול המשכיות עסקית"

בהמשך להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 355 שפורסמה ביום 25 בדצמבר 2011, ובעקבות סקר מיגון אתרים קריטיים שבוצע במערכת הבנקאית, פרסם בנק ישראל ביום 26 במאי 2014 תיקון להוראת ניהול בנקאי 355, הכוללת הנחיות שנועדו להסדיר את נושא ואופן מיגון האתרים הקריטים, ובכללן:

- דרישה למגן אתר ראשי או חלופי מפני מלחמה קונבנציונלית.
- דרישה למגן אתר קריטי ראשי מפני רעידות אדמה.
- היתר לחברה בת בנקאית להסתמך על האתר הקריטי של החברה האם.

ההנחיות שנכללו בתיקון להוראה נכנסו לתוקף במועד פרסום התיקון. מאחר והאתרים הקריטיים שבשימוש הבנק משותפים לבנק ולחברה האם - נערך הבנק במשותף עם החברה האם ליישום ההנחיות.

יז. חקיקה בנושא: "הלוואות לדיור"

(1) הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 329, בנושא: "מגבלות למתן הלוואות לדיור"

להערכת בנק ישראל, הגידול המהיר בהיקף האשראי לדיור בשנים האחרונות הנובע הן מעליית מחירי הדיור והן מהירידה שנרשמה בסביבת הריבית - הגדיל את סיכון האשראי הגלום בתיקי ה"הלוואות לדיור" במערכת הבנקאית. בעקבות הערכות אלו, פרסם בנק ישראל בשנים 2013 - 2010 שורת הוראות והנחיות, הכוללות מגבלות שונות על מתן אשראי לדיור.

לנוכח מספרן הרב של ההוראות שפורסמו בנושא זה, ומורכבותן, פרסם בנק ישראל ביום 15 ביולי 2014 הוראת ניהול בנקאי תקין חדשה (מס' 329), המאגדת את ההוראות והמגבלות שנקבעו על ידי בנק ישראל בעבר בנושא זה, כאמור - במסגרת הוראת ניהול בנקאי חדשה.

בנוסף, כוללת ההוראה מגבלה חדשה, לפיה יוחל על הלוואות לדיור שסכומן עולה על 5 מיליון ש"ח, משקל סיכון בשיעור של 100% (במקום 35%). ההנחיה החדשה תחול על כלל ההלוואות לדיור שיאושרו החל מיום 1 באוקטובר 2014.

מאידך, ניתן יהיה להפחית את משקל הסיכון המיוחס ל"הלוואות ממונפות" בריבית משתנה, מ- 100% ל- 75% (החל מיום 1 בינואר 2015).

לפרטים נוספים באשר לדרישות ההון הנוספות שנקבעו על ידי בנק ישראל מכח הוראת ניהול בנקאי תקין 329, בגין הפעילות בתחום זה - ראה פרק 13א'(3) להלן.

(2) צו הבנקאות (עמלות פירעון מוקדם) (תיקון), התשע"ד – 2014

התחשיב לפיו נקבעת "עמלת פירעון מוקדם" בהלוואות לדיור הנפרעות לפני המועד שנקבע בחוזה ההלוואה, התבסס בעבר על נוסחה שנקבעה ב"צו הבנקאות (עמלות פירעון מוקדם), התשס"ב – 2002" (להלן: "הצו"). העמלה המחושבת לפי נוסחה זו, נגזרת מהפער שבין שיעור הריבית שנקבע ללווה ביום מתן ההלוואה, לבין שיעור הריבית הממוצע הנהוג בתאגיד הבנקאי ביום הפירעון המוקדם. מכיוון שתחשיב זה כולל מרכיב המתייחס ל"פרמיית הסיכון" שנקבעה ללווה ביום מתן ההלוואה (שאינו גורם המשפיע על שינויי הריבית שחלו בין המועד שבו ניתנה ההלוואה, למועד הפירעון המוקדם), הגיע בנק ישראל למסקנה שיש לנטרל מרכיב זה מהנוסחה שנקבעה ב"צו".

לפיכך, פרסם בנק ישראל ביום 28.7.2014 את צו הבנקאות (עמלות פירעון מוקדם), התשע"ד – 2014" (להלן: "הצו"), במסגרתו אושר התיקון האמור. ההנחיות שנכללו בצו ייכנסו לתוקף בתום 180 יום ממועד פרסום הצו, ויחולו על כל ההלוואות שייפרעו ב"פרעון מוקדם" לאחר אותו מועד.

בנוסף, מרחיב התיקון את דרישות הגילוי ללקוח, וקובע פטור מגביית "עמלת היעדר הודעה מוקדמת", בתנאים מסוימים.

מאומדנים מוקדמים שנערכו על ידי הנהלת הבנק, עולה כי התיקון לצו צפוי להקטין את הכנסות הבנק מגביית "עמלת פירעון מוקדם" בשיעור של כ- 20% – 15% (הכנסות הבנק מגביית עמלת פירעון מוקדם בשנת 2014 הסתכמו בכ- 8 מיליון ש"ח).

יח. תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 403, בנושא: "הטבות לא בנקאיות ללקוחות"

בשנים האחרונות נרשמה עליה ברמת התחרות במערכת הבנקאית, הכוללת מגוון הטבות רב המוצע על ידי הבנקים ללקוחותיהם (לרבות לקוחות פוטנציאליים), המקשות עליהם להבין את ערך ההטבה ולקבל החלטה מושכלת.

בהמשך לצעדי ההסדרה הננקטים על ידי בנק ישראל במטרה לעודד את התחרות במערכת הבנקאית מחד, ולהגביר את השקיפות במערכת זו מאידך, פרסם בנק ישראל ביום 6 ביולי 2014 תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 403, בנושא: "הטבות לא בנקאיות ללקוחות", הכוללת הנחיות המסדירות את תחום מתן ה"הטבות הלא בנקאיות ללקוחות" במערכת הבנקאית (לרבות התניות הכרוכות בהטבות אלו), ומהוות תשתית שתסייע ללקוחות להשוות בצורה מיטבית בין השירותים והמוצרים הבנקאיים המוצעים להם, ובכללן:

- התאגידים הבנקאיים לא יורשו להעניק ללקוחותיהם הטבות לא בנקאיות (כהגדרתן בתיקון להוראה), למעט מענק כספי במועד פתיחת חשבון עובר ושב, חפצים קטנים למטרות שיווקיות, והטבות הקשורות לחינוך פיננסי.
- ייאסר על התאגידים הבנקאיים המעניקים הטבה לא בנקאית, לקשור את ההטבה בהתחייבות הלקוח לקיים פעילות בנקאית לתקופת זמן כלשהי (או לחייבו מאידך, בשווי ההטבה, ככל שלא התקיימו התניות אלו).

ההנחיות שנכללו בתיקון להוראה, נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2015. הבנק יישם את ההנחיות שנכללו בתיקון להוראה במועד כניסתן לתוקף.

יט. טיוטת הוראת ניהול בנקאי תקין בנושא: "ניהול ההגנה הקיברנטית"

פעילות התאגידים הבנקאיים נשענת על תשתיות טכנולוגיות מתקדמות וחדשנות טכנולוגית, לרבות תשתיות מיחשוב "פתוחות" וקבלת שירותי מיחשוב מצדדים שלישיים המאפשרים מתן שירותים בנקאיים זמינים ללקוחות "בכל עת ובכל מקום". תשתיות מתקדמות אלו חושפות את התאגידים הבנקאיים לסיכונים קיברנטיים שהתממשותם עלולה לשבש את פעילותם התקינה ולהוביל לפגיעה במוניטין, ירידה באמון הציבור, ואף לגרום, במקרה קיצון, לפגיעה ביציבותם.

להערכת בנק ישראל, נרשמה בתקופה האחרונה עליה מתמדת בחשיפת התאגידים הבנקאיים (בארץ ובעולם) לאיומים קיברנטיים, המתבטאת בעליה בתחכום ההתקפות, בעוצמת הנזק הפוטנציאלי ובקושי לזהות התקפות אלו. לאור החשיבות הרבה שמייחס בנק ישראל לנושא זה ולסכנות הפוטנציאליות הטמונות בו, הפיץ בנק ישראל ביום 21 באוגוסט 2014 טיוטת הוראת ניהול בנקאי תקין בנושא: "ניהול ההגנה הקיברנטית", המציעה להסדיר את דרישות הפיקוח על הבנקים מהתאגידים הבנקאיים בתחום זה, וכוללת מסגרת מובנית לניהול הסיכון. טיוטת ההוראה קובעת עקרונות יסוד וקווים מנחים לניהול הסיכון הקיברנטי ובכללם:

- התאגיד הבנקאי יגדיר אסטרטגיית הגנה ומסגרת לניהול הסיכון הקיברנטי הכוללים:
  - תפיסת הגנה קיברנטית, לרבות: זיהוי מרחב הפעילות, מכלול הגורמים הרלוונטיים לנושא, מתן דגש למערכי הגילוי, ולהגנה על פרטיות הלקוחות ושמירה על נכסיהם.
  - גישת התאגיד לניהול סיכונים קיברנטיים, לרבות: יעדים, עקרונות הפעלה ויישום.
  - מסגרת לניהול הסיכון הקיברנטי, הכוללת: מבנה הממשל התאגידי, תיאור הכלים והמתודולוגיות להערכת הסיכון, ותיאור תהליכי ההגנה העיקריים.
  - מדיניות הגנה קיברנטית המתייחסת ליעדי ההגנה הקיברנטיים, הגדרת תחומי האחריות, מערכי הניטור והתגובה ופירוט הבקרות הנדרשות והמסגרת ליישומן.
  - אסטרטגיית ההגנה הקיברנטית תעודכן בתדירות תלת שנתית, לפחות.
  - מדיניות ההגנה הקיברנטית תעודכן בתדירות שנתית, לפחות.
- בתהליך ניהול הסיכון הקיברנטי ייכללו המרכיבים הבאים:
  - הערכת הסיכונים הקיברנטיים וסביבת הבקרה שתבוצע בתדירות שנתית, לפחות.
  - זיהוי והערכת הסיכונים הקיברנטיים שיבוססו על ממצאי בקרות וסקרים, איסוף וניתוח אירועים פנימיים, מיפוי תהליכים עסקיים, ניתוח תרחישים, ושימוש במדדים כמותיים.
  - הערכת הבקרות הקיימות, לרבות: ניתוח מצב הבקרות ביחס לאיומים, לחולשות ולסיכונים הרלוונטיים, בחתכי הפעילות השונים.
  - קיום מערך דיווח סדיר להנהלה ולדירקטוריון בנושא הסיכון הקיברנטי, לרבות: נתונים לגבי מדדי סיכון עדכניים, פירוט אירועי סיכון או נזק משמעותיים, התפתחות אירועים בעלי פוטנציאל להתממשות הסיכון הקיברנטי.
- התאגידים הבנקאיים יידרשו לבסס מערך בקרות אפקטיבי להפחתת רמת הסיכון הקיברנטי, שיכלול:
  - מיפוי סביבת הפעילות של התאגידים במטרה לזהות גורמים, מערכות ותהליכים קריטיים, לרבות נקודות חולשה.
  - חיזוי וחקר איומים המבוסס על איסוף מידע עצמאי ויכולת הערכה וניתוח.
  - פיתוח יכולת תגובה מהירה ואפקטיבית לאירוע קיברנטי וניהולו.
  - פיתוח יכולת עמידות לאירועים קיברנטיים ושיקום הפעילות העסקית בעקבות האירוע.

- צמצום החשיפה להתקפות קיברנטיות באמצעות "הקשחת מערכות" וצמצום הרשאות למשתמשים.
- יישום אבטחה "רב שכבתית" המבוססת על ריבוי בקרות העשויות לפצות על חולשות שהתגלו בחלק מהתהליכים.
- קיום מערך ניטור ובקרה אפקטיבי שיאויש ברציפות בכל שעות היממה ויקבל דיווחים בזמן אמת מהמערכות והיחידות השונות.
- יישום מתכונת נאותה לניהול אירוע קיברנטי, הכוללת: זיהוי האירוע, דיווח על האירוע, ניהול שוטף של האירוע באמצעות צוות עובדים יעודי במסגרת "חדר מצב", רישום ומעקב של מכלול הידיעות, ההחלטות והפעולות באמצעות "יומן אירועים", ועריכת תיחקור ודיווח בתום האירוע.
- קיום מערך דיווח על אירועים קיברנטיים (או התרעה על אירוע קיברנטי), הכולל: דיווחים פנימיים לגורמים הרלוונטים, להנהלה ולדירקטוריון, ודיווחים חיצוניים לפיקוח על הבנקים, בתנאים מסוימים.

• קיום ממשל תאגידי נאות לניהול הסיכון הקיברנטי, הכולל את האורגנים הבאים:

- הדירקטוריון יהיה אחראי על התוויית אסטרטגיית ההגנה הקיברנטית, אישור המסגרת לניהול הסיכון הקיברנטי, ופיקוח על ההנהלה הבכירה.
- הנהלת הבנק תקבע את המסגרת הכוללת לניהול הסיכון הקיברנטי, תגבש את מדיניות ההגנה הקיברנטית, ותעריך את אפקטיביות מערך ההגנה הקיברנטית באמצעות קבלת דיווחים שוטפים באשר לאיומים הקיימים, תוצאות הערכת הסיכונים, ודיווחים תקופתיים על אירועים קיברנטיים.
- מנהל הגנה קיברנטית שיעמוד בראש מערך ההגנה הקיברנטית ויהיה אחראי על מגוון היבטים בניהול הסיכון הקיברנטי, לרבות: תכלול ניהול הסיכון הקיברנטי, סיוע להנהלה בגיבוש יישום מדיניות ההגנה הקיברנטית, גיבוש מתודולוגיית ניהול סיכונים קיברנטיים, ניהול אירועים קיברנטיים וקביעת המסגרת לדיווחים מהיחידות השונות.

עד כה טרם פורסם נוסח מחייב של ההוראה וטרם נקבע מועד ליישומה. הבנק לומד את ההנחיות שנכללו בטיוטת ההוראה ונערך ליישומן לכשיאושרו.

כ. הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 422, בנושא: "פתיחת חשבונות עובר ושב ביתרת זכות וניהולו"

מאחר ובנק ישראל רואה במתן אפשרות ללקוחות לפתוח ולנהל חשבונות עובר ושב בתאגידים הבנקאיים - שירות חיוני ובסיסי שעל התאגידים הבנקאיים להעמיד לרשות משקי הבית, לרבות יחידים הנמנים על קבוצות אוכלוסיה במעמד סוציו אקונומי נמוך, פרסם בנק ישראל ביום 26 במאי 2014, הוראת ניהול בנקאי חדשה (מס' 422), בנושא: "פתיחת חשבונות עובר ושב ביתרת זכות וניהולו".

על פי הכללים שנקבעו בהוראה, תאגיד בנקאי לא יסרב לפתוח "חשבון עו"ש זכותי", לאוכלוסיית לקוחות חלשות לרבות: לקוחות "מוגבלים" או "מוגבלים חמורים", לקוחות ב"פשיטת רגל", לקוחות שהוצאו כנגדם צווי עיקול ולקוחות אשר מתנהל כנגדם הליך משפטי.

בנוסף, יידרשו התאגידים הבנקאיים להמציא לבעלי חשבונות אלו אמצעים בסיסיים לניהול חשבונותיהם כגון: כרטיס חיוב מיידי, כרטיס למשיכת מזומן ושירותי איחזור מידע באמצעות עמדת שירות.

ההנחיות שנכללו בהוראה נכנסו לתוקף במדורג, החל מיום פרסום ההוראה ועד ליום 1 בינואר, 2015.

הבנק מיישם את הכללים שנקבעו בהוראה ממועד כניסתם לתוקף.

כא. הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 308A, בנושא: "טיפול בתלונות הציבור"

במסגרת הצעדים שנוקט בנק ישראל במטרה לשפר את אמון הציבור במערכת הבנקאית (כחלק מתהליך לקביעת סטנדרטים שיבטיחו מתן שירות הוגן ללקוחות התאגידים הבנקאיים), ובהמשך לפרסומים של ארגון ה- OECD בנושא זה - פרסם בנק ישראל ביום 30 בספטמבר 2014, הוראת ניהול בנקאי תקין חדשה (מס' 308A), בנושא: "טיפול בתלונות הציבור".

ההוראה מסדירה את תהליך הטיפול בתלונות ציבור הלקוחות באמצעות קביעת דרישות מינימום מהתאגידים הבנקאיים, ובכללן:

- התאגידים הבנקאיים יחויבו לקבוע מדיניות בנושא "הטיפול בתלונות הציבור". המדיניות תקבע על בסיס קבוצתי ותביא בחשבון מאפיינים שונים של חברות הבת.
- תלונות הציבור יטופלו בתאגידים הבנקאיים על ידי פונקציה ייעודית שבראשה יעמוד "נציב תלונות הציבור", שיהיה חבר הנהלה או כפוף לחבר הנהלה.
- תלונות הציבור יטופלו בהגינות וביעילות. פרק הזמן המכסימלי למתן תשובה סופית לתלונה לא יעלה על 45 יום ממועד קבלתה.
- לקוחות החולקים על החלטת התאגיד הבנקאי באשר לטיפול בתלונתם, יהיו רשאים להשיג עליה בפני הפיקוח על הבנקים.
- התאגידים הבנקאיים יידרשו לפרסם במקום בולט בסניפיהם ובאתר האינטרנט שלהם את אמנת השירות שנקבעה על ידם בנושא זה, לרבות פרטים באשר לאופן הגשת התלונה, ערוצי התקשורת האפשריים להגשת התלונה ולוחות הזמנים למתן המענה לתלונות.

ההנחיות שנכללו בהוראה ייכנסו לתוקף ביום 1 באפריל 2015. הבנק נערך ליישום ההוראה במועד שנקבע לכניסתה לתוקף.

כב. טיוטת תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 308, בנושא: "ציות ופונקצית הציות בתאגיד הבנקאי"

במסגרת הצעדים הננקטים על ידי בנק ישראל להסדרת הוראות "ניהול בנקאי תקין" והתאמתן לסטנדרטים שנקבעו על ידי "ועדת באזל", הפיץ בנק ישראל ביום 22 בדצמבר 2014, טיוטת תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 308, בנושא: "ציות ופונקצית הציות בתאגיד הבנקאי", המסדירה את תחומי פעולתה של פונקצית הציות, כדלקמן:

- הדירקטוריון יידרש לפקח על ניהול סיכון הציות.
- ההנהלה תהיה אחראית לניהול אפקטיבי של סיכון זה.
- הוגדרו מאפייני פונקצית הציות ונקבעו תחומי אחריותה, לרבות ניהול סיכוני הציות בפעילות הליבה של התאגיד הבנקאי (ובכללם: הוגנות בפעילות כלפי הלקוחות, איסור הלבנת הון ומימון טרור, ייעוץ ללקוח, מניעת ניגודי עניינים, הגנה על פרטיות הלקוח וכו').

הבנק לומד את ההנחיות המוצעות בטיוטת ההוראה ונערך ליישומן במועד אישורן.

כג. חקיקה בנושא: "כרטיסי חיוב מיידי"

במסגרת הצעדים הננקטים על ידי הממשלה במטרה להגביר את האכיפה בתחום גביית מיסי הכנסה, החליטה הממשלה ליישם את מסקנות "ועדת לוקר" שהתפרסמו בחודש מרס 2014 וכללו המלצות שנועדו להגביל את השימוש במזומנים כאמצעי לביצוע עסקאות בהיקפים גדולים.

כצעד משלים להחלטה זו, החליטה ועדת השרים לענייני יוקר המחייה, בין היתר, להסמיך את המפקח על הבנקים לבחון אפשרות לחייב את חברות כרטיסי האשראי להנפיק לכלל לקוחותיהם, כרטיס חיוב מיידי נוסף ללא תוספת עלות ולאפשר ללקוחות לבחור לבצע עסקאות באמצעות חיוב נדחה או חיוב מיידי בכל עסקה מעל 500 ש"ח.

בהמשך לצעדים אלו פרסם בנק ישראל ביום 10 בפברואר, 2015 הודעה, לפיה:

- כרטיס החיוב המיידי יוגדר כ"מוצר מדף בנקאי", שיהווה חלק בלתי נפרד מניהול חשבון העובר ושב.
- התאגידים הבנקאיים יחויבו לפנות ללקוחותיהם בהצעה להנפקת כרטיס חיוב מיידי בפרק זמן מוגדר. לקוחות שברשותם כרטיס אשראי בנקאי, יוכלו לקבל את הכרטיס הנוסף ללא דמי כרטיס נוספים, בתקופת ההחזקה הראשונה של הכרטיס.
- ה"עמלה הצולבת" לעסקאות המבוצעות באמצעות "כרטיס החיוב המיידי", תוכרז כבת פיקוח, ושיעורה לא יעלה על 0.3% מערך העסקה.

היקף השימוש העתידי במוצר זה כרוך בשינויים בהרגלי הציבור ומותנה בהעדפותיו. לפיכך, לא ניתן לאמוד בשלב זה, את ההשלכות שיהיו למוצר החדש על פעילות הבנק ותוצאותיו הכספיות בעתיד. עם זאת, להערכת הנהלת הבנק צפוי שיישום הנחיות אלו יפחית את הכנסות הבנק מעמלות "כרטיסי אשראי", מחד - אך עשוי להגדיל את הכנסות הריבית בבנק. היקף הכנסות הבנק מעמלת מתן שירותים ללקוחות בעלי כרטיס "חיוב מיידי" הסתכם בשנת 2014 בכ - 1 מיליון ש"ח.

כד. הוראה בנושא: הפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי בגין "אנשים פרטיים"

לפרטים נוספים באשר להנחיה שפורסמה על ידי בנק ישראל ביום 19 בינואר 2015, בנושא הגדלת ההפרשה להפסדי אשראי הנמדדת על בסיס קבוצתי - בגין אנשים פרטיים, החל מיום 31.12.2014 ואילך - ראה פרק 2ב'(4) להלן.

חלק ב' - התפתחות עסקי הבנק

3. תאור עסקי הבנק

א. תאור הבנק והתפתחותו

הבנק נוסד ביום 25 באוקטובר 1971 על ידי ברקליס בנק אינטרנשיונל בע"מ מאנגליה (להלן: "בנק ברקליס") ועל ידי קבוצת בנק דיסקונט, תחת השם: "בנק ברקליס - דיסקונט בע"מ".

הפעילות הפיננסית בארץ ישראל של הגופים הבנקאיים שמהם נוסד הבנק החלה בשנת 1918 - עם כיבוש ארץ ישראל על ידי הבריטים, כש"אנגלו איג'יפשן בנק", שפעל עד אז במצרים, הקים שלושה סניפים: בירושלים, יפו וחיפה. מאוחר יותר, בשנת 1921 הוקם הסניף הרביעי בנצרת.

בשנת 1925 רכש "ברקליס בנק D.C.O" (בנק שהיה בבעלות הבנק הבריטי "ברקליס בנק" וסיפק שירותים פיננסיים לשלטונות ברחבי האימפריה הבריטית), את מניותיו של "אנגלו איג'יפשן בנק" ובכך הפך בנק זה לחלק מקבוצת "ברקליס בנק". בשנת 1971 שינה "ברקליס בנק D.C.O" את שמו ל: "ברקליס בנק אינטרנשיונל".

סמוך למועד התאגדותו, בתאריך 7 בדצמבר 1971, רכש הבנק את כל הנכסים וההתחייבויות של סניפי בנק ברקליס בישראל (באותה עת כבר פעלו במדינת ישראל, במסגרת בנק ברקליס, כ- 40 סניפים).

ביום 28 בפברואר 1993, לאחר שבנק דיסקונט לישראל בע"מ רכש את מלוא החזקותיו של בנק ברקליס, בבנק - שונה שמו של הבנק, לשמו הנוכחי. הבנק מוגדר כ"תאגיד בנקאי", על פי חוק הבנקאות (רישוי) התשמ"א - 1981, והוא בעל רישיון בנק על פי החוק האמור.

על הבנק חלות, מערכות של חוקים, צווים ותקנות שהוא פועל במסגרתן - ובהן, בין היתר, פקודת הבנקאות, חוק בנק ישראל, חוק הבנקאות (רישוי), חוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א - 1981 וכן הוראות, כללים והנחיות המתפרסמות מעת לעת על ידי המפקח על הבנקים. באשר להתפתחויות בנושאי חקיקה הקשורות למערכת הבנקאית - ראה פרק 2 לעיל.

הבנק עוסק בפעילות פיננסית מסחרית ונותן שרותים לכל מגזרי הפעילות, לרבות: בנקאות עסקית, בנקאות מסחרית, בנקאות פרטית, ובנקאות קמעונאית - ומשווק את מלוא המוצרים הפיננסיים הבנקאיים, לרבות: הלוואות ופקדונות בנקאיים, משכנתאות, מימון פיננסי לחברות קבלניות בשיטת "ליווי בניה", כרטיסי אשראי, מכשירים נגזרים ועוד.

בנוסף, מפעיל הבנק מערך ייעוץ, המספק שירותי ייעוץ בתחום שוק ההון .

מסגרת פעילות מקיפה זו, מאפשרת לבנק להעניק ללקוחותיו את מלוא הפתרונות הבנקאיים והפיננסים ולתת להם שירות מקצועי, ברמה גבוהה, בערוצי תקשורת מגוונים לכלל המוצרים הבנקאיים המקובלים בענף - המותאמים לצרכיהם הספציפיים של הלקוחות. לצורך מתן שירותים אלו, מעמיד הבנק לרשות לקוחותיו רשת סניפים הפרוסה בפריסה כלל ארצית, וכוללת 80 סניפים.

הבנק מדורג על ידי חברת "מעלות - S&P" (להלן: "חברת הדירוג"). לאור יחסי הלימות ההון והרווחיות הטובים של הבנק, ולאור תוכנית ההתייעלות המיושמת בבנק, החליטה חברת הדירוג ביום 24.12.2014, לעדכן את דירוג הבנק ל- "AA", המהווה שיפור בדרגה אחת ביחס לדירוג שנקבע לבנק אשתקד ("AA-").

כתבי ההתחייבות הנדחים של הבנק דורגו על ידי חברת הדירוג בדירוג "AA-" (לעומת דירוג "A+" שנקבע לכתבי התחייבות אלו אשתקד), הנמוך בדרגה אחת מדירוג הבנק, לאור מתודולוגית הדירוג של חברת הדירוג הבינלאומית "Standard & Poor's" (חברת האם של "מעלות- S&P"), לפיה - כתבי התחייבות נדחים ידורגו בדרגה אחת נמוכה יותר, מדירוג המנפיק.

יצוין עוד, כי בהתאם למתודולוגיה של חברת הדירוג הבינלאומית, הוגדר הבנק על ידי חברת הדירוג כ"חברת ליבה" בקבוצת דיסקונט. קביעה זו יוצרת זיקה חד - חד ערכית בין דירוג החברה האם לדירוג הבנק.

ב. תרשים החזקות עיקריות - ליום 31.12.2014.

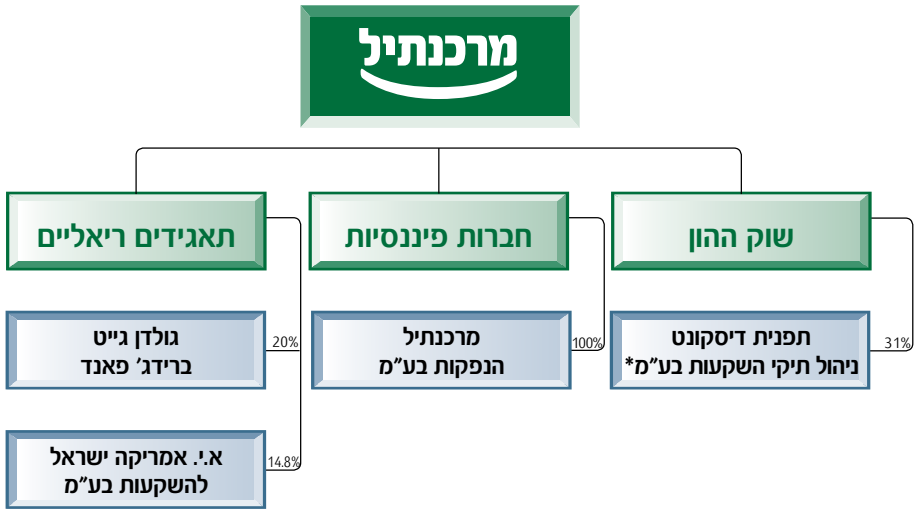

ג. השליטה בבנק

למועד פרסום דוחות אלה מחזיק בנק דיסקונט לישראל בע"מ (להלן: "בנק דיסקונט"), במלוא הבעלות והשליטה בבנק (100%). לפרטים נוספים בקשר להסכמים מהותיים שבין הבנק לבנק דיסקונט - ראה סעיף ח' להלן.

ד. עסקאות במניות הבנק

בתקופת הדוח ובשנה שקדמה לה לא בוצעו השקעות במניות הבנק ולא בוצעו עסקאות במניות הבנק על ידי החברה האם.

ה. דיבידנדים

חלוקת דיבידנד על ידי הבנק כפופה לעמידה במגבלות שנקבעו בחוק החברות ובהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 331 הדן בחלוקת דיבידנדים בתאגידים בנקאיים.
להלן פרטים באשר לדיבידנדים שחולקו על ידי הבנק בשנתיים האחרונות:

- 2014: 45 מיליון ש"ח.
- 2013: 120 מיליון ש"ח.

ו. רכוש קבוע ומתקנים[1]

השקעות הבנק ברכוש קבוע ומתקנים ליום 31.12.2014, מסתכמות כדלקמן:

	בניינים ומקרקעין[2]	ציוד ריהוט וכלי רכב	עלויות תכנה	סך הכל
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
עלות	426	344	417	1,187
פחת נצבר	181	273	320	774
עלות מופחתת ליום 31.12.2014	245	71	97	413

1. למידע נוסף בדבר זכויות הבנק בבניינים וציוד - ראה ביאור 6 בדוחות הכספים.
2. למידע נוסף באשר להתקשרויות הבנק למכירת בנינים וציוד - ראה ביאור 36ב(4) בדוחות הכספיים.

ז. בניינים ומקרקעין –

מדיניות הבנק הינה להחזיק אך ורק נכסים הדרושים לתפעול השוטף של הבנק, או שיש צפי שיידרשו לו בעתיד. נכסים שאינם עומדים בקריטריונים אלו - מוצעים על ידי הבנק למכירה, או מושכרים לתקופת ביניים, עד שיבשילו התנאים למכירתם.

זכויות הבנק במקרקעין ובבניינים הינם בדרך של בעלות או בדרך של חכירה ושכירות מוגנת. בנוסף, נמצאים בשימוש הבנק 73 נכסים, אותם שכר הבנק בשכירות חופשית.

הבנק בוחן באופן שוטף הפרשים בין השווי ההוגן או הערך בר השבה של נכסים הנמצאים בבעלותו - לבין העלות המופחתת של נכסים אלו בספריו, בהתאם לתקן החשבונאות הבינלאומי מס׳ 36. במקרים בהם עולה העלות המופחתת של נכסים אלו על השווי ההוגן שלהם (או הערך בר השבה, לפי העניין) - עורך הבנק הפרשה לירידת ערך בגין נכסים אלו.

לאור האמור לעיל, רשם הבנק בשנת 2014 הפרשה לירידת ערכם של מבנים המיועדים למימוש בסך של 1 מיליון ש"ח (בשנת 2013 לא נרשמה הפרשה בגין מרכיב זה).

להלן פרטים על המקרקעין והבניינים המשמשים את הבנק ליום 31.12.2014 (במטרים רבועים):

	שטחים בבעלות או בחכירה	שטחים בשכירות מוגנת	שטחים בשכירות חפשית	סה"כ
	מ"ר	מ"ר	מ"ר	מ"ר
סניפים[1]	7,517	396	17,827	25,740
משרדים[1]	9,205	-	6,338	15,543
שטחי עזר (אחסון וכו')	-	-	1,356	1,356
שטחים שאינם בשימוש הבנק[2]	2,451	-	1,997	4,448
סך הכל	19,173	396	27,518	47,087

(1) לפרטים נוספים באשר להתקשרויות הבנק למכירת מבנים - ראה ביאור 26ב'(4) בדוחות הכספיים.
(2) השטחים הפנויים שאינם בשימוש הבנק, מיועדים לשימוש עתידי, או למכירה - ומוצגים לפי העלות שאינה עולה על שווי השוק שלהם.

ח. מערך טכנולוגיות המידע

(1) כללי

מערכות המיחשוב המרכזיות של הבנק מבוססות על מערכת המחשב של החברה האם המפתחת, מתפעלת ומתחזקת אותן. שירותי המחשב והתפעול המסופקים לבנק על ידי החברה האם מעוגנים בהסכמים רב שנתיים על בסיס כלכלי. הסכמים אלו מפרטים את: היקף, איכות, וזמינות שירותי המחשב המסופקים לבנק ומבטיחים את רציפותם, הן בתנאי ההתקשרות הנוכחית והן בתקופת המעבר - אם ירצה אחד מן הצדדים להפסיק את ההתקשרות הקיימת (לעניין ההסכם שנחתם בין הבנק לחברה האם, המסדיר את עלות שירותים אלה - ראה ביאור 18ג'(9) בדוחות הכספיים).

פעילות הבנק בתחום מערכות המידע המרכזיות, המשותפות לבנק ולחברה האם, כללה בשנת 2014 מספר נושאים, מרכזיים, ובכללם: השקת מהדורות תוכנה המשפרות ומעדכנות את מערכת המחשב המרכזית, שיפורים בשירותי בנקאות ישירים ללקוחות עסקיים וללקוחות הפועלים בשוק ההון, ומערכות המשפרות את בקרת האשראי.

בנוסף למערכת המידע המרכזית, כאמור - נמצאות בשימוש הבנק מערכות מיחשוב מקומיות הכוללות מערכות תפעול, מידע וניהול, כגון: מערכת לניהול חדר עסקאות חוץ, מערכת לניהול ומדידת סיכוני שוק, מערכת לניהול תיקי משכנתאות (ראה הרחבה בסעיף (2) להלן), מערכת לניהול תקציבים, מערכת למדידת תוצאות הפעילות בחתך מגזרי פעילות, מערכת למדידת רווחיות סניפים וניהול יעדים, מערכת לניהול משאבי אנוש ועוד.

בעקבות סקר למיפוי התהליכים התפעוליים שנערך בשנים קודמות בבנק ובחברה האם, במטרה להקטין עלויות ולייעל את תהליכי העבודה, המשיך הבנק ליישם בשנת 2014 תהליך, במסגרתו מוסבות חלק ממערכות המידע המקומיות ומוחלפות במערכות המידע של החברה האם.

בשנת 2014 השקיע הבנק בפיתוח מערכות מחשב מקומיות ובשיפור מערכות קיימות, כדלקמן:

- שופרה התשתית של מערכות המידע המקומיות, בעיקר בכל הנוגע למערכות אחסון מרכזי וגיבוי.
- הוכנסו שיפורים במערכות תוכנה מקומיות לניהול מידע: מערכות "מוקד ידע", ומערכות ניהוליות בחטיבת משאבי אנוש.
- הותקנו מערכות גיבוי אבטחת מידע ובקרה מתקדמות נוספות.

(2) מערכת מידע חדשה בתחום ההלוואות לדיור

פעילות הבנק בתחום ההלוואות לדיור, לרבות תהליכי העבודה והדיווחים הנגזרים מפעילות זו, מבוססים על מערכת מחשב משולבת מקומית (הכוללת מערכת תפעולית ומערכת מידע) שנרכשה על ידי הבנק בעבר מספק חיצוני. לאור תהליכי ההסדרה ושינויי החקיקה התכופים המאפיינים תחום זה בשנים האחרונות - נדרש הבנק להשקיע משאבים רבים בעדכונה ותחזוקתה של מערכת מחשב זו.

לפיכך, ולאור האסטרטגיה המיושמת בבנק בתחום המיחשוב, המבוססת על הטמעת מערכות תפעוליות ומערכות מידע מרכזיות הנמצאות בשימוש החברה האם, תוך הפחתת השימוש במערכות מקומיות, החליטה הנהלת הבנק בשלהי שנת 2012 להיערך לביצוע פרויקט, במסגרתו יוסבו תהליכי העבודה ובסיסי הנתונים בתחום ההלוואות לדיור, ממערכת המידע המקומית, למערכת המחשב המרכזית המשמשת את החברה האם בתחום זה.

ההיערכות המעשית לביצוע הפרויקט החלה במהלך שנת 2013 ויושמה על ידי צוותים משותפים לבנק (בהיבטים העסקיים) ולחברה האם (בהיבטי מערכות המידע).

ברבעון השני של שנת 2014 הושק השלב הראשון בפרויקט, שכלל הקמת הלוואות חדשות באמצעות מערכת המחשב החדשה, ועם סיומו הושק במהלך הרבעון השלישי השלב השני בפרויקט, שכלל הסבת כל תיקי ההלוואות הפעילות והטמעתם במערכת המחשב החדשה.

לאור היקפו הרחב של פרויקט זה (שכלל שינויים נרחבים במערכות התפעוליות ובמערכות המידע של הבנק ושינויים בתהליכי העבודה בסניפים ובמטה הבנק), ננקטו על ידי הבנק אמצעי בקרה שנועדו להבטיח את הטמעתן הנאותה של מערכות המידע ונאותות המידע המופק ממערכת אלו. עם זאת, הטמעת המערכת לוותה בתקלות שונות הנובעות מליקויים בהגדרת פרמטרים מסוימים של ההלוואות לדיור ובממשקים עם מערכות מידע אחרות בבנק.

מרבית התקלות תוקנו בסמוך למועד איתורן ולחלקן ניתן פיתרון באמצעות כלים שאינם ממוכנים במלואם. הבנק פועל לתיקון הליקויים שטרם באו על תיקונם בהקדם.

הפרויקט צפוי להסתיים במהלך המחצית הראשונה של שנת 2015, ועם השלמתו תעמוד לרשות הבנק מערכת מיחשוב מתקדמת המהווה חלק אינטגרלי ממערכת המחשב המרכזית.

(3) מדיניות חשבונאית

תשלומי הבנק בגין מערך טכנולוגיית המידע מסווגים על ידי הבנק לדוח הרווח והפסד, או לרכוש הקבוע, כדלקמן:

- סכומים שנזקפו לדוח הרווח והפסד: כוללים תשלומים לספקים חיצוניים בגין תחזוקת מערכות המידע, תשלומים בגין הרשאות לשימוש בתוכנה וחומרה, והתשלומים השוטפים לחברה האם מכח הסכם המיחשוב הרב שנתי שנחתם בין הצדדים (למעט החלק היחסי בגין מרכיב: "עלויות עצמיות לפיתוח תוכנה", שנזקפו על ידי חברת האם לרכוש הקבוע).
- סכומים שנזקפו לרכוש הקבוע: כוללים רכישות חומרה ותוכנה (הן בגין מערכות מיחשוב מקומיות, והן במסגרת רכישות משותפות לבנק ולחברה האם), וחלק יחסי מהתשלומים עבור שירותי מיחשוב ששולמו לחברה האם בגין מרכיב "עלויות עצמיות לפיתוח תוכנה", שנזקפו על ידי החברה האם לרכוש הקבוע.

(4) היבטים כמותיים

- **הוצאות ששימשו לתחזוקה של מערך טכנולוגית המידע שלא הוונו לנכסים:**

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014			
	תוכנה	חומרה	אחר	סך הכל
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
שכר עבודה ונלוות	-	-	-	-
פחת	30	6	-	36
תשלומים עבור רשיונות שימוש	5	1	-	6
תשלומים לחברה האם	-	-	40	40
אחר	1	1	4	6
סך הכל	36	8	44	88

(4) היבטים כמותיים (המשך)

- **הוצאות ששימשו לתחזוקה של מערך טכנולוגית המידע שלא הוונו לנכסים:** (המשך)

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013			
	תוכנה	חומרה	אחר	סך הכל
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
שכר עבודה ונלוות	-	-	-	-
פחת	32	7	-	39
תשלומים עבור רשיונות שימוש	6	2	-	8
תשלומים לחברה האם	-	-	39	39
אחר	1	2	2	5
סך הכל	39	11	41	91

- **נכסים בגין מערך טכנולוגיות המידע:**

	ליום 31 בדצמבר 2014			
	תוכנה		חומרה	
	רכישות	היוון עלויות	מערכות מחשב	סך הכל
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
עלות				
יתרה לתחילת השנה	**202**	**185**	**70**	**457**
תוספות	**6**	**24**	**4**	**34**
גריעות	**-**	**-**	**-**	**-**
יתרה לסוף השנה	**208**	**209**	**74**	**491**
פחת שנצבר				
יתרה לתחילת השנה	**169**	**121**	**58**	**348**
פחת השנה	**8**	**22**	**6**	**36**
גריעות	**-**	**-**	**-**	**-**
יתרה לסוף השנה	**177**	**143**	**64**	**384**
עלות מופחתת	**31**	**66**	**10**	**107**

1. הנתונים המפורטים לעיל נכללו בדוחות הכספיים בסעיף "בניינים לציבור" - ראה ביאור 6 בדוחות הכספיים

(4) היבטים כמותיים (המשך)

- **נכסים בגין מערך טכנולוגיות המידע**: (המשך)

	ליום 31 בדצמבר 2013			
	תוכנה		חומרה	
	רכישות	היוון עלויות	מערכות מחשב	סך הכל
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
עלות				
יתרה לתחילת השנה	196	162	66	424
תוספות	6	23	4	33
גריעות	-	-	-	-
יתרה לסוף השנה	202	185	70	457
פחת שנצבר				
יתרה לתחילת השנה	156	102	51	309
פחת השנה	13	19	7	39
גריעות	-	-	-	-
יתרה לסוף השנה	169	121	58	348
עלות מופחתת	33	64	12	**109**

ט. תאור מגזרי הפעילות

(1) כללי

בהתאם להוראה בנושא: "דיווח על מגזרי פעילות בתאגיד בנקאי" שפורסמה על ידי בנק ישראל, נדרשו התאגידים הבנקאיים לכלול בדוחותיהם מידע איכותי וכמותי לגבי פעילותם הבנקאית בחתך מגזרי פעילות.

על פי הוראה זו הוגדר "מגזר פעילות" כמרכיב בתאגיד הבנקאי שמתקיימים בו שלושה מאפיינים:

- המרכיב עוסק בפעילויות עסקיות אשר מהן הוא עשוי להפיק הכנסות ולשאת בהוצאות.
- תוצאות פעולותיו נבחנות באופן סדיר על ידי ההנהלה והדירקטוריון לצורך קבלת החלטות בנוגע להקצאת משאבים למגזר והערכת ביצועיו.
- קיים לגביו מידע פיננסי נפרד.

בהתאם למבנה הארגוני בבנק, סווגה הפעילות העסקית של הבנק לשישה מגזרי פעילות, כמפורט להלן:

- **מגזרים הנמצאים באחריות ה"חטיבה הקמעונאית"**:

מגזר משקי בית – במסגרת זו נכללים השירותים שמעניק הבנק בתחומי הבנקאות ושוק ההון ללקוחות הפרטיים של הבנק, שסממני פעילותם אופייניים לאלו של משקי בית, לרבות אשראי בהיקף שאינו עולה על 300 אלפי ש"ח, ופקדונות בהיקף שאינו עולה על 500 אלפי ש"ח. כמו כן נכללה במגזר זה פעילות הבנק בתחום ההלוואות לדיור.

מגזר עסקים קטנים – במסגרת זו נכללים השירותים שמעניק הבנק בתחומי הבנקאות ושוק ההון ללקוחות עסקיים (יחידים ותאגידים), שהיקף האשראי שניתן להם אינו עולה, בדרך כלל, על 7 מיליון ש"ח.

מגזר בנקאות פרטית – במסגרת זו נכללים השירותים בתחומי הבנקאות ושוק ההון שמספק הבנק ללקוחותיו (יחידים ותאגידים), בעלי עושר פיננסי בינוני ומעלה (בדרך כלל לקוחות שהיקף חסכונותיהם והשקעותיהם עולה על 500 אלפי ש"ח), למעט פעילות מסוימת בתחום ניהול החשיפה לסיכונים, שעיקרה גיוס פקדונות מתאגידים (בעיקר גופים מוסדיים).

- **מגזרים הנמצאים באחריות החטיבה ה"עסקית – מסחרית":**

מגזר בנקאות מסחרית – במסגרת זו נכללים שירותי בנקאות שמספק הבנק ללקוחותיו העסקיים בעלי היקף פעילות בינוני (יחידים ותאגידים), שהיקף האשראי שניתן להם עולה על 7 מיליון ש"ח, ואינם משתייכים למגזר הבנקאות העסקית.

מגזר בנקאות עסקית – במסגרת זו נכללים שירותי הבנקאות שמספק הבנק לתאגידים גדולים שהיקף האשראי שניתן להם עולה, בדרך כלל, על 40 מיליון ש"ח וחברות ציבוריות. כן כולל המגזר את פעילות הבנק בתחום הנדל"ן (קבלנות ביצוע ונדל"ן מניב), ללקוחות שהיקף האשראי שניתן להם עולה, בדרך כלל, על 7 מיליון ש"ח, והפעילות בתחום "ליווי הבניה" (לרבות מימון "קבוצות רכישה" שהיקף פעילותן עולה על 10 יחידות דיור). בנוסף, כולל מגזר זה, גם פעילות מסוימת בתחום ניהול החשיפות לסיכונים, שעיקרה גיוס פקדונות מתאגידים (בעיקר גופים מוסדיים).

- **פעילות אחרת:**

מגזר ניהול פיננסי – במסגרת זו נכללת הפעילות הפיננסית שאינה משויכת ללקוחות הבנק (כגון: פעילות בתיק ניירות הערך של הבנק).

(2) סיווג מחדש

לאור הבהרות שנמסרו על ידי בנק ישראל במהלך שנת 2013, לפיהן, ראוי לדעת בנק ישראל, לקיים מתאם בין האשראי המדווח בענף משק "אנשים פרטיים" (שנכלל בסקירת ההנהלה), לבין האשראי המדווח במגזר "משקי בית" ובמגזר "בנקאות פרטית" - טייב הבנק בתקופת הדוח את בסיס הנתונים המשמש לדיווחים השונים בנושא מגזרי פעילות, במטרה להתאים את דיווחי האשראי (וההכנסות הנגזרות ממנו) בתחום זה, לדיווחים על התפלגות האשראי בחתך "ענפי משק".

בעקבות טיוב בסיס הנתונים, כאמור, סווגו מחדש בתקופת הדוח נתוני ההשוואה ליום 31.12.2013 ולשתי השנים שנסתיימו באותו מועד, על מנת להתאים את הנתונים שדווחו בתקופה המקבילה אשתקד, לנתונים הנגזרים מבסיס הנתונים המטויב, כאמור.

(3) תיקון להוראות הדיווח לציבור בנושא: "דיווח על מגזרי פעילות"

בהמשך להוראת הדיווח בנושא: "מגזרי פעילות", שפורסמה על ידי בנק ישראל ביום 23.12.2001 (במסגרתה נדרשו התאגידים הבנקאים להציג את תוצאות פעולותיהם בחתך "מגזרי פעילות" בהתאם למבנה הפעילות הנהוג בכל אחד מהם), ומכיוון שהגילוי הנכלל בדוחותיהם הכספיים של הבנקים השונים בהתאם להוראה זו מבוסס על הגדרות סובייקטיביות ולא אחידות (ולכן אינו בר השוואה), פרסם בנק ישראל ביום 3 בנובמבר 2014, תיקון להוראות הדיווח לציבור, בנושא: "דיווח על מגזרי פעילות".

התיקון להוראה כולל הנחיה חדשה, במסגרתה יידרשו התאגידים הבנקאיים לכלול בדוחותיהם הכספיים מידע נוסף באשר לתוצאות פעולותיהם בחתך "מגזרי פעילות פיקוחיים" (מעבר למידע שנכלל עד כה בנושא זה, על פי "גישת ההנהלה").

מגזרי הפעילות הפיקוחיים, הוגדרו על ידי בנק ישראל בתיקון להוראה בהתבסס על מאפייני לקוחותיהם, כגון: אופי פעילותם (בהתייחס ללקוחות הפרטיים), או מחזורם העסקי (בהתייחס ללקוחות העסקיים), במתכונת הקושרת על בסיס אחיד וחד ערכי, בין הלקוחות השונים בכלל המערכת הבנקאית, לבין מגזרי הפעילות הפיקוחיים, כדלקמן:

- **"משקי בית"**: לקוחות פרטיים שהיקף תיק נכסיהם הפיננסיים אופייניים לאלו של משקי בית (נמוך מ- 3 מיליוני ש"ח).
- **"בנקאות פרטית"**: לקוחות פרטיים שהיקף תיק נכסיהם הפיננסיים עולה על 3 מיליון ש"ח.
- **"עסקים זעירים"**: לקוחות עסקיים שמחזור פעילותם השנתי נופל מ- 10 מיליון ש"ח.
- **"עסקים קטנים"**: לקוחות עסקיים שמחזור פעילותם השנתי נע בין 10, ל- 50 מיליון ש"ח.
- **"עסקים בינוניים"**: לקוחות עסקיים שמחזור פעילותם השנתי נע בין 50, ל- 250 מיליון ש"ח.
- **"עסקים גדולים"**: לקוחות עסקיים שמחזור פעילותם השנתי עולה על 250 מיליון ש"ח.

בנוסף, הוגדר בתיקון להוראה מגזר: "ניהול פיננסי" - הכולל בעיקרו פעילות בנקאית שלא שויכה למגזרי הפעילות האחרים (כגון: מסחר, ניהול נכסים והתחייבויות, השקעות ריאליות, וכו').

לפיכך, המידע שיוצג בדוחות הכספיים, הנגזר מהגדרות אלה, יכלול נתונים כספיים שהוגדרו, כאמור, על בסיס אחיד ובר השוואה - בגין כל אחד ממגזרי הפעילות.

הגילוי הנדרש בתיקון להוראה ייכלל בדוחות הכספיים התקופתיים של כלל התאגידים הבנקאיים, וייכנס לתוקף במדורג, כדלקמן:

- הגילוי המתייחס לנתונים המאזניים של "מגזרי הפעילות הפיקוחיים" (כהגדרתם בטיוטת ההוראה), ייכלל לראשונה בדוחות הכספיים לשנת 2015.
- דרישות הגילוי האחרות שנכללו בתיקון להוראה, יכנסו לתוקף החל מיום 1 בינואר 2016.

ההנחיות שנכללו בתיקון להוראה מחייבות שינויים נרחבים במערכת המידע של הבנק, לרבות יישום בסיס נתונים ייעודי, שבשלב זה טרם אומץ בבנק.

הבנק לומד את ההנחיות החדשות שנכללו בתיקון להוראה ונערך ליישומן במועד שנקבע לכניסתן לתוקף.

(4) מידע כמותי ואיכותי

על פי הוראות בנק ישראל, יש לכלול בדוחות הכספיים מידע המפרט את תוצאות הפעילות של הבנק בחתך מגזרי פעילות. מידע כאמור נכלל בדוחות הכספיים של הבנק בביאור 29.

בנוסף, יש לכלול בדוח הדירקטוריון מידע מפורט לגבי המאפיינים הקיימים של כל אחד ממגזרי הפעילות של הבנק, כגון: מגבלות חקיקה, התפתחויות בשווקים של המגזר, שינויים טכנולוגיים מהותיים, חסמי כניסה ויציאה, מוצרים, תחרות, סוגי לקוחות, דרכי השווק וההפצה ומספר עובדי הבנק המועסקים במגזר.

כמו כן יש לכלול במסגרת הדיווח, כאמור - מידע מפורט על תוצאות הפעילות של המגזר בשנה המדווחת, בחתך המוצרים העיקריים הקיימים באותו מגזר. מידע זה נכלל בפרק 10 להלן.

י. דיני המס החלים על הבנק

(1) הבנק והחברות הבנות שלו נישומים על פי פקודת מס הכנסה. כמו כן מוגדרים הבנק ומרבית החברות המאוחדות שלו כ"מוסדות כספיים", לעניין חוק מס ערך מוסף. בהתאם להגדרה זו מוטל "מס שכר" - על השכר (כהגדרתו בחוק מס ערך מוסף) המשולם בבנק, ו"מס רווח" על ההכנסה השוטפת בבנק (כהגדרתה בחוק האמור), בשיעור של 18.0% (החל מיום 1.6.2013). לפיכך, מסתכם שיעור המס הסטטוטורי החל על הבנק בשנת 2014 בשיעור של 37.7% (2013 - 36.2%).

(2) לפרטים בדבר שינויי חקיקה בתחום המסים, הנוגעים לתאגידים הבנקאיים שנכנסו לתוקף ביום 1.1.2014 - והשלכותיהם על התוצאות הכספיות של הבנק ראה ראה פרק 2יב' לעיל.

(3) למידע נוסף לגבי ההפרשות למס של הבנק, והסברים לגבי ההפרשים שבין שיעור המס הסטטוטורי החל על הבנק, כאמור, ושיעור המס האפקטיבי - ראה ביאור 27 בדוחות הכספיים.

יא. הליכים משפטיים

(1) תביעות כנגד הבנק - תובענות

נגד הבנק תלויות ועומדות תובענות משפטיות, שהוגשו על ידי לקוחות הבנק, לקוחות לשעבר וכן צדדים שלישיים שונים, שראו את עצמם נפגעים או ניזוקים מפעילות הבנק במהלך עסקיו הרגיל. עילות התביעות נגד הבנק שונות ומגוונות וכוללות, בין היתר, טענות בדבר חיובי ריבית שלא כדין (או שלא על פי המוסכם), התניית שירות בשירות, אי ביצוע הוראות, חיוב חשבונות שלא כדין, ביצוע פעולות בדרך שיש בה כדי לפגוע בלקוחות והפעלת שיקול דעת מוטעה. לדעת הנהלת הבנק, המתבססת על חוות דעת משפטיות באשר לסיכויי התובענות, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, במקום בו נדרשות הפרשות, לכיסוי חבות אפשרית של הבנק כתוצאה מהתובענות האמורות. לפרטים נוספים בדבר תובענות מהותיות שהוגשו נגד הבנק - ראה ביאור 18ג'(6), ו- (7) בדוחות הכספיים.

(2) הליכי גביית חובות

במסגרת מדיניותו לגביית חובות מחייבים, נוקט הבנק במהלך העסקים הרגיל בהליכים משפטיים כנגד חייבים שלא עמדו בהסכמים החוזיים לפרעון האשראי שניתן להם וכנגד מי שערבו לאותם חייבים. ההליכים כוללים, בין היתר, מימוש בטוחות שהועמדו לבנק על ידי הלווים או הערבים להם, הגשת תביעות משפטיות, בקשות לכינוס נכסים, פירוק, תפיסת נכסים משועבדים וכיוצ"ב.

בדוחות הכספיים נכללו הפרשות להפסדי אשראי בגין חייבים אלו, על יסוד הערכת מכלול הסיכונים הגלומים בחובות אלו ובהתחשב במידע הקיים על החייב, איתנותו הפיננסית ושווי המימוש של הבטוחות שהתקבלו להבטחת פרעון החובות.

4. התוצאות העסקיות של הבנק

רווח ורווחיות

הרווח לפני מיסים הסתכם בשנת 2014 בסך של 254 מיליון ש"ח, לעומת 265 מיליון ש"ח בשנת 2013, ירידה בשיעור של 4.2%.

תשואת הרווח לפני מיסים על ההון העצמי, הסתכמה בשנת 2014 בשיעור של 12.8%, לעומת תשואה בשיעור של 14.1% אשתקד.

ההפרשה למיסים הסתכמה בשנת 2014 בסך של 99 מיליון ש"ח, לעומת 87 מיליון ש"ח אשתקד. שיעור ההפרשה למס מהרווח ברוטו הסתכם ב- 39.0%, לעומת 32.8% אשתקד.

הרווח הנקי הסתכם בשנת 2014 בסך של 157 מיליון ש"ח, לעומת 182 מיליון ש"ח אשתקד, ירידה בשיעור של 13.7%.

תשואת הרווח הנקי על ההון העצמי ברוטו, הסתכמה בשנת 2014 בשיעור של 7.9%, לעומת 9.7% אשתקד.

להלן התפתחות תשואת הרווח הנקי על ההון העצמי בבנק, בחמש השנים האחרונות (באחוזים):

	2014	2013	2012	2011	2010
שיעור תשואה שנתי	7.9	9.7	10.8	9.6	8.1

הרווח הנקי למניה (בת 0.1 שקלים חדשים - ערך נקוב) הסתכם בשנת 2014 בכ- 1.26 אלפי ש"ח, לעומת כ- 1.46 אלפי ש"ח אשתקד. הרווח הנקי למניה בת 0.01 ש"ח - ערך נקוב, הסתכם בשנת 2014 בכ- 0.13 אלפי ש"ח, לעומת 0.15 אלפי ש"ח אשתקד.

התוצאות העסקיות של הבנק בשנת 2014, בהשוואה לשנת 2013, הושפעו בעיקר מהגורמים הבאים:

- עליה בסך של 60 מיליון ש"ח בהכנסות מריבית, נטו, המהווה גידול בשיעור של 10.8%*.
- ירידה בסך של 39 מיליון ש"ח בהכנסות המימון שאינן מריבית, המהווה קיטון בשיעור של 48.1%.
- ירידה בסך של 67 מיליון ש"ח בהוצאות בגין הפסדי אשראי, המהווה קיטון בשיעור של 80.0%.
- ירידה בסך של 62 מיליון ש"ח בהכנסות מעמלות, המהווה קיטון בשיעור של 16.5%*.
- עליה בסך של 50 מיליון ש"ח בהוצאות התפעוליות האחרות, המהווה גידול בשיעור של 6.0%.
- עליה בשיעור המס האפקטיבי - משיעור של 32.8% בשנת 2013, לשיעור של 39.0% השנה.

5. התפתחות ההכנסות וההוצאות

הבנק מיישם החל מיום 1 בינואר 2014 את הוראות בנק ישראל בנושא: "מדידת הכנסות ריבית", המבוססות על כללי החשבונאות הנהוגים בארה"ב בנושא זה (להלן: "כללי FAS 91-").

* לפרטים נוספים בדבר הוראות בנק ישראל בנושא: "מדידת - הכנסות ריבית" (תקן FAS 91-), המיושמות החל מיום 1.1.2014 והשלכותיהן על סעיפי "הכנסות ריבית" ו- "הכנסות מעמלות" - ראה סעיף 5 להלן, וביאור 1 ד' (1) בדוחות הכספיים.

ההנחיות שנקבעו ב"כללי FAS" 91- "מבוססות על תפיסה הרואה בהכנסות מעמלות הנובעות מ"יצירת הלוואה" (שנכללו עד ליום 31.12.2013, בסעיף "הכנסות מעמלות" ונזקפו באופן שוטף לדוח הרווח והפסד), חלק אינטגראלי מהכנסות הריבית הכוללות בגין ההלוואה, שיש לזקפן לפיכך לדוח הרווח והפסד לאורך תקופת ההלוואה בסעיף "הכנסות ריבית" (ולא במועד קבלתן בפועל, כפי שנזקפו בעבר בהתאם לכללי החשבונאות שהיו בתוקף עד ליום 31.12.2013).

הכללים החדשים למדידת הכנסות הריבית, כאמור, יושמו רק לגבי הכנסות בגין הלוואות שניתנו החל מיום 1 בינואר 2014 ואילך (ולא לגבי הכנסות שנרשמו בתקופות קודמות).

לפיכך, הנתונים התוצאתיים לתקופות קודמות הכלולים בדוחות כספיים אלו, אינם ברי השוואה לנתונים הכספיים בתקופת הדו"ח, בסעיפי: "הכנסות ריבית" ו"הכנסות מעמלות".

ההכנסות מריבית, נטו, הסתכמו בשנת 2014 בכ- 800 מיליון ש"ח לעומת כ- 722 מיליון ש"ח בשנת 2013, גידול בשיעור של כ- 10.8%[1]. העליה בהכנסות מריבית, נטו, מוסברת על ידי:

- עליה בשיעור של 0.38 נקודות האחוז במרווח הריבית, ממרווח בשיעור של 2.53 אשתקד, למרווח בשיעור של 2.91% בשנת 2014 (מזה, סך של כ- 60 מיליון ש"ח בגין יישום הכללים החדשים למדידת הכנסות ריבית (כללי "FAS - 91") - ראה פירוט להלן).
- עליה בשיעור של 0.8% ביתרה הממוצעת של הנכסים המניבים.

להלן נתונים לגבי השלכות יישום כללי "FAS - 91" על הכנסות הריבית בבנק בשנת 2014, לעומת התקופה המקבילה אשתקד[1]:

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2014	2013	שיעור השינוי
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	%
• הכנסות ריבית לפני יישום כללי "FAS - 91"	**740**	722	2.5
• השלכות יישום כללי "FAS - 91"*:			
- הכנסות שסווגו מסעיף "עמלות"	**83**	-	-
- הכנסות שנדחו לתקופות הבאות, נטו	**(23)**	-	-
סך הכל השפעת כללי "FAS - 91"	**60**	-	-
הכנסות הריבית לאחר יישום הכללים החדשים	**800**	722	10.8

* בנוסף לאמור לעיל, הוכרו ברווח והפסד במלואן, הכנסות בגין "עמלות פרעון מוקדם" שנגבו בשנת 2014 בסך של 8 מיליון ש"ח (עד ליום 31.12.2013 נזקפו הכנסות אלו לדוח הרווח והפסד, בשלושה שיעורים שנתיים שווים, ממועד גבייתן).

1. לפרטים נוספים בדבר הוראות בנק ישראל בנושא "מדידת הכנסות ריבית" (תקן FAS- 91), המיושמות החל מיום 1 בינואר 2014, והשלכותיהן על סעיפי "הכנסות ריבית", ו - "הכנסות מעמלות" - ראה ביאור 1ד'(1) בדוחות הכספיים.

להלן טבלה המפרטת את התפלגות הפעילות הפיננסית בבנק ופערי הריבית בחתך מגזרי הצמדה, והתרומה להכנסות הריבית שנרשמה בכל אחד ממגזרים אלו בשנת 2014, בהשוואה לאשתקד:

	2014			2013		
מגזר הצמדה	היקף הפעילות %	פער הריבית %	הכנסות מריבית, נטו מיליוני ש"ח	היקף הפעילות %	פער הריבית %	הכנסות מריבית, נטו מיליוני ש"ח
1. לפני יישום כללי "FAS 91"						
- לא צמוד	**77**	**3.26**	**692**	73	3.28	663
- צמוד מדד	**16**	**0.33**	**18**	18	0.20	33
- מטבע חוץ	**7**	**1.84**	**30**	9	1.15	26
	100	**2.68**	**740**	100	2.53	722
2. השפעת יישום כללי "FAS 91"	**-**	**0.23**	**60**	-	-	-
סך הכל	**100**	**2.91**	**800**	100	2.53	722

להלן ניתוח מרכיבי השינוי בהכנסות הריבית:

המגזר השקלי הלא צמוד - היקף הנכסים במגזר זה היווה בממוצע כ- 77% מכלל נכסי הבנק בשנת 2014, לעומת כ- 73% אשתקד. תרומתו להכנסות הריבית בבנק הסתכמה בכ- 752 מיליון ש"ח (לפני יישום כללי "FAS - 91" - 692 מיליון ש"ח), לעומת כ- 663 מיליון ש"ח אשתקד, המהווים כ- 93.5% מכלל הכנסות הריבית בבנק. הגידול בהכנסות הריבית במגזר זה, נובע בעיקר מעליה בנפח הפעילות.

בשנת 2014 הסתכם מרכיב האשראי לציבור מכלל נכסי הבנק המניבים במגזר זה (לא כולל מכשירים פיננסיים נגזרים), בשיעור של כ- 76%, לעומת כ- 73% אשתקד.

בסיכום כללי עלה היקף הנכסים במגזר זה בשנת 2014 (לא כולל מכשירים פיננסיים נגזרים) בכ- 6.8%, בעיקר עקב גידול בשיעור של כ- 10% באשראי לציבור.

פער הריבית במגזר הסתכם בשנת 2014 בשיעור של 3.56% (לפני יישום כללי "FAS-91": 3.26%) לעומת פער ריבית בשיעור של 3.28% שנרשם אשתקד.

היציבות שנרשמה בפער הריבית (לפני יישום כללי "FAS-91") למרות העליה הריאלית שנרשמה בעלות הגיוס (הנגזרת מהפחתות הריבית במכרז המוניטרי היומי בשנת 2014), נובעת מעליה במרכיב האשראי (הנושא תשואה גבוהה יותר), במגזר זה.

המגזר השקלי צמוד המדד - היקף הנכסים במגזר זה היווה בממוצע כ- 16% מכלל נכסי הבנק בשנת 2014, לעומת כ - 18% אשתקד. תרומתו להכנסות הריבית בבנק הסתכמה ב- 18 מיליון ש"ח, לעומת 33 מיליון ש"ח אשתקד, המהווים כ- 2.4% מכלל הכנסות הריבית בבנק. הירידה בהכנסות הריבית במגזר זה מוסברת בירידה בהיקף הנכסים, כאמור, וירידה בהכנסות מהפרשי הצמדה על עודף השימושים במגזר זה.

מגזר זה מרכז בעיקרו את פעילות הבנק בתחום גיוס הפקדונות מהציבור לטווח בינוני וארוך, בצד המקורות ואת נכסי הכיסוי להתחייבויות אלה, בצד השימושים.

בשנת 2014 הסתכם מרכיב האשראי לציבור, מכלל נכסי הבנק המניבים במגזר זה (לא כולל מכשירים פיננסיים נגזרים), בשיעור של כ- 52%, בדומה לאשתקד.

כאמור, פער הריבית במגזר הסתכם בשנת 2014 בשיעור של 0.33%, לעומת 0.20% אשתקד. העליה בפער הריבית מוסברת, בשינוי בתמהיל השימושים, כאמור (ירידה במרכיב המכשירים הפיננסיים הנגזרים, המניבים תשואות נמוכות).

מגזר המט"ח וצמוד המט"ח - היקף הנכסים במגזר זה היווה בממוצע כ- 7% מכלל נכסי הבנק בשנת 2014, לעומת כ - 9% אשתקד. תרומתו להכנסות מריבית בבנק הסתכמה ב- 30 מיליון ש"ח, לעומת 26 מיליון ש"ח אשתקד, המהווים כ- 4.1% מכלל הכנסות הריבית בבנק. היקף הפעילות הממוצע במגזר זה ירד בשיעור של כ - 2 נקודות האחוז לעומת השנה הקודמת, בעיקר עקב ירידת מרכיב הפקדונות בבנקים מכלל נכסי הבנק המניבים במגזר זה (לא כולל מכשירים פיננסיים נגזרים), לשיעור של כ- 33%, לעומת כ- 50% אשתקד.

העליה בהכנסות הריבית, נטו, במגזר זה, נובעת מגידול בשיעור של 0.69 נקודות האחוז שנרשם בפער הריבית - משיעור של 1.15% אשתקד, לשיעור של 1.84% בשנת 2014 וקוזזה על ידי הירידה שנרשמה בהיקף הפעילות, כאמור.

העליה בפער הריבית מוסברת, בעיקר, בעליה של כ- 16 מיליון ש"ח במרכיב ההכנסות מהפרשי שער וכן בשינוי תמהיל השימושים (ירידה במרכיב השימושים הנושאים תשואה נמוכה יחסית, כגון: פקדונות בבנקים), ובעליה בתשואת האשראי.

פער הריבית הכולל בשנת 2014, המהווה את היחס שבין הכנסות הריבית (לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי), לבין היתרה הממוצעת של הנכסים הכספיים - הסתכם בשנת 2014 בשיעור של 2.91% (לפני יישום כללי "FAS-91" 2.68%), לעומת 2.53% אשתקד.

להלן נתונים לגבי התפלגות ההכנסות מריבית בבנק - בחתך מגזרי פעילות:

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
	2014			2013
	מתכונת ישנה[1]	השינוי בכללים[2]	מתכונת חדשה[3]	מתכונת ישנה[1]
משקי בית	**211**	**2**	**213**	196*
עסקים קטנים	**312**	**47**	**359**	313*
בנקאות מסחרית	**68**	**6**	**74**	58
בנקאות עסקית	**112**	**5**	**117**	109
בנקאות פרטית	**31**	**-**	**31**	37
ניהול פיננסי	**6**	**-**	**6**	9
סך הכל	**740**	**60**	**800**	722

* סווג מחדש בגין טיוב בסיס הנתונים והשינויים בהגדרת תכולתם מגזרי הפעילות - ראה פרק 3ט'(2) לעיל, וביאור 21ב'(6) בדוחות הכספיים.

1. לפני יישום כללי "FAS 91".
2. יישום כללי "FAS 91".
3. לאחר יישום כללי "FAS 91".

הכנסות המימון שאינן מריבית, נטו הסתכמו בשנת 2014 בסך של 42 מיליון ש"ח, לעומת 81 מיליון ש"ח אשתקד.

הקיטון בהכנסות המימון שאינן מריבית נובע, בעיקר, מירידה בסך 11 מיליון ש"ח ברווחים ממימוש אגרות חוב (בעיקר בתיק אגרות החוב הזמינות למכירה) ומירידה בהכנסות ממכירת חברה מוחזקת בסך של 8 מיליון ש"ח, שנרשמו אשתקד.

בנוסף, נרשמה בבנק בתקופת הדוח ירידה בסך של 39 מיליון ש"ח ברווחים מהתאמות לשווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים. ההכנסות בגין מרכיב זה נובעות מחוסר הקבלה בין עקרונות הרישום החשבונאי של "נכסי הבסיס" בגין עסקאות במכשירים נגזרים (הנמדדים על "בסיס צבירה"), לבין השיטה לחישוב שוויים של המכשירים הנגזרים ששימשו לכיסוי נכסי הבסיס (הנמדדים על "בסיס השווי ההוגן"). הפערים ברישום החשבונאי, כאמור לעיל, מהווים "הפרשי עיתוי" שייזקפו בדוחות הרווח והפסד של הבנק בשנים הבאות.

להלן נתונים לגבי המרכיבים העיקריים של סעיף "הכנסות המימון שאינן מריבית", בהשוואה לאשתקד:

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2014	2013	שינוי
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
הכנסות (הוצאות), נטו, מפעילות במכשירים נגזרים[1]	**77**	(23)	100
רווחים ממימוש ניירות ערך, נטו[2]	**51**	62	(11)
הפרשי שער	**(86)**	34	(120)
רווח ממכירת חברה מוחזקת	**-**	8	(8)
סך הכל	**42**	81	(39)

1. מזה הכנסות (הוצאות) בגין התאמות ל"שווי ההוגן" של מכשירים נגזרים שהסתכמו בסך של (3) מיליון ש"ח (2013 - 36 מיליון ש"ח) והכנסות בגין הפרשי שער שנצברו על נגזרים בסך של 100 מיליוני ש"ח (2013 - הוצאה בסך של 38 מיליוני ש"ח).
2. כולל הפרשה לירידת ערכם של ניירות ערך, שסווגה כ"בעלת אופי שונה מזמני", בסך של כ- 2 מיליון ש"ח.

ההוצאות בגין הפסד אשראי נטו הסתכמו בשנת 2014 בסך של 15 מיליון ש"ח, לעומת 75 מיליון ש"ח אשתקד. בשנת 2014 היוותה ההוצאה בגין הפסדי אשראי 1.9% מהכנסות הריבית נטו, לעומת 10.4% מהכנסות אלה בשנה הקודמת, ושיעורה ביחס ליתרת האשראי לציבור, נטו (מאזני) הסתכם בשיעור של 0.08%, לעומת 0.42% אשתקד.

להלן נתונים לגבי התפתחות ההוצאות בגין הפסדי אשראי בשנת 2014, לעומת השנה הקודמת:

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר	
	2014	2013
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
הוצאות בגין הפסדי אשראי - על בסיס פרטני	**46**	75
- על בסיס קבוצתי*	**(31)**	-
סך הכל	**15**	75

* לרבות מחיקות חשבונאיות בסך של 6 מיליון ש"ח בגין חובות נחותים שההוצאה להפסדי אשראי בגינם מוערכת על בסיס קבוצתי, בניכוי גביית חובות שנמחקו בעבר, בסך של 21 מיליון ש"ח (2013 - 3 מיליון ש"ח, ו- 23 מיליון ש"ח, בהתאמה).

הקיטון בהוצאות בגין הפסדי אשראי נובע הן מירידה בהפרשות להפסדי אשראי שנרשמו אשתקד בגין מספר מצומצם של לקוחות עסקיים שחלה ירידה בכושר ההחזר שלהם והן מירידה בהוצאות להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי (בעיקר בשל ירידה בהיקף החובות הבעייתיים שקוזזה בעליה שנרשמה במקדמי ההפרשות להפסדי אשראי (בגין האשראי ה"תקין") ובגידול בהפרשות הנגזר מהעליה בהיקף האשראי בשנת 2014).

ההוצאות בגין הפסדי אשראי שנרשמו בשנת 2014, כאמור נמוכות בכ- 60-50 מיליון ש"ח מאומדן המקורי שנחזה על ידי הבנק. האומדן המקורי התבסס על נתוני החובות הבעייתיים שדווחו בתום שנת 2013, וכלל תחזית לשינויים בפרמטרים שונים המהווים מרכיב בחישוב ההפרשות להפסדי אשראי, כגון: תחזית הגידול באשראי (לרבות אשראי בעייתי), תחזית הגידול בתקופת הפיגור של החובות הבעייתיים, והשפעת מרכיב ההיוון על ההפרשה התקופתית להפסדי אשראי.

הקיטון בהוצאה בגין הפסדי אשראי, ביחס לאומדן המוקדם, כאמור, נובע מהגורמים הבאים:

- קיטון בהיקף החובות הבעייתיים וירידה בשיעור מחיקות החובות הבעייתיים בתקופת הדו"ח, לעומת התכנון המקורי, תרמו להפחתת ההוצאות להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי.
- היקף הסכומים שנגבו בשנת 2014 בגין חובות שנמחקו בעבר - היה גבוה מהאומדן המקורי.

להערכת הנהלת הבנק, הירידה בשיעורי המחיקות ובהיקף החובות הבעייתיים בתקופת הדו"ח, משקפת את איכות תיק האשראי בבנק.

להלן נתונים לגבי התפתחות ההוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי - בחתך מגזרי פעילות:

	לשנה שנסתיימה ב- 31 בדצמבר		
	2014	2013	שינוי
	מיליון ש"ח	מיליון ש"ח	מיליון ש"ח
משקי בית	**(9)**	(6)*	(3)
עסקים קטנים	**(15)**	24*	(39)
בנקאות מסחרית	**14**	18	(4)
בנקאות עסקית	**25**	39	(14)
סך הכל	**15**	75	(60)

היתרה המצטברת של ההפרשה להפסדי אשראי "על בסיס קבוצתי" הסתכמה ליום 31.12.2014 ב- 257 מיליון ש"ח, והיא מהווה כ- 1.05% מסיכון האשראי הכולל לציבור באותו מועד (31.12.2013 - 273 מיליון ש"ח, ו- 1.17% בהתאמה).

לפרטים נוספים לגבי היקף החובות הבעייתיים בבנק ליום 31.12.2014 וסיווגם, ולגבי מדדי איכות תיק האשראי של הבנק - ראה פרק 2ב'(4) להלן.

ההכנסות מעמלות הסתכמו בשנת 2014 ב- 313 מיליון ש"ח, לעומת 375 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד - ירידה בשיעור של 16.5%. מחד, נרשמה עליה בשיעור של 21 מיליוני ש"ח בהכנסות מעמלות, בעיקר עקב גידול בסך של 20 מיליון ש"ח בהכנסות מטיפול באשראי וחוזים, שקוזזה מאידך, בהפחתת ההכנסות מעמלות "בגין יצירת הלוואות" בסך של 83 מיליון ש"ח, שסווגו לסעיף "הכנסות ריבית", כמתחייב מיישום כללי "FAS - 91" החל מיום 1 בינואר 2014 (ראה פירוט להלן).

* סווג מחדש בגין טיוב בסיס הנתונים והשינויים בהגדרת תכולתם של מגזרי הפעילות - ראה סעיף 3ט'(2) לעיל, וביאור 1ד'(6) בדוחות הכספיים.

להלן פרטים לגבי השלכות יישום כללי "FAS - 91", על הכנסות הבנק מעמלות:

	לשנה שנסתיימה ב- 31 בדצמבר		
	2014	2013	שינוי
	מיליון ש"ח	מיליון ש"ח	%
הכנסות לפני יישום כללי "FAS - 91"	**396**	375	5.6
יישום כללי "FAS - 91"	**(83)**	-	-
הכנסות מעמלות, נטו	**313**	375	(16.5)

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו בשנת 2014 של השנה ב- 887 מיליון ש"ח, לעומת 837 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד - עליה בשיעור של 6.0%. העליה בהוצאות התפעוליות מוסברת, בעיקר, בעליה בשיעור של 9.0% בהוצאות השכר (הנובעת בעיקר מהפרשות בגין התחייבות לתשלום פיצויי פרישה מוגדלים בסך 33 מיליון ש"ח כמתחייב מתוכנית לפרישה מרצון שאושרה בתקופת הדוח - ראה פרק 19ה' להלן).

ההפרשה למיסים על הרווח לפני מיסים הסתכמה בשנת 2014 של השנה ב- 99 מיליון ש"ח, לעומת 87 מיליון ש"ח אשתקד. שיעור ההפרשה למיסים ביחס לרווח מפעולות רגילות בתקופת הדוח הסתכם ב- 39.0%, לעומת 32.8% אשתקד.

העליה בשיעור ההפרשה למיסים מוסברת בגידול של כ- 1.5 נקודות האחוז בשיעור המס הסטטוטורי החל על הבנק, משיעור של 36.2% בשנת 2013, לשיעור של 37.7% בתקופת הדוח, ובירידה בסך של 13 מיליון ש"ח בהכנסות מיסים חד פעמיות שנרשמו בתקופה המקבילה אשתקד, בשל עדכון שיעורי המס.

6. מצב האמצעים ההוניים

הון הבנק ליום 31.12.2014 הסתכם ב- 2,026 מיליון ש"ח, לעומת 1,931 מיליון ש"ח ביום 31.12.2013, עליה בשיעור 4.9%, הנובעת מהרווח השוטף בשנת 2014. תרומת מרכיב זה קוזזה על ידי קיטון בסך של 17 מיליון ש"ח שנרשם בערכה של הקרן ההונית מ"התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן", ותשלום דיבידנד בסך 45 מיליון ש"ח.

לפרטים נוספים בדבר הערכת השווי ההוגן של ניירות הערך הזמינים למכירה - והטיפול החשבונאי בהפרשים שבין שווי זה לעלותם המופחתת על ניירות הערך - ראה פרק 7 להלן.

יחס ההון לסך המאזן ליום 31.12.2014 הסתכם ב- 7.1%, לעומת 6.8% ביום 31.12.2013.

יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון ליום 31.12.2014 (על פי הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 211 - 201, המהוות את מכלול מסגרת העבודה ליישום כללי "באזל 3" בתאגידים הבנקאיים בישראל, שנכנסו לתוקף החל מיום 1.1.2014) - הסתכם בשיעור של 14.6%, בדומה לנתון שנרשם ביום 1.1.2014 (המבוסס על חישוב "פרופרמה" שנערך לאותו מועד), וליחס הלימות ההון ביום 31.12.2013 (המבוסס על כללי "באזל 2" שהיו בתוקף עד 31.12.2013).

יחס זה עולה הן על השיעור המינימלי - 9%, שנקבע על ידי בנק ישראל, והן על יעד יחס הלימות ההון הכולל המינימלי (בשיעור של 12.5%), שבו נדרשו התאגידים הבנקאיים לעמוד עד ליום 1.1.2015.

יצוין בהקשר זה כי ביום 28.1.2014 קבע דירקטוריון הבנק מגבלה, לפיה לא יפחת יחס ההון הכולל של הבנק (המבוסס על כללי "באזל 3") משיעור של 12.5% (כאמור יחס הלימות ההון הכולל של הבנק ליום 31.12.2014 מסתכם בשיעור של 14.6%).

יחס ההון העצמי ברובד הראשון (המהווה את "יחס הון הליבה") של הבנק (המחושב על פי כללי "באזל 3"), הסתכם ליום 31.12.2014 בשיעור של 10.7%, לעומת 10.6% ביום 1.1.2014 (המבוסס על חישוב "פרופורמה" שנערך לאותו מועד), ולעומת יחס בשיעור של 10.5% ביום 31.12.2013 (המבוסס על כללי "באזל 2", שהיו בתוקף עד ליום 31.12.2014).

יחס זה עולה הן על הרף המינימלי, בשיעור של 7.5%, שנקבע על ידי בנק ישראל ביום 30.6.2010, והן על המגבלה העתידית לגבי "יחס ההון העצמי ברובד הראשון" (בשיעור של 9%), שתחול על כלל התאגידים הבנקאיים החל מיום 1.1.2015 (לפרטים נוספים באשר לשינויים הצפויים במגבלה עתידית זו, החל מיום 1.1.2015 - ראה פרק 13א'(3) להלן). יצוין בהקשר זה כי ביום 17.11.2014 קבע דירקטוריון הבנק מגבלה, לפיה לא יפחת יחס "הון הליבה" של הבנק (המחושב על פי כללי "באזל 3") משיעור של 9.2%.

לתאריך המאזן מהווים כתבי ההתחייבות הנדחים (שניתן להכיר בהם כ"הון משני") - כ- 25.6% בלבד מ"ההון ברובד הראשון" של הבנק (כהגדרתו בהוראות בנק ישראל), לעומת יחס מכסימלי בשיעור של 50% המותר על פי הוראות בנק ישראל. כתבי ההתחייבות הנ"ל מדורגים באופן שוטף על ידי חברת "Standard & Poor's - מעלות" (להלן: "חברת הדירוג"). לאור יחסי הלימות ההון והרווחיות הטובים של הבנק, ולאור תוכנית ההתייעלות המיושמת בבנק עדכנה חברת הדירוג ביום 24.12.2014 את דירוג כתבי ההתחייבות של הבנק ל- "-AA", המהווה שיפור בדרגה אחת ביחס לדירוג שנקבע לכתבי התחייבות אלו אשתקד ("A+"). דירוג זה נופל בדרגה אחת מדירוג המנפיק של הבנק, בהתאם למתודולוגיה של חברת הדירוג הבינלאומית "Standard & Poor's" (לפרטים נוספים באשר לשינויים שחלו בכללים להכרה בכתבי ההתחייבות הנדחים שהונפקו בעבר כ"הון משני", בשל יישום כללי "באזל 3" - ראה פרק 13א' (2) להלן).

7. התפתחויות בנכסים ובהתחייבויות

להלן ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים:

	31 בדצמבר 2014	31 בדצמבר 2013	שיעור השינוי
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	%
סך כל המאזן	**28,520**	28,446	0.3
מזומנים ופקדונות בבנקים	**4,994**	3,757	32.9
ניירות ערך	**3,831**	6,154	(37.7)
אשראי לציבור, נטו	**18,915**	17,792	6.3
פקדונות הציבור	**24,060**	23,964	0.4
כתבי התחייבות נדחים	**681**	823	(17.3)
הון עצמי	**2,026**	1,931	4.9

מזומנים ופקדונות בבנקים

	31 בדצמבר 2014	31 בדצמבר 2013	שיעור השינוי
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	%
שקל לא צמוד	**4,274**	1,924	122.1
שקל צמוד מדד	**190**	357	(46.8)
מטבע חוץ	**530**	1,476	(64.1)
סך הכל	**4,994**	3,757	32.9

היתרות במגזר הלא צמוד כוללות בעיקר הפקדות בבנק ישראל לצרכי עמידה בהוראות הנזילות והפקדת עודפי מקורות במכרזי בנק ישראל. היתרה במגזר הצמוד למדד כוללת בחלקה הפקדות בתאגידים בנקאיים לזמן ארוך ככיסוי לכתבי התחייבות נדחים שגויסו על ידי הבנק. היתרה במגזר המט"ח כוללת בעיקר הפקדות בבנק ישראל ובבנקים בחו"ל.

העליה ביתרות המזומנים והפקדונות בבנקים במגזר ה"שקלי הלא צמוד" נובעת מהסטת שימושים מתיק ניירות הערך של הבנק להפקדות בבנק ישראל.

הסטת יתרות המזומנים הפקדות בבנקים ממגזר מטבע חוץ, למגזר השקלי הלא צמוד נובעת מגידול בשימוש במכשירים נגזרים לגידור חשיפת הבסיס במט"ח.

ניירות ערך

	31 בדצמבר 2014	31 בדצמבר 2013	שיעור השינוי
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	%
אגרות חוב מוחזקות לפדיון	**313**	298	5.0
ניירות ערך זמינים למכירה	**3,510**	5,834	(39.8)
ניירות ערך למסחר	**8**	22	(63.6)
סך הכל	**3,831**	6,154	(37.7)

תיק אגרות החוב המוחזקות לפדיון מוצג לפי העלות המופחתת.

תיק ניירות הערך הזמין למכירה מוצג לפי השווי ההוגן. ליום 31.12.2014, עלה השווי ההוגן של תיק ניירות הערך הזמינים למכירה - על עלותו המופחתת בסך של כ- 80 מיליון ש"ח (31.12.2013 - 121 מיליון ש"ח).

סכום זה, בניכוי השפעת המס, הגדיל את ההון העצמי של הבנק למועד הדוח בסך של כ- 50 מיליון ש"ח. תיק זה, בו כלולים מרבית ניירות הערך של הבנק, כולל את השקעת הבנק כנגד פקדונות הציבור וההון הפעיל.

ניירות הערך שהושאלו על ידי הבנק ללקוחות ותאגידים בנקאיים מוצגים בדוחות הכספיים בסעיפי "אשראי לציבור", ו"מזומנים ופקדונות בבנקים" לפי העניין, ויתרתם ליום 31 בדצמבר 2014, מסתכמת בסך של 23 מליוני ש"ח, ו- 317 מיליון ש"ח, בהתאמה (31.12.2013 - 180 מיליון ש"ח ו- 256 מיליון ש"ח בהתאמה).

תיק ניירות הערך למסחר מנוהל על ידי הבנק, בהתאם להנחיות ה"פורום הפיננסי המצומצם". מרבית הפעילות במסגרת זו התמקדה במסחר באגרות חוב ממשלתיות, תוך ניצול שינויים ברמות המחירים ששררו בשווקים אלה.

היתרה הממוצעת של התיק למסחר בשנת 2014 הסתכמה בכ- 30 מיליון ש"ח (2013 - 56 מיליון ש"ח) ומהווה כ- 3.3% מהמסגרת שאושרה על ידי הדירקטוריון.

להלן נתונים לגבי התפלגות ההשקעה באגרות חוב, שסווגו לתיק ניירות הערך הזמינים למכירה, בחתך ענפי משק ודירוג אשראי, ולגבי הרווחים (הפסדים) הצבורים בגינם:

		ליום 31.12.2014			
		עלות מותאמת	שווי הוגן	רווחים שנצברו	הפסדים שטרם מומשו
ענף פעילות	דירוג האג"ח**	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
א. אגרות חוב לא ממשלתיות					
(1) אגרות חוב סחירות					
שירותים פיננסיים ועסקיים	AAA עד-AA	450	454	4	-
מסחר	A+	29	30	1	-
חשמל ומים	AAA	192	194	2	-
תקשורת ושרותי מחשב	AA עד -BB	22	23	1	-
תעשיה	-AA עד A	35	37	2	-
אחר	-AA עד +BBB	21	21	-	-
סה"כ אגרות חוב סחירות		749	759	10	-
(2) אגרות חוב שאינן סחירות					
חשמל ומים	AAA עד -AA	82	87	5	-
נדל"ן	AA	8	8	-	-
תעשיה	-	21	19	-	2
אחר	CCC	20	19	-	1
סה"כ אגרות חוב לא סחירות		131	133	5	3
סך הכל אגרות חוב לא ממשלתיות		880	892	15	3
ב. אגרות חוב ממשלתיות*		2,538	2,604	68	2
סך הכל אגרות חוב בתיק הזמין למכירה		3,418	3,496	83	5

* היתרה כוללת אגרות חוב של ממשלת ישראל.

** אגרות החוב דורגו על ידי חברות דירוג ישראליות.

		ליום 31.12.2013			
		עלות	שווי הוגן	רווחים	הפסדים
ענף פעילות	דירוג האג"ח*	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
א. אגרות חוב לא ממשלתיות					
(1) אגרות חוב סחירות					
שירותים פיננסיים ועסקיים	+AA עד -AA	505	518	13	-
מסחר	A	3	3	-	-
חשמל ומים	AAA	172	176	4	-
אנרגיה	+A	15	15	-	-
תעשיה	+A עד A	28	29	1	-
סה"כ אגרות חוב סחירות		723	741	18	-
(2) אגרות חוב שאינן סחירות					
חשמל ומים	AAA עד -AA	73	81	8	-
נדל"ן	AA	9	10	1	-
תעשיה	-	19	21	2	-
מסחר	-	15	15	-	-
שירותים פיננסיים	CCC	-	1	1	-
סה"כ אגרות חוב לא סחירות		116	128	12	-
סך הכל אגרות חוב לא ממשלתיות		839	869	30	-
ב. אגרות חוב ממשלתיות*		4,863	4,954	91	-
סך הכל אגרות חוב בתיק הזמין למכירה		5,702	5,823	121	-

* היתרה כוללת אגרות חוב של ממשלת ישראל.
** אגרות החוב דורגו על ידי חברות דירוג ישראליות.

על פי הוראות בנק ישראל וכללי חשבונאות מקובלים יש לזקוף ל"קרן הון" הפסדים שטרם מומשו, כאמור לעיל - רק אם הפסדים אלו הינם בעלי אופי "זמני". הפסדים בעלי אופי ש"אינו זמני" - ייזקפו לדוח רווח והפסד.

לצורך החלטה לגבי אופי ההפסדים שנצברו בגין אגרות החוב, כאמור - מתבססת הנהלת הבנק על המבחנים הבאים:

- דירוג אגרות החוב לרבות שינויים שחלו בדירוג האגרות.
- שיעור ירידת ערך אגרות החוב ביחס לעלותן (גם בהתחשב בהתפתחויות שחלו לאחר תאריך המאזן).
- משך הזמן בו היה שווי אגרות החוב נמוך מעלותן.
- התשואה לפדיון של אגרת החוב ביחס לטווח הפדיון ולתשואות המקובלות בענף.

- התנודתיות בשווי ההוגן של אגרות החוב.
- מצבו הכלכלי של מנפיק אגרת החוב ויכולתו לעמוד בהתחייבויותיו.
- כוונת ויכולת הבנק להחזיק באגרות החוב הנ"ל עד למועד פדיונן.
- סיווג אגרת החוב (או אי סווגה), כ"חוב בעייתי".
- ארועי כשל תשלום שנרשמו בגין אגרות החוב.

אגרות החוב הנ"ל נרכשו על ידי הבנק במטרה להחזיק בהן עד לפדיון או עד למועד בו עליית שוויין ההוגן - תאפשר לבנק לממשן ברווח. בכוונתו וביכולתו של הבנק להחזיק באגרות חוב הנ"ל בתקופה הנדרשת להשגת מטרות אלו.

לאור המגמה החיובית ששררה בשוק אגרות החוב בשנת 2014 (המשתקפת בירידת שיעורי התשואה לפדיון הגלומים בתיק אגרות החוב), נכללו בתיק אגרות החוב הזמין למכירה ליום 31 בדצמבר 2014, הפסדים שטרם מומשו בסכום זניח (5 מיליון ש"ח - המהווה כ- 0.1% בלבד מיתרת התיק; ב- 31.12.2013 לא נכללו בתיק אגרות החוב הזמין למכירה הפסדים שטרם מומשו). להערכת ההנהלה, ככלל, הפסדים אלו משקפים בעיקר שינויים כלליים במגמות הריבית בשוק אגרות החוב. לפיכך, סבורה הנהלת הבנק כי מרבית ההפסדים הנ"ל הינם בעלי אופי "זמני".

עם זאת, בחנה הנהלת הבנק בתקופת הדוח, את סיווגם של הפסדים, הגלומים באגרות חוב שנכללו בתיק ניירות הערך של הבנק ושיעורם עולה על 20% מעלותן המותאמת של אגרות חוב אלה. במסגרת זו נסקר מצבם העסקי של המנפיקים הרלוונטיים (בהתבסס על מידע כספי גלוי), לרבות יכולתם לעמוד בהתחייבויותיהם.

בהתבסס על בדיקות אלו, סיווג הבנק בשנת 2014, הפסדים שנצברו באגרות חוב אלו בסך של כ- 2 מיליון ש"ח כ"הפסדים בעלי אופי שונה מזמני", ורשם בגינם הפרשה לירידה ערך בדוח הרווח והפסד (בשנה הקודמת לא נרשמו הפרשות בגין מרכיב זה).

לפרטים נוספים באשר להתפלגות ההפסדים שנצברו בתיק אגרות החוב הזמינות למכירה וטרם מומשו - בחתך "תקופת צבירת ההפסדים" - ראה ביאור 3 בדוחות הכספיים.

אשראי לציבור

	31 בדצמבר 2014	31 בדצמבר 2013	שיעור השינוי
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	%
שקל לא צמוד	**15,906**	14,444	10.1
שקל צמוד מדד	**2,013**	2,391	(15.8)
מטבע חוץ (כולל צמוד מט"ח)	**996**	957	4.1
סך הכל	**18,915**	17,792	6.3

יתרת האשראי לציבור עלתה בשנת 2014 בשיעור של 6.3% (2013 - 7.0%). הגידול באשראי השקלי הלא צמוד, מוסבר בהתרחבות הפעילות במגזר הקמעונאי בשנת 2014, התואמת את יעדי הבנק בתחום זה.

להלן טבלה המפרטת את התפלגות סיכון האשראי הכולל[1] לציבור בחתך ענפי משק:

	31 בדצמבר 2014		31 בדצמבר 2013	
	מיליוני ש"ח	%	מיליוני ש"ח	%
אנשים פרטיים	**7,279**	**29.7**	6,498	27.9
בינוי ונדל"ן	**5,243**	**21.4**	5,318	22.8[2]
מסחר	**4,095**	**16.7**	3,725	16.0
תעשיה	**2,549**	**10.4**	2,500	10.7
שירותים עסקיים אחרים	**1,471**	**6.0**	1,540	6.6
תחבורה ואחסנה	**953**	**3.9**	976	4.2
שירותים פיננסיים	**853**	**3.4**	930	4.0
אחרים (פחות מ- 5%)	**2,099**	**8.5**	1,832	7.8
סך הכל	**24,542**	**100.0**	23,319	100.0

1. סיכון אשראי - לרבות סיכון אשראי חוץ מאזני.
2. שיעור האשראי לבינוי ונדל"ן מכלל האשראי בבנק, על פי הוראות המפקח על הבנקים בנושא "ריכוזיות אשראי ענפית" מסתכם ליום 31.12.2014 ב- 18.3% (31.12.2013 - 19.1%).

להלן נתונים לגבי התפתחות האשראי לציבור - בחתך מגזרי פעילות:

	31.12.2014	31.12.2013	שיעור השינוי
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	%
משקי בית	**6,000**	*5,390	11.3
עסקים קטנים	**6,237**	*5,769	8.1
בנקאות מסחרית	**2,440**	2,204	10.7
בנקאות עסקית	**4,141**	4,344	(4.7)
בנקאות פרטית	**97**	*85	14.1
סך הכל	**18,915**	17,792	6.3

פקדונות הציבור

	31 בדצמבר 2014			31 בדצמבר 2013		
	לפי דרישה	לזמן קצוב	סה"כ	לפי דרישה	לזמן קצוב	סה"כ	השינוי
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	%
שקל לא צמוד	**4,334**	**13,286**	**17,620**	3,423	14,600	18,023	(2.2)
שקל צמוד מדד	**-**	**3,208**	**3,208**	-	3,298	3,298	(2.7)
שקל צמוד מט"ח	**-**	**47**	**47**	-	48	48	(2.1)
מט"ח	**1,612**	**1,573**	**3,185**	1,036	1,559	2,595	22.7
סך הכל	**5,946**	**18,114**	**24,060**	4,459	19,505	23,964	0.4

* סווג מחדש בעקבות טיוב בסיס הנתונים המשמש למדידת מגזרי פעילות - ראה פרק ג'טז(2) לעיל, וביאור 1ב'(6) בדוחות הכספיים.

פקדונות הציבור במגזר הלא צמוד ירדו בשיעור של 2.2%, מסך של 18,023 מיליוני ש"ח בסוף שנת 2013, לסך של 17,620 מיליוני ש"ח בסוף שנת 2014. הירידה בהיקף הפקדונות נובעת משיעורי הריבית הנמוכים הגלומים באפיק חסכון זה, הנגזרים מהפחתות הריבית שנרשמו במכרז המוניטרי במהלך שנת 2014.

פקדונות הציבור הצמודים למדד (המהווים ברובם מקור למתן אשראי, בעיקר בתחום המשכנתאות ועבור החטיבה העסקית - מסחרית), ירדו בשנת 2014 בשיעור של 2.7%. הירידה בהיקף הפקדונות במגזר זה, מוסברת בין היתר, בסביבת האינפלציה הנמוכה ששררה בשנת 2014, שגרמה לשינוי בטעמי החיסכון של הציבור ולהסטת נכסים פיננסיים לאפיקים הסחירים, על חשבון האפיקים הסולידיים (פקדונות בנקאיים).

להלן נתונים לגבי התפתחות פקדונות הציבור, בחתך מגזרי פעילות:

	31 בדצמבר 2014	31 בדצמבר 2013	שיעור השינוי
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	%
משקי בית	**5,534**	*5,498	0.7
עסקים קטנים	**3,576**	*3,433	4.2
בנקאות מסחרית	**1,806**	1,406	28.4
בנקאות עסקית	**5,365**	5,269	1.8
בנקאות פרטית	**7,779**	*8,358	(6.9)
סך הכל	**24,060**	23,964	0.4

* סווג מחדש בעקבות טיוב בסיס הנתונים המשמש למדידת מגזרי פעילות - ראה פרק 3ט'(2) לעיל, וביאור 1ב'(6) בדוחות הכספיים.

כתבי התחייבות נדחים

	31 בדצמבר 2014	31 בדצמבר 2013	שיעור השינוי
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	%
שקל צמוד למדד	**618**	823	(17.3)

כתבי ההתחייבות של הבנק מדורגים על ידי חברת "מעלות" (להלן: "חברת הדירוג"). לאור יחסי הלימות ההון והרווחיות הטובים של הבנק, ולאור תוכנית ההתייעלות המיושמת בבנק, החליטה חברת הדירוג ביום 24.12.2014, להעלות את דירוג כתבי ההתחייבות של הבנק לדרגת "AA-", המהווה שיפור של דרגה אחת ביחס לדירוג שנקבע לכתבי התחייבות אלו אשתקד ("A+"). דירוג זה נמוך בדרגה אחת מהדירוג שנקבע ליתר ההתחייבויות של הבנק ("AA").

הפער בדירוג נגזר ממתודולוגיית הדירוג של חברת הדירוג העולמית "S&P" (חברת האם של "מעלות S&P"), לפיה - יפחת דירוג כתבי ההתחייבות הנדחים בדרגה אחת, מתחת לדירוג המנפיק.

בהתאם למתודולוגיה של חברת הדירוג הבינלאומית, כאמור, הוגדר הבנק (לצורך קביעת דירוג האשראי שלו על ידי חברת הדירוג) כ"חברת ליבה" בקבוצת "בנק דיסקונט". קביעה זו יוצרת זיקה חד - חד ערכית בין הדירוג של חברת האם לדירוג הבנק.

כתבי ההתחייבות הנדחים ליום 31.12.2014 מהווים 25.6% בלבד מ"ההון ברובד הראשון" של הבנק כהגדרתו בהוראות בנק ישראל. שיעור זה נמוך מהשיעור המכסימלי (50%) המותר על פי הוראות אלו.

לפרטים נוספים בדבר הכללים להכרה בכתבי התחייבות נדחים - כ"הון ברובד השני", שנקבעו בהוראות "באזל 3" (ונכנסו לתוקף החל מיום 1.1.2014), לרבות בתקופת המעבר שנקבעה ליישום כללים אלו - ראה פרק 13א'(2) להלן.

סעיפים חוץ מאזניים

להלן נתונים לגבי ההתפתחות בסעיפים החוץ מאזניים העיקריים:

	31 בדצמבר 2014	31 בדצמבר 2013	שיעור השינוי
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	%
אשראי תעודות[1]	**87**	56	55.3
ערבויות להבטחת אשראי	**315**	324	(2.8)
ערבויות לרוכשי דירות[2]	**919**	1,093	(15.9)
ערבויות והתחייבויות אחרות	**648**	655	(1.1)

1. העליה בסעיף "אשראי תעודות" נובעת מגידול בהיקפי הסחר ומהתחזקות שערי החליפין במטבעות הזרים, ביחס לשקל.
2. הירידה בסעיף "ערבויות לרוכשי דירות" - נובעת מסיום פרויקטים בתחום מימון הבניה למגורים.

יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון ליום 31.12.2014 (על פי הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 211 - 201, המהוות את מכלול מסגרת העבודה ליישום כללי "באזל 3" בתאגידים הבנקאיים בישראל) - הסתכם בשיעור של 14.6%, בדומה לנתון שנרשם ביום 1.1.2014 (המבוסס על תחשיב "פרופורמה" שנערך לאותו מועד). יחס זה עולה הן על השיעור המינימלי - 9%, שנקבע על ידי בנק ישראל, והן על "רף המינימום" שנקבע על ידי דירקטוריון הבנק (בשיעור של 12.5%). יחס ההון העצמי לרכיבי סיכון "ברובד הראשון" (כהגדרתו בהוראות בנק ישראל) ליום 31.12.2014 - מסתכם בשיעור של 10.7% (1.1.2014 - 10.6%, בהתבסס על תחשיב "פרופורמה" שנערך לאותו מועד).

לתאריך המאזן מהווים כתבי ההתחייבות הנדחים (שניתן להכיר בהם כ"הון משני"), כ- 25.6% בלבד מ"ההון ברובד הראשון" של הבנק (כהגדרתו בהוראות בנק ישראל), לעומת יחס מכסימלי בשיעור של 50% המותר על פי הוראות בנק ישראל. כתבי ההתחייבות הנ"ל דורגו על ידי חברת "Standard & Poor's" - מעלות", (להלן: "חברת הדירוג") בדירוג "AA-" (נמוך בדרגה אחת מדירוג המנפיק של הבנק) - בהתאם למתודולוגיה של חברת הדירוג הבינלאומית "Standard & Poor's".

8. מצב הנזילות ומדיניות גיוס המקורות

כללי

על רקע ההתמתנות שנרשמה במגמת האינפלציה בשנים 2014 - 2012, ולאור המשך ההאטה הכלכלית בחלק ממדינות "גוש היורו" (ראה גם פרק 12ב'(7) להלן) והשלכותיה האפשריות על הפעילות הכלכלית המקומית - המשיך בנק ישראל ביישום המדיניות שננקטה על ידו בשנת 2012 והפחית גם בשנת 2014 את הריבית במכרז המוניטרי ב- 0.75 נקודות האחוז, לשיעור נמוך של 0.25%, בלבד (31.12.2013 - 1.0%).

להלן נתונים לגבי האינדיקטורים הכלכליים שאיפיינו את שנת 2014:

- יציבות בסביבת האינפלציה: בשנת 2014 ירד מדד המחירים לצרכן בשיעור של (0.2-)%. השיעור הנמוך של נתון זה מצביע על ההתמתנות שחלה במגמת הביקושים במשק.

- מגמה מעורבת בהתפתחות מערכת שערי החליפין שבין השקל לבין המטבעות הזרים - שהתבטאה בתנודתיות בשיעור של עד כ- 12%, שנרשמה בשער השקל לעומת המטבעות הזרים המרכזיים.
- ירידה בשיעור של 0.75 נקודות האחוז בריבית במכרז המוניטרי של בנק ישראל, הנגזרת מהמשך יישום המתווה המוניטרי שהונהג על ידי בנק ישראל עוד בשנת 2012. בתום 2013 הסתכם שיעור הריבית במכרז המוניטרי בשיעור של 0.25% (31.12.2013 - 1.0%).
- ירידה בהיקפי גיוס החוב באמצעות אגרות חוב על ידי ממשלת ישראל: בשנת 2014 גייסה הממשלה מהציבור באמצעות אגרות חוב ממשלתיות סך של כ- 2 מיליארד ש"ח, נטו, בלבד - לעומת כ- 21 מיליארד ש"ח שגויסו על ידה אשתקד.
- ירידה בציפיות האינפלציה של הציבור - שהסתכמו בתום שנת 2014 בשיעור של 0.6%, לעומת כ- 1.7% בתחילת השנה.

על רקע הירידה בשיעור הריבית במכרז המוניטרי בשנת 2014, כאמור, נרשמו עליות שערים במרבית אפיקי ההשקעה בישראל. בעקבות התפתחויות אלו, נרשמו במהלך שנת 2014 שינויים בהרכב תיק הנכסים של הציבור, כדלקמן:

- עליה בשיעור של כ- 0.6% במשקל קרנות הנאמנות בתיק הנכסים.
- ירידה בשיעור של כ- 0.8% במשקלם של פקדונות הציבור בבנקים בתיק הנכסים.
- עליה בשיעור של כ- 0.5% במשקל המניות בתיק הנכסים.

הנתונים הנ"ל משקפים שינויים שחלו במגמות החיסכון של הציבור, המתבטאות בהסטת נכסים מהאפיק הסולידי (פקדונות בנקאיים), לאפיקים סחירים (קרנות נאמנות ומניות).

הבנק

מדיניות גיוס המקורות בבנק מכוונת ליצירת תשתית למקורות מימון יציבים ורווחיים לאורך זמן.

מקור המימון העיקרי לפעילות הבנק הינו ציבור הלקוחות בסניפי הבנק השונים הפרוסים בכל רחבי הארץ וכוללים לקוחות מסחריים ועסקיים, מלכר"ים, לקוחות קמעונאיים ומשקי בית.

במסגרת השאיפה ליצירת תשתית למקורות מימון יציבים, לגיוון תמהיל המקורות ושיפור מבנה הנזילות שלו, הושקעו על ידי הבנק בשנת 2014 מאמצי שיווק במטרה להרחיב בסיס הלקוחות הבינוניים והקטנים במוצרי פקדונות בנקאיים, בכלל - ובפיקדונות חסכון בהפקדות חודשיות, בפרט- פעילות התורמת לקשר ארוך טווח עם הלקוח ולתזרים שוטף של הפקדות בתכניות חסכון. במסגרת מאמצים אלו, מפעיל הבנק מרכזי "בנקאות פרטית", המשרתים את מעגל הלקוחות בעלי עושר פיננסי.

להלן פרטים באשר להתפתחויות שנרשמו במקורות הבנק בשנת 2014, במגזרים השונים:

פקדונות לא צמודים – היקף הפקדונות הלא צמודים ירד בשנת 2014 בשיעור של 2.2% והסתכם ביום 31 בדצמבר 2014 בסך של 17,620 מיליון ש"ח. הירידה בהיקף הפקדונות נובעת מהירידה החדה שנרשמה בשנת 2014 בשיעורי הריבית הגלומים באפיק השקעה זה.

במסגרת מדיניות גיוס הפקדונות הלא צמודים, שואף הבנק להרחיב את תשתית הלקוחות ולהגדיל את פיזור תיק הפקדונות תוך קיום רמת תעריפים דומה למקובל במערכת הבנקאית. במקביל, מפעיל הבנק חדר "עסקאות שקלים" שנועד לתת מענה לפקדונות גדולים, תוך מתן גמישות בהטבות לפקדונות אלה.

פקדונות צמודים למדד – היקף הפקדונות הצמודים למדד הסתכם ביום 31 בדצמבר 2014 בסך של כ- 3,208 מליוני ש"ח, המהווה ירידה בשיעור של כ- 2.7% לעומת יתרתם בסוף השנה הקודמת. הירידה בהיקף הפקדונות הצמודים נובעת, בין היתר, מסביבת האינפלציה הנמוכה ששררה בשנת 2014.

עיקר הגיוס במגזר זה בשנת 2014, התבצע באמצעות הפקדות חד פעמיות לתקופה של כשנתיים ובאמצעות הפקדות בהוראות קבע חודשיות.

פקדונות במטבע חוץ וצמודים למטבע חוץ – היקף הפקדונות ליום 31 בדצמבר 2014, הסתכם בכ- 3,232 מיליוני ש"ח, המהווה עליה בשיעור של כ- 22.3%. העליה שנרשמה באפיק חסכון זה, נובעת בעיקר, מההתחזקות שנרשמה בשערי החליפין של מרבית המטבעות הזרים לעומת השקל בשנת 2014.

כתבי התחייבות נדחים – במסגרת המדיניות לגיוון תמהיל המקורות ולשיפור יחס הלימות ההון שלו, גייס הבנק בעבר כתבי התחייבות נדחים. היקף כתבי ההתחייבות הנדחים ליום 31.12.2014 מסתכם ב- 681 מיליון ש"ח (31.12.2013 - 823 מיליון ש"ח).

כתבי ההתחייבות דורגו על ידי חברת "מעלות - S&P" (להלן: "חברת הדירוג"), בדירוג "-AA", הנמוך בדרגה אחת מהדירוג שנקבע ליתר ההתחייבויות של הבנק ("AA"). הפער בדירוג נגזר ממתודולוגיית הדירוג של חברת הדירוג הבינלאומית "S&P" (חברת האם של "מעלות - S&P") - לפיה יפחת דירוג כתבי ההתחייבות הנדחים בדרגה אחת מתחת לדירוג המנפיק.

דירוג כתבי ההתחייבות עודכן על ידי חברת הדירוג לאחרונה ביום 24.12.2014, ומהווה שיפור של דרגה אחת ביחס לדירוג שנקבע לכתבי התחייבות אלו בעבר.

לפרטים נוספים באשר למגבלות החדשות החלות על הנפקת כתבי התחייבות נדחים, בעקבות יישומם של כללי "באזל 3" החל מיום 1.1.2014 - ראה פרק 13א'(2) להלן.

גילוי על פקדונות – בעקבות שינויים שחלו בדרישות הגילוי על פקדונות בארה"ב ובאירופה, ובמטרה להרחיב את המידע שנכלל בדוחות הכספיים של התאגידים הבנקאיים לגבי מקורות פעילותם, פרסם בנק ישראל ביום 13 בינואר 2013, הוראה חדשה בנושא: "גילוי על פקדונות".

במסגרת ההוראה נדרשו התאגידים הבנקאיים לכלול בדוחותיהם נתונים כספיים לגבי היקף פקדונותיהם של שלושת קבוצות המפקידים הגדולות ביותר. להלן פירוט הנתונים הנדרשים:

"קבוצות משקיעים"	31.12.14 מיליוני ש"ח	31.12.13 מיליוני ש"ח
קבוצה - א'	**902**	838
קבוצה - ב'	**789**	736
קבוצה - ג'	**774**	533
סך הכל	**2,465**	**2,107**

9. פעילות בשוק ההון ובנקאות ישירה

פעילות הבנק בניירות ערך

הבנק מבצע פעילות בניירות ערך עבור לקוחותיו וכן עבור עצמו לכיסוי התחייבויותיו בגין פקדונות הציבור ולשימושי הון פעיל.

היקף תיק ניירות הערך שהחזיק הבנק ליום 31.12.2014 עבור עצמו ועבור לקוחותיו באופן ישיר, לרבות השקעה באמצעות קופות גמל שהבנק משמש להן כבנקאי, הסתכם בכ- 15.7 מיליארד ש"ח (31.12.2013 - כ- 17.6 מיליארד ש"ח).

היקף תיק הלקוחות (לרבות התיק הכלול בקופות הגמל) הסתכם בכ- 11.8 מיליארד ש"ח, המהווה עליה בשיעור של כ- 2.6%, לעומת היתרה בתחילת השנה.

היקף העמלות מעסקי לקוחות בניירות ערך הסתכם בשנת 2014 בכ- 19 מיליון ש"ח, לעומת כ- 18 מיליון ש"ח אשתקד.

ניהול השקעות

הבנק מנהל תיקי השקעות ללקוחותיו באמצעות חברה כלולה: תפנית דיסקונט - ניהול תיקי השקעות בע"מ (להלן: "תפנית") המוחזקת על ידי הבנק בשיעור של 31% מאמצעי ההון שלה.

היקף תיקי ההשקעות שנוהלו על ידי "תפנית" ביום 31.12.2014 - מסתכם בכ- 6.1 מיליארד ש"ח, המהווה עליה בשיעור של כ- 26.8% לעומת היקפם ביום 31.12.2013.

שירותי בנקאות ישירה וכרטיסים מגנטיים

בנקאות ישירה

במטרה לאפשר ללקוחותיו לקבל מידע ולבצע פעולות בנקאיות מסוימות מחוץ למערכת הסניפים ומעבר לשעות הפתיחה של הסניפים, מפעיל הבנק, בשיתוף עם החברה האם מערכת בנקאות ישירה הכוללת "טלבנק טלפוני" ושירותי אינטרנט, המאפשרים ללקוחות גישה ישירה למחשב הבנק.

מספר הלקוחות המנויים על שירותי האינטרנט הבנקאיים "מרכנתיל באינטרנט" עלה בכ- 9.5%, בהשוואה למספרם בשנה הקודמת.

כרטיסים מגנטיים

הבנק מעמיד לרשות לקוחותיו כרטיסי שירות מגנטיים (כספומט) וכרטיסי אשראי מסוג "ויזה" "דיינרס" ו"מסטר קארד".

מספר כרטיסי האשראי בבנק עלה בשנת 2014 בכ- 11% בהשוואה לשנה הקודמת. להלן נתונים כספיים לגבי הפעילות בכרטיסי אשראי:

א. ההכנסות מריבית בגין אשראי שניתן ללקוחות הסתכמו בשנת 2014 בכ- 12 מיליון ש"ח, (2013 - 11 מיליון ש"ח).

ב. סך ההכנסות מעמלות בגין תפעול מערך כרטיסי האשראי הסתכמו בשנת 2014 בכ- 29 מיליון ש"ח (2013 - 28 מיליון ש"ח).

חלק ג' - תאור עסקי הבנק בחתך מגזרים ותחומי פעילות

10. מגזרי פעילות

בפרק זה מתוארת ההתפתחות העסקית של הבנק, בחתך מגזרי פעילות.

להלן ריכוז הנתונים לגבי התפתחות הרווח הנקי של הבנק בחתך מגזרי פעילות לשנת 2014, בהשוואה לאשתקד:

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר				
	2014			2013	השינוי
	מתכונת ישנה[1]	השינוי בכללים[2]	מתכונת חדשה[1]	במתכונת ישנה[1]	במתכונת הישנה
משקי בית	**16**	**(2)**	**14**	*17	(1)
עסקים קטנים	**102**	**(9)**	**93**	*93	9
בנקאות מסחרית	**16**	**(1)**	**15**	7	9
בנקאות עסקית	**33**	**(2)**	**31**	28	5
בנקאות פרטית	**(7)**	**-**	**(7)**	*(1)	(6)
ניהול פיננסי	**11**	**-**	**11**	38	(27)
	171	**(14)**	**157**	182	(11)

	השינוי במתכונת החדשה[3]
משקי בית	(3)
עסקים קטנים	-
בנקאות מסחרית	8
בנקאות עסקית	3
בנקאות פרטית	(6)
ניהול פיננסי	(27)
	(25)

* סווג מחדש בגין טיוב בסיס הנתונים והשינויים בהגדרת תכולת מגזרי הפעילות - ראה סעיף 3ט'(2) לעיל, וביאור 21ב'(6) בתמצית הדוחות הכספיים.

1. לפני יישום כללי "FAS 91".
2. השלכות יישום כללי "FAS 91".
3. לאחר יישום כללי "FAS 91".

(1) כללי

מדידת תוצאות הבנק, בחתך מגזרי פעילות - נערכה על פי הוראות והנחיות שפורסמו על ידי המפקח על הבנקים בנושא זה. יצוין כי מאחר שהמבנה הארגוני של הבנק אינו חופף במלואו למגזרי הפעילות המדווחים, מבוססים חלק מהנתונים, בשלב זה, על הנחות ואומדנים שונים (בעיקר בנושא הקצאת עלויות). בעתיד, לאחר שהמידע המופק מהמערכת יילמד וינותח לאורך זמן, ייתכן שיחולו שינויים בהנחות ובאומדנים הנ"ל.

(2) מתודולוגיה

להלן תמצית מידע לגבי המתודולוגיה לפיה נזקפו ההכנסות וההוצאות למגזרי הפעילות השונים:

הכנסות מריבית - לכל מגזר פעילות נזקף מרווח ריבית המהווה סיכום של המרכיבים הבאים:

- ההפרש שבין הכנסות הריבית ששויכו למגזר (בפעילות אשראי), לבין עלות הריבית המחושבת על פי "מחיר מעבר".
- ההפרש שבין עלות הריבית (בפעילות פקדונות), לבין הכנסות הריבית בגין אותם פקדונות, המחושבות על פי "מחיר מעבר".

"מחיר המעבר" נקבע בהתבסס על מחירי ציטוט פקדונות בשוק המוסדי, והוא מהווה בקירוב את העלות השולית של גיוס פקדונות בבנק.

על פי מתודולוגיה זו, בה מותאם מחיר מעבר ספציפי לכל מוצר אשראי או פקדון, בכל אחד ממגזרי ההצמדה - מגזרי הפעילות אינם נושאים בסיכוני שוק, אלא בסיכון אשראי בלבד.

הכנסות מימון שאינן מריבית - הכוללות את התוצאות הכספיות בגין פעילות במכשירים נגזרים מסויימים, רווחים או הפסדים מפעילות מימון הנובעים משינוי בתנאי השוק, והכנסות מריבית, נטו בגין פעילות שאינה משויכת ללקוחות הבנק - נזקפים למרכז ניהול הנכסים וההתחייבויות (ננ"ה), שאליו נזקפות גם ההכנסות מניהול ההון הפעיל של הבנק. רווחים או הפסדים אלו מוצגים במגזר: "ניהול פיננסי".

ההוצאות בגין הפסדי אשראי - נזקפות למגזרי הפעילות השונים, בהתאם לשיוך הלקוח שבגינו נערכו ההפרשות.

הכנסות מעמלות - נזקפות למגזרי הפעילות השונים, בהתאם לשיוך הלקוח שבגינו נזקפה העמלה.

הוצאות תפעוליות - הוצאות ישירות הניתנות לזיהוי, נזקפו למגזר הפעילות המתאים. הוצאות עקיפות או הוצאות ישירות שאינן ניתנות לשיוך מדויק - סווגו למגזרי הפעילות השונים, בהתבסס על אומדנים והערכות שנערכו ביחידות הבנק השונות.

(3) להלן תאור מפורט של מגזרי הפעילות:

א. מגזר משקי הבית

מבנה המגזר

במסגרת מגזר זה מספק הבנק מגוון שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים, לרבות שירותים בתחום שוק ההון ובתחום ההלוואות לדיור - ללקוחות הפרטיים המתאפיינים בפעילות של משקי בית. שירותים אלו מסופקים ללקוחות המגזר באמצעות מערך הסניפים של הבנק המונה 80 סניפים בפריסה ארצית ומאורגנים, בחלוקה גיאוגרפית, בחמישה אזורים.

מרבית לקוחות הבנק המשתייכים למגזר זה, מקבלים מהבנק שירותי בנקאות באמצעות סניפים המשתייכים ארגונית לאזורי "עכו" ו"נצרת" (31 סניפים). סניפים אלו ממוקמים במקומות יישוב שבהם יש רוב מוחלט לאוכלוסיה ה"לא יהודית". הכנסות הבנק מהלקוחות המשתייכים למגזר זה ומקבלים שירותי בנקאות באזורים אלו הסתכמו בשנת 2014 בסך של כ- 154 מיליון ש"ח, המהווים כ- 47% מכלל הכנסות הבנק ממגזר "משקי בית".

הבנק רואה במגזר הקמעונאי יעד מרכזי בהתפתחותו העסקית ושוקד על הגדלת פריסת הסניפים במגזר זה ושיפור השירות ללקוחות המגזר עם זאת, מכיוון שבשנת 2014 התמקד הבנק ביישום שינויים הן בתהליכי העבודה בסניפים והן בתהליכי העבודה במטה, לרבות התייעלות תפעולית, לא נפתחו בשנת 2014 סניפים חדשים באזורים רלוונטיים למתן שירותים בנקאיים ללקוחות המשתייכים למגזר זה.

המוצרים הבנקאיים והשירותים אותם מספק הבנק ללקוחות המגזר כוללים, בין היתר: ניהול חשבון עו"ש, מוצרי אשראי - לרבות הלוואות לדיור, מוצרי השקעה - לרבות פקדונות במטבע ישראלי ובמטבע חוץ, והשקעה בניירות ערך.

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות, הנחיות והוראות המוטלים על המערכת הבנקאית על ידי גופי חקיקה ופיקוח, לרבות: הפיקוח על הבנקים, הממונה על שוק ההון, הביטוח והחסכון והממונה על ההגבלים העסקיים.

- לפרטים נוספים באשר להוראות בנק ישראל המיישמות את החלטות הועדה לבחינת הגברת התחרותיות בענף הבנקאות, והשלכותיהן האפשרית על פעילות הבנק במגזר זה - ראה פרק 2ג' לעיל.

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר (המשך)

- לפרטים נוספים באשר להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 414, בנושא: "גילוי עלות השירותים בניירות ערך", שפורסמה ביום 2.4.2014 והשלכותיה האפשריות על הכנסות הבנק ממתן שירותים בניירות ערך - ראה פרק 2ט' לעיל.
- לפרטים נוספים באשר לטיוטת ההוראה החדשה של בנק ישראל, בנושא: "הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי", והשלכותיה האפשריות על רווחיות הבנק במגזר זה - ראה פרק 12ב'(12) להלן וביאור 1ג'(3) בדוחות הכספיים.
- לפרטים נוספים באשר לשינויים שנכללו ב"חוק להקלות בשוק ההון ולעידוד הפעילות בו (תיקוני חקיקה), התשע"ד - 2014", והשלכותיהם האפשריות על עלות גיוס הפקדונות במגזר זה - ראה פרק 2י' לעיל.
- לפרטים נוספים באשר לשינויי החקיקה שיזם בנק ישראל בתחום העמלות הבנקאיות והשלכותיהם האפשריות על התוצאות הכספיות של הבנק במגזר זה - ראה פרק 2ד', לעיל.
- לפרטים נוספים באשר להוראות החדשות והליכי החקיקה בתחום "הלוואות לדיור" - והשלכותיהן האפשריות על פעילות הבנק בתחום זה - ראה פרק 2 יז', לעיל.
- לפרטים נוספים באשר להנחיות החדשות, בנושא: "הפרשה קבוצתית נוספת בגין אנשים פרטיים" שפורסמו על ידי בנק ישראל ביום 19 בינואר 2015 והשלכותיהן על התוצאות הכספיות במגזר זה - ראה פרק 12ב'(4) להלן.

התפתחויות בשווקים של המגזר

להלן נתונים לגבי ההתפתחויות העיקריות בשנת 2014, הרלוונטיות למגזר זה:

- המשך תהליך, שנמשך מספר שנים, במסגרתו מאמצים לקוחות המגזר שימוש בכלים טכנולוגיים מודרניים, כגון: תקשורת באמצעות אינטרנט (מחשבים ביתיים וניידים) ותקשורת באמצעות מוקדי שירות.
- המשך הערכות גופים פיננסיים שונים (בעיקר חברות ביטוח וחברות כרטיסי האשראי) למתן שירותים פיננסיים שונים ללקוחות המגזר (בעיקר שירותי אשראי), כתחליף לשירותים שסופקו עד כה, בעיקר, על ידי המערכת הבנקאית.
- במהלך שנת 2014 המשיך בנק ישראל במתווה הפחתת שיעור הריבית במכרז המוניטרי. לפיכך, נרשמו ירידות גם במרווחי הריבית של הבנק.
- בשנת 2014 התגברה התחרות הבנקאית על פלח הלקוחות במגזר זה - בתחומי האשראי,הפקדונות, ושירותי הייעוץ בשוק ההון. במסגרת זו פותחו על ידי חלק מהבנקים מוצרי פאסיבה המאפשרים לכלל הלקוחות לקבל ריבית מועדפת במוצרים אלו מבלי שיידרשו להעביר פעילות בנקאית אחרת לאותו בנק, והושקעו משאבים רבים בפיתוח מערכות מידע טכנולוגיות שיאפשרו ללקוחות במגזר לקבל מידע ושירותים בנקאיים נוחים וזמינים.

שינויים טכנולוגיים מהותיים

בשנים האחרונות הושקעו על ידי מרבית הבנקים משאבים רבים בפיתוח ממשקים ויישומים טכנולוגיים שיאפשרו ללקוחות נגישות לקבלת מידע בנקאי זמין ושירותים בנקאיים בסיסיים באמצעות מחשבים אישיים, טלפוניים ואמצעי תקשורת ניידים אחרים הנמצאים ברשותם.

במקביל להתפתחויות טכנולוגיות אלו, לקוחות מגזר "משקי הבית" מטמיעים בשנים האחרונות טכנולוגיות מתקדמות במסגרת יישומי הבנקאות הישירה, המפותחים עבורם.

א. מגזר משקי הבית (המשך)

שינויים טכנולוגיים מהותיים (המש;ך)

בשנת 2014 הוטמעו בבנק מערכות מידע חדשות רלוונטיות למגזר זה, כדלקמן:

1. **מערכות לדירוג אשראי**
במסגרת מאמצי הבנק להרחיב את פעילותו במגזר זה, ולפשט את תהליכי מתן האשראי ללקוחות פרטיים, פיתח הבנק בשנת 2014 מערכות אוטומטיות לדירוג אשראי המדרגות את סיכון האשראי של הלקוחות הפרטיים בהתבסס על מאפייני הסיכון שלהם.

   הנתונים המופקים ממערכת זו מהווים כלי תומך החלטה בתהליך מתן האשראי בסניפי הבנק.

2. **מערכת מידע חדשה בתחום הלוואות לדיור**
לפרטים נוספים באשר למערכת המידע החדשה בנושא: "הלוואות לדיור", שפותחה והוטמעה בבנק בשנת 2014 - ראה פרק 3ח'(2) לעיל.

מחסומי כניסה ויציאה עיקריים

השירותים אותם מספק הבנק ללקוחות המגזר רבים ומגוונים וכוללים: שירותי ניהול חשבון עובר ושב, שירותים בתחום האשראי, שירותים בתחום הפקדונות, שירותים בתחום שוק ההון ושירותים פיננסיים (כרטיסי אשראי, הוראות קבע, וכו'). שירותים אלו מעוגנים במערכת מורכבת של חוזים, הסכמים וכללי התנהגות שנקבעו בין הבנק ללקוחותיו.

דרישה לעריכת שינויים במערכת הסכמים זו, כרוכה בקשיים טכניים ועלולה להוות חסם בפני לקוח המשתייך למגזר משקי הבית, ושוקל להעתיק את פעילותו לבנק אחר.

במסגרת צעדי ההסדרה הננקטים בנושא זה המיועדים להגברת התחרות ולהפחתת החסמים המגבילים את ניידות הלקוחות בין הבנקים במערכת הבנקאית, פרסם בנק ישראל בשנת 2014 הוראות המפשטות את התהליכים הכרוכים בסגירת חשבון הבנק והעברתו לבנק אחר באמצעות מתן יפוי כח לבנק הנעבר לפעול בשם הלקוח הפוטנציאלי לביצוע הפעולות הנדרשות להעברת חשבונותיו מהבנק המעביר. בנוסף, מאפשרות הוראות אלו ללקוחות למסור את הוראותיהם להעברת חשבונותיהם (או סגירתם), באמצעות מגוון אמצעי תקשורת (לרבות משלוח הודעות בדואר אלקטרוני או בטלפון).

מוצרים חדשים

המוצרים והשירותים הבנקאיים המוצעים על ידי הבנק ללקוחות המגזר, דומים לאלו המוצעים על ידי בנקים אחרים במערכת הבנקאית.

גם בשנת 2014 הושם בבנק דגש על העמקת הפעילות עם לקוחות המגזר במגוון תחומים. במסגרת זו השיק הבנק בשנים האחרונות מוצרי אשראי מיוחדים לאוכלוסיית הסטודנטים, המותאמים לצרכיה ויכולותיה של אוכלוסיה זו.

תחרות

מגזר זה מהווה את אחד המגזרים המרכזיים בבנק ולפיכך מהווה יעד מרכזי בהתפתחותו העסקית של הבנק. מגזר זה מתאפיין בסיכון נמוך יחסית, עקב הפיזור הרחב של האשראי בין לקוחותיו ולכן הוא מהווה יעד מועדף להתרחבות יתר הבנקים במערכת (לרבות הבנקים הגדולים והבינוניים), למרות התשומות הגבוהות יחסית הנדרשות לתפעולו. לפיכך, קיימת תחרות רבה בין כל הבנקים על פלח לקוחות זה.

תחרות (המשך)

במסגרת ההתמודדות מול יתר הבנקים על פלח לקוחות זה, פונה הבנק ללקוחותיו, באמצעות ערוצי מדיה שונים - במסרים המבליטים את מחויבות הבנק למתן שירות איכותי ואישי ללקוחות המגזר. מעבר לכך, כאמור לעיל - 31 מסניפי הבנק, נמצאים באזורי "עכו" ו"נצרת" ומרבית מלקוחותיהם (המשתייכים למגזר פעילות זה) מתגוררים ביישובים שבהם קיים רוב מוחלט לאוכלוסיה ה"לא יהודית". בנוסף לבנק, פועלים באזורים אלה ובקרב אוכלוסיה זו בנקים נוספים, כגון: "בנק ערבי", "בנק לאומי", "בנק הפועלים", ועוד. על פי סקרים שערך הבנק, מרבית הלקוחות המשתייכים לאוכלוסיות אלו, מקבלים שירותי בנקאות באמצעות שני הבנקים הגדולים ויתרת הפעילות מתחלקת בין יתר הבנקים, לרבות "בנק ערבי" והבנק. הבנק מתחרה עם הבנקים הנ"ל על פלחי אוכלוסיה אלו, על ידי מתן שירות אישי ומסור באמצעות עובדים המעורים במנהגים ובתרבות של הלקוחות המשתייכים לפלחי אוכלוסיות אלו ומעניקים להם שירות התואם את צרכיהם היחודיים. בנוסף, משיק הבנק מעת לעת מסעי פרסום ייחודים הפונים ישירות לאוכלוסיות המתגוררות באזורים אלו - באמצעות אמצעי מדיה מקומיים.

לקוחות

הלקוחות המשתייכים למגזר זה הינם לקוחות פרטיים בעלי עושר פיננסי בינוני ומטה שסממני פעילותם הפיננסית אופיניים ל"משקי בית". מאחר שהאשראי הניתן לכל אחד מלקוחות אלו מצומצם למדי, וכלל האשראי למגזר מפוזר בין מספר רב של לקוחות - מתאפיין מגזר זה בסיכון נמוך יחסית. כאמור, מרבית מלקוחות המגזר של הבנק, המקבלים שירותי בנקאות באזורי "עכו" ו"נצרת" מתגוררים ביישובים שבהם קיים רוב מוחלט לאוכלוסיה ה"לא יהודית".

שיווק והפצה

הפניה ללקוחות המגזר נעשית באמצעים מגוונים, לרבות: פרסום באמצעי המדיה השונים, השקת מסעי פרסום יעודיים למגזר זה המציגים את השירות האישי המקצועי והמסור המאפיין את הבנק, כגורם מפתח להידוק הקשרים שבין הבנק לבין לקוחות המגזר. כמו כן מעודד הבנק, באמצעות מבצעים והטבות, הצטרפות פלחי לקוחות השייכים למגזר, כגון: שכירים, סטודנטים, צעירים, חיילים, יוצאי צבא וכו'. במטרה להגדיל את אוכלוסיית הלקוחות של הבנק המשתייכים למגזר זה נערכו על ידי הבנק בשנת 2014 קמפיינים שיווקיים ממוקדים לאוכלוסיית הסטודנטים ולזוגות צעירים במגזר החרדי. בנוסף, יוזם הבנק פניות לאוכלוסיות מטרה ספציפיות השייכות למגזר, כגון: עובדי חברות גדולות, עובדי מוסדות וכו'. הפניות נעשות באמצעות עובדי מערך הסניפים, פניות יזומות באמצעות מוקד טלפוני, והעברת מסרים שיווקיים באמצעות אתר האינטרנט, דיוור ללקוחות, שילוט ועלוני מידע המופצים במערכת הסניפים של הבנק. בפעילות שווקית זו נעזר הבנק ביועצי שיווק ובמשרד פרסום.

הון אנושי

המספר הממוצע של משרות עובדי הבנק ששויכו למגזר "משקי הבית", הסתכם בשנת 2013 בכ- 596 משרות - מזה כ- 56 "משרות ניהול" (בשנת 2013: 583 ו- 56 משרות בהתאמה).

היקף משרות העובדים המועסקים ישירות במגזר זה מסתכם ב- 487 משרות ובנוסף, שויכו למגזר זה 109 משרות עקיפות (בעיקר עובדי הנהלת הבנק ואגפי מטה אחרים בבנק), שעלותן נזקפה לתוצאות הכספיות של המגזר (בשנת 2013: 484 ו- 99 משרות, בהתאמה).

א. מגזר משקי הבית (המשך)

תמצית התוצאות הכספיות

להלן תמצית התוצאות הכספיות של מגזר "משקי הבית" לשנת 2014, וניתוח מרכיביהן, בהשוואה לאשתקד.

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014				
	מגזר "משקי בית"				
	בנקאות ופיננסים	הלוואות לדיור	שוק ההון	סך הכל	החלק מכלל הבנק
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	אחוזים
הכנסות ריבית נטו					
• מחיצוניים	134	90	-	224	
• בין מגזרי	49	(60)	-	(11)	
	183	30	-	213	26.6
הכנסות מימון שאינן מריבית	-	-	1	1	2.4
סך הכל הכנסות מימון	183	30	1	214	25.4
הכנסות מעמלות	107	2	5	114	36.4
סך ההכנסות	290	32	6	328	28.4
הכנסות בגין הפסדי אשראי	(8)	(1)	-	(9)	-
הוצאות תפעוליות ואחרות	257	38	18	313	35.3
רווח (הפסד) לפני מיסים	41	(5)	(12)	24	9.4
הפרשה למיסים	16	(2)	(4)	10	10.1
רווח נקי (הפסד)	25	(3)	(8)	14	8.9
תשואה להון (אחוזים)	9.3	-	-	3.2	
יתרה ממוצעת של נכסים	2,751	2,967	8	5,726	20.9
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור	2,631	2,949	-	5,580	31.0
יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור	5,808	-	-	5,808	25.2
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	2,487	1,565	19	4,071	22.3
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	-	-	1,068	1,068	8.7
מרכיבי הכנסות הריבית:					
מרווח מריבית מפעילות באשראי					
- לפני יישום כללי FAS 91	146	29	-	175	
- יישום כללי FAS 91	1	1	-	2	
סך הכל מרווח ריבית מפעילות באשראי	147	30	-	177	
מרווח ריבית מפעילות בפקדונות	36	-	-	36	
סה"כ הכנסות ריבית	183	30	-	213	

א. מגזר משקי הבית (המשך)

תמצית התוצאות הכספיות (המשך)

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013				
	מגזר "משקי בית"				
	בנקאות ופיננסים	הלוואות לדיור	שוק ההון	סך הכל	החלק מכלל הבנק
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	אחוזים
הכנסות ריבית נטו					
• מחיצוניים	*87	88	-	175	
• בין מגזרי	84	(63)	-	21	
	171	25	-	196	27.1
הכנסות מימון שאינן מריבית	-	-	1	1	1.2
סך הכל הכנסות מימון	171	25	1	197	24.5
הכנסות מעמלות והכנסות אחרות	*110	5	*5	120	32.1
סך ההכנסות	281	30	6	317	26.9
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	*(11)	5	-	(6)	-
הוצאות תפעוליות ואחרות	*246	36	18	300	35.8
רווח (הפסד) לפני מיסים	46	(11)	(12)	23	8.7
הפרשה למיסים	*14	(4)	(4)	6	6.9
רווח נקי (הפסד)	32	(7)	(8)	17	9.3
תשואה להון (אחוזים)	13.8	**	**	4.3	
יתרה ממוצעת של נכסים	*2,400	2,711	9	5,120	18.9
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור	*2,273	2,693	-	4,966	29.3
יתרה ממוצעת של פקדונות	*5,656	-	-	5,656	24.8
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	*2,123	1,452	*18	3,593	20.6
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	-	-	*852	852	6.6
מרכיבי הכנסות הריבית:					
• מרווח ריבית מפעילות באשראי	*122	25	-	147	
• מרווח ריבית מפעילות בפקדונות	*49	-	-	49	
סה"כ הכנסות ריבית	171	25	-	196	

ההכנסות במגזר "משקי בית" הסתכמו בשנת 2014 בסך של 328 מיליון ש"ח, לעומת *317 מיליון ש"ח אשתקד, עליה בשיעור של 3.5%.

* סווג מחדש בגין טיוב בסיס הנתונים - ראה פרק 3ט'(2) לעיל וביאור 1ב'(6) בדוחות הכספיים.
** לא רלוונטי.

א. מגזר משקי הבית (המשך)

תמצית התוצאות הכספיות (המשך)

העליה בהכנסות נובעת בעיקר מגידול בסך של 17 מיליון ש"ח בהכנסות המימון, נטו, עקב עליה בסך של 30 מיליון ש"ח במרווחי הריבית בתחום האשראי.
בסיכום שנת 2014 נרשם במגזר זה רווח בסך של 14 מיליון ש"ח, לעומת 17 מיליון ש"ח אשתקד - המהווה ירידה בשיעור של 17.6%. הירידה ברווח הנקי למרות הגידול בהכנסות, כאמור, נובעת מעליה בשיעור של 4.3% בהוצאות התפעוליות, בעיקר בשל הפרשות לתשלום פיצויי פרישה מוגדלים בסך של 8 מיליון ש"ח שנרשמו בתקופת הדוח, בגין חלקו היחסי של מגזר זה בתוכנית לפרישה מרצון שאושרה בתקופת הדוח (ראה פרק 19 ה' להלן).

ב. מגזר עסקים קטנים

מבנה המגזר

במסגרת מגזר זה מספק הבנק מגוון שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים ללקוחות עסקיים קטנים יחסית (יחידים ותאגידים). השירות ללקוחות המגזר ניתן הן באמצעות מערכת ההפצה של הבנק הכוללת 80 סניפים ובאמצעות ערוצי הפצה ישירים: אינטרנט ומוקד Call Center.

השירותים שמספק הבנק ללקוחותיו במגזר זה כוללים בעיקר מוצרי אשראי שונים התואמים את אופי פעילותם וכן מגוון מוצרי השקעה, לרבות פקדונות במטבע ישראלי ובמטבע חוץ, ומכשירים נגזרים.

כמחצית מלקוחות הבנק המשתייכים למגזר זה, מתגוררים ביישובים בהם יש רוב מוחלט לאוכלוסיה הלא יהודית, ומקבלים שירותי בנקאות באמצעות 31 מסניפי הבנק המשתייכים ארגונית לאזורי "עכו" ו"נצרת". הכנסות הבנק מהלקוחות המשתייכים למגזר זה ומקבלים שירותי בנקאות באזורים אלו הסתכמו בשנת 2014 בסך של כ- 200 מיליון ש"ח, המהווים כ- 4.1% מכלל הכנסות הבנק ממגזר "עסקים קטנים".

במסגרת יישום מדיניות הבנק הרואה במגזר הקמעונאי יעד מרכזי בהתפתחותו העסקית של הבנק, שוקד הבנק על שיפור השירות ללקוחות המשתייכים למגזר פעילות זה. עם זאת, מכיוון שבשנת 2014 התמקד הבנק ביישום שינויים הן בתהליכי העבודה בסניפים והן בתהליכי העבודה במטה, לרבות התייעלות תפעולית, לא נפתחו בשנת 2014 סניפים חדשים באזורים רלוונטיים למתן שירותים בנקאיים ללקוחות מגזר זה.

מגבלות חקיקה תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות, הנחיות והוראות המוטלים על המערכת הבנקאית על ידי גופי חקיקה ופיקוח, לרבות: הפיקוח על הבנקים, הממונה על שוק ההון הביטוח והחסכון והממונה על ההגבלים העסקיים.

- לפרטים נוספים באשר להשלכות האפשריות של הוראות בנק ישראל המיישמות את החלטות הוועדה לבחינת הגברת התחרותיות במערכת הבנקאית, על התוצאות הכספיות של הבנק במגזר זה - ראה פרק 2ג' לעיל.
- לפרטים נוספים באשר לטיוטת הוראה החדשה של בנק ישראל בנושא: "הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי", והשלכותיה האפשריות על רווחיות הבנק במגזר זה - ראה פרק 12ב'(12) להלן, וביאור 1ג'(3) בדוחות הכספיים.

ב. מגזר עסקים קטנים (המשך)

מגבלות חקיקה תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר (המשך)

- לפרטים נוספים באשר לשינויים שנכללו ב"חוק להקלות בשוק ההון ולעידוד הפעילות בו (תיקוני חקיקה), התשע"ד - 2014", והשלכותיהם האפשריות על עלות גיוס הפקדונות במגזר זה - ראה פרק 2י' לעיל.
- לפרטים נוספים באשר לשינויי החקיקה שיזם בנק ישראל בתחום העמלות הבנקאיות והשלכותיהם האפשרית על התוצאות הכספיות של הבנק במגזר זה - ראה פרק 2ד', לעיל.

שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על המגזר

הבנק ובנקים אחרים במערכת הבנקאית נמצאים בשנים האחרונות בתהליך רציף של אימוץ טכנולוגיות מתקדמות ופיתוח יישומים בנקאיים המיועדים למגוון מערכות מידע ותקשורת ניידים (כגון: טלפונים סלולריים ומחשבי לוח), המאפשרים ללקוחות המגזר לקבל מידע זמין ולבצע פעולות בנקאיות בכל שעות היממה במהירות ובתעריפים מופחתים.

במסגרת מאמצי הבנק המכוונים להרחבת פעילותו במגזר זה, ולפישוט תהליכי מתן האשראי ללקוחות פרטיים, פיתח הבנק בשנת 2014 מערכות אוטומטיות לדירוג אשראי המדרגות את סיכון האשראי של הלקוחות בהתבסס על מאפייני הסיכון שלהם.

הנתונים המופקים ממערכות אלו מהווים כלי תומך החלטה בתהליך מתן האשראי בסניפי הבנק.

מחסומי הכניסה והיציאה העיקריים

השירותים אותם מספקת המערכת הבנקאית ללקוחותיה מעוגנים במערכת חוזים והסכמים המיועדים להסדיר את כללי ההתנהגות העסקית השוטפת שבין הבנק ולקוחותיו (לרבות הסכמים לניהול חשבון, תנאי עסק כלליים, כתבי שעבוד וקיזוז בטוחות וכו').

מורכבות הפעילות הפיננסית המבוצעת על ידי הלקוחות באמצעות המערכת הבנקאית ומורכבות המערכת החוזית התומכת בפעילות זו, עלולה לסרבל לעיתים את תהליכי המעבר של הלקוחות מבנק אחד למשנהו.

במסגרת צעדי ההסדרה הננקטים בתחום זה, המיועדים להגברת התחרות והפחתת החסמים המגבילים את ניידות הלקוחות בין הבנקים במערכת הבנקאית, פרסם בנק ישראל בשנת 2014 הוראות המפשטות את התהליכים הכרוכים בסגירת חשבון הבנק והעברתו לבנק אחר - באמצעות מתן יפוי כח לבנק הנעבר לפעול בשם הלקוח הפוטנציאלי לביצוע כל הפעולות הנדרשות להעברת חשבונותיו מהבנק המעביר.

בנוסף, מאפשרות הוראות אלו ללקוחות למסור את הוראותיהם להעברת חשבונותיהם (או סגירתם), באמצעות מגוון אמצעי תקשורת (לרבות משלוח הודעות בדואר אלקטרוני או בטלפון).

תחליפים למוצרים ושירותים במגזר

המוצרים והשירותים שמציע הבנק ללקוחות המגזר דומים לאלו המוצעים על ידי בנקים אחרים במערכת הבנקאית ולמרביתם לא קיימים תחליפים חוץ בנקאיים. עם זאת, כוונתם של גופים פיננסיים נוספים (בעיקר חברות ביטוח וחברות האשראי) לספק שירותים - בעיקר שירותי אשראי, ללקוחות הנזקקים לשירותים אלו - עשויה לגרום לפיתוח מוצרים חדשים שאינם קיימים כיום.

ב. מגזר עסקים קטנים (המשך)

תחרות

מגזר זה מהווה את אחד המגזרים הבולטים של הבנק ולפיכך מהווה יעד מרכזי בהתפתחותו העסקית של הבנק. לקוחות המגזר חשופים לתחרות מצד כל הבנקים במערכת (לרבות הבנקים הגדולים והבינוניים).

מאחר שתחום פעילות זה מהווה יעד מועדף על בנקים אחרים במערכת - קיימת תחרות רבה מצד בנקים אחרים על פלח לקוחות זה. מעבר לכך, כאמור לעיל, 31 מסניפי הבנק משתייכים לאזורי "עכו" ו"נצרת" ועיקר לקוחותיהם (המשתייכים למגזר פעילות זה) מתגוררים ב"ישובים שבהם קיים רוב מוחלט לאוכלוסיה ה"לא יהודית". בנוסף לבנק, פועלים באזורים אלו ובקרב אוכלוסיה זו בנקים נוספים כגון: "בנק ערבי", "בנק לאומי", "בנק הפועלים" ועוד. על פי סקרים שערך הבנק, מרבית הלקוחות המשתייכים לאוכלוסיות אלו מקבלים שירותי בנקאות באמצעות שני הבנקים הגדולים ויתרת הפעילות מתחלקת בין יתר הבנקים הפועלים באזורים אלו - לרבות "בנק ערבי" והבנק.

על מנת להתמודד עם התחרות הקיימת במגזר פעילות זה השקיע הבנק מאמצים בפרסום, יצירת קשרים אישיים עם הלקוחות, מתן שירות אישי, ומציאת פתרונות פיננסיים למכלול צרכיו העסקיים של הלקוח.

בנוסף, הבנק מתחרה עם יתר הבנקים הפועלים באזורי "עכו" ו"נצרת" על לקוחות המשתייכים לפלחי אוכלוסיות "לא יהודיות", על ידי מתן שירותים בנקאיים באמצעות עובדים המעורים במנהגים ובתרבות של הלקוחות המשתייכים לפלחי אוכלוסיות אלו ומעניקים להם שירות התואם את צרכיהם היחודיים.

לקוחות

לקוחות מגזר זה, הינם לקוחות שמורכבות פעילותם העסקית נמוכה יחסית, הפועלים במגוון ענפי משק.

שיווק והפצה

הפניה ללקוחות המגזר נעשיית באמצעים מגוונים, לרבות: פרסום באמצעי מדיה שונים ובכלל זה, טלויזיה, עיתונים ורדיו, פניות אישיות באמצעות עובדי מערך הסניפים, פניות יזומות באמצעות מוקד טלפוני, העברת מסרים שיווקיים באמצעות אתר האינטרנט, דיוור ללקוחות, שילוט ועלוני מידע המופצים במערכת הסניפים של הבנק. בפעילות שיווקית זו נעזר הבנק ביועצי שיווק ובמשרד פרסום.

הון אנושי

המספר הממוצע של משרות עובדי הבנק ששויכו למגזר "עסקים קטנים", הסתכם בשנת 2014 בכ- 603 משרות - מזה כ- 61 "משרות ניהול" (בשנת 2013: 579 ו- 58 משרות, בהתאמה).

היקף משרות העובדים המועסקים ישירות במגזר זה מסתכם ב- 498 משרות ובנוסף, שויכו למגזר זה 105 משרות עקיפות (בעיקר עובדי אגפי המטה וההנהלה של הבנק), שעלותן נזקפה לתוצאות העסקיות של המגזר (בשנת 2013: 484 ו- 95 משרות, בהתאמה).

ב. מגזר עסקים קטנים (המשך)

תמצית התוצאות הכספיות

להלן תמצית התוצאות הכספיות של מגזר "עסקים קטנים" לשנת 2014 וניתוח מרכיביהן, בהשוואה לאשתקד:

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014				
	מגזר "עסקים קטנים"				
	בנקאות ופיננסים	משכנתאות מסחריות	שוק ההון	סך הכל	החלק מכלל הבנק
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	אחוזים
הכנסות ריבית נטו					
• מחיצוניים	362	14	-	376	
• בין מגזרי	(11)	(6)	-	(17)	
	351	8	-	359	44.9
הכנסות מימון שאינן מריבית	-	-	-	-	-
סך הכל הכנסות מימון	351	8	-	359	42.6
הכנסות מעמלות	117	-	7	124	39.6
סך ההכנסות	468	8	7	483	41.8
הכנסות בגין הפסדי אשראי	(15)	-	-	(15)	-
הוצאות תפעוליות ואחרות	335	5	7	347	39.1
רווח לפני מיסים	148	3	-	151	59.4
הפרשה למיסים	57	1	-	58	58.6
רווח נקי	91	2	-	93	59.2
תשואה להון (אחוזים)	19.6	4.5	*	18.4	
יתרה ממוצעת של נכסים	5,519	416	3	5,938	21.7
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור	5,362	413	-	5,775	32.0
יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור	3,687	-	-	3,687	16.0
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	4,281	375	14	4,670	25.6
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	-	-	593	593	4.8
מרכיבי הכנסות הריבית:					
מרווח מריבית מפעילות באשראי					
- לפני יישום כללי FAS - 91	281	8	-	289	
- יישום כללי FAS - 91	47	-	-	47	
סך הכל מרווח ריבית מפעילות באשראי	328	8	-	336	
מרווח ריבית מפעילות בפקדונות	23	-	-	23	
סה"כ הכנסות ריבית	351	8	-	359	

* לא רלוונטי

ב. מגזר עסקים קטנים (המשך)

תמצית התוצאות הכספיות (המשך)

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013				
	מגזר "עסקים קטנים"				
	בנקאות ופיננסים מיליוני ש"ח	משכנתאות מסחריות מיליוני ש"ח	שוק ההון מיליוני ש"ח	סך הכל מיליוני ש"ח	החלק מכלל הבנק אחוזים
הכנסות ריבית נטו					
• מחיצוניים	336*	19	-	355	
• בין מגזרי	(33)	(9)	-	(42)	
	303	10	-	313	43.4
הכנסות מימון שאינן מריבית	-	-	1	1	1.2
סך הכל הכנסות מימון	303	10	1	314	39.1
הכנסות מעמלות והכנסות אחרות	165*	1	3*	169	45.2
סך ההכנסות	468	11	4	483	41.0
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	25*	(1)	-	24	32.0
הוצאות תפעוליות ואחרות	306	4	8	318	38.0
רווח (הפסד) לפני מיסים	137	8	(4)	141	53.2
הפרשה למיסים	47	3	(2)	48	55.2
רווח נקי (הפסד)	90	5	(2)	93	51.1
תשואה להון (אחוזים)	20.1	12.8	**	19.0	
יתרה ממוצעת של נכסים	5,232*	420	4*	5,656	20.9
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור	5,073*	417	-	5,490	32.4
יתרה ממוצעת של פקדונות	3,754*	-	-	3,754	16.4
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	4,165*	363	8	4,536	26.1
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	-	-	378*	378	2.9
מרכיבי הכנסות הריבית:					
• מרווח מריבית מפעילות באשראי	273*	10	-	283	
• מרווח ריבית מפעילות בפקדונות	30*	-	-	30	
סה"כ הכנסות ריבית	303	10	-	313	

ההכנסות במגזר "עסקים קטנים" הסתכמו בשנת 2014 בסך של 483 מיליון ש"ח, בדומה לאשתקד. מחד, נרשם גידול בשיעור של 14.7% בהכנסות מריבית (מזה כ- 47 מיליון ש"ח בגין יישום כללי "FAS - 91"), שקוזז על ידי ירידה בשיעור של 26.6% בהכנסות מעמלות (מזה 61 מיליון ש"ח בגין יישום כללי "FAS - 91"). בסך הכל קטנו ההכנסות בגין יישום "כללי FAS - 91", בסך של 14 מיליון ש"ח.

* סווג מחדש - בגין טיוב בסיס הנתונים - ראה פרק 3ט'(2) לעיל, וביאור 1ב'(6) בדוחות הכספיים.

** לא רלוונטי.

ב. מגזר עסקים קטנים (המשך)

בסיכום שנת 2014 נרשם במגזר זה רווח בסך של 93 מיליון ש"ח, בדומה לתקופה המקבילה אשתקד. מחד נרשמה עליה בשיעור של 9.1% בהוצאות התפעוליות (מזה כ- 9 מיליון ש"ח בשל הפרשות לתשלום פיצויי פרישה מוגדלים שנרשמו בתקופת הדוח בגין חלקו היחסי של מגזר זה בעלויות תכנית לפרישה מרצון שאושרה בתקופת הדוח - ראה פרק 19ה' להלן), שקוזזה מאידך, בירידה בסך של 39 מיליון ש"ח בהוצאות בגין הפסדי אשראי.

ג. מגזר הבנקאות המסחרית

מבנה המגזר

במסגרת מגזר פעילות זה מספק הבנק שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים לתאגידים מדרג הביניים (Middle Market). המוצרים והשירותים הבנקאיים שמספק הבנק מותאמים לצרכיהם העסקיים של לקוחות אלו וכוללים את מגוון מוצרי האשראי (לרבות: הלוואות, ערבויות ומכתבי אשראי), מוצרי השקעה ושירותים בתחום שוק ההון (לרבות: פקדונות באפיקים שונים וניירות ערך). כן כולל המגזר פעילות בתחום משכנתאות מסחריות, במסגרתה מעניק הבנק מימון ללקוחות עסקיים לרכישת נדל"ן מסחרי. השירות ללקוחות המגזר ניתן באמצעות מערך הסניפים של הבנק, המונה 80 סניפים בפריסה ארצית.

מגבלות חקיקה ותקינה החלות על המגזר

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות, הנחיות והוראות המוטלים על המערכת הבנקאית מצד גופי חקיקה ופיקוח, לרבות: הפיקוח על הבנקים, הממונה על שוק ההון, הביטוח והחסכון והממונה על ההגבלים העסקיים.

- לפרטים נוספים באשר לטיוטת ההוראה החדשה של בנק ישראל בנושא: "הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי" והשלכותיה האפשריות על התוצאות הכספיות של הבנק במגזר זה - ראה פרק 12ב'(12) להלן, וביאור 1ג'(3) בדוחות הכספיים.
- לפרטים נוספים באשר לצעדי החקיקה שיזם בנק ישראל בתחום העמלות הבנקאיות והשלכותיהם האפשריות על התוצאות הכספיות של הבנק - ראה פרק 2ד', לעיל.

התפתחות בשווקים של המגזר

לקוחות המגזר הינם לקוחות עסקיים הפועלים במגוון ענפי משק ובעיקר בענפי התעשיה, המסחר והשירותים העסקיים. לפיכך, לתהליכים מאקרו כלכליים המתרחשים במשק ומשליכים על רמת הפעילות הכלכלית במשק בכלל, ובענפים אלו בפרט - ישנה השלכה ישירה על השווקים בהם פועלים הלקוחות המשתייכים למגזר.

שינויים טכנולוגיים מהותיים

המאפיינים העסקיים של פעילויות לקוחות המגזר מחייבים שימוש בכלים טכנולוגיים מתקדמים שישרתו פעילות זו. הבנק מעמיד לרשות לקוחותיו במגזר זה כלים שיתאמו את צרכיהם המגוונים, וביניהם: מערכות לניהול פעילות סחר חוץ, חדרי עסקאות מתקדמים, ועוד. שמירה על עדכניות ושכלול מערכות אלו מהווה גורם חשוב באיכות השירות הניתן ללקוחות המגזר ומהווה גורם הכרחי להרחבת הפעילות עם לקוחות אלו.

גורמי הצלחה קריטיים במגזר

בין הגורמים הנדרשים להצלחה במגזר ניתן למנות את:

- הכרת צרכי הלקוח והתאמת המוצרים והשירותים הנדרשים לו.
- מתן שירות מקצועי וזמינות גבוהה במתן שירותים לצרכים המשתנים של לקוחות המגזר.

ג. מגזר הבנקאות המסחרית (המשך)

- העמדת תשתית טכנולוגית מתאימה לצרכי הלקוחות.
- קיום מערך בקרה יעיל הבוחן את ההתפתחויות העסקיות של הלקוחות, במטרה לגלות מוקדם ככל האפשר סממנים המצביעים על פוטנציאל לכשלי אשראי אפשריים.

חסמי כניסה ויציאה

התחרות הרבה הקיימת במערכת הבנקאית סביב הלקוחות במגזר זה מחד, ותחכומם הגבוה יחסית של הלקוחות המשתייכים למגזר זה - מאידך, מקטינה למינימום את חסמי המעבר של הלקוחות, מבנק אחד למשנהו.

מוצרים

המוצרים אותם מציע הבנק ללקוחות המגזר כוללים בעיקר מכשירי אשראי המותאמים לצרכיהם הייחודיים של הלקוחות, ומכשירים פיננסיים אחרים, לרבות מכשירים נגזרים לגידור סיכונים וכו'.

מוצרים אלו דומים בעיקרם למוצרים מקבילים המוצעים על ידי בנקים אחרים במערכת הבנקאית.

תחרות

לקוחות המגזר מתאפיינים ברמת תחכום עסקית גבוהה יחסית. נתון זה, בתוספת היעדר חסמי מעבר אפקטיביים עבור לקוחות המגזר - יוצרים תשתית לתחרות גבוהה בין כל הבנקים במערכת. התחרות מתבטאת הן בתחום המחירים (מרווחי ריבית ושיעורי עמלות) והן ברמות חשיפה גבוהות יותר לסיכוני אשראי אותם מוכנים המתחרים להציע.

האמצעים בהם נוקט הבנק במסגרת ההתמודדות בתחום זה, כוללים: שיפור השירות ללקוח, שמירה על קשר אישי ולעיתים מתן הנחות בתחום המחירים.

לקוחות

הלקוחות המשתייכים למגזר זה הינם תאגידים עסקיים מדרג הביניים (Middle Market), שהיקף האשראי שאושר להם עולה, בדרך כלל, על 7 מיליון ש"ח (והיקף הכנסותיהם השנתי אינו עולה, בדרך כלל, על 200 מיליון ש"ח). עם לקוחות המגזר נמנים גם לקוחות עסקיים שניתן להם אשראי לרכישת נדל"ן מסחרי לשימוש עצמי.

שיווק והפצה

שיווק שירותים ומוצרים בנקאיים ללקוחות המשתייכים למגזר זה (הן לקוחות הבנק והן לקוחות פוטנציאלים), מתבסס על מערך הסניפים, בסיוע גורמים מקצועיים במטה החטיבה העסקית - מסחרית, לרבות מנהלי עסקים באגף המסחרי. במסגרת פעולות השיווק ללקוחות הפוטנציאליים המשתייכים למגזר זה, לא נעשה שימוש באמצעי פרסום או בגורמי שיווק חיצוניים.

הון אנושי

מספרן הממוצע של משרות עובדי הבנק שיוחסו למגזר הבנקאות המסחרית הסתכם בשנת 2014 בכ- 73 משרות, מזה כ- 7 "משרות ניהול" (בשנת 2013: 73 ו- 7 משרות, בהתאמה). היקף משרות העובדים המועסקים ישירות במגזר זה מסתכם ב- 64 משרות, ובנוסף שויכו למגזר זה 9 משרות עקיפות (בעיקר עובדי הנהלת הבנק ועובדי אגפי מטה אחרים) שעלותן נזקפה לתוצאות הכספיות של המגזר (בשנת 2013: 65 ו- 8 משרות, בהתאמה).

ג. מגזר הבנקאות המסחרית (המשך)

תמצית התוצאות הכספיות

להלן תמצית התוצאות הכספיות של מגזר ה"בנקאות המסחרית" לשנת 2014, וניתוח מרכיביהן - בהשוואה לאשתקד:

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014				
	מגזר "בנקאות מסחרית"				
	בנקאות ופיננסים	משכנתאות מסחריות	שוק ההון	סך הכל	החלק מכלל הבנק
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	אחוזים
הכנסות ריבית, נטו					
• מחיצוניים	74	6	-	80	
• בין מגזרי	(4)	(2)	-	(6)	
	70	4	-	74	9.3
הכנסות מימון שאינן מריבית	1	-	-	1	2.4
סך הכל הכנסות מימון	71	4	-	75	8.8
הכנסות מעמלות	17	-	1	18	5.8
סך ההכנסות	88	4	1	93	8.0
הוצאות בגין הפסדי אשראי	14	-	-	14	93.3
הוצאות תפעוליות ואחרות	50	3	2	55	6.2
רווח (הפסד) לפני מיסים	24	1	(1)	24	9.4
הפרשה למיסים	9	1	(1)	9	9.1
רווח נקי	15	-	-	15	9.6
תשואה להון (אחוזים)	5.6	-	*	5.3	
יתרה ממוצעת של נכסים	2,222	153	1	2,376	8.7
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור	2,198	152	-	2,350	13.0
יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור	1,307	-	-	1,307	5.7
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	2,363	151	1	2,515	13.8
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	-	-	609	609	4.9
מרכיבי הכנסות הריבית:					
מרווח ריבית מפעילות באשראי					
- לפני יישום כללי FAS 91	60	4	-	64	
- יישום כללי FAS 91	6	-	-	6	
סך הכל מרווח ריבית מפעילות באשראי	66	4	-	70	
מרווח ריבית מפעילות בפקדונות	4	-	-	4	
סה"כ הכנסות ריבית	70	4	-	74	

* לא רלוונטי

ג. מגזר הבנקאות המסחרית (המשך)

תמצית התוצאות הכספיות (המשך)

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013				
	מגזר "בנקאות מסחרית"				
	בנקאות ופיננסים	משכנתאות מסחריות	שוק ההון	סך הכל	החלק מכלל הבנק
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	אחוזים
הכנסות ריבית, נטו					
• מחיצוניים	67	7	–	74	
• בין מגזרי	(13)	(3)	–	(16)	
	54	4	–	58	8.0
הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית	(1)	–	–	(1)	–
סך הכל הכנסות מימון	53	4	–	57	7.1
הכנסות מעמלות והכנסות אחרות	22	–	1	23	6.1
סך ההכנסות	75	4	1	80	6.8
הוצאות בגין הפסדי אשראי	18	–	–	18	24.0
הוצאות תפעוליות ואחרות	48	3	1	52	6.2
רווח לפני מיסים	9	1	–	10	3.8
הפרשה למיסים	3	–	–	3	3.4
רווח נקי	6	1	–	7	3.8
תשואה להון (אחוזים)	2.9	5.7	*	3.0	
יתרה ממוצעת של נכסים	1,918	165	1	2,084	7.7
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור	1,893	164	–	2,057	12.1
יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור	1,253	–	–	1,253	5.5
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	1,985	166	2	2,153	12.4
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	–	–	868	868	6.8
מרכיבי הכנסות הריבית:					
• מרווח ריבית מפעילות באשראי	49	4	–	53	
• מרווח ריבית מפעילות בפקדונות	5	–	–	5	
סה"כ הכנסות ריבית	54	4	–	58	

* לא רלוונטי.

ג. מגזר הבנקאות המסחרית (המשך)

תמצית התוצאות הכספיות (המשך)

ההכנסות במגזר "בנקאות מסחרית" הסתכמו בשנת 2014 בסך של 93 מיליון ש"ח, לעומת 80 מיליון ש"ח אשתקד- עליה בשיעור של 16.3%. העליה בהכנסות נובעת מגידול בשיעור של 27.6% בהכנסות מריבית, הן בגין יישום כללי "FAS – 91" (בסך של 6 מיליון ש"ח), והן עקב העליה בהכנסות מריבית בתחום האשראי.

בסיכום שנת 2014 נרשם במגזר זה רווח בסך 15 מיליון ש"ח, לעומת 7 מיליון ש"ח אשתקד - עליה בשיעור של 114%. הגידול ברווח הנקי, נובע מהגידול בהכנסות המימון, כאמור, ומירידה בסך של 4 מיליון ש"ח בהוצאות בגין הפסדי אשראי.

ד. מגזר הבנקאות העסקית

מבנה המגזר

במסגרת מגזר פעילות זה מספק הבנק מגוון שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים לחברות הגדולות והמובילות במשק (Corporate Market). עסקיהם של לקוחות אלו מאופיינים במורכבות ותחכום ניכרים - לפיכך, מספק הבנק ללקוחות אלו מוצרים פיננסיים, בעיקר בתחום האשראי, המותאמים לפעילותם וצרכיהם הספציפיים - תוך ראיה כוללת של מגוון עסקיהם.

הטיפול בלקוחות אלו נמצא באחריות החטיבה העסקית-מסחרית של הבנק, הפועלת במגזר זה באמצעות שתי יחידות משנה, כדלקמן:

- **אגף עסקים -** שבאחריותו נמצאים הלקוחות העסקיים הגדולים של הבנק בעלי מסגרת אשראי העולה על 40 מיליון ש"ח - כולל 5 תחומים מתמחים, שבראש כל אחד מהם ניצב מנהל תחום בעל התמחות ספציפית. שירותי הבנקאות ניתנים ללקוחות אלה באמצעות מספר סניפים בעלי התמחות במתן שירותים מותאמים לצרכי הלקוחות שמשתייכים לפלח זה.
- **אגף נדל"ן -** המטפל בכל חברות הנדל"ן הפועלות בבנק, בעלות מסגרת אשראי העולה על 7 מיליון ש"ח. האגף פועל הן בתחום ייזום נדל"ן באמצעות מימון בשיטת "ליווי פיננסי סגור", למטרת ביצוע פרויקטים לבניית מבנים - בעיקר מבני מגורים למכירה, לרבות באמצעות "קבוצות רכישה" (בטיפול מחלקת ליווי בניה), והן בתחומי: קבלנות ביצוע, נדל"ן מסחרי מניב ואחזקות נדל"ן (בטיפול מחלקת נדל"ן). השירותים ללקוחות אלו ניתנים באמצעות מערך הסניפים של הבנק.

מגבלות חקיקה ותקינה החלות על המגזר

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות, הנחיות והוראות המוטלות על המערכת הבנקאית מצד גופי חקיקה ופיקוח, לרבות: הפיקוח על הבנקים, הממונה על שוק ההון, הביטוח והחסכון והממונה על ההגבלים העסקיים.

מאחר שהאשראי במגזר זה מתפלג בין מספר לקוחות נמוך יחסית, ומכיוון שחשיפת התאגידים הבנקאיים לסיכון אשראי מהווה מרכיב משמעותי במכלול הסיכונים הבנקאיים, פרסם הפיקוח על הבנקים מספר הוראות ניהול בנקאי תקין, הרלוונטיות בעיקר לבנקאות העסקית:

- הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 313, המטילה מגבלות על מתן אשראי ל"לווה יחיד", ל"קבוצת לווים" (כהגדרתם בהוראה) ולקבוצות "לווים גדולות" (שהיקף החבות של כל אחת מהן עולה על 10% מאמצעי ההון של התאגיד הבנקאי).

ד. מגזר הבנקאות העסקית (המשך)

מגבלות חקיקה ותקינה החלות על המגזר (המשך)

- הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 323, המטילה מגבלות על מתן "אשראי לרכישת שליטה בחברות" (כהגדרתו בהוראה).
- הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 312 - המטילה מגבלות על מתן אשראי ל"אנשים קשורים" (כהגדרתם בהוראה).
- הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 326 - המסדירה את תהליכי העבודה, הדיווחים וההסכמים המשפטיים בתחום מימון הבניה למגורים בשיטת ה"ליווי הפיננסי הסגור".
- לפרטים נוספים באשר לצעדי החקיקה שיזם בנק ישראל בתחום העמלות הבנקאיות והשלכותיהם האפשריות על התוצאות הכספיות של הבנק - ראה פרק 2ד' לעיל.
- לפרטים נוספים באשר לטיוטת ההוראה החדשה של בנק ישראל בנושא: "הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי" והשלכותיה האפשריות על התוצאות הכספיות של הבנק במגזר זה - ראה פרק 2ב'(12) להלן וביאור 31ג'(3) בדוחות הכספיים.

התפתחויות בשווקים של המגזר

בין הלקוחות הנמנים על מגזר זה, נכללות החברות הגדולות והמובילות במשק. לפיכך, לתהליכים מאקרו כלכליים המתרחשים במשק ומשליכים על רמת הפעילות הכלכלית במשק, כגון: שיעור הצמיחה, שינוי בביקושים המקומיים ובשווקי חו"ל, שינוי בתנאי הסחר וכו' - ישנה השלכה ישירה על השווקים של לקוחות המגזר.

ההתפתחויות השליליות שנרשמו בפעילות הכלכלית העולמית החל משנת 2008 (ראה גם פרק 2ב'(8)) להלן) הקרינו גם על הפעילות הכלכלית המקומית, ועל מצבם העסקי של לקוחות המגזר, בכלל - ושל לווים הפועלים בחו"ל (הן בתחום הנדל"ן והן בענפים שנפגעו מהמשבר הכלכלי העולמי) - שמימנו את פעילותם באמצעות הנפקת אגרות חוב בשוק ההון, בפרט. בשנת 2014 נרשמו מספר כשלי אשראי משמעותיים הן במערכת הבנקאית והן מחוצה לה (בשוק ההון), מצד לווים הפועלים במדינות שכלכלותיהן נפגעו במשבר העולמי ובשווקים שנפתחו לתחרות משמעותית בעקבות צעדי ההסדרה שננקטו על ידי הרגולטוריים המקומיים (בעיקר בתחומי התקשורת, המזון, והחסכון הפנסיוני).

חברות רבות הפועלות בענפים אלו מימנו את פעילותן (או את השקעותיהן בחברות הפועלות בתחומים אלו), באמצעות הנפקת אגרות חוב בשוק ההון.

בעקבות הפגיעה במבנה ההכנסות והתכניות העסקיות של חברות אלו, דיווחו חברות רבות על הרעה במצבן הכספי (עד כדי רישום הערת "עסק חי" בדוחותיהן הכספיים), וחלקן אף הודיע כי לא יהיה ביכולתן לפרוע את חובן למחזיקי אגרות החוב. בהיעדר מקורות מימון אלטרנטיביים נאלצו אותן חברות ונושיהן לגבש הסדרים חלופיים שכללו: מחיקת חובות משמעותית ופריסת יתרת החוב לתקופות ארוכות יותר, ואף העברת הבעלות בחברות שנכנסו לקשיים לידי הנושים.

התפתחויות אלו העיבו על הפעילות בשוק ההון המקומי והגבירו את החששות באשר ליכולתן של חברות אחרות המתמודדות עם קשיים דומים לשקם את פעילותן העסקית ולעמוד בהתחייבויותיהן כלפי מחזיקי אגרות החוב. לפיכך, נרשמו במהלך השנים 2012 - 2014 ירידות שערים חדות בשעריהן של אגרות החוב שהנפיקו חברות אלו והן נסחרות בתשואות המשקפות חשש ממשי ל"חדלות פרעון" של אותן חברות. התפתחויות אלו מונעות מחברות אלו למחזר את חובותיהן בשוק ההון, ומקשות עליהן לגייס אשראי בנקאי נוסף. לאור האמור לעיל, מתגברים החששות שחברות נוספות יאלצו לגבש הסדרי חוב שיכללו פגיעה משמעותית בזכויותיהם של מחזיקי אגרות החוב.

ד. מגזר הבנקאות העסקית (המשך)

התפתחויות בשווקים של המגזר (המשך)

אם אכן יתממשו התרחישים שתוארו לעיל, קיים חשש שהתפתחויות שליליות אלו, ישליכו גם על יכולתן של חברות אלו לפרוע את חובותיהן למערכת הבנקאית.

לאור האמור לעיל, ולאור כניסתם לתוקף של כללי "באזל 3" הכוללים הנחיות המחמירות את דרישות הלימות ההון המינימליות במערכת הבנקאית, נרשמה בשנת 2014 ירידה בהיקף האשראי העסקי בבנק, כמו גם ביתר המערכת הבנקאית, תוך הסטת שימושי אשראי למגזרים אחרים שדרישות ההון בגינם נמוכות יותר, ומניבים שיעורי הכנסה גבוהים יותר.

שינויים טכנולוגיים מהותיים

המאפיינים העסקיים של פעילות הלקוחות במגזר, מחייבים שימוש בכלים טכנולוגיים מתקדמים המותאמים למורכבות פעילותם הבנקאית. הבנק מעמיד לרשות לקוחותיו במגזר זה כלים שיתאמו את צרכיהם המגוונים, לרבות: מערכות לניהול פעילות סחר חוץ, חדרי עסקאות לפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים, מערכות מסחר בשוק ההון ועוד. שמירה על עדכניות ושכלול מערכות אלו, מהווה גורם חשוב באיכות השירות הניתן ללקוחות המגזר ומהווה גורם הכרחי להרחבת הפעילות עם לקוחות אלו.

גורמי הצלחה קריטיים במגזר

גורמי ההצלחה הקריטיים במגזר כוללים:

- הכרת פעילות הלקוח, הבנת צרכיו, והתאמת המוצרים והשירותים הבנקאיים תוך ראייה כוללת של צרכי הלקוח.
- מתן שירות מקצועי בזמינות גבוהה והתאמת השירות והמוצרים לצרכיו המשתנים של הלקוח.
- העמדת תשתית טכנולוגית מתאימה לצרכי הלקוחות.
- קיום מערכת בקרה יעילה הבוחנת את ההתפתחויות העסקיות של הלקוחות, במטרה לגלות מוקדם ככל האפשר סימנים המצביעים על אפשרות להתרחשות כשלי אשראי.

חסמי כניסה ויציאה

ככלל, קיימת תחרות רבה במערכת הבנקאית סביב לקוחות מגזר זה, בשל היקפם הגבוה של השירותים הבנקאיים הנמצאים בשימוש המגזר. גורם זה, מחד - והתחכום הגבוה המאפיין לקוחות אלה, מאידך - מקטינים למינימום את חסמי המעבר של לקוחות מגזר זה, מבנק אחד למשנהו.

מאידך, הוראות רגולטוריות מסוימות, כגון - הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 313, שנועדה להגביל את ריכוזיות הלווים הגדולים וקבוצות לווים גדולות במערכת הבנקאית וההחמרה שנרשמה בדרישות ליחס הלימות הון מינימלי, מהוות חסם להגדלת נפח האשראי של לווים גדולים מסוימים, המשתייכים למגזר זה בבנקים בהם יגרום מתן האשראי הנוסף לחריגה מהמגבלות שנקבעו בהוראה, ובמקרים מסוימים (כגון: מיזוג בין שתי קבוצות לווים גדולות), עשויה ההוראה לאלץ את התאגיד הבנקאי להקטין את מסגרות האשראי, לאותם לווים.

מוצרים ותחליפים למוצרים ולשירותים של המגזר

המוצרים אותם מציע הבנק ללקוחות המגזר כוללים בעיקר מכשירי אשראי המותאמים לצרכיהם הייחודיים של הלקוחות, ומכשירים פיננסיים אחרים, לרבות מכשירים נגזרים לגידור סיכונים, ו"השאלת אגרות חוב" (כתחליף למוצרי אשראי סטנדרטיים, העשויה להוזיל את עלות האשראי ללקוחות אלו, בהתאם להתפתחות תשואות אגרות החוב בשוק ההון).

ד. מגזר הבנקאות העסקית (המשך)

מוצרים ותחליפים למוצרים ולשירותים של המגזר (המשך)

בשנים האחרונות, החלו לקוחות רבים המשתייכים למגזר זה, לצמצם את היקף האשראי הבנקאי שלהם ולפנות לשוק ההון כמקור חלופי לאשראי בנקאי (גיוס מקורות באמצעות הנפקות ציבוריות ופרטיות של מניות, אגרות חוב וניירות ערך אחרים). שורשיה של מגמה זו נעוצים במספר גורמים:

- החמרת המגבלות שקבע בנק ישראל בכל הקשור ל: "לווה יחיד" ו"קבוצת לווים", אילצה מספר בנקים להקטין את מסגרות האשראי שניתנו לקבוצות לווים מסוימות, שחבותן - על פי ההגדרות החדשות - חרגה מתקרת האשראי המותרת.
- צמצום היקף הגיוסים הממשלתיים בשוק אגרות החוב, גרם לעודף ביקושים במכשיר זה.
- רצונן של החברות לגוון ולשפר את מבנה המקורות שלהם, באמצעות מעבר ממקורות קצרי טווח, למקורות ארוכי טווח.
- עליית אטרקטיביות גיוס המקורות באמצעות שוק ההון, עקב הירידה שנרשמה במחירי הגיוס, גמישות רבה יותר בהעמדת הבטוחות וכו'.
- צמצום מסגרות האשראי ללקוחות המשתייכים למגזר זה במערכת הבנקאית - שבוצעו כחלק מהצעדים שננקטו על ידי הבנקים, במטרה להקטין את היקף נכסי סיכון האשראי שלהם, לאור דרישות הון מחמירות יותר שנכללו בכללי "באזל 3", שנכנסו לתוקף ביום 1.1.2014.

תחרות

לקוחות המגזר מתאפיינים ברמת התחכום העסקית הגבוהה ביותר ביחס לכלל מגזרי הפעילות. לנוכח נתון זה, ועקב היעדר חסמי מעבר אפקטיביים עבור לקוחות המגזר - מתקיימת תחרות עזה בין כל הבנקים במערכת, במגזר פעילות זה. התחרות מתבטאת הן בתחום המחירים (מרווחי ריבית ושיעורי עמלות) והן בתחום השירות.

לקוחות

בין הלקוחות המשתייכים למגזר זה - נמנים תאגידים עסקיים המשתייכים לשורה הראשונה של החברות במשק, חברות ציבוריות, ויזמים בתחום הבניה למגורים. הלקוחות המשתייכים למגזר זה מטופלים במישרין על ידי החטיבה העסקית-מסחרית בבנק ומקבלים שירותי בנקאות שוטפים במערך הסניפים של הבנק.

שיווק והפצה

שיווק השירותים והמוצרים ללקוחות המשתייכים למגזר זה נעשה על ידי מטה החטיבה העסקית-מסחרית, מנהלי עסקים באגף העסקי ובאגף הנדל"ן, הנמצאים בקשר רציף הן עם לקוחות המגזר (לצורך מתן פתרונות לצרכיהם הפיננסים ולצורך ליווי פעילותם העסקית) והן עם מערך הסניפים. הבנק לא עושה שימוש בכלי פרסום או גורמי שיווק חיצוניים במגזר פעילות זה.

הון אנושי

מספרן הממוצע של משרות עובדי הבנק שיוחסו למגזר הבנקאות העסקית, הסתכם בשנת 2014 בכ- 89 משרות-מזה, כ- 10 "משרות ניהול" (בשנת 2013: 81 ו- 10 משרות בהתאמה). היקף המשרות של עובדים המועסקים ישירות במגזר זה מסתכם ב- 79 משרות ובנוסף, שויכו למגזר זה 10 משרות עקיפות (בעיקר עובדי הנהלת הבנק ועובדי אגפי מטה אחרים) שעלותן נזקפה לתוצאות הכספיות של המגזר (בשנת 2013: 88 ו- 9 משרות, בהתאמה).

ד. מגזר הבנקאות העסקית (המשך)

תמצית התוצאות הכספיות

להלן תמצית התוצאות הכספיות של מגזר ה"בנקאות העסקית" לשנת 2014 וניתוח מרכיביהן - בהשוואה לאשתקד.

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014				
	מגזר "בנקאות עסקית"				
	בנקאות ופיננסים	נדל"ן	שוק ההון	סך הכל	החלק מכלל הבנק
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	אחוזים
הכנסות ריבית נטו					
• מחיצוניים	50	66	-	116	
• בין מגזרי	16	(15)	-	1	
	66	51	-	117	14.6
הכנסות מימון שאינן מריבית	1	-	-	1	2.4
סך הכל הכנסות מימון	67	51	-	118	14.0
הכנסות מעמלות	8	19	1	28	8.9
סך ההכנסות	75	70	1	146	12.6
הוצאות בגין הפסדי אשראי	19	6	-	25	166.7
הוצאות תפעוליות ואחרות	39	28	4	71	8.0
רווח (הפסד) לפני מיסים	17	36	(3)	50	19.7
הפרשה למיסים	6	14	(1)	19	19.2
רווח נקי (הפסד)	11	22	(2)	31	19.7
תשואה להון (אחוזים)	3.7	7.3	*	5.2	
יתרה ממוצעת של נכסים	2,552	1,707	2	4,261	15.6
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור	2,534	1,694	-	4,228	23.5
יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור	4,457	516	-	4,973	21.5
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	2,648	2,753	4	5,405	29.6
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	-	-	5,294	5,294	43.0
מרכיבי הכנסות הריבית:					
מרווח ריבית מפעילות באשראי					
- לפני יישום כללי FAS 91	57	47	-	104	
- יישום כללי FAS 91	3	2	-	5	
סך הכל מרווח ריבית מפעילות באשראי	60	49	-	109	
מרווח ריבית מפעילות בפקדונות	6	2	-	8	
סה"כ הכנסות ריבית	66	51	-	117	

* לא רלבנטי

ד. מגזר הבנקאות העסקית (המשך)

תמצית התוצאות הכספיות (המשך) (במיליוני ש"ח)

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013				
	מגזר "בנקאות עסקית"				
	בנקאות ופיננסים	נדל"ן	שוק ההון	סך הכל	החלק היחסי (%)
הכנסות ריבית נטו					
• מחיצוניים	33	74	-	107	
• בין מגזרי	28	(26)	-	2	
	61	48	-	109	15.1
הכנסות מימון שאינן מריבית	7	-	-	7	8.6
סך הכל הכנסות מימון	68	48	-	116	14.4
הכנסות מעמלות והכנסות אחרות	10	20	3	33	8.8
סך ההכנסות	78	68	3	149	12.7
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	47	(8)	-	39	52.0
הוצאות תפעוליות ואחרות	36	26	4	66	7.9
רווח (הפסד) לפני מיסים	(5)	50	(1)	44	16.6
הפרשה למיסים	(2)	18	-	16	18.4
רווח נקי (הפסד)	(3)	32	(1)	28	15.4
תשואה להון (אחוזים)	*	10.5	*	4.7	
יתרה ממוצעת של נכסים	2,628	1,737	2	4,367	16.1
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור	2,609	1,723	-	4,332	25.6
יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור	4,061	421	-	4,482	19.6
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	2,684	2,805	6	5,495	31.6
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	-	-	6,972	6,972	54.3
מרכיבי הכנסות הריבית:					
• מרווח ריבית מפעילות באשראי	56	45	-	101	
• מרווח ריבית מפעילות בפקדונות	5	3	-	8	
סה"כ הכנסות ריבית	61	48	-	109	

ההכנסות במגזר "בנקאות עסקית" הסתכמו בשנת 2014 בסך של 146 מיליון ש"ח, לעומת 149 מיליון ש"ח אשתקד - ירידה בשיעור של 2.0%. הירידה בהכנסות נובעת, בעיקר, מיישום כללי "FAS 91-", שהקטין את הכנסות הבנק במגזר זה בסך של 3 מיליון ש"ח.
בסיכום שנת 2014, נרשם במגזר זה רווח בסך של 31 מיליון ש"ח, לעומת 28 מיליון ש"ח אשתקד, המהווה עליה בשיעור של 10.7%. העליה שנרשמה ברווח הנקי, על אף הקיטון בהכנסות, כאמור, נובעת מירידה בסך של 14 מיליון ש"ח בהוצאות בגין הפסדי אשראי.

* לא רלבנטי.

ה. מגזר הבנקאות הפרטית

מבנה המגזר

במסגרת מגזר פעילות זה מספק הבנק מגוון שירותי בנקאות ללקוחות (פרטיים ותאגידים), בעלי עושר פיננסי בינוני וגבוה הפועלים בעיקר בתחום ה"פסיבה", שהיקף חסכונותיהם והשקעותיהם עולה, בדרך כלל, על 0.5 מיליון ש"ח - למעט פעילות מסוימת בתחום ניהול החשיפה לסיכונים, שעיקרה גיוס פקדונות מתאגידים (בעיקר גופים מוסדיים).

המוצרים והשרותים הבנקאיים שמציע הבנק ללקוחות מגזר זה (Private Banking) כוללים מגוון מוצרי השקעה, לרבות: ניהול תיקי השקעה, פקדונות, השקעות בניירות ערך, ועוד. השירות ללקוחות המגזר ניתן באמצעות מערך הסניפים של הבנק ובאמצעות מרכזי "ייעוץ מתמחים" המספקים שירותי בנקאות מתמחה ללקוחות המגזר.

מגבלות חקיקה ותקינה החלות על המגזר

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות, הנחיות והוראות המוטלות על המערכת הבנקאית מצד גופי חקיקה ופיקוח, לרבות: הפיקוח על הבנקים, הממונה על שוק ההון, הביטוח והחסכון במשרד האוצר, הממונה על ההגבלים העסקיים, רשות ניירות ערך, הבורסה לניירות ערך בתל אביב ועוד.

- לפרטים נוספים באשר להליכי החקיקה בארה"ב בנושא: "הרחבת הדיווח של מוסדות פיננסיים זרים לשלטונות המס בארה"ב", והשלכותיהם האפשריות על פעילות הבנק במגזר זה, ראה פרק 2א' לעיל.
- לפרטים נוספים באשר לשינויים שנכללו ב"חוק להקלות בשוק ההון ולעידוד הפעילות בו (תיקוני חקיקה),התשע"ד - 2014",והשלכותיהם האפשריות על עלות גיוס הפקדונות במגזר זה - ראה פרק 2י' לעיל.
- לפרטים נוספים באשר לצעדי החקיקה שיזם בנק ישראל בתחום העמלות הבנקאיות, והשלכותיהם האפשריות על התוצאות הכספיות של הבנק - ראה פרק 2ד' לעיל.
- לפרטים נוספים באשר לשינויים שנכללו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 421 בנושא: "הפחתה או תוספת בשיעור הריבית", והשלכותיהן האפשריות על עלות גיוס הפקדונות במגזר זה - ראה פרק 2ח' לעיל.
- לפרטים נוספים באשר להוראות בנק ישראל המיישמות את החלטות הועדה לבחינת הגברת התחרותיות בענף הבנקאות, והשלכותיהם האפשריות על פעילות הבנק במגזר זה - ראה פרק 2ג', לעיל.

התפתחויות בשווקים של המגזר

השירותים הבנקאיים העיקריים המוצעים ללקוחות המשתייכים למגזר זה, הינם שירותים בתחומי ההשקעות ונכסי לקוחות, באמצעות "מוצרי פסיבה", כגון: ניירות ערך, ניהול השקעות, וכו'.

על אף המשבר הפיננסי העולמי שלווה בתנודתיות רבה בשוק ההון וגרם לעליה ברמת אי הודאות לגבי ההתפתחויות הצפויות בשוק זה, נרשמה בשנת 2014 הסטה של כספי לקוחות, מהאפיקים הסולידיים (לרבות פקדונות במערכת הבנקאית) לשוק ההון, הנובעת מהצעדים המוניטריים שננקטו על ידי בנק ישראל במהלך השנים 2012 - 2014 (במסגרתם הופחתו שיעורי הריבית הלא צמודה במכרז המוניטרי בשיעור מצטבר של כ- 2.50 נקודות האחוז), והקטינו את אטרקטיביות ההשקעה באפיקים הסולידיים ובפקדונות בנקאיים.

סביבת הריבית הנמוכה השוררת במשק (לאור ההפחתה הנמשכת בשיעורי הריבית על ידי בנק ישראל, כאמור) והסטת הכספים מהשוק הסולידי (פקדונות בנקאיים), לשוק ההון, פגעה בהיצע המקורות במערכת הבנקאית, והפחיתה משמעותית את רווחיות המוצרים בשוק זה.

ה. מגזר הבנקאות הפרטית (המשך)

גורמי ההצלחה הקריטיים במגזר

גורמי ההצלחה הקריטיים במגזר כוללים:

- מתן שירות מקצועי ואישי והתאמת השירות והמוצרים להעדפותיו של הלקוח.
- עדכון הלקוחות בתנאים המשתנים בשווקים השונים והתאמת מוצרי ההשקעה, בהתאם לכך.
- שימוש בכלים טכנולוגיים המאפשרים מתן ייעוץ מקצועי וקבלת החלטה מושכלת של הלקוחות.
- העמדת כלים מתקדמים לרשות לקוחות המגזר לרבות מערכת מידע ויישומים שיאפשרו ללקוחות לקבל מידע ולבצע פעולות בנקאיות באמצעות כלי חומרה ניידים (טלפונים סלולריים ומחשבי לוח).

חסמי כניסה ויציאה

ככלל, מגזר זה מתאפיין בתחרות רבה מצד המערכת הבנקאית על לקוחות המגזר - המתאפיינים בעושר פיננסי, תחכום רב וסיכון נמוך - הנגזר מהיזקקות נמוכה של לקוחות אלו למוצרי אשראי.

גורמים אלו מפחיתים מאד פוטנציאל להיווצרות "חסמי מעבר" אפקטיביים שימנעו מעבר לקוחות המשתייכים למגזר זה - מבנק אחד למשנהו.

בנוסף, מכירת חלק ממוצרי ההשקעה על ידי הבנקים (קופות גמל וקרנות נאמנות - בעקבות ה"רפורמה בשוק ההון") - שהיו בשימוש לקוחות מגזר זה ונוהלו על ידי הבנקים - גורמת למעבר לקוחות המשתייכים ברובם למגזר זה, מהמערכת הבנקאית לגופים מתחרים, ומחריפה את התחרות.

עם זאת, מורכבות הפעילות הפיננסית המבוצעת על ידי הלקוחות באמצעות המערכת הבנקאית ומורכבות המערכת החוזית התומכת בפעילות זו, עלולים לסרבל לעיתים את תהליכי המעבר של הלקוחות מבנק אחד למשנהו.

במסגרת צעדי ההסדרה הננקטים בתחום זה, המיועדים להגברת התחרות והפחתת החסמים המגבילים את ניידות הלקוחות בין הבנקים במערכת הבנקאית, פרסם בנק ישראל בשנת 2014 הוראות המפשטות את התהליכים הכרוכים בסגירת חשבון הבנק והעברתו לבנק אחר, באמצעות מתן יפוי כח לבנק הנעבר לפעול בשם הלקוח הפוטנציאלי לביצוע כל הפעולות הנדרשות להעברת חשבונותיו מהבנק המעביר.

בנוסף, מאפשרות הוראות אלו ללקוחות למסור את הוראותיהם להעברת חשבונותיהם (או סגירתם),באמצעות מגוון אמצעי תקשורת (לרבות משלוח הודעות בדואר אלקטרוני או בטלפון).

מוצרים ותחליפים למוצרים ושירותים של המגזר

על פי החוקים שנחקקו במסגרת ה"רפורמה בשוק ההון", נאסר על הבנקים, לנהל ולשווק מוצרים מסוימים (כגון: קרנות נאמנות, קופות גמל ו"תעודות סל"), המהווים חלק ממוצרי השקעה של לקוחות המגזר. להלן התפתחויות שחלו במוצרים המוצעים ללקוחות המגזר - בבנק ובמערכת הבנקאית".

- במהלך שנת 2014 המשיך הבנק בפיתוח פעילות היחידה הייעודית לטיפול בתושבי חוץ, המתמקדת בשיפור השרות הבנקאי שניתן לפלח לקוחות זה, ובמתן שירותים בנקאיים ההולמים את צרכיו המיוחדים של פלח לקוחות זה.
- במהלך שנת 2014 הועמקה הפעילות בתחום "ייעוץ ההשקעות" בבנק, גויסו יועצים חדשים והורחבה הפריסה הגיאוגרפית באזורים בהם ניתן שירות זה.

ה. מגזר הבנקאות הפרטית (המשך)

תחרות

כאמור, הלקוחות המשתייכים למגזר הבנקאות הפרטית מתאפיינים בתחכום רב ובדרישה לשירות מקצועי ברמה הגבוהה ביותר. נתון זה, בנוסף להיעדר "חסמי מעבר" אפקטיביים עבור לקוחות המגזר, כאמור - גורם לתחרות גבוהה בין כל הבנקים הפועלים במערכת, על פלח לקוחות זה.
התחרות מתבטאת הן בתחום המחירים (עמלות ועלויות גיוס פקדונות) והן בתחום השירות. בנוסף לתחרות בתוך המערכת הבנקאית, קיימת תחרות על פלח לקוחות זה גם מצד גופים אחרים הפועלים בשוק ההון, כגון: חברות לניהול תיקים, ברוקרים פרטיים וכו'.
הבנק מתמודד עם התחרות הגוברת במגזר זה, הן באמצעות פיתוח ושדרוג התשתית הטכנולוגית המקצועית והאנושית שהוא מעמיד לרשות לקוחות המגזר, לרבות באמצעות הצעת פתרונות ותנאים אטרקטיביים ללקוחות, והן ביצירת שיתופי פעולה עם גורמים מוסדיים בתחום, לרבות חתימה על הסכמי הפצה עם חברות לניהול קרנות נאמנות.
בנוסף, ההסכמים שחתמו הבנקים בשנים האחרונות, כחלק מהערכותם ליישום החוקים שנחקקו במסגרת ה"רפורמה בשוק ההון", שכללו מכירות נכסים ומוצרי השקעה של לקוחות המשתייכים ברובם למגזר זה, לחברות ביטוח וגופים פיננסיים חוץ בנקאים אחרים, הגבירו את התחרות על פלח לקוחות זה - גם מצד חברות הביטוח וגופים פיננסים אחרים.
במסגרת התחרות עם גופים אלה, מושקעים משאבים רבים בשיפור השירות ללקוחות, העלאת רמתם המקצועית של יועצי ההשקעות, שיפור התשתית הטכנולוגית ועדכון מוצרי ההשקעה המוצעים ללקוחות.

לקוחות

הלקוחות המשתייכים למגזר זה הינם לקוחות בעלי עושר פיננסי בינוני וגבוה. לקוחות אלו מתאפיינים בתחכום, הכרת מגוון מכשירי ההשקעה והמוצרים הקיימים במערכת הבנקאית ובשוק ההון, ובדרישה לקבלת שירות מקצועי ברמה גבוהה ביותר.
במסגרת השאיפה להעמיק את פעילות הבנק בקרב לקוחות המגזר, ובמטרה להעניק שירות מיטבי ללקוחותיו המועדפים - השיק הבנק מרכזי שירות מתמחים המספקים שירות מקצועי ומהיר ללקוחות הנמנים על מגזר זה.

שיווק והפצה

הפניה ללקוחות המגזר נעשית באמצעים מגוונים, לרבות: פרסום באמצעי מדיה שונים ובכלל זה - טלויזיה, עיתונים ורדיו, וכן פניות אישיות באמצעות עובדי מערך הסניפים, פניות יזומות באמצעות מוקד טלפוני, העברת מסרים שיווקיים באמצעות אתר האינטרנט, דיוור ללקוחות, שילוט ועלוני מידע המופצים במערכת הסניפים של הבנק. בפעילות שיווקית זו נעזר הבנק ביועצי שיווק ובמשרד פרסום.

הון אנושי

מספרן הממוצע של משרות עובדי הבנק שיוחסו למגזר הבנקאות הפרטית, הסתכם בשנת 2014 בכ- 124 משרות, מזה - כ- 14 "משרות ניהול" (בשנת 2013: 125 ו- 14 משרות, בהתאמה).
היקף משרות העובדים המועסקים ישירות במגזר זה הסתכם ב- 100 משרות ובנוסף, שויכו למגזר זה 24 משרות עקיפות (בעיקר עובדי הנהלת הבנק ועובדי אגפי מטה אחרים) שעלותן נזקפה לתוצאות הכספיות של המגזר (בשנת 2013: 103 ו- 22 משרות בהתאמה).

ה. מגזר הבנקאות הפרטית (המשך)

תמצית התוצאות הכספיות

להלן תמצית התוצאות הכספיות של מגזר ה"בנקאות הפרטית" לשנת 2014 וניתוח מרכיביהן, בהשוואה לאשתקד:

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014			
	מגזר "בנקאות פרטית"			
	בנקאות ופיננסים	שוק ההון	סך הכל	החלק מכלל הבנק
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	אחוזים
הכנסות ריבית נטו				
• מחיצוניים	(63)	-	(63)	
• בין מגזרי	94	-	94	
	31	-	31	3.9
הכנסות מימון שאינן מריבית	-	-	-	-
סך כל הכנסות המימון	31	-	31	3.7
הכנסות מעמלות והכנסות אחרות	15	14	29	9.3
סך ההכנסות	46	14	60	5.2
הוצאות בגין הפסדי אשראי	-	-	-	-
הוצאות תפעוליות ואחרות	47	24	71	8.0
הפסד לפני מיסים	(1)	(10)	(11)	-
הפרשה למיסים	-	(4)	(4)	-
הפסד	(1)	(6)	(7)	-
תשואה להון (אחוזים)	*	*	*	
יתרה ממוצעת של נכסים	111	12	123	0.4
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור	89	-	89	0.5
יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור	7,309	-	7,309	31.6
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	158	34	192	1.1
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	-	4,746	4,746	38.6
מרכיבי הכנסות הריבית:				
מרווח ריבית מפעילות באשראי:				
- לפני יישום כללי FAS - 91	3	-	3	
- יישום כללי FAS - 91	-	-	-	
סך הכל מרווח ריבית מפעילות באשראי	3	-	3	
מרווח מפעילות בפקדונות	28	-	28	
סה"כ הכנסות ריבית	31	-	31	

* לא רלבנטי

ה. מגזר הבנקאות הפרטית (המשך)

תמצית התוצאות הכספיות (המשך)

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013			
	מגזר "בנקאות פרטית"			
	בנקאות ופיננסים	שוק ההון	סך הכל	החלק מכלל הבנק
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	אחוזים
הכנסות ריבית נטו				
• מחיצוניים	(110)	-	(110)	
• בין מגזרי	147	-	147	
	37	-	37	5.1
הכנסות מימון שאינן מריבית	-	1	1	1.2
סך כל הכנסות המימון	37	1	38	4.7
הכנסות מעמלות והכנסות אחרות	*18	12	30	8.0
סך ההכנסות	55	13	68	5.8
הוצאות בגין הפסדי אשראי	-	-	-	-
הוצאות תפעוליות ואחרות	*47	25	72	8.6
רווח (הפסד) לפני מיסים	8	(12)	(4)	-
הפרשה למיסים	2	(5)	(3)	-
רווח נקי (הפסד)	6	(7)	(1)	-
תשואה להון (אחוזים)	**	**	**	
יתרה ממוצעת של נכסים	*111	13	124	0.5
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור	*87	-	87	0.5
יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור	*7,695	-	7,695	33.7
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	*162	32	194	1.1
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	-	*3,770	3,770	29.4
מרכיבי הכנסות הריבית:				
• מרווח ריבית מפעילות באשראי	3	-	3	
• מרווח מפעילות בפקדונות	34	-	34	
סה"כ הכנסות ריבית	37	-	37	

ההכנסות במגזר "בנקאות פרטית" הסתכמו בשנת 2014 בסך של 60 מיליון ש"ח, לעומת 68 מיליון ש"ח אשתקד, המהווה ירידה בשיעור של 11.8%.
בסיכום שנת 2014, נרשם במגזר זה הפסד בסך של 7 מיליון ש"ח, לעומת הפסד בסך 1 מיליון ש"ח שנרשם בתקופה המקבילה אשתקד.

* סווג מחדש בגין טיוב בסיס הנתונים - ראה פרק 3ט'(2) לעיל, וביאור 21ב'(6) בדוחות הכספיים.
** לא רלוונטי.

ו. מגזר "הניהול הפיננסי"

מבנה המגזר

מגזר זה מרכז את כלל הפעילות הפיננסית שאינה משויכת ללקוחות הבנק, לרבות פעילות עם בנקים ופעילות בתיק ניירות הערך של הבנק.

במסגרת זו, נכללים תחומי הפעילות הפיננסית הבאים:

- ניהול ההון הפעיל של הבנק, במטרה להשיא את רווחי הבנק באמצעות ניהול ייזום ומבוקר של עודף הנכסים הפיננסיים החשוף לסיכוני שוק, בכפוף לעמידה במגבלות ה"תיאבון לסיכון של הבנק", ומגבלות החשיפה לסיכוני שוק ונזילות שנקבעו על ידי הדירקטוריון.
- ניהול כלל הנכסים הפיננסים בבנק (ALM) "Assets & Liabilities Managment".
- ניהול החשיפות לסיכוני שוק - (לרבות החשיפות לסיכון בסיס וריבית) וחשיפה לסיכוני נזילות.
- ניהול מרכיב "אמצעי ההון" הכלול בתכנון יעדי הלימות ההון של הבנק, לרבות גיוס אמצעי הון באמצעות הנפקות ציבוריות ופרטיות של כתבי התחייבות נדחים.
- ניהול התמחיר בבנק - באמצעות קביעת מחירי העברה לכלל מגזרי הפעילות והמוצרים הפיננסיים בבנק ותמחור עסקאות פיננסיות מיוחדות.
- פיתוח מכשירים פיננסים.
- ניהול הפעילות הפיננסית (במכשירים פיננסיים ובמכשירים פיננסיים נגזרים) עם מוסדות בנקאיים בארץ וברחבי העולם, תוך עמידה במגבלות שנקבעו על ידי הדירקטוריון לפעילות זו.

  הפעילות הפיננסית במגזר זה, כמתואר לעיל, נמצאת באחריות החטיבה הפיננסית בבנק, הפועלת באמצעות אגפים ויחידות משנה, לרבות: האגף הפיננסי, חדר העסקאות במטבע חוץ, חדר עסקאות בניירות הערך, ומרכז מטבע חוץ.

מוצרים

במסגרת הפעילות הפיננסית הנכללת במגזר זה,כמפורט לעיל, עושה החטיבה הפיננסית שימוש במוצרים ובפעילויות, כדלקמן:

- מסחר בניירות ערך באמצעות ניהול תיק ניירות הערך של הבנק הכולל מוצרי השקעה סחירים (בעיקר אגרות חוב ממשלתיות) ומוצרים לא סחירים (בעיקר אגרות חוב קונצרניות).
- פעילות במכשירים פיננסיים עם בנקים וגופים מוסדיים, בעיקר באמצעות פקדונות לזמן קצר, בכל מגזרי ההצמדה.
- פעילות במכשירים פיננסיים נגזרים - המשמשת, בין היתר, לניהול החשיפות לסיכוני שוק ונזילות ומבוצעת באמצעות חדר עסקאות חוץ הפועל במסגרת החטיבה הפיננסית.

השקת מוצרים פיננסיים חדשים כפופה למגבלות "התיאבון לסיכון" בבנק, ומותנית באישור מוקדם של הדירקטוריון.

ו. מגזר "הניהול הפיננסי" (המשך)

אסטרטגיה עסקית

האסטרטגיה העסקית בתחום הפעילות הפיננסית בבנק נגזרת מרמת ה"תיאבוןלסיכון" בבנק וכפופה למגבלות שנקבעו על ידי הדירקטוריון בנושא: "הלימות הון" ו"חשיפה לסיכוני שוק" (ראה הרחבה בפרקים 12 ג' ו-13, להלן).

מגבלות החשיפה לסיכוני שוק שנקבעו על ידי הדירקטוריון משקפות רמה נמוכה של "תיאבון לסיכון" ומותירות לבנק חופש פעולה מוגבל לביצוע חשיפות יזומות.

מגבלות חקיקה - תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות, הנחיות והוראות המוטלים על המערכת הבנקאית בכלל, ועל הפעילות הפיננסית, בפרט - על ידי גופי חקיקה ופיקוח, לרבות: בנק ישראל והפיקוח על הבנקים, המונה על שוק ההון, הביטוח והחיסכון במשרד האוצר, המונה על ההגבלים העסקיים ורשות ניירות ערך.

- פעילות ניהול סיכונים במגזר זה מתבצעת במסגרת ההנחיות שפורסמו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 310 בנושא: "ניהול סיכונים", הקובעת כללים לניהול סיכונים, לרבות: סוגי מתודולוגיה, שיטות ותהליכי ניהול סיכוני השוק והנזילות בתאגידים הבנקאיים.
- לפרטים נוספים באשר לכללים שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 333, בנושא "ניהול סיכון הריבית" שפורסמה על ידי בנק ישראל ביום 30 במאי 2013, והשלכותיהם האפשריות על המתודולוגיה, השיטות ותהליכי ניהול סיכון הריבית בבנק - ראה פרק 12' לעיל.
- לפרטים נוספים באשר לכללים שנקבעו בתיקונים להוראות ניהול בנקאי תקין מס' 202 - 201, ו- 208, שפורסמו על ידי בנק ישראל ביום 30 במאי 2013 ("כללי באזל 3"), שנכנסו לתוקף ביום 1.1.2014 - והשלכותיהם על המתודולוגיה, השיטות והאמצעים לניהול אמצעי ההון בבנק ולעמידה במגבלות החדשות הצפויות ליחס הלימות ההון - ראה פרק 13א'(2) להלן.
- לפרטים נוספים באשר לכללים החדשים שנקבעו ב"רפורמת "Dodd Frank" שאושרה בארה"ב והשלכותיהם האפשריות על מתכונת פעילות חדרי העסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים - ראה פרק 22' לעיל.
- לפרטים נוספים באשר להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 221 בנושא: "יחס כיסוי הנזילות" והשלכותיה האפשריות על מתכונת ניהול סיכון הנזילות בבנק - ראה פרק 13א'(5) להלן.
- לפרטים נוספים באשר לשינויים שנכללו ב"חוק להקלות בשוק ההון ולעידוד הפעילות בו (תיקוני חקיקה), התשע"ד - 2014" והשלכותיהם האפשריות על מבנה המקורות בבנק ועלותם - ראה פרק 2י' לעיל.
- לפרטים נוספים באשר להנחיות שנקבעו על ידי "ועדת באזל" בנושא: "יחס המינוף" ביום 14 בינואר 2014, והשלכותיהם האפשריות על מדידת החשיפות לסיכונים בבנק - ראה פרק 13א'(4) להלן.

התפתחויות בשווקים ובסביבה העסקית של המגזר

ביום 24.12.2014 פרסמה חברת הדירוג "מעלות S&P", דירוג מעודכן להתחייבויות הבנק.

לאור יחסי הלימות ההון והרווחיות הטובים של הבנק, ולאור תוכנית ההתייעלות המיושמת בבנק (ראה פרק 19ה' להלן), החליטה חברת הדירוג להעלות את דירוג התחייבויות הבנק **בדרגה אחת ל-** "AA" (בדירוג הקודם אשתקד "AA-").

ו. מגזר "הניהול הפיננסי" (המשך)

גורמי הצלחה קריטיים במגזר:

בין הגורמים ההכרחיים לפעילות תקינה במגזר זה ניתן למנות:

- קיום תשתית טכנולוגית מתקדמת, הכוללת מערכות מידע בתחומי הניהול הפיננסי וניהול הסיכונים, לרבות: מערכות מידע למדידה ודיווח על סיכוני שוק, מערכות למסחר, ניהול, מדידה ודיווח על הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים, מערכות למסחר, ניהול, מדידה ודיווח על הפעילות בניירות ערך, מערכות תקשורת מתקדמות לקישור עם גופים הפועלים בתחומי המסחר במטבעות, ניירות ערך ומכשירים נגזרים, ועוד.
- הפעילות במגזר זה מתאפיינת בתחרותיות גבוהה מחד, ובפעילות במוצרים פיננסיים מתוחכמים, מאידך. לפיכך, נדרש לשלב בפעילות זו כח אדם איכותי, המעודכן בהתפתחויות הכלכליות והעסקיות המתרחשות במגזר זה חדשות לבקרים ושמירה על איכות כח האדם ויתרונותיו היחסיים, באמצעות הדרכות, העסקת יועצים חיצוניים, והפצת פרסומים ומאמרים מקצועיים.
- קביעת מגבלות ברורות לחשיפה לסיכונים במגזר שישקפו את ה"תיאבון לסיכון" של הבנק.
- קביעת מתודולוגיה עדכנית לתהליכי עבודה, ומדידת החשיפה לסיכוני שוק באמצעות פונקצית ניהול הסיכונים בבנק.
- פיקוח הדוק ותכוף של הועדה לניהול סיכונים והדירקטוריון על תוצאות הפעילות והעמידה במגבלות החשיפה לסיכוני שוק ונזילות שנקבעו, באמצעות קבלת דיווחים מהחטיבה הפיננסית ומפונקצית ניהול הסיכונים.

לקוחות

הלקוחות הפועלים במגזר זה נמנים על גופים הפועלים בתחומי הבנקאות ושוק ההון, ובכללם: בנקים מסחריים בארץ ובעולם, ברוקרים הסוחרים במטבע חוץ ובניירות ערך, חדרי עסקאות במטבע חוץ וגופים מוסדיים אחרים הפועלים בשוק ההון.

הון אנושי

מספרן הממוצע של משרות עובדי הבנק שיוחסו למגזר הניהול הפיננסי הסתכם בשנת 2014 בכ- 33 משרות, מזה כ- 4 משרות ניהול (בשנת 2013: 35 ו- 4 משרות, בהתאמה).

היקף משרות העובדים המועסקים ישירות במגזר זה מסתכם ב- 31 משרות, ובנוסף שויכו למגזר זה כ- 2 משרות עקיפות (בעיקר עובדי הנהלת הבנק ועובדי אגפי מטה אחרים) שעלותן נזקפה לתוצאות הכספיות של המגזר (בשנת 2013: 33,1 ו- 2 משרות, בהתאמה).

התוצאות הכספיות במגזר

כאמור לעיל, במגזר זה מרוכזת כלל הפעילות הפיננסית, שאינה משויכת ללקוחות הבנק.

בנוסף, נזקפות למגזר הכנסות הריבית, נטו, בגין תשואת המקורות שמעמיד המגזר לפעילות באשראי, בניכוי הוצאות הריבית בגין עלות השימושים שהעמיד המגזר לפעילות בפקדונות (באמצעות מנגנון קביעת מחירי העברה). בנוסף, בהתאם למתודולוגיה שנקבעה למדידת התוצאות הכספיות של הבנק בחתך מגזרי פעילות, נזקפות למגזר זה תוצאות החשיפה לסיכוני שוק בבנק (כשבסיכוני האשראי נושאים יתר מגזרי הפעילות).

ו. מגזר "הניהול הפיננסי" (המשך)

התוצאות הכספיות במגזר (המשך)

לפיכך, מרכיבי הכנסות המימון במגזר זה כוללים:

- הכנסות ריבית, נטו, בגין ההפרש שבין תשואת הנכסים, לעלות המקורות הפיננסיים בבנק במונחי "מחירי העברה", דהיינו - מרכיב זה מבטא את תשואת ה"הון הפעיל" בבנק, במונחי "מחירי העברה".
- תוצאות החשיפה לסיכוני בסיס, הכוללות הכנסות מהפרשי הצמדה והפרשי שער, נטו שנצברו על ה"הון הפעיל".
- התוצאות הכספיות הנובעות מהתאמות לשווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים וניירות הערך בתיק למסחר.
- תוצאות החשיפה לסיכוני ריבית הנובעים משינויים שחלו בריבית ומפערי המח"מ שבין הנכסים להתחייבויות החשופים לשינויי ריבית אלה.
- התוצאות הכספיות הנובעות ממסחר בתיק ניירות הערך של הבנק.
- הכנסות מדיבידנדים שהתקבלו בגין השקעות הבנק בניירות ערך (לרבות ב"קרנות הון סיכון") .
- הפרשות בגין ירידת ערכם של ניירות ערך, שסווגו כ"הפסדים בעלי אופי שונה מזמני".

הרווח במגזר ניהול פיננסי הסתכם בשנת 2014 בסך של 11 מיליון ש"ח, לעומת 38 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הירידה ברווח הנקי נובעת מקיטון בסך של 36 מיליון ש"ח בהכנסות המימון (בעיקר בשל קיטון בסך של 33 מיליון ש"ח בהכנסות המימון שאינן מריבית).

הקיטון בהכנסות המימון שאינן מריבית נובע, בעיקר, מהגורמים הבאים:

- ירידה בסך של 11 מיליון ש"ח ברווחים ממימוש ניירות ערך.
- ירידה בסך של 39 מיליון ש"ח ברווחים מהתאמות לשווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים.

השפעת מרכיבים אלו קוזזה על ידי גידול בהכנסות מהפרשי שער, נטו, בסך של 18 מיליון ש"ח.

(4) פעילות במוצרים

א. פעילות בשוק ההון

השירותים שמספק הבנק ללקוחותיו בשוק ההון כוללים בעיקר ייעוץ בניירות ערך, (לרבות הפצת קרנות נאמנות). השירותים בתחום פעילות זה ניתנים ללקוחות, בעיקר באמצעות מערך הסניפים של הבנק. התמיכה המקצועית למוצרים והשירותים שמציע הבנק בתחום זה, נמצאת באחריות החטיבה הקמעונאית.

פיתוח מוצרים חדשים, מערכות מידע (לרבות מערכות מסחר) ועוד, בתחום זה, נמצא באחריות החטיבה הפיננסית.

לפרטים נוספים על פעילות הבנק בשוק ההון - ראה פרק 9 לעיל.

מגבלות חקיקה תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

פעילות הבנקים בתחום זה הוסדרה על ידי חוקים שחוקקה הכנסת והוראות ניהול תקין שפורסמו על ידי בנק ישראל בתחום זה.

- לפרטים נוספים באשר לשינויים שנכללו בחוק ל"הקלת הפעילות בשוק ההון ולעידוד הפעילות בו (תיקוני חקיקה), התשע"ד - 2014" והשלכותיהם האפשריות על הפעילויות בשוק זה, לרבות הסטת פעילות מהמערכת הבנקאית לגופים מנהלים אחרים - ראה פרק 2' לעיל.
- לפרטים נוספים באשר להוראת ניהול בנקאי מס' 414 בנושא: "גילוי עלות השירותים בניירות ערך", והשלכותיה האפשריות על מתכונת הפעולה של הבנק בתחום הייעוץ וניהול פקדונות הלקוחות בניירות ערך - ראה פרק 2ט' לעיל.

מוצרים חדשים

במהלך שנת 2014 המשיך הבנק בהטמעת ופיתוח מערכת מידע מתקדמת, מבוססת אינטרנט, המאפשרת ללקוחות הפועלים בשוק ההון לסחור ולקבל מידע מפורט ועדכני בכל הנוגע להתרחשויות ולמגמות בשוק ההון, בכלל - ולגבי השקעותיהם בפרט, ולערוך באופן עצמאי שינויים בתיק השקעותיהם.

תחרות

הפעילות במרבית המוצרים בתחום זה (ייעוץ בניירות ערך וניהול תיקי השקעות), מאופיינת בתחרות גבוהה בין הבנקים לבין גורמים מוסדיים (בתי השקעות וגופים פיננסיים אחרים). תחרות זו מועצמת, באמצעות מידע רב המתפרסם באמצעי מדיה מגוונים, אליהם חשופים כלל הלקוחות - הכולל נתוני תשואות, סיכונים, ופילוחים נוספים, בכל אחד מאפיקי ההשקעה והחסכון וקביעת דירוג לגופים המנהלים את הנכסים באפיקים אלו. במסגרת תחרות זו משקיע הבנק משאבים רבים בשיפור השירות והעלאת רמתם המקצועית של עובדי הבנק בתחום זה.

לקוחות

עיקר הלקוחות הפועלים בתחום זה שייכים למגזר הבנקאות הפרטית ומאופיינים בעושר פיננסי בינוני ומעלה, הכרת מגוון ההשקעות והמוצרים הקיימים בתחום זה, ובדרישה לקבלת שירות ברמה הגבוהה ביותר.

שיווק והפצה

שיווק המוצרים בתחום זה נעשה באמצעים מגוונים, לרבות: פרסום באמצעי מדיה שונים, ובכלל זה טלוויזיה, עיתונים ורשת האינטרנט. בנוסף, נערכות פניות אישיות ללקוחות באמצעות עובדי מערך הסניפים, פניות יזומות באמצעות מוקד טלפוני, דיוור ללקוחות, שילוט, ועלוני מידע המופצים במערכת הסניפים של הבנק.

א. פעילות בשוק ההון (המשך)

להלן תמצית התוצאות הכספיות ב"שוק ההון" לשנת 2014, בחתך מגזרי פעילות וניתוח מרכיביהן, בהשוואה לאשתקד.

תמצית התוצאות הכספיות

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014					
	"שוק ההון"					
	משקי בית	עסקים קטנים	בנקאות מסחרית	בנקאות עסקית	בנקאות פרטית	סך הכל
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	**מיליוני ש"ח**
הכנסות ריבית, נטו						
• מחיצוניים	-	-	-	-	-	-
• בין מגזרי	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	-
הכנסות מימון שאינן מריבית	1	-	-	-	-	1
סך הכל הכנסות מימון	1	-	-	-	-	1
הכנסות מעמלות	5	7	1	1	14	28
סך ההכנסות	6	7	1	1	14	29
הוצאות בגין הפסדי אשראי	-	-	-	-	-	-
הוצאות תפעוליות ואחרות	18	7	2	4	24	55
הפסד לפני מסים	(12)	-	(1)	(3)	(10)	(26)
הפרשה למסים	(4)	-	(1)	(1)	(4)	(10)
הפסד לאחר מיסים	(8)	-	-	(2)	(6)	(16)
תשואה להון (אחוזים)	*	*	*	*	*	*
יתרה ממוצעת של נכסים	8	3	1	2	12	26
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור	-	-	-	-	-	-
יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור	-	-	-	-	-	-
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	19	14	1	4	34	72
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	1,068	593	609	5,294	4,746	12,310
מרכיבי הכנסות הריבית:						
• מרווח ריבית מפעילות באשראי	-	-	-	-	-	-
• מרווח ריבית מפעילות בפקדונות	-	-	-	-	-	-
סה"כ הכנסות ריבית	-	-	-	-	-	-

* לא רלוונטי

א. פעילות בשוק ההון (המשך)

תמצית התוצאות הכספיות (המשך)

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013					
	"שוק ההון"					
	משקי בית	עסקים קטנים	בנקאות מסחרית	בנקאות עסקית	בנקאות פרטית	סך הכל
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
הכנסות ריבית, נטו						
• מחיצוניים	-	-	-	-	-	-
• בין מגזרי	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	-
הכנסות מימון שאינן מריבית	1	1	-	-	1	3
סך הכל הכנסות מימון	1	1	-	-	1	3
הכנסות מעמלות	*5	*3	1	3	12	24
סך ההכנסות	6	4	1	3	13	27
הוצאות בגין הפסדי אשראי	-	-	-	-	-	-
הוצאות תפעוליות ואחרות	18	8	1	4	25	56
הפסד לפני מיסים	(12)	(4)	-	(1)	(12)	(29)
הפרשה למיסים	(4)	(2)	-	-	(5)	(11)
הפסד לאחר מיסים	(8)	(2)	-	(1)	(7)	(18)
תשואה להון (אחוזים)	**	**	**	**	**	**
יתרה ממוצעת של נכסים	9	*4	1	2	13	29
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור	-	-	-	-	-	-
יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור	-	-	-	-	-	-
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	*18	8	2	6	32	66
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	*852	*378	868	6,972	*3,770	12,840
מרכיבי הכנסות הריבית:						
• מרווח ריבית מפעילות באשראי	-	-	-	-	-	-
• מרווח ריבית מפעילות בפקדונות	-	-	-	-	-	-
סה"כ הכנסות ריבית	-	-	-	-	-	-

ההכנסות מהפעילות בשוק ההון הסתכמו בשנת 2014 בסך של 29 מיליון ש"ח, לעומת 27 מיליון ש"ח אשתקד, עליה בשיעור של 7.4%.

בסיכום שנת 2014 נרשם במגזר זה הפסד בסך 16 מיליון ש"ח, לעומת הפסד בסך 18 מיליון ש"ח אשתקד. הירידה בהפסד נובעת מהגידול בהכנסות, כאמור.

* סווג מחדש
** לא רלוונטי

ב. פעילות במשכנתאות

השירותים שמספק הבנק בתחום זה כוללים מתן "הלוואות לדיור" (ללקוחות פרטיים) ומשכנתאות מסחריות (למגזר הקמעונאי, המסחרי והעסקי).

האחריות למתן שירותים אלו מרוכזת במערך המשכנתאות, ובחטיבה ל"בנקאות קמעונאית", למעט פעילות בתחום הנדל"ן המניב ("משכנתאות מסחריות"), ללקוחות שהיקף האשראי שניתן להם, עולה על 7 מיליון ש"ח.

מגבלות חקיקה תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

הפעילות בתחום ההלוואות לדיור הוסדרה באמצעות "חוק המכר (דירות)" ועל ידי הוראות ניהול בנקאי תקין בנושא זה.

על רקע העליות החדות שנרשמו במחירי הדירות בשנים 2014 - 2010, והעליה בשיעורי המינוף שנרשמו בהלוואות לדיור, העלולים לפגוע ביציבות המערכת הבנקאית, פרסם בנק ישראל בשנים האחרונות הוראות ניהול בנקאי תקין חדשות, ותיקון להוראות קיימות שנועדו להגביל את היקפי המינוף במוצר זה, ולצמצם את חשיפת המערכת הבנקאית לכשלי אשראי אפשריים (באמצעות עדכון משקלות הסיכון המיוחסים להלוואות אלה). לפרטים נוספים בנושא זה - ראה פרק 2יז' לעיל, ופרק 13א'(3) להלן.

מוצרים

המוצרים אותם מציע הבנק בתחום זה דומים בעיקרם למוצרים המוצעים על ידי בנקים אחרים במערכת הבנקאית.

תחרות

תחום ההלוואות לדיור נחשב ליעד אטרקטיבי לפיתוח שירותים בנקאיים ישירים ונלווים במרבית הבנקים במערכת הבנקאית, בהיותו מאופיין ברמת סיכון נמוכה יחסית ופוטנציאל לפיתוח פעילויות בנקאיות נוספות ללקוחות להם ניתנים השירותים בתחום זה.

לפיכך, התפתחה במערכת הבנקאית תחרות עזה בתחום זה, המתבטאת בעיקר בתחום המחירים (מרווחי ריבית ושיעורי עמלות). האמצעים שמפעיל הבנק במסגרת התחרות בתחום זה כאמור לעיל, כוללים: שיפור השירות ללקוח, שמירה על קשר אישי ולעיתים מתן הנחות בתחום המחירים.

התפתחויות בשווקים של המגזר

בשנים האחרונות נרשמו גידולים בביקושים ובהיקף הביצועים של הלוואות לדיור שנגרמו בעקבות התגברות הביקושים בשוק הדיור ועליית המחירים שנגזרו מהמחסור בהיצע הדירות ביחס לביקושים אלו.

העליה שנרשמה בהיקף ההלוואות לדיור חורגת משיעורי הצמיחה במשק ומשיעורי העליה ברמת החיים ובהכנסות של משקי הבית. לפיכך, קיים חשש שתהליכים אלו עלולים לפגוע באיכות תיק האשראי לדיור ולהגדיל את חשיפת המערכת הבנקאית לסיכוני אשראי.

לפרטים נוספים באשר לניהול החשיפה לסיכוני אשראי בגין מוצר זה - ראה פרק 12ב'(9) להלן.

ב. פעילות במשכנתאות (המשך)

פעילות הבנק בתחום: "הלוואות לדיור"

להלן מידע לגבי פעילות הבנק בתחום ההלוואות לדיור, לרבות פרטים לגבי מאפייני תיק זה:

- התפלגות תיק ההלוואות לדיור (לרבות הלוואות בבטחון דירת מגורים) של הבנק בחתך מאפיינים עיקריים:

- התפלגות בחתך בסיסי הצמדה:

	31.12.2014		31.12.2013	
בסיס ההצמדה	מיליוני ש"ח	%	מיליוני ש"ח	%
לא צמוד	**1,468**	**47.7**	1,320	46.3
צמוד למדד	**1,333**	**43.3**	1,269	44.6
מט"ח וצמוד מט"ח	**277**	**9.0**	259	9.1
סך הכל	**3,078**	**100.0**	2,848	100.0

- התפלגות בחתך מדרגות אשראי:

		31.12.2014		31.12.2013	
מדרגות אשראי (אלפי ש"ח)		מיליוני ש"ח	%	מיליוני ש"ח	%
מ	עד				
-	600	**1,459**	**47.4**	1,330	46.7
600	1,200	**965**	**31.3**	905	31.8
1,200	4,000	**572**	**18.6**	528	18.5
4,000	-	**82**	**2.7**	85	3.0
סך הכל		**3,078**	**100.0**	2,848	100.0

- התפלגות בחתך מאפייני איכות תיק האשראי:

	31.12.2014	31.12.2013	שיעור השינוי
מאפייני איכות	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	%
יתרת חוב רשומה	**3,078**	2,848	8.0
סכום בפיגור	**22**	15	46.6
הפרשה להפסדי אשראי	**13**	14	(7.1)
יתרת חובות בעייתיים	**49**	52	(5.8)
שיעור החוב הבעייתי (%)	**1.6**	1.8	**(11.1)**

ב. פעילות במשכנתאות (המשך)

פעילות הבנק בתחום: "הלוואות לדיור" (המשך)

- התפלגות ההלוואות לדיור (לא כולל הלוואות ב"בטחון דירת מגורים" בלבד) שניתנו בשנת 2014, בהשוואה לאשתקד - בחתך מאפיינים עיקריים:

- התפלגות הביצועים בחתך שווי הבטחון

שווי הבטחון (אלפי ש"ח)		2014		2013	
		מיליוני ש"ח	%	מיליוני ש"ח	%
מ	עד				
-	800	**77**	**16.3**	108	16.3
800	1,200	**103**	**21.8**	153	23.0
1,200	3,000	**222**	**47.0**	302	45.5
3,000	-	**70**	**14.9**	101	15.2
סך הכל		**472**	**100.0**	664	100.0

- התפלגות הביצועים בחתך שיעור המימון (LTV)

שיעור המימון (LTV) (%)		2014		2013	
		מיליוני ש"ח	%	מיליוני ש"ח	%
מ	עד				
-	45	**156**	**33.0**	237	35.7
45	60	**193**	**40.8**	274	41.3
60	-	**123**	**26.2**	153	23.0
סך הכל		**472**	**100.0**	664	100.0

- התפלגות הביצועים בחתך כושר החזר הלווה

שיעור ההחזר מההכנסה (%)		2014		2013	
		מיליוני ש"ח	%	מיליוני ש"ח	%
מ	עד				
-	30	**322**	**68.2**	496	74.6
30	40	**89**	**18.9**	88	13.3
40	60	**8**	**1.6**	22	3.3
60	-	**5**	**1.0**	14	2.2
הלוואות נדחות ("בולט")		**48**	**10.3**	56	6.6
סך הכל		**472**	**100.0**	664	100.0

- התפלגות הביצועים בחתך תקופות לפירעון

תקופת הפרעון (שנים)		2014		2013	
		מיליוני ש"ח	%	מיליוני ש"ח	%
מ	עד				
-	20	**240**	**50.8**	325	48.9
20	25	**227**	**48.1**	338	50.9
25	-	**5**	**1.1**	1	0.2
סך הכל		**472**	**100.0**	664	**100.0**

ב. פעילות במשכנתאות (המשך)

תמצית התוצאות הכספיות

להלן תמצית התוצאות הכספיות בתחום ה"משכנתאות" לשנת 2014, בחתך מגזרי פעילות, וניתוח מרכיביהן, בהשוואה לאשתקד (במיליוני ש"ח)

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014			
	"משכנתאות"			
	משקי בית	עסקים קטנים	בנקאות מסחרית	סך הכל
הכנסות ריבית, נטו				
• מחיצוניים	90	14	6	110
• בין מגזרי	(60)	(6)	(2)	(68)
	30	8	4	42
הכנסות מימון שאינן מריבית	-	-	-	-
סך הכל הכנסות מימון	30	8	4	42
הכנסות מעמלות	2	-	-	2
סך ההכנסות	32	8	4	44
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	(1)	-	-	(1)
הוצאות תפעוליות ואחרות	38	5	3	46
רווח (הפסד) לפני מסים	(5)	3	1	(1)
הפרשה למסים	(2)	1	1	-
רווח נקי (הפסד)	(3)	2	-	(1)
תשואה להון (אחוזים)	*	4.5	-	*
יתרה ממוצעת של נכסים	2,967	416	153	3,536
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור	2,949	413	152	3,514
יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור	-	-	-	-
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	1,565	375	151	2,091
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	-	-	-	-
מרכיבי הכנסות הריבית:				
מרווח ריבית מפעילות באשראי				
- לפני יישום "כללי FAS 91"	29	8	4	41
- יישום "כללי FAS 91"	1	-	-	1
סה"כ מרווח ריבית מפעילות באשראי	30	8	4	42
מרווח ריבית מפעילות בפקדונות	-	-	-	-
סה"כ הכנסות ריבית	30	8	4	42

* לא רלוונטי.

ב. פעילות במשכנתאות (המשך)

תמצית התוצאות הכספיות (המשך)

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013			
	"משכנתאות"			
	משקי בית	עסקים קטנים	בנקאות מסחרית	סך הכל
הכנסות ריבית, נטו				
• מחיצוניים	88	19	7	114
• בין מגזרי	(63)	(9)	(3)	(75)
	25	10	4	39
הכנסות מימון שאינן מריבית	-	-	-	-
סך הכל הכנסות מימון	25	10	4	39
הכנסות מעמלות והכנסות אחרות	5	1	-	6
סך ההכנסות	30	11	4	45
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	5	(1)	-	4
הוצאות תפעוליות ואחרות	36	4	3	43
רווח (הפסד) לפני מיסים	(11)	8	1	(2)
הפרשה למיסים	(4)	3	-	(1)
רווח נקי (הפסד)	(7)	5	1	(1)
תשואה להון (אחוזים)	*	12.8	5.7	*
יתרה ממוצעת של נכסים	2,711	420	165	3,296
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור	2,693	417	164	3,274
יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור	-	-	-	-
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	1,452	363	166	1,981
מרכיבי הכנסות הריבית:				
• מרווח ריבית מפעילות באשראי	25	10	4	39
• מרווח ריבית מפעילות בפקדונות	-	-	-	-
סה"כ הכנסות ריבית	25	10	4	39

ההכנסות מהפעילות בתחום המשכנתאות הסתכמו בשנת 2014 בסך של 44 מיליון ש"ח, לעומת 45 מיליון ש"ח אשתקד, המהווה ירידה בשיעור של 2.2%.

בסיכום שנת 2014 נרשם במגזר זה הפסד בסך 1 מיליון ש"ח, בדומה לנתון שנרשם אשתקד.

* לא רלוונטי

11. חברות מוחזקות עיקריות

תפנית דיסקונט - ניהול תיקי השקעות בע"מ

הבנק מחזיק ב- 31% מאמצעי ההון של חברת תפנית דיסקונט - ניהול תיקי השקעות בע"מ (להלן: "תפנית"), מכח הסכם למיזוג סטטוטורי שנערך בין תפנית לבין חברה בת לשעבר של הבנק ונכנס לתוקף ביום 1 בינואר 2012.

לאור האמור לעיל, פעילות הבנק בתחום ניהול תיקי השקעות מבוצעת, החל מיום 1 בינואר 2012, באמצעות "תפנית".

סך כל המאזן של תפנית ליום 31.12.2014 מסתכם בסך של כ- 45 מיליון ש"ח והונה העצמי מסתכם בסך של 36 מיליון ש"ח (31.12.2013 - 37 מיליון ש"ח, ו- 31 מיליון ש"ח, בהתאמה).

חלק הבנק ברווחי חברת "תפנית" בשנת 2014 הסתכם בכ- 2 מיליון ש"ח, לעומת 4 מיליון ש"ח אשתקד.

חברות מוחזקות אחרות

השפעתן של יתר החברות המוחזקות של הבנק: ב.מ.ד. חיתומים ויזום השקעות בע"מ, מרביט סוכנות לביטוח (1996) בע"מ, וגולדן גייט ברידג' פאנד - אינה מהותית ביחס לפעילות הבנקאית בקבוצה.

חלק ד' - חשיפה לסיכונים ניהול ומדידה

12. החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם

א. כללי

פעילות הבנק במכשירים פיננסיים, לרבות מכשירים פיננסיים נגזרים, כרוכה בנטילת וניהול סיכונים שעיקרם: סיכוני אשראי, סיכוני שוק, סיכוני נזילות וסיכונים תפעוליים.

בשנים האחרונות התגבשה ההכרה לפיה - יישום נאות של עקרונות לניהול סיכונים מהווה גורם הכרחי לשמירת יציבות המערכת הבנקאית.

לפיכך, פרסם בנק ישראל בשנים האחרונות שורת הוראות ניהול בנקאי תקין בנושא זה, ובכללן:

- הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 310, בנושא: "ניהול סיכונים".
- הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 311, בנושא: "ניהול סיכוני אשראי".
- הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 314, בנושא: "הערכה נאותה של סיכוני אשראי ומדידה נאותה של חובות".
- הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 333, בנושא: "ניהול סיכון הריבית".
- הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 342, בנושא: "ניהול סיכון הנזילות".
- הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 350, בנושא: "ניהול הסיכונים התפעוליים".

הוראות אלו נועדו להטמיע את תפיסת ניהול הסיכונים במערכת הבנקאית ולהתאימה לעקרונות שגובשו על ידי ועדת "באזל".

מסגרת העבודה לניהול סיכונים בבנק מבוססת על הוראות הניהול הבנקאי התקין שפרסם בנק ישראל בנושא זה, כמפורט לעיל,ומושתתת על נדבכים ועקרונות יסוד לניהול סיכונים, הכוללים:

- התוויית אסטרטגיית הסיכון.
- גיבוש המדיניות לניהול סיכונים.
- ניהול סיכונים קבוצתי.
- ממשל תאגידי לניהול סיכונים.
- קווי הגנה.
- כלים ומערכות לניהול סיכונים.
- קביעת מדדי סיכון.
- שימוש במודלים.
- שימוש במבחני קיצון.

1. אסטרטגיית הסיכון

מסמך אסטרטגיית הסיכון (בסיכון האשראי) מתווה את "גבולות הגזרה" לניהול סיכוני (אשראי) בבנק ומשקף את עוצמת הסיכון המכסימלי אליה יהיה הבנק חשוף במהלך העסקים הרגיל (להלן: "התיאבון לסיכון").

דירקטוריון הבנק והחברה האם מתווים את אסטרטגיית הסיכון בבנק.

2. מדיניות ניהול הסיכונים

מדיניות ניהול הסיכונים בבנק נגזרת מהאסטרטגיה לניהול סיכונים, ומיישמת את הוראות בנק ישראל בנושא זה. מסמכי המדיניות לניהול הסיכונים גובשו על ידי הנהלת הבנק ואושרו על ידי הדירקטוריון.

המסמכים מהווים את מסגרת העבודה לניהול סיכונים ומפרטים את כללי העבודה לניהול סיכונים, לרבות:

- תהליכי הניהול והבקרה.
- קביעת מגבלות.
- התשתיות לניהול סיכונים.

3. ניהול סיכונים קבוצתי

על פי הוראות בנק ישראל נדרשים תאגידים בנקאיים המשתייכים לקבוצה בנקאית להתאים את ניהול הסיכונים שלהם למדיניות ניהול הסיכונים בקבוצה.

לפיכך, מסמכי היסוד בנושא ניהול סיכונים גובשו על ידי הבנק בהתאמה למסמכים מקבילים שאושרו בחברה האם. מעבר לכך, במסגרת ניהול הסיכונים מתבסס הבנק על תשתיות שפותחו בחברה האם ועל תהליכים ומתודולוגיות לניהול סיכונים בחברה האם.

יצוין בהקשר זה כי דיווחים באשר לחריגה מהמגבלות שנקבעו לסיכונים השונים, והתפתחויות שחלו בפרופיל הסיכון של הבנק מועברים על ידי הבנק לחברה האם, באופן שוטף.

4. ממשל תאגידי

הטמעת תרבות ארגונית לניהול סיכונים, לרבות קיום ממשל תאגידי תקין ופונקציות ארגוניות מוגדרות, מהווה נדבך מרכזי בתהליך ניהול הסיכונים בבנק.

הממשל התאגידי בבנק בהיבט ניהול הסיכונים, כולל אורגנים, כמפורט להלן:

- **הדירקטוריון -** המתווה את האסטרטגיה לניהול סיכונים, מאשר את המסגרת לניהול סיכונים שגובשה על ידי ההנהלה, ומפקח על ניהול הסיכונים בבנק.
- **ועדת ניהול הסיכונים של דירקטוריון הבנק -** המהווה ועדה ייעודית בנושא: "ניהול סיכונים", ומפקחת על ניהול הסיכונים בבנק, חריגה ממדיניות ניהול הסיכונים ומהמגבלות שנקבעו - באמצעות דיווחים שוטפים ודיונים המתקיימים עם מנהל הסיכונים הראשי של הבנק.
- **ועדות אשראים של דירקטוריון הבנק -** המהווה ועדה יעודית בנושא: "ניהול סיכוני אשראי".
- **ועדת תגמול ומנהל -** המפקחת, בין היתר, על ניהול סיכונים תפעוליים, לרבות סיכוני זו.
- **הנהלת הבנק -** אחראית על ניהול הסיכונים השוטף בבנק, לרבות: גיבוש "מסגרת לניהול סיכונים", קיום תשתיות מתאימות (טכנולוגיות ואנושיות) לניהול סיכונים, ועמידה במגבלות שנקבעו על ידי הדירקטוריון ובמסמך ה"מדיניות לניהול סיכונים".
- **מנהל הסיכונים הראשי -** העומד בראש פונקצית ניהול הסיכונים בבנק ומדווח לדירקטוריון באופן שוטף על התפתחות פרופיל הסיכון בבנק וחריגה מהמגבלות שנקבעו.
- **פונקצית ניהול הסיכונים** (החטיבה לניהול סיכונים) - המהווה את "קו ההגנה השני" במערך ניהול הסיכונים בבנק. פונקצית ניהול הסיכונים אחראית לפיתוח מתודולוגיות ולגיבוש כלים ומדדים לניהול סיכונים, לרבות: ה"תיאבון לסיכון", "פרופיל הסיכון" אישור מערכות מדידה, תיקוף מודלים לניהול סיכונים, ומעורבות בתהליכי אישור אשראי.
- **ועדת הנהלה לניהול סיכונים -** הבנק הקים פורום הנהלה לניהול סיכונים בראשות המנכ"ל ומנהל הסיכונים הראשי של הבנק. הועדה מקבלת דיווחים שוטפים באשר להתפתחות מדדי הסיכונים השונים בבנק ודנה בהמלצות לשינויים בתהליכי ניהול הסיכונים, היבטי ניהול סיכונים במוצרים חדשים וכו'.

5. קווי הגנה

ממשל ניהול הסיכונים בבנק מבוסס על שלושה קווי הגנה, שהוגדרו במסמכי "ועדת באזל" ובהוראות ניהול בנקאי תקין בנושא ניהול סיכונים, כדלקמן:

- **קווי העסקים** (הקו הראשון) - הכולל את היחידות העסקיות של הבנק, הנוטלות סיכונים ונושאות בעיקר האחריות לניהול הסיכונים הגלומים בפעילותן באמצעות תהליכי עבודה ובקרה שהוגדרו על ידי ההנהלה בנהלי הבנק.
- **פונקצית ניהול הסיכונים** (הקו השני) - האחראית על תכנון ופיתוח מסגרת העבודה לניהול סיכונים והצגת מכלול הסיכונים בפני ההנהלה והדירקטוריון. האחריות למילוי חובותיה של פונקצית ניהול הסיכונים הוטלה על החטיבה לניהול סיכונים.
- **הביקורת הפנימית** (הקו השלישי) - הבוחנת (בדיעבד) את תקינותם ויעילותם של תהליכי ניהול הסיכונים ומאבחנת חולשות פוטנציאליות בבקרה הפנימית. האחריות למילוי התפקידים שהוגדרו בקו ההגנה השלישי, הוטלה על אגף הביקורת הפנימית.

6. כלים ומערכות מידע לניהול סיכונים

תהליך ניהול הסיכונים מבוסס על מערכות מידע ממוכנות, המודדות באופן שוטף פרמטרים שונים המשמשים בתהליכי ניהול הסיכונים, ומנטרות חריגות ממגבלות שנקבעו. מערכות המידע הנמצאות בשימוש הבנק בתחום זה כוללות, בין היתר:

- בתחום ניהול סיכוני אשראי: מערכות לדירוג לווים, מערכות לדיווח על חריגה ממגבלות אשראי שנקבעו, מערכות לניהול חשיפות אשראי, מערכות למדידה ודיווח על חובות בעייתיים.

- בתחום ניהול סיכוני שוק: מערכות למדידה ודיווח על חשיפות בסיס, וחשיפות לריבית, לרבות מערכות המבוססות על מודלים סטטיסטיים.
- בתחום ניהול סיכון הנזילות: מערכות לדיווח על פערי נזילות נוכחיים ועתידיים (המבוססות בין היתר על מודלים סטטיסטים), מערכות לניהול ריכוזיות מפקידים.
- בתחום ניהול סיכונים תפעוליים: מערכות לדיווח וניטור כשלים תפעוליים.

7. מדדי סיכון

ב"מסגרת העבודה לניהול סיכונים" שולבו מדדים לניהול סיכונים המבוססים על הגדרות שנקבעו בהוראות בנק ישראל בנושא זה, לרבות:

- **"התיאבון לסיכון"** - הוגדר כרמת הסיכון המכסימלית אותה מוכן הבנק לשאת, במהלך העסקים הרגיל.

  "התיאבון לסיכון" נגזר מהאסטרטגיה העסקית של הבנק ומהווה נדבך מרכזי בתהליך ניהול הסיכונים. "התיאבון לסיכון" כולל מגבלות כמותיות והצהרות איכותיות על חשיפת הבנק לסיכונים השונים.

- **"פרופיל הסיכון"** - מוגדר כחשיפת הבנק לגורמי הסיכון השונים. הערכת "פרופיל הסיכון" של הבנק נבחנת על ידי פונקצית ניהול הסיכונים במסגרת תהליכי הערכת סיכונים פנימי (תהליך ICAAP). בתום התהליך נערך על ידי מנהל הסיכונים הראשי "מסמך ICAAP", הכולל הערכה לגבי נאותות ההון הנדרש ביחס לחשיפה המשוקללת של הבנק לסיכונים השונים ("פרופיל הסיכון"), בהתחשב בסביבה העסקית, הרגולטורית והארגונית בה פועל הבנק והשינויים שחלו בפרופיל זה.

  הערכת "פרופיל הסיכון" מדווחת להנהלת הבנק ולדירקטוריון.

8. שימוש במודלים

מורכבות הסיכונים אליהם חשוף הבנק והצורך לקיים תהליכי ניהול ובקרת סיכונים איכותיים ואפקטיביים, מחייב שימוש במודלים למדידת סיכונים ולהערכת החשיפה לסיכונים של הבנק. בתהליך ניהול הסיכונים עושה הבנק שימוש במספר רב של מודלים, לרבות מודלים סטטיסטיים, אקטוארים וכלכליים - במספר סוגי סיכונים.

ההיקף הרחב של השימוש במודלים ומורכבותם הרבה של חלק מהם, חושפים את הבנק ל"סיכוני מודל" המתבטאים באומדנים מוטעים.

לפיכך, ולאור הנחיות שהוצאו על ידי בנק ישראל בנושא זה, קבע הבנק מדיניות לתיקוף מודלים שאושרה על ידי הדירקטוריון. תהליך תיקוף המודלים השונים נמצא באחריות החטיבה לניהול סיכונים.

9. מבחני קיצון

השימוש ב"מבחני קיצון" מהווה כלי משלים בתהליך ניהול הסיכונים. התוצאות המתקבלות ממבחני הקיצון נועדו להתריע על תוצאות בלתי צפויות הנובעות מהתממשות תרחישים חמורים, ולספק כלים להערכת "כרית ההון" הנדרשת לספיגת הפסדים בלתי צפויים.

תרחישי הקיצון פותחו על ידי היחידות העסקיות בקו הראשון (בסיוע פונקציית ניהול הסיכונים), ובשיתוף עם החברה האם - ותוצאותיהם מדווחות להנהלת הבנק ולוועדת ניהול הסיכונים.

ב. סיכוני אשראי

סיכון האשראי מוגדר כסיכון להפסד כתוצאה מהאפשרות שהצד הנגדי לעסקה לא יעמוד בהתחייבויותיו (באופן חלקי או מלא).

1. אסטרטגיות ותהליכים -

ככלל, הבנק רואה את עצמו כ "בנק אוניברסלי" המשרת את כל מגזרי הפעילות בתחום מתן האשראי - לרבות: עסקי, מסחרי וקמעונאי. עם זאת, לאור הנסיון וההתמחות שצבר הבנק במהלך השנים, ניתן דגש בשנים האחרונות להרחבת הפעילות הבנקאית במגזר הקמעונאי (הכולל:משקי בית, שכירים, עסקים קטנים). מדיניות הטיפול בסיכוני האשראי בבנק נועדה להביא, בין היתר, לשיפור איכות תיק האשראי וגידור הסיכונים הגלומים בו. מדיניות האשראי כוללת קוים מנחים ומגבלות לגבי היבטים שונים של תהליכי חיתום וניהול תיק האשראי - לרבות:

- היחס שבין האשראי לסך הנכסים והון הבנק.
- שיעורי הגידול התקופתיים באשראי.
- שיעורי האשראי במגזרי הפעילות השונים, ביחס לכלל האשראי בבנק, ומגמת השינוי בנתונים אלה.
- חשיפות האשראי בחתך אזורים גאוגרפיים.
- חשיפות האשראי בחתך ענפי משק.
- חשיפות לסוגי עסקאות מסוימים.
- החשיפה לריכוזיות אשראי ומדיניות פיזור האשראי.
- חשיפה לסיכונים סביבתיים.
- מדיניות קבלת הבטחונות והסתמכות על בטחונות.
- מדיניות תמחור האשראי על פי דרגת הסיכון שלו.
- התפלגות החשיפה לסיכוני אשראי בחתך מגזרי הצמדה.
- התפלגות חשיפת האשראי בחתך מגזרי פעילות.
- היבטים שונים בתחום "חיתום האשראי" לרבות קביעת מדרג סמכויות.

מדיניות האשראי של הבנק מתעדכנת בעת הצורך בהתאם לשינויים המתרחשים במשק ובסביבה העסקית של הבנק - ומובאת לאישור הדירקטוריון בתדירות שנתית, לפחות.

לפרטים נוספים באשר להשלכות המשבר הכלכלי בעולם על מדיניות ותהליכי האשראי בבנק - ראה הרחבה בהמשך פרק זה.

2. המבנה והארגון של פונקציות ניהול סיכון האשראי -

פונקציות ניהול סיכון האשראי מטפלות במגוון היבטים הקשורים לתחום האשראי בבנק, לרבות:

- ניהול האשראי.
- ניהול סיכון האשראי.
- ניהול, מדידה ודיווח על חובות בעייתיים.

(א) ניהול האשראי

ניהול האשראי מבוסס על פונקציות ניהול מדורגות, כמפורט להלן:

- דירקטוריון הבנק.
- ועדת אשראים של הדירקטוריון.
- ועדת אשראי (הנהלה), בראשות מנכ"ל הבנק.

- ועדות אשראי חטיבתיות - בראשות מנהלי החטיבות: החטיבה העסקית-מסחרית* והחטיבה הקמעונאית.
- ועדות אשראי אזוריות ומנהלי האזורים בבנק.
- מנהלי הסניפים בבנק.

(ב) ניהול סיכון האשראי

ניהול סיכון האשראי בבנק מבוסס על שלושה קווי הגנה, שהוגדרו במסמכי "ועדת באזל" ובהוראות ניהול בנקאי תקין שפורסמו על ידי בנק ישראל, כדלקמן:

- **קווי העסקים** (הקו הראשון) - הכוללים יחידות עסקיות "נוטלות סיכון". יחידות אלו כוללות פונקציות ותהליכי פיקוח ובקרה בתחום ניהול סיכון האשראי, כדלקמן:
  - יחידות האשראי בסניפים - פעולות הפיקוח והבקרה בסניפים כוללות בדיקה כפולה של הקמת מסגרות אשראי (בינוניות וגדולות) ובדיקות חריגי אשראי (באמצעות דוחות ייעודיים).
  - מנהלות האזור מבצעות פעולות פיקוח ובקרה, לרבות: אישור מסגרות אשראי, אישור חריגות ממסגרות אשראי, פיקוח על ביצוע הוראות שניתנו, ביקורת מסמכי אשראי ובדיקות חיתום אשראי. במסגרת ניהול סיכון האשראי נעזרות מנהלות האזור בדוחות בקרה ייעודיים, כגון: דוחות התפתחות אשראי, דוחות חריגים, דוח "תנועות גדולות", וכו'. תהליכים אלו מבוצעים באמצעות בקרי אשראי אזוריים ופקידים ייעודים אחרים.
  - אגף אשראי ובקרה בחטיבה הקמעונאית - פעולות הפיקוח והבקרה המבוצעות על ידי האגף כוללות, בין היתר: ביקורת חיתום אשראי הנמצא באחריות מנהלות האזור, ניתוח כשלי אשראי, סקירות ענפיות, גיבוש רשימת "אשראים במעקב" (WATCH LIST), בקרת חריגות ממסגרות, הפקת דוחות טיפול בממצאים שעלו בבקרת האשראים שבמעקב והפקת דוחות בקרה ניהוליים.
  - מטה החטיבה העסקית מסחרית - פעילות הפיקוח והבקרה מתבצעות הן על ידי גורמי ניהול האשראי במטה (קציני אשראי ומנהלי עסקים), והן על ידי גורמי פיקוח ובקרה ייעודים (בקר מסמכי אשראי חטיבתי, ובקר חטיבתי). פעילות הפיקוח והבקרה המבוצעות על ידי מטה החטיבה כוללות: ביקורת מסמכי אשראי, בקרה על חריגות ממסגרות וחידוש מסגרות אשראי, מעקב (לרבות הפקת דוחות בקרה) אחר ממצאים שעלו בבקרת אשראים הנמצאים ב"רשימת המעקב", ניתוח כשלי אשראי, וניטור ומעקב אחרי חובות בעייתיים.
- **פונקצית ניהול הסיכונים** (הקו השני) - האחריות לניהול סיכוני האשראי בקו ההגנה השני, הוטלה על החטיבה לניהול סיכונים בראשות מנהל הסיכונים הראשי. תהליכי ניהול סיכוני האשראי הנמצאים באחריות החטיבה לניהול סיכונים, כוללים:
  - בדיקת חריגות ממדיניות האשראי שנקבעה.
  - סקירת בקשות אשראי.
  - נאותות דירוג הלווים בבנק.
  - הכנת מסמך הערכת סיכונים בתדירות רבעונית.
  - קביעת נאותות סיווג החובות הבעייתיים וההוצאות להפסדי אשראי.
  - הכנת מסמכי אסטרטגיית האשראי ומדיניות האשראי.
  - אישור מודלים בתחום ניהול סיכוני האשראי.

* מנהל החטיבה העסקית מסחרית משמש כמנהל סיכוני האשראי בבנק.

פעילות החטיבה לניהול סיכונים מתבצעת באמצעות פונקציות ויחידות משנה כדלקמן:

- מחלקת הערכת אשראי - האחראית על הערכת בקשות אשראי המוגשות לאישור, ועל אישור דירוגי האשראי של הלווים בבנק, בהתאם לקריטריונים קבועים ופרמטרים של מהותיות. בנוסף, אחראית היחידה לסיווג חובות בעייתיים ולקביעת נאותות ההפרשות להפסדי אשראי.
- מחלקת סיכוני אשראי - האחראית על הערכה בלתי תלויה של תיק האשראי, ניתוח והערכת ההיבטים השונים של סיכון האשראי, והכנת מסמכי אסטרטגיית האשראי ומדיניות האשראי.
- מחלקת ניהול סיכונים - המתכללת את תהליך ניהול הסיכונים, לרבות: המתודולוגיה, כלי הבקרה ועריכת מסמך "ICAAP".

• **פונקצית הביקורת** (הקו השלישי) - ניהול סיכוני האשראי בקו ההגנה השלישי נמצא באחריות אגף הביקורת הפנימית, בראשות המבקרת הפנימית של הבנק. פעילות אגף הביקורת הפנימית, בהיבט ניהול סיכוני אשראי, כוללת:

- ביקורת על תהליכי הבקרה הפנימית של ניהול סיכוני האשראי, לרבות סקירה בלתי תלויה של "מסמך ICAAP".
- ביקורת פעילות יחידות האשראי בבנק (מרמת הסניף ועד לרמת מטה חטיבות האשראי), המבוססות על סקר סיכונים מוקדם.
- ביקורת תהליכי ניהול סיכון האשראי הנמצאים באחריות הדירקטוריון, לרבות: אישור אסטרטגיית ומדיניות האשראי, קביעת מגבלות ויעדים ופיקוח על ההנהלה.
- ביקורת יחידות הבקרה, לרבות מחלקת בקרת אשראי.

(ג) ניהול, סווג מדידה ודיווח על חובות בעייתיים

מערך ניהול סיכון האשראי בבנק כולל שתי יחידות לטיפול בחובות בעייתים:

- יחידה ל"אשראים מיוחדים" הפועלת במסגרת החטיבה העסקית-מסחרית בבנק, ומטפלת הן בניהול הסדרה וגבייה של אשראי בעייתיים הנמצאת בטיפול החטיבה העסקית - מסחרית ושל אשראים אחרים (הנמצאים בטיפול משפטי) והן בסיווג ומדידת הפרשות להפסדי אשראי ללקוחות אלו.
- יחידה לפיקוח ובקרה הפועלת בחטיבה הקמעונאית, ועוסקת הן בניהול והסדרה של חובות בעייתיים המשתייכים לחטיבה הקמעונאית (לפני העברתם לטיפול משפטי) והן בסיווג וקביעת הפרשות להפסדי אשראי ללקוחות אלו.

3. מערכות דיווח על סיכון ומדידת סיכון האשראי -

הבנק נעזר לצורך ניהול סיכון האשראי בכלים ממוחשבים הכוללים:

- מערכת מידע מרכזית לניהול האשראי, וכן למעקב ודיווח על ההתפתחויות שחלו באשראי זה.
- מערכת לדירוג לווים, המבוססת על מודלים לדירוג לווים שפותחו בבנק - באמצעותם מדורגים לקוחות הבנק, בעלי אשראי העולה על 400 אלפי ש"ח. המודלים מיועדים לסוגים שונים של פירמות ולפעילות מגוונת, כגון: עסקי רגיל, מימוני, צרכני, ליווי בניה, משכנתאות ולקוחות פרטיים. הערכת רמת הסיכון של הלווה, במודלים האמורים, מבוססת על כושר ההחזר של הלווה ועל מבנה ורמת כיסוי הבטחונות לאשראי.

המודלים מושתתים הן על פרמטרים כלכליים וניהוליים והן על הערכות ספציפיות לגבי כל לווה ולווה, בהתבסס על הנסיון שנצבר לגביהם בתקופת פעילותם בבנק.

- מערכת ממוחשבת "תומכת החלטה", לדירוג לווים פרטיים ("Credit Scoring").
- מערכת לפילוח האשראי בבנק בחתך ענפי משק ובחתך מדרגות לווים.
- מערכת "אורות אדומים", לקבלת התראות על קשיים פוטנציאליים במצבם העסקי של לקוחות הבנק.
- מערכת לדיווח על חשיפות אשראי "גדולות" וחשיפות אשראי "גדולות מאד".
- מערכת לדיווח על סיכון אשראי במטבע חוץ.
- מערכת לדיווח על האשראי שניתן לענף הבניה.
- מערכת למעקב אחרי חריגות אשראי בחשבונות עובר ושב.
- מערכת לניהול ודיווח על חובות בעייתיים והפרשות להפסדי אשראי בגינם.

4. מדידה וגילוי בנושא: "חובות בעייתיים"

ביום 1 בינואר 2011 נכנסה לתוקף הוראה חדשה בנושא: "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי" (להלן: "ההוראה"), המבוססת על התקינה החשבונאית הקיימת בארה"ב לגבי תאגידים בנקאיים. עיקרי המדיניות החשבונאית שיושמה בנושא זה, והשלכותיה על כללי המדידה של החובות הבעייתיים וההפרשות להפסדי אשראי בגינם - מפורטים בביאור 1ט' בדוחות הכספיים. ההוראה כוללת, בין היתר, הנחיות בתחומי הגילוי, הבקרה והתיעוד בנושא זה, כדלקמן:

- הרחבת דרישות הגילוי בדוחות הכספיים בגין חובות בעייתיים. על פי ההוראה נדרשים התאגידים הבנקאיים, בין היתר:
  - לפרט בדוח הדירקטוריון את השינויים שחלו בתקופת הדווח בכל אחד ממרכיבי ההפרשה להפסדי אשראי, להסביר (במידת הצורך) את הסיבות לשוני (אם היה), שבין ההפרשה להפסדי אשראי - לבין האמדן המקורי, לפרט את השינויים שחלו באיכות תיק האשראי של התאגיד הבנקאי בתקופה המדווחת ולהסביר כיצד שינויים אלו השפיעו על ההפרשה להפסדי אשראי (ראה פירוט בפרק 4 לעיל).
  - לתת גילוי כמותי נרחב ל"חובות פגומים", שיכלול בין היתר, מידע לגבי יתרת ה"חובות הפגומים" בחתכים שונים (ראה הרחבה בהמשך).
  - הטלת חובה על הנהלת התאגידים הבנקאיים לסקור תקופתית את השיטה לקביעת הפסדי אשראי, לבצע בדיקות לתקפותה (Validation), ולתעד את הקשר שבין ממצאי הסקירה התקופתית של תיק האשראי לבין יתרת ההפרשה להפסדי אשראי.

בהמשך לפרסום ההוראה, כאמור - פורסמה על ידי בנק ישראל ביום 18 בפברואר 2010 "הוראת שעה", המפשטת את הכללים למדידת הפרשות להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי - המחייבים שימוש במודלים סטטיסטיים מורכבים והיסטוריית נתונים לגבי מחיקות חשבונאיות, שלא קיימת במערכת הבנקאית, בשלב זה.

כללי המדידה שנקבעו מבוססים על מודלים פשוטים יותר לחישוב ההפרשות להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי, ויהיו בתוקף בשנים 2011 ו- 2012. מאחר ותוקף "הוראת השעה" פג ביום 31.12.2012, הפיץ בנק ישראל ביום 10 באפריל 2013 טיוטת הוראה חדשה בנושא זה, המאמצת את הכללים שנקבעו ב"הוראת השעה" הקודמה (ראה הרחבה להלן).

לאור הכללים שנקבעו בהוראה, הגדיר הבנק קריטריונים לסיווג חובות בעייתיים, כדלקמן:

- **"הלוואות בפיגור" -** הלוואה מוגדרת כ"הלוואה בפיגור" אם קיים פיגור בתשלום של החייב ביחס לתנאי הפרעון החוזיים של ההלוואה (לא כולל תקופת "grace" שהתיר הבנק לחייב ובתנאי שתקופת ה- "grace" אינה עולה על שבועיים). ההוראה מגדירה "תקופת פיגור בסיסית" במשך 30 יום, כדלקמן:
  - בהלוואה הנפרעת בתשלומים חודשיים - כאשר לא שולמו שני תשלומים חודשיים או יותר, או כאשר קיים פיגור של למעלה מ- 30 יום בפרעון תשלום חודשי.
  - בהלוואה הנפרעת בתשלומים תקופתיים לא חודשיים - כאשר קיים פיגור של 30 יום או יותר בפרעון תשלום תקופתי.
  - בהלוואה לדיור שחלים לגביה הכללים לחישוב הפרשות להפסדי אשראי לפי "עומק הפיגור" - כאשר "עומק הפיגור" מגיע לחודשיים ומעלה.
- **הלוואות פגומות -** חובות פגומים מסווגים על ידי הבנק, בהתאם לכללים הבאים:
  - כל החובות הבעייתיים שאורגנו מחדש.
  - חובות שנבדקו על "בסיס פרטני", שתקופת הפיגור בגינם עולה על 90 יום (למעט "חובות המובטחים היטב ונמצאים בהליכי גביה", כהגדרתם בהוראות החדשות).
  - כל החובות בטיפול משפטי.
  - כל חוב אחר שנבדק על "בסיס פרטני" ולהערכת הבנק לא ניתן יהיה לגבות מהחייב את כל הסכומים המגיעים ממנו, לפי תנאי הפרעון החוזיים של החוב.

ההפרשות להפסדי אשראי מחושבות על ידי הבנק בהתאם להנחיות שנכללו בהוראה והמדיניות שנקבעה על ידי הבנק בנושא זה. ההנחיות מתייחסות לשתי קטגוריות עיקריות בנושא זה, כדלקמן:

- **חובות שההפרשה להפסדי אשראי בגינם מחושבת על בסיס פרטני:**

ההפרשות להפסדי אשראי בגין חובות אלו, מחושבות באחת מבין השיטות הבאות:

- עבור חובות פגומים ה"מובטחים בבטחון" - ההפרשה להפסדי אשראי מהווה את הפער שבין יתרת החוב הרשומה של החוב הפגום, לשווי ההוגן של הבטחונות.
- עבור חובות פגומים אחרים - ההפרשה להפסדי אשראי מהווה את הפער שבין יתרת החוב הרשומה של החוב הפגום, לבין הערך הנוכחי של שווי התקבולים הצפויים מהחייב. שיעור הריבית שבו מנוכים התקבולים, נקבע על פי שיעור הריבית החוזי של החוב הפגום.

- **חובות שההפרשה להפסדי אשראי בגינם מוערכת על בסיס קבוצתי:**

ההפרשה להפסדי אשראי המוערכת על בסיס קבוצתי, מחושבת על פי הכללים הבאים:

- חובות עליהם חלה הוראת השעה של בנק ישראל שפורסמה ביום 18.2.2010 (להלן: "הוראת השעה"), שהכללים העומדים בבסיסה, אומצו גם בטיוטת ההוראה החדשה שהופצה על ידי בנק ישראל ביום 10.4.2013 (ראה הרחבה בסעיף 13 להלן):

  הכללים שנקבעו בהוראת השעה ובטיוטת ההוראה החדשה, חלים על כלל מכשירי האשראי בבנק (למעט חובות שסווגו כפגומים והלוואות לדיור שההפרשה להפסדי אשראי בגינן מחושבת לפי שיטת "עומק הפיגור").

בהתאם להוראות אלה מחושבת ההפרשה הקבוצתית בגין אשראים אלו כמכפלה של יתרות החוב הרשומות של האשראים עליהם חלה ההוראה (המפולחות בחתך "ענפי משק"), ב"מקדם הפרשות להפסדי אשראי" שנקבע לכל אחד מענפי המשק, כאמור (לפרטים נוספים באשר למתודולוגיה לקביעת מקדמי הפרשות להפסדי אשראי עבור כל אחד מענפי המשק השונים - ראה ביאור 1ט' בדוחות הכספיים).

להערכת הבנק, "מקדמי ההפרשות להפסדי אשראי" שנקבעו, לצורך הערכת ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי, כאמור, מהווים את האומדן הטוב ביותר (בתוך "טווח ההפרשות"), לגבי שיעורי ההפסדים הלא מזוהים, הגלומים בתיק האשראי, לכל אחת מהקבוצות שפורטו לעיל.

- הלוואות לדיור שההפרשה להפסדי אשראי בגינן מחושבת לפי שיטת עומק הפיגור: ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראים אלו מחושבת על פי השיעורים שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 314, הנגזרים מעומק הפיגור של כל אחת מההלוואות. בנוסף, בהתאם להנחיה שפורסמה על ידי בנק ישראל ביום 29.3.2013 (ראה פרק 2ז'(1), לעיל), ערך הבנק הפרשה נוספת להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי בגין הלוואות לדיור, שלא נערכה בגינן הפרשה לפי עומק הפיגור, בגין הפסדים פוטנציאליים הגלומים בתיק ההלוואות לדיור הנובעים מפגיעה אפשרית באיכות תיק אשראי זה. בהתאם להנחיית בנק ישראל שיעור הפרשה זה לא יפחת מ- 0.35%.
- הפרשות להפסדי אשראי בגין "אנשים פרטים":

בשנים האחרונות נרשם גידול מואץ בהיקף האשראי שניתן במערכת הבנקאית למגזר אנשים פרטיים, ומאידך, נרשם קיטון בשיעור ההפרשה להפסדי אשראי בגין פלח לקוחות זה. להערכת בנק ישראל, התפתחויות אלו משקפות הערכת חסר של סיכוני האשראי במערכת הבנקאית בגין מרכיב אשראי זה.

לפיכך, פרסם בנק ישראל ביום 19 בינואר 2015 הנחיה, במסגרתה נדרשו התאגידים הבנקאיים לקבוע מרכיבי ההתאמה המתייחסים להפרשות להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי בגין אנשים פרטיים, בשיעור של 0.75% לפחות מיתרת האשראי שניתן לפלח לקוחות זה (שלא סווג כבעייתי). ההנחיה נכנסה לתוקף ביום 31.12.2014, ויושמה על ידי הבנק במועד זה. יישום ההנחיה הגדיל את הפרשות הבנק להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי ליום 31.12.2014, בסך של כ- 2 מיליון ש"ח.

- מכשירי אשראי חוץ מאזניים (שלא סווגו כפגומים):

ההפרשה להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי זה, מחושבת באמצעות הכפלת יתרת החוב הרשומה של סיכון האשראי, ב"מקדם הפרשות להפסדי אשראי", שנקבע על ידי הבנק (לאחר המרה ל"שווה ערך אשראי" - בהתאם למקדמי CCF שנקבעו ב"כללי באזל", או על פי מודל עסקי אחר).

- בהתאם לכללים שנקבעו בהוראת השעה, ההפרשות להפסדי אשראי אינן כוללות, החל מיום 1.1.2011 את ההפרשה הכללית והנוספת לחובות מסופקים שעריכתן נדרשה על פי הכללים שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 315. עם זאת, הבנק ממשיך לחשב בכל תקופת דיווח את סכום ההפרשה הנוספת לחובות מסופקים, על פי הכללים שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 315, בכדי לוודא שיתרת ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי, אינה נופלת מסכום ההפרשה הנוספת והכללית לחובות מסופקים - כנדרש בהוראת השעה, ובטיוטת ההוראה החדשה שפורסמה על ידי בנק ישראל ביום 10.4.2013.

השלכות ההוראה על התפתחות וסווג החובות הבעייתיים בבנק, הינם כדלקמן:

(א) התפלגות החובות הבעייתיים:

1. סיכון אשראי בעייתי - בחתך סווג החוב

	31 בדצמבר 2014		
	מאזני	חוץ מאזני	סך הכל
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
חובות פגומים	**350**	**2**	**352**
סיכון אשראי נחות	**42**	**-**	**42**
סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת	**177**	**57**	**234**
סך הכל סיכון אשראי בעייתי* [2]	**569**	**59**	**628**
בניכוי: הפרשה להפסדי אשראי	**105**	**3**	**108**
סיכון אשראי בעייתי, נטו	**464**	**56**	**520**
* מזה חובות שאינם פגומים בפיגור של 90 יום ומעלה	**19**	**-**	**19**

	31 בדצמבר 2013		
	מאזני	חוץ מאזני	סך הכל
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
חובות פגומים	397	2	399
סיכון אשראי נחות	55	1	56
סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת	296	51	347
סך הכל סיכון אשראי בעייתי* [2]	748	54	802
בניכוי הפרשה להפסדי אשראי	165	3	168
סיכון אשראי בעייתי, נטו	583	51	634
* מזה חובות שאינם פגומים בפיגור של 90 יום ומעלה	23	-	23

2. נכסים שאינם מבצעים

	31 בדצמבר 2014		
	מאזני	חוץ מאזני	סך הכל
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
חובות פגומים[1]	**271**	**2**	**273**
נכסים שהתקבלו בגין אשראים שסולקו	**-**	**-**	**-**
סך הכל נכסים שאינם מבצעים	**271**	**2**	**273**

	31 בדצמבר 2013		
	מאזני	חוץ מאזני	סך הכל
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
חובות פגומים[1]	349	2	351
נכסים שהתקבלו בגין אשראים שסולקו	-	-	-
סך הכל נכסים שאינם מבצעים	349	2	351

1. חובות שאינם צוברים הכנסות ריבית
2. הנתונים מתייחסים ליתרת החוב הרשומה של סיכון האשראי לציבור.

(ב) יחסים פיננסיים:

להלן נתונים לגבי יחסים פיננסיים מסוימים המשמשים להערכת איכות תיק האשראי של הבנק, הנגזרים מנתוני החובות הבעייתיים שחושבו על פי הכללים שבהוראות החדשות:

	31.12.2014	31.12.2013
	%	%
- שיעור יתרת האשראי הפגום[1], מתוך סך האשראי לציבור[2]	**1.4**	1.9[5]
- שיעור יתרת האשראי[3] בפיגור של 90 יום ומעלה (שאינו פגום), מתוך סך האשראי לציבור	**0.1**	0.1
- שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי[3], מתוך סך האשראי לציבור[2]	**1.7**	2.0
- שיעור סיכון האשראי הבעייתי[3] מתוך סך סיכון האשראי לציבור	**2.6**	2.8
- שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי[3] מתוך האשראי הפגום	**22.8**	27.3
- שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי, מהיתרה הממוצעת של האשראי[3]	**0.1**	0.4
- שיעור המחיקות נטו, מיתרת האשראי הממוצעת[3]	**0.3**	0.3
- שיעור המחיקות נטו מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי[3]	**19.4**	13.7
- שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי[3] מתוך האשראי הפגום בתוספת האשראי בפיגור(4)	**21.6**	25.8

1. אשראי לציבור פגום שאינו צובר הכנסות ריבית.
2. הנתונים מתייחסים ליתרת החוב הרשומה של האשראי לציבור.
3. הנתונים מתייחסים לאשראי לציבור בלבד.
4. אשראי שאינו פגום, בפיגור של 90 יום ומעלה.
5. הוצג מחדש

5. גילוי כמותי לסיכון האשראי -

(א) להלן מידע לגבי התפלגות סיכון האשראי ברוטו לפי סוגים עיקריים של חשיפת אשראי:

	31.12.2014**		31.12.2013**	
	יתרות לסוף השנה	יתרות ממוצעות[1]	יתרות לסוף השנה	יתרות ממוצעות[1]
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
הלוואות*	**23,849**	**22,376**	21,530	20,718
אגרות חוב	**3,810**	**4,783**	6,120	6,066
נגזרים O.T.C[2]	**57**	**58**	51	76
סיכון אשראי אחר[3]	**5,293**	**5,325**	5,194	5,359
אחרים[4]	**1,133**	**1,106**	1,100	1,084
סך הכל	**34,142**	**33,648**	33,995	33,303

1. הממוצע חושב על פי היתרות בסופי רבעון.
2. סיכון האשראי בגין עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים מוצג במונחי "שווה ערך אשראי" (לאחר השפעת קיזוזים והכפלה במקדם תוספת - ADD ON).
3. כולל התקשרויות למתן אשראי וחשיפות חוץ מאזניות אחרות חשיפות לסיכון אשראי חוץ מאזניות מוצגות לפני המרה ל"שווה ערך אשראי" (מקדמי CCF).
4. כולל בעיקר מזומנים, השקעות במניות ורכוש קבוע.

* לרבות פקדונות בבנקים.

** יתרות סיכון האשראי והיתרות הממוצעות מוצגות על בסיס "יתרות החוב הרשומות" של האשראי כמשמעותן בהוראות בנק ישראל בנושא: "חובות בעייתיים".

(ב) מידע לגבי התפלגות חשיפות האשראי בחתך אזור גאוגרפי:

פרטים נוספים לגבי התפלגות חשיפות האשראי בחתך אזור גאוגרפי, נכללים בתוספת ו' בסקירת ההנהלה.

(ג) מידע לגבי התפלגות חשיפות האשראי בחתך הצד הנגדי לאשראי:

31.12.2014

סוג הישות	הלוואות*	אגרות חוב	נגזרים[1]	סיכון אשראי אחר[2]	אחרים[3]	סך הכל
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
ריבונויות	3,716	2,821	-	1	-	6,538
סקטור ציבורי	238	292	12	36	-	578
תאגידים בנקאיים	902	532	25	24	-	1,483
תאגידים	7,236	165	16	3,300	-	10,717
בבטחון נדל"ן מסחרי	939	-	-	-	-	939
קמעונאיות ליחידים	3,336	-	1	823	-	4,160
עסקים קטנים	4,869	-	-	861	-	5,730
הלוואות לדיור	2,613	-	3	248	-	2,864
נכסים אחרים	-	-	-	-	1,133	1,133
סך הכל	23,849	3,810	57	5,293	1,133	34,142

31.12.2013

סוג הישות	הלוואות*	אגרות חוב	נגזרים[1]	סיכון אשראי אחר[2]	אחרים[3]	סך הכל
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
ריבונויות	1,768	5,150	-	1	-	6,919
סקטור ציבורי	152	273	7	30	-	462
תאגידים בנקאיים	1,612	587	11	23	-	2,233
תאגידים	7,183	110	26	3,430	-	10,749
בבטחון נדל"ן מסחרי	956	-	-	-	-	956
קמעונאיות ליחידים	2,628	-	-	746	-	3,374
עסקים קטנים	4,527	-	-	791	-	5,318
הלוואות לדיור	2,704	-	7	173	-	2,884
נכסים אחרים	-	-	-	-	1,100	1,100
סך הכל	21,530	6,120	51	5,194	1,100	33,995

1. סיכון האשראי בגין עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים מוצג במונחי "שווה ערך אשראי" (לאחר השפעת קיזוזים והכפלה במקדם תוספת "ADD ON").
2. כולל התקשרויות למתן אשראי וחשיפות חוץ מאזניות אחרות. חשיפות לסיכון אשראי חוץ מאזניות מוצגות לפני המרה ל"שווה ערך אשראי" (מקדמי CCF).
3. כולל בעיקר: מזומנים, השקעות במניות ורכוש קבוע.

* יתרות ההלוואות מוצגות על בסיס "יתרות החוב הרשומות", כמשמעותן בהוראות בנק ישראל בנושא: "חובות בעייתיים".

(ד) מידע לגבי התפלגות תזרימי המזומנים העתידיים בגין חשיפת האשראי בחתך תקופה חוזיות לפרעון[1].

31.12.2014

סוג האשראי	עד שנה	משנה ועד חמש שנים	מעל חמש שנים	ללא תקופת פרעון [2]	סך כל תזרימי מזומנים
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
הלוואות[6],[7]	14,722	7,249	3,977	274	26,222
אגרות חוב	870	1,852	1,330	-	4,052
נגזרים[3]	29	7	9	12	57
סיכון אשראי אחר[4]	3,480	881	13	919	5,293
אחרים[5]	474	-	-	659	1,133
סך כל חשיפת האשראי	19,575	9,989	5,329	1,864	36,757

31.12.2013

סוג האשראי	עד שנה	משנה ועד חמש שנים	מעל חמש שנים	ללא תקופת פרעון [2]	סך כל תזרימי מזומנים
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
הלוואות[6],[7]	13,252	6,688	3,765	310	24,015
אגרות חוב	2,249[8]	2,721[8]	1,538[8]	-	6,508
נגזרים[3]	13	8	23	7	51
סיכון אשראי אחר[4]	3,415	571	115	1,093	5,194
אחרים[5]	443	-	-	657	1,100
סך כל חשיפת האשראי	19,372	9,988	5,441	2,067	36,868

1. בטבלה זו מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין החשיפות, בהתאם לתקופות הנותרות למועד הפרעון החוזי של כל תזרים. הנתונים מוצגים בניכוי הפרשות להפסדי אשראי.
2. כולל נכסים בסך 83 מיליון ש"ח שזמן פרעונם עבר (31.12.2013 - 128 מיליון ש"ח).
3. סיכון אשראי בגין עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים מוצג במונחי "שווה ערך אשראי" (לאחר השפעת קיזוזים והכפלה במקדם תוספת - ADD ON).
4. כולל התקשרויות למתן אשראי וחשיפות חוץ מאזניות אחרות. סיכון אשראי חוץ מאזני מוצג לפני המרה ל"שווה ערך אשראי" (מקדמי CCF).
5. כולל בעיקר: מזומנים, השקעות במניות ורכוש קבוע.
6. לרבות פקדונות בבנקים.
7. היתרות מוצגות על בסיס: "יתרות החוב הרשומות".
8. הוצג מחדש.

(ה) מידע לגבי חשיפות אשראי שסווגו כ"חובות בעיתיים":

נתונים ופרוטים לגבי חובות בעייתיים, ויתרת הפרשות להפסדי אשראי נכללו בביאור 4 בדוחות הכספיים ובתוספת ו' לסקירת ההנהלה.

(ו) מידע לגבי התפלגות אשראי בעייתי בחתך אזור גאוגרפי:

נתונים לגבי התפלגות אשראי בעייתי בחתך אזור גאוגרפי נכללו בתוספת ו' לסקירת ההנהלה.

(ז) מידע לגבי התנועה בהפרשות להפסדי אשראי:

נתונים לגבי התנועה בהפרשות להפסדי אשראי נכללו בביאור 4א' (1) בדוחות הכספיים.

6. גילוי לגבי תיקים המטופלים בהתאם לגישה הסטנדרטית

א. סוכנויות לדירוג אשראי וחברות דירוג אשראי

במסגרת ניהול סיכון האשראי מסתמך הבנק בין היתר על דירוגי האשראי של חברת מוד'יס (Moodys) שהינה סוכנות בינלאומית מוכרת לדירוג אשראי.

ב. סוגי חשיפה מדורגים

סוגי חשיפות האשראי לגביהן עושה הבנק שימוש בדירוג הניתן על ידי Moodys הינם:

- הלוואות לממשלות.
- פקדונות בבנקים.
- השקעות בניירות ערך.

ג. תהליך ייחוס דירוגי אשראי פומביים לנכסים דומים

הבנק עושה שימוש בדירוגי אשראי פומביים, בעיקר - בכל הנוגע להשקעות בניירות ערך (סחירים ובלתי סחירים), שדורגו ספציפית על ידי חברת דירוג מוכרת. משקל הסיכון שניתן לנייר הערך - מבוסס על הדירוג שניתן לו.

ד. התאמה בין הסולם "האלפא נומרי" של חברות הדרוג לקבוצות סיכון

הבנק משייך את חשיפות האשראי השונות לקבוצות סיכון - בהתאם למיפוי הסטנדרטי שנקבע על ידי בנק ישראל, ולא לפי סולמות הדירוג של חברות דירוג האשראי.

ה. מידע לגבי תיקי אשראי המטופלים בשיטה הסטנדרטית בחתך משקלות סיכון ומקזזי סיכון:

(1) לפני הפחתת סיכון האשראי[1][2]

*31.12.2014

סוג הישות	0%	20%	35%	50%	75%	100%	150%	250%	סך הכל
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
ריבונויות	6,393	144	-	-	-	1	-	-	6,538
סקטור ציבורי	-	-	-	564	-	13	-	-	577
תאגידים בנקאיים	-	685	-	709	-	89	-	-	1,483
תאגידים	-	-	-	-	-	10,566	104	-	10,670
בבטחון נדל"ן מסחרי	-	-	-	-	-	922	12	-	934
קמעונאיות ליחידים	-	-	-	-	4,092	5	32	-	4,129
עסקים קטנים	-	-	-	-	5,608	10	77	-	5,695
הלוואות לדיור	-	-	1,667	481	520	192	1	-	2,861
נכסים אחרים	395		-	-	-	523	3	212	1,133
סך הכל	6,788	829	1,667	1,754	10,220	12,321	229	212	34,020

1. סיכון אשראי חוץ מאזני מוצג לפני המרה ל"שווה ערך אשראי" (מקדמי CCF).
2. סיכון אשראי בגין עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים מוצג במונחי שווה ערך אשראי, לאחר קיזוזים והכפלה במקדם תוספת (ADD ON).

*חשיפות האשראי מוצגות על בסיס "יתרות החוב, נטו" של האשראי.

ה. מידע לגבי תיקי אשראי המטופלים בשיטה הסטנדרטית בחתך משקלות סיכון ומקזזי סיכון (המשך):

(1) לפני הפחתת סיכון האשראי[1][2] (המשך)

31.12.2013*

סוג הישות	0% מיליוני ש"ח	20% מיליוני ש"ח	35% מיליוני ש"ח	50% מיליוני ש"ח	75% מיליוני ש"ח	100% מיליוני ש"ח	150% מיליוני ש"ח	סך הכל מיליוני ש"ח
ריבונויות	6,648	270	-	-	-	1	-	6,919
סקטור ציבורי	-	-	-	446	-	14	1	461
תאגידים בנקאיים	-	1,164	-	1,040	-	28	-	2,232
תאגידים	-	-	-	-	-	10,435	128	10,563
בבטחון נדל"ן מסחרי	-	-	-	-	-	945	6	951
קמעונאיות ליחידים	-	-	-	-	3,279	7	30	3,316
עסקים קטנים	-	-	-	-	5,120	14	93	5,227
הלוואות לדיור	-	-	2,350	202	229	100	-	2,881
נכסים אחרים	378	-	-	-	-	720	2	1,100
סך הכל	7,026	1,434	2,350	1,688	8,628	12,264	260	33,650

(2) לאחר הפחתת סיכון האשראי[1][2]

31.12.2014*

סוג הישות	0% מיליוני ש"ח	20% מיליוני ש"ח	35% מיליוני ש"ח	50% מיליוני ש"ח	75% מיליוני ש"ח	100% מיליוני ש"ח	150% מיליוני ש"ח	250% מיליוני ש"ח	סך הכל מיליוני ש"ח
ריבונויות	**6,586**	**144**	-	-	-	**1**	-	-	**6,731**
סקטור ציבורי	-	-	-	**371**	-	**13**	-	-	**384**
תאגידים בנקאיים	-	**709**	-	**742**	-	**79**	-	-	**1,530**
תאגידים	-	-	-	-	-	**9,759**	**103**	-	**9,862**
בבטחון נדל"ן מסחרי	-	-	-	-	-	**908**	**12**	-	**920**
קמעונאיות ליחידים	-	-	-	-	**3,329**	**2**	**30**	-	**3,361**
עסקים קטנים	-	-	-	-	**3,949**	**10**	**66**	-	**4,025**
הלוואות לדיור	-	-	**1,667**	**481**	**520**	**192**	**1**	-	**2,861**
נכסים אחרים	**395**	-	-	-	-	**523**	**3**	**212**	**1,133**
סך הכל	**6,981**	**853**	**1,667**	**1,594**	**7,798**	**11,487**	**215**	**212**	**30,807**

1. סיכון אשראי חוץ מאזני מוצג לפני המרה ל"שווה ערך אשראי" (מקדמי CCF).
2. סיכון אשראי בגין עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים מוצג במונחי שווה ערך אשראי, לאחר קיזוזים והכפלה ב"מקדם תוספת" (ADD ON).

*חשיפות האשראי מוצגות על בסיס "יתרות החוב נטו" של האשראי.

ה. מידע לגבי תיקי אשראי המטופלים בשיטה הסטנדרטית בחתך משקלות סיכון ומקזזי סיכון (המשך):

(2) לאחר הפחתת סיכון האשראי[1][2] (המשך)

31.12.2013*

סוג הישות	0%	20%	35%	50%	75%	100%	150%	סך הכל
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
ריבונויות	6,824	270	-	-	-	1	-	7,095
סקטור ציבורי	-	-	-	270	-	14	1	285
תאגידים בנקאיים	-	1,182	-	1,065	-	28	-	2,275
תאגידים	-	-	-	-	-	9,560	125	9,685
בבטחון נדל"ן מסחרי	-	-	-	-	-	928	6	934
קמעונאיות ליחידים	-	-	-	-	2,539	3	27	2,569
עסקים קטנים	-	-	-	-	3,501	13	86	3,600
הלוואות לדיור	-	-	2,341	202	227	100	-	2,870
נכסים אחרים	378	-	-	-	-	720	2	1,100
סך הכל	7,202	1,452	2,341	1,537	6,267	11,367	247	30,413

1. סיכון אשראי חוץ מאזני מוצג לפני המרה ל"שווה ערך אשראי" (מקדמי CCF).
2. סיכון אשראי בגין עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים מוצג במונחי שווה ערך אשראי, לאחר קיזוזים והכפלה ב"מקדם תוספת" (ADD ON).

*חשיפות האשראי מוצגות על בסיס "יתרות החוב נטו" של האשראי.

7. הפחתת סיכון האשראי -

(א) מדיניות ותהליכים לגבי קיזוזים מהאשראי

על פי ההנחיות שנקבעו ב"מסגרת העבודה" ליישום כללי "באזל 2", הותר לתאגידים הבנקאיים להפחית מחשיפות האשראי שלהם "בטחונות כשירים" וערבויות מסוימות (כהגדרתם בהוראה), לצורך חישוב נכסי הסיכון - בכפוף לקיום מערכת חוזית מחייבת כלפי כל הצדדים וברת אכיפה משפטית בכל תחומי השיפוט הרלוונטיים, המאפשרת לבנק לקזז פריטים אלו.

יכולת האכיפה תבוסס על תשתית משפטית איתנה ותעוגן בחוות דעת משפטיות מחייבות.

בהתאם להוראות אלו הבנק עושה שימוש בפריטים מקזזי אשראי לצורך חישוב נכסי הסיכון בגין חשיפת האשראי בבנק, כדלקמן:

- **בסיכון אשראי מאזני**
  - פקדונות ששועבדו לטובת הבנק, למעט פקדונות של "ערב מוגן" - ששועבדו לטובת צד שלישי.
  - ערבויות בנקאיות שהתקבלו מהחייב.
  - משכון ניירות ערך ופקדונות בניירות ערך לטובת הבנק.

- **בסיכון אשראי חוץ מאזני**

- קיזוז עסקאות במכשירים נגזרים עם בנקים שאיתם נחתמו הסכמי קיזוז העומדים בכללי ISDA.

(ב) מדיניות ותהליכים לגבי שערוך וניהול בטחונות

כאמור, האמצעים בהם נוקט הבנק במטרה לגדר את סיכון האשראי שניתן, כוללים גם קבלת בטחונות מהחייבים. מדידה עדכנית של חשיפות האשראי של הבנק, מחייבת שיערוך עדכני של קבוצות הבטחונות השונים.

הבנק קבע כללים לשיערוך סוגי הבטחונות השונים, כדלקמן:

(1) לגבי "בטחונות כשירים":

- פקדונות בנקאים - שיערוך שוטף בתדירות יומית של הפקדונות, בהתאם לתנאי הפקדון.
- ניירות ערך סחירים - שיערוך שוטף, בתדירות יומית - על פי שער עדכני.
- ערבויות בנקאיות שנתקבלו - שיערוך שוטף בתדירות יומית.

(2) לגבי "בטחונות אחרים":

- שיעבוד שוטף - חישוב ערך עדכני להסתמכות, אחת לחצי שנה.
- שיעבוד ציוד - אחת לשלוש עד חמש שנים.
- שיעבוד נדל"ן - בהתאם להערכת שמאי, בתדירות תלת שנתית.
- שיעבוד כלי רכב - בהתאם למחירונים מקובלים בשוק, בתדירות חצי שנתית.

במסגרת ניהול הבטחונות ושמירה על ערכם נוקט הבנק באמצעים הבאים:

- הקפדה על רישום השיעבוד ברשויות המתאימות, כגון: רשם החברות, רשם המשכונות, משרד הרישוי, רשם המקרקעין.
- קבלת הסכמה מגופים שלטובתם נרשמו שיעבודים קודמים, לצורך רישום שיעבוד ספציפי.
- הסבת פוליסות ביטוח לטובת הבנק, בגין נכסים ששועבדו לבנק.

(ג) סוגי בטחונות

סוגי הבטחונות העיקריים אותם מקבל הבנק מהחייבים בגין אשראים שניתנו להם, הינם:

(1) "בטחונות כשירים" וערבויות, הניתנים לקיזוז.

בטחונות הניתנים לקיזוז מחשיפות האשראי של הבנק לצורך מדידת נכסי הסיכון בגין חשיפות אשראי, כוללים:

- פקדונות בנקאיים משועבדים לטובת הבנק, למעט פקדונות של ערב מוגן לטובת צד ג'.
- פקדון ניירות ערך וניירות ערך שמושכנו לטובת הבנק.
- ערבויות בנקאיות שנמסרו לבנק להבטחת אשראי שנתן הבנק.

(2) בטחונות אחרים

בטחונות נוספים המשמשים את הבנק לצורך גידור סיכוני האשראי שלו כוללים:

- שיעבוד נכסים קבועים, כגון: כלי רכב, נדל"ן מגורים, נדל"ן מסחרי, מכונות וציוד, ושיעבוד שוטף.

- שיעבודים אחרים, כגון: שיעבוד זכויות לקבלת כספים מכח חוזים, שיעבוד ממסרים סחירים שהופקדו בבנק, שיעבוד שוברים בגין רכישות בכרטיס אשראי.

(ד) מידע לגבי ריכוזיות אשראי

הבנק מנהל את חשיפתו לסיכוני ריכוזיות אשראי, על פי המגבלות שנקבעו בתיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 313, המתייחסות לסוגים מסוימים של קבוצות אשראי, כדלקמן:

- מגבלת "לווה יחיד" - מסתכמת ב- 15% מאמצעי ההון של הבנק.
- מגבלת "קבוצת לווים" - מסתכמת ב- 25% מאמצעי ההון של הבנק.
- מגבלת "סך חבויות האשראי הגדולות" (כהגדרתן בהוראה)- מסתכמת ב- 120% מאמצעי ההון של הבנק.

להלן נתונים לגבי חשיפות הבנק לריכוזיות אשראי, ליום 31.12.2014, ביחס למגבלות שנקבעו על ידי בנק ישראל:

- חבות הלווה הגדול ביותר, מהווה כ- 4.9% (31.12.2013 - 6.2%) מאמצעי ההון של הבנק.
  נתון זה נמוך בשיעור של 67.3% מהמגבלה שנקבעה ע"י בנק ישראל (בשיעור של 15%).
- חבות קבוצת הלווים הגדולה ביותר, מהווה כ- 13.6% (31.12.2013 - 13.1%), מאמצעי ההון של הבנק.
  נתון זה נמוך בשיעור של 45.6% מהמגבלה שנקבעה ע"י בנק ישראל (בשיעור של 25%).
- "סך חבויות האשראי הגדולות", מהוות כ- 23.6% (31.12.2013 - 55.7%) מאמצעי ההון של הבנק.
  נתון זה נמוך בשיעור של 80.3% מהמגבלה שנקבעה ע"י בנק ישראל (בשיעור של 120%).

לאור המגמות השליליות שנרשמו בשווקים הפיננסיים בעולם, והחשש מההשלכות האפשריות שעלולות להיות להתרחשויות אלו ולאירועים שליליים צפויים אחרים על המשק הישראלי, הופצה על ידי בנק ישראל הנחיה - על פיה נדרשו התאגידים הבנקאיים לכלול בדוחותיהם הרבעוניים והשנתיים, החל מיום 30.9.2011 ועד 30.9.2016, נתונים כספיים בגין חבויות של קבוצות לווים, שהיקף כל אחת מהן עולה על 15% מאמצעי ההון של הבנק (כהגדרתם בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 313).

כאמור לעיל, שיעור חשיפת האשראי של הבנק בגין קבוצת הלווים הגדולה ביותר, מסתכם ב - 13.6%. לפיכך לא קיימת בבנק ביום 31 בדצמבר 2014, אף קבוצת לווים שהיקף חשיפת האשראי של הבנק בגינה עלה על 15% מאמצעי ההון שלו (ביום 31.12.2013 - זהה).

.

(ה) גילוי כמותי לגבי יישויות אשראי המכוסות על ידי בטחון פיננסי כשיר וערבויות:

31.12.2014

סוג היישות	סיכון אשראי "רשום"[4]	סיכון אשראי "נטו"[5]	כיסוי לחשיפת סיכון האשראי[1] באמצעות			חשיפה נטו
			בטחון כשיר[2]	ערבויות[3]	סך הכל	
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
ריבונויות	6,538	6,538	-	193	193	6,731
סקטור ציבורי	578	577	-	(193)	(193)	384
תאגידים בנקאיים	1,483	1,483	(12)	59	47	1,530
תאגידים	10,717	10,670	(751)	(57)	(808)	9,862
בבטחון נדל"ן מסחרי	939	934	(14)	-	(14)	920
קמעונאיות ליחידים	4,160	4,129	(768)	-	(768)	3,361
עסקים קטנים	5,730	5,695	(1,668)	(2)	(1,670)	4,025
הלוואות לדיור	2,864	2,861	-	-	-	2,861
נכסים אחרים	1,133	1,133	-	-	-	1,133
סך הכל	34,142	34,020	(3,213)	-	(3,213)	30,807

31.12.2013

סוג היישות	סיכון אשראי "רשום"[4]	סיכון אשראי "נטו"[5]	כיסוי לחשיפת סיכון האשראי[1] באמצעות			חשיפה נטו
			בטחון כשיר[2]	ערבויות[3]	סך הכל	
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
ריבונויות	6,919	6,919	-	176	176	7,095
סקטור ציבורי	462	461	-	(176)	(176)	285
תאגידים בנקאיים	2,233	2,232	-	43	43	2,275
תאגידים	10,749	10,563	(837)	(41)	(878)	9,685
בבטחון נדל"ן מסחרי	956	951	(17)	-	(17)	934
קמעונאיות ליחידים	3,374	3,316	(747)	-	(747)	2,569
עסקים קטנים	5,318	5,227	(1,625)	(2)	(1,627)	3,600
הלוואות לדיור	2,884	2,881	(11)	-	(11)	2,870
נכסים אחרים	1,100	1,100	-	-	-	1,100
סך הכל	33,995	33,650	(3,237)	-	(3,237)	30,413

1. לפני המרה ל"שווה ערך אשראי" (הכפלה במקדמי CCF).
2. בטחונות שקוזזו מסיכון מאזני או חוץ מאזני, ולאחר הכפלה במקדמי בטחון (HAIRCUTS).
3. החשיפה בגין הערבות - סווגה לקבוצת השייך של נותן הערבות.
4. היתרות מוצגות בניכוי מחיקות חשבונאיות ולפני הפרשות להפסדי אשראי.
5. היתרות מוצגות על בסיס "יתרות חוב, נטו" של האשראי.

8. המשבר הפיננסי והריאלי בעולם - והשלכותיו על המשק והבנקאות בישראל

(א) המשבר בעולם

מזה כשש שנים מתמודד המשק העולמי עם משבר פיננסי וכלכלי חמור בעצמה ובהיקף שלא נראו ב- 85 השנים האחרונות.

שורשי המשבר נעוצים במדיניות אשראי מקלה שנהגה בשוק המשכנתאות בארה"ב בעשור שקדם לשנת 2008, ואיפשרה מתן משכנתאות ללווים בעלי כושר החזר נחות (לווי SUB - PRIME). מדיניות זו, בצרוף מדיניות מוניטרית מרחיבה שננקטה על ידי הבנק המרכזי בארה"ב מתחילת העשור הקודם, גרמו בהדרגה להיווצרות "בועת נדל"ן".

עם התפוצצות "בועת הנדל"ן", נגרמו הפסדים כבדים לגופים פיננסיים שהשקיעו במכשירי הון המבוססים על שוק הנדל"ן, עד כדי קריסת מוסדות פיננסיים מובילים (כגון: בנקי ההשקעות "בר סטרנס" ו"ליהמן ברדרס") - והכרח להזרים כספי מדינה למוסדות פיננסיים רבים אחרים ולגופים עסקיים במטרה לאפשר להם לעמוד בהתחייבויותיהם.

סימני המשבר ממשיכים לתת את אותותיהם במשקים רבים במדינות המערב גם כיום, לרבות: שיעורי צמיחה נמוכים, שיעורי אבטלה גבוהים, גרעונות תקציביים, ומצבת חובות גבוהה (הנובעת בעיקר מהזרמת כספי ממשלה לגופים עסקיים החל משנת 2008, במטרה למנוע את קריסתם של גופים אלה).

המשבר הכלכלי העולמי והזרמות הכספים הכבדות שבוצעו על ידי ממשלות המערב, במטרה למנוע את התפתחות המשבר נתנו את אותותיהם גם במדינות מסוימות המשתייכות ל"גוש היורו", שחלקן (יוון, אירלנד, פורטוגל וקפריסין) נקלעו לקשיים כלכליים כבדים שהצריכו הזרמת סיוע כספי על ידי הבנק המרכזי האירופאי, בכדי לאפשר למדינות אלו לעמוד בהתחייבויותיהן, ומדינות אחרות (לרבות: ספרד ואיטליה) נאלצו להתמודד עם מצבת חובות כבדה, שהעלתה חששות כבדים באשר ליכולתן לעמוד בהתחייבויותיהן.

ההרעה במצבן הכלכלי של מדינות אלו לוותה בהורדת דירוג החוב שלהן על ידי סוכנויות דירוג האשראי הבינלאומיות (בשל ההידרדרות הנמשכת במצבן הכלכלי של חלק מהמדינות החברות ב"גוש היורו", כאמור, והשלכותיהן האפשריות גם על המשקים החזקים בגוש זה, החליטה חברת הדירוג "פיץ", ביום 13.7.2013, להפחית את דירוג האשראי המושלם שהיה לצרפת, לדירוג "AA+").

בהמשך לצעד זה ולאור השפל הנמשך בשיעורי הצמיחה של המשק הצרפתי, החליטה סוכנות הדירוג "S&P", ביום 8.11.2013 להפחית את דירוג האשראי של צרפת בשתי דרגות נוספות, לדירוג "AA-".

לאור התפתחויות שליליות אלו, נקט הבנק המרכזי האירופאי בפעולות שנועדו לסייע בייצוב כלכלותיהן של משקים אלו, ובכללן:

א. השקת "קרן חילוץ" שתסייע למדינות הנמצאות בקשיים מיידיים ל"מחזר" את חובותיהן. במקביל נדרשו המדינות שנזקקות לסיוע החירום, לקצץ בהוצאותיהן בשיעורים חדים, בכדי להקטין את גרעונותיהן - על אף ההשלכות השליליות הנגזרות מצעדים אלה על התוצר המקומי הגולמי ועל רמת החיים באותן מדינות.

ב. הכפפת חלקים ניכרים מהמערכת הבנקאית ב"גוש היורו", לפיקוחו הישיר של הבנק המרכזי האירופי (במקום לבנקים המרכזיים במדינות בהן רשומים בנקים אלה).

ג. הנהגת מדיניות מוניטרית מרחיבה, במסגרתה הפחית הבנק המרכזי האירופאי ביום 5.6.2014 את הריבית המוניטרית לרמת שפל היסטורית בשיעור של 0.15%, בלבד (שיעור הריבית על הפקדונות הופחת לראשונה לשיעור שלילי של 0.1%-).

למרות צעדים משולבים אלה, ושיפורים באינדיקטורים כלכליים מסוימים בחלק מהמדינות שנזקקו לסיוע חירום (כגון: אירלנד וספרד), נרשמו במרבית המדינות המשתייכות ל"גוש האירו", שיעורי צמיחה נמוכים מאוד מחד, ושיעורי אבטלה גבוהים, מאידך.

לאור נתונים מאכזבים אלו שלוו בירידת שערי אגרות החוב שהנפיקו חלק ממדינות אלו וקשיים במיחזור חובותיהן - החלו להתעורר שוב חששות ליציבותו הכלכלית של גוש האירו. חשיפת האשראי של הבנק למדינות שנקלעו לקשיים כלכליים, כאמור מסתכמת ליום 31.12.2014 בסך של 6 מיליון ש"ח (31.12.2013 - 8 מיליון ש"ח).

(ב) השלכות המשבר העולמי על הפעילות במשק המקומי

- **כללי**

התמשכות המשבר הכלכלי העולמי, מחד וצעדים שננקטו על ידי הרגולטור המקומי במטרה להסדיר את פעילותן של חברות הפועלות בשווקים צרכניים מסוימים (כגון: "שוק התקשורת" ו"שוק ההון"), מאידך - פגעו בתכניותיהן העסקיות של חברות הפועלות במדינות שכלכלותיהן נפגעו במשבר העולמי (בעיקר בענפי הנדל"ן) ובשווקים שנפתחו לתחרות משמעותית בעקבות צעדי ההסדרה על ידי הרגולציה המקומית (בעיקר בתחום התקשורת המזון והחסכון הפנסיוני).

חברות רבות הפועלות בענפים אלו מימנו את פעילותן (או את השקעותיהן בחברות הפועלות בתחומים אלה), באמצעות הנפקת אגרות חוב בשוק ההון.

בעקבות הפגיעה במבנה ההכנסות והתכניות העסקיות של חברות אלו, דיווחו חברות רבות על הרעה במצבן הכספי (עד כדי רישום הערת "עסק חי" בדוחותיהן הכספיים), וחלקן אף הודיע כי לא יהיה ביכולתן לפרוע את חובן למחזיקי אגרות החוב.

בהעדר מקורות מימון אלטרנטיביים נאלצו אותן חברות ונושיהן לגבש הסדרים חלופיים שכללו: מחיקת חובות משמעותית ופריסת יתרת החוב לתקופות ארוכות יותר, ואף העברת הבעלות בחברות שנכנסו לקשיים לידי הנושים.

התפתחויות אלו העיבו על הפעילות בשוק ההון המקומי והגבירו את החששות באשר ליכולתן של חברות אחרות המתמודדות עם קשיים דומים לשקם את פעילותן העסקית ולעמוד בהתחייבויותיהן כלפי מחזיקי אגרות החוב.

לפיכך, נרשמו בשנים האחרונות ירידות שערים חדות בשעריהן של אגרות החוב שהנפיקו חברות אלו והן נסחרות בתשואות המשקפות חשש ממשי ל"חדלות פרעון" של אותן חברות - גורם המונע מהן למחזר את חובותיהן בשוק ההון, ומקשה עליהן לגייס אשראי בנקאי נוסף.

בעקבות התפתחויות אלו עולים חששות לפגיעה בכושר החזר החוב של חברות נוספות ולגיבוש הסדרי חוב נוספים שיכללו פגיעה משמעותית בזכויותיהם של מחזיקי אגרות החוב.

הסדרי החוב שגובשו בשנים האחרונות גרמו להפסדי אשראי גם במערכת הבנקאית (לרוב בגין אשראים שניתנו למימון אמצעי שליטה או לחברות החזקה).

יחד עם זאת, לאור ההתפתחויות השליליות שתוארו לעיל, קיים חשש שחברות נוספות ייקלעו לקשיי נזילות ומימון וייאלצו לגבש הסדרי חוב שיכללו גם אשראים שניתנו על ידי המערכת הבנקאית.

- **הבנק**

לאור ההתפתחויות הכלכליות בעולם (לרבות משבר החובות במדינות "גוש היורו", כאמור) והשלכותיהן על המשק בישראל ועל חברות מקומיות שפעילותן חשופה לשווקים ולמדינות, כאמור ולאור ההתפתחויות השליליות שנרשמו במספר ענפי משק מקומיים, כמפורט לעיל - בוחנת הנהלת הבנק באופן שוטף את חשיפות האשראי של הבנק ללקוחות בעלי רמת מינוף גבוהה וללקוחות הפועלים בענפי משק ובמדינות שחלה עליה ברמת הסיכון שלהם.

(ג) חשיפה למוסדות פיננסיים זרים

לאור השלכות המשבר הכלכלי על המוסדות הפיננסיים ברחבי העולם והחששות ליציבות של מוסדות פיננסיים מסוימים, בוחנת הנהלת הבנק באופן שוטף את חשיפת הבנק לבנקים ומוסדות פיננסיים בחו"ל, ומקיימת דיונים לגבי היקף החשיפה והתאמתה להתפתחויות בבנקאות העולמית.

התאמת החשיפה נשקלת תוך בחינת הפרמטרים הבאים:

- היקף החשיפה של הבנק למוסד הפיננסי, בכלל - וביחס להונו העצמי, בפרט.
- דירוג האשראי של המוסד הפיננסי (ככלל, הבנק מבצע עסקאות הכרוכות בחשיפת אשראי, רק עם מוסדות פיננסיים זרים המדורגים בדירוג "השקעה" ומעלה).
- דירוג האשראי של המדינה בה פועל המוסד הפיננסי.
- ניסיון העבר שנצבר בבנק לגבי המוסד הפיננסי.

היקף חשיפת האשראי המכסימלי לכל מוסד פיננסי זר, נקבע על ידי דירקטוריון הבנק. חריגות ממגבלה זו נבחנות על ידי הנהלת הבנק, עבור כל מוסד פיננסי, בתדירות יומית.

בעקבות המשבר הכלכלי העולמי, פרסם בנק ישראל הוראה, לפיה נדרשו התאגידים הבנקאיים לכלול בדוח הדירקטוריון מידע כמותי ואיכותי לגבי חשיפת האשראי של התאגידים הבנקאיים הפועלים בישראל, למוסדות פיננסיים זרים (כהגדרתם בהוראה).

בנוסף, קבע הבנק מגבלה, לפיה - שיעור חשיפת האשראי לציבור של הבנק למדינות זרות (על בסיס סיכון סופי), לא יעלה על 4% מסך האשראי בבנק.

ליום 31.12.2014 מסתכם שיעור חשיפת האשראי של הבנק לחו"ל, כאמור, בשיעור של 2.8% (31.12.2013 - 3.8%).

בעקבות המשבר הכלכלי בעולם, פרסם בנק ישראל הוראה, לפיה נדרשו התאגידים הבנקאיים לכלול בדוח הדירקטוריון מידע כמותי ואיכותי לגבי חשיפת האשראי של התאגידים הבנקאיים הפועלים בישראל, למוסדות פיננסיים זרים (כהגדרתם בהוראה).

לתאריך 31.12.2014 מסתכמת חשיפת האשראי של הבנק למוסדות פיננסיים זרים[1] בסך של 533 מיליוני ש"ח (31.12.2013 - 963 מיליוני ש"ח), כמפורט להלן:

31 בדצמבר 2014

דירוג אשראי חיצוני	סיכון אשראי מאזני[2]	סיכון אשראי חוץ מאזני[3]	סיכון אשראי כולל[4]
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
AAA עד AA-	**209**	**-**	**209**
A+ עד A-	**274**	**5**	**279**
BBB+ עד BB-	**4**	**-**	**4**
ללא דירוג	**1**	**40**	**41**
סך כל חשיפת האשראי למוסדות פיננסיים זרים	**488**	**45**	**533**

31 בדצמבר 2013

דירוג אשראי חיצוני	סיכון אשראי מאזני[2]	סיכון אשראי חוץ מאזני[3]	סיכון אשראי כולל[4]
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
AAA עד AA-	377	-	377
A+ עד A-	528	13	541
BBB+ עד BB-	6	-	6
ללא דירוג	4	35	39
סך כל חשיפת האשראי למוסדות פיננסיים זרים	915	48	963

1. לרבות: בנקים, בנקים להשקעות, ברוקרים, דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים שבשליטת הגופים הנ"ל.
2. פקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באגרות חוב ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.
3. בעיקר ערבויות והתחייבויות למתן אשראי לרבות ערבויות להבטחת חובות של צד ג'.
4. יתרת הפקדונות שהופקדו במוסדות פיננסיים זרים הרשומים במדינות מסוימות הכלולות בתכנית החרום הכלכלית שגובשה עבורן באיחוד האירופאי וקרן המטבע הבינלאומית, הסתכמה ליום 31.12.2014 בסך של 1 מיליון ש"ח. (31.12.2013 - 5 מיליון ש"ח).

הערות:

1. המדינות העיקריות בהן רשומים המוסדות הפיננסיים הזרים הינן: צרפת, ארה"ב, גרמניה ובריטניה. החשיפה המכסימלית של הבנק ליום 31 בדצמבר 2014, ביחס לקבוצת מוסדות זרים הפועלים באותה מדינה, אינה עולה על 15% מ"בסיס ההון" של הבנק (כהגדרתו בהוראות בנק ישראל).
2. דירוג האשראי של המוסדות הפיננסיים הזרים המפורטים מעלה נערך על ידי חברת הדירוג הבינלאומית: "Standard & Poor's". דירוגי האשראי מעודכנים על ידי חברת הדירוג, בדרך כלל, בתדירות שנתית. לפיכך, ולאור ההתפתחויות האחרונות במגזר הבנקאות, ייתכנו פערים בין הדירוג האחרון שנערך על ידי חברת הדירוג - לבין הערכת הבנק.
3. כל חשיפות האשראי המאזני למוסדות פיננסיים זרים, כמפורט לעיל - כלולות בדוחות הכספיים בסעיף "פקדונות בבנקים", "השקעות בניירות ערך" ו"נכסים אחרים". חשיפות האשראי המפורטות מעלה, נכללו בדיווח על "סיכון האשראי הכולל לציבור, לפי ענפי משק", שבסקירת ההנהלה.

9. ניהול סיכוני אשראי בהלוואות לדיור

כאמור בפרק 2 יז' לעיל, נרשמו בשנים האחרונות גידולים בביקושים ובהיקף הביצועים של הלוואות לדיור, שנגרמו בעקבות התגברות הביקושים בשוק הדיור ועליות המחירים שנגזרו מהמחסור בהיצע הדירות ביחס לביקושים אלו.

העליה שנרשמה בהיקף ההלוואות לדיור (ובכלל זה עליה בהיקף הכספי הממוצע של הלוואות אלה), חורגת משיעורי הצמיחה במשק ומשיעורי העליה ברמת החיים ובהכנסות משקי הבית. לפיכך, קיים חשש שתהליכים אלו עלולים לפגוע באיכות תיק האשראי לדיור ולהגדיל את חשיפת המערכת הבנקאית לסיכוני אשראי.

לפיכך, הגביר הבנק את הפיקוח על האשראי בתחום זה. הצעדים שננקטו על ידי הבנק, כוללים:

- הגבלת היקף ההלוואות שניתנות ב"בטחון דירת מגורים" (אך לא למטרת מגורים), באופן ששיעורן לא יעלה על 15% מיתרת האשראי לדיור.
- הגבלת היקפי ההלוואות העלולות להטיל מעמסה על הלווה, כמתחייב מהוראה מנהלית שפורסמה על ידי בנק ישראל, לפיה נאסר על התאגידים הבנקאיים לאשר הלוואות שמרכיב ההחזר הגלום בהן עולה על 50% מ"כושר ההחזר" של הלווה (יצוין בהקשר זה, כי הבנק אינו נוהג לאשר בדרך כלל הלוואות לדיור, שמרכיב ההחזר החודשי הצפוי בגינן עולה על 35% מהכנסות הלווה).
- הגבלת היקפי ההלוואות המממנות שיעורים ניכרים משווי הנכס המשועבד, כמתחייב מהנחיות שפורסמו על ידי בנק ישראל בנושא זה.
- הגבלת סיכון הריבית בהלוואה לדיור, כמתחייב מההגבלות המנהליות שהוטלו על ידי בנק ישראל בנושא זה, לפיהן הוגבל מרכיב ההלוואות ב"ריבית משתנה" (כהגדרתה בהוראה המנהלית שפרסם בנק ישראל), לשיעור שלא יעלה על שני שליש מההיקף הכולל של מסגרות ההלוואות שאושרו החל מיום 1.9.2013 (או לשיעור שלא יעלה על 33% בהלוואות הנושאות "ריבית משתנה" - המתעדכנת בתדירות גבוהה מחמש שנים).
- שימוש ב"מקדמי בטחון" (מבחני עמידות) בתהליך אישור מסגרת ההלוואה. דהיינו, בטרם אישור מסגרת ההלוואה, בוחן הבנק את ההשלכות הצפויות בגין שינויים תיאורטיים במשתני השוק (בעיקר עליה בשיעור של 2-3 נקודות האחוז בשיעור הריבית השנתי) - על כושר ההחזר של הלווה.
- שימוש שוטף בתרחישים תיאורטיים, לרבות תרחישי קיצון, לצורך ניתוח רגישות לגבי השינויים הצפויים בחשיפת הבנק לסיכוני אשראי - כנגזרת מהשינויים בפרמטרים הנבדקים.
- קיום מעקבים שוטפים אחר ההתפתחויות בשוק הדיור, לרבות: שינויים במחירי הנכסים, שינויים בהיקף ההחזרים החודשיים של ההלוואות, וכו'.
- עריכת הסדרים נקודתיים ללקוחות המתקשים לעמוד בהחזרים התקופתיים הנגזרים מהסכמי ההלוואות המקוריים.

בעקבות ההתפתחויות בשוק הדיור, כאמור, פורסמה על ידי בנק ישראל הוראה, לפיה נדרשים התאגידים הבנקאיים לכלול בדוחותיהם השנתיים והרבעוניים גילוי לגבי סיכון האשראי בגין ההלוואות לדיור, והפעולות שננקטו על ידי התאגיד הבנקאי במסגרת ניהול סיכון זה.

בנוסף, יכלול הגילוי נתונים כמותיים לגבי חשיפת האשראי לדיור ומאפיינים שונים המצביעים על איכות תיק האשראי לדיור של התאגיד הבנקאי.

היקף תיק ההלוואות לדיור של הבנק ליום 31.12.2014 מסתכם ב- 3,078 מיליון ש"ח (31.12.2013 - 2,848 מיליוני ש"ח). היקף ההלוואות לדיור (לרבות הלוואות בבטחון דירת מגורים) שבוצעו על ידי הבנק בשנת 2014 מסתכם ב- 625 מיליון ש"ח, מזה כ- 87 מיליון ש"ח בגין הלוואות שמוחזרו בשנת 2013 - כ- 795 מיליון ש"ח וכ- 73 מיליון ש"ח, בהתאמה.

להלן נתונים, לגבי מאפייני סיכון מסוימים הגלומים בתיק ההלוואות לדיור של הבנק :

	31.12.2014	31.12.2013
	%	%
שיעור ההלוואות לדיור שמימנו למעלה מ- 75% משווי הנכס[1]	**4.1**	4.4
שיעור ההלוואות לדיור, שההחזר החודשי, בכל אחת מהן, עולה על 35% מהכנסת הלווה	**10.9**	10.4
שיעור ההלוואות לדיור בריבית משתנה, מסך תיק ההלוואות לדיור[2]	**78.1**	82.0

1.בחישוב היחס לא נכללו התחייבויות למתן הלוואות שטרם נוצלו.

2.בחישוב היחס נכללו הלוואות בהן תדירות שינוי הריבית עולה על חמש שנים.

לאור התהליכים שתוארו לעיל, בשוק הדיור בכלל, ובהלוואות לדיור בפרט, פרסם בנק ישראל הנחיה, במסגרתה נדרשו התאגידים הבנקאיים לבחון תקופתית את איכות תיק ההלוואות לדיור שלהם, ולתת ביטוי לשינויים שחלו באיכות תיק אשראי זה, במסגרת ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי .

בהתאם להנחיות שנכללו בהוראה, בוחן הבנק באופן שוטף את איכות תיק ההלוואות לדיור, ומעריך בתדירות רבעונית את ההפסדים הפוטנציאליים הגלומים בתיק ההלוואות לדיור, בשל פגיעה אפשרית באיכות תיק אשראי זה, הנובעת מהתהליכים שתוארו לעיל.

אומדן ההפסדים מתבסס על תרחישים עתידיים אפשריים הכוללים: ירידה בהכנסה הפנויה של הלווים, גידול בסכומי ההחזר השוטפים של הלווים הנגזר מעליה צפויה בשיעור ה"ריבית המשתנה", וירידה בשווי הנכסים המשועבדים.

להערכת הבנק ההפסד האפשרי הגלום בתיק האשראי של הבנק, הנגזר מתרחישים אלו, מסתכם ליום 31.12.2014 בסך של כ- 4 מיליון ש"ח (31.12.2013 - זהה). הבנק ערך הפרשה בגין הפסד אפשרי זה וכלל אותה במסגרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי.

בהמשך לצעדים אלו, ולאור ההתפתחויות שארעו בשוק הדיור, כמפורט לעיל, שהגדילו, להערכת בנק ישראל, את הסיכון הגלום בתיק האשראי לדיור במערכת הבנקאית, נדרשו התאגידים הבנקאיים על ידי בנק ישראל לשמר הפרשות להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי בגין הלוואות אלו בשיעור שלא יפחת מ- 0.35% מיתרת תיק ההלוואות לדיור (לא כולל הלוואות לדיור שבגינן נערכה הפרשה להפסדי אשראי "לפי עומק הפיגור"), החל מיום 1 באפריל 2013.

הבנק יישם את ההנחיה מהמועד שנקבע לכניסתה לתוקף. יישום ההנחיה הגדיל את ההפרשות להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי בשנת 2014 בסכום לא מהותי (2013 - 4 מיליון ש"ח).

לפרטים נוספים באשר לתיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 329, בנושא: "מגבלות על מתן הלוואות לדיור", המטילה על התאגידים הבנקאיים דרישת הון נוספת בשל הפעילות בתחום זה - **ראה פרק** 13א'(3) להלן.

10. סיכון אשראי בגין מימון ממונף (LEVEREGED FINANCE)

סיכון אשראי ממונף מוגדר על ידי הבנק כחשיפה הנובעת ממתן "אשראי למימון רכישת אמצעי שליטה" (כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 323), שפרעונו מבוסס בעיקרו על התאגיד הנרכש, וכן מתן אשראי ללווים המאופיינים בשיעורי מינוף גבוהים העולים משמעותית על השיעורים המקובלים בענף פעילותם. להלן נתונים לגבי חשיפת הבנק למימון ממונף, בחתך ענפי משק:

ענף פעילות	31.12.2014 מיליוני ש"ח	31.12.2013 מיליוני ש"ח
מסחר	**118**	119
נדל"ן	**27**	159
תחבורה	**56**	59
סך הכל	**201**	337

11. ריכוזיות ענפית

הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 315 (להלן "ההוראה"), קובעת, בין היתר, מגבלות לגבי "ריכוזיות חבות ענפית לציבור" של התאגידים הבנקאיים. ההוראה קובעת כי חבות לציבור (כהגדרתה בהוראות בנק ישראל) בענף כלשהו (למעט ענף "אנשים פרטיים"), העולה בלמעלה מ- 20% על סך החבויות לציבור של התאגיד הבנקאי - תחשב כ"חבות חריגה", ותחייב לפיכך, עריכת הפרשה נוספת להפסדי אשראי, בגין מרכיב זה בדוחות הכספיים.

עם זאת, הותר לתאגידים הבנקאיים שיש ברשותם "עודף יחס ההון המזערי" (כהגדרתו בהוראה) לנכות מ"החבות החריגה" בענף הבניה, לצורך חישוב ההפרשה הנוספת להפסדי אשראי, כאמור - כפל מ"עודף יחס ההון המזערי".

ליום 31.12.2014 מסתכם שיעור החבות הענפי של ענף הבניה בבנק, ביחס לסך חבויות הציבור (כהגדרתם בהוראות בנק ישראל) **בשיעור של 18.3% (31.12.2013** - 19.1%).

12. הרחבת הגילוי בנושא איכות האשראי וההפרשות להפסדי אשראי

ביום 18.2.2010 פרסם בנק ישראל "הוראת שעה" (להלן: "הוראת השעה"), הקובעת את הכללים לחישוב ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי בשנים 2012 - 2011.

על פי כללים אלו, חישוב ה"הפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי", נגזר ממכפלת יתרות החוב הרשומות של האשראים הכלולים בתכולת "הוראת השעה" (המפולחות בחתך "ענפי משק"), ב"מקדם הפרשות להפסדי אשראי" (כמפורט לעיל), עבור כל אחד מענפי המשק, כאמור - תוך אבחנה בין אשראי בעייתי (בסיווג "נחות", או "השגחה מיוחדת"), ואשראי אחר ("תקין").

"מקדמי ההפרשות להפסדי אשראי" נקבעים עבור כל אחד מענפי המשק ובגין כל אחד מסוגי האשראי כאמור לעיל, בהתבסס על "טווח הפרשות" להפסדי אשראי אפשריים (המחושב על בסיס נתוני ה"מחיקות החשבונאיות" (עד לשנת 2010 - ה"הפרשות לחובות מסופקים") השנתיים שדווחו על ידי הבנק, בגין כל אחד מענפי המשק, משנת 2008 ואילך).

"מקדמי ההפרשות להפסדי אשראי" שנקבעו כאמור, אמורים לשקף את האמדן הטוב ביותר (בתוך "טווח ההפרשות"), עבור שיעורי ההפסדים הבלתי מזוהים, הגלומים בתיק האשראי לכל אחת מהקבוצות שפורטו לעיל.

לאור הניסיון שנצבר עד כה בחישוב ההפרשות להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי, ומכיוון שתוקף "הוראת השעה" פג בתום שנת 2012, הפיץ בנק ישראל ביום 10 באפריל 2013, טיוטת הוראה חדשה בנושא: "הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי" (להלן: "ההוראה החדשה").

ההוראה החדשה מאמצת את המתודולוגיה שנקבעה ב"הוראת השעה" (לפיה, חישוב ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי, נגזר ממכפלת יתרות החוב הרשומות של האשראי לציבור ב"מקדמי הפרשות להפסדי אשראי", הנקבעים לכל ענף משק, ולכל סוג אשראי), וכוללת עדכונים להנחיות ולפרמטרים שנכללו ב"הוראת השעה", לרבות:

- טווח ההפרשות יחושב לתקופה שלא תעלה על חמש שנים קלנדרית (בדוח שנתי), או ארבע שנים קלנדריות (בדוח ביניים).
- ב"הוראת השעה" נדרשו התאגידים הבנקאיים לוודא בכל מועד דיווח, שהיקף "ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי", אינו נופל מיתרת ההפרשה הנוספת והכללית לאותו מועד, המחושבת על פי הכללים שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 315 - ולהגדיל את סכום ההפרשות להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי, בכל עת שתנאי זה אינו מתקיים.

  על פי הכללים המוצעים בטיוטת ההוראה החדשה, יידרשו התאגידים הבנקאיים לקיים מבחן זה עד ליום 31.12.2014, בלבד.
- על אף האמור לעיל, יוכלו תאגידים בנקאיים המחשבים את יחס הלימות ההון שלהם בהתבסס על "מודל פנימי", לפנות למפקח על הבנקים בבקשה להתיר להם לחשב את הפרשותיהם ל"הפסדי האשראי על בסיס קבוצתי", בהתבסס על מערכות המידע המשמשות אותם לחישוב ההפרשות להפסדי אשראי לפי גישת ה"מודל הפנימי".

  כתנאי מוקדם לקבלת אישור המפקח יתבקשו התאגידים הבנקאיים להראות שתהליכי ההפרשה להפסדי אשראי הקיימים אצלם עומדים בתנאי סף איכותיים, לרבות:

  - קיום מתאם מלא בין שיטת ההפרשה להפסדי אשראי הנהוגה בתאגיד הבנקאי, לבין הוראות הדיווח לציבור, בנושא זה.
  - קיום בקרות אפקטיביות על תהליך הדיווח הכספי בנושא: "ההפרשה להפסדי אשראי".

בנוסף, צורף להוראה נספח, הכולל הבהרות נוספות, דרישות תיעוד ומתודולוגיה חדשה שתשמש הן לחישוב מרכיבים מסוימים בהפרשה, והן לתיקוף ועריכת בדיקות סבירות להפרשות להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי, לרבות:

- פיתוח תהליך מובנה שישמש לחישוב "מרכיב ההתאמה" הנכלל ב"מקדם ההפרשה להפסדי אשראי", וישקף את שיעור ההפסד הגלום בתיק האשראי, הן בגין גורמים סביבתיים (לרבות: התפתחויות שליליות בשווקים, התפתחויות פוליטיות וכו'), והן בגין התפתחויות כמותיות ואיכותיות שחלו בתיק האשראי (לרבות: התפתחות החובות הבעייתיים, התפתחות המחיקות והגביות, חריגות ממגבלות רגולטריות וממדיניות הבנק, התפתחויות איכותיות שחלו בנהלי הבנק, בהנהלת הבנק, בבקרת האשראי, ובקרב העובדים העוסקים בניהול האשראי וכו').

- הרחבת דרישות התיעוד בתהליך קביעת "ההפרשות להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי". התיעוד יכלול הן היבטים איכותיים הכרוכים בתהליך ההפרשה, והן היבטים כמותיים - לרבות נתונים ויחסים פיננסיים התומכים ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי הכלולה בדוחות הכספיים.

במסגרת הדרישה להרחבת התיעוד, כאמור, מוצע לחייב את ההנהלה להכין "מסמך מסכם" מפורט, שיכלול: הסברים, נתונים ובדיקות סבירות שיבססו את הקשר שבין ההתפתחויות שחלו בתיק האשראי של התאגיד הבנקאי (והמערכת הבנקאית), לבין השינויים שחלו בהיקף ההפרשות להפסדי אשראי, לרבות:

- פירוט רב שנתי של יתרות החובות הבעייתיים (המפולחות בחתך: "סוגי החובות הבעיתיים"), ושיעורם מתיק האשראי.
- ההתפתחויות שחלו "ב"מרכיב ההתאמה" בגין גורמים סביבתיים.
- ההתפתחויות שחלו ב"מקדם ההפרשות להפסדי אשראי" ביחס לממוצע הרב שנתי של שיעור המחיקות החשבונאיות.
- הקשר שבין "מקדם ההפרשה להפסדי אשראי", לבין שיעור המחיקות החשבונאיות בשנה האחרונה.
- הקשר שבין ההוצאה התקופתית בגין הפסדי אשראי, לבין המחיקות החשבונאיות נטו, באותה תקופה.
- התפתחות יחסים ואינדיקטורים שונים הנוגעים לחובות הבעיתיים ולהפרשות בגין הפסדי אשראי, ביחס לנתונים המקבילים במערכת הבנקאית.

ה"מסמך המסכם" יוגש לעיון ועדת הביקורת והדירקטוריון, כבסיס לדיון שיתקיים בנושא החובות הבעייתיים וההפרשות להפסדי אשראי, במסגרת התהליך התקופתי לאישור הדוחות הכספיים. הכללים והנחיות שנכללו בטיוטת ההוראה ובנספח שצורף אליה, כאמור, ייכנסו לתוקף במדורג, כדלקמן:

- ההנחיות שנכללו בגוף ההוראה ועוסקות בעיקר בעדכון המועדים שנקבעו ב"הוראת השעה", ייכנסו לתוקף רטרואקטיבית, מיום 1 בינואר 2013.
- המועד המקורי ליישום ההנחיות הכלולות בנספח להוראה ודנות בעיקר בדרישות התיעוד שיידרשו התאגידים לקיים ובשיטות לחישוב ותיעוד "מקדם ההתאמה" - היה צפוי להכנס לתוקף ביום 31.12.2013 (עם זאת, עד כה לא פורסמה הוראה מחייבת בנושא זה, וטרם נקבעו מועדים מעודכנים לכניסתה לתוקף).

הבנק יישם בתקופת הדיווח את ההנחיות שכניסתן צפויה להיכנס לתוקף, רטרואקטיבית, מיום 1 בינואר 2013, ונערך ליישום ההנחיות שנכללו בנספח, במועד שייקבע לכניסתן לתוקף.

לאור מורכבות ההנחיות שנכללו בנספח והצורך להטמיע בסיס נתונים חדש שיבסס את תהליך ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי, לא ניתן להעריך, בשלב זה, את ההשלכות שיהיו ליישום ההנחיות שנכללו בנספח, על התוצאות הכספיות של הבנק במועד יישומן.

ג. סיכוני שוק

1. כללי -

סיכון שוק מוגדר כסיכון לפגיעה בהכנסות הבנק וברווחיותו בשל שינויים אפשריים בשווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות (מאזני וחוץ מאזני) הנובעים משינויים במחירי השוק, כגון: שינוי בשיעור האינפלציה, שינוי בשיעורי ריבית, שינוי בשערי חליפין, שינויים בשוק ההון וכו'.

- **אסטרטגיות ותהליכים**

מדיניות ניהול סיכוני השוק נועדה להקטין את רמת הסיכון הפיננסי הנוצר בפעילות השוטפת של הבנק מחד גיסא, ולהגדלת רווחי הבנק כתוצאה מביצוע חשיפות יזומות ומבוקרות, מאידך.

מסמך המדיניות בנושא: "ניהול סיכוני השוק" הוכן על ידי הבנק ואושר על ידי הדירקטוריון. בהתאם למסמך מחויב הדירקטוריון לסקור ולאשר את מדיניות הבנק בנושא זה בתדירות שנתית, לפחות.

הנושאים הכרוכים בניהול סיכוני השוק, לרבות: החשיפות לסיכוני שוק, והמסגרות שנקבעו להן ביחס למצב בפועל, מובאים לדיון ולאישור הדירקטוריון מדי רבעון, במסגרת "מסמך הסיכונים" (לשעבר: "מסמך החשיפות"). כמו כן, מונתה על ידי הדירקטוריון, ועדה בנושא "ניהול הסיכונים". הועדה מפקחת מקרוב אחרי ניהול סיכוני השוק וסיכוני הנזילות בבנק, לרבות בחינת נושאים שונים המתעוררים מעת לעת, כגון: קביעת מגבלות חדשות, מעקב ופיקוח על יישום הוראות נהול בנקאי חדשות של בנק ישראל, וכו'. ניהול סיכוני השוק, בכפוף למסגרות שאושרו על ידי הדירקטוריון ולרבות טיפול בהתפתחויות חריגות בשווקים הפיננסיים, מותווה ומבוקר על ידי ה"פורום הפיננסי המצומצם", בהשתתפות בעלי תפקידים ב"חטיבה הפיננסית" ו"בחטיבה לניהול סיכונים".

- **המבנה והארגון של פונקצית ניהול סיכוני השוק והנזילות**

ניהול סיכוני השוק והנזילות בבנק נמצא באחריות החטיבה הפיננסית. לפיכך, מונה מר ציון בקר, סמנכ"ל ומנהל החטיבה הפיננסית, כמנהל סיכוני השוק והנזילות בבנק.

כחלק מהמעקב אחר המגבלות השונות שנקבעו לחשיפות לסיכוני שוק והנזילות מופקים דוחות לכימות הסיכונים. הדוחות מובאים לדיון ב"פורום הפיננסי המצומצם", המתכנס בתדירות שבועית. הפורום מדווח על הערכותיו והחלטותיו למנכ"ל ולהנהלת הבנק.

בנוסף מדווחים דיוני הפורום, אחת לחודש, ל"פורום הפיננסי המורחב" בראשות המנכ"ל, הכולל - מלבד חברי הפורום המצומצם גם נושאי תפקידים בכירים בבנק. כאמור, ניהול סיכוני השוק והנזילות מפוקח על ידי ועדת ניהול הסיכונים של הדירקטוריון המתכנסת ככלל, בתדירות חודשית. הועדה דנה בסיכונים השונים להם חשוף הבנק, לרבות המגבלות הרצויות לחשיפות לסיכוני השוק. במידת הצורך ממליצה הועדה לדירקטוריון על שינויים במגבלות אלו.

- **האופי וההיקף של מערכות הדיווח והמדידה**

הבנק נעזר לצורך מדידת החשיפה לסיכוני השוק והנזילות במערכת ייעודית לניהול סיכונים. המערכת מודדת את החשיפה לסיכוני שוק בגין כלל הפעילות הבנקאית בתדירות שבועית, לרבות: סיכוני ריבית, סיכוני נזילות, VAR ותרחישי קיצון. מדידת סיכון הבסיס מתבצעת בתדירות יומית.

- **מדיניות גידור ו/או הפחתת סיכון**

כאמור, מדיניות הבנק בנושא ניהול סיכוני שוק מבוססת על גידור החשיפות לסיכוני שוק, באמצעות הטלת מגבלות כמותיות על חשיפות אלו, המשקפות את "תיאבון הסיכון" של הבנק.

לצורך עמידה במגבלות שנקבעו, מפעיל אגף הפיננסים בחטיבה הפיננסית מערך למדידת הסיכונים וניטור אירוע חריגה ממגבלות אלו. הטיפול בחריגות והדיווח עליהן, הוגדר במסמך המדיניות שאושר על ידי הדירקטוריון, כאמור.

האמצעים בהם נעשה שימוש לצורך העמידה במגבלות שנקבעו, כוללים:

- רכישת ומכירת מכשירים סחירים בכל מגזרי ההצמדה (בעיקר ניירות ערך לטווחים שונים).
- השקעה וגיוס מכשירים פיננסיים לא סחירים (בעיקר פקדונות של בנקים).
- פעילות במכשירים פיננסיים נגזרים עם בנקים.

הבנק מחשב את הקצאת ההון הנדרשת בגין החשיפה לסיכוני שוק, בהתאם ל"גישה הסטנדרטית", המפורטת בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 208 .

הדיון בפרק זה כולל התייחסות להגדרות שונות של המושג "הון". בכל המקרים (אלא אם צוין במפורש אחרת) - הכוונה במושג זה מתייחסת להגדרה ה"חשבונאית" של המושג (כפי שנכללה בדוחות הכספיים של הבנק).

- **ניהול ומדידת סיכוני שוק**

בהוראות שפורסמו ע"י המפקח על הבנקים בנושא: "ניהול סיכונים", נקבעו עקרונות יסוד לניהול ולבקרת הסיכונים השונים. במסגרת ההוראה שהטילה על הדירקטוריון חובה לדון במדיניות הבנק בתחום ניהול הסיכונים ולאשרה, הועמקה מעורבות הדירקטוריון בתחום.

בין היתר, מתקיים בועדה לניהול סיכונים ובדירקטוריון, אחת לרבעון, דיון ב"מסמך הסיכונים" המרכז את מכלול הסיכונים להם חשוף הבנק. כמו כן, בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מס' 339, הוגדרו סמכויותיה של היחידה לניהול סיכוני שוק וריבית, והכפפתה למנהל הסיכונים הראשי בבנק.

בהתאם להוראות בנושא: "ניהול סיכוני שוק" שפורסמו על ידי בנק ישראל, נדרש הבנק לנהל את החשיפה לסיכוני שוק, בין היתר, באמצעות מערכת מידע המבוססת על מודל פנימי. המערכת מודדת את חשיפת הבנק לסיכוני שוק באמצעות אומדן VAR (VALUE AT RISK).

ה- VAR אומד את ההפסד המקסימלי הצפוי לבנק בשל התממשות סיכוני השוק בתקופת זמן נתונה וברמת בטחון סטטיסטית קבועה מראש.

הבנק מפעיל מערכת מיחשוב מתקדמת לניהול ומדידת סיכוני שוק המבצעת אמדן VAR בשיטה הפרמטרית, בתדירות שבועית, על כלל הפוזיציה הבנקאית (ובתדירות יומית על הפוזיציה בתיק למסחר). ערך ה- VAR בבנק ליום 31 בדצמבר 2014, בשיטה הפרמטרית ברמת מובהקות של 99% לתקופה עתידית של 10 ימים, הינו כ- 15 מיליוני ש"ח (31.12.2013 - 14 מיליוני ש"ח).

הבנק קבע מגבלות לערך המכסימלי של ההפסד העתידי (על פי אומדן ה- VAR) - ביחס להון העצמי, בשיעור של 3.5% מההון. בשנת 2014 לא נרשמו חריגות ממגבלה זו.

בנוסף, עורך הבנק אומדנים לגבי השפעה אפשרית של שינויים קיצוניים במשתני השוק (STRESS TESTS) - על השווי ההוגן של ה"הון הכלכלי של הבנק" ועל ההון העצמי ברובד הראשון.

הבנק קבע מגבלות לערך המכסימלי של ההפסד הכלכלי האפשרי בגין תרחישים אלו - בשיעור של 12.5% מההון העצמי של הבנק (עבור "ההון הכלכלי") וקיטון מכסימלי בשיעור שלא יעלה על 1.5% נקודות אחוז (עבור מגבלת ההון העצמי ברובד הראשון). בשנת 2014 לא נרשמו חריגות ממגבלות אלו.

2. סיכוני בסיס

סיכון הבסיס מוגדר כחשיפת הבנק להפסד שעלול להיגרם עקב שינויים באינפלציה ובשערי החליפין. הסיכון נמדד ביחס להפרש שבין הנכסים לבין ההתחייבויות הפיננסיות של הבנק (ה"הון הפעיל"), בכל אחד ממגזרי ההצמדה.

מדיניות הבנק, לגבי סיכוני הבסיס הכרוכים בניהול תיק הנכסים הממומן ממקורות ההון הפעיל הכלכלי שלו, קובעת כי: %(20-) עד 120% מהון זה יושקעו בנכסים צמודי מדד, %(10-) עד 25% יושקעו בנכסים במט"ח ובצמודי מט"ח, והיתרה הנגזרת תוחזק בשקלים לא צמודים.

ההחלטות לגבי השקעת ההון הפעיל במגזרים השונים מתקבלות, במסגרת המגבלות שנקבעו, בהתבסס על ניתוח, בקרה ותחזיות לגבי התפתחויות כלכליות במשק, שיעורי ריבית במגזרים השונים ושינויים צפויים במדד המחירים לצרכן ובשער החליפין של השקל. הבנק נעזר, לצורך ניהול סיכוני הבסיס, במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים.

להלן ריכוז נתוני החשיפה לסיכון בסיס (בבנק בלבד) במגזרי ההצמדה השונים:

	31 בדצמבר 2014		31 בדצמבר 2013	
	חשיפה "כלכלית"*	חשיפה "חשבונאית"	חשיפה "כלכלית"*	חשיפה "חשבונאית"
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
שקל לא צמוד	**1,849**	**1,498**	778	491
שקל צמוד מדד	**118**	**115**	1,014	1,019
מט"ח וצמוד מט"ח	**(6)**	**(13)**	(7)	(19)
סה"כ החשיפה לסיכון בסיס	**1,961**	**1,600**	1,785	1,491

* ניהול החשיפה לסיכוני בסיס מבוצע על פי נתוני ה"חשיפה הכלכלית". המרכיבים העיקריים של ההפרש שבין החשיפה ה"כלכלית", לבין ה"חשיפה החשבונאית" (המוגדרת: כפער שבין יתרות הנכסים וההתחייבויות הכספיים, על פי כללי מדידה חשבונאית מקובלים), הינם כדלקמן:
1. הפרשות מסוימות, כגון: הפרשות בגין זכויות עובדים, נטו - לא נכללו ב"חשיפה הכלכלית".
2. הלוואות צמודות למדד שסווגו כ"חובות פגומים", סווגו למגזר הלא צמוד (במקום לבסיס הנגזר מחוזה ההלוואה).
3. מכשירים פיננסיים המכילים אופציה גלומה, סווגו למגזרי ההצמדה השונים, על פי מודלים לתמחור אופציות.
4. פקדונות שבסיס ההצמדה שלהם אינו קבוע לאורך כל תקופת הפקדון, מסווגים למגזר ההצמדה ששימש לתמחור הפקדון.
5. ההפרשות בגין הפסדי אשראי על בסיס קבוצתי (בשל "חובות תקינים", נטו), וכן הפרשות הנובעות מאימוץ כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא: "מדידת הכנסות ריבית (כללי "91 - FAS") - לא נכללו ב"חשיפה הכלכלית".

עודף הנכסים במגזר צמוד המדד ליום 31 בדצמבר 2014 הסתכם בכ- 118 מיליון ש"ח, ושימש לכיסוי ההון הפעיל בשיעור של כ- 6% ממנו, לעומת 56% אשתקד. שיעור השקעת ההון הפעיל במגזר הלא צמוד הגיע לכ- 94% לעומת 44% אשתקד. עודף הנכסים במגזר מט"ח וצמוד מט"ח, ביחס להון הפעיל הסתכם ביום 31 בדצמבר 2014 בשיעור זניח, בדומה לאשתקד.

בשנת 2014 הסיט הבנק חלק ניכר מעודפי הנכסים, מהמגזר הצמוד למדד - למגזר הלא צמוד. הסטת עודפי הנכסים, כאמור, נבעה מסביבת האינפלציה הנמוכה והתשואות העדיפות במגזר הלא צמוד.

נכסי הסיכון בגין חשיפת הבנק לסיכון שער החליפין מסתכמים ליום 31.12.2014 ב- 13 מיליון ש"ח, והקטינו את יחס הלימות ההון של הבנק ליום 31.12.2014 בשיעור של כ- 0.01 נקודות האחוז.

ניתוח רגישות לשינויים בשער החליפין -

ניתוח הרגישות נערך לגבי תרחישים תאורטיים של שינויים בשערי החליפין של המטבעות העיקריים, בטווח שבין %(10-), ל-10%. הניתוח בוחן את השפעת התרחישים הנ"ל על הון הבנק ליום 31.12.2014, בהתבסס על היתרות הכספיות של הנכסים וההתחייבות באותם מטבעות (לרבות פעילות במכשירים חוץ מאזניים) ליום 31.12.2014, בתוספת התאמות מסוימות (בעיקר בגין "חובות פגומים").להלן ריכוז תוצאות ניתוח הרגישות (במיליוני ש"ח):

	10%	5%	-5%	-10%
דולר	(1)	*	*	*
יורו	*	*	*	*
לירה שטרלינג	*	*	*	*
פרנק שוויצרי	*	*	*	*
יין יפני	*	*	*	*
	(1)	*	*	1
השפעת אופציות**	2	*	*	-
השפעה כוללת	1	-	-	1

* סכום נמוך מ- 0.5 מיליון ש"ח.
** לא כולל אופציות גלומות.

3. סיכוני ריבית

- **כללי**

סיכון הריבית מוגדר כסיכון לפגיעה ברווחי הבנק או בהונו בגין תזוזות בשערי הריבית. בנוסף, שינויים בשיעורי הריבית כאמור, עלולים להשפיע גם על השווי הכלכלי של התאגיד הבנקאי, נכסיו, התחייבויותיו, וערכם של המכשירים החוץ מאזניים.

חישוב נכסי הסיכון והקצאת ההון בגין החשיפה לסיכון הריבית, נערך בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 208, לגבי "התיק הסחיר" של הבנק.

התיק הסחיר של הבנק כולל את תיק אגרות החוב למסחר של הבנק וכן עסקאות עתידיות המבוצעות למטרת מסחר (עסקאות IRS, עסקאות אקדמה במט"ח ואופציות מטבע שנרכשו). חישוב הקצאת ההון בגין החשיפה לסיכון הריבית נערך בהתאם לשיטת "התקופות לפרעון".

- **אסטרטגיות ותהליכים**

המדיניות באשר לסיכוני ריבית (הנובעים מאי התאמה בין מועדי השתנות הריבית על הנכסים, לבין אלו של ההתחייבויות בתחומי הפעילות השונים), מבוססת על צמצום מירבי של פערים, כאמור, מחד - ומתן אפשרות לחשיפה מוגבלת להפסדים בגין סיכון זה, מאידך.

בהתאם למגבלות שאושרו על ידי הדירקטוריון בנושא זה, לא יעלה ההפסד המכסימלי (הכלכלי), בגין תזוזה בשיעור של 1 נקודת אחוז בעקום הריבית - על שיעור דיפרנציאלי מהון הבנק, המחושב לכל אחד ממגזרי ההצמדה, כדלקמן: במגזר השקלי הלא צמוד: עד 2.0% מהון הבנק, במגזר הצמוד למדד: עד 3.5% מהון הבנק ובמגזר המט"ח: עד 1% מהון הבנק.

מרבית החשיפה להפסדים אפשריים (כלכליים) בגין סיכון הריבית נובעת מפעילות הבנק במגזר הצמוד למדד, מאחר שבמגזר זה עיקר הנכסים וההתחייבויות הינם לתקופה ארוכה יחסית ובריבית קבועה.

בנוסף, קבע הדירקטוריון מגבלות גם לחשיפת הבנק לסיכוני ריבית במונחים חשבונאיים. המגבלות מגדירות רף מקסימלי להפסד החשבונאי, בגין תזוזה בשיעור של 1 נקודת אחוז בשיעור הריבית.

לצורך מדידת סיכון הריבית עושה הבנק שימוש בהנחות, הנבחנות בתדירות שנתית לגבי היקף הפרעונות המוקדמים של הלוואות משכנתא בריבית קבועה ולגבי שיעור "מיחזור" היתרות בפקדונות הציבור לפי דרישה. שיעור הפרעונות המוקדמים מתבסס על נתוני העבר של פרעונות מוקדמים בהלוואות מסוג זה. בנוסף, הבנק עושה שימוש בהנחות לגבי:

- שיעור המשיכות המוקדמות של פקדונות חסכון.
- שיעור ה"מיחזור" של פקדונות לפי דרישה - בהתבסס על נתוני העבר לגבי משיכת פקדונות חסכון בתחנות ביניים, ולגבי שיעורי המשיכות של פקדונות לפי דרישה.
- שיעור הפריסה של פקדונות בחשבונות עובר ושב של לקוחות (שאינם נושאים ריבית), בהתבסס על הנסיון שנצבר בעבר.

סיכון הריבית בתיק הבנקאי נמדד בתדירות שבועית.

- **המבנה והארגון של פונקצית ניהול סיכוני הריבית -**

סיכוני הריבית מנוהלים על ידי החטיבה הפיננסית. ניהול הסיכונים כולל מעקב אחר המגבלות שנקבעו לניהול סיכוני הריבית באמצעות הפקת דוחות לכימות ואמידת סיכון זה, בתדירות שבועית.

הדוחות מובאים לדיון ב"פורום הפיננסי המצומצם" המתכנס בתדירות שבועית. הפורום מדווח על הערכותיו והחלטותיו למנכ"ל ולהנהלת הבנק. בנוסף, מדווחים דיוני הועדה אחת לחודש ל"פורום הפיננסי המורחב" בראשות המנכ"ל, הכולל - מלבד חברי ה"פורום המצומצם", גם נושאי תפקידים בכירים בבנק. הפורומים הפיננסיים מפוקחים על ידי ועדת ניהול הסיכונים של הדירקטוריון המתכנסת בתדירות רבעונית, לפחות. הועדה דנה בסיכונים השונים להם חשוף הבנק, לרבות המגבלות הרצויות לחשיפות לסיכוני השוק. במידת הצורך ממליצה הועדה לדירקטוריון על שינויים במגבלות אלו.

- **האופי וההיקף של מערכות הדיווח והמדידה -**

הבנק נעזר לצורך מדידת החשיפה לסיכוני ריבית במערכת ייעודית לניהול סיכונים המודדת את החשיפה לסיכון הריבית בתדירות שבועית.

- **מדיניות גידור ו/או הפחתת סיכון -**

כאמור, מדיניות הבנק בנושא ניהול סיכוני שוק - מבוססת על גידור החשיפות לסיכוני שוק, באמצעות הטלת מגבלות כמותיות על חשיפות אלו. לצורך העמידה במגבלות שנקבעו, מפעיל "אגף הפיננסים" בחטיבה הפיננסית מערך למדידת הסיכונים ובדיקת קיום חריגות ממגבלות אלו.

האמצעים בהם נעשה שימוש לצורך העמידה במגבלות שנקבעו, כוללים:

- רכישת ומכירת מכשירים סחירים בכל מגזרי ההצמדה (בעיקר ניירות ערך לטווחים שונים).
- השקעה וגיוס מכשירים פיננסיים לא סחירים (בעיקר פקדונות של בנקים).
- פעילות במכשירים פיננסיים נגזרים עם בנקים.

- **מידע כמותי -**

להלן ריכוז נתונים על פערי המח"מ במגזרי ההצמדה השונים והשפעתם על חשיפת הריבית של הבנק:

	31 בדצמבר 2014			31 בדצמבר 2013		
	לא צמוד	צמוד מדד	מט"ח**	לא צמוד	צמוד מדד	מט"ח**
מח"מ הנכסים (שנים)	**0.51**	**2.73**	**0.47**	0.50	2.65	0.57
מח"מ ההתחייבויות (שנים)	**(0.38)**	**(3.54)**	**(0.39)**	(0.35)	(3.55)	(0.70)
פער המח"מ (שנים)	**0.13**	**(0.81)**	**0.08**	0.15	(0.90)	(0.13)
ההפסד המכסימלי, ביחס להון* (ב- %)	**0.2**	**2.1**	**0.3**	0.1	1.3	0.1

* בגין תזוזה בשיעור של 1 נקודת האחוז בעקום הריבית.
** לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

באמצעות המח"מ (משך חיים ממוצע) ניתן למדוד את הרגישות של הנכסים וההתחייבויות לשינויים בריבית. מנתוני החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית ליום 31.12.2014 עולה, כי במגזר הלא צמוד ובמגזר המט"ח והצמוד מט"ח, מרבית הנכסים וההתחייבויות הינם לתקופת פירעון קצרה של עד שלושה חודשים, או בתנאים של ריבית משתנה, ולפיכך חשיפת הבנק לסיכון הריבית בגינם - נמוכה יחסית.

במגזר המט"ח מבצע הבנק חוזי החלפות פיננסיות בשיעור ריבית (I.R.S) ועסקות פורוורד על שערי ריבית (F.R.A) ומצמצם את החשיפה לסיכון של שינוי בשיעורי הריבית.

במגזר צמוד המדד עולה מח"מ ההתחייבויות על מח"מ הנכסים ליום 31.12.2014 בכ- 10 חודשים. חישובי מח"מ הנכסים וההתחייבויות של מכשירים פיננסיים בעלי מספר תקופות פרעון אופציונליות, מבוססים על הנחות לגבי מועדי הפרעון של אותם מכשירים.

להלן פרטים על סוגי המכשירים הנ"ל, ההנחות לגביהם, והשפעתם על המח"מ של אותם מכשירים:

1. האשראי לדיור כולל הלוואות לציבור שניתנו לתקופות פרעון ארוכות יחסית. עם זאת, על פי נסיון העבר, חלק מהלווים מסלק את הלוואותיו לפני תקופת הפרעון החוזית. הצגת תזרימי המזומנים בגין אשראי זה, בהתבסס על מודל המעריך את תקופת הפרעון הצפויה של האשראי, בהתבסס על ניסיון העבר, ולא על פי מועדי הפרעון החוזיים הקטינה את מח"מ הנכסים של הלוואות אלו כדלקמן:
   - במגזר הצמוד למדד, בכ - 3 חודשים.
   - במגזר הלא צמוד ובמגזר המט"ח, בתקופות לא מהותיות.
2. פקדונות הציבור כוללים "תוכניות חסכון" שהופקדו לתקופות זמן ארוכות יחסית. עם זאת, על פי נסיון העבר, חלק מהמפקידים מושך את פקדונותיו לפני המועד החוזי שנקבע לפרעון תוכנית החסכון.
   הצגת תזרימי המזומנים בגין תוכניות חסכון אלה, בהתבסס על נתונים סטטיסטיים, הכוללים תחזית למשיכה מוקדמת של פקדונות אלה. ולא על בסיס מועדי הפרעון החוזיים, הקטינה את מח"מ ההתחייבויות בכ - חודשיים.

- **ניתוח רגישות להשפעת החשיפה לשינויים בריבית המבוססת על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים.**

כללי

על פי הוראה שפורסמה על ידי בנק ישראל בנושא: "גילוי על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית", נדרשו הבנקים לכלול בדוח הדירקטוריון מידע לגבי היקף הנכסים וההתחייבויות החשופים לשינויים בשיעור הריבית, על פי שוויים ההוגן - ולכלול ניתוח רגישות לגבי השפעת שינויים היפותטיים בשיעור הריבית, על שוויים ההוגן של מכשירים פיננסיים אלה.

עקרונות המודל

מאחר ולרוב המכשירים הפיננסיים בבנק לא ניתן לצטט "מחיר שוק", מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים - השווי ההוגן בגינם מחושב באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון: ערך נוכחי של תזרימי המזומן העתידיים, המהוונים בריבית ניכיון בשיעור המשקף את שיעורי הריבית העדכניים בשוק למכשירים הפיננסיים ואת רמת הסיכון הגלומה בהם, לפי הערכת ההנהלה.

השיטות וההנחות העיקריות שיושמו בחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים:

1. מכשירים פיננסיים סחירים: ניירות ערך וכתבי התחייבויות נדחים - השווי ההוגן נקבע לפי שווי שוק.
2. מכשירים פיננסיים שאינם סחירים: אומדן השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים שאינם סחירים נקבע, בדרך כלל, על ידי היוון תזרים מזומן עתידי, לפי שיעורי ריבית שבהם ביצע הבנק או היה מבצע, עסקאות דומות במועד הדיווח.

החישובים נערכו בהתאם למפורט להלן:

אשראי לציבור - השווי ההוגן של יתרת האשראי לציבור חושב לפי שיטת הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים, מנוכים בשיעור ניכיון מתאים. הערך הנוכחי נמדד עבור תזרים התקבולים העתידי (קרן וריבית) לכל הלוואה בנפרד, בשיעור ריבית המשקף את רמת הסיכון הגלומה באשראי. קביעת רמת הסיכון, כאמור, נגזרת ממודל דירוג לווים המשמש את הבנק ובוחן את רמת הסיכון של הלקוח בהתבסס על פרמטרים פיננסיים, ניהוליים וענפיים. בדרך כלל שיעורי הריבית ששימשו לצורך היוון תזרימי המזומנים נקבעו על פי שיעורי הריבית שלפיהם נעשות בבנק עסקאות דומות במועד הדיווח.

תזרימי המזומנים עבור חובות בעייתיים, חושבו לאחר ניכוי ההפרשות הספציפיות בגין הפסדי אשראי שנוכו מיתרות החוב הרשומות של האשראי לציבור.

תזרימי המזומנים בגין הלוואות לדיור הניתנות לפרעון מוקדם, הוערכו על פי תחזית לפרעון מוקדם של אשראים אלו המבוססת על מודל סטטיסטי. היוון תזרים המזומנים, כאמור, על פי מועדי הפרעון הצפויים, במקום על פי מועדי הפרעון החוזיים של אותם אשראים, הקטין את השווי ההוגן של אותם אשראים בכ- 22 מיליון ש"ח.

בחישוב השווי ההוגן של אשראי לציבור הצמוד למדד (עם ריצפת מדד), הופרדה האופציה הגלומה ממכשיר זה. להפרדת האופציה היתה השפעה זניחה על השווי ההוגן של המכשיר.

פקדונות וכתבי התחייבות נדחים - השווי ההוגן של פקדונות וכתבי התחייבות נדחים חושב בשיטת היוון תזרימי המזומנים עתידיים, לפי שיעור הריבית בו מגייס הבנק פקדונות דומים או כתבי התחייבות דומים לתאריך המאזן, בהתבסס על פרמטרים כגון: תקופת הפקדון, סוג ההצמדה וגודל הפקדון. בחישוב השווי ההוגן של פקדונות הצמודים למדד או לשקל לפי ברירה - נלקחו בחשבון גם השינויים האפשריים בשווי ההוגן של הפקדון, בהתחשב בערך הזמן של הברירה ובשינויים הצפויים במדד המחירים עד למועד הפרעון של הפקדונות.

פקדונות הציבור כוללים "מכשירים מורכבים", כדלקמן:

- "תוכניות חסכון", המהווים פקדונות לתקופת פרעון ארוכה יחסית:

  על פי הנסיון שנצבר בבנק, חלק מהמפקידים נוהג לפרוע את הפקדונות קודם לתאריך הפרעון החוזי שלהם תמורת שוויים החוזי, בניכוי "קנס פרעון מוקדם". תזרימי המזומנים הצפויים בגין תוכניות החסכון הוצגו בהתבסס על נתונים סטטיסטים הכוללים תחזיות לפרעונות מוקדמים של אותן תוכניות. היוון תזרימי המזומנים, על פי התחזית לפרעונות מוקדמים של תוכניות החיסכון, הקטין את השווי ההוגן של אותן תוכניות בכ- 47 מיליון ש"ח.

- פקדונות הציבור כוללים פקדונות עם אפשרות בחירה בין קבלת ריבית קבועה, לריבית משתנה: בחישוב השווי ההוגן הופרדה ה"אופציה הגלומה" במכשיר זה. להפרדת האופציה הגלומה, כאמור, הייתה השפעה זניחה על השווי ההוגן של המכשיר.

- "תוכניות חסכון" עם אופציה לשינוי בסיס ההצמדה של התכנית ואופציה להבטחת קרן ההפקדה: בחישוב השווי ההוגן הופרדו ה"אופציות הגלומות" מהתכניות. להפרדת האופציות, כאמור, הייתה השפעה זניחה על השווי ההוגן של המכשיר.

מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים - השווי ההוגן של יתרות בגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים המייצגות סיכון אשראי ובגין התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות, הוערך בהתאם לעמלות בעסקאות דומות במועד הדיווח, תוך התאמה ליתרת תקופת העסקה ולאיכות האשראי של הצד הנגדי.

הערכת השווי ההוגן של "התחייבויות בלתי חוזרות למתן אשראי שאושר ועדיין לא ניתן" כללה התייחסות להפרש שבין הריבית שנקבעה בהסכם, לבין הריבית בעסקאות דומות במועד הדיווח.

מכשירים נגזרים - מכשירים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי השוק. מכשירים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל הוערכו לפי מודלים המשמשים את הבנק בפעילותו השוטפת, הלוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי.

הערה:

תהליך הערכת השווי ההוגן באמצעות היוון תזרים המזומנים העתידי מבוסס על שיעורי ריבית ניכיון הנקבעים באופן סובייקטיבי. לכן, עבור רוב המכשירים הפיננסיים, הערכת השווי ההוגן המצורפת אינה מהווה בהכרח אינדיקציה לשווי מימושו של המכשיר הפיננסי ביום הדיווח. הערכת השווי ההוגן נערכה לפי שיעורי הריבית התקפים למועד הדיווח ואינה לוקחת בחשבון את התנודתיות של שיעורי הריבית. תחת הנחת שיעורי ריבית אחרים יתקבלו ערכי שווי הוגן שיכול שיהיו שונים באופן מהותי. בעיקר הדברים אמורים לגבי המכשירים הפיננסיים בריבית קבועה או שאינם נושאים ריבית.

בנוסף, בקביעת ערכי השווי ההוגן לא הובאו בחשבון העמלות שיתקבלו או ישולמו אגב הפעילות העסקית וכן אינם כוללים את השפעת המס. יותר מכך, הפער בין היתרה במאזן לבין יתרות השווי ההוגן יתכן ולא יומש מכיוון שברוב המקרים הבנק עשוי להחזיק את המכשיר הפיננסי עד לפרעון.

- **נתונים כמותיים וניתוח רגישות**

(א) נתונים המבוססים על הוראות בנק ישראל

(1) שווי הוגן של המכשירים הפיננסיים (במיליוני ש"ח)

	31 בדצמבר 2014				
	מטבע ישראלי	מטבע חוץ[2]			
	לא צמוד	צמוד מדד	דולר	אחר	סך הכל
נכסים פיננסיים[1]	**22,709**	**3,804**	**1,242**	**502**	**28,257**
סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים וחוץ מאזניים[3]	**606**	**531**	**3,264**	**822**	**5,223**
התחייבויות פיננסיות[1]	**(18,854)**	**(4,178)**	**(2,612)**	**(729)**	**(26,373)**
סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים וחוץ מאזניים[3]	**(2,631)**	**(181)**	**(1,917)**	**(586)**	**(5,315)**
שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים	**1,830**	**(24)**	**(23)**	**9**	**1,792**

	31 בדצמבר 2013				
	מטבע ישראלי	מטבע חוץ[2]			
	לא צמוד	צמוד מדד	דולר	אחר	סך הכל
נכסים פיננסיים[1]	20,590	4,921	1,996	530	28,037
סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים וחוץ מאזניים[3]	338	698	1,143	790	2,969
התחייבויות פיננסיות[1]	(19,185)	(4,353)	(2,080)	(669)	(26,287)
סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים וחוץ מאזניים[3]	(1,006)	(365)	(1,034)	(688)	(3,093)
שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים	737	901	25	(37)	1,626

1. כולל מכשירים פיננסיים מורכבים. לא כולל יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים.
2. לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
3. הסכומים לקבל (לשלם) בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ומכשירים פיננסיים חוץ מאזניים, כשהם מהוונים בשיעורי הריבית ששימשו לחישוב השווי ההוגן.

- **נתונים כמותיים וניתוח רגישות** (המשך)

(א) נתונים המבוססים על הוראות בנק ישראל (המשך)

(2) השפעת שינויים היפותטיים בשיעור הריבית על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק (במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2014								
	שווי הוגן, נטו, של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי הריבית[1]						שינוי בשווי ההוגן	
	מטבע ישראלי		מטבע חוץ[2]					
השינוי בשיעור הריבית	לא צמוד	צמוד מדד	דולר	אחר	השפעות מקזזות	סך הכל	מיליוני ש"ח	אחוזים
גידול מיידי מקביל של אחוז אחד	1,812	19	(27)	7	-	1,811	19	1.1
גידול מיידי מקביל של 0.1 אחוז	1,829	(19)	(23)	9	-	1,796	4	0.2
קיטון מיידי מקביל של אחוז אחד	1,844	(71)	(19)	10	-	1,764	(28)	(1.6)

31 בדצמבר 2013								
	שווי הוגן, נטו, של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי הריבית[1]						שינוי בשווי ההוגן	
	מטבע ישראלי		מטבע חוץ[2]					
השינוי בשיעור הריבית	לא צמוד	צמוד מדד	דולר	אחר	השפעות מקזזות	סך הכל	מיליוני ש"ח	אחוזים
גידול מיידי מקביל של אחוז אחד	712	922	26	(38)	-	1,622	(4)	(0.2)
גידול מיידי מקביל של 0.1 אחוז	735	903	26	(37)	-	1,627	1	0.1
קיטון מיידי מקביל של אחוז אחד	767	876	25	(36)	-	1,632	6	0.4

1. השווי ההוגן נטו של מכשירים פיננסיים שמוצג בכל מגזר הצמדה הוא השווי ההוגן נטו במגזר זה בהנחה שחל השינוי שצוין בשיעורי הריבית במגזר ההצמדה. סך הכל השווי ההוגן, נטו של המכשירים הפיננסיים הוא השווי ההוגן, נטו, של כל המכשירים הפיננסיים (למעט פריטים לא כספיים) בהנחה שחל השינוי שצוין בשיעורי הריבית בכל מגזרי ההצמדה.
2. לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

- **נתונים כמותיים וניתוח רגישות** (המשך)

(ב) נתונים המשמשים לצורך ניהול חשיפת הריבית

ניהול חשיפת הריבית בבנק מבוסס על מודל, במסגרתו מהוונים תזרימי המזומנים העתידיים בשיעורי ריבית שאינם זהים לאלו ששימשו את הבנק לצורך הדיווח על חשיפת הבנק לשינויים בשיעור הריבית (בעיקר בכל הנוגע למרווחי הריבית בגין סיכוני אשראי).

להלן נתונים כמותיים לגבי השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים והשפעת שינויים היפותטיים בשיעור הריבית על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים - המבוססים על המודל המשמש את הבנק בניהול חשיפת הריבית:

(1) שווי הוגן של המכשירים הפיננסיים (במיליוני ש"ח)

	31 בדצמבר 2014				
	מטבע ישראלי		מטבע חוץ[2]		
	לא צמוד	צמוד מדד	דולר	אחר	סך הכל
נכסים פיננסיים[1]	**23,465**	**3,847**	**1,306**	**518**	**29,136**
סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים וחוץ מאזניים	**574**	**529**	**3,204**	**759**	**5,066**
התחייבויות פיננסיות[1]	**(18,744)**	**(4,141)**	**(2,613)**	**(730)**	**(26,228)**
סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים וחוץ מאזניים	**(2,610)**	**(192)**	**(1,815)**	**(523)**	**(5,140)**
שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים	**2,685**	**43**	**82**	**24**	**2,834**

	31 בדצמבר 2013				
	מטבע ישראלי		מטבע חוץ[2]		
	לא צמוד	צמוד מדד	דולר	אחר	סך הכל
נכסים פיננסיים[1]	21,264	4,949	2,050	543	28,806
סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים וחוץ מאזניים	416	690	623	882	2,611
התחייבויות פיננסיות[1]	(19,048)	(4,327)	(2,084)	(669)	(26,128)
סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים וחוץ מאזניים	(1,149)	(325)	(466)	(784)	(2,724)
שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים	1,483	987	123	(28)	2,565

1. כולל מכשירים פיננסיים מורכבים. לא כולל יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים.
2. לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

- **נתונים כמותיים וניתוח רגישות** (המשך)

(ב) נתונים המשמשים לצורך ניהול חשיפת הריבית (המשך)

(2) השפעת שינויים היפותטיים בשיעור הריבית על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים **של הבנק** (במיליוני ש"ח).

31 בדצמבר 2014								
		שווי הוגן, נטו, של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי הריבית[2]					שינוי בשווי ההוגן	
		מטבע ישראלי		מטבע חוץ[1]				
השינוי בשיעור הריבית	לא צמוד	צמוד מדד	דולר	אחר	השפעות מקזזות	סך הכל	מיליוני ש"ח	אחוזים[4]
גידול מיידי מקביל של אחוז אחד	**2,691**	**82**	**77**	**23**	**-**	**2,873**	**39**	**1.4**
גידול מיידי מקביל של 0.1 אחוז	**2,686**	**47**	**82**	**24**	**-**	**2,839**	**5**	**0.1**
קיטון מיידי מקביל של אחוז אחד[3]	**2,681**	**1**	**88**	**25**	**-**	**2,795**	**(39)**	**(1.4)**

31 בדצמבר 2013								
		שווי הוגן, נטו, של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי הריבית[2]					שינוי בשווי ההוגן	
		מטבע ישראלי		מטבע חוץ[1]				
השינוי בשיעור הריבית	לא צמוד	צמוד מדד	דולר	אחר	השפעות מקזזות	סך הכל	מיליוני ש"ח	אחוזים[4]
גידול מיידי מקביל של אחוז אחד	1,487	1,009	124	(28)	-	2,592	27	1.0
גידול מיידי מקביל של 0.1 אחוז	1,484	989	123	(28)	-	2,568	3	0.1
קיטון מיידי מקביל של אחוז אחד[3]	1,476	960	124	(26)	-	2,534	(31)	(1.2)

הערות:

1. לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
2. השווי ההוגן נטו של מכשירים פיננסיים שמוצג בכל מגזר הצמדה הוא השווי ההוגן נטו במגזר זה, בהנחה שחל השינוי שצויין בשיעורי הריבית במגזר ההצמדה. סך הכל השווי ההוגן, נטו, של המכשירים הפיננסיים, הוא השווי ההוגן נטו כל המכשירים הפיננסים (למעט פריטים לא כספיים), בהנחה שחל השינוי שצויין בשיעורי הריבית בכל מגזרי ההצמדה.
3. בנוסף, הבנק נעזר במודל למדידת השינויים הצפויים ברווח החשבונאי, בשנה הקרובה - בגין שינויים בעקום הריבית. המודל מתבסס על הנחות שונות בנוגע להתפתחויות הצפויות בסעיפי המאזן ובמשתני שוק שונים.
שיעור הקיטון הצפוי ברווח החשבונאי של הבנק, ביחס להון העצמי, בשנה הקרובה (בהתבסס על מודל זה) - עקב קיטון מקביל בשיעור של 1 נקודת האחוז בעקום הריבית, במגזרים: ה"לא צמוד", "צמוד המדד", וה"מט"ח" - מסתכם ב- 2.73%, 0.30% ו- 0.29%, בהתאמה (31.12.2013 - 2.60%, 0.72% ו- 0.59%, בהתאמה).
4. טווח השינויים בשווי ההוגן, בגין השינויים בשיעורי הריבית שנרשם בתקופת הדו"ח, הינו כדלקמן: עבור גידול מקביל של 1%: 2.4% - 1.1% (שנת 2013 2.2% - 0.3%); עבור גידול מקביל של 0.1%: 0.2% - 0.1% (שנת 2013: 0.2% - 0.0%); עבור קיטון מקביל של 1%: (1.2%) - (2.4%) (שנת 2013: (2.5%) - (0.5%)).

4. סיכוני מניות

סיכון מניות מוגדר כחשיפת הבנק להפסד, עקב ירידה במחירי השוק של המניות הכלולות בתיק ניירות הערך של הבנק. חישוב נכסי הסיכון והקצאת ההון בגין החשיפה לסיכון המניות, נערך בהתאם להנחיות שנכללו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 208, לגבי התיק הסחיר של הבנק. ליום 31.12.2014 לא נכללו מניות בתיק הסחיר של הבנק (31.12.2013 - זהה).

5. סיכון אופציות

סיכון אופציות מוגדר כחשיפת הבנק להפסד עקב שינוי בשווי ההוגן של אופציות הכלולות בתיק הבנקאי, או בתיק למסחר של הבנק (כתוצאה משינוי בנתוני השוק המשמשים בחישוב השווי ההוגן).

דירקטוריון הבנק קבע מגבלות לביצוע עסקאות בתחום זה, כדלקמן:

- עסקאות בתיק הבנקאי יבוצעו בתנאי "BACK TO BACK" בלבד.
- לביצוע עסקאות בתיק למסחר נקבעה מגבלת היקף פרמיות (נטו) שנתית.

חישוב נכסי הסיכון והקצאת ההון בגין החשיפה לסיכון אופציות, נערכו בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 208, בשיטת "הדלתא פלוס" - הקצאת ההון בגין "הדלתא", "הגמא" ו"הווגא" של האופציות.

6. גילוי כמותי להקצאת ההון הנדרשת בגין החשיפה לסיכוני שוק

הבנק מקצה הון בגין החשיפה לסיכוני שוק על פי השיטה ה"סטנדרטית". על פי שיטה זו מחושבים "סיכון הריבית" ו"סיכון המניות" על ה"תיק למסחר" בלבד - הכולל יתרות בגין מכשירים פיננסיים המוחזקים למטרת מסחר, לרבות תיקי אגרות חוב למסחר ופעילות במכשירים פיננסיים נגזרים למטרת הפקת רווח. הגדרת התיק למסחר אושרה על ידי דירקטוריון הבנק. סיכון הריבית מחושב על פי שיטת ה"תקופה לפרעון".

סיכון "שער החליפין" ו"סיכון האופציות" מחושבים על כלל יתרות המכשירים הפיננסיים בבנק. החשיפה ל"סיכון אופציות" מחושבת בשיטת "דלתא פלוס" (דרישות ההון מחושבות על סיכון ה"דלתא", ה"גמא" ו"הווגא").

להלן נתונים לגבי נכסי הסיכון של הבנק בגין החשיפה לסיכוני שוק (במיליוני ש"ח):

	כללי "באזל 3"		בללי "באזל 2"	
	31.12.2014		31.12.2013	
	נכסי סיכון	דרישת ההון	נכסי סיכון	דרישת ההון
סיכון ריבית	1	-	8	1
סיכון שער חליפין	13	1	44	4
סיכון אופציות	1	-	42	4
סה"כ נכסי סיכון	15	1	94	9

ד. סיכון נזילות

סיכון הנזילות נובע מאי הוודאות לגבי היצע המקורות והרכבם ומן הביקוש לשימושים והרכבם. סיכון זה הינו פונקציה של התנהגות הלקוחות והתממשותו עלולה לבוא לידי ביטוי בזמינות ובמחיר המקורות.

להלן נתונים על הנכסים הנזילים של הבנק:

- כ- 17.1% מנכסי הבנק הינם מזומנים ופקדונות בבנקים לתקופה של עד שלושה חדשים - מהם כ- 83.4% פקדונות בבנק ישראל (31.12.2013: 12.5% ו- 60.4%, בהתאמה).
- כ- 13.0% מנכסי הבנק הינם ניירות ערך סחירים בבורסה (31.12.2013 - 20.1%).

דהיינו, כ- 30.1% מסך נכסי הבנק ניתנים למימוש בזמן קצר (31.12.2013 - 32.6%). שיעורם הגבוה של הנכסים הנזילים נובע מיישום מדיניות המכוונת לשמר יחסי נזילות גבוהים בבנק, על רקע השפל הכלכלי וחוסר הוודאות השוררים במשק העולמי, כפועל יוצא מהמשבר הפיננסי והכלכלי המתמשך, במדינות רבות בעולם.

על פי הוראת בנק ישראל בנושא: "ניהול סיכון הנזילות", נדרשו התאגידים הבנקאיים לקיים "יחס נזילות מזערי" (המוגדר כיחס שבין "כרית הנזילות", לבין התשלומים החזויים, נטו, בחודש הקרוב), שלא יפחת מ- 1, בכל עת.

כמו כן הונחו התאגידים הבנקאיים לקיים מעקב אחרי "יחס המימון היציב", המהווה את היחס שבין מקורות המימון היציבים שלהם, הצפויים בטווח של שנה ומעלה, לבין השימושים ארוכי הטווח הצפויים להתממש בטווח זה - ולקבוע יעד ליחס זה. לאור הנחיות בנק ישראל נקבע בבנק יעד ל"יחס המימון היציב", שלא יפחת מ- 1. היעד אושר על ידי דירקטוריון הבנק בחודש אוקטובר 2013.

סיכון הנזילות מנוהל בבנק באמצעות כלים ניהוליים ומיחשוביים שפותחו בנושא זה, הכוללים אמצעים לפיקוח, מעקב ובקרה על נתוני הנזילות לטווח קצר. במסגרת זו פותח בבנק מודל עדכני ל"ניהול סיכון הנזילות".

המודל משמש לניהול סיכון הנזילות, ובודק את "פער הנזילות" (המוגדר כפער שבין הנכסים הנזילים להתחייבויות לפרעון של הבנק) ו"יחס הנזילות", לטווחים ותרחישים שונים, וכן את "אופק ההישרדות" של הבנק (המוגדר כתקופה העתידית שבה הבנק צפוי לפעול ללא "גרעונות נזילות"), בתרחישים שונים. בנוסף, במסגרת ניהול סיכון הנזילות נבחנים השינויים שחלו בסיכון זה באמצעות כלים ומדדים נוספים, לרבות:

- שימוש ב"תרחישי לחץ הפוכים", במטרה לנטר תרחישים שעלולים לגרום לירידה ביחס הנזילות המזערי, מתחת לרף המינימלי הנדרש.
- בחינת התמהיל ומידת הריכוזיות של מקורות המימון.
- מעקב וניתוח באשר למצבת הנכסים הלא משועבדים.
- שימוש באינדיקטורים לצורך זיהוי מוקדם של סממנים המצביעים על הרעה אפשרית במצב הנזילות של הבנק.

למידע נוסף באשר להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 221, בנושא: "יחס כיסוי הנזילות", שפורסמה על ידי בנק ישראל ביום 28 בספטמבר 2014, והשלכותיה על ניהול סיכון הנזילות בבנק - ראה פרק 13א'(5) להלן.

להלן נתונים על עודף וגרעון בתזרים המזומנים של הבנק ליום 31.12.2014:

במגזר השקלי קיים גרעון בתקופות לפרעון עד חודש (לרבות השפעת עסקאות עתידיות) המסתכם בכ- 6.9 מיליארד ש"ח, בין היתר, עקב הוראת בנק ישראל, לפיה - אשראי שניתן בתנאי חח"ד ללא קו אשראי, או בחריגה ממנו (בהיקף של כ- 0.2 מיליארד ש"ח), יסווג כ"נכס ללא תקופת פרעון". חלק מהגרעון מכוסה על ידי עודפים בסך של כ- 1.0 מיליארד ש"ח בתקופה לפרעון עד שלושה חודשים.

נתונים אלו מבוססים על מועדי הפרעון החוזיים של הנכסים וההתחייבויות של הבנק. עם זאת, לאור נסיון העבר - מרבית הפקדונות שסווגו לתקופות פרעון קצרות, מתחדשים באופן שוטף. לפיכך, ובהתבסס על מודל הנזילות שבו עושה הבנק שימוש לצורך ניהול סיכון הנזילות (ראה להלן) - קיים בבנק בפועל ליום 31.12.2014 "פער נזילות" חיובי במגזר זה (לרבות במגזר הצמוד למדד ולמט"ח), לטווח עתידי של חודש, המסתכם בכ- 4.0 מיליארד ש"ח. בנוסף, ניתן לגשר על פערי נזילות בתקופות זמן שונות באמצעות פעילות בתיק ניירות ערך.

במגזר המט"ח קיים גירעון בתקופה לפרעון עד שנה, המסתכם בכ- 0.6 מיליארד ש"ח, המכוסה בתקופות הארוכות יותר (בהנחה שהפיקדונות יתחדשו באופן שוטף). גם במגזר זה ניתן לגשר על פני פערי הזמן שבין פרעון ההתחייבויות לנכסים, באמצעות פעילות בתיק ניירות הערך.

יצוין בהקשר זה, כי בהתבסס על מודל הנזילות, המשמש את הבנק לצורך ניהול סיכון הנזילות לטווח קצר, כאמור, קיים במגזר זה פער נזילות חיובי לטווח עתידי של חודש, שהסתכם ליום 31.12.2014 בסך של כ- 1.4 מיליארד ש"ח.

הבנק קבע מגבלות לגבי פרמטרים שונים המשמשים בניהול סיכון הנזילות, לרבות: "פער הנזילות", "יחס הנזילות", ו"אופק הנזילות". בהתאם למגבלות אלו, יחס הנזילות לטווח קצר לא יפחת מ- 1, גם בתרחישי קיצון.

ה. הסיכון התפעולי

- **כללי**

הסיכון התפעולי מוגדר כ"חשיפת הבנק להפסד העלול להיגרם כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים". הגדרה זו נוסחה על ידי "ועדת באזל" (שעניינה קביעת סטנדרטים בנושאי הגדרה וניהול חשיפות בבנקים המרכזיים במדינות מפותחות), ואינה כוללת חשיפה לסיכונים אסטרטגיים ותדמיתיים.

הסיכון התפעולי מובנה במרבית הפעילויות והתהליכים בבנק. לפיכך, הבנק נדרש למפות את מוקדי הסיכון התפעולי כתנאי מקדים למדידה וניהול של הסיכון התפעולי. כשל בניהול הסיכון התפעולי עלול לגרום לטעות בהערכת פרופיל הסיכון של הבנק, ולחשוף אותו להפסדים משמעותיים.

במסגרת יישום "כללי באזל", פורסמה על ידי בנק ישראל הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 206, המבוססת על המלצות "וועדת באזל" בנושא התכנסות בינלאומית למדידת הון ולתקני הון שפורסמו ביוני 2006. על פי ההוראה נדרשו התאגידים הבנקאיים , להקצות הון, בין היתר, גם בגין הסיכונים התפעוליים (בנוסף להקצאת הון בגין סיכוני אשראי וסיכוני שוק).

- **אסטרטגיות ותהליכים**

תהליך ניהול הסיכונים התפעוליים וגידורם, כולל הטמעת מהות הסיכונים התפעוליים להם חשוף הבנק בכל דרגי הפעילות, במטרה להעלות את רמת המודעות לקיומם, מחד - וליישם בקרות תפעוליות נאותות, במטרה להקטין את האפשרות להתממשותם, מאידך.

מיפוי הסיכונים התפעוליים מהווה תשתית הכרחית בתהליך ניהול הסיכונים התפעוליים. לפיכך, התבצע בבנק תהליך מובנה למיפוי הסיכונים התפעוליים בכל יחידות הבנק, שכלל היבטים שונים בתחום: זיהוי, הערכה, בקרה וגידור של הסיכון התפעולי. התוצאות שהתקבלו בעקבות המיפוי, כאמור, היוו תשתית להערכת מידת החשיפה של הבנק לסיכונים התפעוליים ולקבלת החלטות לגבי האמצעים הנדרשים לצורך יישום תכנית הפחתה וגידור סיכונים אלו. מיפוי הסיכונים, כאמור מעודכן באופן שוטף, במחזוריות תלת שנתית.

הדירקטוריון אישר את מסמך "המדיניות לניהול סיכונים תפעוליים", הכולל היבטים שונים בתחום הסיכון התפעולי, לרבות: מתודולוגית זיהוי הסיכון, עקרונות ניהול הסיכון, המסגרות הארגוניות והפונקציות הניהוליות בתחום זה.

המסמך מהווה בסיס ליישום תהליכי עבודה הנוגעים לזיהוי, הערכה, דיווח וגידור הסיכון התפעולי ולפיתוח שיטות להערכת פרופיל הסיכון התפעולי בבנק.

- **המבנה הארגוני של פונקציות ניהול הסיכון התפעולי**

האחריות לניהול השוטף של הסיכון התפעולי וביצוע פעילויות לגידור הסיכונים התפעוליים, מוטלת על מנהלי היחידות השונות בבנק. המתודולוגיה בכל הנוגע לתהליכי הזיהוי, המדידה, הגידור והבקרה של הסיכון התפעולי - מרוכזת על ידי בקר הסיכונים התפעוליים בחטיבה לניהול סיכונים. מבנה ארגוני זה מבטיח הפרדה בין הגורמים הנוטלים ומנהלים את הסיכון התפעולי, לבין הגורמים העוסקים בגיבוש מדיניות, בקרה והפחתת הסיכון התפעולי.

מנהל הסיכונים התפעוליים בבנק הינו מר יאיר פלדמן, סמנכ"ל ומנהל אגף תפעול ומידע. במסגרת ניהול הסיכון התפעולי מונו בקרים בחטיבות ובמחלקות השונות בבנק, הכפופים מקצועית לבקר הסיכונים התפעוליים הראשי, ומהווים חלק ממערך הפיקוח, הבקרה והדיווח בתחום "ניהול הסיכון התפעולי", לרבות קישור בין מטה היחידה לניהול סיכונים תפעוליים לבין היחידות התפעוליות ויחידות ההנהלה בבנק.

- **מערכת הדיווח על סיכונים תפעוליים**

הבנק הטמיע, בשיתוף החברה האם, מערכת מידע ייעודית מתקדמת לניהול הסיכון התפעולי, המכילה ממשקים למאגרי מידע במערכות אחרות בבנק ומרכזת את כל ההיבטים הכרוכים בניהול הסיכון התפעולי, לרבות מערכות דיווח מפורטות. המערכת מהווה מאגר מידע בכל הנוגע לארועי הכשל, הגורמים לארועים אלו והאחראים להתרחשותם.

- **גידור והפחתת הסיכונים התפעוליים**

האמצעים המשמשים את הבנק לגידור הסיכונים התפעוליים, כוללים:

- ניתוח תוצאות הסקר בנושא: איתור ומיפוי הסיכונים התפעוליים, ועריכת תכנית להפחתת הסיכונים שעלו בסקר.
- הטמעת תהליכים תפעוליים, המבוססים על הנסיון שנצבר, וכוללים בקרות שנועדו להפחית את הסיכונים התפעוליים.
- עריכת נהלים, הכוללים בקרות שיצמצמו ככל האפשר את האפשרות להתממשות סיכונים תפעוליים והקפדה על יישום נהלים אלו.
- שימוש במערכות ממוחשבות הכוללות הגבלות, הרשאות ובקרות נוספות במטרה להפחית ככל האפשר את האפשרות להתממשות הסיכונים התפעוליים.
- יישום שיפורים בתהליכים התפעוליים, לאחר שתוחקרו ארועי כשל, במטרה למנוע הישנותם של ארועים אלו.

- שימוש בכלי ביקורת ובקרה, שיהוו גורם מרתיע מפני ביצוע מעילות והונאות.
- מתן עדיפות לביצוע ביקורות בתהליכים שזוהו כמוקדים אפשריים להתממשות הסיכון התפעולי.
- היערכות, בשיתוף החברה האם, להטמעת המערכת הכוללת לניהול הסיכון התפעולי, כאמור.
- היערכות בשיתוף חברת האם, להקניית יכולות להמשכיות עסקית גם בתרחישים מסוימים הכוללים פגיעה בתשתיות הבנק.

- **השיטה להקצאת הון בגין הסיכון התפעולי**

הקצאת ההון בגין החשיפה לסיכון התפעולי מחושבת בבנק על פי "הגישה הסטנדרטית", המבוססת על חלוקת פעילות הבנק לקווי עסקים שהוגדרו בהוראה וחישוב ההון הנדרש בגין כל אחד מקוי העסקים, על פי משקלות שנקבעו בהוראה. לצורך החישוב עושה הבנק שימוש במערכת מידע ייעודית, המסווגת את הכנסות הבנק בחתך קווי עסקים.

- **הפחתת החשיפה לסיכון התפעולי באמצעות רכישת ביטוח**

האמצעים בהם עושה הבנק שימוש במטרה להפחית את החשיפה לסיכונים התפעוליים, כוללים בין היתר, רכישת פוליסת ביטוח בנקאית ייעודית (במסגרת פוליסה משותפת עם החברה האם), המגדרת חלק מהסיכונים התפעוליים אליהם חשוף הבנק.

הכיסוי הביטוחי בפוליסה כולל הגנות מנזקים הנובעים מ: מעילת עובדי הבנק, זיוף מסמכים על ידי לקוחות, תביעות בגין אחריות מקצועית לכשלים בביצוע פעולות בנקאיות, ופשעי מחשב. היקף הכיסוי הביטוחי מסתכם במאה וחמישים מיליון דולר של ארה"ב, לאירוע ולתקופת הביטוח (ומתייחס לכלל האירועים ב"קבוצת דיסקונט").

בנוסף, מבטח הבנק את רכושו, הכספים שבכספותיו, וחשיפה להפסדים בשל תביעות בגין נזקי גוף, נזקי טרור וחבותו כמעסיק. כמו כן רכש הבנק, במסגרת פוליסת ביטוח שהוצאה לחברות ב"קבוצת דיסקונט", כיסוי ביטוחי לתביעות כנגד נושאי משרה ודירקטורים בסך של 150 מיליון דולר של ארה"ב. היקף הכיסוי הביטוחי של הבנק נבחן בעזרת יועץ מקצועי ובלתי תלוי, ותואם את הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 301 ו- 352.

ן. הסיכון המשפטי

הסיכון המשפטי מוגדר כחשיפת הבנק לפגיעה בפעולותיו העסקיות או במצבו הפיננסי העלולים להיגרם עקב העדר אפשרות לאכוף חוזים, או עקב התממשות תביעות משפטיות או כתוצאה מהפעלת שיקול דעת מוטעה. הסיכון המשפטי כולל, בין היתר, חשיפה להטלת קנסות או צעדי עונשין בגין פעילות פיקוחית או בגין הסדרים פרטניים.

במסגרת ניהול החשיפה לסיכונים משפטיים, הוכן בבנק מסמך מדיניות בנושא "ניהול הסיכונים המשפטיים", המגדיר את הסיכונים המשפטיים, דרכי המעקב אחרי סיכונים אלו והצעדים שיש לנקוט כדי למזער אותם, שאושר על ידי הדירקטוריון. עדכונים שוטפים בנושא זה מועלים באופן שוטף הן בפני ועדת ניהול הסיכונים של הדירקטוריון, והן בפני הדירקטוריון (במסגרת "מסמך הסיכונים").

ז. הסיכון הסביבתי

ביום 10 בינואר 2008 הופצה על ידי המפקח על הבנקים טיוטת הוראת ניהול בנקאי תקין בנושא: "סיכונים סביבתיים". טיוטת ההוראה מטילה על התאגידים הבנקאיים חובה להעריך ולנהל את חשיפתם האפשרית לסיכונים סביבתיים באמצעות הגדרת וקביעת מדיניות בגין סיכון זה, הסדרת אמצעים לזיהוי, אמידה, וניהול החשיפה, לרבות קביעת האחראים לניהול הסיכון. במסגרת ניהול הסיכון יחויבו התאגידים הבנקאיים לקבוע מנגנונים שישמשו לניטור ובקרת החשיפה לסיכונים סביבתיים ולערוך הדרכות והכשרות מתאימות לעובדים המעורבים בתהליך.

בנוסף, נדרש הדירקטוריון להעמיק את מעורבותו בנושא, באמצעות קיום דיון במדיניות הבנק ובאמצעים והשיטות שננקטו על ידי הבנק במסגרת פעילותו לניהול, מדידה ובקרת החשיפה לסיכונים סביבתיים.

ביום 11 ביוני 2009 פרסם המפקח על הבנקים הנחיה נוספת בנושא זה, המפרטת היבטים אפשריים שונים לחשיפת התאגידים הבנקאיים לסיכונים סביבתיים ומדגישה את הצורך להתייחס לסיכונים אלה באופן פרטני. כמו כן מובהר בהנחיה כי זיהוי והערכת הסיכון הסביבתי מהווה חלק מתהליך נאות של הערכת הסיכונים בתאגיד הבנקאי, ולפיכך נדרשים התאגידים הבנקאיים לפעול להטמעת ניהול הסיכון הסביבתי במכלול הסיכונים המנוהלים על ידם, לרבות באמצעות הטמעת נהלים לזיהוי סיכון מהותי בעת מתן האשראי ולשלב בהערכה התקופתית של איכות האשראי שהועמד ללקוחות , את הערכת הסיכון הסביבתי.

לאור הנחיות אלו הוכן בבנק מסמך מדיניות לניהול הסיכון הסביבתי שאושר על ידי הדירקטוריון. בעקבות אישור מסמך המדיניות, נקבעו על ידי הבנק נהלי עבודה המרכזים את השיטות לאיתור, הערכה ודרכי הטיפול בתחום הסיכונים הסביבתיים, הוכן מאגר נתונים של גורמים החשופים לסיכון הסביבתי, וניתנו הדרכות לגורמי האשראי בנושא: "ניהול החשיפה לסיכון הסביבתי".

בהמשך להנחיות שפורסמו על ידי בנק ישראל בנושא זה, הפיץ בנק ישראל ביום 12.4.2011, טיוטה לתיקון הוראות הדיווח לציבור בנושא: "דיווח על החשיפה לסיכונים סביבתיים". בהתאם לטיוטת ההוראה יידרשו התאגידים הבנקאיים לכלול בדוחותיהם השנתיים והרבעוניים מידע על חשיפתם לסיכונים סביבתיים, לרבות:

- ירידה בערך בטוחות עקב התממשות סיכונים סביבתיים.
- הרעה במצבם הפיננסי של לווים שנגרמה בשל התממשות הסיכון הסביבתי, או בגין עלויות שנגרמו ללווה כדי לגדר חשיפה זו.
- עלויות שהוטלו על הבנק, או עלויות שהבנק צפוי לשאת בהן בשל פעולות הקשורות בטיפול בסיכון הסביבתי.
- ההשלכות הצפויות מיישום החקיקה בנושא זה, על הבנק, לרבות: השקעותיו, רווחיותו, ומעמדו התחרותי.
- תיאור פעילויות מסוימות של הבנק הגורמות, או שצפויות לגרום, לפגיעה בסביבה ושצפויה להיות להן השפעה מהותית על הבנק.
- תיאור הליכים משפטיים אשר הבנק, או נושא משרה בכירה שלו, צד להן - הקשורים לאיכות הסביבה.
- נתונים בגין סכומים שנפסקו כנגד הבנק והפרשות שהוכרו בדוחות הכספיים, בגין הליכים משפטיים ומנהליים המתנהלים כנגד הבנק בגין נושאים הקשורים באיכות הסביבה.

למועד פרסום הדוח טרם אושר התיקון להוראות הדיווח לציבור, כאמור.

ח. חשיפה לסיכוני אבטחת מידע ותקריות קיברנטיות

לאור התלות הגדולה של התאגידים הבנקאיים בטכנולוגיית מחשב לניהול פעילותם והעליה בסיכוני אבטחת מידע, לרבות סיכוני "תקריות קיברנטיות" הנגזרים מהשימוש ההולך וגובר בטכנולוגית המיחשוב, פרסם בנק ישראל בשנת 2012 הוראה, לפיה נדרשים התאגידים הבנקאיים להרחיב את הגילוי הניתן בדוחותיהם בנושא זה, ולהתייחס בין היתר להיבטים הבאים:

- סיכוני אבטחת מידע ותקריות קיברנטיות שהתממשו בתקופת הדיווח והשלכותיהן על פעילות הבנק, לרבות: נזקים כספיים שנגרמו, העלויות לשיקום הנזקים שנגרמו, פגיעה בקשרי לקוחות, פגיעה במוניטין, וכו'.
- היבטים בפעילות הבנק החשופים לסיכוני אבטחת מידע ותקריות קיברנטיות.
- דרכי הפעולה הננקטות על ידי הבנק לצמצום החשיפה לסיכונים אלו, לרבות פעילות המבוצעת באמצעות מיקור חוץ, ועלויותיהן הכספיות.
- ההסתברות להתממשות סיכוני אבטחת מידע או תקריות קיברנטיות.

התשתיות הטכנולוגיות הנמצאות בשימוש הבנק, כוללות ארבע סביבות עבודה:

- הרשת התפעולית הפנימית (מערכת המחשב המרכזית) - שבאמצעותה מתבצעת הפעילות העסקית בבנק. רשת זו מופעלת ומתוחזקת על ידי החברה האם (שאחראית, בין היתר, להפחתת החשיפה לסיכוני אבטחת מידע) ומנותקת מיתר סביבות העבודה.
- רשת מנהלתית פנימית - המשמשת לתקשורת בין עובדי ההנהלה השונים בנושאי מנהלה ונושאים מקצועיים.
- רשת האינטרנט החיצונית - המשמשת להתכתבויות דואר אלקטרוני עם גורמים חיצוניים.
- אתר האינטרנט של הבנק - המשמש את לקוחות הבנק לביצוע פעולות בחשבונותיהם, המופעל ומתוחזק על ידי חברת האם (שאחראית, בין היתר, להפחתת החשיפה לסיכוני אבטחת מידע באתר זה).

הרשת התפעולית והמנהלית הפנימיות חשופות לסיכוני אבטחת מידע ותקריות קיברנטיות (לרבות ניתוקן מהרשתות החיצוניות), ובכללם: חדירה בלתי מורשית, העברת "קבצים נגועים" ממקורות חיצוניים באמצעות התקנים לא מורשים או חדירה לאתרים מאובטחים מורשים, והוצאת מידע באמצעים שאינם מורשים.

רשת האינטרנט החיצונית חשופה לתקריות קיברנטיות, לרבות התקפות והחדרת וירוסים באמצעות קווי התקשורת של הרשת, חדירה בלתי מורשית, ציתות לדואר אלקטרוני והוצאת מידע באמצעות התקנים בלתי מורשים.

הבנק פועל לצמצום החשיפה לסיכוני אבטחת מידע ותקריות קיברנטיות (הן ברשת הפנימית והן ברשת האינטרנט), באמצעות מגוון תהליכים ואמצעים, ובכללם:

- אמצעי הגנה על הרשת הפנימית ורשת האינטרנט, הכוללים:
  - הטמעת מערכות בקרה וניהול אמצעים נתיקים המחוברים לתחנות העבודה.
  - הטמעת מערכת המשמשת להעברה מאובטחת, רב שכבתית, של קבצים מרשתות חיצוניות לרשת הפנימית, העומדת בסטנדרטים שנקבעו על ידי בנק ישראל בנושא: "קודים עוינים".
  - הטמעת כלי הגנה לבסיסי נתונים.
  - הטמעת מנגנונים לזיהוי משתמשים.
  - הקשחת קריטריונים לתקשורת במערכות "גישה מרחוק".

- שיפור האמצעים למידור בין קבוצות משתמשים שונות.
- הטמעת אמצעי אבטחה משופרים לתקשורת עם סניפי הבנק.
- הטמעת תשתיות טכנולוגיות מתקדמות, בעלות עמידות גבוהה יותר לתקריות קיברנטיות.
- הטמעת מנגנוני "IPS", לצמצום החשיפה להתקפות על קוי התקשורת.
- הטמעת אמצעי אבטחה להתגוננות בפני גורם עוין ביחידות הקצה.

היקף ההשקעות של הבנק באמצעי הגנה לצמצום החשיפות לסיכוני אבטחת מידע ותקריות קיברנטיות הסתכם בשנת 2014 בסך של כ- 1 מיליון ש"ח (לא כולל תשומות שהושקעו על ידי החברה האם בתחום זה).

בשנת 2014 המשיך הבנק בתהליך שיפור ושדרוג המערכות והמנגנונים המשמשים בתחום אבטחת המידע והפחתת החשיפות לתקריות קיברנטיות. במסגרת פעילות זו בוצעו בשנת 2014 סקרי סיכונים ומבחני עמידות לסיכוני חדירה/פריצה כנדרש בהוראות בנק ישראל. בנוסף, הושם דגש על שיפור מתמיד בתהליכי העבודה, שיתוף ותיאום מלא עם מוקד אבטחת מידע וצוותי תגובה של החברה האם ושילוב תוצרי הסקרים בתוכניות להפחתת הסיכונים ובתוכניות העבודה לשנים הקרובות.

לאור הסטנדרטים הגבוהים בהם פועלים הבנק והחברה האם שלו ואמצעי ההגנה שננקטו על ידם בתחום זה, כמפורט לעיל, לא נרשמו בשנת 2014 ארועי אבטחת מידע משמעותיים או תקריות קיברנטיות, שגרמו לנזקים כספים או אחרים.

לפיכך, ולאור האמור לעיל, מעריכה הנהלת הבנק שקיימת הסתברות נמוכה בלבד להתממשות סיכוני אבטחת מידע והתקפות קיברנטיות שעלולים לגרום לנזקים כספיים משמעותיים.

ט. חשיפה לסיכונים הנובעים משימוש בטכנולוגית "מיחשוב ענן"

בעקבות פיתוח טכנולוגיית "מיחשוב ענן" (העושה שימוש בשרתים חיצוניים לצורך איחסון תוכנות וקבצי מידע גדולים), החלו תאגידים רבים לאמץ טכנולוגיה זו בהיקפים הולכים וגדלים.

לשימוש בטכנולוגיה זו יתרונות רבים ובכללם: חסכון במשאבי חומרה ותוכנה, חסכון בהוצאות תחזוקה וכו'. מאידך, השימוש בטכנולוגיה זו, עלול לחשוף את המשתמש לסיכונים תפעוליים משמעותיים הנובעים מקשיים בהגנה על המידע, אמצעי שליטה ובקרה שטרם הבשילו, ורגישות רכיבים ייעודיים מסוימים הקשורים לטכנולוגיה זו.

במטרה לצמצם את החשיפות הפוטנציאליות לתאגידים הבנקאיים בשל שימוש אפשרי בטכנולוגיה זו, הפיץ בנק ישראל ביום 10 בספטמבר 2014 טיוטת חוזר בנושא: "ניהול סיכונים בסביבת מיחשוב ענן", הכוללת עקרונות וכללים מינימליים שיידרשו התאגידים הבנקאיים לקיים, כתנאי מוקדם לשימוש בטכנולוגיה זו, ובכללם:

- תשתיות ותהליכי מיחשוב הקשורים ב"פעילויות ליבה", של התאגידים הבנקאיים יוחרגו, ולא ניתן יהיה ליישם עבורם טכנולוגיה זו.
- אחסון מידע או נתוני לקוחות באמצעות טכנולוגיה זו יתאפשר רק באמצעות שרתים הממוקמים במדינת ישראל, או במדינות המקיימות את רמת ההגנה שנקבעה באיחוד האירופי.
- לתאגידים הבנקאיים תהיה יכולת להפסיק את ההתקשרות עם ספק הטכנולוגיה בכל עת, לרבות מחיקת כל הנתונים הקיימים ברשותו.
- ספקי השירותים יחויבו לאפשר לתאגידים הבנקאיים לקיים פיקוח על שירותיהם באמצעות פונקצית הביקורת הפנימית.

בנוסף, לפני תחילת השימוש בטכנולוגיה זו, יידרשו התאגידים הבנקאיים לעמוד בדרישות הבאות:

- עריכת מסמך מדיניות בנושא זה (לרבות סוגי השירותים והיקפם, תהליכי האישור, גופי הבקרה הגורמים האחראיים וסמכויותיהם וכו'). המסמך יאושר על ידי ההנהלה ודירקטוריון הבנק.
- קיום תהליך הערכת סיכונים בגין השימוש בטכנולוגיה זו וקביעת בקרות מפצות.
- כתנאי ליישום טכנולוגיה זו יידרשו התאגידים הבנקאיים למסור הודעה מוקדמת לפיקוח על הבנקים 45 יום לפחות לפני המועד המתוכנן ליישומה, ולקבל אישור מוקדם מהמפקח על הבנקים.

עד כה טרם פורסם נוסח מחייב להנחיות שנכללו בטיוטת החוזר, וטרם נקבע מועד צפוי לכניסתן לתוקף.

הבנק לומד את ההנחיות החדשות שנכללו בטיוטת ההוראה. עם זאת, בשלב זה, אין בכוונת הבנק לעשות שימוש בטכנולוגיה זו.

י. חשיפה לסיכונים ומגבלות עקב קשרים עם איראן או עם אויב

בעקבות הנחיות שהוצאו על ידי הרשות לניירות ערך בנושא זה, פרסם בנק ישראל ביום 23 בדצמבר 2012 תיקון להוראות הדיווח לציבור, לפיו נדרשים התאגידים הבנקאיים לכלול במסגרת הדיווח השנתי לציבור גילוי לגבי סיכונים ומגבלות המוטלים עליהם, בשל קשריהם עם איראן או עם אויב אחר.

נהלי הבנק אינם מתירים קשרים או פעילות בנקאית (במישרין או בעקיפין) עם איראן או עם גופים אחרים שהוגדרו על ידי רשויות שלטוניות כ"אויב". להערכת הנהלת הבנק, לא הייתה לבנק חריגה ממגבלות אלו. לפיכך, חשיפת הבנק לסיכוני ציות או כשל אחר הנובעים מקשרים (במישרין או בעקיפין) עם איראן או עם אויב אחר, אינה מהותית, אם בכלל. יצוין בהקשר זה, כי ביום 10 באפריל 2014 נכנסו לתוקף תקנות מסוימות המסדירות הוראות שנקבעו ב"חוק המאבק בתוכנית הגרעין של אירן, התשע"ב - 2012". עם זאת, עד כה טרם פורסמו רשימות הגורמים הזרים המסייעים לתוכנית הגרעין או מקיימים קשר עסקי מהותי עם אירן.

יא. קביעת עקרונות למסגרת יעילה לתיאבון סיכון

לאור החשיבות הרבה שמייחס בנק ישראל לניהול הסיכונים במערכת הבנקאית ולתרבות ניהול הסיכונים, הפיץ בנק ישראל ביום 9 ביולי 2014 מסמך בנושא: "עקרונות למסגרת יעילה לתיאבון לסיכון", שפורסם על ידי המועצה ליציבות פיננסית ("FSB") בחודש נובמבר 2013.

המסמך מבוסס על המלצות "סקר עמיתים בנושא: ניהול סיכונים" שפורסם בחודש פברואר 2013, ומציג קוים מנחים ואלמנטים עיקריים שנדרש לכללם ב"מסגרת אפקטיבית לתיאבון לסיכון".

המסמך מתייחס למגוון היבטים הכרוכים בניהול סיכונים, לרבות: המסגרת לתיאבון לסיכון, הצהרת התיאבון לסיכון, סיבולת הסיכון ופרופיל הסיכון, התהליכים, מערכות המידע והאורגנים המעורבים בניהול הסיכונים במוסדות הפיננסיים וקובע אמות מידה לתחומי האחריות של אורגנים אלו, לרבות:

- "המסגרת לתיאבון לסיכון" תקבע על ידי הדירקטוריון, שיפקח על יישומה בתאגיד הבנקאי. בנוסף, הדירקטוריון יבחן וינטר באופן שוטף את פרופיל הסיכון ומגבלות הסיכונים שנקבעו, ויקיים קשר שוטף עם גורמי הפיקוח והרגולציה לגבי החלטות הנוגעות לקביעת התיאבון לסיכון.

- ה"תיאבון לסיכון" של התאגיד הבנקאי ייקבע על ידי המנכ"ל (בשיתוף מנהל הסיכונים הראשי ומנהל הכספים הראשי). כמו כן, יהיה המנכ"ל אחראי (יחד עם מנהל הסיכונים ומנהל הכספים) לשלמות המסגרת לתיאבון לסיכון, ויוודא שמגבלות הסיכונים שנקבעו ליחידות העסקיות השונות, נגזרות מהתיאבון לסיכון של התאגיד הבנקאי.

בנוסף, יקבע המנכ"ל את מדיניות הדיווח לדירקטוריון ולגורמים המפקחים בגין חריגות מהמגבלות לסיכון ובגין חשיפות מהותיות ובלתי צפויות לסיכונים.

- מסמך התיאבון לסיכון יגובש על ידי מנהל הסיכונים הראשי (בשיתוף מנהל הכספים הראשי) ויאושר על ידי הדירקטוריון. בנוסף, יהיה מנהל הסיכונים הראשי אחראי לניטור שוטף של פרופיל הסיכון ביחס לתיאבון לסיכון ולתוכנית האסטרטגית של התאגיד הבנקאי, ויגבש (בשיתוף המנכ"ל ומנהל הכספים הראשי) מגבלות סיכון נאותות ליחידות העסקיות השונות.
- מנהל הכספים הראשי יהיה אחראי לניהול אפקטיבי של הסיכונים וידווח מיידית למנכ"ל ולדירקטוריון על חריגות מהמגבלות לסיכון.
- הביקורת הפנימית תבצע הערכה תקופתית בלתי תלויה של אפקטיביות המסגרת לתיאבון לסיכון ותעריך את יעילות יישומה ואפקטיביות הטכניקות למדידת סיכונים ומערכות המידע המשמשות לניטור פרופיל הסיכון.

בנוסף, אחראית הביקורת הפנימית לדווח להנהלה ולדירקטוריון על ליקויים משמעותיים שנתגלו במסגרת התיאבון לסיכון ועל אי התאמות שנמצאו בין התיאבון לסיכון, לפרופיל הסיכון.

בהמשך להפצת המסמך, הודיע בנק ישראל לתאגידים הבנקאיים על כוונתו לשלב בעתיד חלק מהעקרונות שנכללו במסמך בהוראותיו. לפיכך, בשלב זה, המסמך אינו מחייב את התאגידים הבנקאיים. הבנק לומד את העקרונות ואמות המידה שנכללו במסמך.

יב. הערכת חשיפת הבנק לגורמי הסיכון

להלן ריכוז גורמי הסיכון אליהם חשוף הבנק בפעילותו השוטפת, והתייחסות למידת ההשפעה האפשרית של כל אחד ממרכיבי הסיכונים על הבנק:

גורם הסיכון	השפעת הסיכון
1. השפעה כוללת של סיכוני האשראי	בינונית
- סיכון בגין איכות לווים ובטחונות[1]	בינונית
- סיכון בגין ריכוזיות ענפית[2]	בינונית
- סיכון בגין ריכוזית לווים/ קבוצת לווים[3]	בינונית - נמוכה
2. השפעה כוללת של סיכוני שוק	נמוכה
- סיכון ריבית[4]	נמוכה
- סיכון אינפלציה[5]	נמוכה
- סיכון שער חליפין[6]	נמוכה
- סיכון מחירי מניות[7]	נמוכה
3. סיכון נזילות[8]	נמוכה
4. סיכון תפעולי[9]	בינונית - גבוהה
5. סיכון משפטי[10]	נמוכה
6. סיכון מוניטין[11]	בינונית

להלן עיקרי הנימוקים להערכות שצוינו לעיל:

(1) **סיכון בגין איכות לווים ובטחונות -** הדירוג הממוצע של הלווים בבנק נמצא בתחום "סביר עד טוב". בנוסף לכך, מעריכה הנהלת הבנק כי מדיניות קבלת הבטחונות וטיב הבטחונות שמקבל הבנק מהלווים - אינה שונה מהותית מהמקובל במערכת הבנקאית.

יצוין בהקשר זה, כי בשנת 2014 הסתכם שיעור ההפרשות בגין הפסדי אשראי בשיעור של 0.08%, המהווה ירידה של 0.34 נקודת האחוז לעומת הנתון שנרשם אשתקד (0.42%).

עם זאת, נשמעו בשנים האחרונות הערכות מצד גורמי פיקוח והערכה שונים, לפיהן חל גידול בסיכון האשראי הגלום בתיקי האשראי של התאגידים הבנקאיים, בתחומים הקשורים למימון נדל"ן (בעיקר: אשראי בענף הבינוי והלוואות לדיור), ובגין מימון שניתן לאנשים פרטים.

על רקע הערכות אלו, פרסם בנק ישראל בשנים האחרונות הוראות המנחות את המערכת הבנקאית לייצור עתודות בגין התפתחויות אלו ובכללן:

- עריכת הפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי בגין קבוצות אשראים מסוימות (ראה פרק 12ב'(4), ו- 12ב'(9)).
- חיזוק דרישת ההון בגין הלוואות לדיור (ראה פרק 13א'(3)).

התפתחויות אלו משקפות לדעת הנהלת הבנק עליה ברמת אי הוודאות בפעילות המשק המקומי. לפיכך, ולמרות הקיטון שרשם הבנק בשנת 2014 בהיקף החובות הבעייתיים ובשיעורי ההפרשות להפסדי אשראי, כאמור, מעריכה הנהלת הבנק את מידת החשיפה של הבנק בגין מרכיב זה - ברמה "בינונית".

(2) **סיכון בגין ריכוזיות ענפית -** שיעור האשראי הגבוה ביותר בבנק, בחתך "ענפי משק" הינו בגין אשראי שניתן ללווים שענף העיסוק שלהם הינו "ענף הבניה". שיעור האשראי שניתן לענף הבניה ביחס לכלל האשראי בבנק ליום 31.12.2014, מסתכם בכ- 21.4% (31.12.2013 - 22.8%). מאידך, שיעור האשראי שניתן לאנשים פרטיים ביחס לכלל האשראי בבנק (31.2%), נמוך מהשיעורים המקובלים במערכת הבנקאית.

בנוסף, על פי מדדים מקובלים למדידת ריכוזיות ענפית ("מדד הרפינדל"), עולה - כי נתון ה"ריכוזיות הענפית" של הבנק על פי מדד זה, עולה על הנתון הממוצע בחמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות בישראל (אף כי בשנים האחרונות צומצם הפער שבין הבנק למערכת הבנקאית בנושא זה). לאור האמור לעיל, מעריכה הנהלת הבנק את מידת החשיפה של הבנק בגין מרכיב זה - ברמה "בינונית".

(3) **סיכון בגין ריכוזיות לווים/ קבוצת לווים -** בהוראות בנק ישראל נקבעו מגבלות ביחס להיקף האשראי שיכול לתת תאגיד בנקאי ל"לווה", "קבוצת לווים" ו- "סך חבות הלווים הגדולים" (כהגדרת מונחים אלו בהוראות בנק ישראל).

ליום 31.12.2014 נופל סך האשראי שניתן על ידי הבנק, מהמגבלות שנקבעו על ידי בנק ישראל, כאמור, כדלקמן:

- ללווה הגדול ביותר: כ- 7.3% מתחת למגבלה (31.12.2013 - 58.7% מתחת למגבלה).
- ל"קבוצת הלווים" הגדולה ביותר: כ- 45.6% מתחת למגבלה (31.12.2013 - 47.6% מתחת למגבלה).

- בגין "סך חבויות הלוויים הגדולות" ביותר: כ- 80.3% מתחת למגבלה שנקבעה על ידי בנק ישראל - 120% מהון הבנק (31.12.2013 - 53.6% מתחת למגבלה).

בנוסף לכך, נקבעו בבנק מגבלות נוספות שנועדו להפחית את ריכוזיות האשראי בבנק, לרבות הגבלת מספר הלקוחות הגדולים בבנק. לאור המרווח הגדול יחסית בין שיעורי הריכוזיות הקיימים בבנק, לבין המגבלות שנקבעו על ידי בנק ישראל (ומגמת השיפור שנרשמה בנתונים אלו בשנים האחרונות) - ומכיוון שמדד אלטרנטיבי של פיזור האשראי בבנק (מדד "ג'יני"), מצביע גם הוא על רמת ריכוזיות נמוכה יחסית בבנק (שנמצאת אף היא במגמת שיפור בשנים האחרונות), החליטה הנהלת הבנק להפחית בתקופת הדוח את ההערכה לרמת החשיפה של הבנק לסיכון זה - מ"בינונית", ל- "בינונית - נמוכה".

(4) **סיכון ריבית -** להערכת הנהלת הבנק נקבעו על ידי הדירקטוריון מגבלות שמרניות בנושא זה (כמפורט לעיל), וחשיפת הבנק בפועל נמוכה ממגבלות אלו. לפיכך, מעריכה הנהלת הבנק את מידת החשיפה של הבנק בגין מרכיב סיכון זה - ברמה "נמוכה".

(5) **סיכון אינפלציה -** המגבלות שהציב הדירקטוריון בנושא השקעת ההון הפעיל הכלכלי במגזר ה"צמוד" (כמפורט לעיל), מותירות בידי הנהלת הבנק חופש פעולה גדול. יחד עם זאת, לאור היציבות היחסית שנרשמה בסביבת האינפלציה במשק המקומי (לרבות הציפיות להמשך מגמה זו), ומכיוון שהבנק עוקב מקרוב אחרי השינויים בתחזיות המקרו - כלכליות, ומגיב בצורה דינמית לשינויים בתחזיות אלו, מעריכה הנהלת הבנק את מידת החשיפה של הבנק בגין מרכיב סיכון זה - ברמה "נמוכה".

(6) **סיכון שער חליפין -** להערכת הנהלת הבנק, המגבלות שקבע הדירקטוריון בנושא זה (כמפורט לעיל) שמרניות. בפועל, חשיפת ההון הפעיל הכלכלי של הבנק למגזר המט"ח נמוכה במידה ניכרת מהמגבלות שנקבעו, ולפיכך מעריכה הנהלת הבנק את מידת החשיפה של הבנק בגין מרכיב סיכון זה - ברמה "נמוכה".

(7) **סיכון מחירי מניות -** לאור שיעורי ההשקעה הנמוכים של הבנק במכשיר זה, בדרך כלל, מעריכה הנהלת הבנק את מידת החשיפה של הבנק למרכיב סיכון זה - ברמה "נמוכה".

(8) **סיכון נזילות -** הבנק מיישם מדיניות המכוונת לשמר על רמה גבוהה של נכסים נזילים. בנוסף, פועל הבנק להגדלת הפיזור ושיפור בתמהיל הפקדונות, ומפעיל מודלים ומגבלות שונות לניהול סיכון הנזילות (כמפורט לעיל). פעולות אלו של הבנק מתבטאות בשיעור גבוה יחסית של נכסים נזילים מכלל נכסי הבנק (ליום 31.12.2014 מסתכם יחס נזילות זה בשיעור של כ- 30.1%). לאור מדדי הנזילות הטובים בבנק (לרבות צפי לעודפי נזילות גבוהים, גם בתרחישי קיצון), שלווה בהטמעת מודלים מתקדמים לניהול סיכון הנזילות (לרבות הטמעת המודל הנגזר מההוראות החדשות של בנק ישראל בנושא: "יחס כיסוי הנזילות" ראה פרק 13א'(5) להלן), מעריכה הנהלת הבנק את מידת החשיפה של הבנק בגין מרכיב זה - ברמה "נמוכה".

(9) **סיכון תפעולי -** במסגרת התוכנית האסטרטגית למיקוד עסקי והתייעלות, שאושרה עוד בסוף שנת 2011, השיק הבנק בשנת 2014 מספר תהליכים מרכזיים, ובכללם:

- העתקת פעילויות תפעוליות מהסניפים ליחידת תפעול עורפי ייעודית.
- האחדת תהליכי העבודה בסניפים, באמצעות שינויים במתכונת העבודה.
- תכנית להתייעלות בכח האדם בסניפים ובמטה הבנק.

בעקבות השקת תהליכים אלו, הכרוכים בשינויים רבים בתהליכי העבודה והתפעול ולאור העליה ברמת החשיפה של התאגידים הבנקאיים לסיכונים קיברנטיים, החליטה הנהלת הבנק להעלות בתקופת הדוח את הערכת רמת החשיפה לסיכונים תפעוליים בבנק מ"בינונית", ל"בינונית-גבוהה".

(10) **סיכון משפטי -** כאמור, הוגדר הסיכון המשפטי כ"חשיפת הבנק לפגיעה בפעולותיו העסקיות או במצבו הכספי עקב היעדר יכולת לאכוף חוזים או עקב התממשות תביעות משפטיות או כתוצאה מהפעלת שיקול דעת מוטעה". החשיפה לסיכון זה כוללת גם חשיפה לקנסות או צעדי עונשין כתוצאה מפעילות פיקוחית או הסדרים פרטניים.

יצוין כי במהלך שנת 2014 נרשמה עליה בהיקף הדרישות הרגולטריות בארץ ובעולם, סיכונים חוצי גבולות (Cross Border) והגברת האכיפה בנושאים אלו. הבנק נערך לנטר ולבקר סיכונים אלו, ועד כה לא נרשמו בבנק הפסדים מהותיים בתחום זה. לאור האמור לעיל, ומכיוון שהבנק נוקט בבקרות שונות במטרה לצמצם סיכון זה, ככל האפשר, מעריכה הנהלת הבנק את מידת החשיפה של הבנק בגין מרכיב סיכון זה - ברמה "נמוכה".

(11) **סיכון מוניטין -** הסיכון מוגדר כ"חשיפת הבנק להפסדים כתוצאה מפגיעה בתדמיתו בקרב: לקוחות, משקיעים, אנליסטים וגופים רלוונטים אחרים , שעלולה להשפיע לרעה על יכולת הבנק לפתח קשרים עסקיים או לשמר אותם, באופן שיקשה על הבנק לגייס מקורות מימון".

לאור התפתחות המודעות הצרכנית בציבור לגבי השירותים הניתנים על ידי המערכת הבנקאית ועלויותיהן, והפרסומים המופיעים באמצעי התקשורת בנושא זה בתדירות הולכת וגוברת (לרבות פרסומים ביקורתיים ספציפיים המתייחסים לבנק), מעריכה הנהלת הבנק את מידת החשיפה של הבנק בגין מרכיב זה - ברמה "בינונית".

הערה:

בתהליך הערכת הסיכונים והשפעתם נעשה שימוש, בין היתר, במודלים (לגבי חשיפות לסיכונים הניתנות להערכה כמותית). עם זאת, לגבי חלק מסוגי הסיכונים נדרש להניח הנחות בדבר עצמת האירוע העתידי ובדבר ההסתברות שאירוע כזה אכן יקרה. הערכת הסיכונים והשפעתם, כפי שהובאה בטבלה לעיל, הינה הערכה סובייקטיבית של הנהלת הבנק. לאור כל האמור לעיל, יש להיזהר בבחינת גורמי הסיכון והערכת השפעתם, ובעריכת השוואות בעניין זה בין הבנקים.

13. באזל 3

א. כללי

(1) כללי "באזל 2"

בשנת 2006 פרסמה ועדת באזל לפיקוח בנקאי הפועל במסגרת "הבנק לקביעת סטנדרטים בינלאומיים" (ה- BIS), הנחיות מפורטות בנושא : ניהול סיכונים (להלן: כללי "באזל 2").

הנחיות ועדת באזל מושתתות על שלושה רבדים, כדלקמן:

- **הנדבך הראשון -** לפיו נדרשים התאגידים הבנקאיים, להקצות הון כנגד סיכוני אשראי, סיכוני שוק וסיכונים תפעוליים, באחת מהגישות הבאות:

- "הגישה הסטנדרטית" - לפיה, תתבצע הקצאת ההון בהתאם למשקולות שיקבע הפיקוח על הבנקים ובהתבסס על דירוגים של סוכנויות דירוג חיצוניות מאושרות.

- "גישת דירוגים פנימית בסיסית" - FIRB, לפיה נדרשים הבנקים לאמוד את סיכון האשראי על בסיס מודל פנימי הכולל הסתברות לכשל אשראי (PD).
- "גישת דירוגים פנימית מתקדמת"- AIRB, המבוססת גם היא על מודל פנימי, הכולל בנוסף להסתברות לכשל (PD) - גם אומדן של ההפסד הצפוי בהתרחש הכשל (LGD), והיקף חשיפת האשראי בעת ארוע הכשל (EAD).

- **הנדבך השני -** כולל התייחסות לסיכונים שאינם מפורטים בנדבך הראשון ומפרט כללים לבדיקת נאותות ההון שהוקצה לסיכונים השונים בהתאם לתהליך הערכת סיכונים פנימי שייערך על ידי הבנק: INTERNAL CAPITAL ADEQUACY ASSESSMENT PROCESS - (ICAAP).
- **הנדבך השלישי -** לפיו נדרשים התאגידים הבנקאיים להרחיב את הדיווח לציבור בדבר הסיכונים הכרוכים בפעילות הבנק, באופן שיאפשר לציבור להבין טוב יותר את מכלול הסיכונים להם חשוף הבנק והאופן בו מנוהלים סיכונים אלו ("משמעת שוק").

במטרה ליישם את כללי "ועדת באזל" כאמור, פרסם בנק ישראל ביום 31.12.2008 הוראת שעה בנושא זה, שהוחלפה מאוחר יותר על ידי שורת הוראות ניהול בנקאי תקין (מס' 211 - 201), המהוות את מכלול מסגרת העבודה ליישום כללי "באזל 2" במערכת הבנקאית בישראל. כללי "באזל 2" יושמו החל מיום 31 בדצמבר 2009 והיו בתוקף עד ליום 31 בדצמבר 2013.

(2) כללי "באזל 3"

בעקבות המשבר הפיננסי והכלכלי שהתחולל בשנת 2007 ולאחריה - במהלכו נחשפה המערכת הבנקאית העולמית להפסדי מסחר ואשראי מערכתיים שלא היה ביכולתה לספוג (בעוצמה שכפתה על המערכת הציבורית להתערב, בסופו של דבר, באמצעות הזרמה חסרת תקדים של נזילות, הון וערבויות - במטרה למנוע מחנק אשראי ונזילות, שעלולים היו לערער את הכלכלה הריאלית), החליטה "ועדת באזל" לערוך רפורמה מקיפה בכללים הקיימים לניהול סיכונים, באמצעות חיזוק כללי ההון והנזילות הגלובליים, במטרה לשפר את יכולת המגזר הבנקאי לספוג זעזועים הנגרמים ממצבים של לחצים פיננסיים או כלכליים מכל מקור שהוא, ולהקטין בכך את הסיכון לזליגת משברים עתידיים מהמגזר הפיננסי למגזר הריאלי.

בחודש דצמבר 2010 פרסמה "ועדת באזל" את המלצותיה לחבילת הרפורמות במסמך ל"מסגרת פיקוחית גלובלית לחיזוק המערכת הבנקאית" (להלן: כללי "באזל 3").

המסמך כולל הנחיות שנועדו לשפר את ניהול הסיכונים והממשל התאגידי ולחזק את הגילוי והשקיפות של התאגידים הבנקאיים, ובכללן:

- **שיפור באיכות בסיס ההון -** באמצעות צמצום המרכיבים הנכללים ברובד הראשון של ההון, שיתבסס בעיקר על הון מניות ועודפים.
- **חיזוק "כיסוי הסיכון" -** באמצעות אימוץ כללים חדשים למדידת השפעת סיכוני צד נגדי בחישוב יחס הלימות ההון, לרבות: חיזוק דרישת ההון בגין סיכוני אשראי של צד נגדי, שימוש במבחני קיצון בחישוב דרישת ההון בגין סיכוני אשראי של צד נגדי, הקצאת הון בגין הפסדים פוטנציאליים שעלולים להיווצר בגין הידרדרות איכות האשראי של הצד הנגדי, ומתן תמריץ לתאגידים הבנקאיים להגדיל את היקף העסקאות במכשירים נגזרים המבוצעות עם "צדדים נגדיים מרכזיים".

- **קביעת מגבלות ל"יחס מינוף"** - במטרה לצמצם את המינוף במערכת הבנקאית ולקבוע מדידה פשוטה ובלתי תלויה של מרכיב זה, שתשלים את המדידה מבוססת הסיכון (ראה הרחבה בסעיף 4 להלן).
- **הקטנת "פרו - מחזוריות" וקביעת כריות "אנטי מחזוריות"** - באמצעות הקצאת "כריות בטחון" ונקיטת צעדים רגולטוריים שיפחיתו את הצורך בביצוע מהלכים סימולטניים זהים בעת משבר, על ידי משתתפי השוק, הפוגעים ביציבות בצורה משמעותית.
- **הפחתת "סיכון מערכת"** - באמצעות קביעת סטנדרטים גבוהים יותר לספיגת הפסדים לקבוצות בנקאיות מסוימות שסווגו כ"בנקים חשובים מערכתית".
- **קביעת "תקן נזילות גלובלי"** - באמצעות תקנים בינלאומיים לניהול סיכון הנזילות, שיתייחסו הן לניהול הנזילות לטווח קצר, והן לטווח הבינוני והארוך (ראה הרחבה בסעיף 5 להלן).

בהמשך לפרסום המלצות "ועדת באזל", כאמור, פרסם בנק ישראל ביום 30.5.2013 תיקונים להוראות ניהול בנקאי תקין מס' 205 - 201, 208 ו- 211, הכוללים הנחיות חדשות שנועדו להטמיע את העקרונות שנכללו במסמך "ועדת באזל", ומהוות מסגרת עבודה חדשה למדידה וניהול סיכונים (להלן: כללי "באזל 3"), כדלקמן:

- הוחמרו הקריטריונים להכרה במרכיבי הון שייכללו במסגרת ההון ב"רובד הראשון" והם יכללו בעיקר: הון מניות, עודפים וקרנות הון (לרבות פרמיה על מניות).
- נוסף רובד הון: "רובד ראשון נוסף", שיכלול מכשירי חוב הוניים צמיתים (ואפשרות לפדיון מוקדם רק לאחר שחלפו חמש שנים לפחות ממועד הנפקתם, בכפוף לקבלת אישור מוקדם מבנק ישראל), הכוללים מנגנונים ל"ספיגת הפסדים", לרבות:
  - הפסקת תשלומי ריבית למחזיקים במכשיר, לפי שיקול דעתו הבלעדי של התאגיד הבנקאי המנפיק, מבלי שהפסקת התשלום תוגדר כ"אירוע כשל".
  - המרה אוטומטית של מכשיר החוב למניות, בכל עת ש"יחס ההון העצמי ברובד הראשון", ירד מתחת לשיעור של 7%, או לאחר שהתקבלה הודעת המפקח על הבנקים, לפיה המרת מכשיר החוב למניות הכרחית לשמירת יציבות התאגיד הבנקאי המנפיק (אירוע "אי קיימות").
- בוטלה האבחנה הקיימת בכללי "באזל 2", בין שני סוגי ההון ב"רובד השני" ("רובד שני" ו- "רובד שני עליון"). לפיכך, יכלול ההון ברובד השני רובד אחד בלבד.

  בנוסף, הוחמרו הקריטריונים להכרה במכשירי חוב הוניים שהונפקו על ידי התאגיד הבנקאי, כ"מרכיבי הון ברובד השני", כדלקמן:
  - המכשירים יונפקו לתקופה של חמש שנים לפחות ויהיו ניתנים לפדיון מוקדם רק לאחר שחלפו חמש שנים ממועד הנפקתם (בכפוף לקבלת אישור מוקדם מבנק ישראל).
  - המכשיר יכלול מנגנונים ל"ספיגת הפסדים", שיאפשרו המרה אוטומטית למניות בכל עת ש"יחס ההון העצמי ברובד הראשון" יפול מתחת לשיעור של 5%, או לאחר שהתקבלה הודעת המפקח על הבנקים, לפיה המרת מכשיר החוב למניות הכרחית לשמירת יציבות התאגיד הבנקאי המנפיק (אירוע "אי קיימות").

  מאידך, הותר לתאגידים הבנקאיים לכלול במסגרת מרכיבי ההון ב"רובד השני" גם את יתרת ה"הפרשה להפסדי אשראי המחושבת על בסיס קבוצתי" (ובתנאי שהסכום שייכלל בהון, כאמור, לא יעלה על 1.25% מנכסי הסיכון המשוקללים בגין סיכוני אשראי, כהגדרתם בהוראות).

- הוחמרו ההתאמות הפיקוחיות בגין אמצעי ההון, ונוספו מרכיבים נוספים שינוכו מההון ב"רובד הראשון", לרבות:
  - התאמות חשבונאיות בגין סיכון האשראי של הבנק (DVA), שנכללו בשווי ההוגן של ההתחייבויות בגין מכשירים נגזרים.
  - מיסים נדחים לקבל שמימושם מתבסס על הרווחיות העתידית של התאגיד הבנקאי.
  - "עודף מיסים נדחים" המוגדר כיתרת המיסים הנדחים לקבל (בשל הפרשי עיתוי), העולה על 10% מההון ב"רובד הראשון" (בכפוף להוראות המעבר - ראה הרחבה להלן).
- נקבעו יחסי הלימות הון מזעריים שיהיה על התאגידים הבנקאיים לקיים (בכפוף להוראות מעבר, שיפורטו להלן), כדלקמן:
  - יחס ההון העצמי ברובד הראשון - לא יפחת משיעור של 9% (לפרטים נוספים באשר להרחבת מגבלה זו במסגרת התיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 329 שפורסם ביום 28 בספטמבר 2014 - ראה סעיף (3) להלן) .
  - יחס הלימות ההון הכולל - לא יפחת משיעור של 12.5%.
- בנוסף, כוללים התיקונים שפורסמו על ידי בנק ישראל, כאמור: "הוראות מעבר" שיאפשרו אימוץ הדרגתי של ההנחיות החדשות שנכללו בהוראה - בכל הנוגע להחמרת הקריטריונים להכרה בהון, ולניכוי מההון, כדלקמן:
  - הדרישה לקיום יחסי הלימות הון מינימליים, כאמור לעיל, תידחה - ותיכנס לתוקף החל מיום 1.1.2015.
  - הדרישות לניכוי "עודף מיסים נדחים", יופעלו בהדרגה בשנים 2017 - 2014 (להלן: "תקופת המעבר") ויאומצו במלואן החל מיום 1.1.2018. האימוץ ההדרגתי יכלול ניכוי חלק מסוים בלבד מ"עודף המיסים הנדחים" (כהגדרתו בהוראה), והכרה בחלקו האחר כ"נכס סיכון".
  - מאחר שכתבי ההתחייבות שהונפקו על ידי התאגידים הבנקאיים בעבר, אינם עומדים בקריטריונים להכרה כמרכיב הון ב"רובד השני" (מכיוון שאינם כוללים מנגנון לספיגת הפסדים), נכלל בהוראת המעבר, מנגנון לאימוץ הדרגתי של הקריטריונים להכרה בהון פיקוחי לגבי כתבי התחייבות אלה, שיופעל בשנים 2021 - 2014 (להלן: "תקופת המעבר"), לפיו - כתבי ההתחייבות יוכרו בחלקם כ"הון ברובד השני" בתקופת המעבר, בשיעורים הולכים ופוחתים, עד לביטולם המלא בתום תקופת המעבר.
  - ההפחתה הצפויה בהון העצמי של התאגידים הבנקאיים בגין אימוצם בעתיד של כללי המדידה החדשים בנושא: "זכויות עובדים" (ראה ביאור 1ה'(2) בדוחות הכספיים), תידחה ותיפרס בחלקים שווים לאורך התקופה שממועד יישום ההנחיות החדשות ועד ליום 1 בינואר 2018.

התיקונים להוראות הניהול הבנקאי התקין, המפורטות לעיל, נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2014. הבנק מיישם את ההנחיות שנכללו בתיקונים להוראה, כאמור, ממועד כניסתן לתוקף.

(3) תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 329 בנושא: "דרישת הון נוספת"

בשנים האחרונות נרשמו עליות משמעותיות במחירי הדיור בישראל, שלוו בגידול מואץ בהיקף ההלוואות לדיור ובמשקלן בתיק האשראי של התאגידים הבנקאיים.

להערכת בנק ישראל, התפתחויות אלו (שהתרחשו בין היתר, על רקע סביבת הריבית הנמוכה השוררת בשנים האחרונות במשק הישראלי), הגדילו את הסיכונים הגלומים בתיקי האשראי של התאגידים הבנקאיים.

במטרה לתת מענה להתפתחויות אלו (ובהמשך למגבלות אחרות שהוטלו בעבר על שוק ההלוואות לדיור), פרסם בנק ישראל ביום 28 בספטמבר 2014 תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 329, במסגרתו נקבעה לכל אחד מהתאגידים הבנקאיים דרישת הון עצמי מינימלית נוספת (מעבר למגבלה הקיימת בשיעור של 9%, כאמור), בשיעור המהווה 1% מהיקף תיק ההלוואות לדיור של כל אחד מהתאגידים הבנקאיים. דרישת ההון העצמי הנוספת תיכנס לתוקף ביום 1 בינואר 2015 ותיושם בהדרגה במשך שמונה רבעונים רצופים עד ליום 1 בינואר 2017.

מתחשיב שנערך על ידי הבנק, המבוסס על נתוני תיק ההלוואות לדיור של הבנק ליום 31.12.2014, עולה שההנחיות החדשות צפויות להגדיל את דרישת ההון העצמי המינימלית של הבנק ליום 1.1.2017 בכ- 0.16% (כ- 0.02% לרבעון, החל מיום 1.4.2015).

(4) קביעת "יחס מינוף"

בחודש דצמבר 2010 פורסמו המלצות "ועדת באזל" לחבילת רפורמות בתחום ניהול הסיכונים, הכוללת הנחיות שנועדו לשפר את ניהול הסיכונים והממשל התאגידי ולחזק את הגילוי והשקיפות של התאגידים הבנקאיים.

להערכת ועדת באזל, התפתחות המשבר הפיננסי העולמי שפרץ בשנת 2008, נגרמה בין היתר, בשל עודפי מינוף מאזניים וחוץ מאזניים שנצברו בתאגידים הבנקאיים לפני המשבר. בעיצומו של המשבר, נאלצו הבנקים לצמצם את עודפי המינוף באמצעות מימוש נכסים, תוך ירידת מחירים.

פעולות אלו גרמו להגדלת הפסדי התאגידים הבנקאיים, ופגיעה בהונם העצמי וביכולתם לספק אשראי. לפיכך, במסגרת המלצות "ועדת באזל" שפורסמו בחודש דצמבר 2010, נכללה המלצה לקביעת מגבלה ל"יחס המינוף".

ביום 14 בינואר 2014 פרסמה ועדת באזל הנחיות באשר לקביעת "יחס המינוף", לרבות התייחסות לתהליך עתידי לניטור התוצאות המתקבלות בגין יחס זה, עד לקביעת מגבלות מחייבות.

"יחס המינוף" הוגדר על ידי "ועדת באזל" כיחס שבין "מדידת ההון" ל"מדידת החשיפה", כמפורט להלן:

- **"מדידת ההון"** הוגדרה כ"הון העצמי ברובד הראשון", לרבות השפעת הוראות המעבר שנקבעו.
- **"מדידת החשיפה"** הוגדרה כסכום החשיפות הבאות:
  - **חשיפה מאזנית:** הוגדרה כסך הנכסים הכלולים בדוחות הכספיים, לרבות בטחונות לנגזרים ולעסקאות מימון ניירות ערך, למעט נכסים מאזניים בגין נגזרים ובגין מימון עסקאות בניירות ערך.

- **חשיפה לנגזרים:** הוגדרה כ"עלות השיחלוף" של חוזה הנגזר, בצירוף הסכום בגין חשיפה פוטנציאלית עתידית של הנגזר במשך התקופה שנותרה עד לסיום החוזה (ADD ON).
- **חשיפה לעסקאות מימון ניירות ערך:** לרבות הסכמי רכש חוזר, הסכמי מכר חוזר, עסקאות שאילה והשאלת ניירות ערך ועסקאות הלוואות מרווח.
- **פריטים חוץ מאזניים:** חשיפה זו תמדד בגישת המרה ל"שווה ערך אשראי", באמצעות שימוש במקדמי המרה לאשראי (CCF), כמפורט בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 203.

לדעת ועדת באזל, "יחס המינוף" הינו יחס שקוף שאינו מבוסס סיכון וניתן לחישוב מהיר ופשוט. יחס זה נועד להוות מדידה משלימה ואמינה לדרישות ההון מבוססות הסיכון ויסייע להגבלת הצטברות מינוף עודף במערכת הבנקאית באמצעות הוספת מדידה פשוטה ואובייקטיבית.

בעקבות פרסום הנחיות ועדת באזל כאמור, החל בנק ישראל בהיערכות ליישום יחס זה במערכת הבנקאית בישראל. במסגרת היערכות זו הפיץ בנק ישראל ביום 20 אוקטובר 2014 מסמך, הכולל דרישה לביצוע סקר השפעה כמותית (QIS) ולחשב את יחס המינוף בכל אחד מהבנקים בהתאם להנחיות שנכללו בטיוטת המסמך, בהתייחס לנתונים הכספיים המוצגים בדוחות הכספיים ליום 30.9.2014. תוצאות הסקר ידווחו לפיקוח על הבנקים עד ליום 30.12.2014 (מאוחר יותר לאחר פרסום הבהרות נוספות בנושא זה, האריך בנק ישראל את המועד לקבלת נתוני סקר ההשפעה הכמותי עד ליום 11.1.2015).

הבנק הגיש את נתוני הסקר במועד שנקבע להגשתו. על פי תוצאות הסקר שנערך על ידי הבנק כאמור (המבוסס בחלקו על אומדנים), עולה שיחס המינוף בבנק ליום 30.9.2014 הסתכם בכ- 6.8%.

עד כה טרם פורסם נוסח מחייב לדרישת בנק ישראל.

(5) הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 221 בנושא: "יחס כיסוי הנזילות"

בעקבות המשבר הפיננסי והכלכלי שהתחולל בשנת 2007 במהלכו נחשפה המערכת הבנקאית העולמית לקשיי נזילות חריפים שלא היה ביכולתה לספוג (ובעקבותיהם נאלצו הבנקים המרכזיים להתערב באמצעות הזרמה חסרת תקדים של נזילות, הון וערבויות), ובהמשך לחבילת הרפורמות בתחום ניהול הסיכונים שפורסמה על ידי "ועדת באזל" בחודש דצמבר 2010 במסגרת מסמך: "מסגרת פיקוחית גלובלית לחיזוק המערכת הבנקאית" (כללי "באזל 3"), הכולל בין היתר הנחיות לקביעת "תקן נזילות גלובלי" - פרסמה "ועדת באזל" בחודש ינואר 2013 מסמך בנושא: "יחס כיסוי הנזילות וכלי ניטור לסיכון הנזילות".

המסמך נועד לשפר את עמידות פרופיל הנזילות לטווח קצר של התאגידים הבנקאיים ולאפשר להם לספוג זעזועים הנגרמים ממשברים פיננסיים או כלכליים, בתקופה של חודש קלנדרי, באמצעות החזקת מלאי הולם של "נכסים נזילים איכותיים".

בהמשך למסמך זה, פרסם בנק ישראל ביום 28.9.2014 הוראת ניהול בנקאי תקין חדשה (מס' 221), בנושא: "יחס כיסוי הנזילות", המיישמת את העקרונות שנקבעו במסמך "ועדת באזל".

בבסיס ההוראה עומדת קביעה לפיה יידרשו התאגידים הבנקאיים לשמר "יחס כיסוי נזילות" (המוגדר כיחס שבין "מלאי הנכסים הנזילים האיכותיים", לסך תזרים המזומנים היוצא, נטו, בתקופה עתידית של 30 יום) - שלא יפחת מ- 100%.

ההוראה קובעת כללים הן באשר ל"מלאי הנכסים הנזילים האיכותיים", והן באשר ל"תזרים המזומנים היוצא, נטו, בתקופה עתידית שלא תפחת מ- 30 יום", כדלקמן:

- **מלאי נכסים נזילים איכותיים -** הוגדר כ"נכסים פיננסיים לא משועבדים הניתנים להמרה למזומן בקלות ובמהירות בשווקים הפרטיים". ההוראה קובעת כללים לשקלול הנכסים הפיננסיים המוחזקים על ידי התאגידים הבנקאיים, לצורך הגדרתם כ"נכסים נזילים איכותיים", כדלקמן:
  - נכסים נזילים ברמה 1 - כגון: מזומנים בקופות, פקדונות בבנק ישראל וניירות ערך של ממשלת ישראל - ישוקללו במשקל של: 100%.
  - נכסים נזילים ברמה 2 - כגון: השקעה באגרות חוב של ממשלות שנקבע להם משקל סיכון בשיעור של 20%, (לצורך חישוב "נכסי הסיכון") - ישוקללו במשקל של 85%, ואגרות חוב קונצרניות סחירות (בדירוג: "A+" - "A") שישוקללו במשקל של 50%.
- **תזרים מזומנים יוצא, נטו בתקופה של 30 יום -** הוגדר כתזרים המזומנים היוצא הצפוי, בניכוי סך תזרים המזומנים הנכנס הצפוי, בתרחיש קיצון מוגדר, בתקופה עתידית של 30 יום. חישוב התזרימים היוצאים הצפויים, הנובעים מפרעון פקדונות - מבוסס על התזרימים החוזיים בגין פקדונות אלו, בניכוי "הנחות מיחזור" שנקבעו בהוראה, כדלקמן:
  - תזרימים יוצאים הנובעים מפרעון פקדונות של מפקידים פיננסיים - ישוקללו ללא "הנחת מיחזור".
  - תזרימים יוצאים הנובעים מפרעון פקדונות של תאגידים לא פיננסיים - ישוקללו בשיעור של 40% ("הנחת מיחזור" בשיעור של 60%).
  - תזרימים מפרעון פקדונות של אנשים פרטיים ועסקים קטנים (כהגדרתם ב"ועדת באזל") - ישוקללו בשיעורים של 20% - 3% ("הנחת מיחזור" בשיעור של 97% - 80%).

בנוסף, כוללת ההוראה הנחיות לשקלול תזרימי מזומנים יוצאים בשל התחייבויות לא מחייבות למתן אשראי לציבור (בשיעורים שבין 10% - 5%), ומאידך הנחיות לשקלול תזרימי מזומנים נכנסים בשל פרעון אשראי הנפרע כסדרו (בשיעור של 50%).

ההנחיות שנכללו בהוראה ייכנסו לתוקף ביום 1 באפריל 2015.

יצוין כי הנחיות אלו מהוות מודל המבוסס על עקרונות מחמירים יותר (בדרך כלל), ביחס למודלים ששימשו את התאגידים הבנקאיים למדידת "יחס הנזילות המזערי" עד ליום 31.12.2013. לפיכך, נכללו בהוראה מנגנוני מעבר שיאפשרו לתאגידים הבנקאיים לאמץ בהדרגה את המגבלות שנקבעו בטיוטת ההוראה כדלקמן:

- במועד יישום ההוראה (1.4.2015) יידרשו התאגידים הבנקאיים לקיים "יחס כיסוי נזילות", שלא יפחת מ- 60%.
- שיעור ההקלה יפחת מדי שנה, עד לביטולה המלא של ההקלה ביום 1.1.2017.

במסגרת ההיערכות ליישום ההוראה נדרשו התאגידים הבנקאיים על ידי בנק ישראל לערוך סקר השפעה כמותית (Q.I.S), המיישם את ההנחיות שנכללו בהוראה על נתוני הבנק ליום 31.12.2013.

הבנק נערך ליישום ההנחיות שנכללו בהוראה במועד שנקבע לכניסתה לתוקף. מאומדנים ראשוניים שנערכו על ידי הבנק, המבוססים על סקר ההשפעה הכמותית שבוצע, כאמור, נראה כי להנחיות אלו לא תהיה השפעה מהותית על פעילות הבנק.

ב. הנדבך הראשון

הבנק מודד את הסיכונים שנכללו בנדבך הראשון (סיכוני אשראי, שוק, וסיכונים תפעוליים), בהתאם להנחיות שנכללו בהוראות הניהול הבנקאי התקין שפורסמו על ידי בנק ישראל (המיישמות את ה"גישה הסטנדרטית", שנכללה בהמלצות "ועדת באזל").

בהמשך ליעדי הלימות ההון שנכללו בהוראות בנק ישראל, כאמור, קבע דירקטוריון במהלך שנת 2014 מגבלות באשר ליחסי ההון המינמליים שיהיה על הבנק לקיים (לפי כללי "באזל 3"), כדלקמן:

- ביום 17.11.2014 קבע הדירקטוריון מגבלה, לפיה - יחס ההון העצמי של הבנק ברובד הראשון - לא יפחת משיעור של 9.2%.
- ביום 28.1.2014 קבע הדירקטוריון מגבלה, לפיה- יחס הלימות ההון הכולל של הבנק לא יפחת משיעור של 12.5%.

מגבלות אלו תואמות את היעדים שנקבעו על ידי בנק ישראל לתאגידים הבנקאיים החל מיום 1.1.2015, ואילך (לרבות דרישת ההון הנוספת בגין ההלוואות לדיור).

יחסי הלימות ההון של הבנק (המחושבים לפי כללי "באזל 3") הסתכמו ליום 31.12.2014, כדלקמן:

- יחס ההון העצמי ברובד הראשון - 10.7% (ליום 1.1.2014, המבוסס על חישוב "פרופורמה" - 10.6%).
- יחס הלימות ההון הכולל - 14.6% (ליום 1.1.2014, המבוסס על חישוב "פרופורמה" - זהה).

ג. הנדבך השני

הנדבך השני מהווה תהליך פנימי להערכת הלימות ההון ולקביעת אסטרטגיה להבטחת הלימות ההון (ICAAP). התהליך נועד להבטיח החזקת הון הולם על ידי התאגידים הבנקאיים, שיתמוך בכל הסיכונים הגלומים בעסקיהם וקיום תהליכים נאותים לניהול סיכונים. התהליך יכלול, בין היתר: קביעת יעדי הון, תהליכי תכנון הון ובחינת מצב ההון במגוון תרחישי קיצון. תהליך זה ייסקר ויוערך על ידי הפיקוח על הבנקים (תהליך SREP), במטרה לקבוע אם ההון ויעדי ההון שהגדיר התאגיד הבנקאי - נאותים, ולדרוש צעדי תיקון (במידת הצורך), לרבות - חיזוק המשל התאגידי וניהול הסיכונים והבקרות הפנימיות (לרבות דרישה לתוספת הון). הבנק מבצע באופן שוטף תהליך הערכה עצמית להלימות ההון הנדרשת (ICAAP), במסגרתו נבחנת רמת ההון הנדרשת לבנק בכדי לתמוך במכלול הסיכונים הגלומים בפעילותו.

- **תרחישי קיצון**

במסגרת תהליך הסקירה הפיקוחי נבדק, בין היתר השימוש שעושה התאגיד הבנקאי במבחני הקיצון, לצורך הערכת רמת ההון הנדרשת. לפיכך, פרסם בנק ישראל ביום 5.1.2010 מסמך המנחה את הבנקים לערוך מבחני קיצון, כחלק אינטגרלי מניהול הסיכונים הפנימי.

לדעת בנק ישראל, מבחני הקיצון מהווים כלי משלים בתהליך ניהול הסיכונים ומספקים אינדיקציה באשר להון שיידרש לבנק לצורך ספיגת הפסדים שיווצרו במקרה של זעזועים גדולים.

הנחיות בנק ישראל מבוססות על מסמך עקרונות לניהול ופיקוח על מבחני קיצון שפורסם על ידי הוועדה הבינלאומית לפיקוח על הבנקים (BCBS), הכולל עקרונות באשר למטרות מבחני הקיצון, ניהולם ויישומם.

בנוסף, הוטל על התאגידים הבנקאיים לכלול במבחני הקיצון את כל מגוון הסיכונים ותחומי הפעילות של התאגיד הבנקאי, להעריך בשיטתיות את ישימות ואפקטיביות התרחישים שנכללו במבחני הקיצון (לרבות התכנית להפחתת הסיכונים), ולתעד את המדיניות והנהלים באשר למבחני קיצון אלו. בנוסף, הוטל על הדירקטוריון וההנהלה להעמיק את מעורבותם בנושא זה.

הנחיית בנק ישראל כוללת התייחסות לשלושה תחומים, המהווים להערכת בנק ישראל את גורמי הסיכון העיקריים במערכת הבנקאית, כדלקמן:

(1) **סיכון האשראי** - להערכת בנק ישראל חשיפת המערכת הבנקאית להתממשות סיכון זה, הינה האיום העיקרי ליציבות המערכת הבנקאית. לפיכך, נדרשים התאגידים הבנקאיים לכלול במבחני הקיצון תרחישים המתייחסים להידרדרות באיכות תיק האשראי (לרבות עליה במשקל האשראי ללווים בעייתיים ועליה בשיעור ההפרשות להפסדי אשראי בגין אשראי זה) ותרחישים המתייחסים לעליה בשיעורי הריבית של הלוואות לדיור שניתנו בריבית משתנה והשפעתה על נטל החוב של הלווים וכושר ההחזר שלהם.

(2) **סיכון הריבית** - מבחני הקיצון יכללו מגוון תרחישים המתייחסים, בין היתר, לתזוזת עקום הריבית בכל שלושת מגזרי ההצמדה בשיעורים של עד 300 נקודות בסיס, והשפעתם על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק.

(3) **סיכון שער החליפין** - מבחני הקיצון יכללו מגוון תרחישים של שינויים בשערי החליפין בשיעור שבין %(10-) ל- %20, והשפעתם על הון הבנק.

- **תהליך "ICAAP"**

הבנק מבצע תהליך הערכה עצמית תקופתית להלימות ההון הנדרשת (ICAAP), במסגרתו נבחנת הלימות ההון הנדרשת לבנק בכדי לתמוך במכלול הסיכונים הגלומים בפעילותו.

במסגרת התהליך נערך מיפוי של מכלול הסיכונים הגלומים בפעילות הבנק ומוכן "מסמך ICAAP" (בתדירות שנתית), המפרט את המתודולוגיה להקצאת ההון הנדרשת בגין חשיפה לסיכונים שלא נלקחו בחשבון במסגרת חישוב יחס הלימות ההון, על פי הנדבך הראשון, כמפורט להלן:

- היבטים נוספים של חשיפה לסיכונים שנכללו כבר בנדבך הראשון, כגון: סיכון אשראי של צד נגדי וכו'.
- גורמי סיכון שלא נכללו במסגרת הנדבך הראשון, כגון: סיכוני ריכוזיות לווים, סיכוני נזילות, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכוני סליקה וכו'.
- גורמי סיכון "איכותיים", כגון: סיכוני ציות, סיכוני מוניטין, סיכונים משפטיים (לרבות "איסור הלבנת הון") וסיכונים אסטרטגיים.
- גורמי סיכון הנגזרים מחשיפה אפשרית לתרחישי קיצון.

כחלק בלתי נפרד מביצוע התהליך, נדרשו התאגידים הבנקאיים לערוך סקירה בלתי תלויה של תהליך הערכת הלימות ההון. התהליך נבחן בתדירות שנתית על ידי הביקורת הפנימית של הבנק, במקביל לעדכון תהליך ההערכה העצמית של הלימות ההון.

הדירקטוריון אישר את העקרונות לביצוע תהליך ההערכה העצמית להלימות ההון הנדרשת- שגובשו על ידי הבנק ונכללו ב"מסמך ICAAP" כאמור, לרבות השיטות למיפוי הסיכונים והמתודולוגיה לחישוב הקצאת ההון הנדרשת בגין סיכונים אלו.

במסגרת התהליך להערכת הלימות ההון הנדרשת, ממופים מוקדי הסיכון בבנק, לרבות חשיפת הבנק למוקדי סיכון אלו ונבדקים האמצעים הנדרשים להפחתתם. במסגרת תהליך זה, בוצעו על ידי הבנק בשנת 2014 הפעולות הבאות:

- הוחלט על שיפור איכות הבקרות בחטיבות האשראי ובחטיבה הפיננסית, באמצעות הוספת בקרים ובאמצעות הקמת יחידת בקרה בחטיבה הקמעונאית.
- צומצמה החשיפה לסיכוני ציות, באמצעות הוספת קציני ציות בחטיבה הקמעונאית .
- נערכו סקרי סיכונים תפעוליים וסקרי תשתיות הכוללים היבטי הלבנת הון, ציות והמשכיות עסקית.
- שולבה התייחסות לגורמי סיכון בתוכניות העבודה בבנק.
- אושר מסמך מדיניות בנושא: "בחינת תרחישים ועריכת מבחני קיצון".

בהמשך לאמור לעיל, ולאור האומדנים לגבי הקצאת ההון הנוספת שתידרש לבנק בכדי לתמוך במכלול הסיכונים הגלום בפעילותו (שנכללה ב"מסמך ICAAP"), כאמור, קבע הדירקטוריון ביום 25.1.2011 מגבלה, לפיה - יחס הלימות ההון של הבנק, לא יפחת משיעור של 13%.

ליום 31.12.2014 מסתכם יחס הלימות ההון של הבנק, בשיעור של 14.6% (1.1.2014 - זהה).

ד. מידע נוסף לגבי ניהול הסיכונים בבנק ("הנדבך השלישי")

"הוראות באזל" כוללות דרישות גילוי איכותיות וכמותיות מפורטות לגבי ניהול הסיכונים בתאגיד הבנקאי (ה"נדבך השלישי" ב"הוראות באזל").

במקביל לפרסום הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 211 - 201 המהוות את מכלול מסגרת העבודה ליישום שני הנדבכים הראשונים בהנחיות "ועדת באזל", פורסמה על ידי בנק ישראל ביום 13 באוקטובר 2009, הוראת שעה בנושא: "יישום דרישות הגילוי הנכללות בנדבך 3 של באזל", הכוללת הנחיות להרחבת הגילוי האיכותי והכמותי בנושא: "ניהול סיכונים" בדוחות כספיים, כמפורט להלן.

בפרק זה נכלל חלק מהמידע והנתונים שגילויים נדרש בהוראת השעה, כאמור (יתרת המידע שנדרש על פי הוראת השעה נכללה בחלקים אחרים של הדוח השנתי). לפיכך, ובמטרה לרכז, את מלוא המידע הנדרש על פי הוראת השעה, במקשה אחת - נכללה בסעיף 8 לפרק זה, טבלה - הקושרת בין דרישות הגילוי של ההוראה, לבין הפרקים או הביאורים בדוח השנתי שבהם נכלל המידע הנדרש.

(1) תחולת היישום

(א) שם חברת האם

הבנק נשלט על ידי בנק דיסקונט לישראל בע"מ (להלן: "בנק דיסקונט"), המחזיק במלוא הבעלות והשליטה בבנק. בנק דיסקונט הינו תאגיד בנקאי (כמשמעותו ב"חוק הבנקאות") העומד בראש "קבוצת דיסקונט" (שהינה הקבוצה הבנקאית שבה נכלל הבנק), ולפיכך הוראות בנק ישראל בנושא זה חלות גם על החברה האם.

(ב) הבדלים בין בסיס האיחוד ("החשבונאי"), לבין בסיס האיחוד הפיקוחי

ההנחיות ב"הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 201", מחייבות את התאגידים הבנקאים לנהל את הסיכונים השונים ולמדוד אותם על בסיס מאוחד. עם זאת, הוראות בנק ישראל באשר לישויות שייכללו בבסיס מדידה זה, שונות מכללי חשבונאות מקובלים, כמפורט להלן:

- **הוראות בנק ישראל ("כללי באזל 3"):**
  - ההוראה חלה על התאגיד הבנקאי וחברות הבת המאוחדות שלו.
  - נכסי הסיכון הנמדדים לצורך יישום ההוראה כוללים את נכסי הבנק ונכסי חברות הבת שלו (הכלולים במאזן התאגיד הבנקאי), על בסיס מאוחד.
  - השקעה בתאגידים בנקאיים (שאינה במניות), בשיעור שאינו עולה על 10% מהונם העצמי - תנוכה מההון.
  - השקעה במניות רגילות של תאגידים בנקאיים, בשיעור שאינו עולה על 10% מהון הבנק המחזיק - תשוקלל כנכס סיכון בהתאם למקדם הסיכון של התאגיד הבנקאי.
  - השקעה בתאגיד בנקאי בשיעור העולה על 10% מהונו העצמי ברובד הראשון - תנוכה מההון ברובדים השונים, לפי הנחיות ספציפיות שנכללו בהוראה.
  - השקעה במניות רגילות של תאגיד פיננסי בשיעור העולה על 10% מהונו, תנוכה מההון העצמי ברובד הראשון (כאשר סכום ההשקעה עולה על 10% מההון העצמי ברובד הראשון של הבנק המחזיק), או תשוקלל כנכס סיכון בשיעור של 250% (כאשר סכום ההשקעה נופל מ- 10% מההון העצמי ברובד הראשון).
  - השקעה בתאגיד פיננסי (שאינה במניות), כשהחזקות הבנק בתאגיד עולות על 10% מהון התאגיד הפיננסי - תנוכה מההון.
  - השקעה במכשירי הון פיקוחיים ברובד השני של תאגידים בנקאיים או של תאגידים פיננסיים שלא אוחדו - תנוכה מההון ברובד השני.
  - עודף השקעה בתאגידים ריאליים, שאינם תאגידים פיננסיים, בשיעור העולה על 20% מאמצעי השליטה שלהם - ישוקלל כנכס סיכון בשיעור של 1,250%.
- **כללי חשבונאות מקובלים:**
  - הדוחות הכספיים של הבנק, על בסיס מאוחד, כוללים את הדוחות הכספיים של הבנק בצירוף דוחותיהן הכספיים של חברות בת: חברות מוחזקות שלתאגיד המדווח יש שליטה בזכויות ההצבעה שלהן, במישרין או בעקיפין.
  - לאף אחת מהחברות המוחזקות שאוחדו בדוחות הכספיים של הבנק ליום 31.12.2014, כאמור - לא היתה פעילות משמעותית בשנת הדיווח.

- השקעה במניות של חברות כלולות (לרבות תאגידים ריאליים), נכללה במאזן הבנק על בסיס השווי המאזני בסעיף "השקעות בחברות מוחזקות".
- השקעה בחברות מוחזקות אחרות נכללה בדוחות הכספיים על בסיס השווי ההוגן ומוצגת בסעיף "ניירות ערך".

• ליום 31.12.2014 לא החזיק הבנק בחברות מוחזקות המאוחדות באיחוד יחסי, כהגדרתן בהוראות ניהול בנקאי תקין.

(ג) איסורים או מגבלות משמעותיות על העברת כספים או הון פיקוחי בקבוצה

• **הקבוצה:**

עבירות ההון בקבוצה מהווה נדבך חשוב בכל הנוגע לתכנון ההון ולהפחתת עלויות הגיוס בקבוצה בכלל, ובבנק בפרט.

• **הבנק:**

ניתן להעביר הון פיקוחי בין הבנק לחברות אחרות בקבוצה, באחד מהמסלולים הבאים:

- גיוס הון (ראשוני או משני) מהחברה האם, או מחברות אחרות בקבוצה.
- תשלום דיבידנד לחברה האם.

מערכת ההסכמים בין הבנק ליתר החברות בקבוצה, והוראות החוק החלות עליהן, אינן מטילות כל מגבלה על הבנק ויתר החברות בקבוצה, בנושא זה. יצוין בהקשר זה כי בשנים 2013 ו- 2014 חילק הבנק דיבידנד לבעלי מניותיו (החברה האם) כדלקמן:

- 2014: 45 מיליון ש"ח.
- 2013: 120 מיליון ש"ח.

הדירוג הגבוה שניתן להתחייבויות הבנק (דירוג מנפיק: "AA", ודירוג כתבי התחייבות נדחים: "AA-", שעודכן לאחרונה על ידי חברת הדירוג ביום 24.12.2014, ומהווה שיפור של דרגה אחת ביחס לדירוג שנקבע להתחייבויות הבנק אשתקד) זהה לזה שניתן לחברה האם ומאפשר לבנק לספק את צרכי ההון המשני שלו מבלי להסתייע בחברה האם או בחברה אחרת בקבוצה. לפיכך, התכניות העתידיות של הבנק לגיוס הון משני אינן כוללות, בשלב זה, הנפקת הון משני לאחת מהחברות בקבוצה.

(2) הון

(א) פרטים לגבי מכשירי ההון של הבנק

ההון המשמש בחישוב יחס הלימות ההון של הבנק כולל את הרכיבים הבאים:

- הון מניות נפרע.
- קרנות הון.
- עודפים.
- רווח כולל אחר מצטבר (המהווה "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה, לפי השווי ההוגן").
- כתבי התחייבות נדחים (שזכויותיהם נדחות בפני תביעותיהם של כל הנושים האחרים בבנק).

(ב) להלן פרטים על רכיבי ההון בבנק:[2]

	"באזל 3"		"באזל 2"
	31.12.2014	1.1.2014[1]	31.12.2013
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
1. הון ברובד הראשון			
• ההון העצמי	**2,026**	**1,931**	1,931
• הבדלים בין הון עצמי להון ברובד הראשון	**-**	**-**	(74)
סה"כ הון ברובד הראשון לפני התאמות פיקוחיות	**2,026**	**1,931**	1,857
• התאמות פיקוחיות:			
- מיסים נדחים לקבל	**(4)**	**(4)**	-
- השקעה בהון תאגידים פיננסיים שלא אוחדו	**(2)**	**(2)**	(5)
- התאמות פיקוחיות אחרות	**(1)**	**(7)**	-
	(7)	**(13)**	(5)
סך הכל הון ברובד הראשון	**2,019**	**1,918**	1,852
2. הון ברובד השני			
• מכשירים פיקוחיים	**517**	**517**	646
• הפרשות וקרנות הון	**213**	**203**	90
הון ברובד השני לפני ניכויים	**730**	**720**	736
• ניכויים מההון ברובד השני	**-**	**-**	(4)
סך הכל הון ברובד השני	**730**	**720**	732
הון כולל כשיר	**2,749**	**2,638**	2,584

3. להלן פרטים באשר להשפעת הוראות המעבר על יחס ההון ברובד הראשון:

	כללי "באזל 3"	
	31.12.2014	1.1.2014
	%	%
• יחס ההון ברובד הראשון - לפני השפעת הוראות המעבר	**10.6**	**10.5**
• השפעת הוראות המעבר[3]	**0.1**	**0.1**
יחס ההון ברובד הראשון - לאחר השפעת הוראות המעבר	**10.7**	**10.6**

1. הנתונים מבוססים על חישוב "פרופורמה" הנגזר מנתוני הבנק ליום 31.12.2013.
2. מידע מפורט באשר למרכיבים שנכללו בהון הפיקוחי ומאפייניהם נכלל באתר האינטרנט של הבנק www.Mercantile.co.il.
3. לפרטים נוספים באשר להשלכות הנגזרות מיישום כללי החשבונאות החדשים בנושא "זכויות עובדים", ביום 1 בינואר 2015, על יחס ההון העצמי ברובד הראשון והשפעת הוראות המעבר על יחס זה: ראה ביאור 13ב(5) בדוחות הכספיים.

(3) הלימות ההון

- **גישת הבנק להערכת הלימות ההון הנדרשת**

(א) הוראות בנק ישראל

- על פי הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 201 (כללי "באזל 3"), נדרשו התאגידים הבנקאיים (ובכללם הבנק), לשמר יחס הלימות הון ברובד הראשון שלא יפחת מ- 9%.
- לאור הגידול המואץ שנרשם בשנים האחרונות בהיקף ההלוואות לדיור, שהגדילו להערכת בנק ישראל את הסיכונים הגלומים בתיקי האשראי של התאגידים הבנקאיים בישראל, פרסם בנק ישראל ביום 28.9.2014 תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 329, במסגרתו נקבעה לכל אחד מהתאגידים הבנקאיים דרישת הון עצמי מינימלית נוספת (מעבר למגבלה בשיעור 9% שנקבעה כאמור), בשיעור המהווה 1% מהיקף תיק ההלוואות לדיור של כל אחד מהתאגידים הבנקאיים.

  הדרישה תיכנס לתוקף ביום 1.4.2015, ותיושם בהדרגה במשך שמונה רבעונים רצופים, עד ליום 1.1.2017. דרישת ההון הנוספת צפויה להגדיל את דרישת ההון המינימלית בבנק (בהתבסס על היקף ההלוואות לדיור בבנק ליום 31.12.2014, בשיעור של כ- 0.16% (כ- 0.02%- לרבעון החל מיום 1.4.2015, ועד ליום 1.1.2017).
- במסגרת התיקון להוראת ניהול בנקאי תקין 201, שפורסמה ביום 30.5.2013, ומהווה חלק ממסגרת העבודה לאימוץ כללי "באזל 3", נדרשו התאגידים לקיים יחס הלימות הון כולל (המחושב על פי כללי "באזל 3"), בשיעור של 12.5% לפחות, ולעמוד בו עד ליום 1 בינואר 2015, לכל המאוחר.

(ב) הערכת הלימות ההון הנדרשת לבנק נגזרת מהגורמים הבאים:

- המגבלות שנקבעו על ידי בנק ישראל ודירקטוריון הבנק, כמפורט לעיל.
- יחס הלימות ההון הנוכחי על פי כללי המדידה שנקבעו בהוראות ניהול בנקאי תקין מס' 211 - 201.
- תיאבון הסיכון של הבנק ממנו נגזרות תכניות העבודה העסקיות של הבנק, המתווה את ההתפתחות הצפויה בנכסי הסיכון של הבנק.
- אומדנים לגבי התפתחות הרווחיות בבנק (בניכוי תשלומי דיבידנד צפויים).
- המגבלות והקריטריונים החדשים להכרה בכתבי התחייבות כ"הון ברובד השני" (לרבות יישום הוראות המעבר להכרה בכתבי ההתחייבות שהונפקו בעבר, כמרכיב ב"הון ברובד השני" בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 299).
- הערכה לגבי דרישות הון נוספות בגין סיכונים הגלומים בפעילות הבנק, שלא נכללו בנדבך הראשון של "מסגרת העבודה (במסגרת "תהליך ICAAP"), לרבות בחינת השלכותיהם של תרחישי קיצון שונים על הלימות ההון של הבנק (ראה סעיף ג' לעיל).
- ההשלכות הנובעות מיישום כללי החשבונאות האמריקאיים בנושא:"זכויות עובדים" על ההון העצמי של הבנק.

  בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 299 - רווחים או הפסדים אקטואריים שנזקפו להון העצמי של הבנק (במסגרת יישום כללי החשבונאות החדשים), יוכרו בהדרגה כ"מרכיב הון פיקוחי" במסגרת "כללי באזל", בתקופת מעבר המתחילה ביום 1.1.2014 ומסתיימת ביום 1.1.2018.

(ג) תהליך הערכה עצמית

בנוסף, הבנק מקיים תהליך, במסגרתו נבחנת רמת ההון העצמי הנדרשת לבנק בכדי לתמוך במכלול הסיכונים הגלום בפעילותו. תוצאות ההערכה נכללות ב"מסמך ICAAP" שנידון בדירקטוריון הבנק בתדירות שנתית.

בעקבות הערכות אלו נקבעה על ידי הדירקטוריון ביום 25.1.2011 מגבלה, לפיה, יחס הלימות ההון הכולל של הבנק (במונחי "באזל 2"), לא יפחת משיעור של 13%.

לאור המגבלות שנקבעו על ידי בנק ישראל באשר ליחס הלימות ההון שיהיה על הבנקים לשמר במסגרת יישום כללי "באזל 3", קבע הדירקטוריון במהלך שנת 2014, מגבלות כמותיות ליחסי הלימות ההון שיהיה על הבנק לשמר (במונחי "באזל 3"), כדלקמן:

- ביום 17.11.2014 קבע הדירקטוריון מגבלה, לפיה יחס "ההון העצמי של הבנק ברובד הראשון" לא יפחת משיעור של 9.2%.
- ביום 28.1.2014 קבע הדירקטוריון מגבלה, לפיה יחס הלימות ההון הכולל של הבנק לא יפחת משיעור של 12.5%.

יצוין, בהקשר זה כי ליום 31.12.2014 מהווים כתבי ההתחייבות הנדחים שהנפיק הבנק 25.6% בלבד מ"ההון הראשוני", לעומת מגבלה בשיעור של 50% שנקבעה על ידי בנק ישראל - המהווה "תת ניצול" של המסגרת המכסימלית המותרת להנפקת כתבי התחייבות נדחים בסך של כ- 495 מיליון ש"ח.

"תת ניצול" זה של מסגרת הגיוס המכסימלית המותרת, כאמור, עשוי לאפשר לבנק לגשר על פערים שעשויים להתרחש בעתיד בין הערכת הלימות ההון הנדרשת, ליחס הלימות ההון הקיים - באמצעות גיוס הון משני (ככל שהנפקת הון משני זה, תעמוד במגבלות ובקריטריונים החדשים, שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202).

- להלן נתונים לגבי נכסי הסיכון בגין סיכוני אשראי (כהגדרתם בהוראות בנק ישראל) ודרישת ההון בגינם, בחתך ישויות (במיליוני ש"ח):

	כללי "באזל 3"		כללי "באזל 2"	
	31.12.2014		31.12.2013	
סוג הישות	נכסי סיכון	דרישת ההון[1]	נכסי סיכון	דרישת ההון[1]
ריבונויות	**29**	**3**	54	5
סקטור ציבורי	**183**	**16**	137	12
תאגידים בנקאיים	**588**	**53**	795	72
תאגידים	**8,154**	**734**	7,965	717
בבטחון נדל"ן מסחרי	**926**	**83**	936	84
קמעונאיות ליחידים	**2,088**	**188**	1,541	139
עסקים קטנים	**2,709**	**244**	2,447	220
הלוואות לדיור	**1,290**	**116**	1,144	103
נכסים אחרים	**1,057**	**95**	723	65
סך הכל	**17,024**	**1,532**	15,742	1,417
סיכון CVA	**12**	**1**	-	-
סה"כ נכסי סיכון אשראי	**17,036**	**1,533**	15,742	1,417

1. דרישת ההון חושבה על פי שיעור של 9% מנכסי הסיכון

- סך כל נכסי הסיכון בגין סיכוני השוק ליום 31.12.2014 הנמדדים על פי "הגישה הסטנדרטית" מסתכם ב- 15 מיליון ש"ח ודרישת ההון[1] בגינם מסתכמת בסך 1 מיליון ש"ח (31.12.2013: 94 מיליון ש"ח, ו- 9 מיליון ש"ח, בהתאמה).
- סך כל נכסי הסיכון בגין הסיכון התפעולי, ליום 31.12.2014 הנמדדים על פי ה"גישה הסטנדרטית" מסתכם ב- 1,837 מיליון ש"ח, ודרישת ההון[1] בגינם מסתכמת בסך 165 מיליון ש"ח (31.12.2013: 1,820 מיליון ש"ח, ו- 164 מיליון ש"ח בהתאמה).
- להלן נתונים לגבי החשיפה הכוללת של הבנק (כהגדרתה בהוראות בנק ישראל). (במיליוני ש"ח)

	כללי "באזל 3"		כללי "באזל 2"	
	31.12.2014		31.12.2013	
הרכב החשיפה הכוללת	נכסי סיכון	דרישת ההון[1]	נכסי סיכון	דרישת ההון[1]
חשיפה לסיכון אשראי	**17,036**	**1,533**	15,742	1,417
חשיפה לסיכון שוק	**15**	**1**	94	9
חשיפה לסיכון תפעולי	**1,837**	**165**	1,820	164
סך נכסי הסיכון	**18,888**	**1,699**	17,656	1,590

1. דרישת ההון חושבה על פי שיעור של 9% מנכסי הסיכון.

- להלן נתונים לגבי התפלגות יחס הלימות ההון בבנק ובחברות המאוחדות שלו:

	כללי "באזל 3"		כללי "באזל 2"
	31.12.2014	1.1.2014	31.12.2013
	%	%	%
יחס הון ברובד הראשון	**10.7**	10.6	10.5
יחס הון "ליבה"	**10.7**	10.6	10.5
יחס הון כולל	**14.6**	14.6	14.6

(4) מניות - גילוי לגבי פוזיציות בתיק הבנקאי

- **אסטרטגיות ותהליכים**

כעקרון, הבנק נמנע - בדרך כלל, מהשקעה במניות בתיק הבנקאי. ליום 31.12.2014 כולל התיק הבנקאי ארבעה סוגי מניות:

- החזקה בשיעור של 31% מאמצעי ההון בחברה כלולה:"תפנית דיסקונט - ניהול תיקי השקעות בע"מ", העוסקת בניהול תיקי השקעות ללקוחות בקבוצת "דיסקונט".
- השקעה בקרנות הון סיכון - המתמחות בהשקעה בהון ובמתן אשראי ל"חברות הזנק" בתחום ה"היי טק".
- החזקות ריאליות בחברת א.י. אמריקה ישראל בע"מ (בשיעור של 14.8%).
- החזקות ריאליות בחברת "צ.י.ם - שירותי ספנות משולבים בע"מ" (בשיעור של 0.65%).

- **המבנה הארגוני של פונקצית ניהול הסיכונים**

ככלל, "מרכז ניירות ערך" (הכפוף ל"חטיבה הפיננסית") הינו האורגן האחראי על השקעות בניירות ערך בכלל, ובמניות בפרט.

לפיכך, מנהל מרכז ניירות ערך ומנהל החטיבה הפיננסית נמנים על "הפורום הפיננסי המצומצם", המהווה את הגוף האחראי על ניהול סיכוני השוק בקו ההגנה הראשון.

עם זאת, מכיוון שחלק מההשקעות במניות הכלולות בתיק הבנקאי, נובעות מעסקאות אשראי שבוצעו על ידי החטיבה העסקית-מסחרית, או שהן מהוות תחליף לעסקאות אשראי של הבנק - הוטלה האחריות לניהול הסיכון בקו ההגנה הראשון בגין השקעות אלו - על האגף העסקי, בחטיבה העסקית מסחרית של הבנק.

האחריות לניהול הסיכונים בקו ההגנה השני בגין הסיכונים הנובעים מחשיפת הבנק להשקעות במניות - הוטלה על החטיבה לניהול סיכונים.

- **האופי וההיקף של המערכות למדידת ודיווח על סיכון מניות**

הבנק נעזר במערכת מידע ייעודית לניהול ומדידת ניירות ערך סחירים הכלולים ב"תיק הבנקאי" וב"תיק למסחר". המערכת מפיקה נתונים המתייחסים הן לעלות המופחתת של ניירות הערך, והן לשוויים ההוגן.

עם זאת, מאחר ומרבית המניות הכלולות ב"תיק הבנקאי" של הבנק ליום 31.12.2014 אינן סחירות, לא נכללות השקעות אלו במערכת המידע הייעודית. הדיווח לגבי השווי ההוגן של מניות אלו (המהוות ברובן השקעות בקרנות הון סיכון), מתבסס על דוחותיהן הכספיים של הקרנות.

לאור היקף החשיפה הנמוך של הבנק להשקעה במניות ומאחר ותיק המניות של הבנק כלול בתיק הבנקאי ולא בתיק הסחיר, הבנק אינו מודד חשיפה לסיכוני שוק בגין השקעותיו במניות. בנוסף, לא נכללות ההשקעות במניות במדידת ערך ה- VAR, מכיוון שהשקעות אלו אינן מהותיות.

- **מדיניות הגידור והפחתת החשיפה לסיכון מניות**

מדיניות הבנק לגבי הפחתת החשיפה לסיכון מניות מבוססת על קביעת מגבלות להשקעה במניות בתיק הבנקאי. על פי מגבלות שנקבעו בעבר, לא תעלה השקעת הבנק במניות של חברות טכנולוגיה, לרבות השקעות בקרנות הון סיכון, על סך של 7.5 מיליון דולר.

בהמשך לכך, הוגדרה מגבלה נוספת, לפיה - השקעת הבנק במניות של חברות ישראליות ב"תיק למסחר", לא תעלה על 3% מאמצעי ההון של הבנק.

בדיקת חשיפת הבנק לסיכוני המניות והאפקטיביות של מדיניות הגידור נערכת באופן שוטף על ידי החטיבה העסקית-מסחרית בבנק, ומפוקחת על ידי הדירקטוריון בתדירות רבעונית.

- **סוגי המניות בתיק הבנקאי**

כאמור, התיק הבנקאי של הבנק כולל ארבעה סוגי מניות:

- השקעה בחברה לניהול תיקי השקעות.
- השקעה בשש קרנות הון סיכון, המשקיעות בחברות הזנק שונות בתחום ה"היי טק". ההשקעה בקרנות אלו מהווה תחליף למתן אשראי לעסקים הנמצאים בשלבי הקמה ללא מחזור הכנסות, ולפיכך אינם עומדים בקריטריונים לקבלת אשראי בנקאי.
- השקעה בחברה ריאלית (בתחום הנדל"ן), במטרה לגוון את שימושי הבנק ולקבלת תשואה הולמת.

- החזקה בשיעור של 0.65% מאמצעי ההון של חברת "צ.י.ם - שירותי ספנות משולבים בע"מ" (להלן: "החברה"), מכח הנפקה שביצעה החברה במסגרת הסדר חוב שנחתם בין החברה לבנק (כמו גם עם בעלי חוב אחרים), בשנת 2014.

- **המדיניות והטיפול החשבונאי בהחזקות במניות**

להלן פרטים לגבי הטיפול החשבונאי במניות הכלולות בתיק הבנקאי של הבנק:

- ההשקעה בקרנות הון סיכון מוצגת על בסיס העלות.
במקרים בהם היה השווי ההוגן נמוך מעלות ההשקעה בקרנות, ערך הבנק הפרשה לירידת ערך בגין השקעה זו. ההפרשה בגין ירידת הערך נזקפה לדוח הרווח והפסד.
- ההשקעה בחברת "א.י. אמריקה ישראל בע"מ", מוצגת על בסיס השווי ההוגן.
- ההשקעה בחברת "תפנית - דיסקונט ניהול תיקי השקעות בע"מ", מוצגת על בסיס השווי המאזני.
- ההשקעה בחברת "צ.י.ם - שירותי ספנות משולבות בע"מ", מוצגת על פי הערכת ההנהלה, שאינה עולה על שוויה ההוגן.

- **גילוי כמותי**

- להלן נתונים לגבי עלות המניות בתיק הבנקאי והשווי ההוגן שלהן:

	31.12.2014	31.12.2013
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
עלות	**23**	19
התאמה לשווי הוגן*	**-**	-
שווי הוגן**	**23**	19

* בגין מניות אלו נערכה הפרשה לירידת ערך בעלת אופי שונה מזמני המסתכמת ליום 31 בדצמבר 2014 בסך של 10 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2013 - זהה).

** נתוני השווי ההוגן ליום 31.12.2014 אינם כוללים יתרות המבוססות על מחיר מצוטט בבורסה (31.12.2013 - זהה).

- להלן נתונים לגבי התפלגות ההשקעות במניות, בחתך סחירות:

	31.12.2014	31.12.2013
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
השקעות לא סחירות	**23**	19
השקעות סחירות	**-**	-
סך הכל	**23**	19

- **דרישת ההון בגין פוזיציות בתיק הבנקאי**

	31.12.2014	31.12.2013
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
א. מניות שסווגו כ"נכסי סיכון"		
מניות שסווגו לתיק הזמין למכירה:		
- קרנות הון סיכון	**-**	-
- חברה ריאלית	**1**	1
- תאגיד פיננסי*	**2**	-
סך הכל	**3**	1
ב. מניות שנוכו מההון*	**-**	7

* מהווה השקעה בחברה כלולה

(5) חשיפות הקשורות לסיכון של צד נגדי

- **אסטרטגיות ותהליכים**

הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים מהווה חלק מניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, וכוללת פעילות עם לקוחות הבנק ועם תאגידים בנקאיים. הפעלת מכשירים פיננסיים נגזרים חדשים ושינוי במדיניות החשיפה של הבנק לגבי מכשירים פיננסיים נגזרים, מתבצעת לאחר אישור ועדת ניהול הסיכונים ודירקטוריון הבנק.

במהלך העסקים הרגיל מבצע הבנק עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים כמתווך וכסוחר עבור לקוחותיו וכמשתמש סופי עבור עצמו. בפעילותו כמתווך חשוף הבנק לסיכוני אשראי של צד נגדי העולים מהפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים, וכן לסיכונים הנובעים מאחריותו כמתווך.

בפעילותו כסוחר מנהל הבנק את הסיכונים הנובעים מהשינויים בשערי החליפין של המטבעות (סיכוני בסיס) ואת סיכוני האשראי של הצד הנגדי הנובעות מהפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים, יחד עם הסיכונים האמורים המיוחסים למכשירים פיננסיים אחרים.

פעילות הבנק כ"משתמש סופי" מבוצעת, בעיקר, במטרה לגדר את חשיפת הבנק לסיכוני שוק, ובכללם "חשיפת בסיס" (הנובעת מפעילות במקורות ושימושים במטבעות שונים), ו"חשיפת ריבית" (המתהווה בכל עת שמתקיים פער בין משך החיים הממוצע (מח"מ) של התקבולים העתידיים הנגזרים מנכסי הבנק, לבין מח"מ התשלומים העתידיים הנגזר מהתחייבויות הבנק).

המסגרות (תקרת היקף כספי) עבור כל אחד מסוגי המכשירים המופעלים על ידי הבנק, אושרו על ידי הדירקטוריון בהתחשב בסיכונים הגלומים בפעילות זו. במסגרת הפעילות במכשירים אלו נערכת בקרה שוטפת למניעת חריגה מהמגבלות שנקבעו על ידי הדירקטוריון.

בנוסף, נקבעו על ידי הבנק מגבלות נוספות באשר לסיכון זה, המתייחסות להיקפן המצרפי של פוזיציות לקוחות חדר העסקאות - בחתך מטבע (לרבות התייחסות לסחירות המטבע).

במסגרת ניהול הסיכונים בתחום הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים, נערך באגף הפיננסים מסמך מדיניות בנושא: "ניהול סיכוני אשראי של צד נגדי", שאושר לאחרונה על ידי הדירקטוריון ביום 26.11.2013.

- **המבנה הארגוני של פונקציות ניהול הסיכונים**

קביעת המדיניות בכל הנוגע לסיכוני אשראי של צד נגדי ו"סיכוני שוק", הכרוכים בפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים, נמצאת באחריות דירקטוריון הבנק. הנהלת הבנק נושאת באחריות ליישום המדיניות ולפיתוח תהליכים לזיהוי, מדידה, מעקב ושליטה בסיכונים אלה. מנהל החטיבה הפיננסית, מר ציון בקר, מונה כמנהל סיכוני "צד נגדי".

הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים מבוצעת על ידי יחידת המסחר בחדר העסקאות (Front Office), הכפוף ארגונית לחטיבה הפיננסית.

כמו כן כפופות לחטיבה הפיננסית היחידות הבאות:

- יחידת הבקרה (MIDDLE OFFICE).
- יחידת תפעול ורישום חשבונאי (BACK OFFICE).

הסיכונים הכרוכים בפעילות חדר העסקאות מנוטרים ומבוקרים על ידי הגורמים הבאים:

- המתודולוגיה למדידת סיכוני אשראי של צד נגדי וסיכוני שוק, נקבעת על ידי החטיבה הפיננסית, ונבחנת על ידי חטיבת ניהול הסיכונים.
- בדיקת החשיפות לסיכוני אשראי של צד נגדי ללקוחות הבנק ועמידה במגבלות שנקבעו לחשיפות אלו, נערכת על ידי יחידת ה-MIDDLE OFFICE, בתדירות יומית.
- בדיקת החשיפות לסיכוני בסיס ועמידה במגבלות שנקבעו לחשיפות אלו, נערכת ע"י יחידת ה-MIDDLE OFFICE.
- הבדיקות לגבי החשיפות לסיכוני אשראי של צד נגדי בעסקאות עם בנקים ולסיכוני ריבית ועמידה במגבלות שנקבעו לחשיפות אלו, נערכות ע"י יחידת ה- BACK OFFICE.

- **מערכות מדידה ודיווח על סיכון**

מדידת החשיפות לסיכוני צד נגדי מתבצעת בעזרת מערכות מידע, כמפורט להלן:

- מערכת מידע לדיווח על חשיפה לסיכוני אשראי של צד נגדי, המספקת נתונים לגבי המסגרת שאושרה לצד הנגדי לעומת הפוזיציה הקיימת, בהתאם למתודולוגיה שאושרה. מערכות חדר העסקאות מאפשרות קבלת מידע ב"זמן אמת" של חשיפות האשראי של הלקוחות המבצעים פעילות עם חדר העסקאות.
- מערכת מידע לדיווח על חשיפה לסיכוני ריבית.
- מערכת מידע לדיווח על חשיפה לסיכוני בסיס.
- מערכת מידע לדיווח על הנפח המצטבר של העסקאות בסוגי המכשירים הנגזרים השונים, לצורך בדיקת חריגה מהמגבלות שנקבעו.

- **חשיפה לסיכונים**

הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים כרוכה בגורמי סיכון מיוחדים ובכללם סיכוני אשראי של צד נגדי, סיכוני שוק וסיכוני נזילות, כדלקמן:

סיכוני אשראי של צד נגדי - הסכום הנקוב של העסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים אינו משקף בהכרח את סיכון האשראי שלהן. סיכון האשראי הינו השווי ההוגן של המכשיר הנגזר ומהווה את ההפסד המירבי שעלול להיגרם לבנק, אם הצד הנגדי לא יעמוד בתנאי העסקה וזאת לאחר ניכוי הסכמי קיזוז ברי אכיפה, ובהנחה שהביטחונות הקיימים חסרי ערך.

בניגוד לחשיפת הבנק לסיכון אשראי באמצעות מתן הלוואה, שבה התאגיד הבנקאי המלווה נושא לבדו בסיכון להפסד, סיכון אשראי של צד נגדי הנובע מביצוע עסקה במכשירים נגזרים, יוצר סיכון לשני הצדדים: הן משום שערך השוק של העסקה יכול להיות חיובי או שלילי לכל אחד מהצדדים לעסקה והן משום שערך השוק אינו ודאי, ועשוי להשתנות בכל תקופת העסקה, בהתאם לתנודות במחירי השוק העומדים בבסיס העסקה.

הבנק קובע מסגרות ספציפיות ללקוחות הפועלים במכשירים פיננסיים נגזרים. חשיפת האשראי הנגרמת בגין פעילות זו מבוקרת באופן שוטף, כמקובל לגבי מסגרות אשראי אחרות. חשיפת האשראי נקבעת על פי חשיפת האשראי הנוכחית בתוספת חשיפה עתידית.

חשיפת האשראי הנוכחית נמדדת (בעסקאות שבהן צפוי לצד הנגדי הפסד, או שלצד הנגדי קיימת התחייבות), על פי מודלים כלכליים מקובלים:

- בעסקאות אקדמה (FORWARD) ו- SWAP: על פי שיטת היוון תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים.

- באופציות אשר אינן נסחרות בבורסה: על פי מודל BLACK AND SCHOLES.
- באופציות הנסחרות בבורסה: לפי שיטת התרחישים הנהוגה בבורסה לניירות ערך בת"א.

החשיפה העתידית (ADD ON) משקפת חשיפה פוטנציאלית אפשרית, עד למועד פקיעת העסקה, ומחושבת כשיעור מהערך הנקוב של העסקה.

חשיפת אשראי של צד נגדי בגין פעילות במכשירים פיננסיים נגזרים מתווספת לחבות הלקוח ומהווה חלק בלתי נפרד ממסגרת האשראי ומיתרת האשראי. הבטחונות הנדרשים מהלקוח בעת קביעת מסגרת האשראי משמשים, בדרך כלל, גם להבטחת חשיפת האשראי הנובעת מפעילותו במכשירים פיננסיים נגזרים.

המסגרות לפעילות עם תאגידים בנקאיים נקבעות, בין היתר, בהתחשב בדירוג שנקבע לתאגיד על ידי מוסדות דירוג בינלאומיים מקובלים, ובהתאם למדינה בה פועל הבנק.

סיכון השוק - בגין עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים זהה במהותו לסיכון השוק בגין מכשירים פיננסיים אחרים, תוך התאמות נדרשות הנובעות מאופיים השונה של מכשירים אלו. הבנק מנהל את סיכוני השוק בגין מכשירים פיננסיים נגזרים, במסגרת הניהול הכולל של הנכסים וההתחייבויות הפיננסיים.

סיכון נזילות - נובע מהחשש שלא ניתן יהיה לסגור את החשיפה במהירות, על ידי סילוקה במזומן או על ידי יצירת חשיפה הפוכה. סיכון זה קיים בעיקר בעסקאות שהסחירות שלהן נמוכה, או שאינן נסחרות בבורסות, או בשווקים מוסדרים. להערכת הנהלת הבנק, בהתחשב בחלקו של הבנק בפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים במערכת הבנקאית, הבנק יכול לסגור את הפוזיציות שלו במכשירים פיננסיים נגזרים במהירות ולכן אין הוא חשוף לסיכון נזילות משמעותי בגין פעילות זו. עם זאת, הבנק מיישם מדיניות שמרנית בנושא זה, לרבות קביעת מגבלות על פערי הנזילות בכל מגזר הצמדה - לאור קשיים מערכתיים המתרחשים מעת לעת בתחום זה.

- **מדיניות גידור והפחתת חשיפה לסיכונים**

- הפחתת סיכון האשראי של צד נגדי נערכת בהתאם למדרג סמכויות שנקבע על ידי הבנק. השיטות להפחתת סיכון האשראי של צד נגדי, כוללות:

א. אישור מסגרת החשיפה ללקוחות, בהתאם למאפייני העסקאות המבוקשות על ידי הלקוח, כושר ההחזר שלו, טיב הבטחונות שהועמדו על ידו ושיקול הדעת של גורם האשראי המוסמך לכך.

ב. עדכון הלקוח, באמצעות הגורמים העסקיים, לגבי שיעור ניצול מסגרת האשראי ולגבי כיסוי הבטחונות הנדרש בגינה, לרבות דרישה להשלמת בטחונות, במקרה הצורך. על פי מערכת ההסכמים הקיימת, הבנק רשאי להפחית את החריגות ממסגרת האשראי, באופן כפוי, באמצעות סגירת פוזיציות.

ג. עריכת הסכמי קיזוז, נטו, עם צדדים נגדיים. הסכמים אלה מקנים לבנק יכולת משפטית לאכוף איחוד וקיזוז אוטומטיים של כל ההתחייבויות להעברת יתרות נכסים והתחייבויות במטבעות שונים, בין הצדדים, ביום ערך נתון, באמצעות החלפה של סכום יחיד כנגד כל ההתחייבויות, ברוטו.

בהתאם להסכמים אלה, נגזרים עם ערך חיובי יקוזזו עם נגזרים בעלי ערך שלילי, באופן שתשולם או תתקבל רק יתרת העסקאות, נטו.

ד. עריכת הסכמי קיזוז דו צדדי גם בעסקאות הנערכות עם תאגידים בנקאיים, שאושרו על ידי ISDA (האיגוד הבינלאומי לנגזרים ועסקאות החלף), או הסכמים העומדים בסטנדרטים המשפטיים של ISDA. ככלל, הבנק מתקשר בעסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים רק עם גופים מוסדיים החתומים על הסכמי ISDA. בנוסף, הבנק פועל לגידור סיכון "חשיפת אשראי צד נגדי" בעסקאות מהותיות במכשירים נגזרים, באמצעות חתימת על הסכמי CSA (המחייבים העמדת בטחונות להבטחת פרעון העסקה).

- גידור החשיפה לסיכוני ריבית מבוצע בעזרת חוזי החלפות פיננסיות על שיעור הריבית (I.R.S) ועסקאות FORWARD על שערי ריבית (F.R.A). הבקרה על האפקטיביות של גידורים אלה, מתבצעת באמצעות נתונים המתקבלים ממערכת מידע ייעודית ביחידת ה- BACK OFFICE, בתדירות שבועית.

- **מדיניות הגנה על בטחונות וקביעת הפרשות בגין הפסדי אשראי**

מדיניות הבנק בכל הקשור להגנה על הבטחונות שקיבל הבנק מהצד הנגדי לחוזה, כתנאי לביצוע העסקה במכשירים נגזרים, פורטה בפרק על סיכוני האשראי (ראה פרק 12 ב'(7), לעיל).

קביעת ההפרשות להפסדי אשראי בגין עסקאות במכשירים נגזרים, נבחנת במסגרת בדיקת מכלול הפעילות ופוזיצית האשראי של הלקוח.

- **השיטה שבה נעשה שימוש להקצאת הון כלכלי בגין סיכוני אשראי של צד נגדי**

הקצאת ההון הכלכלי בגין סיכון אשראי של צד נגדי, מבוססת על דרישות ההון שנקבעו בנדבך הראשון של "כללי באזל". הבנק מודד את נכסי הסיכון בגין חשיפת אשראי זו, על פי הכללים שנקבעו בהוראה בשיטת ה"חשיפה הנוכחית", לפיה מחושבת החשיפה כסיכום של חשיפת האשראי הנוכחית והחשיפה העתידית (ADD ON), המשקפת את תוספת החשיפה הפוטנציאלית להפסדי אשראי עד לפקיעת העסקה. סכום החשיפה העתידית מחושב כשיעור מהערך הנקוב של העסקה ומביא בחשבון את סוג נכס הבסיס של העסקה ומשך החיים שלה. הקצאת ההון בגין חשיפה זו, מחושבת בשיעור של 9% מנכסי הסיכון המשוקללים, כאמור. החל מיום 1.1.2014 נדרשו התאגידים הבנקאיים להקצות הון נוסף בגין הפסדי CVA (Credit Valuation Adjastments Losses) הנובעים מהתאמת הפוזיציות, לשווי השוק בגין השינויים שחלו באיכות האשראי של הצד הנגדי.

- **המדיניות בהתייחס לחשיפות סיכון "בכיוון השגוי"**

חשיפות לסיכון ב"כיוון השגוי", מוגדרות כחשיפות הנוצרות בגין עסקאות במכשירים נגזרים בהן מתקיים מתאם גבוה בין השווי ההוגן החיובי של העסקה, לבין ההסתברות לכשל אשראי של הצד הנגדי לעסקה.

חשיפות אלו נוצרות, בדרך כלל, כאשר הצד הנגדי לעסקה מבצע אותה למטרות ספקולטיביות ולא לחיסוי עסקי.

מרבית העסקאות במכשירים נגזרים בהם מתקשר הבנק אינן למטרות ספקולטיביות. במקרים בהם הבנק מתקשר בהסכמים לביצוע עסקאות במכשירים נגזרים למטרות ספקולטיביות, נכללות על ידי הבנק בקרות מפצות, לרבות: העמדת בטחונות ספציפיים על ידי הלקוח וקבלת הרשאה מראש לביצוע פעולת סגירת פוזיציה כפויה על ידי הבנק (STOP LOSS), כששיעור ההפסד בעסקה עולה על סף שנקבע מראש.

- **השפעה על סכום הבטחון שהבנק יידרש לספק במקרה של ירידה בדירוג האשראי שלו**

פעילות הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים כוללת, בין היתר, עסקאות הנערכות עם גופים מוסדיים (לרבות מוסדות פיננסיים זרים). התקשרויות אלו אינן מתבססות על דירוג האשראי של הבנק, מאחר והבנק לא דורג על ידי חברות דירוג בינלאומיות. לפיכך, מערכת ההסכמים שבין הבנק למוסדות הפיננסיים אינה כוללת התניה להשלמת בטחונות עקב שינויים בדירוג האשראי של הבנק.

- **היבטים חשבונאיים**

רוב נכסי הבסיס שחשיפתם לסיכוני שוק כאמור, כוסתה על ידי עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים, אינם סחירים. ההכנסות וההוצאות הנובעות מנכסים אלה נזקפות לדוח הרווח והפסד על בסיס צבירה, בעוד שתוצאות העסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים (שהוגדרו כ"עסקאות ALM"), מחושבות לפי השווי ההוגן (המהווה את שווי השוק - במכשירים נגזרים שיש להם שוק פעיל, או שווי המחושב על פי מודל - במכשירים נגזרים אחרים). לפיכך, לא מתקיימת הקבלה בין עקרונות הרישום החשבונאי של נכסי הבסיס והתוצאות הנובעות מהם, לבין העסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים בגין אותם נכסי בסיס שנכללו ב"עסקאות אחרות". הפרשים אלו (המהווים "הפרשי עיתוי"), הקטינו את "הכנסות המימון שאינן מריבית" של הבנק בשנת 2014 בסך של 39 מיליון ש"ח (בשנת 2013 - גידול בסך של 36 מיליון ש"ח).

לגבי היקף העסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים על סוגיהם השונים - ראה ביאור 18ד' בדוחות הכספיים. הכנסות המימון ממכשירים פיננסיים נגזרים מפורטות בביאור 22 בדוחות הכספיים.

- **נתונים כמותיים**

להלן נתונים לגבי השווי ההוגן של חוזים בגין מכשירים פיננסיים נגזרים:

	31.12.2014	31.12.2013
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
שווי הוגן ברוטו חיובי[1]		
נגזרי ריבית	**1**	2
נגזרי מט"ח	**24**	21
נגזרי מניות	**12**	7
נגזרי סחורות	**-**	-
סה"כ שווי הוגן ברוטו חיובי	**37**	30
חשיפת אשראי חוץ מאזנית פוטנציאלית[2]	**45**	30
הטבות קיזוז	**(25)**	(9)
חשיפת אשראי נוכחית לאחר קיזוז[3]	**57**	51

1. היתרה כוללת שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים פיננסיים נגזרים כהגדרתם בהוראות בנק ישראל, בניכוי שווי הוגן של מכשירים נגזרים סחירים הנסלקים במסלקת מעו"ף, או על ידי צד נגדי מרכזי, ובתוספת חשיפה הנובעת מסיכון אשראי של צד נגדי בגין פעילות לקוחות בבורסה המחושבת על פי כללי הבורסה.
2. חשיפת אשראי חוץ מאזנית פוטנציאלית בגין מכשירים נגזרים, מחושבת כמכפלה של סכום הקרן הרעיונית של תיק הצד הנגדי כולו, במקדם התוספת (ADD ON).
3. חשיפת אשראי נוכחית הינה השווי ההוגן החיובי של חוזים, לאחר שנלקחו בחשבון הטבות מהסכמי קיזוז בני אכיפה, מבלי להביא בחשבון מקדמי בטחון בשל תנודתיות במחיר, נזילות וכו'. הבנק אינו נוהג להקצות בטחונות ספציפיים בשל עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים.

(6) גילוי בגין התגמול בבנק

ביום 19 בנובמבר 2013 פורסמה על ידי בנק ישראל הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 301A, בנושא: "מדיניות התגמול בתאגיד הבנקאי". ההוראה מבוססת על מסמכי הפורום ליציבות פיננסית שפורסמו בשנת 2009 וקובעת הנחיות שנועדו להבטיח שהסדרי התגמול הנהוגים בתאגידים הבנקאיים יותאמו למסגרת ניהול הסיכונים ולמטרות ארוכות הטווח שלהם. בהמשך פרסם בנק ישראל ביום 26 בנובמבר 2013 הוראת שעה בנושא: "יישום דרישות גילוי לפי הנדבך השלישי של באזל - דרישות גילוי בגין תגמול". ההוראה נועדה לאפשר למשתתפים בשוק להעריך את איכות שיטות התגמול בתאגיד הבנקאי וכוללת דרישות גילוי המתייחסות להיבטים איכותיים וכמותיים של מדיניות התגמול בתאגיד הבנקאי, כמפורט להלן:

- **היבטים איכותיים:**

א. **מידע באשר לגופים המפקחים:**

- **הגוף המפקח על התגמול**

(1) "ועדת תגמול ומנהל" של הדירקטוריון הינה הגוף העיקרי המפקח על נושא התגמול.

(2) הרכב הועדה:

- נחום לנגנטל - יו"ר *
- שמואל זיו - זוסמן *
- חנן זלינגר *
- אלי חוטר
- ריאד חורי

---

* דירקטור חיצוני

(3) תפקידי הועדה וסמכויותיה:

- דיון במדיניות התגמול וגיבושה לצורך אישורה בדירקטוריון.
- דין בתנאי ההתקשרות של נושאי משרה.
- דיון בעקרונות התגמול של עובדים שאינם נושאי משרה.
- תכנון מדיניות התגמול ובדיקת אפקטיביות המדיניות ומנגנוני התגמול ביחס לדרישות שנכללו בהוראות.
- עריכת סימולציות באשר לתרחישים אפשריים שונים והשפעתם על מנגנוני התגמול.
- מעקב אחרי יישום מדיניות התגמול ותוכנית התגמול באמצעות קבלת דיווחים מפונקציות ניהול הסיכונים, הציות, הביקורת הפנימית ומשאבי אנוש.
- בדיקה תקופתית (בתדירות שנתית, לפחות) של מנגנון התגמול, השפעתו על פרופיל הסיכון של הבנק והתאמתו להוראות בנק ישראל, למטרות ולתיאבון לסיכון של הבנק.

- **פרטים באשר ליועצים חיצוניים שהועסקו על ידי הבנק**

במהלך גיבוש מדיניות התגמול ותכניות התגמול הפרטניות לנושאי משרה ועובדים מרכזיים, נעזרה ועדת התגמול והמנהל ביועצים חיצוניים, כדלקמן:

- סיגל דורון מומחית לשכר ותגמול - ייעצה לועדת התגמול והמנהלה ולדירקטוריון בגיבוש מדיניות התגמול ובניית תוכניות התגמול לנושאי המשרה ולעובדים מרכזיים.
- עו"ד טל עצמון, שותף במשרד עורכי דין: "גולדפרב, זליגמן ושות" - מומחה לתגמול ומיסוי, ייעץ לועדת תגמול ומנהל ולדירקטוריון לגבי היבטים משפטיים הכרוכים בגיבוש מדיניות התגמול.

- **תחולת מדיניות התגמול**

מדיניות התגמול של הבנק מתייחסת להיבטי תגמול קבוע (עבור נושאי משרה ועובדים מרכזיים) ולהיבטי תגמול משתנה (עבור נושאי משרה, עובדים מרכזיים ויתר עובדי הבנק).

מדיניות התגמול נכנסה לתוקף ביום אישורה (30.9.2014) ותיושם לגבי תהליכי אישור וחישוב תגמול משתנה, החל משנת 2014 ואילך (ראה הרחבה בנושא זה בהמשך).

היבטים אחרים הקשורים למדיניות התגמול (כגון: תגמול קבוע, ותשלומים הנובעים מסיום העסקה), יישמו לגבי עובדים מרכזיים ונושאי משרה שיאושרו החל מיום 30.9.2014, ואילך.

- **סוגי העובדים בבנק:**

(1) נושאי משרה בכירה, כוללים את העובדים הבאים:

- המנכ"ל.
- מנהלים בדרגת סמנכ"ל ומעלה.
- מנהלים הכפופים ישירות למנכ"ל.

קבוצת נושאי המשרה הבכירה בבנק מונה 11 עובדים.

(2) עובדים מרכזיים: כל העובדים העונים להגדרת "עובד מרכזי" - מכהנים כנושאי משרה בכירה.

ב. מידע המתייחס לתכנון ולמבנה תהליכי התגמול

- **המאפיינים העיקריים ויעדי תוכנית התגמול הוגדרו כדלקמן:**

מדיניות התגמול תכלול התייחסות לשכר, לתנאים הנלווים לשכר לתנאי סיום העסקה ולתגמול המשתנה ותכלול מרכיבים (לרבות יעדים ומגבלות) שישתלבו ויתמכו במדיניות הכוללת של הבנק, לרבות:

- תמיכה במימוש החזון, האסטרטגיה, השגת המטרות ויעדי הבנק הכלולים בתוכניות העבודה, בדגש על יעדים ארוכי טווח ובמסגרת התיאבון לסיכון ומדיניות ניהול הסיכונים של הבנק.
- הנעת המנהלים והעובדים לפעול ליצירת ערך כלכלי ארוך טווח לבנק וחיזוק המתאם בין מטרת עבודתם ובין יעדי הבנק.

- התאמת התגמול לתיאבון הסיכון של הבנק ולמסגרת ניהול הסיכונים שאושרה על ידי דירקטוריון הבנק.
- תמיכה בציות לחוקים, עמידה בהוראות רגולטוריות, מדיניות ונהלי הבנק, תוך שמירה על כללי ממשל תאגידי נאות.
- שמירה על יכולת תחרותית מול גופים אחרים בהיבטי גיוס ושימור כח אדם איכותי.
- יצירת קשר בין התגמול לבין ביצועי הבנק והביצועים האישיים של המנהלים והעובדים.
- יצירת איזון ראוי בין רכיבי התגמול המשתנה לבין רכיבי התגמול הקבוע - שיתמרץ להישגיות ומצוינות בביצועים, מחד - תוך הימנעות מנטילת סיכונים עודפים, מאידך.
- הבטחת תגמול ראוי לדרגים השונים בבנק בהתאם לתרומתם, רמת אחריותם והשפעתם היחסית על סביבת עבודתם.
- התאמת התגמול לסוג הפעילות, התפקיד, תחומי האחריות, המומחיות הניסיון המקצועי, הכישורים, הביצועים וההישגים של העובד.

• **תגמול פונקציות ניהול הסיכונים, הבקרה והביקורת:**
מדיניות התגמול בבנק קובעת כדלקמן:

- תגמול עובדים מרכזיים הנמנים על פונקציות ניהול הסיכונים הבקרה והביקורת, נקבע לפי סטנדרטים הלוקחים בחשבון את חשיבות ורגישות התפקידים.
- מדידת הביצועים של עובדים אלה תתבסס על השגת היעדים של הפונקציות בהן הם משמשים. לפיכך, התגמול לעובדים אלה לא יהיה תלוי בתוצאות העסקיות של התחומים העסקיים שאת פעולתם הם מנטרים, מבקרים או מפקחים, למעט כלל ביצועי הבנק.
- לאור האמור לעיל, מדדי הביצוע האישיים שנקבעו לעובדים אלה (ראה הרחבה להלן), כוללים יעדים בתחומי פעילותם המקצועית או הארגונית, בלבד.
- עם זאת, עובדים (שאינם עובדים מרכזיים), העוסקים בניהול סיכונים בקרה וביקורת, כפופים בדרך כלל להסדרי התגמול החלים על כלל עובדי הבנק (לרבות סל המענקים הכללי וסל המנכ"ל).

ג. תיאור הדרכים שבהן סיכונים קיימים ועתידיים מובאים בחשבון בתהליך התגמול:

• **סקירת הסיכונים העיקריים**

הסיכונים העיקריים שנלקחים על ידי הבנק בחשבון, במסגרת התהליך לקביעת התגמול המשתנה הבסיסי (המחושב לפי מפתחות (מדדים) זהים לכלל העובדים המרכזיים בבנק), הם: סיכוני אשראי, סיכוני שוק וסיכונים תפעוליים.

בנוסף, נקבעו לעובדים המרכזיים ולנושאי המשרה בבנק יעדי ביצוע אישיים הכוללים מדדים כמותיים ואיכותיים בתחומי ניהול הסיכונים הנמצאים באחריותם.

- **סקירת המדדים העיקריים בתחום ניהול הסיכונים הנלקחים בחשבון בתהליך קביעת התגמול.**

המדדים העיקריים הנלקחים בחשבון בתהליך קביעת מרכיבי התגמול המשתנה, הינם:

- יחס ההון העצמי ברובד הראשון.
- יחס הלימות ההון הכולל.

בנוסף לאמור לעיל, נקבעו לנושאי משרה ועובדים מרכזיים יעדים בתחום ניהול הסיכונים, כדלקמן:

- מדד אישי איכותי, החל על כל נושאי המשרה בבנק, הכולל יעדים כלליים של הבנק בתחום ניהול הסיכונים, ציות לחוקים, הוראות רגולטריות וציוני סף בדוחות הביקורת. מדד זה מהווה תנאי סף לקבלת תגמול משתנה.
- מדדים אישיים ספציפיים לנושאי משרה מסוימים, הכוללים יעדים בתחומי ניהול הסיכונים הנמצאים באחריות נושאי המשרה או העובדים המרכזיים. התוצאה המתקבלת מהשימוש במדדים אלה, עשויה להגדיל או להקטין את סכום המענק המשתנה הבסיסי.

- **השלכות מדדי הסיכון על התגמול:**

(1) מדדי הלימות ההון נכללים בתהליכי קביעת מרכיבי התגמול המשתנה כדלקמן:

- עמידה ביחסי הלימות הון מינימליים מהווה תנאי סף לקבלת תגמול משתנה עבור כלל עובדי הבנק.
- תשלום רכיבים של תגמול נדחה שנדחו משנים קודמות, יותנה בעמידה במגבלות יחסי ההון המינימליים.
- תשלום המרכיב הנדחה בגין החלק היחסי של פיצויי פרישה (לרבות: "מענק הסתגלות") העולה על הסכומים שנקבעו בהסכם העסקה של כלל עובדי הבנק - יותנה בעמידה ביחסי הלימות ההון המינימליים.

(2) עמידה בציון סף של המדד האישי האיכותי, כאמור לעיל, הכולל יעדים כללים של הבנק בתחום ניהול הסיכונים, הציות לחוקים ולהוראות רגולטריות, ולציונים בדוחות הביקורת - מהווה תנאי סף לקבלת תגמול משתנה בשנה מסוימת - לכל נושאי המשרה בבנק.

(3) הציון שייקבע במדד האישי הספציפי לכל נושא משרה או עובד מרכזי, הכולל יעדים בתחומי ניהול הסיכונים - עשוי להפחית את המענק המשתנה הבסיסי (בשיעור מכסימלי של 20%), או להגדילו בשיעור מכסימלי של 25% (לגבי נושא משרה או עובד מרכזי הנמנה על פונקציית ניהול הסיכונים הבקרה והביקורת), או 40% (לנושאי משרה או עובדים מרכזיים אחרים).

ד. **הקשר בין הביצועים לבין רמות התגמול**

- **מדדי הביצוע העיקריים:**

(1) ברמת הבנק:

מדדי הביצוע העיקריים ברמת הבנק כוללים:

- עמידה ביעד התשואה להון שנקבע בתוכנית העבודה.
- עמידה ביחסי ההון המינימליים שנקבעו על ידי בנק ישראל.

- עמידה ביעד יחס היעילות התפעולית שנקבע בתוכנית העבודה.
- עמידה "ברף מינימלי" של "יעדי הבנק" (כהגדרתם בתוכנית התגמול), המשקלל את יעד הרווח הנקי ויעד היעילות התפעולית שנקבעו בתוכנית העבודה.

(2) ברמה העליונה של קוי העסקים:

מדדי הביצוע העיקריים ברמה העליונה של היחידות העסקיות בבנק כוללים:

- החטיבה הקמעונאית והחטיבה העסקית מסחרית - עמידה ביעדי הכנסות מימוניות (בניכוי הוצאות בגין הפסדי אשראי), הכנסות תפעוליות, מרווחי ריבית, גידול במספר לקוחות.
- חטיבה פיננסית - עמידה ביעדי מרווחי ריבית וגיוס לקוחות פסיבה.
- חטיבת משאבי אנוש - יעדים בתחום שימור ופיתוח המשאב האנושי, לרבות: הדרכה, פיתוח מסלולי קידום ויישום תוכנית העבודה בתחום ההתייעלות.
- אגף תפעול ומידע - יעדים בתחומי תחזוקת נכסי טכנולוגיית המידע, הטמעת תוכנות חדשות לרבות יישומים הנגזרים מהוראות בנק ישראל ואבטחת מידע.

(3) מדדי ביצוע אישיים

בנוסף ליעדים העסקיים נקבעו לנושאי משרה מסוימים יעדי ביצוע אישיים בנושאי רוחב, כגון: התייעלות ובקרה תקציבית, ובנושאי הטמעת רגולציה, ניהול סיכונים ובקרת סיכונים, כדלקמן:

- החשבונאי הראשי - יעדים בנושא ניהול סיכוני הדיווח הכספי, הטמעת הוראות חשבונאיות חדשות, נאותות הדיווחים לבנק ישראל ועמידה בציוני סף בדוחות הביקורת באגף החשבות.
- מנהל הסיכונים הראשי - יעדים בנושא: איכות בקרת הסיכונים, עמידה במגבלות שנקבעו על ידי הדירקטוריון יעדים בנושא איכות המודלים המשמשים לניהול סיכונים ועמידה בציוני סף של דוחות הביקורת ביחידה.
- המבקרת הפנימית הראשית - עמידה בתוכנית הביקורת, עמידה בתקני איכות של עבודת הביקורת. עמידה בציוני סף של דוחות הביקורת.
- היועצת המשפטית הראשית - יעדים בתחום מיפוי הוראות בנק ישראל והוראות חקיקה אחרות, לרבות ניתוח משמעותן, לצורך יישומן והטמעתן בבנק.
- מנהל החטיבה הפיננסית - יעדים בנושא ניהול סיכוני השוק והנזילות, לרבות עמידה במגבלות בנק ישראל.

- **השפעת מדדי הביצוע על סכומי התגמול המשתנה**

(1) מדדי הביצוע ברמת הבנק

מדדי הביצוע ברמת הבנק משפיעים על סכום התגמול המשתנה בשני היבטים:

- קביעת סף למתן תגמול: לכל אחד מיעדי הביצוע נקבע "ציון סף". אי עמידה ב"ציון הסף" בכל אחד ממדדי הביצוע, תמנע אפשרות לקבלת תגמול משתנה באותה שנה - מכל נושאי המשרה והעובדים בבנק (ראה הרחבה בהמשך בנושא זה).

- קביעת סכום התגמול המשתנה הבסיסי: סכום התגמול המשתנה הבסיסי לכל נושאי המשרה ייקבע על פי הציון שיתקבל מחישוב "מדדי הבנק", כמפורט לעיל, באמצעות טבלת המרה הקושרת בין הציון שהושג לבין סכום התגמול המשתנה.
- על אף האמור לעיל, החליט הדירקטוריון ביום 16 בדצמבר 2014, להחיל את תנאי הסף לגבי כלל עובדי הבנק (שאינם עובדים מרכזיים), החל מהתגמול לשנת 2015 ואילך.

(2) מדדי הביצוע האישים

הציון שיתקבל בחישוב מדד הביצוע האישי לכל סמנכ"ל (בהתאם לשיעור העמידה בכל אחד מהיעדים האישיים שנקבעו לו), עשוי להעלות את סכום התגמול האישי בשיעור של עד 40%, מעבר לתגמול הבסיסי (כשהביצוע בפועל עלה על היעדים שנקבעו), או להפחיתו בשיעור של עד 20% (ככל שהביצוע בפועל נפל מהיעדים שנקבעו).

- **התאמת התגמול למדדי ביצוע חלשים**

מדדי ביצוע חלשים משליכים על התגמול המשתנה כדלקמן:

- אי עמידה ביעדי הסף - מונעת אפשרות לקבלת תגמול משתנה שנתי.
- היחסים שנקבעו בטבלת ההמרה (הקושרת בין הציון שהושג ב"מדדי הבנק", לבין סכום התגמול), יגרמו להפחתת סכום התגמול - ככל שהציון שהתקבל בחישוב "מדדי הבנק" יהיה נמוך יותר.
- מדדי ביצוע אישיים חלשים - יגרמו להפחתת המענק המשתנה הבסיסי בשיעור שעשוי להגיע עד 20% (בהתאם לציון שהתקבל בחישוב מדדים אלה).
- הדירקטוריון יהיה רשאי להפחית או לבטל את סך המענקים לכלל נושאי המשרה והעובדים המרכזיים (או לעובד מרכזי מסוים), לאחר קבלת המלצת ועדת התגמול, בין היתר, משיקולים הנוגעים לפעילות הבנק או הקבוצה הבנקאית עליה נמנה הבנק.

משיקולים אלה התקבלה ביום 30 בספטמבר 2014 בדירקטוריון החלטה, לפיה - נושאי המשרה בבנק לא יהיו זכאים לקבלת מענק בגין שנת 2014.

ה. התאמת התגמול המשתנה לביצועים ארוכי הטווח

- **הסדרי דחייה והבשלה**

מדיניות הבנק כוללת הסדרי דחייה והבשלה של תגמול משתנה, במטרה לקשור בין התגמול המשתנה לביצועים ארוכי הטווח של הבנק.

תכנית התגמול של הבנק כוללת מנגנון דחייה שיושם עבור כל נושאי המשרה בבנק, לפיו - סכום המענק המשתנה שחושב עבור שנה מסוימת (בהתאם למתווה שנקבע בתוכנית התגמול), ייפרש כדלקמן:

- מחצית מסכום התגמול תשולם לאחר מועד פרסום הדוחות הכספיים, לשנה שבגינה חושב התגמול.
- מחציתו האחרת של סכום התגמול כאמור, תיפרס לשלוש שנים עוקבות, ותשולם בשלושה שיעורים שווים (הסדר הדחייה).

תשלום כל אחד מהמרכיבים הנדחים יותנה בעמידה ביעדי סף מינימליים של תשואה להון (בשנה שקדמה לשנת התשלום), ובעמידה ביחסי הלימות ההון המינימליים (מנגנון ההבשלה).

המנגנון שתואר לעיל יחול על כל נושאי המשרה והעובדים המרכזיים בבנק.

- **הסדרים להחזר תגמול (claw back)**

במדיניות התגמול נכלל מנגנון "להשבת תגמול" (claw back), כדלקמן:

אם יתברר (לאחר ששולם תגמול), שהתחשיב, ממנו נגזר סכום התגמול, התבסס על נתונים כספיים מוטעים, והטעות גרמה להצגה מחדש של הדוחות הכספיים - התגמול יחושב מחדש בהתבסס על הנתונים הכספיים המעודכנים.

היה והתברר, לאחר החישוב מחדש, שסכום התגמול המתוקן נופל מהתחשיב המקורי - ישיב נושא המשרה את הסכום החסר לבנק, מיד עם קבלת דרישת הבנק.

מנגנון "ההשבה" יחול על כל נושאי המשרה והעובדים המרכזיים, והפעלתו תוגבל לתקופה שלא תעלה על שלוש שנים מיום תשלום המענק המקורי.

ו. תיאור סוגי התגמול המשתנה הנמצאים בשימוש הבנק

- **היחס ההולם בין התגמול המשתנה המירבי, לתגמול הקבוע**

בהמשך להנחיה שנכללה בהוראה ניהול בנקאי תקין מס' 301A בנושא: "מדיניות התגמול", קובעת מדיניות התגמול בבנק, כי שיעור התגמול המשתנה שישולם בשנה קלנדרית לנושא משרה או עובד מרכזי - לא יעלה על 100% מהתגמול הקבוע ששולם לאותו עובד בגין אותה שנה קלנדרית.

- **תשלום מענק משתנה החורג מהשיעורים המכסימליים**

הדירקטוריון יהיה רשאי, להעניק לנושא משרה או עובד מרכזי, מענק מיוחד בשנה מסוימת, שיגרום לחריגה מהתקרה שנקבעה להיקף התמול המשתנה ביחס לתגמול הקבוע (100%), אך לא יותר משיעור של 200%. ההחלטה כאמור, תלווה בהנמקה מפורטת.

תוכנית התגמול נכנסה לתוקף ביום 30 בספטמבר 2014. עם זאת, ביום 30 בספטמבר 2014 התקבלה בדירקטוריון החלטה, לפיה - נושאי המשרה בבנק לא יהיו זכאים לקבלת מענק בגין שנת 2014, לפיכך בדיקת נושא החריגה מהמגבלות שנקבעו - אינה רלוונטית בשנה זו.

- **סוגי התגמול המשתנה**

במדיניות הבנק נכלל רק סוג אחד של תגמול משתנה: תשלום מענק שנתי במזומן.

- **היבטים כמותיים**

א. מספר הפגישות שנערכו על ידי הגוף המפקח העיקרי

בשנת 2014 נערכו 21 ישיבות של ועדת תגמול ומנהלה שהינה האורגן המפקח על מדיניות התגמול בבנק ויישומה.

סך התגמול ששולם לחברי הועדה בשנת 2014 הסתכם בכ- 300 אלפי ש"ח.

ב. נתונים כספיים לגבי תגמול קבוע ותגמול משתנה:

	השנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014	
	נושאי משרה בכירה [1]	
	מספר מקבלי תגמול	היקף כספי אלפי ש"ח
• תגמול קבוע שוטף	11	13,148
• מענק מובטח ששולם	-	-
• פיצויי פרישה ששולמו	1	1,075
• תגמול משתנה:		
- שוטף במזומן	-	-
- נדחה בשנת הדוח לתקופות הבאות[3]	-	-
- נדחה משנים קודמות ושולם השנה[3]	6	191
- יתרת התגמול הנדחה שטרם שולם[3]	8	1,520

הערות:
1. בשנת 2014 מכהנים כל העובדים המרכזיים בבנק, כ"נושאי משרה" .
2. סך התגמול המשתנה שנזקף לרווח והפסד בתקופת הדוח.
3. תשלום התגמול הנדחה (בשנת הדוח ובשנים הבאות) כפוף להתאמות מפורשות (עמידה בתנאי סף שהוגדרו בתוכנית התגמול).

(7) הוראת שעה בנושא: "גילוי בגין יחס כיסוי הנזילות - לפי הנדבך השלישי של באזל"

בהמשך לפרסום ההוראה בנושא: "יחס כיסוי הנזילות" (ראה סעיף א'(5) לעיל), פרסם בנק ישראל ביום 28.9.2014 הוראת שעה, המרחיבה את דרישות הגילוי שנקבעו בנדבך השלישי של "ועדת באזל", וכוללת הצעה לדרישות גילוי חדשות בנושא: "יחס כיסוי הנזילות".

במסגרת ההנחיות שנכללו בהוראת השעה, יידרשו התאגידים הבנקאיים לכלול בדוח הדירקטוריון מידע איכותי וכמותי באשר ליחס כיסוי הנזילות, כדלקמן:

- **מידע כמותי** - שיתייחס למרכיבים שונים המשמשים בחישוב יחס כיסוי הנזילות, ובכללם: הגורמים המשפיעים על יחס כיסוי הנזילות לאורך זמן, שינויים שחלו בתקופת הדוח, הרכב הנכסים הנזילים האיכותיים, ריכוזיות מקורות המימון, תזרימים נכנסים ויוצאים שלא נכללו במודל "יחס כיסוי הנזילות", וכו'.
- **מידע איכותי** - שיתייחס להיבטים איכותיים הכרוכים בניהול סיכון הנזילות, ובכללם: מבנה הממשל התאגידי של ניהול סיכון הנזילות, אסטרטגית המימון, השיטות להפחתת סיכון הנזילות, השימוש במבחני קיצון, תוכניות מימון בשעת חירום וכו'.
- **הרחבת המידע בדוחות הכספיים** - מוצע לכלול נתונים כמותיים באשר ל"יחס כיסוי הנזילות" גם בביאורים לדוחות הכספיים (הרבעוניים והשנתיים).

ההנחיות שנכללו בהוראת השעה ייכנסו לתוקף ביום 1 באפריל 2015. הבנק נערך ליישום ההנחיות שנכללו בהוראה במועד שנקבע לכניסתן לתוקף.

(8) טבלת קשר - בין דרישות הגילוי (בנדבך השלישי), לבין המידע שנכלל בדוח

במטרה לרכז את המידע שנדרש בהוראת השעה מיום 13.10.2009, במקשה אחת - נדרשו התאגידים הבנקאיים לפרסם בדוח טבלה הקושרת בין דרישות הגילוי שבהוראה - לבין הפרקים או הביאורים שבהם נכלל המידע הנדרש, בדוח השנתי. בטבלה המצורפת להלן - ניתנים הפרטים שנדרשו, כאמור:

דרישות הגילוי בהוראת השעה			פרטים לגבי המידע שניתן (מיקום)		
מס'	מס' סעיף	סוג המידע	פרטי המידע הנדרש	מיקום ראשי	מיקום משני	עמוד
טבלה 1 - תחולת היישום:						
1.	א.	איכותי	שם חברת האם	דוח דירקטוריון	פרק ד'13(1)א'	162
2.	ב.	איכותי	הבדלים בין בסיסי האיחוד	דוח דירקטוריון	פרק ד'13(1)ב'	162
3.	ג.	איכותי	איסורים והגבלות על העברת הון פיקוחי	דוח דירקטוריון	פרק ד'13(1)ג'	163
טבלה 2 - מבנה ההון:						
4.	א.	איכותי	התכונות העיקריות של מכשירי ההון	דוח דירקטוריון	פרק ד'13(2)א'	163
5.	ב.	כמותי	סכום ההון ברובד הראשון	דוח דירקטוריון	פרק ד'13(2)ב'	164
6.	ג.	כמותי	סכום ההון ברובד השני	דוח דירקטוריון	פרק ד'13(2)ב'	164
7.	ה.	כמותי	הון כולל כשיר	דוח דירקטוריון	פרק ד'13(2)ב'	164
טבלה 3 - הלימות ההון:						
8.	א.	איכותי	גישת התאגיד להערכת הלימות ההון הנדרשת	דוח דירקטוריון	פרק ד'13(3)	165
9.	ב.	כמותי	נכסי סיכון בחתך יישות נגדית	דוח דירקטוריון	פרק ד'13(3)	166
10.	ד.	כמותי	נכסי סיכון ודרישות ההון בגין סיכוני שוק	דוח דירקטוריון	פרק ד'13(3)	167
11.	ה.	כמותי	נכסי סיכון ודרישות ההון בגין הסיכון התפעולי	דוח דירקטוריון	פרק ד'13(3)	167
12.	ו.	כמותי	סך נכסי הסיכון ודרישות ההון	דוח דירקטוריון	פרק ד'13(3)	167
13.	ז.	כמותי	יחס הון כולל ויחס הון ברובד הראשון	דוח דירקטוריון	פרק ד'13(3)	167

(8) טבלת קשר - בין דרישות הגילוי (בנדבך השלישי), לבין המידע שנכלל בדוח (המשך)

דרישות הגילוי בהוראת השעה				פרטים לגבי המידע שניתן (מיקום)		
מס'	מס' סעיף	סוג המידע	פרטי המידע הנדרש	מיקום ראשי	מיקום משני	עמוד
טבלה 4 - סיכון אשראי - דרישות גילוי כלליות:						
14.	א.	איכותי	גילוי איכותי כללי (סעיף 824 בהוראה), לרבות:	דוח דירקטוריון	פרק 2ב'	102
			- הגדרת הלוואות בפיגור והלוואות פגומות	דוח דירקטוריון	פרק 2ב'(4)	107
			- הגישות לקביעת הפרשות ספציפיות וכלליות	דוח דירקטוריון	פרק 2ב'(4)	107
			- מדיניות ניהול סיכון האשראי	דוח דירקטוריון	פרק 2ב'(1)	103
15.	ב.	כמותי	סך חשיפות האשראי בחתך סוגי אשראי	דוח דירקטוריון	פרק 2ב'(5)	110
16.	ג.	כמותי	התפלגות חשיפות האשראי בחתך אזור גאוגרפי	סקירת ההנהלה	תוספת ו'	234
17.	ד.	כמותי	התפלגות חשיפות האשראי בחתך צד נגדי	דוח דירקטוריון	פרק 2א'(5)	110
18.	ה.	כמותי	התפלגות תיק האשראי לפי תקופה לפרעון	דוח דירקטוריון	פרק 2א'(5)	111
19.	ו.	כמותי	התפלגות תיק האשראי לפי ענף עיקרי, לרבות:	סקירת ההנהלה	תוספת ה'	232
			- הלוואות פגומות והלוואות בפיגור	סקירת ההנהלה	תוספת ה'	232
			- יתרות הפרשות ספציפיות וכלליות	סקירת ההנהלה	תוספת ה'	232
			- הפרשות ספציפיות שהוכרו ברווח והפסד	סקירת ההנהלה	תוספת ה'	232
20.	ז.	כמותי	הלוואות פגומות ובפיגור, בחתך אזור גיאוגרפי	סקירת ההנהלה	תוספת ו'	234
21.	ח.	כמותי	תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי	דוח כספי	ביאור 4 א'(1)	272

(8) טבלת קשר - בין דרישות הגילוי (בנדבך השלישי), לבין המידע שנכלל בדוח (המשך)

דרישות הגילוי בהוראת השעה				פרטים לגבי המידע שניתן (מיקום)		
מס'	מס' סעיף	סוג המידע	פרטי המידע הנדרש	מיקום ראשי	מיקום משני	עמוד
טבלה 5 - סיכון אשראי - גילוי לגבי תיקים המטופלים בגישה הסטנדרטית:						
22.	א.	איכותי	תיקים המטופלים בגישה הסטנדרטית:			
			- שמות חברות דרוג אשראי	דוח דירקטוריון	פרק 12ב'(6)(א')	113
			- סוגי החשיפות האשראי שדורגו	דוח דירקטוריון	פרק 12ב'(6)(ב')	113
			- ייחוס דירוגי אשראי פומביים לנכסים אחרים	דוח דירקטוריון	פרק 12ב'(6)(ג')	113
			- התאמה בין הסולם האלפא - נומרי, לקבוצות הסיכון	דוח דירקטוריון	פרק 12ב'(6)(ד')	113
23.	ב.	כמותי	חשיפת אשראי בחתך משקלות סיכון ומקזזי סיכון	דוח דירקטוריון	פרק 12ב'(6)(ה')	113
טבלה -7 הפחתת סיכון אשראי - גילויים בגישה הסטנדרטית:						
24.	א.	איכותי	גילוי איכותי כללי (סעיף 824 בהוראה), לרבות:			
			- מדיניות ותהליכים לגבי קיזוז מאזני וחוץ מאזני	דוח דירקטוריון	פרק 12ב'(7)(א')	115
			- מדיניות ותהליכים לגבי הערכת שווי וניהול ביטחון	דוח דירקטוריון	פרק 12ב'(7)(ב')	116
			- תאור סוגי הבטחונות	דוח דירקטוריון	פרק 12ב'(7)(ג')	116
			- ערבים וצדדים נגדיים לנגזרי אשראי	לא רלבנטי	-	-
			- מידע לגבי ריכוזיות סיכוני אשראי	דוח דירקטוריון	פרק 12ב'(7)(ד')	117
25.	ב.	כמותי	קיזוזי בטחונות כשירים בחתך צד נגדי	דוח דירקטוריון	פרק 12ב'(7)(ה')	118
26.	ג.	כמותי	קיזוזי ערבויות בחתך צד נגדי	דוח דירקטוריון	פרק 12ב'(7)(ה')	118

(8) טבלת קשר - בין דרישות הגילוי (בנדבך השלישי), לבין המידע שנכלל בדוח (המשך)

דרישות הגילוי בהוראת השעה				פרטים לגבי המידע שניתן (מיקום)		
מס'	מס' סעיף	סוג המידע	פרטי המידע הנדרש	מיקום ראשי	מיקום משני	עמוד
טבלה 8 - גילוי כללי לגבי חשיפות שקשורות לסיכון אשראי של צד נגדי:						
27.	א.	איכותי	גילוי איכותי כללי (סעיף 824 בהוראה), לרבות:	דוח דירקטוריון	פרק 13ד'(5)	170
			- שיטות להקצאת הון כלכלי וקביעת מגבלות אשראי	דוח דירקטוריון	פרק 13ד'(5)	173
			- מדיניות להגנה, הערכת שווי, וניהול הבטחונות	דוח דירקטוריון	פרק 13ד'(5)	173
			- סוגים עיקריים של בטחונות	דוח דירקטוריון	פרק 13ד'(5)	172
			- מדיניות בקשר לסיכון ב"כוון השגוי"	דוח דירקטוריון	פרק 13ד'(5)	173
			- השפעת השינוי בדירוג האשראי על סכומי הבטחון	דוח דירקטוריון	פרק 13ד'(5)	174
28.	ב.	כמותי	שווי הוגן, קיזוזים וחשיפת אשראי נוכחית	דוח דירקטוריון	פרק 13ד'(5)	174
29.	ג.	כמותי	סיכון אשראי של צד נגדי בנגזרי אשראי	לא רלבנטי	-	-
טבלה 9 - איגוח - גילוי בגישה הסטנדרטית:						
30.	א.	איכותי	גילוי איכותי כללי (סעיף 824 להוראה)	לא רלבנטי	-	-
31.	ב.	איכותי	מדיניות חשבונאית לגבי פעילות איגוח	לא רלבנטי	-	-
32.	ג.	איכותי	שמות חברות דירוג ששימשו לאיגוחים	לא רלבנטי	-	-
33.	ד.	כמותי	יתרות החשיפה שאוגחו	לא רלבנטי	-	-
34.	ה.	כמותי	חשיפות איגוח פגומות	לא רלבנטי	-	-
35.	ו.	כמותי	התפלגות יתרות איגוח לפי סוג החשיפה	לא רלבנטי	-	-
36.	ז.	כמותי	חשיפות איגוח ודרישות ההון בגינן	לא רלבנטי	-	-
37.	ח.	כמותי	איגוחים המטופלים בשיטת הפרעון המוקדם	לא רלבנטי	-	-
38.	ט.	כמותי	פעילות איגוח שבוצעה בשנה הנוכחית	לא רלבנטי	-	-

(8) טבלת קשר - בין דרישות הגילוי (בנדבך השלישי), לבין המידע שנכלל בדוח (המשך)

דרישות הגילוי בהוראת השעה				פרטים לגבי המידע שניתן (מיקום)		
מס'	מס' סעיף	סוג המידע	פרטי המידע הנדרש	מיקום ראשי	מיקום משני	עמוד
טבלה 10 - סיכון שוק - גילוי לגבי הגישה הסטנדרטית:						
39.	א.	איכותי	גילוי איכותי כללי (סעיף 824 להוראה)	דוח דירקטוריון	פרק 12ג'(1)	128
40.	ב.	כמותי	דרישות הון בגין: סיכוני ריבית, מניות ושער חליפין	דוח דירקטוריון	פרק 12ג'(6)	140
טבלה 12 - סיכון תפעולי:						
41.	א.	איכותי	גילוי איכותי וגישות להערכת ההון הנדרש	דוח דירקטוריון	פרק 12ה'	142
42.	ב.	איכותי	גילוי לגבי שימוש בביטוח	דוח דירקטוריון	פרק 12ה'	144
טבלה 13 - גילוי לגבי פוזיציות במניות בתיק הבנקאי:						
43.	א.	איכותי	גילוי איכותי כללי (סעיף 824 להוראה), לרבות:	דוח דירקטוריון	פרק 13 ד'(4)	167
			- אבחנה בין החזקות למימוש, להחזקות אחרות.	דוח דירקטוריון	פרק 13 ד'(4)	168
			- הטיפול החשבונאי בהחזקות במניות	דוח דירקטוריון	פרק 13 ד'(4)	169
44.	ב.	כמותי	היתרה המאזנית של השקעות ושוויין ההוגן	דוח דירקטוריון	פרק 13 ד'(4)	169
45.	ג.	כמותי	התפלגות ההשקעות במניות בחתך סחירות	דוח דירקטוריון	פרק 13 ד'(4)	169
46.	ו.	כמותי	דרישות הון בגין השקעות במניות	דוח דירקטוריון	פרק 13 ד'(4)	169
טבלה 14 - סיכון ריבית בתיק הבנקאי:						
47.	א.	איכותי	גילוי איכותי כללי (סעיף 824 להוראה), לרבות:	דוח דירקטוריון	פרק 12ג'(3)	132
			- אופי סיכון הריבית בתיק הבנקאי	דוח דירקטוריון	פרק 12ג'(3)	132
			- הנחות לגבי פרעונות מוקדמים	דוח דירקטוריון	פרק 12ג'(3)	134
			- תדירות מדידת סיכון הריבית	דוח דירקטוריון	פרק 12ג'(3)	133
48.	ב.	כמותי	ניתוח רגישות של החשיפה לסיכון הריבית	דוח דירקטוריון	פרק 12ג'(3)	137

(8) טבלת קשר - בין דרישות הגילוי (בנדבך השלישי), לבין המידע שנכלל בדוח (המשך)

דרישות הגילוי בהוראת השעה				פרטים לגבי המידע שניתן (מיקום)		
מס'	מס' סעיף	סוג המידע	פרטי המידע הנדרש	מיקום ראשי	מיקום משני	עמוד
טבלה 15 - גילוי לגבי התגמול :						
49.	א.	איכותי	הגופים המפקחים	דוח דירקטוריון	פרק 13ד'(6)א'	175
50.	ב.	איכותי	תכנון ומבנה תהליכי התגמול	דוח דירקטוריון	פרק 13ד'(6)ב'	176
51.	ג.	איכותי	הכללת סיכונים בתהליכי התגמול	דוח דירקטוריון	פרק 13ד'(6)ג'	177
52.	ד.	איכותי	הקשר בין ביצועים לבין רמות התגמול	דוח דירקטוריון	פרק 13ד'(6)ד'	178
53.	ה.	איכותי	התאמת התגמול לביצועים ארוכי טווח	דוח דירקטוריון	פרק 13ד'(6)ה'	180
54.	ו.	איכותי	סוגי התגמול המשתנה	דוח דירקטוריון	פרק 13ד'(6)ו'	181
55.	ז.	כמותי	נתונים לגבי הגוף המפקח העיקרי	דוח דירקטוריון	פרק 13ד'(6)	181
56.	ח.	כמותי	נתונים לגבי מענקים ותשלומי פיצויים	דוח דירקטוריון	פרק 13ד'(6)	182
57.	ט.	כמותי	נתונים לגבי תגמול נדחה	דוח דירקטוריון	פרק 13ד'(6)	182
58.	י.	כמותי	נתונים לגבי תגמול קבוע ומשתנה	דוח דירקטוריון	פרק 13ד'(6)	182
59.	יא.	כמותי	חשיפה להתאמות מפורשות	דוח דירקטוריון	פרק 13ד'(6)	182

חלק ה' - גילוי ובקרה

14. מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים על פי עקרונות וכללי חשבונאות שעיקרם פורט בביאור 1 בדוחות הכספיים.

יישומם של כללי חשבונאות אלו, על ידי הנהלת הבנק בעת עריכת הדוחות הכספיים, כרוך לעיתים בהנחות, הערכות ואומדנים שונים המשפיעים על הסכומים המדווחים של נכסים והתחייבויות (לרבות התחייבויות תלויות) ועל התוצאות הכספיות המדווחות של הבנק. ייתכן שהתממשותם בעתיד של ההערכות והאומדנים כאמור, יהיה שונה מכפי שהוערך בעת עריכת הדוחות הכספיים.

חלק מהאומדנים וההערכות בהם נעשה שימוש, כרוך במידה רבה של אי ודאות או רגישות למשתנים שונים. אומדנים והערכות מסוג זה, שהשתנותם עשויה להשפיע באופן מהותי על התוצאות הכספיות המוצגות בדוחות הכספיים, נחשבים לאומדנים והערכות בנושאים "קריטיים".

הנהלת הבנק בדעה כי האומדנים וההערכות שיושמו בעת עריכת הדוחות הכספיים הינם נאותים ונעשו על פי מיטב ידיעתה ושקול דעתה המקצועי.

בהמשך לאמור לעיל, מובאת להלן סקירה תמציתית של הערכות ואומדנים חשבונאים בנושאים "קריטיים".

א. הפרשות להפסדי אשראי

(1) הפרשות להפסדי אשראי על בסיס פרטני

אחת לרבעון בוחנת הנהלת הבנק על "בסיס פרטני" את מרבית תיק האשראי של הבנק, הכולל את כל החבויות שיתרתן עולה על 50 אלף ש"ח, במטרה להעריך את ההפסד האפשרי הגלום בו. תהליך הערכת ההפסד האפשרי הגלום בתיק האשראי כולל שני שלבים:

- זיהוי הלקוחות שחלה הרעה בדירוג האשראי שלהם, עקב היעדר יכולת לעמוד בהתחייבויותיהם כלפי הבנק או בשל מאפיינים עסקיים אחרים וסיווגם, כפועל יוצא מכך, כ"חובות בעיתיים" בהתאם להגדרות שנקבעו בהוראות בנק ישראל (ועל פי קריטריונים שנקבעו בהוראות הנ"ל), כ: "חובות פגומים", "חובות נחותים", או "חובות בהשגחה מיוחדת".
- עריכת הפרשות להפסדי אשראי על בסיס פרטני בגין חייבים שסווגו כ"חובות הפגומים" (המוגדרים כחייבים, שלהערכת הבנק לא יהיה ביכולתם לעמוד בהתחייבויותיהם כלפיו, לפי התנאים החוזיים של החוב). בקביעת ההפרשות להפסדי אשראי על בסיס פרטני מתבססת הנהלת הבנק על מידע הקיים בידיה לגבי החייב, כגון: הבטחונות שהועמדו על ידי החייב להבטחת החוב, תקבולים אחרים הצפויים מהחייב, והמועדים הצפויים למימוש הבטחונות או לקבלת תקבולים אחרים.

יתרת ה"חובות הפגומים", נטו, הכלולה בתיק האשראי הנבחן על "בסיס פרטני" בבנק ליום 31 בדצמבר 2014, מסתכמת בכ- 342 מיליוני ש"ח, נטו, ומהווה כ- 2.3% מתיק האשראי הנבחן על בסיס פרטני לאותו תאריך. ההפרשה להפסדי אשראי שנערכה בגין חובות אלו ליום המאזן מסתכמת בכ- 78 מליוני ש"ח, ומתוכה נזקף לדוח הרווח והפסד, בשנת 2014 סך של כ- 46 מיליוני ש"ח, נטו.

תהליך הערכת ההפרשות להפסדי אשראי בגין האשראי הנבחן על בסיס פרטני, כמתואר לעיל, מתבסס על אומדנים משמעותיים הכרוכים במידה רבה של אי ודאות (כגון: שוויים ההוגן של הבטחונות, כושר ההחזר של החייב וכו') ונשענים על הערכות סובייקטיביות, הן לגבי הקטגוריה בה סווג החוב הבעייתי (כגון: הבחנה בין "חוב בהשגחה מיוחדת" ל"חוב נחות"), והן לגבי הגורמים המשמשים בחישוב ההפרשה (כגון: מועדי המימוש של הבטחונות והצפי לקבלת תקבולים נוספים).

לשינוי באומדנים או בהערכות שתוארו כאמור לעיל, עשויה להיות השפעה משמעותית על ההפרשה להפסדי אשראי שנכללה בדוחות הכספיים של הבנק.

בנוסף לאמור לעיל, חלק מהאומדנים שצוין לעיל נשען על משתנים כלכליים או משתני שוק וחלקם מתעדכן ככל שהנסיון שנצבר בטיפול בחייב רב יותר. לפיכך, בוחנת הנהלת הבנק אחת לרבעון את האומדנים המשמשים בקביעת ההפרשות בגין החובות הבעייתיים ומעדכנת אותם במידת הצורך.

(2) הפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי

על פי הכללים שנקבעו בהוראות בנק ישראל, נדרשו התאגידים הבנקאיים לערוך בדוחותיהם הכספיים גם הפרשות להפסדי אשראי על "בסיס קבוצתי" (מעבר להפרשות להפסדי אשראי על "בסיס פרטני", כאמור לעיל).

הפרשות אלו נערכות בגין ההפסדים הגלומים בתיק האשראי של התאגיד הבנקאי, שבגינם לא נערכו הפרשות להפסדי אשראי על בסיס פרטני, ומהוות אומדן להפסדי אשראי הצפויים בגין אשראים אלו ("תקינים ובעייתיים").

אומדן ההפרשות, כאמור, מבוסס על כללים שנקבעו בהוראת שעה שפורסמה על ידי בנק ישראל.

הוראת השעה חלה על כלל מכשירי האשראי בבנק (למעט חובות שסווגו כ"פגומים" והלוואות לדיור שההפרשה להפסדי אשראי בגינן מחושבת לפי שיטת "עומק הפיגור").

בהתאם להנחיות שנכללו בהוראת השעה מחושבת ה"הפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי", בגין אשראים אלו כמכפלה של יתרות החוב הרשומות של האשראים עליהם חלה ההוראה (המפולחות בחתך "ענפי משק"), ב"מקדם הפרשות להפסדי אשראי" (כמפורט לעיל), עבור כל אחד מענפי המשק, כאמור - תוך הבחנה בין: "אשראי בעייתי", ואשראי "אחר" (חובות תקינים).

קביעת מקדמי ההפרשות ליום 31.12.2014 התבססה על הנחיות שנקבעו בטיוטת הוראה שהופצה על ידי בנק ישראל ביום 10 באפריל 2013.

בהתאם להוראה זו, "מקדם ההפרשות להפסדי אשראי" מהווה צירוף של שני המרכיבים הבאים:

- **"מקדם החלטה"** - הנגזר מנתוני המחיקות ההיסטוריים שנרשמו בתקופה של חמש שנים קלנדריות (להלן: "טווח ההפרשות"). מקדם ההחלטה מייצג את האומדן הטוב ביותר של ההפסדים הגלומים בתיק האשראי בכל אחד מענפי המשק, בהתבסס על נסיון העבר שנצבר.
- **"מקדם התאמה"** המהווה מרכיב הפרשה נוסף בגין גורמים סביבתיים שלא נכללו ב"מקדם ההחלטה", כגון: התפתחויות כלכליות בענף, התפתחויות החובות הבעייתיים בענף וכו'.

תהליך חישוב ההפרשות להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי, כמתואר לעיל, מתבסס על אומדנים משמעותיים הכרוכים במידה רבה של אי ודאות (כגון: קביעת "מקדם ההחלטה" בתוך טווח ההפרשות, עבור כל אחת מקבוצות האשראי, קביעת "מקדם ההתאמה" בהתבסס על השינויים שחלו בגורמים הסביבתיים, ההסתברות למימוש סיכוני האשראי החוץ מאזניים, וכו'), ונשענים על הערכות סובייקטיביות (כגון: איכות תיק האשראי בכל אחת מהקבוצות, השפעות גורמים סביבתיים והמשקל שיינתן לכל אחד מהם, המתאם שבין ההפרשות להפסדי אשראי שנרשמו בעבר, לבין ההפסד הנוכחי הגלום בתיק האשראי, וכו').

לפיכך, "ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי", רגישה לשינויים אפשריים באומדנים או בהערכות הסובייקטיביות, כמתואר לעיל, באופן שסטיה אפשרית בגורמים אלו, עלולה להטות את סכום ה"הפרשות להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי" שנכללו בדוחות הכספיים - במידה מהותית.

יתרת ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי ליום 31.12.2014 מסתכמת ב- 257 מיליון ש"ח, והיא מהווה כ- 1.05% מהיתרה הרשומה של סיכון האשראי לציבור בבנק.

ב. התחייבויות תלויות

כנגד הבנק תלויות ועומדות תביעות משפטיות בנושאים שונים, לרבות: חיוב ריבית שלא כדין (או שלא על פי המוסכם), התניית שירות בשירות, גביית עמלות או חיובים שונים שלא כדין, אי ביצוע הוראות והפעלת שיקול דעת מוטעה.

לצורך הערכת ההפסדים האפשריים בגין תביעות אלו, מתבססת הנהלת הבנק על חוות דעתם של היועצים המשפטיים המייצגים את הבנק בתביעות אלו ומסווגת אותן לאחת מהקטגוריות הבאות:

- **תביעות שצפוי הפסד בגינן** - לגביהן נערכת הפרשה בדוחות הכספיים על פי העובדות הידועות לבנק.
- **תביעות שהסיכוי להפסד בגינן קלוש** - לגביהן לא נערכת הפרשה להפסד, אך ניתן גילוי בגינן כאשר סכום התביעה הינו מהותי מאד.
- **תביעות שאפשרות התממשותן איננה קלושה** - לגביהן לא נערכת הפרשה להפסד, אך ניתן גילוי לסכום החשיפה הכולל של הבנק בגינן. על פי הוראות בנק ישראל, יינתן גילוי בדוחות הכספיים בגין התביעות המהותיות בקבוצה זו.

כאמור לעיל, שיוך התביעה לאחת הקטגוריות שצוינו לעיל, ועריכת הפרשות להפסדים (ככל שיידרשו) מבוססים על חוות דעתם של יועצים משפטיים רלוונטיים.

חוות דעת אלה מבוססות על הערכות סובייקטיביות ומתייחסות בחלקן לנושאים שונים ובכללם בקשות לאישור תובענות ייצוגיות, שהניסיון והידע שנצברו בהם עד כה, אינם מספיקים. לפיכך, ייתכן שתוצאות התממשותן של חלק מהתביעות בפועל, תהיה שונה מחוות דעתם של היועצים המשפטיים. לאור היקף התביעות התלויות כנגד הבנק, ייתכן שלאי התממשות חוות דעתם של היועצים המשפטיים כאמור, תהיה השפעה משמעותית על התוצאות הכספיות של הבנק.

הנהלת הבנק ויועציו המשפטיים בוחנים את התביעות אחת לרבעון ומעדכנים, במידת הצורך, את ההפרשות בגינן, על פי ההתפתחויות המשפטיות.

ג. זכויות עובדים

(1) התחייבות לתשלום פיצויי פרישה

על פי הוראות שפרסם בנק ישראל בשנת 2011, נדרשו התאגידים הבנקאיים לכלול בחישוב ההפרשות בגין התחייבותם לתשלום פיצויי פרישה לעובדיהם, גם התחייבויות (לרבות "התחייבויות משתמעות", כמשמעותן בכללי הדיווח הבינלאומיים) לתשלום הטבות נוספות (מעבר להתחייבות החוזית), לעובדים שיפרשו בעתיד. בהתאם להוראה נדרשו התאגידים הבנקאיים לחשב את ההפרשות בגין התחייבויותיהם לתשלום פיצויי פרישה על בסיס אקטוארי, שייקח בחשבון את שיעור העובדים שצפויים לפרוש בפרישה מוקדמת (מכל סיבה שהיא) ואת ההטבות הנוספות שצפויים לקבל עובדים אלה. על אף האמור לעיל, יתרת ההפרשה המחושבת על פי הכללים שנקבעו בגילוי דעת 20 של לשכת רואי חשבון בישראל (שעל בסיסם חושבה ההפרשה בגין התחייבות הבנק לתשלום פיצויי פרישה, עד למועד יישום ההוראה החדשה), תהווה "רף תחתון מינימלי" להתחייבות שתיכלל בדוחות הכספיים.

חישובי ההפרשות בגין ההתחייבות לתשלום פיצויי פרישה על בסיס אקטוארי, כאמור, מבוססים על נסיון העבר ועל פרמטרים סטטיסטיים ותחזיות לגבי העתיד, כגון: תוחלת החיים הצפויה, שיעורי פרישה מוקדמים, גיל העובדים במועד פרישתם המוקדמת, שיעורי עליית השכר הריאלי הממוצעים בעתיד, ועוד. לפיכך, ההפרשה בגין התחייבות הבנק הנגזרת מהערכה אקטוארית זו, רגישה לשינויים אפשריים בפרמטרים או בתחזיות עליהם היא מבוססת, באופן שסטייה אפשרית בגורמים אלו עלולה להטות את סכום ההתחייבות הכלול בדוחותיו הכספיים של הבנק - במידה מהותית.

בבסיס החישוב האקטוארי נכללו ההנחות הבאות:

- שיעורי פרישת העובדים בעתיד יתבססו על שיעורי הפרישה הממוצעים בשנים 2010 - 2004.
- סכומי ההטבות הנוספות שישולמו בעתיד, נוכו לערכם הנוכחי, בשיעור ריבית של 4% לשנה (הנגזר מהנחיות שפורסמו על ידי בנק ישראל).
- שיעור עליית השכר הריאלי הממוצע הצפוי בעתיד, יסתכם בכ- 2.5% לשנה.
- בדוחות הכספיים ליום 31.12.2014 נכללו הפרשות בגין התחייבות הבנק לתשלום פיצויי פרישה לעובדיו, על בסיס אקטוארי, בהתאם לכללים שנקבעו על ידי בנק ישראל. יתרת ההפרשות בגין התחייבויות אלו ליום 31.12.2014 מסתכמת בסך 425 מיליון ש"ח (31.12.2013 - 381 מיליון ש"ח).

להלן נתונים לגבי ההשלכות של שינויים אפשריים בפרמטרים ובהנחות שעמדו בבסיס ההערכה האקטוארית, על הפרשות הבנק בגין התחייבותו לתשלום פיצויי פרישה ליום 31.12.2014:

	גידול בהתחייבויות
	מיליוני ש"ח
- עליה בשיעור של 1 נקודת האחוז בשיעורי הפרישה של העובדים	**24**
- עליה בשיעור של 10 נקודות האחוז בשיעורי הפיצויים המשולמים	**17**
- עליה בשיעור של 0.5 נקודות האחוז בשכר הריאלי השנתי של העובדים	**22**

לפרטים נוספים באשר לשינויים הצפויים בכללי המדידה של התחייבות הבנק לתשלום פיצויי פרישה, החל מיום 1.1.2015, בשל אימוץ כללי החשבונאות האמריקאיים באותו מועד - ראה ביאור 1ג'(2) בדוחות הכספיים.

(2) מענקי יובל והטבות לאחר סיום העסקה

על פי הסכמי העבודה הקיימים בבנק, זכאים עובדי הבנק לקבלת "מענקי ותק" הכוללים מספר חודשי משכורת וזיכוי ימי חופשה, לאחר שהשלימו 20, 30 ו- 40 שנות ותק בבנק. כמו כן זכאים עובדי הבנק להטבות מסוימות לאחר צאתם לגמלאות.

על פי כללי חשבונאות מקובלים יש לערוך הפרשה שתשקף את התחייבות הבנק בגין זכויות אלו. עם זאת, ההפרשה כפופה לגורמי אי ודאות, מכיוון שמימוש הזכויות שתוארו לעיל, מותנה בקיום "תנאי סף" מסוימים בעתיד - שאין ודאות להתממשותם בפועל. לפיכך, עריכת ההפרשות בגין התחייבות צפויה זו, כרוכה במבחני הסתברות באשר לעוצמתם האפשרית של פרמטרים מסוימים המשמשים בתחשיב, לרבות:

- מספר העובדים שישלימו את תקופות הותק המזכות אותם במענק.

- מספר העובדים שיפרשו מהבנק במועד שנקבע לצאתם לגמלאות , ולא לפני כן.
- מספר העובדים שיממשו את ההטבות הניתנות לגימלאי הבנק, בתקופה המבוססת על תוחלת החיים הממוצעת.

לאור אי הודאות הכרוכה בעריכת ההפרשה החשבונאית בגין התחייבויות הבנק, כאמור לעיל, הורה בנק ישראל לתאגידים הבנקאיים, לחשב את ההפרשות החשבונאיות בגין התחייבויות עתידיות אלו, על בסיס אקטוארי, בהתחשב בהסתברות למימושן - ולהציג אותן בדוחות הכספיים על פי ערכן המהוון לתאריך עריכת ההפרשה.

בדוחות הכספיים של הבנק ליום 31 בדצמבר 2014, נכללו הפרשות בגין התחייבויות אלה, בהתאם לכללים שנקבעו על ידי בנק ישראל. יתרת ההפרשה בגין "מענקי ותק" אלה, ליום 31.12.2014 מסתכמת בסך של 113 מיליון ש"ח (31.12.2013 - 108 מיליון ש"ח).

ההפרשות נערכו על בסיס תחשיבים אקטואריים שנערכו על ידי אקטואר מומחה והתבססו על קריטריונים ופרמטרים שונים, לרבות:

- שיעור הפרישה הממוצע של עובדים, ברמות ותק שונות.
- תוחלת החיים הצפויה.
- גיל הפרישה מהעבודה.
- עליית שכר ריאלי עתידית צפויה בשיעור של 2.5% לשנה, בממוצע.
- היוון זרמי התשלומים הצפויים, בשיעור של 4% לשנה.

ההסתברות למימוש הזכויות, הנגזרת מההערכה האקטוארית כאמור, מתבססת על פרמטרים וכלים סטטיסטיים, המבוססים על ניסיון העבר ותחזיות לגבי העתיד. לפיכך, ההפרשה בגין התחייבות הבנק הנגזרת מההערכה האקטוארית כאמור, רגישה לשינויים אפשריים בפרמטרים או בתחזיות עליהם היא מבוססת, באופן שסטיה אפשרית בגורמים אלו עלולה להטות את סכום ההתחייבות הכלול בדוחותיו הכספיים של הבנק - במידה מהותית.

להלן נתונים לגבי ההשפעה הצפויה בגין שינויים אפשריים בפרמטרים ובהנחות שעמדו בבסיס ההערכה האקטוארית, כאמור, על ההפרשות בגין התחייבות הבנק לתשלום "מענקי יובל" והטבות לאחר הפרישה, ליום 31.12.2014:

	גידול בהתחייבויות
	מיליוני ש"ח
- ירידה בשיעור של 1 נקודות האחוז בשיעורי הפרישה של העובדים	8
- עליה בשיעור של 0.5 נקודות האחוז בשכר הריאלי השנתי	5

לפרטים נוספים באשר לשינויים הצפויים בכללי המדידה של ההתחייבות לתשלום מענקי יובל לעובדים, החל מיום 1.1.2015, הנובעים מאימוץ כללי החשבונאות האמריקאיים באותו מועד - ראה ביאור 1ג'(2) בדוחות הכספיים.

ד. הצגת מכשירים פיננסיים על פי שוויים ההוגן

בהתאם להוראות בנק ישראל, נמדדים מכשירים פיננסיים מסויימים (בעיקר השקעות בניירות ערך בתיק ה"זמין למכירה" וב"תיק למסחר"), וכן מכשירים נגזרים - על פי שוויים ההוגן.

הוראות בנק ישראל מגדירות שווי הוגן כ"מחיר שהיה מתקבל במכירת נכס, או המחיר שהיה משולם בהעברת התחייבות, ומבחינות בין שני סוגי נתונים שעשויים לשמש בקביעת השווי ההוגן, כדלקמן:

- **"נתונים נצפים"** - נתונים המשקפים את ההנחות שמשתתפים אחרים בשוק משתמשים בהן לתמחור הנכס או ההתחייבות, ומבוססים על נתוני שוק שהושגו ממקורות בלתי תלויים.
- **"נתונים לא נצפים"** - נתונים המשקפים את הערכות התאגיד הבנקאי, לגבי ההנחות של משתתפים אחרים בשוק, בהתבסס על המידע הטוב ביותר של התאגיד הבנקאי.

בהתאם להוראות אלו נדרשו התאגידים הבנקאיים לערוך מדרג איכותי לכל הנכסים והתחייבויות הנמדדים בשיטת השווי ההוגן, על בסיס פילוח מקור הנתונים ששימש בקביעת השווי ההוגן ("נתונים נצפים", או "נתונים לא נצפים"), כדלקמן:

(א) **קבוצת איכות גבוהה (רמה 1)** - הכוללת נכסים או התחייבויות שקביעת השווי ההוגן שלהם מבוססת על מחירים מצוטטים בשוק פעיל לנכסים או התחייבויות זהים.

(ב) **קבוצת איכות ביניים (רמה 2)** - הכוללת נכסים או התחייבויות שקביעת השווי ההוגן שלהם מבוססת על נתונים נצפים במישרין או בעקיפין (אך אינם מחירים מצוטטים בשוק פעיל), לרבות מחירים מצוטטים בשוק פעיל לנכסים או התחייבויות דומים.

(ג) **קבוצת איכות נמוכה (רמה 3)** - הכוללת נכסים או התחייבויות שקביעת השווי ההוגן שלהם מבוססת על נתונים לא נצפים (כאשר נתונים נצפים רלוונטיים - אינם זמינים).

הקריטריונים ששימשו לסיווג הנכסים וההתחייבויות לקבוצות האיכות השונות, כמפורט לעיל, כללו:

- בקבוצת האיכות הגבוהה (רמה 1), נכללים מכשירים פיננסיים ומכשירים פיננסיים נגזרים, הנסחרים בשוק פעיל (המתאפיין במספר רב של משתתפים ומחזורי מסחר גבוהים), ששערי המסחר בו משקפים את מחירי השוק בפועל.
- בקבוצת איכות הביניים (רמה 2), נכללים מכשירים פיננסיים ומכשירים פיננסיים נגזרים, שאינם נסחרים בשוק פעיל, שקביעת שוויים ההוגן מבוססת על ציטוטים בשוק פעיל של מכשירים דומים, או על ציטוטים המתקבלים מגופים בלתי תלויים (להלן: מכשירים ששוויים ההוגן נקבע באמצעות "שירותי תמחור").

  המכשירים הפיננסיים (לרבות מכשירים נגזרים) ששוויים ההוגן נקבע באמצעות "שירותי תמחור" כוללים:

  - ניירות ערך שאינם סחירים.
  - מכשירים נגזרים הנסחרים מעבר לדלפק (O.T.C), במגזר השקלי ה"לא צמוד" ובמגזר ה"מט"ח", וחוזי סחורות.

המחירים המצוטטים ב"שירותי התמחור" מתקבלים בתדירות יומית (לגבי מכשירים נגזרים), או רבעונית (לגבי ניירות ערך שאינם סחירים), מגופים ייעודיים, המספקים לבנק "מחירי ציטוט". הבנק נוהג לקבל ציטוטים ממקור בלתי תלוי אחד עבור כל אחד מסוגי המכשירים, ולהתבסס עליו בחישוב השווי ההוגן (לאחר ביצוע תהליך תיקוף - ראה הרחבה להלן). בדרך כלל לא נערכת התאמה לציטוטים שהתקבלו, למעט התאמות הנובעות ממאצים שהתגלו בתהליך התיקוף.

"מחירי הציטוט" המתקבלים מספקי "שירותי התמחור" (שאינם קשורים למבצעי העסקאות), מבוססים, בדרך כלל, על מחירי נכסים והתחייבויות דומים הנסחרים בשוק פעיל, בהתאמות המתחייבות עבור הנכסים וההתחייבויות הספציפיים שבגינם חושבו "מחירי הציטוט", ואינם מהווים, לפיכך, הצעות מחייבות לביצוע עסקאות באותם נכסים או התחייבויות.

- בקבוצת האיכות הנמוכה (רמה 3), נכללים מכשירים פיננסיים נגזרים שקביעת שוויים ההוגן מבוססת על ציטוטים בשווקים לא פעילים.

תיקוף השווי ההוגן - על פי הוראות בנק ישראל נדרשו התאגידים הבנקאיים לקיים "תהליך תיקוף" לגבי מכשירים פיננסיים (לרבות מכשירים פיננסיים נגזרים), ששוויים ההוגן אינו מבוסס על מחירים הנקבעים בשוק פעיל. הבנק מקיים תהליך תיקוף לגבי נכסים והתחייבויות הנמדדים בשיטת השווי ההוגן ומשתייכים לקבוצות האיכות ברמה 2 ו- 3. תהליך התיקוף כולל:

- בדיקה מדגמית של נתונים וחישובים.
- בדיקות לתיקוף עקומי הריבית ששימשו בהיוון תזרימי המזומנים, וכן בדיקת שיעורי הריבית וסטיות התקן ששימשו בחישוב השווי ההוגן של האופציות.
- בדיקת סבירות לגבי התוצאות שהתקבלו.
- בדיקת מרכיבי השינוי בשווי ההוגן לעומת תקופות דיווח קודמות.
- בדיקת הציטוטים שהתקבלו, ביחס לנתוני השוק של נכסים והתחייבויות דומים.

תהליך התיקוף מבוצע באופן בלתי תלוי ל"גורם המצטט", או לגורם שערך את חישוב השווי ההוגן.

קביעת סיכון האשראי - מרכיב סיכון האשראי (לרבות סיכון אשראי של צד נגדי), מהווה אחד מהפרמטרים המשמשים בקביעת שוויים ההוגן של נכסים והתחייבויות הנמדדים בשיטת השווי ההוגן.

השיטות בהן נעזר הבנק לצורך הערכת סיכון האשראי כוללות:

- שימוש בדירוגי אשראי לצורך קביעת דרגת סיכון האשראי.
- שימוש בציטוטים של חוזי אשראי (C.D.O) למכשירי אשראי דומים.
- שימוש בציטוטים של מכשירי אשראי דומים, (הנסחרים בשוק פעיל), לצורך הערכת סיכון האשראי של המכשירים הפיננסיים (לרבות מכשירים נגזרים), שבגינם חושב סיכון האשראי.

להלן נתונים לגבי יתרות המכשירים הפיננסיים (לרבות מכשירים נגזרים), הכלולים בדוחות הכספיים לפי שוויים ההוגן, תוך אבחנה בין יתרות המבוססות על "נתונים נצפים", ליתרות המבוססות על "נתונים לא נצפים" וההכנסות (הוצאות) שנזקפו לדוח הרווח והפסד בגינם:

	נתונים מאזניים		נתונים תוצאתיים	
	יתרות שווי הוגן ליום		לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר	
	31.12.2014	31.12.2013	2014	2013
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
1. ניירות ערך זמינים למכירה				
"נתונים נצפים"				
- נסחרים בשוק פעיל (רמה 1)	**3,206**	5,645	**118**	199
- אחרים (רמה 2)	**290**	178	**12**	7
"נתונים לא נצפים" - (רמה 3)	**14**	*11	**–**	–
סך הכל	**3,510**	5,834	**130**	206
2. מכשירים נגזרים -				
"נתונים נצפים"				
- נסחרים בשוק פעיל (רמה 1)	**–**	–	**–**	1
- אחרים (רמה 2)	**(25)**	(18)	**80**	15
"נתונים לא נצפים" - (רמה 3)	**(51)**	*(92)	**(3)**	(39)
סך הכל	**(76)**	(110)	**77**	(23)

* הוצג מחדש.

השינויים בשווי ההוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים המשתייכים לקבוצת האיכות הנמוכה ("רמה 3"), בתקופת הדו"ח נובעים מהגורמים הבאים:

- השפעת שיעור עליית מדד המחירים לצרכן, והשינוי בשער החליפין של השקל לעומת המטבעות הזרים - הגדילו את השווי ההוגן של מכשירים אלו, בסך של 2 מיליון ש"ח.
- השפעת השינויים בשיעורי ריבית השוק במגזרים השונים (שקל לא צמוד, שקל צמוד למדד ומטבע חוץ), הקטינו את השווי ההוגן של מכשירים אלו, בסך של 3 מיליון ש"ח.
- צבירת הריבית השוטפת, הקטינה את השווי ההוגן של מכשירים אלו, בסך של כ- 4 מיליון ש"ח.
- השינוי ב"מרכיב סיכון האשראי" הקטין את השווי ההוגן של מכשירים אלו, בסך של כ- 2 מיליון ש"ח.
- התחשבנות בגין סילוק מוקדם של עסקה במכשירים נגזרים, הגדילה את השווי ההוגן של מכשירים אלו, בסך של כ- 4 מיליון ש"ח.

קביעת השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים (לרבות מכשירים נגזרים) המשתייכים לדרגות איכות 2 ו- 3 מבוססת על הערכות והנחות, הנשענות בין היתר, על שיקול דעת סובייקטיבי.

לפיכך, סטייה אפשרית בגורמים אלו עלולה להטות את שוויים ההוגן של מכשירים אלו בצורה מהותית.

15. גילוי בדבר תהליך אישור הדוחות הכספיים

על פי הוראות בנק ישראל הוטל על התאגידים הבנקאים לכלול בדוחות הדירקטוריון הרבעוניים והשנתיים, מידע בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים, כמפורט להלן:

א. דירקטוריון הבנק הינו האורגן המופקד על בקרת העל בבנק. בהתאם להוראות בנק ישראל נקבעה ועדת הביקורת של הדירקטוריון כאורגן המופקד על הפיקוח הבקרה וההכוונה של תהליך אישור הדוחות הכספיים בבנק, ובאחריותה להגיש לדירקטוריון, בסיום עבודתה, את המלצותיה בנוגע לאישור הדוחות הכספיים.

ועדת הביקורת כוללת שישה דירקטורים, ששלושה מהם הינם דירקטורים "בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית" (כמוגדר בהוראות בנק ישראל), כדלקמן:

לאה בנאי - יו"ר ועדת הביקורת.

אבי אקשטיין*

יוסף ברסי*

אייל הירדני*

חנן זלינגר

שמואל זיו - זוסמן

ב. תהליך אישור הדוחות הכספיים הרבעוניים כולל את השלבים והאורגנים הבאים:

ועדת גילוי

כחלק מיישום הוראות בנק ישראל בנושא הגילוי בדוחות הכספיים, המבוססות על סעיף 302 בחוק Sarbanes Oxley (ראה פרק 19 להלן), הוקמה בבנק ועדת גילוי, בראשות מנכ"ל הבנק, בה חברים כל חברי ההנהלה של הבנק, המבקר הפנימי ומנהלים בכירים נוספים.

הועדה מתכנסת אחת לרבעון (קודם לתחילת הדיונים בדוחות הכספיים), בהשתתפות רואי החשבון המבקרים, ודנה בהתפתחויות שחלו בנושאים שונים במהלך פעילותו העסקית של הבנק ברבעון האחרון, שעשויה להיות להם השלכה על הגילוי בדוחות הכספיים, לרבות: שינויי חקיקה והוראות חדשות, שינויים במדיניות החשבונאית, התפתחות בתביעות משפטיות, שינויים בבקרות הפנימיות (אם היו כאלה), תרמיות ומעילות (במידה וארעו). המלצות ועדת הגילוי מיושמות בדוחות הכספיים של הבנק.

ועדת ביקורת

כאמור, האורגן המופקד מטעם הדירקטוריון על בקרת תהליך אישור הדוחות הכספיים הינו ועדת הביקורת. לקראת הדיון בפורום "ועדת הביקורת", נמסרת לעיונם של חברי "ועדת הביקורת" טיוטת הדוחות הכספיים בצרוף מסמכים נוספים שיסייעו להם בהבנת וניתוח הדוחות הכספיים.

* דירקטור בעל מיומנות חשבונאית ופיננסית.

מסמכים אלו כוללים: ניתוח השינויים בתוצאות הכספיות על "בסיס אחיד", התפתחות רב שנתית ורב רבעונית של נתונים מאזניים ותוצאתיים (לרבות נתונים בחתך מגזרי פעילות), פרוטים נרחבים בנושא "חובות בעייתיים והפרשות להפסדי אשראי", וכן מסמכים בנושא: הערכת "חשיפת הבנק לסיכונים השונים", והשלכותיהם האפשריות על הדוחות הכספיים.

לאחר קבלת מסמכים אלו - מקיימת ועדת הביקורת דיון מפורט בדוחות, בו נוטלים חלק, מלבד חברי ועדת הביקורת, גם נושאי משרה בכירה הקשורים לדיווח הכספי (לרבות: המנכ"ל, החשבונאי הראשי ומנהל הסיכונים הראשי), ורואי החשבון המבקרים של הבנק.

במסגרת הדיון סוקרים המנכ"ל והחשבונאי הראשי בהרחבה את הדוחות הכספיים, תוך מתן הסברים מפורטים לגבי הגורמים לשינויים ולהתפתחויות בנכסים, בהתחייבויות ובתוצאות הכספיות, ונושאים אחרים, כגון: שינויים במדיניות החשבונאית, שינויים בחוקים ובהוראות בנק ישראל, שינויים במדיניות החשבונאית בנושאים קריטיים והתפתחויות בהתחייבויות התלויות והשפעתן על הדוחות הכספיים. בנוסף, מתקיים דיון נרחב בהתפתחויות שחלו בחובות הבעייתיים בבנק ובהפרשות להפסדי אשראי.

כמו כן, מתקבל דיווח (לאחר דיון שהתקיים בועדת ניהול הסיכונים), לגבי חשיפת הבנק לסיכונים השונים והשלכותיהם האפשריות על הדוחות הכספיים.

רואי החשבון המבקרים מדווחים על ממצאים שעלו במהלך ביקורת הדוחות השנתיים, הביקורת על "הבקרה הפנימית על דיווח כספי", וכן על עניינים אחרים שלדעתם יש להביאם לידיעת חברי ועדת הביקורת.

בתום הדיון מגישה ועדת הביקורת את המלצותיה לדירקטוריון בנוגע לאישור הדוחות הכספיים, לקראת הדיון שעורך הדירקטוריון בעניין זה.

דירקטוריון הבנק

לאחר הדיון בועדת הביקורת, מתקיים דיון נוסף במליאת הדירקטוריון, לצורך אישור הדוחות הכספיים. לקראת הדיון נמסרת לחברי הדירקטוריון הטיוטה המתוקנת של הדוחות הכספיים (לאחר ששולבו בה ההמלצות וההחלטות שהתקבלו בועדת הביקורת), בצרוף כל המסמכים שהונחו בפני חברי ועדת הביקורת, ומסמכים נוספים, במידת הצורך, על פי החלטת ועדת הביקורת.

בדיון במליאת הדירקטוריון נוכחים, מלבד חברי הדירקטוריון, גם נושאי משרה בכירה הקשורים לדיווח הכספי (לרבות: המנכ"ל והחשבונאי הראשי), ורואי החשבון המבקרים של הבנק.

הדיון כולל: סקירת הדוחות הכספיים על ידי המנכ"ל והחשבונאי הראשי (לרבות הנושאים שנכללו בסקירה בפני ועדת הביקורת, דיווח על יישום המלצות ועדת הביקורת, עמידת הבנק במגבלות החשיפה לסיכונים שנקבעו בהוראות, או כאלו שנקבעו על ידי הדירקטוריון, ודיווח על עסקאות חריגות או מהותיות לעסקי הבנק.

רואי החשבון המבקרים מדווחים על הממצאים שעלו במהלך ביקורת הדוחות הכספיים והביקורת על "הבקרה הפנימית על דיווח כספי", וכן על עניינים אחרים שלדעתם ראוי להביאם לידיעת חברי הדירקטוריון.

במהלך הדיון מפנים חברי הדירקטוריון להנהלה ולגורמים אחרים הקשורים לדיווח הכספי שאלות ובקשות לקבלת הבהרות לגבי נושאים שונים שנכללו (או שאמורים היו להכלל) בדוחות הכספיים. בתום הדיון, בכפוף לקבלת תשובות מספקות מצד הנהלת הבנק, מאשר הדירקטוריון את הדוחות הכספיים.

16. המבקר הפנימי

פרטי המבקר הפנימי

המבקרת הפנימית של הבנק הינה גב' ציונה כהן, המכהנת בתפקיד זה החל מיום 1 באוגוסט 2012.

המבקרת הפנימית אינה בעלת עניין בבנק או קרובה של בעל עניין בבנק, ואינה רואה החשבון המבקר או מי מטעמו.

המבקרת הפנימית ועובדי הביקורת הפנימית עומדים בהוראות סעיף 146 (ב) לחוק החברות, סעיף 8 לחוק הביקורת הפנימית, והוראת ניהול בנקאי תקין מס' 307 בנושא: "פונקצית הביקורת הפנימית".

המבקרת הפנימית הינה עובדת הבנק, ואינה נושאת בכל תפקיד אחר בבנק.

דרך המינוי

מינוי המבקרת הפנימית אושר על ידי ועדת הביקורת בתאריך 22 באפריל 2012, ועל ידי הדירקטוריון בתאריך 24 באפריל 2012. המינוי אושר על סמך הכישורים, הניסיון וההשכלה של גב' ציונה כהן, אשר הינה בעלת תואר ראשון בכלכלה, ובעלת תואר ראשון ושני במשפטים ושימשה קודם מינויה כאחראית על הביקורת הפנימית בבנק אוצר החייל בע"מ ובבנק מסד בע"מ.

זהות הממונה על המבקר הפנימי

הממונה הארגוני על המבקר הפנימי הינו יו"ר הדירקטוריון.

תכנית העבודה

הביקורת הפנימית פועלת על פי תכנית עבודה שנתית, שהיא חלק מתכנית עבודה רב שנתית לחמש שנים.

תכניות העבודה השנתית והרב שנתית (להלן: "תכניות העבודה"), נקבעו תוך הסתמכות על סקר הערכת סיכונים שביצעה המבקרת הפנימית, על פי מתודולוגיות מקובלות, ותוך התבססות על ההנחיות שנכללו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 307, בנושא: "פונקצית הביקורת הפנימית".

תכנית העבודה אינה כוללת ביקורת על מערכות מחשב המנוהלות על ידי החברה האם, הואיל והביקורת עליהן מתבצעת על ידי המבקר הפנימי של החברה האם.

טיוטת תכנית העבודה הוגשה לעיון יו"ר הדירקטוריון, יו"ר ועדת הביקורת, המנהל הכללי, המבקר הפנימי של החברה האם ורואי החשבון המבקרים. תכניות העבודה נדונו בועדת הביקורת של הדירקטוריון, ובהמלצתה הן הועלו לדיון בדירקטוריון ואושרו על ידי יו"ר הדירקטוריון.

בתכניות העבודה אין התייחסות לשיקול הדעת שיש למבקרת הפנימית לסטות מהן, אולם בנוהל הביקורת הפנימית נקבע, כי ביטול מטלה מהותית מתכנית העבודה כרוך באישור יו"ר הדירקטוריון ובדיווח לועדת הביקורת. כמו כן, מדווחת המבקרת הפנימית ליו"ר הדירקטוריון וליו"ר ועדת הביקורת, על סטיות משמעותיות מתוכנית העבודה.

לדעת המבקרת הפנימית, פעילות הבנק בשנת 2014 לא כללה עסקאות מהותיות כהגדרתן בהוראות בנק ישראל, שהצריכו בדיקה מטעמה.

ביקורות של תאגידים מוחזקים

תכנית העבודה של הביקורת הפנימית כוללת גם ביקורת בתאגידים מוחזקים מהותיים של הבנק. לבנק ולתאגידים המוחזקים על ידו אין פעילות מחוץ לישראל.

היקף העסקה

המבקרת הפנימית והעובדים הכפופים לה מועסקים במשרה מלאה. מספר המשרות הממוצע של עובדים שעסקו בביקורת פנימית (לרבות המבקרת הפנימית), בשנת 2014 - הסתכם ב- 18 משרות. המספר הממוצע של המשרות המתייחסות לעובדי האגף לביקורת פנים, הכפופים למבקרת הפנימית, ועסקו בפניות הציבור הסתכם בשנת 2013 ב- 1.9 משרות.

בנוסף לאמור לעיל, בוצעו מספר ביקורות פנימיות בבנק על ידי המבקר הפנימי של החברה האם, ועל ידי מבקר שהועסק על ידי הבנק ב"מיקור חוץ" (בהיקף של כ- 0.3 משרות).

עריכת הביקורת

תכנית הביקורת הפנימית נערכת, בין היתר, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 307 בנושא: "פונקצית הביקורת הפנימית", חוק הביקורת הפנימית, הוראות ניהול בנקאי תקין, הנחיות המפקח על הבנקים, ותקנים מקצועיים של לשכת המבקרים הפנימיים.

הדירקטוריון וועדת הביקורת קיימו דיונים, בין היתר, על תכנית העבודה של הביקורת הפנימית, על סיכום הפעילות השנתי של הביקורת הפנימית, ועל דוחות ביקורת שנערכו על ידי גורמי חוץ (כגון: רואי החשבון המבקרים) ושל הפיקוח על הבנקים. ועדת הביקורת קיימה דיונים גם על דוחות ביקורת של המבקרת הפנימית, ועל דוחות ביקורת של המבקר הפנימי של החברה האם. בדיונים הנ"ל קיבלו חברי הדירקטוריון וועדת הביקורת מידע על דרך פעילותה של המבקרת הפנימית, ונחה דעתם כי היא פועלת על פי החוקים, ההוראות והתקנים האמורים לעיל.

גישה למידע

למבקרת הפנימית הומצאו כל המסמכים והמידע שנדרשו על ידה, כאמור בסעיף 9 לחוק הביקורת הפנימית, וכן ניתנה לה גישה למידע כאמור באותו סעיף, ובכלל זה גישה מתמדת ובלתי אמצעית למערכות המידע של הבנק, לרבות נתונים כספיים. בתאגידים מוחזקים הובטח קיום האמור לעיל, בנוהלי הביקורת הפנימית ובסדרי עבודתה.

דין וחשבון המבקר הפנימי

כל דוחות המבקרת הפנימית מוגשים בכתב.

כל דו"ח ביקורת מוגש, בין היתר, ליו"ר הדירקטוריון, למנהל הכללי, ליו"ר ועדת הביקורת, למבקר הפנימי של החברה האם ולרואי החשבון המבקרים. בדיונים השוטפים של ועדת הביקורת נידונים תקצירים של הדוחות (עם זאת, דוחות מהותיים נידונים במלואם).

כמו כן, התקיימו דיונים בועדת הביקורת ובמליאת הדירקטוריון בדוחות הסיכום החצי שנתיים של המבקרת הפנימית, הכוללים בין היתר רשימה של דוחות הביקורת שפורסמו, כדלקמן:

- הדו"ח על סיכום פעילות האגף לביקורת פנים לשנת 2013 נדון בועדת הביקורת ביום 17 בפברואר, 2014 ובמליאת הדירקטוריון ביום 25 בפברואר, 2014.
- הדו"ח על סיכום פעילות האגף לביקורת פנים למחצית הראשונה של שנת 2014 נדון בועדת הביקורת ביום 4 באוגוסט, 2014 ובמליאת הדירקטוריון ביום 19 באוגוסט, 2014.

הערכת הדירקטוריון את פעילות המבקר הפנימי

לדעת הדירקטוריון וועדת הביקורת, היקף, אופי ורציפות פעילות המבקרת הפנימית ותכנית עבודתה סבירים בנסיבות העניין, ויש בהם כדי להגשים את מטרות הביקורת הפנימית בבנק.

תגמול

היקף התשלומים למבקרת הפנימית הסתכם כדלקמן:

	2014	2013
	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
שכר	**834**	823
מענקים	**-**	400
הוצאות נלוות	**441**	278
סה"כ שכר ונלוות	**1,275**	1,501

לדעת הדירקטוריון, אין בתשלומים אלה השפעה על שיקול דעתה המקצועית של המבקרת הפנימית.

17. דיווח על דירקטורים בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית

בהתאם להנחיות שנכללו בהוראת ניהול בנקאי מס' 301 בנושא: "הדירקטוריון", נקבע בין היתר, רף מינימלי לחברי הדירקטוריון שהינם בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית, בשיעור שלא יפחת מחמישית מכלל חברי הדירקטוריון. בנוסף, קובעת ההוראה, כי ב"ועדת הביקורת" יכהנו לפחות שני דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית. הבנק מקיים את ההנחיות שנקבעו בנושא זה.

חברי הדירקטוריון, שהינם "בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית", והרקע העובדתי שבגינו ניתן לראותם כבעלי מיומנות זו, הינם כמפורט להלן:

אבי אקשטיין – בעל תואר ראשון בכלכלה ותואר שני במינהל עסקים (התמחות במימון ובנקאות) מהאוניברסיטה העברית בירושלים. החל משנת 1983 כיהן בתפקידים שונים בבנק ישראל. בתפקידו האחרון ועד ליום 31.12.2007 שימש כסגן המפקח על הבנקים וממונה על תחום הערכה מוסדית ורישוי. משמש יועץ בתחומי הבנקאות ושוק ההון. מכהן, בין היתר, כחבר בועדת אשראים, ועדת ביקורת ובועדת ניהול סיכונים של דירקטוריון הבנק.

יוסף ברסי – רו"ח על פי הכשרתו; בעל תואר בוגר בכלכלה וחשבונאות מאוניברסיטת תל-אביב. מכהן כדירקטור בבדל שרותי מחשב ומינהלה בע"מ, בחברת נדבך לנדל"ן והשקעות בע"מ, בדיינרס קלוב ישראל בע"מ וב-Discount Reinsurance International Limited, Guernsey. כמו כן, משמש כחשבונאי הראשי וחבר הנהלה בכיר בבנק דיסקונט לישראל בע"מ. עד לשנת 2008 כיהן כיו"ר הדירקטוריון של דיסקונט גמל בע"מ; בין השנים 2011 - 2010 כיהן כדירקטור בכ.א.ל - כרטיסי אשראי לישראל בע"מ ובין השנים 2012 - 1999 כיהן כדירקטור בדיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ. מכהן, בין היתר, כחבר בועדת הביקורת של דירקטוריון הבנק.

אייל הירדני – רו"ח על פי הכשרתו; בעל תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות ותואר שני במינהל עסקים עם התמחות במימון מאוניברסיטת בר אילן. בין השנים 2009 - 2004 מילא תפקידים שונים בחברת שמיר תעשיית אופטיקה בע"מ (סימול SHMR), לרבות נשיא ומנכ"ל החברה, יו"ר הדירקטוריון של כל חברות הבת, משנה למנכ"ל וסמנכ"ל פיתוח עסקי.

משמש, החל משנת 1998, כמנכ"ל ובעלים של חברות ב"קבוצת לרדן", העוסקת במתן ייעוץ כלכלי ופיננסי, ליווי מיזוגים ורכישות, ליווי הנפקות, פיתוח עסקי וכו'. בין השנים 1994 - 1991 כיהן כקצין תקציבים ביחידת היועץ הכספי לרמטכ"ל / אגף התקציבים במשרד הבטחון. משנת 1994 מרצה בתחומי החשבונאות, הכלכלה, שוק ההון ומינהל עסקים במוסדות אקדמאיים שונים. מכהן, בין היתר, כיו"ר ועדת ניהול סיכונים וכחבר בועדת ביקורת ובועדת אשראים של דירקטוריון הבנק.

18. בקרות ונהלים לגבי דיווח כספי

א. בקרות לגבי הגילוי בדוחות הכספיים

הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 309 - העוסקת הן בבקרות ובנהלים לגבי הגילוי (סעיף 302 בחוק Sarbanes Oxley - להלן "SOX") והן בבקרה הפנימית על דיווח כספי (סעיף SOX 404 - ראה סעיף ב' להלן), קובעת בכל הנוגע לבקרות ולנהלים לגבי הגילוי בדוחות הכספיים התקופתיים, כדלקמן:

- תאגיד בנקאי חייב לקיים בקרות ונהלים לגבי הגילוי על דיווח כספי.
- הנהלת התאגיד הבנקאי תעריך, בשיתוף המנהל הכללי והחשבונאי הראשי, את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי בדוחות הכספיים, לסוף כל רבעון.

בנוסף, חויבו המנהל הכללי והחשבונאי הראשי של כל תאגיד בנקאי, להצהיר אישית, במסגרת הדוחות הכספיים - הצהרות (הכלולות בדוחות אלו) לגבי הגילוי הנכלל בדוחות, בהסתמך על סקירת הדוחות הכספיים והערכת יעילות הבקרות והנהלים לגבי המידע שנכלל בדוחות.

קיומן של בקרות אלו ותקפותן נבחנות ביחידות השונות של הבנק מידי רבעון. בנוסף, הוקמה בבנק "ועדת גילוי" בראשות המנהל הכללי הכוללת את כל חברי הנהלת הבנק. הועדה מתכנסת אחת לרבעון ודנה בנושאים שונים שהתעוררו במהלך פעילותו העסקית של הבנק, שעשויה להיות להם השלכה על הגילוי הנדרש בדוחות הכספיים.

ב. בקרה פנימית על דיווח כספי

בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 309 מפורטות גם חובות הנהלת התאגיד הבנקאי לגבי הבקרה הפנימית על דווח כספי (סעיף SOX 404).

ההוראה קובעת, בכל הנוגע לבקרה הפנימית על דיווח כספי, כדלקמן:

- תאגיד בנקאי חייב לקיים בקרה פנימית על דיווח כספי.
- הנהלת התאגיד הבנקאי תעריך מדי שנה את אפקטיביות מערך הבקרה הפנימית בתאגיד.

במקביל להוראה זו פרסם המפקח על הבנקים, בחודש דצמבר 2005, הוראת דיווח בדבר: "אחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי", המיישמת את חובות הדיווח הנגזרות מסעיף SOX 404.

בהתאם להוראה זו ייכלל בכל דוח שנתי "דוח בקרה פנימית", שיכלול:

- הצהרה על אחריות ההנהלה לקיומו ותחזוקתו של מערך ונהלי בקרה פנימית נאותים על דיווח כספי.
- הערכה לגבי יעילותם של מערך וניהול הבקרה הפנימית על דיווח כספי. הערכת התאגיד הבנקאי, כאמור, תבוקר על ידי רואה החשבון המבקר - בהתאם לתקני ביקורת שיאומצו או שיתפרסמו על ידי ה- PCAOB, ובסיומה תומצא על ידו חוות דעת.

בשנת 2014 ערך הבנק, בסיוע יועצים חיצוניים, בדיקות מדגמיות לתיקוף מערך הבקרה הפנימית על דיווח כספי. הבדיקות כללו: עדכון התיעוד הקיים בגין תהליכים עסקיים המשליכים על דיווח כספי, סקירת הבקרות הקיימות בגין תהליכים אלו, סקירת בקרות חדשות שנוספו בתקופת הדוח, עדכון התיעוד בגין תהליכים שנוספו ושונו בתקופת הדוח, ובדיקות שוטפות של הבקרות הקיימות והערכת מידת האפקטיביות שלהן.

מערך הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי בבנק, בוקר על ידי רואי החשבון המבקרים ונמצא אפקטיבי. חוות הדעת של רואי החשבון המבקרים על הבקרה הפנימית, במתכונת שנקבעה על ידי בנק ישראל, נכללה בדוחות אלו לפני חוות הדעת על הדוחות הכספיים.

ג. הערכת בקרות ונהלים לגבי הגילוי

בהתבסס על בחינת הבקרות הקיימות בתהליכי הפקת והעברת המידע הקשורים לדווח הכספי, ועל תוצאות הדיונים שנערכו ב"ועדת הגילוי", העריכה הנהלת הבנק בשיתוף המנהל הכללי והחשבונאי הראשי של הבנק את האפקטיביות של הבקרות והנהלים בתקופה המכוסה בדוח זה, לגבי הגילוי של הבנק.

על בסיס הערכה זו, המנהל הכללי והחשבונאי הראשי של הבנק הסיקו, כי לתום תקופה זו, הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק הינן אפקטיביות כדי: לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהבנק נדרש לגלות בדוח השנתי, בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

ד. שינויים בבקרה הפנימית

בתקופת הדוח הוטמעו בבנק שתי מערכות מידע משמעותיות המהוות מרכיב בתהליך הדיווח הכספי ובבקרה הפנימית על דיווח זה. לפיכך, הטמעת מערכות מידע חדשות אלו מהווה שינוי בבקרה הפנימית על דיווח כספי, כדלקמן:

(1) הטמעת מערכת מידע חדשה בנושא: "מדידת הכנסות ריבית" (כללי "FAS - 91")

כאמור בביאור 1ד'(1) בדוחות הכספיים, הבנק מיישם החל מיום 1 בינואר 2014, את הוראות בנק ישראל בנושא: "אימוץ כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב לגבי מדידת הכנסות ריבית" (כללי "FAS - 91").

לצורך יישום הוראות אלו הטמיע הבנק בתקופת הדוח מערכת מידע מקומית שפותחה בחברה האם, המיישמת את כללי המדידה החדשים שנכללו בהוראות אלו.

הטמעת המערכת הצריכה שינויים מהותיים בתהליכי העבודה הקשורים במדידה ודיווח על "הכנסות מריבית" וה"כנסות מעמלות בגין יצירת אשראי". במהלך פיתוח המערכת והטמעתה ננקטו על ידי הבנק אמצעי בקרה שנועדו להבטיח את הטמעתה הנאותה. כמו כן, מכיוון שהטמעת המערכת הצריכה שינויים בכללי העבודה - נכללו בתהליכי העבודה החדשים מנגנוני בקרה שנועדו להבטיח את נאותות המידע המופק באמצעות המערכת החדשה.

(2) הטמעת מערכות מיחשוב חדשות בתחום ההלוואות לדיור

פעילות הבנק בתחום ההלוואות לדיור מצריכה שימוש במערכות מידע ייעודיות. עד ליום 1 באוגוסט 2014 התבססה פעילות הבנק בתחום זה (לרבות תהליכי העבודה והדיווחים הנגזרים מפעילות זו), על מערכת מחשב משולבת (הכוללת מערכת תפעולית ומערכת מידע), שנרכשה על ידי הבנק בעבר מספק חיצוני.

לאור המשאבים הרבים שנדרשו לתחזוקת המערכת ולאור האסטרטגיה המיושמת בבנק בתחום המיחשוב, המבוססת על הטמעת מערכות תפעוליות ומערכות מידע מרכזיות הנמצאות בשימוש החברה האם (והפחתת השימוש במערכות מקומיות), החליטה הנהלת הבנק בשלהי שנת 2012 להיערך לביצוע פרויקט, הכולל הסבת תהליכי העבודה ובסיסי הנתונים בתחום ההלוואות לדיור, ממערכת המידע המקומית, למערכת המחשב המרכזית המשמשת את החברה האם בתחום זה.

ההיערכות המעשית לביצוע הפרויקט החלה במהלך שנת 2013 ומרכיביה העיקריים הושלמו בתקופת הדוח, עם הסבת תיקי ההלוואות למערכת המחשב החדשה.

לאור היקפו הרחב של פרויקט זה (שכלל שינויים נרחבים במערכות התפעוליות ובמערכות המידע של הבנק ושינויים בתהליכי העבודה בסניפים ובמטה הבנק), ננקטו על ידי הבנק אמצעי בקרה שנועדו להבטיח את הטמעתן הנאותה של מערכות המידע, ונאותות המידע המופק מהן. עם זאת, הטמעת המערכת לוותה בתקלות שונות הנובעות מליקויים בהגדרת מאפייני אשראי מסוימים, ובממשקים עם מערכות מידע אחרות בבנק.

מרבית תקלות תוקנו בסמוך למועד איתורן ולחלקן ניתן פיתרון באמצעות כלים שאינם ממוכנים במלואם. הבנק פועל לתיקון הליקויים שטרם באו על תיקונם בהקדם.

מעבר לאמור לעיל, לא ארעו במהלך הרבעון שהסתיים ביום 31.12.2014, שינויים אחרים בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי אשר השפיעו באופן מהותי, או שסביר שצפויים להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

חלק ו' - מידע נוסף

19. מבנה ארגוני ומשאבי אנוש

א. מבנה ארגוני

להלן פרטים לגבי היחידות הראשיות במבנה הארגוני של הבנק, ותחומי אחריותן (לאחר יישום השינוי הארגוני, כאמור):

- **החטיבה הקמעונאית** - החטיבה אחראית על תחומי הפעילות הבאים:
  - טיפול בלקוחות קמעונאיים - Retail (משקי בית ועסקים קטנים).
  - מתן שירותים בתחום ההלוואות לדיור.
  - מתן שירותים ללקוחות בשוק ההון, לרבות ייעוץ והשקעות במגוון מוצרים הנסחרים בשוק ההון.
- **החטיבה העסקית-מסחרית*** - החטיבה אחראית על תחומי הפעילות הבאים:
  - טיפול בתאגידים עסקיים גדולים (Corporate Market), לרבות לקוחות הנמנים עם השורה הראשונה של החברות במשק. השירות ללקוחות אלה ניתן באמצעות האגף העסקי בחטיבה.

* מנהל החטיבה העסקית משמש כמנהל סיכוני האשראי בבנק.

- טיפול בתחום הנדל"ן בבנק - במסגרתו ניתנים השירותים הבנקאיים ללקוחות שהיקף האשראי שניתן להם עולה על 7 מיליון ש"ח העוסקים בתחומי הייזום (לרבות מימון בשיטת "ליווי פיננסי סגור", למטרת ביצוע פרויקטים לבניית מבנים, בעיקר בנייני מגורים למכירה המטופלים במחלקת ליווי בניה), קבלנות ביצוע, נדל"ן מניב ואחזקות נדל"ן (בטיפול מחלקת נדל"ן). השירות ללקוחות אלו ניתן באמצעות אגף הנדל"ן בבנק.
- טיפול בלקוחות מסחריים (Middle Market) - שחבותם עולה, בדרך כלל, על 7 מיליון ש"ח ואינם מטופלים על ידי האגף העסקי.
- טיפול בחובות בעייתיים הנמצאים בטיפול משפטי, וחובות בעייתיים אחרים הנמצאים באחריות החטיבה.

- **החטיבה הפיננסית -** החטיבה עוסקת בניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק הנובעים מפעילות פיננסית שאינה משויכת ללקוחות הבנק (בעיקר פעילות בניירות ערך ופעילות עם בנקים), ואחראית על ניהול כלל הנכסים וההתחייבויות של הבנק (ALM), ועל ניהול ה"הון הפעיל" של הבנק באמצעות פעילות במכשירים פיננסיים סחירים ובאמצעות מכשירים נגזרים . בנוסף, אחראית החטיבה על תמחור המוצרים הפיננסיים בבנק ועל ניהול סיכוני השוק וסיכוני הנזילות. במסגרת תפקידה אחראית החטיבה על פעילות מרכז מטבע חוץ (לרבות קשרים עם מוסדות פיננסיים בחו"ל) ועל חדרי העסקאות (מט"ח, שקלים וניירות ערך), לצורך מסחר ותיווך במטבעות, בריביות בנגזרים, ובניירות ערך.

הפעילויות העסקיות שפורטו לעיל ושירותים עסקיים אחרים הניתנים ללקוחות הבנק, מבוצעים באמצעות מערך סניפי הבנק המונה 80 סניפים, המאורגנים בחמישה אזורים, על פי קוי חלוקה גיאוגרפית, כדלקמן:

- אזור "נצרת".
- אזור "עכו".
- אזור "חיפה והשרון".
- אזור "ירושלים והדרום".
- אזור "תל אביב והמרכז".

בנוסף למבנה הארגוני העסקי, קיימות בבנק יחידות מטה המספקות שירותים ליחידות העסקיות, כדלקמן:

- **חטיבת משאבי אנוש ומנהל -** אחראית על תחום כח האדם בבנק, לרבות: מיון והשמת עובדים, תגמול עובדים, נושא השכר, יחסי עבודה, פיתוח וקידום עובדים, הכשרה בנקאית במסגרת מחלקת ההדרכה וטיפול בנכסי הבנק ושמירתם.

  כן נמצאים באחריות החטיבה: מחלקת מינהלה ותשלומים ומחלקת הביטחון של הבנק, האחראית על נושא האבטחה בבנק, באמצעות מערכי מיגון ממוחשבים ואנושיים - ועל נושא הבטיחות, לרבות בטיחות אש.

- **החטיבה לניהול סיכונים*** **-** העוסקת בין היתר, בקביעת מדיניות ופרקטיקות לניהול סיכונים, חישוב הלימות ההון, זיהוי ודיווח על סיכונים קיימים וסיכונים מתהווים וקביעת מנגנוני בקרה לניהול סיכונים ואיתור חולשות בבקרה. כן נמצאים באחריות החטיבה: מחלקת איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור, מחלקת הציות, מחלקת ניהול סיכונים, מחלקת סיכוני אשראי ומחלקת הערכת אשראי.

* מנהל החטיבה משמש כמנהל הסיכונים הראשי של הבנק (C.R.O)

- **אגף תפעול ומידע –** באחריות האגף נמצאת התקשורת עם החברה האם בכל נושאי המיחשוב (מאחר שמערכת המידע המרכזית בבנק מבוססת על מערכת הליבה הבנקאית של החברה האם).

  האגף מטפל בקליטה והטמעה של מערכות תוכנה חדשות, לרבות מערכות מקומיות, תמיכה בסניפים בנושאי מיחשוב, טיפול בתקלות, רכש ציוד ותוכנות מדף, אבטחת המידע של מערכות המחשב המקומיות בבנק וטיפול בתשתית התקשורת הטלפונית והמיחשובית בבנק. בנוסף, אחראי האגף על ניהול סיכוני "IT" ועל ההערכות ליישום הוראות בנק ישראל בנושא: "המשכיות עסקית".

  כמו כן, ממונה האגף על "יחידת התפעול העורפי" שהוקמה במהלך שנת 2011 - ואחראית על ביצוע מרוכז של תהליכי תפעול מסוימים שבוצעו קודם לכן על ידי עובדי הסניפים.

- **אגף החשבות –** אחראי על הדיווח הכספי של הבנק לציבור ולבנק ישראל ועל דיווחי נזילות ודיווחים אחרים הנובעים מיישום הוראות ניהול בנקאי תקין.
- **האגף לביקורת פנים –** אחראי על הביקורת הפנימית בבנק ובחברות המאוחדות שלו, בדיקת הבקרה הפנימית, הציות להוראות רגולטריות ובדיקת תקינות ניהול הסיכונים והפעילויות השונות בבנק, ביחס לנהלים ולהוראות הקיימים בבנק.
- **אגף הייעוץ המשפטי –** אחראי על הייעוץ המשפטי הכולל של הבנק, לרבות טיפול בתביעות כנגד הבנק. כן אחראי האגף על עריכת הסכמים משפטיים.
- **אגף האסטרטגיה –** האגף פועל בכפיפות למנכ"ל הבנק ומטפל בבחינת ופיתוח האסטרטגיה העסקית של הבנק. כמו כן, עוסק האגף במדידה ניהולית של תוצאות היחידות השונות בבנק, ואחראי על בניה ופיתוח מוצרים פיננסיים חדשים.

ב. משאבי אנוש

- **מצבת כח אדם**

מספר העובדים המועסקים בבנק ובחברות מאוחדות שלו, על בסיס משרה מלאה, עלה ב- 15 עובדים והסתכם בסוף שנת 2014 ב- 1,533 עובדים, לעומת 1,518 בסוף שנת 2013.

בממוצע, עלה מספר העובדים המועסקים ב- 19 משרות והסתכם בשנת 2014 ב- 1,541 משרות, לעומת 1,522 משרות בשנת 2013.

	2014	2013
מספר משרות לסוף השנה	**1,533**	1,518
מספר משרות ממוצע	**1,541**	1,522

מנתונים אלה עולה כי בשנת 2014 חל גידול בשיעור של כ- 1.2% בכח אדם המועסק בבנק (על בסיס מספר משרות ממוצע), בהשוואה לקיטון בשיעור של כ- 1.9% שנרשם בשנה הקודמת.

הגידול נובע ברובו מיישום התוכנית להרחבת מערך התפעול העורפי במהלך שנת 2014, הכרוכה בשלבים הראשונים להטמעתה, בכפילות מסוימת בתהליכי העבודה.

- **יחסי עבודה**

(1) הסכמי העבודה בבנק

יחסי העבודה בין הבנק לעובדיו, למעט עובדים בעלי חוזה אישי, מושתתים בעיקרם, על הסכם עבודה קיבוצי בסיסי הקרוי "חוקת עבודה" והסכמים קיבוציים משלימים. במסגרת הסכמים אלו נקבע כי תנאי השכר, העבודה והתנאים הנלווים להם, יוצמדו לתנאים הקיימים בבנק לאומי לישראל בע"מ. פרט להסכמים אלו, נחתמים מעת לעת הסכמים פרטניים בין ההנהלה לנציגות העובדים, בגין נושאים ספציפיים.

תנאי העבודה של חברי הנהלת הבנק מוסדרים בחוזי העסקה אישיים.

ביום 22.5.2005 נחתם הסכם בין ההסתדרות החדשה, נציגות העובדים והחשב הכללי במשרד האוצר - הקובע, בין היתר, כי תקפם של ההסכמים הקיבוציים הקיימים בבנק, יוארך עד ליום 31 בדצמבר 2009. לאחר תאריך זה יחולו על ההסכמים הקיבוציים הוראות סעיף 5 להסכם העבודה מיום 17 במאי 1968. דהיינו, תוקף ההסכם יוארך אוטומטית לשנתיים נוספות, אלא אם יודיע אחד מן הצדדים להסכם על כוונתו להכניס בו שינויים. לאחר שהסכם העבודה הקודם פקע ביום 31 בדצמבר 2013, התקיימו דיונים בין ההנהלה ונציגות ועד העובדים במטרה לגבש הסכם עבודה חדש ובסיומם נחתמו ביום 8 ביולי 2014 הסכמי עבודה מעודכנים בין הבנק לנציגות העובדים, המסדירים את מערכת יחסי העבודה בין הצדדים, לרבות זכויות עובדים מסוימות, כדלקמן:

- תוקף ההסכם הקיבוצי הקודם (שפקע כאמור ביום 31.12.2013), הוארך לתקופה נוספת של שנתיים, עד ליום 31.12.2015. בתום תקופה זו יוארך תוקף ההסכם אוטומטית לשנתיים נוספת, אלא אם כן תינתן הודעה, כחודשיים לפני מועד פקיעת ההסכם, על ידי אחד מהצדדים, על הצעות מפורטות לתיקונו.
- עובדי הבנק לא יהיו זכאים עוד לקבלת עיתון יומי במועד פרישתם מהבנק (בכפוף לגיל הפרישה ולוותק שנצבר לזכותם). כנגד הסכמתם לויתור על הטבה זו, עתידים העובדים לקבל מענק "חד פעמי" בסכומים מדורגים, בהתאם לוותק שנצבר לזכותם ביום חתימת ההסכם.
- הוסדר מעמד העובדים הלא קבועים בבנק, לרבות תחומי עבודתם, תנאי שכרם, ומשך הזמן בו יועסקו בבנק.
- הורחבה אוכלוסיית המנהלים הפוטנציאלית שניתן יהיה להעסיקם בעתיד במסגרת הסכמי עבודה אישיים.

(2) הסכם שכר חדש בבנק לאומי

על פי הסכם השכר שנחתם בבנק בשנת 2014 (ראה סעיף 1 לעיל), צמודים תנאי העבודה של עובדי הבנק, לתנאים שנקבעו בבנק לאומי. יצוין בהקשר זה כי ביום 29 בינואר 2015 נחתם הסכם שכר בין בנק לאומי לעובדיו, שיהיה בתוקף במשך ארבע שנים, החל משנת 2015. ההסכם כולל מספר שינויים לעומת הסכם השכר הקודם, ובכללם:

- שיעור "קידום השכר" הממוצע יופחת בהדרגה, מ- 5%, ל- 4% בשנים 2015 - 2016, ול- 3.5% בשנים 2017 - 2018.
- תקרת "תוספת הותק" הועלתה מ- 37 שנים, ל- 38 שנים.

- שיעור הפרשות המעביד לתגמולים לעובדים הכלולים בהסדר "פנסיה צוברת" יועלה מ- 5%, ל- 7.5%.
- הפחתת מענקי הוותק ("יובל") בכל רמות הוותק, כדלקמן:
  - המרכיב הכספי במענק יפחת מ- 7.5 - 5 חודשי שכר, ל- 4-3 חודשי שכר.
  - מרכיב החופשה יפחת מ- 1.5 - 1 חודשי שכר, ל- 0.75 - 0.5 חודשי שכר.

  שיעורי המענק המופחתים יחולו על כל המענקים שישולמו החל מיום 1.2.2016, ואילך.
- תינתן לעובדים אפשרות להמיר את ימי המחלה שנצברו לזכותם עד ליום 29.1.2015 (וטרם נוצלו), לימי חופשה, לפי יחס המרה של עד שני ימי חופשה לכל 30 ימי מחלה, במגבלות הבאות:
  - יחס ההמרה ייקבע בהתאם לשיעור הניצול של ימי המחלה בעבר.
  - המרת "ימי המחלה", ל"ימי חופשה", כאמור - תתאפשר רק בשנת העבודה האחרונה של העובד, ובתנאי שתאריך פרישתו יחול במועד שנקבע בחוק.
- ישולם לעובדים הקבועים מענק חד פעמי בגובה משכורת אחת.

הבנק לומד את פרטי ההסכם ובוחן את מידת התאמת המרכיבים השונים שנכללו בו, להסכמי העבודה הנהוגים בבנק.

בדוחות הכספיים ליום 31.12.2014 לא נכללו השלכות בגין הסכם זה.

- **מערך התגמולים ומבנה השכר**

מערכות השכר והתגמולים לעובדי הבנק מבוססות, בדרך כלל, על התאמה בין תפקיד העובד ותרומתו לבנק, לבין השכר המשולם לו ועל פי המתחייב מ"חוקת העבודה" בבנק. תוספות השכר השנתיות משולמות במתכונת דיפרנציאלית, בהתאם לסוג התפקיד, יכולתו האישית של העובד, ההערכה השנתית והפוטנציאל האישי הגלום. לענין המדיניות שגיבש הבנק בנושא התגמול - ראה סעיף ד' להלן.

- **הדרכה והכשרה**

ככלל, הנהלת הבנק פועלת לשיפור רמתם המקצועית והכשרתם הניהולית של עובדי הבנק, כאמצעי להשגת יעדים עסקיים, באמצעות קיום הדרכות שוטפות בנושאים מגוונים. בשנת 2014 השתתפו העובדים בכ- 17,774 ימי הדרכה.

הנושאים העיקריים שטופלו על ידי מחלקת ההדרכה בשנת 2014 היו: ביצוע הכשרות ניהוליות במגוון מסלולים, וסיוע בהטמעה, והכשרת עובדים בנושא: "מערכת מידע חדשה בתחום הלוואות לדיור". בנוסף, הורחבו ההדרכות בנושאים רגולטוריים שונים ובכללם: "איסור הלבנת הון ומימון טרור", ציות (לרבות ציות לחוקי המס - בארה"ב: "FATCA"), "אכיפה מנהלית" ו"שוויון זכויות לבעלי מוגבליות".

מעבר לכך, נערכו הדרכות מרוכזות בנושאים שעמדו במרכז פעילות הבנק בשנת 2014, כגון: האחדת תהליכי העבודה בסניפים והכשרת עובדים לעבודה ביחידות התפעול העורפי בתחומים שהושקו ביחידות אלו בשנת 2014.

ג. סינוף

בסוף שנת 2014 מנה הבנק 80 סניפים, ללא שינוי מכמותם בתום שנת 2013.

ד. מדיניות התגמול

ביום 19 בנובמבר 2013 פורסמה על ידי בנק ישראל הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 301A בנושא: "מדיניות התגמול בתאגיד הבנקאי" (להלן: "ההוראה"). ההוראה מבוססת על מסמכי ה"פורום ליציבות פיננסית שפורסמו בשנת 2009 וקובעת הנחיות שנועדו להבטיח שהסדרי התגמול הנהוגים בתאגידים הבנקאיים, יותאמו למסגרת ניהול הסיכונים ולמטרות ארוכות הטווח שלהם. לפיכך, נדרשו התאגידים הבנקאיים לגבש מדיניות תגמול חדשה המבוססת העקרונות שנכללו בהוראה.

ההנחיות שנכללו בהוראה נכנסו לתוקף ביום פרסומה (19.11.2013). עם זאת, במטרה להקל על התאגידים ליישם הנחיות אלו, הותר לתאגידים הבנקאיים (במסגרת הוראות מעבר שפורסמו), לגבש מדיניות תגמול מעודכנת בהתאם לעקרונות שנקבעו בהוראה עד ליום 30.6.2014 (לתאגידים בנקאיים החברים בקבוצה בנקאית אושרה ביום 18.3.2014 אורכה נוספת, עד ליום 30 בספטמבר 2014).

ביום 30 בספטמבר 2014 אושר בדירקטוריון מסמך "מדיניות התגמול", הכולל התייחסות הן למכלול היבטי תגמול הנהוגים בבנק (לרבות: "תגמול קבוע", "תגמול משתנה", "תגמול בסיום העסקה" ו"תנאים נלווים אחרים"), והן לכלל סוגי המועסקים בבנק (לרבות: "נושאי משרה", "עובדים מרכזיים" ו"עובדים אחרים").

מדיניות התגמול הותאמה למסגרת המדיניות שאושרה בחברה האם, לרבות קביעת תקרות לסוגי התגמול השונים, וכוללת עקרונות שנועדו לקשור בין התגמול בבנק לבין מימוש האסטרטגיה, המטרות ויעדי הבנק, בהתאם להנחיות שנכללו בהוראת בנק ישראל, לרבות:

- התאמת התגמול לתיאבון לסיכון של הבנק ולמסגרת ניהול הסיכונים.
- יצירת קשר בין התגמול לבין ביצועי הבנק והביצועים האישיים של המנהלים והעובדים המרכזיים.
- יצירת איזון ראוי בין רכיבי התגמול המשתנה לבין רכיבי התגמול הקבועים, במטרה לייצור תמריץ למצוינות בביצועי העובד, מחד - והימנעות מנטילת סיכונים העולים על תיאבון הסיכון של הבנק, מאידך. במטרה לממש עיקרון זה, נקבעה במדיניות תקרה להיקף התגמול המשתנה, בשיעור שלא יעלה על 100% מהיקף התגמול הקבוע.
- עובדים מרכזיים הממלאים תפקידים בתחום ניהול הסיכונים, בקרה וביקורת (לרבות דיווח כספי) יתוגמלו בצורה הולמת, הלוקחת בחשבון את חשיבות ורגישות התפקידים המוטלים עליהם.

  לפיכך, משקל התגמול הקבוע (מכלל התגמול) שישולם לעובדים אלו, יהיה גבוה יותר ממשקלו בקרב יתר העובדים המרכזיים.
- נקבעו תקרות שכר להנהלה הבכירה של הבנק (נושאי משרה ועובדים מרכזיים), לרבות: "תגמול קבוע", "תגמול משתנה", "תנאים נלווים", ו"תשלומים בעת סיום העסקה".
- נכללה התייחסות באשר לתשלומים בגין סיום העסקה, בהיקף העולה על ההסדרים המקובלים בבנק - לרבות הסדרי דחיית תשלומים, ומנגנוני התאמה לביצועים בדיעבד בשל תשלומים אלו.
- נקבעו תקרות לתשלום "תגמול משתנה" לעובדים ולנושאי משרה, כשיעור מהרווח הנקי של הבנק.
- נקבע מנגנון התאמה המגדיל או מפחית את היקף התגמול המשתנה המשולם לנושאי המשרה בבנק, בהתאם לרווח הנקי ולעמידה ביעדים של כלל הקבוצה.

- תשלום תגמול משתנה לכלל עובדי הבנק, לרבות: נושאי משרה, עובדים מרכזיים ועובדים אחרים - יותנה בעמידה בתנאי סף.
- הדירקטוריון יהיה רשאי, מטעמים מיוחדים, להפחית תשלומים בגין תגמול המשתנה לכלל העובדים המרכזיים (לרבות נושאי משרה), ואף לבטלם כליל.

לפיכך, ובהמשך לצעדי ההתייעלות הננקטים בבנק ובקבוצה ולאור הצורך להתאים את מדיניות התגמול בבנק לתוכנית האסטרטגית שגובשה בקבוצה והיעדים הנגזרים ממנה, התקבלה בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 30 בספטמבר 2014 החלטה, לפיה - נושאי המשרה בבנק לא יהיו זכאים לקבלת תגמול משתנה בשנת 2014.

- העקרונות המפורטים במדיניות התגמול יחולו על תנאי הכהונה והעסקה של עובדים מרכזיים שיאושרו החל ממועד אישור מדיניות התגמול, ואילך.
- מדיניות התגמול תובא לאישור הדירקטוריון אחת לשלוש שנים. ועדת התגמול והדירקטוריון יפקחו על יישום מדינות התגמול ויבחנו מעת לעת את הצורך בביצוע עדכונים והתאמות לעקרונות שנקבעו במדיניות.

ה. תכנית פרישה מרצון

במסגרת צעדי התייעלות הננקטים על ידי הבנק הכוללים, בין היתר, צמצום במצבת העובדים בבנק, אישר הדירקטוריון ביום 17 בנובמבר 2014 תכנית פרישה מרצון שגובשה על ידי הנהלת הבנק. יישום התוכנית כרוך בתשלום פיצויי פרישה מוגדלים לעובדים שייכללו בה.

בדוחות הכספיים של הבנק לשנת 2014 נכללה הפרשה בגין ההתחייבות הנוספת הצפויה לבנק בשל יישום תוכנית זו, בסך של כ- 33 מיליון ש"ח.

20. שכר רואי החשבון המבקרים

רואי החשבון המבקרים של הבנק הינם סומך חייקין וזיו האפט - מבקרים משותפים. להלן פרטים על השכר ששולם לרואי החשבון המבקרים המשותפים עבור הבנק וחברות מאוחדות שלו, בגין שירותים כדלקמן:

	המאוחד		הבנק	
	2014	2013	2014	2013
	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
ביקורת הדוחות הכספיים[2]	**2,042**	2,340	**1,975**	2,300
שירותים קשורים לביקורת[1]	**45**	24	**45**	24
שירותי מס	**101**	105	**101**	105
סך הכל	**2,188**	2,469	**2,121**	2,429

1. כולל בעיקר ביקורת בנושאים ספציפיים וביקורת לצורך אישורים מיוחדים.
2. כולל הקטנת הפרשות משנים קודמות בסך 161 אלפי ש"ח.

21. עניינים אחרים

א. מעורבות חברתית ותרומה לקהילה

כגוף עסקי הפועל בקהילה באמצעות מערך הסניפים הפרוש לארכה ורוחבה של המדינה, רואה עצמו הבנק מחויב לגלות מעורבות ומודעות לצרכי הקהילה, ולפעול לקידום ושיפור תנאיהם של גורמים נצרכים בקהילה.

במסגרת זו פועל הבנק להענקת תרומות וחסויות, תוך שילוב עובדי הבנק בפעילות זו, לרבות:

- השתתפות בפרויקט חינוכי, בשיתוף עמותת "הזנק" - במסגרתו מימן הבנק בשנת 2014 72 מלגות לימודים במוסדות אקדמאיים, לסטודנטים שנמצאו ראויים לכך במגזר הערבי - בתמורה להתחייבותם לתרום מזמנם לפעילות בקהילה. עלות הפרויקט לבנק הסתכמה בשנת 2014 בסך של כ- 0.6 מיליון ש"ח (2013 - זהה).
- תמיכה בפעילות פרויקט "מחשב לכל ילד" (שבחסות ממשלת ישראל), במסגרתו השתתף הבנק בתרומה של כ- 125 ערכות מחשב לילדים ממשפחות מעוטות יכולת, בעלות של כ- 0.2 מיליון ש"ח.
- השתתפות בפרויקט חינוכי, בשיתוף עם עמותת "יד אליעזר", במסגרתו העניק הבנק כ- 166מלגות לאברכים, בעלות של כ- 0.2 מיליון ש"ח - בתמורה להתחייבותם לשמש כחונכים לילדים המשתייכים למשפחות במצוקה במגזר החרדי.

ב. הרחבת פעילות יחידת התפעול העורפי

במסגרת התוכנית למיקוד עסקי והתייעלות שאושרה בשנת 2011, יישם הבנק בשנת 2014 תכנית אסטרטגית המשנה את תפיסת הפעילות בסניפי הבנק ויחידות המטה התפעוליות.

במסגרת תוכנית זו, הועתקו במהלך שנת 2014 פעילויות תפעוליות מסוימות שבוצעו בעבר בסניפי הבנק ורוכזו ביחידות תפעול עורפי ייעודיות. יישום התוכנית מיועד להקנות לבנק יתרונות בתחום התפעול והשירות ללקוח, ובכללם:

- פישוט וקיצור תהליכי העבודה בסניפים.
- התמקדות בלקוח ובצרכיו, ושיפור חווית השירות.
- חסכון בכח אדם והתייעלות.

יישום התוכנית מלווה בשינויים בתהליכי העבודה בסניפים וביחידות התפעול העורפיות המורחבות ויהיה וכרוך בהשקעת תשומות הנדרשות להקניית התפיסות ושיטות העבודה החדשות (כמו גם בצורך לקיים תהליכי עבודה כפולים בשלבים הראשונים ליישום התוכנית). התוכנית עתידה להסתיים בסוף שנת 2015.

ג. הגבלות על פתיחת חשבונות של תושבי חוץ

ביום 29 ביולי 2014, אישר הדירקטוריון מסמך מדיניות בנושא: "כללים לפתיחת וניהול חשבונות בנק לתושבי חוץ" (בהיבט הציות לדיני המס החלים עליהם).

במסגרת מדיניות זו הבנק יתנה פתיחת חשבונות בנק (וביצוע פעולות מסוימות גם בחשבונות קיימים), לתושבי חוץ שחלים עליהם דיני מס של מדינות אחרות, בהמצאת מסמכים מסוימים לבנק (לרבות קבלת הצהרה המאשרת שתושב החוץ מציית לדיני המס החלים עליו), ומתן הרשאה לבנק להעביר מידע רלוונטי על חשבון הלקוח לשלטונות מס זרים (לבקשתם).

בהמשך לאמור לעיל, ולפרסומים שהופיעו לאחרונה באמצעי התקשורת בדבר חקירות המתנהלות כנגד חלק מהתאגידים הבנקאיים, בנושאים הקשורים בניהול חשבונות של תושבי חוץ המתנהלים אצלם, הפיץ בנק ישראל ביום 19 בנובמבר 2014 טיוטת מכתב לתאגידים הבנקאיים, במסגרתו מוצע לחייב את הדירקטוריון בכל תאגיד בנקאי לבחון ולעדכן את מדיניות התאגיד הבנקאי בנושא: "פעילות בנקאית של תושבי חוץ" (בדגש על פעילות של אזרחי ארה"ב ומדינות ה- OECD), כדי לצמצם את הסיכונים הכרוכים בפעילות מול תושבי חוץ.

22. שכר והטבות לנושאי משרה בכירים (באלפי ש"ח)

(בסכומים מדווחים)

שנת 2014

		תגמול עבור שרותים[1]					הלוואות שניתנו בתנאי הטבה[3]		
שם העובד[4]	תפקיד	שכר[1]	מענקים[1]	הפרשות סוציאליות[2]	הטבות אחרות	סך הכל	יתרת ההלוואות	תקופה ממוצעת לפרעון (שנים)	הטבה שנתית
ברוך אורי	המנהל הכללי	1,320	-	478	107	1,905	-	-	-
רישפן אבי	החשבונאי הראשי	1,043	-	283	77	1,403	148	2.37	6
בקר ציון	מנהל החטיבה הפיננסית	822	-	397	61	1,280	40	2.68	1
כהן ציונה	המבקרת הפנימית	834	-	365	76	1,275	-	-	-
קליבנוב אמיר	מנהל החטיבה העסקית מסחרית	726	-	334	64	1,124	-	-	-
בירון אלון	מנהל החטיבה הקמעונאית	822	-	239	62	1,123	53	2.68	2

שנת 2013

		תגמול עבור שרותים[1]					הלוואות שניתנו בתנאי הטבה[3]		
שם העובד[4]	תפקיד	שכר[1]	מענקים[1]	הפרשות סוציאליות[2]	הטבות אחרות	סך הכל	יתרת ההלוואות	תקופה ממוצעת לפרעון (שנים)	הטבה שנתית
ברוך אורי	המנהל הכללי	1,100	767	888	87	2,842	52	2.68	1
רישפן אבי	החשבונאי הראשי	1,048	807	372	84	2,311	173	2.62	4
שובל צבי**	מנהל אגף תפעול ומידע	806	680	551	77	2,114	303	4.02	10
בירון אלון	מנהל החטיבה הקמעונאית	816	653	248	62	1,779	69	2.68	1
אליגון גלעד	מנהל הסיכונים הראשי	773	654	284	62	1,773	74	2.68	3
שבח עדו*	מנהל חטיבת משאבי אנוש	810	653	207	64	1,734	262	3.83	9

* פרש מהבנק ביום 31 בדצמבר 2014.

** פרש מהבנק ביום 31 בדצמבר 2013.

1. התגמולים הינם במונחי עלות לבנק ואינם כוללים מס שכר.
2. ההפרשות הסוציאליות כוללות הפרשות לפיצויים, תגמולים, קרן השתלמות, חופשה, מענק יובל, ביטוח לאומי, וכן השלמת העתודות בגין הנ"ל עקב שינויים בשכר בשנת החשבון.
3. תנאי ההלוואות דומים לאלו של כלל עובדי הבנק. סכומי ההלוואות נקבעים על פי קריטריונים אחידים, לכלל עובדי הבנק.
4. כל נושאי המשרה הבכירה מועסקים בבנק בהיקף משרה מלא (100%).

הערות:

א. בקביעת השכר והמענקים נלקחו בחשבון בין היתר היקף העסקים של הבנק, הרווחיות ושיעור התשואה על ההון.

ב. התנאים לניהול החשבונות בבנק לנושאי המשרה הבכירים, לרבות כל הפעילות במסגרתם, דומים לתנאים הניתנים לכלל עובדי הבנק. על פי רוב תנאים אלו אינם עדיפים על התנאים שמקבלים לקוחות אחרים, בעלי פרופיל בנקאי דומה. מכלול ההטבות הבנקאיות שניתנו לנושאי המשרה הבכירה אינו מהותי.

ג. התגמולים מכל הסוגים נכללו בסעיף "שכר והוצאות נלוות" בדוח הרווח והפסד.

ד. הדירקטורים בבנק (למעט דירקטורים המכהנים כנושאי משרה בחברה האם), זכאים לתגמול שאינו חורג מהמקובל, ומשולם בהתאם לתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס 2000 - כמפורט בביאור 20 בדוחות הכספיים.

ה. לפרטים נוספים בדבר החלטה למתן פטור ושיפוי לדירקטורים ונושאי משרה בבנק, ראה ביאור 18 ג' (10) בדוחות הכספיים.

ו. לפרטים נוספים בדבר מדיניות התגמול בבנק והשלכותיה על ההנהלה הבכירה - ראה פרק T19 לעיל.

להלן פרטים נוספים לגבי "מרכיבי התגמול" (כהגדרתם בתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התש"ל 1970), של נושאי המשרה הבכירים בבנק:

1. **מר אורי ברוך –** המנהל הכללי של הבנק, מועסק בבנק על פי הסכם העסקה אישי לתקופת העסקה שתסתיים ביום 31.3.2017. בתום תקופה זו יתחדש חוזה העסקה לתקופה בלתי קצובה.

   על אף האמור לעיל, יוכלו הצדדים לסיים את תקופת ההתקשרות ביניהם בהודעה מוקדמת של ששה חודשים.

   עם סיום עבודתו יהיה המנכ"ל זכאי לפיצויי פיטורין בשיעור של 200% ממשכורתו האחרונה ולמענק מיוחד, בהיקף של שש משכורות (בכפוף להשלמת תקופת העסקה בת שנתיים לפחות, ככל שסיום תקופת ההעסקה יהיה ביוזמת המנכ"ל). לאחר סיום עבודתו ייאסר על המנכ"ל לעסוק בעיסוק שיהווה תחרות לבנק - במשך שנה.

   שכרו של המנכ"ל צמוד למדד המחירים לצרכן. בנוסף, זכאי המנכ"ל לימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב צמוד על חשבון הבנק, הפרשות סוציאליות (לרבות: פיצויי פיטורין, תגמולים, אבדן כושר עבודה וקרן השתלמות) והטבות נוספות.

2. **מר אבי רישפן –** סמנכ"ל בכיר והחשבונאי הראשי של הבנק, מועסק בבנק על פי הסכם העסקה אישי לתקופת העסקה שמסתיימת ביום 3.8.2018 (גיל הפרישה של מר רישפן). על אף האמור לעיל, יוכלו הצדדים לסיים את ההתקשרות ביניהם בהודעה מוקדמת של שלושה חודשים.

   עם סיום עבודתו יהיה מר רישפן זכאי לפיצויי פיטורין ולמענק מיוחד בהיקף של תשע משכורות. לאחר סיום עבודתו ייאסר על מר רישפן לעסוק בעיסוק שיהווה תחרות לבנק - במשך שלושה חודשים.

   שכרו של מר רישפן צמוד למדד המחירים לצרכן. בנוסף, זכאי מר רישפן לימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב צמוד על חשבון הבנק, הפרשות סוציאליות (לרבות: פיצויי פיטורין, תגמולים, אבדן כושר עבודה וקרן השתלמות) והטבות נוספות.

3. **מר בקר ציון –** סמנכ"ל החטיבה הפיננסית, מועסק בבנק על פי הסכם העסקה אישי, לתקופת העסקה בלתי קצובה. על פי ההסכם זכאי כל אחד מהצדדים לסיים את ההתקשרות ביניהם בהודעה מוקדמת של שלושה חודשים.

   עם סיום עבודתו יהיה מר בקר זכאי לפדיון כספי הפיצויים שנצברו לזכותו, ולמענק מיוחד בהיקף של שש משכורות. לאחר סיום עבודתו ייאסר על מר בקר לעסוק בעיסוק שיהווה תחרות לבנק - במשך שלושה חודשים. בתמורה לקיום התחייבות זו, יהיה מר בקר זכאי לקבלת מענק מיוחד נוסף בהיקף של שלוש משכורות.

   שכרו של מר בקר צמוד למדד המחירים לצרכן. בנוסף, זכאי מר בקר לימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב צמוד על חשבון הבנק, הפרשות סוציאליות (לרבות: פיצויי פיטורין, תגמולים, אבדן כושר עבודה וקרן השתלמות), והטבות נוספות.

4. **גב' ציונה כהן –** סמנכ"ל והמבקרת הפנימית הראשית, מועסקת בבנק על פי הסכם העסקה אישי, לתקופת העסקה בלתי קצובה. על פי ההסכם זכאי כל אחד מהצדדים לסיים את ההתקשרות ביניהם בהודעה מוקדמת של שלושה חודשים.

עם סיום עבודתה תהיה גב' כהן זכאית לפדיון כספי הפיצויים שנצברו לזכותה, ולמענק מיוחד בהיקף של שש משכורות. לאחר סיום עבודתה ייאסר על גב' כהן לעסוק בעיסוק שיהווה תחרות לבנק - במשך שלושה חודשים. בתמורה לקיום התחייבות זו, תהיה גב' כהן זכאית לקבלת מענק מיוחד נוסף בהיקף של שלוש משכורות.

שכרה של גב' כהן צמוד למדד המחירים לצרכן. בנוסף, זכאית גב' כהן לימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב צמוד על חשבון הבנק, הפרשות סוציאליות (לרבות: פיצויי פיטורין, תגמולים, אבדן כושר עבודה וקרן השתלמות), והטבות נוספות.

5. **מר קליבנוב אמיר –** סמנכ"ל ומנהל החטיבה העסקית מסחרית, מועסק בבנק על פי הסכם העסקה אישי, לתקופת העסקה בלתי קצובה. על פי ההסכם זכאי כל אחד מהצדדים לסיים את ההתקשרות ביניהם בהודעה מוקדמת של שלושה חודשים.

   עם סיום עבודתו יהיה מר קליבנוב זכאי לפדיון כספי הפיצויים שנצברו לזכותו (או למכפלת המשכורות האחרונה במספר שנות הותק - במקרה של פיטורים), ולמענק מיוחד בהיקף של שש משכורות. לאחר סיום עבודתו ייאסר על מר קליבנוב לעסוק בעיסוק שיהווה תחרות לבנק במשך שלושה חודשים. בתמורה לקיום התחייבות זו, יהיה מר קליבנוב זכאי לקבלת מענק מיוחד נוסף בהיקף של שלוש משכורות.

   שכרו של מר קליבנוב צמוד למדד המחירים לצרכן. בנוסף, זכאי מר קליבנוב לימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב צמוד על חשבון הבנק, הפרשות סוציאליות (לרבות: פיצויי פיטורין, תגמולים, אבדן כושר עבודה וקרן השתלמות), והטבות נוספות.

6. **מר אלון בירון –** סמנכ"ל ומנהל החטיבה הקמעונאית, מועסק בבנק על פי הסכם העסקה אישי, לתקופת העסקה בלתי קצובה. על פי ההסכם זכאי כל אחד מהצדדים לסיים את ההתקשרות ביניהם בהודעה מוקדמת של שלושה חודשים.

   עם סיום עבודתו יהיה מר בירון זכאי לפדיון כספי הפיצויים שנצברו לזכותו ולמענק מיוחד בהיקף של שש משכורות. לאחר סיום עבודתו ייאסר על מר בירון לעסוק בעיסוק שיהווה תחרות לבנק במשך שלושה חודשים. בתמורה לקיום התחייבות זו, יהיה מר בירון זכאי לקבלת מענק נוסף בהיקף של שלוש משכורות.

   שכרו של מר בירון צמוד למדד המחירים לצרכן. בנוסף, זכאי מר בירון לימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב צמוד על חשבון הבנק, הפרשות סוציאליות (לרבות: פיצויי פיטורין, תגמולים, אבדן כושר עבודה וקרן השתלמות), והטבות נוספות.

7. **מר עדו שבח –** לשעבר סמנכ"ל ומנהל חטיבת משאבי אנוש, הועסק בבנק על פי הסכם העסקה אישי. ביום 31 בדצמבר 2014 סיים מר שבח את עבודתו ופרש מהבנק.

   בהתאם להסכם ההעסקה היה מר שבח זכאי במועד סיום עבודתו לפדיון כספי הפיצויים שנצברו לזכותו ולמענק מיוחד בהיקף של שש משכורות, ולאחר סיום עבודתו נאסר על מר שבח לעסוק בעיסוק שיהווה תחרות לבנק במשך שלושה חודשים. בתמורה לקיום התחייבות זו, יהיה מר שבח זכאי לקבל מענק נוסף בהיקף של שלוש משכורות.

   על פי הסכם ההעסקה היה שכרו של מר שבח צמוד למדד המחירים לצרכן. בנוסף הקנה ההסכם למר שבח זכאות לימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב צמוד על חשבון הבנק, הפרשות סוציאליות (לרבות, פיצויי פיטורין, תגמולים, אבדן כושר עבודה וקרן השתלמות), והטבות נוספות.

23. הדירקטוריון וההנהלה

א. כללי

בשנת 2014 קיים הדירקטוריון 16 ישיבות. כן התקיימו 77 ישיבות של ועדות הדירקטוריון.

ב. מידע על חברי הדירקטוריון

לילך אשר - טופילסקי

יו"ר הדירקטוריון;

מכהנת כחברה בדירקטוריון הבנק וכיו"ר הדירקטוריון החל מיום 3 במרס 2014.

בנוסף - מכהנת כמנכ"ל בנק דיסקונט לישראל בע"מ (החל מחודש פברואר 2014); יו"ר דירקטוריון Discount Bancorp Inc (החל מחודש מרס 2014); דירקטורית ב- Israel Discount Bank of New York (החל מחודש מרס 2014).

בין השנים 2013 - 2009 כיהנה כמשנה למנכ"ל וחברת הנהלה הממונה על החטיבה הקמעונאית בבנק הפועלים בע"מ; בין השנים 2009 - 2007 כיהנה כמשנה למנכ"ל וממונה על חטיבת האסטרטגיה בבנק הפועלים בע"מ; בין השנים 2013 - 2011 כיהנה כיו"ר דירקטוריון פועלים משכנתאות סוכנות לביטוח (2005) בע"מ וכיו"ר דירקטוריון פועלים אופקים בע"מ; בין השנים 2013 - 2003 כיהנה כדירקטורית בחברת ישראכרט בע"מ ודירקטורית בחברת יורופיי (יורוקרד) ישראל בע"מ; בין השנים 2011 - 2010 כיהנה כיו"ר דירקטוריון תעודה חברה פיננסית בע"מ.

בעלת תואר ראשון בכלכלה וניהול מאוניברסיטת תל אביב ומוסמכת במינהל עסקים מ-Kellogg School Of Management, Northwestern University, Chicago, USA.

בעלת "ניסיון בנקאי", כהגדרתו בהוראות בנק ישראל.

שלמה אבידן

מכהן כחבר בדירקטוריון הבנק החל מיום 10 ביוני 2010.

בין השנים 2014 - 2010 כיהן כחבר הנהלה, סמנכ"ל תפעול ולוגיסטיקה וממונה על ההמשכיות העסקית בבנק דיסקונט לישראל בע"מ, כיו"ר דירקטוריון דיסקונט גמל בע"מ וכיו"ר נדבך לנדל"ן והשקעות בע"מ; בין השנים 2010 - 2009 כיהן כיו"ר דירקטוריון שירותי בנק אוטומטיים (שב"א) בע"מ ומרכז סליקה בנקאי (מס"ב) בע"מ.

בעל תואר ראשון בכלכלה ומינהל עסקים מאוניברסיטת בר-אילן ותואר שני במינהל עסקים מאוניברסיטת תל אביב.

בעל "ניסיון בנקאי", כהגדרתו בהוראות בנק ישראל.

אבי אקשטיין*

חבר בועדת אשראים; ועדת ניהול סיכונים; ועדת ביקורת ובועדת אד-הוק לנהלי הדירקטוריון (יו"ר). מכהן כחבר בדירקטוריון הבנק החל מיום 15 במרס 2009.

בין השנים 2007 - 1983 כיהן בתפקידים שונים בבנק ישראל, ובתפקידו האחרון שימש כסגן המפקח על הבנקים וממונה על תחום הערכה מוסדית ורישוי. בעל תואר ראשון בכלכלה ותואר שני במנהל עסקים (התמחות במימון ובנקאות) מהאוניברסיטה העברית בירושלים. במהלך עבודתו בבנק ישראל, השתלם במספר רב של קורסים מקצועיים בארץ ובחו"ל. בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית (ראה פרק 18 לעיל), ובעל "ניסיון בנקאי" כהגדרתו בהוראות בנק ישראל.

לאה בנאי*

חברה בועדת ביקורת (יו"ר). מכהנת כחברה בדירקטוריון הבנק החל מיום 30 באוקטובר 2008.

בנוסף - בין השנים 2009 - 2008 כיהנה כחברת דירקטוריון ויו"ר ועדת ביקורת באלטשולר שחם קופות גמל; בין השנים 2006 - 2000 כיהנה כחברת דירקטוריון וכיו"ר ועדת הביקורת של בנק דיסקונט למשכנתאות בע"מ. בעלת תואר ראשון בכלכלה וסוציולוגיה מהאוניברסיטה העברית בירושלים ולימודי תעודה בתחום ביקורת פנים מאוניברסיטת חיפה.

יוסף ברסי

חבר בועדת ביקורת; מכהן כחבר בדירקטוריון הבנק החל מיום 2 ביולי 2012.

בנוסף - מכהן כסמנכ"ל בכיר וחבר הנהלה בבנק דיסקונט לישראל בע"מ, בתפקיד החשבונאי הראשי וראש מערך החשבות.

מכהן כדירקטור בבד"ל שירותי מחשב ומינהלה בע"מ, נדבך לנדל"ן והשקעות בע"מ, בדיינרס קלוב ישראל בע"מ וב- Discount Reinsurance International Limited ,Guernsey.

עד לשנת 2008 כיהן כיו"ר הדירקטוריון של דיסקונט גמל בע"מ; בין השנים 2011 - 2010 כיהן כדירקטור בכ.א.ל- כרטיסי אשראי לישראל בע"מ ובין השנים 2012 - 1999 כדירקטור בדיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ. בעל תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות מאוניברסיטת תל אביב. בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית (ראה פרק 18 לעיל), ובעל "ניסיון בנקאי" כהגדרתו בהוראות בנק ישראל.

אייל הירדני*

חבר בועדת ביקורת; ועדת אשראים; ועדת ניהול סיכונים (יו"ר) ובועדת אד-הוק לנהלי הדירקטוריון. מכהן כחבר בדירקטוריון הבנק החל מיום 9 באוגוסט 2009.

בנוסף - מכהן כדירקטור בלרדן יועצים בע"מ, לרדן ייעוץ כלכלי ופיננסי בע"מ, לרדן אחזקות בע"מ ובריבלייז טכנולוגיות בע"מ. בין השנים 2009 - 2004 מילא תפקידים שונים בחברת שמיר תעשיית אופטיקה בע"מ (סימול SHMR); בין השנים 1994 - 1991 כיהן כקצין תקציבים ביחידת היועץ הכספי לרמטכ"ל/אגף התקציבים במשרד הבטחון. משנת 1994 מרצה בתחומי החשבונאות, הכלכלה, שוק ההון ומינהל עסקים במוסדות אקדמיים שונים. בעל תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות ובעל תואר שני במינהל עסקים עם התמחות במימון, מאוניברסיטת בר אילן. בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית (ראה פרק 18 לעיל).

שמואל זיו-זוסמן*

חבר בועדת ביקורת ובועדת תגמול ומינהל. מכהן כחבר בדירקטוריון הבנק החל מיום 24 באוקטובר 2012.

בנוסף - מכהן כיו"ר הדירקטוריון בלודז'יה רוטקס השקעות בע"מ. בין השנים 2012 - 2005 כיהן כיו"ר הדירקטוריון של בנק ערבי ישראלי בע"מ ובין השנים 2011 - 2006 כיהן כדירקטור בויטה פרי גליל בע"מ; בין השנים 1959 - 2005 כיהן במגוון תפקידים בבנק לאומי לישראל בע"מ, ובכללם: חבר הנהלה בכיר לניהול משאבים ומשנה למנכ"ל הבנק. בעל תואר ראשון במשפטים מהאוניברסיטה העברית.

בעל "ניסיון בנקאי" כהגדרתו בהוראות בנק ישראל.

חנן זלינגר*

חבר בועדת ביקורת; ועדת ניהול סיכונים ובועדת תגמול ומינהל. מכהן כחבר בדירקטוריון הבנק החל מיום 19 בפברואר 2012.

החל משנת 2014 עומד בראש משרד זלינגר, קונפינו, בן צבי, לוכטנשטיין ושות', משרד עורכי דין פרטי העוסק בתחומי המשפט המסחרי והעסקי. בשנים 2014 - 1993 עמד בראש משרד עורכי דין זלינגר ושות'. בנוסף, מכהן כדירקטור בקרנות הפועלות בנושאי חברה ותרבות - קרן הווארד גילמן לתרבות ישראל, קרן מתנה וקרן בטי וולטר ארצט. בעל תואר ראשון במשפטים מאוניברסיטת תל אביב ותואר מוסמך במשפטים מ- NEW YORK UNIVERSITY.

אלי חוטר

חבר בועדת ניהול סיכונים; ועדת תגמול ומינהל ובועדת אד-הוק לנהלי הדירקטוריון. מכהן כחבר בדירקטוריון הבנק החל מיום 25 ביולי 2006.

בנוסף - מכהן בדירקטוריון קבוצת קלי סוכנויות לביטוח. בין השנים 2009-2001 כיהן במגוון תפקידים בבנק דיסקונט לישראל בע"מ, ובכללם מנהל חטיבת משאבי אנוש, ומנהל חטיבת שיווק ותכנון אסטרטגי. בעל תואר ראשון בפסיכולוגיה מאוניברסיטת חיפה ותואר שני במינהל עסקים מאוניברסיטת תל אביב.

בעל "ניסיון בנקאי", כהגדרתו בהוראות בנק ישראל.

ריאד חורי

חבר בועדת תגמול ומינהל. מכהן כחבר בדירקטוריון הבנק החל מיום 30 באוקטובר 2008.

בין השנים 2008 - 2004 כיהן בבנק בתפקיד מנהל אזור נצרת, בדרגת עוזר בכיר למנכ"ל, ובין השנים 2004 - 1994 כיהן בבנק בתפקיד מנהל אזור עכו. בעל תעודת דיפלומה בבנקאות מ"בית הפקיד" בחיפה.

נחום לנגנטל*

חבר בועדת אשראים; ועדת תגמול ומינהל (יו"ר) ובועדת ניהול סיכונים. מכהן כחבר בדירקטוריון הבנק החל מיום 25 ביוני 2007.

בנוסף - מכהן החל משנת 2003 בתפקיד מנכ"ל חברות ההשקעה יומנטרה השקעות בע"מ וסמסרה השקעות בע"מ; יו"ר משותף באלהר הנדסה ובניין בע"מ; חבר דירקטוריון בחברת אלגומייזר בע"מ (לשעבר - "מעריב") ובאגרי אינווסטמן קמור בע"מ. בעל תואר ראשון במשפטים ותואר שני בהיסטוריה מאוניברסיטת בר אילן.

שמואל מסנברג *

חבר בועדת אשראים (יו"ר) ובועדת ניהול סיכונים. מכהן כחבר בדירקטוריון הבנק החל מיום 16 בינואר 2007.

בנוסף - משמש כיועץ עסקי; מנכ"ל מסרג - פיתוח עסקים בע"מ; חבר דירקטוריון בנורסטאר החזקות אינק, קרן מידאס השקעות בע"מ, נפטא חברה ישראלית לנפט בע"מ, איי אי אס החזקות בע"מ ומימון ישיר מקבוצת ביטוח ישיר בע"מ; שותף - מנהל בסיגמא סיטי פאנד, שותפות מוגבלת.

בין השנים 2006-1993 כיהן בתפקיד סמנכ"ל וחבר הנהלה בבנק מזרחי טפחות בע"מ (מנהל החטיבה העסקית). בעל תואר ראשון בכלכלה ותואר שני במינהל עסקים מאוניברסיטת תל אביב.

בעל "ניסיון בנקאי", כהגדרתו בהוראות בנק ישראל.

* דירקטור חיצוני

ג. מידע על נושאי משרה בכירים

אורי ברוך

מנכ"ל הבנק; מכהן בתפקידו החל מיום 1 באפריל 2013. בעל תואר שני בכלכלה מאוניברסיטת לונדון. בעל דיפלומה בכלכלה לארצות מתפתחות ודיפלומה במנהל עסקים מ- Polytechnic of North London. בין השנים 2012 - 2010 כיהן כמנהל הסניף המרכזי של בנק לאומי לישראל בע"מ; בין השנים 2010 - 2003 כיהן כסגן ראש החטיבה הבנקאית בבנק לאומי לישראל בע"מ; בין השנים 2010 - 2005 כיהן כדירקטור בבנק ערבי ישראלי ובין השנים 2010 - 2003 כיהן כדירקטור בלאומי קארד.

אבי רישפן

סמנכ"ל בכיר, החשבונאי הראשי של הבנק. מכהן בתפקידו החל מיום 15 במרס 1999; בעל רשיון רואה חשבון; בעל תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות מאוניברסיטת חיפה.

גלעד אליגון

סמנכ"ל, מנהל החטיבה לניהול סיכונים ומנהל הסיכונים הראשי (CRO) של הבנק. מכהן בתפקידו החל מיום 1 במאי 2012; רואה חשבון; בעל תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות מאוניברסיטת בר אילן ותואר שני במינהל ציבורי מהמכללה לישראל - Clark Univ. (התמחות במינהל מערכות פיננסיות). בין השנים 2012 - 2002 כיהן כמבקר הפנימי של הבנק וחברות הבת שלו.

אלון בירון

סמנכ"ל, מנהל החטיבה הקמעונאית. מכהן בתפקידו החל מיום 1 במאי 2012; בעל תואר ראשון בפיזיקה ואלקטרו אופטיקה מאוניברסיטת בן גוריון ותואר שני במינהל עסקים מאוניברסיטת תל אביב. בין השנים 2012 - 2006 כיהן כמנהל החטיבה לאסטרטגיה ובקרת ניהול סיכונים וכמנהל הסיכונים הראשי של הבנק (CRO).

ציון בקר

סמנכ"ל, מנהל החטיבה הפיננסית. מכהן בתפקידו החל מיום 9 בינואר 2009; בעל תואר ראשון ושני במשפטים מאוניברסיטת תל אביב. בין השנים 2008 - 2005 כיהן כמנכ"ל משותף באקסלנס נשואה, שירותי בורסה בע"מ ושימש כדירקטור במסלקת הבורסה לניירות ערך בע"מ ודירקטור (חליף) בבורסה לניירות ערך בע"מ.

בין השנים 2007 - 2006 שימש כדירקטור ב"מעלות P&S" - החברה הישראלי לדירוג, ESOP חברה לנאמנות בע"מ, ומשנת 2009 ועד היום משמש כיו"ר, מנכ"ל וחבר דירקטוריון במספר חברות בנות של הבנק.

מיכל הנר דויטש

סמנכ"ל, היועצת המשפטית הראשית. מכהנת בתפקידה החל מיום 1 בנובמבר 2013; בעלת תואר ראשון במשפטים מהמרכז הבינתחומי ללימודי עסקים, משפט וטכנולוגיה, הרצליה. בין השנים 2013-2011 ניהלה את אגף חברות בת מהותיות ומיסוי בבנק דיסקונט לישראל בע"מ, במסגרתו שימשה כאחראית ניהולית מטעמו של מנכ"ל קבוצת דיסקונט על חברות בת מהותיות בקבוצה ("כ.א.ל", "מרכנתיל" ו-"IDBNY"); בין השנים 2011-2006 שימשה כיועצת משפטית לענייני חקיקה ברשות המיסים.

ציונה כהן

סמנכ"ל, המבקרת הפנימית הראשית. מכהנת בתפקידה החל מיום 1 באוגוסט 2012; בעלת תואר ראשון במשפטים ממכללת שערי משפט, תואר שני במשפטים מאוניברסיטת בר אילן ותואר ראשון בכלכלה מאוניברסיטת בר-אילן. בין השנים 2012 - 2006 כיהנה כמנהלת מטה הביקורת הפנימית בבנק אוצר החייל בע"מ ובין השנים 2012 - 2008 כיהנה כמנהלת מטה הביקורת הפנימית בבנק מסד בע"מ.

רוני לרס

סמנכ"ל, מנהלת חטיבת משאבי אנוש ומינהל. מכהנת בתפקידה החל מיום 1 בינואר 2015;

בעלת תואר ראשון במדעי החברה והרוח מהאוניברסיטה הפתוחה ותואר שני בלימודי עבודה מאוניברסיטת תל אביב. בין השנים 2014 - 2009 שימשה בתפקיד ראש אגף משאבי אנוש במכון ויצמן למדע; בין השנים 2009 - 2004 כיהנה כמנהלת משאבי אנוש בחטיבות שונות בשטראוס גרופ בע"מ ובשנים 2009 - 2008 שימשה כמנהלת משאבי אנוש של החטיבות העסקיות בקבוצה זו.

יאיר פלדמן

סמנכ"ל, מנהל אגף תפעול ומידע. מכהן בתפקידו החל מיום 1 בנובמבר 2013; בעל תואר ראשון בכלכלה - מינהל עסקים (מורחב) מאוניברסיטת בר אילן. בין השנים 2013 - 2009 כיהן כמנהל מערך בקרת ניהול סיכונים של הבנק; בין השנים 2009 - 2005 שימש כמנהל ובעלים של חברת קיריבטי ניהול בע"מ ובין השנים 2004 - 2001 שימש כמנהל הכללי ובעל מניות בחברת מלל תעשיות תוכנה ומחשבים בע"מ.

אמיר קליבנוב

סמנכ"ל, מנהל החטיבה העסקית-מסחרית. מכהן בתפקידו החל מיום 1 במאי 2012; בעל תואר ראשון במדעי המדינה ולימודים כלליים מאוניברסיטת תל אביב ותואר שני במינהל עסקים מאוניברסיטת תל אביב. בין השנים 2012-2007 כיהן כעוזר בכיר למנכ"ל, בתפקיד ראש אגף אשראי וכלכלה וסגן מנהל החטיבה לבנקאות קמעונאית.

ד. שינויים בהנהלת הבנק

ביום 31.12.2014 סיים מר עדו שבח, סמנכ"ל ומנהל חטיבת משאבי אנוש ומינהל את תפקידו בבנק.

בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 16 בדצמבר 2014, הוחלט למנות את גב' רוני לרס לתפקיד מנהלת חטיבת משאבי אנוש ומינהל בדרגת סמנכ"ל וחברה בהנהלת הבנק.

לילך אשר- טופילסקי	אורי ברוך
יו"ר הדירקטוריון	המנהל הכללי

24 בפברואר, 2015

נתונים כספיים עיקריים

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			שינוי לעומת	
	2014	2013	2012	2013	2012
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	%	%
רווח ורווחיות					
הכנסות ריבית, נטו[2]	**800**	722	729	10.8	9.7
הוצאות בגין הפסדי אשראי	**15**	75	35	(80.0)	(57.1)
הכנסות שאינן מריבית[2]	**356**	455	393	(21.8)	(9.4)
הוצאות תפעוליות ואחרות	**887**	837	794	6.0	11.7
רווח לפני מיסים	**254**	265	293	(4.2)	(13.3)
רווח נקי	**157**	182	191	(13.7)	(17.8)

	ליום 31 בדצמבר			שינוי לעומת	
	2014	2013	2012	2013	2012
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	%	%
מאזן - סעיפים עיקריים					
סך כל המאזן	**28,520**	28,446	26,534	0.3	7.5
אשראי לציבור	**18,915**	17,792	16,629	6.3	13.7
ניירות ערך	**3,831**	6,154	5,486	(37.7)	(30.2)
פקדונות הציבור	**24,060**	23,964	22,254	0.4	8.1
הון עצמי	**2,026**	1,931	1,889	4.9	7.3

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
	2014	2013	2012	
	%	%	%	
יחסים פיננסיים עיקריים				
הון עצמי לסך מאזן	**7.1**	6.8	7.1	
הון לרכיבי סיכון	**14.6**	14.6[1]	15.0[1]	
אשראי לציבור לסך המאזן	**66.3**	62.5	62.7	
פקדונות הציבור לסך המאזן	**84.4**	84.2	83.9	
הוצאות תפעוליות לסך ההכנסות[2]	**76.7**	71.1	70.8	
הוצאות בגין הפסדי אשראי מתוך האשראי לציבור	**0.1**	0.4	0.2	
מרווח פיננסי כולל	**2.9**	2.5	2.7	
תשואת הרווח הנקי להון העצמי	**7.9**	9.7	10.8	

1. במונחי "באזל 2"
2. הבנק מיישם החל מיום 1 בינואר 2014 את הוראות בנק ישראל בנושא: "מדידת הכנסות ריבית" (תקן 91 - FAS), לגבי הכנסות מהלוואות שניתנו החל מיום 1 בינואר 2014, ואילך. לפיכך, חלק מהנתונים התוצאתיים לתקופות קודמות, אינם ברי השוואה לנתונים הכספיים בתקופת הדוח.

תוספת א' - מאזן מאוחד - מידע רב תקופתי

בסכומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

	ליום 31 בדצמבר				
	2014	2013	2012	2011	2010
נכסים					
מזומנים ופקדונות בבנקים	**4,994**	3,757	3,672	3,548	2,166
ניירות ערך	**3,831**	6,154	5,486	5,037	4,704
אשראי לציבור	**19,234**	18,157	16,966	16,036	16,059
הפרשה להפסדי אשראי	**(319)**	(365)	(337)	(320)	(977)
אשראי לציבור, נטו	**18,915**	17,792	16,629	15,716	15,082
השקעה בחברות כלולות	**11**	9	5	-	-
בניינים וציוד	**413**	421	442	466	494
נכסים בגין מכשירים נגזרים	**30**	24	27	34	30
נכסים אחרים	**326**	289	273	245	98
סך הכל נכסים	**28,520**	28,446	26,534	25,046	22,574
התחייבויות והון					
פקדונות הציבור	**24,060**	23,964	22,254	20,981	18,736
פקדונות מבנקים	**492**	487	137	148	279
פקדונות הממשלה	**139**	168	167	157	136
כתבי התחייבות נדחים	**681**	823	923	915	674
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	**109**	140	250	251	219
התחייבויות אחרות	**1,013**	933	914	830	722
סך הכל התחייבויות	**26,494**	26,515	24,645	23,282	20,766
הון	**2,026**	1,931	1,889	1,764	1,808
סך הכל התחייבויות והון	**28,520**	28,446	26,534	25,046	22,574

תוספת ב' - דוח רווח והפסד מאוחד - מידע רב תקופתי

בסכומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר				
	2014	2013	2012	2011	2010
הכנסות ריבית	**1,011**	1,128	1,224	1,268	1,089
הוצאות ריבית	**211**	406	495	551	379
הכנסות ריבית, נטו	**800**	722	729	717	710
הוצאות בגין הפסדי אשראי	**15**	75	35	36	108
הכנסות ריבית, נטו, לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי	**785**	647	694	681	602
הכנסות שאינן מריבית					
הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית	**42**	81	7	(47)	(1)
עמלות	**313**	375	363	368	383
הכנסות (הוצאות) אחרות	**1**	(1)	23	36	8
סך הכל הכנסות תפעוליות ואחרות	**356**	455	393	357	390
הוצאות תפעוליות ואחרות					
משכורות והוצאות נלוות	**571**	525	479	506	467
אחזקה ופחת בניינים וציוד	**151**	152	152	147	129
הוצאות אחרות	**165**	160	163	164	168
סך הכל הוצאות תפעוליות ואחרות	**887**	837	794	817	764
רווח לפני מיסים	**254**	265	293	221	228
הפרשה למיסים על הרווח	**99**	87	102	59	88
רווח לאחר מיסים	**155**	178	191	162	140
חלק הבנק ברווחים של חברות כלולות, לאחר מס	**2**	4	-	-	1
רווח נקי לשנה	**157**	182	191	162	141
רווח למניה (באלפי שקלים חדשים)					
מניה בת 0.1 שקלים חדשים - ערך נקוב:	**1.26**	1.46	1.53	1.30	1.13
מניה בת 0.01 שקלים חדשים - ערך נקוב:	**0.13**	0.15	0.15	0.13	0.12

תוספת ג' - שיעורי הכנסות והוצאות ריבית וניתוח השינויים - מאוחד[1]

בסכומים מדווחים

א. יתרות ממוצעות ושיעורי הריביות

	2014		
	יתרה ממוצעת[2]	הכנסות ריבית	שיעור הכנסה
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	אחוזים
נכסים נושאי ריבית*:			
אשראי לציבור[3]	18,022	910[6]	5.05
פקדונות בבנקים	907	9	0.91
פקדונות בבנקים מרכזיים	2,323	13	0.58
אג"ח מוחזקות לפדיון וזמינות למכירה[4]	4,620	77	1.66
אג"ח למסחר	30	2	5.94
נכסים אחרים	-	-	-
סך הכל נכסים נושאי ריבית	25,902	1,011	3.90
חייבים בגין כרטיסי אשראי שאינם נושאי ריבית	341	-	-
נכסים אחרים שאינם נושאי ריבית[5]	1,111	-	-
סך כל הנכסים	27,354	1,011	3.90
התחייבויות נושאות ריבית*:			
פקדונות הציבור - לפי דרישה	1,871	(2)	(0.13)
פקדונות הציבור - לזמן קצוב	18,166	(173)	(0.95)
פקדונות הממשלה	160	(3)	(1.79)
פקדונות מבנקים	380	(4)	(0.95)
כתבי התחייבות נדחים	755	(29)	(3.79)
סך הכל התחייבויות נושאות ריבית	21,332	(211)	(0.99)
פקדונות הציבור שאינם נושאים ריבית	3,047	-	-
זכאים בגין כרטיסי אשראי שאינם נושאים ריבית	341	-	-
התחייבויות אחרות שאינן נושאות ריבית[7]	730	-	-
סך כל ההתחייבויות	25,450	(211)	(0.99)
אמצעים ההוניים	1,904	-	-
סך הכל התחייבויות והאמצעים ההוניים	27,354	(211)	(0.99)
פער הריבית	-	-	2.91
תשואה נטו[8] על הנכסים נושאי ריבית	25,902	800	3.09

* הנתונים מתייחסים לנכסים ולהתחייבויות של הבנק בישראל ולהכנסות והוצאות הריבית הנגזרים מהם.

2012			2013		
יתרה ממוצעת[2]	הכנסות ריבית	שיעור הכנסה	יתרה ממוצעת[2]	הכנסות ריבית	שיעור הכנסה
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	אחוזים	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	אחוזים
15,851	998[6]	6.30	16,955	938[6]	5.54
1,526	21	1.37	1,587	19	1.18
1,815	42	2.31	1,034	15	1.52
5,103	160	3.15	6,052	153	2.53
57	2	3.44	57	2	3.01
-	1	-	5	1	17.3
24,352	1,224	5.03	25,690	1,128	4.39
304	-	-	327	-	-
1,024	-	-	1,059	-	-
25,680	1,224	5.03	27,076	1,128	4.39
1,558	(10)	(0.62)	1,665	(5)	(0.31)
18,140	(423)	(2.34)	18,837	(340)	(1.81)
165	(5)	(3.15)	167	(4)	(2.24)
121	(2)	(1.95)	314	(5)	(1.49)
993	(55)	(5.50)	897	(52)	(5.84)
20,977	(495)	(2.36)	21,880	(406)	(1.86)
1,963	-	-	2,337	-	-
304	-	-	327	-	-
718	-	-	731	-	-
23,962	(495)	(2.36)	25,275	(406)	(1.86)
1,718	-	-	1,801	-	-
25,680	(495)	(2.36)	27,076	(406)	(1.86)
-	-	2.67	-	-	2.53
24,352	729	2.99	25,690	722	2.81

תוספת ג' - שיעורי הכנסות והוצאות ריבית וניתוח השינויים - מאוחד (המשך)[1]

בסכומים מדווחים

ב. יתרות ממוצעות ושיעורי הריביות - מידע נוסף על נכסים והתחייבויות נושאי ריבית (במיליוני ש"ח)

	2014		
	יתרה ממוצעת[2]	הכנסות ריבית	שיעור הכנסה
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	אחוזים
מטבע ישראלי לא צמוד:			
סך נכסים נושאי ריבית	19,947	881	4.42
סך התחייבויות נושאות ריבית	14,906	(129)	(0.86)
פער הריבית			3.56
מטבע ישראלי צמוד למדד:			
סך נכסים נושאי ריבית	4,261	92	2.15
סך התחייבויות נושאות ריבית	4,046	(74)	(1.82)
פער הריבית			0.33
מטבע חוץ*:			
סך נכסים נושאי ריבית	1,694	38	2.19
סך התחייבויות נושאות ריבית	2,380	(8)	(0.35)
פער הריבית			1.84
סך פעילות בישראל:			
סך נכסים נושאי ריבית	25,902	1,011	3.90
סך התחייבויות נושאות ריבית	21,332	(211)	(0.99)
פער הריבית			2.91

ג. ניתוח השינויים בהכנסות הריבית ובהוצאות הריבית (במיליוני ש"ח)

	2014 לעומת 2013		
	גידול (קיטון)		שינוי נטו
	כמות[9]	מחיר[10]	
נכסים נושאי ריבית			
אשראי לציבור	54	(82)	(28)
נכסים נושאי ריבית אחרים	(46)	(43)	(89)
סה"כ הכנסות ריבית	8	(125)	(117)
התחייבויות נושאות ריבית			
פקדונות הציבור	6	164	170
התחייבויות נושאות ריבית אחרות	(1)	26	25
סה"כ הוצאות ריבית	5	190	195

* לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

2013			2012		
יתרה ממוצעת[2]	הכנסות ריבית	שיעור הכנסה	יתרה ממוצעת[2]	הכנסות ריבית	שיעור הכנסה
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	אחוזים	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	אחוזים
18,694	890	4.77	16,560	963	5.82
15,216	(227)	(1.49)	14,332	(323)	(2.25)
		3.28			3.57
4,676	199	4.26	5,153	210	4.07
4,105	(166)	(4.06)	4,124	(154)	(3.74)
		0.20			0.33
2,320	39	1.65	2,639	51	1.95
2,559	(13)	(0.50)	2,521	(18)	(0.72)
		1.15			1.23
25,690	1,128	4.39	24,352	1,224	5.03
21,880	(406)	(1.86)	20,977	(495)	(2.36)
		2.53			2.67

2013 לעומת 2012		
גידול (קיטון)		שינוי נטו
כמות[9]	מחיר[10]	
61	(121)	(60)
(2)	(34)	(36)
59	(155)	(96)
(13)	101	88
(4)	5	1
(17)	106	89

1. הנתונים בלוחות אלה ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.
2. על בסיס יתרות לתחילת החודשים (במגזר מטבע ישראלי לא צמוד - על בסיס יתרות יומיות).
3. לפני ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות להפסדי אשראי, לרבות חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית.
4. מהיתרה הממוצעת של אגרות חוב זמינות למכירה נוכתה היתרה הממוצעת של רווחים שטרם מומשו בגין אגרות חוב זמינות למכירה הכלולים בהון העצמי במסגרת רווח כולל אחר מצטבר בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן" בסך 121 מיליון ש"ח (2013 - 118 מיליוני ש"ח; 2012 - 74 מיליון ש"ח).
5. לרבות מכשירים נגזרים, נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית ובניכוי הפרשה להפסדי אשראי.
6. הכנסות הריבית כוללות עמלות בסך 103 מיליון ש"ח (2013 - 41 מיליון ש"ח; 2012 - 39 מיליון ש"ח).
7. לרבות מכשירים נגזרים.
8. תשואה נטו - הכנסות ריבית נטו לחלק לסך הנכסים הנושאי ריבית.
9. השפעת הכמות חושבה על ידי הכפלת המחיר הנוכחי, בשינוי בכמות.
10. השפעת המחיר חושבה על ידי הכפלת השינוי במחיר, ביתרות הממוצעות בתקופה המקבילה אשתקד.

תוספת ד' - החשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית

בסכומים מדווחים

	31 בדצמבר 2014				
	עם דרישה ועד חודש	מחודש ועד 3 חודשים	מ-3 חודשים ועד שנה	משנה ועד 3 שנים	מ- 3 ועד 5 שנים
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
מטבע ישראלי לא צמוד					
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ונכסים פיננסיים מורכבים					
נכסים פיננסיים*	18,185	1,241	772	731	963
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	483	58	33	-	-
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	-	11	8	10	2
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים	-	-	-	-	-
סה"כ שווי הוגן	18,668	1,310	813	741	965
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים והתחייבויות פיננסיות מורכבות					
התחייבויות פיננסיות*	14,089	1,042	2,161	853	377
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	1,587	514	509	-	-
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	-	9	3	1	-
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים	1	1	5	1	-
סה"כ שווי הוגן	15,677	1,566	2,678	855	377
מכשירים פיננסיים, נטו					
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר	2,991	(256)	(1,865)	(114)	588
החשיפה המצטברת במגזר	2,991	2,735	870	756	1,344
מטבע ישראלי צמוד למדד					
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ונכסים פיננסיים מורכבים					
נכסים פיננסיים*	66	102	866	1,187	1,010
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	-	200	301	-	1
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	-	-	1	1	-
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים	-	-	-	-	-
סה"כ שווי הוגן	66	302	1,168	1,188	1,011
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים והתחייבויות פיננסיות מורכבות					
התחייבויות פיננסיות*	47	220	930	1,166	407
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	-	7	-	13	53
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	-	1	1	3	-
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים	-	1	4	1	-
סה"כ שווי הוגן	47	229	935	1,183	460
מכשירים פיננסיים, נטו					
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר	19	73	233	5	551
החשיפה המצטברת במגזר	19	92	325	330	881

הערות כלליות:

1. פירוט נוסף על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית בכל מגזר של הנכסים הפיננסיים ושל ההתחייבויות הפיננסיות, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.
2. בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מייצגים את הערך הנוכחי של זרמי המזומנים העתידיים של כל מכשיר פיננסי, כשהם מהוונים לפי שיעורי הריבית שמנכים אותם אל השווי ההוגן בגין המכשיר הפיננסי שנכלל בביאור 19ג' בדוח הכספי, בעקביות להנחות שלפיהן חושב השווי ההוגן של המכשיר הפיננסי. לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים, ראה ביאור 19ב' בדוח הכספי.
3. שיעור תשואה פנימי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי ההוגן בגינו הכלול בביאור 19ג' בדוח הכספי.
4. משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי ההוגן של קבוצת המכשירים הפיננסיים שנגרם כתוצאה משינוי קטן (גידול בשיעור של 0.1%) בשיעור התשואה הפנימי של כל אחד מהמכשירים הפיננסיים.

									31 בדצמבר 2013
	מ- 5 ועד 10 שנים	מ-10 ועד 20 שנים	מעל 20 שנים	ללא תקופת פרעון	סך הכל שווי הוגן	שיעור תשואה פנימי	משך חיים ממוצע אפקטיבי	סך הכל שווי הוגן	שיעור תשואה פנימי	משך חיים ממוצע אפקטיבי
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	אחוזים	שנים	מיליוני ש"ח	אחוזים	שנים
	654	73	7	83	22,709	3.38	0.52	20,590	4.35	0.50
	-	-	-	-	574		0.07	262		0.33
	1	-	-	-	32		-	76		-
		-	-	-	-			-	-	
	655	73	7	83	23,315		**0.51	20,928		**0.50
	165	167	-	-	18,854	0.30	0.41	19,185	0.71	0.36
	-	-	-	-	2,610		0.13	995		0.16
	-	-	-	-	13		-	3		-
	-	-	-	-	8		0.64	8		0.64
	165	167	-	-	21,485		**0.38	20,191		**0.35
	490	(94)	7	83	1,830			737		
	1,834	1,740	1,747	1,830						
	507	57	7	2	3,804	1.13	2.98	4,921	1.21	2.94
	21	6	-	-	529		0.93	696		0.58
	-	-	-	-	2		-	2		-
	-	-	-	-	-		-	-		-
	528	63	7	2	4,335		**2.73	5,619		**2.65
	1,308	100	-	-	4,178	0.36	3.50	4,353	0.60	3.45
	97	-	-	-	170		4.73	311		5.48
	-	-	-	-	5		-	47		-
	-	-	-	-	6		0.73	7		0.64
	1,405	100	-	-	4,359		**3.54	4,718		**3.55
	(877)	(37)	7	2	(24)			901		
	4	(33)	(26)	(24)						

* למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים.

** ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.

בסכומים מדווחים

31 בדצמבר 2014

	עם דרישה ועד חודש	מחודש ועד 3 חודשים	מ-3 חודשים ועד שנה	משנה ועד 3 שנים	מ- 3 ועד 5 שנים
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
מטבע חוץ[***]					
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ונכסים פיננסיים מורכבים					
נכסים פיננסיים[*]	1,143	184	49	147	182
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	2,190	927	716	10	38
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	94	38	2	-	-
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים	-	-	-	-	-
סה"כ שווי הוגן	3,427	1,149	767	157	220
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים והתחייבויות פיננסיות מורכבות					
התחייבויות פיננסיות[*]	2,433	275	595	10	6
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	994	813	156	233	63
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	93	39	7	7	2
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים	-	-	1	-	-
סה"כ שווי הוגן	3,520	1,127	759	250	71
מכשירים פיננסיים, נטו					
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר	(93)	22	8	(93)	149
החשיפה המצטברת במגזר	(93)	(71)	(63)	(156)	(7)
חשיפה כוללת לשינויים בשיעורי הריבית					
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ונכסים פיננסיים מורכבים					
נכסים פיננסיים[*****]	19,394	1,527	1,687	2,065	2,155
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	2,673	1,185	1,050	10	39
אופציות (במונחי נכס הבסיס)[*****]	94	49	11	11	2
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים	-	-	-	-	-
סה"כ שווי הוגן	22,161	2,761	2,748	2,086	2,196
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים והתחייבויות פיננסיות מורכבות					
התחייבויות פיננסיות[*]	16,569	1,537	3,686	2,029	790
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	2,581	1,334	665	246	116
אופציות (במונחי נכס הבסיס)[*****]	93	49	11	11	2
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים[******]	1	2	10	2	-
סה"כ שווי הוגן	19,244	2,922	4,372	2,288	908
מכשירים פיננסיים, נטו					
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר	2,917	(161)	(1,624)	(202)	1,288
החשיפה המצטברת במגזר	2,917	2,756	1,132	930	2,218

הערות כלליות:

1. פירוט נוסף על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית בכל מגזר של הנכסים הפיננסיים ושל ההתחייבויות הפיננסיות, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.
2. בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מייצגים את הערך הנוכחי של זרמי המזומנים העתידיים של כל מכשיר פיננסי, כשהם מהוונים לפי שיעורי הריבית שמנכים אותם אל השווי ההוגן בגין המכשיר הפיננסי שנכלל בביאור 19ג' בדוח הכספי, בעקביות להנחות שלפיהן חושב השווי ההוגן של המכשיר הפיננסי. לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים, ראה ביאור 19ב' בדוח הכספי.
3. שיעור תשואה פנימי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי ההוגן בגינו הכלול בביאור 19ג' בדוח הכספי.
4. משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי ההוגן של קבוצת המכשירים הפיננסיים שנגרם כתוצאה משינוי קטן (גידול בשיעור של 0.1%) בשיעור התשואה הפנימי של כל אחד מהמכשירים הפיננסיים.

										31 בדצמבר 2013
מ- 5 ועד 10 שנים	מ- 10 ועד 20 שנים	מעל 20 שנים	ללא תקופת פרעון	סך הכל שווי הוגן	שיעור תשואה פנימי	משך חיים ממוצע אפקטיבי	סך הכל שווי הוגן	שיעור תשואה פנימי	משך חיים ממוצע אפקטיבי
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	אחוזים	שנים	מיליוני ש"ח	אחוזים	שנים
32	7	-	-	1,744	1.88	0.86	2,526	1.24	0.46
71	-	-	-	3,952		0.31	1,886		0.73
-	-	-	-	134		-	47		-
-	-	-	-	-		-	-		-
103	7	-	-	5,830		**0.47	4,459		**0.57
14	8	-	-	3,341	0.29	0.19	2,749	0.50	0.23
88	6	-	-	2,353		0.70	1,653		1.50
1	-	-	-	149		-	68		-
-	-	-	-	1		0.67	1		0.67
103	14	-	-	5,844		**0.39	4,471		**0.70
-	(7)	-	-	(14)			(12)		
(7)	(14)	(14)	(14)						
1,193	137	14	99	28,271	2.98	0.87	28,048	3.52	0.93
92	6	-	-	5,055		0.35	2,844		0.66
1	-	-	-	168		-	125		-
-	-	-	-	-		-	-		-
1,286	143	14	99	33,494		**0.79	31,017		**0.90
1,487	275	-	-	26,373	0.31	0.87	26,287	0.67	0.86
185	6	-	-	5,133		0.54	2,959		1.47
1	-	-	-	167		-	118		-
-	-	-	14	29		0.68	30		0.64
1,673	281	-	14	31,702		**0.81	29,394		**0.92
(387)	(138)	14	85	1,792			1,623		
1,831	1,693	1,707	1,792						

* למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים.

** ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.

*** לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ

*** כולל מניות המוצגות בטור "ללא תקופת פרעון".

***** כולל אופציות של מניות המוצגות בטור "ללא תקופת פרעון".

****** כולל התחייבויות לא כספיות המוצגות בטור "ללא תקופת פרעון".

תוספת ה' - סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק על בסיס מאוחד

בסכומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

	31 בדצמבר 2014									
	סיכון אשראי כולל[1]			חובות[2] וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים)[3]				הפסדי אשראי[4]		
	סך הכל	דירוג ביצוע אשראי[5]	בעייתי	סך הכל*	*מזה: חובות[2]	בעייתי[5]	פגום	הוצאות בגין הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות, נטו	יתרת הפרשה להפסד אשראי
פעילות בישראל: ציבור-מסחרי										
חקלאות	373	364	5	373	332	5	4	5	5	8
תעשיה	2,251	2,152	68	2,215	1,937	68	42	(8)	2	33
בינוי[6]	3,178	2,999	141	3,176	1,558	141	38	(5)	1	50
נדל"ן	1,855	1,819	35	1,837	1,752	35	31	-	-	8
חשמל ומים	348	347	-	67	63	-	-	1	1	1
מסחר	3,972	3,810	119	3,942	3,492	119	87	18	6	93
בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל	272	250	13	268	236	13	10	-	-	2
תחבורה ואחסנה	882	838	42	882	788	34	25	11	3	19
תקשורת ושירותי מחשב	117	113	2	100	78	2	2	1	3	2
שירותים פיננסיים	853	851	1	307	288	1	1	-	-	2
שירותים עסקיים אחרים	1,471	1,396	40	1,469	1,243	40	29	5	7	27
שירותים ציבוריים וקהילתיים	941	920	9	935	746	9	5	-	-	5
סך הכל מסחרי	16,513	15,859	475	15,571	12,513	467	274	28	28	250
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	3,238	3,189	49	3,238	2,984	49	-	(1)	-	13
אנשים פרטיים-אחר	4,041	3,793	72	4,026	3,181	72	38	(8)	5	54
סך הכל ציבור	23,792	22,841	596	22,835	18,678	588	312	19	33	317
בנקים	447	447	-	434	434	-	-	-	-	1
ממשלה	2,813	2,813	-	-	-	-	-	-	-	-
סה"כ פעילות בישראל	27,052	26,101	596	23,269	19,112	588	312	19	33	318
פעילות בחו"ל										
תעשיה	298	298	-	274	254	-	-	(1)	-	3
בינוי ונדל"ן	210	210	-	206	99	-	-	(1)	-	-
מסחר	123	123	-	123	109	-	-	1	-	2
תחבורה ואחסנה	71	56	7	63	63	7	7	(3)	29	-
אחר	48	23	25	37	31	25	25	-	-	12
סה"כ ציבור	750	710	32	703	556	32	32	(4)	29	17
בנקים	519	519	-	492	468	-	-	-	-	-
ממשלות	19	19	-	-	-	-	-	-	-	-
סך הכל פעילות בחו"ל	1,288	1,248	32	1,195	1,024	32	32	(4)	29	17
סך הכל	28,340	27,349	628	24,464	20,136	620	344	15	62	335

1. סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות[2], אג"ח, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך 20,136 מיליוני ש"ח, 3,817 מיליוני ש"ח, 59 מיליוני ש"ח ו- 4,328 מיליוני ש"ח, בהתאמה.
2. אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח.
3. סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
4. כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
5. סיכון אשראי שדירוג האשראי שלו ליום 31.12.2014, עומד במדיניות הבנק לביצוע אשראי חדש.
6. סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הנמצאות בפיגור של כ- 90 יום ומעלה.
7. כולל סיכון אשראי מאזני בגין הלוואות לדיור שניתנו ל"קבוצות רכישה" בסך 94 מליון ש"ח, וסיכון אשראי חוץ מאזני בגין לווים אלה בסך 129 מיליון ש"ח.

תוספת ה' - סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק על בסיס מאוחד (המשך)[1]

בסכומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

	31 בדצמבר 2013									
	סיכון אשראי כולל[1]		חובות[2] וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים)[3]						הפסדי אשראי[4]	
	סך הכל	בעייתי	סך הכל*	*מזה: חובות[2]	בעייתי[5]	פגום	הוצאות בגין הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות, נטו	יתרת הפרשה להפסד אשראי
פעילות בישראל: ציבור-מסחרי									
חקלאות	323	13	322	292	13	12	3	1	9
תעשיה	2,176	119	2,145	1,895	119	85	9	16	42
בינוי[6]	3,245	148	3,241	1,478	148	52	3	12	56
נדל"ן	1,771	24	1,761	1,693	24	20	(5)	-	8
חשמל ומים	287	1	29	24	1	-	-	-	-
מסחר	3,663	142	3,626	3,237	142	53	32	18	81
בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל	250	13	250	224	13	10	1	1	3
תחבורה ואחסנה	870	26	867	781	26	16	3	2	12
תקשורת ושירותי מחשב	96	5	96	74	5	4	1	-	3
שירותים פיננסיים	930	4	321	303	3	2	2	1	2
שירותים עסקיים אחרים	1,540	43	1,539	1,304	43	27	8	5	29
שירותים ציבוריים וקהילתיים	830	10	829	672	10	4	-	-	5
סך הכל מסחרי	15,981	548	15,026	11,977	547	285	57	56	250
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	2,909	47	2,909	2,738	47	-	5	-	14
אנשים פרטיים-אחר	3,589	80	3,568	2,797	80	42	(12)	(6)	67
סך הכל ציבור	22,479	675	21,503	17,512	674	327	50	50	331
בנקים	721	-	707	707	-	-	1	-	1
ממשלה	5,169	-	-	-	-	-	-	-	-
סה"כ פעילות בישראל	28,369	675	22,210	18,219	674	327	51	50	332
פעילות בחו"ל									
תעשיה	324	-	302	272	-	-	-	-	4
בינוי ונדל"ן	302	56	263	163	56	-	(3)	-	1
מסחר	62	-	62	60	-	-	-	-	1
תחבורה ואחסנה	106	46	106	106	46	46	16	-	32
אחר	46	25	46	44	25	25	11	-	12
סה"כ ציבור	840	127	779	645	127	71	24	-	50
בנקים	949	-	927	905	-	-	-	-	-
ממשלות	4	-	-	-	-	-	-	-	-
סך הכל פעילות בחו"ל	1,793	127	1,706	1,550	127	71	24	-	50
סך הכל	30,162	802	23,916	19,769	801	398	75	50	382

1. סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות[2], אג"ח, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך 19,769 מיליוני ש"ח, 6,142 מיליוני ש"ח, 104 מיליוני ש"ח ו- 4,147 מיליוני ש"ח, בהתאמה.
2. אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח.
3. סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
4. כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
5. סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הנמצאות בפיגור של כ- 90 יום ומעלה.
6. כולל סיכון אשראי מאזני בגין הלוואות לדיור שניתנו ל"קבוצות רכישה" בסך 110 מליון ש"ח, וסיכון אשראי חוץ מאזני בגין לווים אלה בסך 96 מיליון ש"ח.

תוספת ו' - חשיפות למדינות - זרות על בסיס מאוחד[1]

בסכומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

א. מידע בדבר סך כל החשיפות למדינות זרות

	חשיפה מאזנית מעבר לגבול[3]							מועד הפרעון של החשיפה המאזנית	
	לממשלות	לבנקים	לאחרים	סך הכל	סיכון אשראי בעייתי	חובות פגומים	חשיפה חוץ מאזנית[2]	עד שנה	מעל שנה
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
סך כל החשיפה למדינות זרות:									
ליום 31.12.2014*:									
ארה"ב[1]	**19**	**243**	**57**	**319**	**-**	**-**	**7**	**255**	**64**
אחר	**-**	**241**	**154**	**395**	**2**	**1**	**59**	**267**	**128**
סך-הכל	**19**	**484**	**211**	**714**	**2**	**1**	**66**	**522**	**192**
מזה LDC	**-**	**4**	**14**	**18**	**-**	**-**	**26**	**4**	**14**
ליום 31.12.2013*:									
ארה"ב[1]	-	268	37	305	-	-	3	273	32
אחר	4	647	132	783	-	-	61	673	110
סך הכל	4	915	169	1,088	-	-	64	946	142
מזה LDC	-	1	14	15	-	-	25	3	12

1. על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות ובטחונות נזילים. בלוח זה נכלל מידע מפורט לגבי מדינות שחשיפות האשראי של הבנק בגינן עולה על 1% מסך נכסי הבנק.
2. סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים, כפי שחושב לצורך מגבלת חבות של לווה.
3. סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני, סיכון אשראי בעייתי וחובות פגומים, מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה וקבוצת לווים.

ב. מידע בדבר מדינות שסך החשיפה לכל אחת מהן עולה על 0.75% מסך נכסי הבנק

ליום 31.12.2014 לא קיימות בבנק חשיפות אשראי בגין מדינות ששיעורן עולה על 0.75% מכלל נכסי הבנק (אך נופל מ- 1%). ליום 31.12.2013 היו בבנק חשיפות אשראי בגין שתי מדינות זרות (גרמניה וקנדה) העונות לקריטריון זה בסך של 247 מיליון ש"ח, ו- 218 מיליון ש"ח, בהתאמה.

ג. מידע בדבר חשיפה מאזנית למדינות זרות עם בעיות נזילות

חשיפת הבנק בגין מדינות זרות עם בעיות נזילות מסתכמת ליום 31.12.2014 בסך של 4 מיליון ש"ח (ליום 31.12.2013 - 1 מיליון ש"ח).

* חשיפת הבנק למדינות: פורטוגל, ספרד, יוון, איטליה, קפריסין ואירלנד שנכללו בתכנית הסיוע שהושקה על ידי הבנק המרכזי האירופאי וקרן המטבע הבינלאומית ליום 31.12.2014 - מסתכמת בסך 4 מיליון ש"ח (31.12.2013 - 6 מיליון ש"ח). בנוסף קיימת חשיפה חוץ מאזנית למדינות הנ"ל שמסתכמת ליום 31.12.2014 בסך של 2 מיליוני ש"ח (31.12.2013 - זהה).

תוספת ז' - תמצית מאזן מאוחד לסופי רבעונים - מידע רב רבעוני

בסכומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

	2014				2013			
	רבעון 4	רבעון 3	רבעון 2	רבעון 1	רבעון 4	רבעון 3	רבעון 2	רבעון 1
נכסים								
מזומנים ופקדונות בבנקים	**4,994**	**4,310**	**3,880**	**3,851**	3,757	2,405	3,621	4,514
ניירות ערך	**3,831**	**3,786**	**4,988**	**5,331**	6,154	6,703	6,463	5,794
אשראי לציבור	**19,234**	**18,808**	**18,441**	**18,339**	18,157	17,861	17,485	16,939
הפרשה להפסדי אשראי	**(319)**	**(310)**	**(324)**	**(352)**	(365)	(369)	(345)	(332)
אשראי לציבור, נטו	**18,915**	**18,498**	**18,117**	**17,987**	17,792	17,492	17,140	16,607
השקעה בחברות כלולות	**11**	**10**	**10**	**10**	9	6	6	5
בניינים וציוד	**413**	**415**	**413**	**416**	421	429	434	440
נכסים בגין מכשירים נגזרים	**30**	**42**	**16**	**19**	24	54	56	32
נכסים אחרים	**326**	**276**	**306**	**288**	289	281	291	303
סך הכל נכסים	**28,520**	**27,337**	**27,730**	**27,902**	28,446	27,370	28,011	**27,695**
התחייבויות והון								
פקדונות הציבור	**24,060**	**22,786**	**23,492**	**23,424**	23,964	22,832	23,387	23,411
פקדונות מבנקים	**492**	**539**	**190**	**467**	487	534	487	155
פקדונות הממשלה	**139**	**161**	**161**	**167**	168	166	164	168
כתבי התחייבות נדחים	**681**	**676**	**787**	**787**	823	816	920	919
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	**109**	**161**	**147**	**135**	140	272	274	242
התחייבויות אחרות	**1,013**	**997**	**977**	**974**	933	874	897	956
סך הכל התחייבויות	**26,494**	**25,320**	**25,754**	**25,954**	26,515	25,494	26,129	25,851
הון עצמי	**2,026**	**2,017**	**1,976**	**1,948**	1,931	1,876	1,882	1,844
סך הכל התחייבויות והון	**28,520**	**27,337**	**27,730**	**27,902**	28,446	27,370	28,011	27,695

* סווג מחדש - ראה ביאור 1 ב'(6) בדוחות הכספיים.

תוספת ח' - תמצית דוח רווח והפסד מאוחד - מידע רב רבעוני

בסכומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

	2014				2013			
	רבעון 4	רבעון 3	רבעון 2	רבעון 1	רבעון 4	רבעון 3	רבעון 2	רבעון 1
הכנסות ריבית	**242**	**266**	**276**	**227**	247	316	295	270
הוצאות ריבית	**35**	**61**	**79**	**36**	64	130	119	93
הכנסות ריבית, נטו	**207**	**205**	**197**	**191**	183	186	176	177
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	**33**	**(1)**	**(3)**	**(14)**	5	36	12	22
הכנסות ריבית נטו, לאחר הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	**174**	**206**	**200**	**205**	178	150	164	155
הכנסות שאינן מריבית								
הכנסות מימון שאינן מריבית	**10**	**18**	**2**	**12**	1	-	26	54
עמלות	**85**	**76**	**74**	**78**	101	96	91	87
הכנסות (הוצאות) אחרות	**1**	**-**	**-**	**-**	(1)	-	-	-
סך הכל הכנסות שאינן מריבית	**96**	**94**	**76**	**90**	101	96	117	141
הוצאות תפעוליות ואחרות								
משכורות והוצאות נלוות	**145**	**161**	**129**	**136**	134	125	130	136
אחזקה ופחת בניינים וציוד	**38**	**39**	**36**	**38**	38	39	36	39
הוצאות אחרות	**44**	**44**	**39**	**38**	41	39	44	36
סה"כ הוצאות תפעוליות ואחרות	**227**	**244**	**204**	**212**	213	203	210	211
רווח לפני מיסים	**43**	**56**	**72**	**83**	66	43	71	85
הפרשה למיסים	**16**	**22**	**28**	**33**	23	8	24	32
רווח לאחר מיסים	**27**	**34**	**44**	**50**	43	35	47	53
חלק הבנק ברווחי חברות כלולות	**1**	**-**	**-**	**1**	3	-	1	-
רווח נקי	**28**	**34**	**44**	**51**	46	35	48	53

רווח נקי למניה (באלפי שקלים חדשים)

מניה בת 0.1 שקלים חדשים - ערך נקוב	**0.23**	**0.27**	**0.35**	**0.41**	0.37	0.28	0.38	0.43
מניה בת 0.01 שקלים חדשים - ערך נקוב	**0.02**	**0.03**	**0.04**	**0.04**	0.04	0.03	0.04	0.04

* סווג מחדש.

הצהרה (Certification)

אני אורי ברוך, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2014 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים ברווח הכולל, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי[1] ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי[1], וכן:

א. קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח.

ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן

ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:

א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן

ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

(1) כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"

24 בפברואר, 2015

אורי ברוך
מנהל כללי

הצהרה (Certification)

אני אבי רישפן, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2014 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים ברווח הכולל, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי[1] ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי[1], וכן:

א. קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח.

ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן

ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:

א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן

ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

(1) כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"

24 בפברואר, 2015

אבי רישפן
סמנכ"ל בכיר, חשבונאי ראשי

דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

הדירקטוריון וההנהלה של בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ (להלן: "הבנק") אחראים להקמה ולקיום של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי (כהגדרתה בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח דירקטוריון").

מערכת הבקרה הפנימית של הבנק תוכננה כדי לספק מידה סבירה של ביטחון לדירקטוריון ולהנהלה של הבנק לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך, גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות, הן יכולות לספק מידה סבירה של ביטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקרות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות ההנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת הבנק בפיקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2014, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית של ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO-1992).

בהתבסס על הערכה זו, ההנהלה מאמינה (believes) כי ליום 31 בדצמבר 2014, הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 4102 בוקרה על ידי רואי החשבון המבקרים של הבנק ה"ה סומך חייקין וה"ה זיו האפט כפי שצויין בדוח שלהם בעמוד מספר 241 אשר בו נכללה חוות דעת בלתי מסויגת בדבר האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 13 בדצמבר 2014.

לילך אשר - טופילסקי
יו"ר הדירקטוריון

אורי ברוך
מנהל כללי

אבי רישפן
סמנכ"ל בכיר, חשבונאי ראשי

24 בפברואר, 2015

סומך חייקין

זיו האפט

24 בפברואר, 2015

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ
בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ וחברות בנות (להלן ביחד "הבנק") ליום 31 בדצמבר 2014, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (להלן "COSO - 1992"). הדירקטוריון וההנהלה של הבנק אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על בקרה פנימית של דיווח כספי של הבנק בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה- Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB) בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים כאלה שחשבנו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר:

1. מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי הבנק (לרבות הוצאתם מרשותו);
2. מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, ושקבלת כספים והוצאת כספים של הבנק נעשים רק בהתאם להרשאות הדירקטוריון וההנהלה של הבנק;
3. מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי הבנק, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקרות תהפוכנה לבלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, הבנק קיים, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2014, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי "COSO (1992)".

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ותקני ביקורת מסוימים שיישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, את המאזנים - של הבנק ומאוחדים - לימים 31 בדצמבר 2014 ו-2013 ואת דוחות רווח והפסד, הדוחות על הרווח הכולל, הדוחות על השינויים בהון והדוחות על תזרימי המזומנים - של הבנק ומאוחדים - לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014 והדוח שלנו, מיום 24 בפברואר, 2015, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים, וכן הפניית תשומת לב בדבר תביעות מסוימות שהוגשו כנגד הבנק ובקשה לאשרן כתובענות ייצוגיות.

סומך חייקין	זיו האפט
רואי חשבון	רואי חשבון

סומך חייקין, שותפות ישראלית וחברה ברשת KPMG של פירמות עצמאיות המאוגדות ב-KPMG International Cooperative, ("KPMG International") ישות שוויצרית.

זיו האפט הנה חברה ב-BDO.

סומך חייקין

זיו האפט

24 בפברואר, 2015

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ - דוחות כספיים שנתיים

ביקרנו את המאזנים המצורפים של בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ (להלן - הבנק) לימים 31 בדצמבר 2014 ו- 2013 ואת המאזנים המאוחדים לאותם תאריכים ואת דוחות רווח והפסד, הדוחות על הרווח הכולל, הדוחות על השינויים בהון והדוחות על תזרימי המזומנים - של הבנק ומאוחדים - לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון וההנהלה של הבנק. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג - 1973 ותקני ביקורת מסוימים שיישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון וההנהלה של הבנק וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי - של הבנק ובמאוחד לימים 31 בדצמבר 2014 ו- 2013 ואת תוצאות הפעולות, הרווח הכולל, השינויים בהון ותזרימי המזומנים - של הבנק ובמאוחד - לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014 בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP). כמו כן, לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל ערוכים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

מבלי לסייג את חוות דעתנו הנ"ל, אנו מפנים את תשומת הלב לאמור בביאור 18ג(7) , בדבר תביעות מסוימות שהוגשו כנגד הבנק, ובקשה לאשרן כתובענות ייצוגיות.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ה - Public Company Accounting oversight Board (PCAOB) בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הבנק ליום 31 בדצמבר 2014, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית של ה - Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO-1992), והדוח שלנו מיום 24 בפברואר 2015 כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי של הבנק.

סומך חייקין	זיו האפט
רואי חשבון	רואי חשבון

בסכומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

		מאוחד		הבנק	
	ביאור	2014	2013	2014	2013
נכסים					
מזומנים ופקדונות בבנקים	2	**4,994**	3,757	**4,994**	3,757
ניירות ערך[1],[2]	3	**3,831**	6,154	**3,830**	6,150
אשראי לציבור	4	**19,234**	18,157	**19,234**	18,157
הפרשה להפסדי אשראי	4	**(319)**	(365)	**(319)**	(365)
אשראי לציבור, נטו		**18,915**	17,792	**18,915**	17,792
השקעה בחברות מוחזקות	5	**11**	9	**21**	25
בניינים וציוד	6	**413**	421	**413**	421
נכסים בגין מכשירים נגזרים	18	**30**	24	**30**	24
נכסים אחרים	7	**326**	289	**326**	288
סך הכל נכסים		**28,520**	28,446	**28,529**	28,457
התחייבויות והון					
פקדונות הציבור	8	**24,060**	23,964	**24,069**	23,975
פקדונות מבנקים	9	**492**	487	**492**	487
פקדונות הממשלה		**139**	168	**139**	168
כתבי התחייבות נדחים	10	**681**	823	**681**	823
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	18	**109**	140	**109**	140
התחייבויות אחרות[3]	11	**1,013**	933	**1,013**	933
סך הכל התחייבויות		**26,494**	26,515	**26,503**	26,526
הון	12	**2,026**	1,931	**2,026**	1,931
סך הכל התחייבויות והון		**28,520**	28,446	**28,529**	28,457

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

1. היתרה כוללת ניירות ערך ששועבדו למלווים בסך 576 מיליוני ש"ח (31.12.2013 - 590 מיליוני ש"ח).
2. היתרה כוללת ניירות ערך המוצגים לפי השווי ההוגן בסך 3,518 מיליוני ש"ח (31.12.2013 - 5,856 מיליוני ש"ח).
3. היתרה כוללת הפרשה להפסדי אשראי בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים בסך 15 מיליוני ש"ח (31.12.2013 - 16 מיליוני ש"ח).

לילך אשר - טופילסקי
יו"ר הדירקטוריון

אורי ברוך
מנהל כללי

אבי רישפן
סמנכ"ל בכיר, חשבונאי ראשי

תאריך אישור הדוחות הכספיים: 24 בפברואר, 2015

בסכומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

		מאוחד			הבנק		
	ביאור	2014	2013	2012	2014	2013	2012
הכנסות ריבית	21	**1,011**	1,128	1,224	**1,011**	1,128	1,224
הוצאות ריבית	21	**211**	406	495	**211**	406	496
הכנסות ריבית, נטו		**800**	722	729	**800**	722	728
הוצאות בגין הפסדי אשראי	4א'	**15**	75	35	**15**	75	35
הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי		**785**	647	694	**785**	647	693
הכנסות שאינן מריבית							
הכנסות מימון שאינן מריבית	22	**42**	81	7	**42**	81	7
עמלות	23	**313**	375	363	**312**	373	361
הכנסות (הוצאות) אחרות	24	**1**	(1)	23	**1**	(1)	23
סך כל הכנסות שאינן מריבית		**356**	455	393	**355**	453	391
הוצאות תפעוליות ואחרות							
משכורות והוצאות נלוות	25	**571**	525	479	**571**	525	479
אחזקה ופחת בניינים וציוד		**151**	152	152	**151**	152	152
הוצאות אחרות	26	**165**	160	163	**164**	160	163
סך כל הוצאות תפעוליות ואחרות		**887**	837	794	**886**	837	794
רווח לפני מיסים		**254**	265	293	**254**	263	290
הפרשה למיסים על הרווח	27	**99**	87	102	**99**	86	101
רווח לאחר מיסים		**155**	178	191	**155**	177	189
חלק הבנק ברווחים של חברות מוחזקות, לאחר מיסים	25ב'	**2**	4	-	**2**	5	2
רווח נקי		**157**	182	191	**157**	182	191
רווח למניה (באלפי שקלים חדשים)	28						
מניה בת 0.1 שקלים חדשים - ערך נקוב:		**1.26**	1.46	1.53	**1.26**	1.46	1.53
מניה בת 0.01 שקלים חדשים - ערך נקוב:		**0.13**	0.15	0.15	**0.13**	0.15	0.15

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על הרווח הכולל

בסכומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

	2014	2013	2012
רווח נקי	**157**	182	191
רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מסים*	**(27)**	(28)	133
השפעת המס המתייחס	**10**	8	(49)
רווח (הפסד) כולל אחר, לאחר מיסים	**(17)**	(20)	84
סך הכל הרווח הכולל	**140**	162	**275**

דוח על השינויים בהון

בסכומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

	הון מניות נפרע	קרנות הון	סך הכל הון וקרנות הון	רווח כולל אחר מצטבר*	יתרת רווח	סך הכל הון עצמי
יתרה ליום 1 בינואר 2012	51	152	203	10	1,551	1,764
רווח כולל אחר נטו, לאחר השפעת המס	-	-	-	84	-	84
דיבידנד ששולם	-	-	-	-	(150)	(150)
רווח נקי לשנה	-	-	-	-	191	**191**
יתרה ליום 31 בדצמבר 2012	51	152	203	94	1,592	1,889
הפסד כולל אחר נטו, לאחר השפעת המס	-	-	-	(20)	-	(20)
דיבידנד ששולם	-	-	-	-	(120)	(120)
רווח נקי לשנה	-	-	-	-	182	**182**
יתרה ליום 31 בדצמבר 2013	51	152	203	74	1,654	1,931
הפסד כולל אחר נטו, לאחר השפעת המס	**-**	**-**	**-**	**(17)**	**-**	**(17)**
דיבידנד ששולם	**-**	**-**	**-**	**-**	**(45)**	**(45)**
רווח נקי לשנה	**-**	**-**	**-**	**-**	**157**	**157**
יתרה ליום 31 בדצמבר 2014	**51**	**152**	**203**	**57**	**1,766**	**2,026**

* מהווה "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם

דוחות על תזרימי המזומנים לשנים שנסתיימו ביום 31 בדצמבר

בסכומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

	מאוחד			הבנק		
	2014	2013	2012	2014	2013	2012
תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת						
רווח נקי לשנה	**157**	182	191	**157**	182	191
התאמות הדרושות כדי להציג את המזומנים מפעולות (נספח א')	**221**	286	209	**221**	285	207
מזומנים נטו מפעילות שוטפת	**378**	468	400	**378**	467	**398**
שינוי נטו בנכסים שוטפים -						
פקדונות בבנקים	**134**	256	138	**134**	256	137
אשראי לציבור	**(1,400)**	(1,336)	(1,036)	**(1,400)**	(1,336)	(1,036)
נכסים בגין מכשירים נגזרים	**(6)**	3	7	**(6)**	3	7
ניירות ערך למסחר	**15**	11	33	**12**	5	26
נכסים אחרים	**(29)**	6	(26)	**(30)**	5	(25)
סך הכל שינוי בנכסים שוטפים	**(1,286)**	(1,060)	(884)	**(1,290)**	(1,067)	(891)
שינוי נטו בהתחייבויות שוטפות -						
פקדונות מהציבור	**96**	1,710	1,269	**94**	1,695	1,270
פקדונות מבנקים	**5**	350	(11)	**5**	350	(11)
פקדונות הממשלה	**(29)**	1	10	**(29)**	1	10
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	**(31)**	(110)	(1)	**(31)**	(110)	(1)
התחייבויות אחרות	**26**	18	77	**26**	18	78
סך הכל שינוי בהתחייבויות שוטפות	**67**	1,969	1,344	**65**	1,954	1,346
מזומנים נטו, מפעילות (לפעילות) שוטפת	**(841)**	1,377	860	**(847)**	1,354	**853**
תזרימי מזומנים לפעילות השקעה						
תמורה ממכירת חברה מוחזקת	**1**	7	-	**1**	7	-
מזומנים בגין חברה בת שנגרעה (נספח ג')	**-**	-	(1)	**-**	-	-
רכישת ניירות ערך זמינים למכירה	**(1,399)**	(4,380)	(3,066)	**(1,399)**	(4,380)	(3,066)
רכישת אגרות חוב מוחזקות לפדיון	**(19)**	-	(299)	**(19)**	-	(299)
תמורה ממכירת ניירות ערך זמינים למכירה	**1,512**	2,762	2,530	**1,512**	2,762	2,530
תמורה מפדיון ניירות ערך זמינים למכירה	**2,284**	713	571	**2,284**	713	571
רכישת בניינים וציוד	**(48)**	(55)	(49)	**(48)**	(55)	(49)
דיבידנד שהתקבל מחברה מוחזקת	**-**	-	-	**6**	3	6
תמורה ממימוש בניינים וציוד	**-**	3	38	**-**	23	38
מזומנים נטו, מפעילות (לפעילות) השקעה	**2,331**	(950)	(276)	**2,337**	(927)	(269)
תזרימי מזומנים מפעילות מימון						
דיבידנד ששולם לבעלי המניות	**(45)**	(120)	(150)	**(45)**	(120)	(150)
הנפקת כתבי התחייבות נדחים	**-**	-	150	**-**	-	150
פרעון כתבי התחייבות נדחים	**(170)**	(152)	(196)	**(170)**	(152)	(196)
מזומנים נטו, ששימשו לפעילות מימון	**(215)**	(272)	(196)	**(215)**	(272)	(196)
גידול במזומנים	**1,275**	155	388	**1,275**	155	388
השפעת השינויים בשער החליפין על יתרת המזומנים	**54**	(72)	(22)	**54**	(72)	(22)
יתרת מזומנים לתחילת השנה	**3,552**	3,469	3,103	**3,552**	3,469	3,103
יתרת המזומנים לסוף השנה	**4,881**	3,552	3,469	**4,881**	3,552	3,469

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

נספחים לדוחות על תזרימי המזומנים לשנים שנסתיימו ביום 31 בדצמבר

בסכומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

	מאוחד			הבנק		
	2014	2013	2012	2014	2013	2012
נספח א' - התאמות הדרושות כדי להציג את המזומנים מפעילות שוטפת						
חלק הבנק ברווחים נטו, של חברות מוחזקות	**(2)**	(4)	-	**(2)**	(5)	(2)
פחת והפחתות	**59**	63	64	**59**	63	64
הוצאות בגין הפסדי אשראי	**120**	171	121	**120**	171	121
רווח נטו מניירות ערך זמינים למכירה ומוחזקים לפדיון	**20**	(63)	(1)	**20**	(63)	(1)
הפרשה לירידת ערכם של ניירות זמינים למכירה	**(2)**	-	20	**(2)**	-	20
הפסד (רווח) שמומש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של ניירות ערך למסחר	**(1)**	1	(1)	**(1)**	1	(1)
הפסד (רווח) ממימוש בניינים וציוד	**-**	1	(23)	**-**	1	(23)
ירידת ערך של נכסים המוחזקים למכירה	**1**	-	-	**1**	-	-
רווח ממכירת חברה מוחזקת	**-**	(8)	-	**-**	(8)	-
מיסים נדחים, נטו	**1**	(13)	(52)	**1**	(13)	(52)
גידול בעתודה לפיצויי פרישה, נטו	**51**	14	5	**51**	14	5
התאמת ערכם של כתבי התחייבות נדחים	**28**	52	54	**28**	52	54
הפרשי שער שנזקפו על יתרת המזומנים	**(54)**	72	22	**(54)**	72	22
סה"כ התאמות לתזרימי מזומנים מפעילות שוטפת	**221**	286	209	**221**	285	**207**
נספח ב' - פעולות שלא במזומן						
רכישת בניינים וציוד	**6**	2	12	**6**	2	12
השאלת ניירות ערך (החזרת ניירות ערך שהושאלו)	**(114)**	260	(103)	**(114)**	260	(103)
מניות שהתקבלו בעסקה למיזוג סטטוטורי של חברה בת	**-**	-	5	**-**	-	5
גריעת השקעה בחברה שמוזגה	**-**	-	-	**-**	-	(5)
מכירת חברה מוחזקת	**-**	1	-	**-**	1	-
נספח ג' - נכסים והתחייבויות של חברה בת שאוחדה בעבר ונגרעה בעקבות מיזוג סטטוטורי, ליום המיזוג:						
נכסים	**-**	-	6	**-**	-	-
התחייבויות	**-**	-	(1)	**-**	-	-
נכסים והתחייבויות שנגרעו, נטו	**-**	-	5	**-**	-	
מניות שהתקבלו - שלא במזומן	**-**	-	5	**-**	-	-
	-	-	-	**-**	-	-
בניכוי - מזומנים שנגרעו	**-**		(1)	**-**	-	
מזומנים של חברה בת שנגרעה	**-**	-	(1)	**-**	-	**-**
נספח ד' - מידע על ריבית ומיסים שהתקבלו (שולמו)						
ריבית שהתקבלה	**1,146**	1,118	1,298	**1,146**	1,118	1,298
דיבידנדים שהתקבלו	**-**	-	-	**6**	3	6
ריבית ששולמה	**(371)**	(409)	(505)	**(371)**	(409)	(505)
מיסים על הכנסה ששולמו	**(117)**	(82)	(124)	**(117)**	(82)	(124)

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

ביאור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית

א. כללי

(1) בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ (להלן - "הבנק") הינו תאגיד בנקאי. הדוחות הכספיים המאוחדים ליום 31 בדצמבר 2014, כוללים את אלה של הבנק ושל החברות המוחזקות שלו (להלן: "הקבוצה" או "המאוחד"). הדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

(2) הביאורים לדוחות הכספיים מתייחסים לדוחות הכספיים של הבנק ולדוחות הכספיים המאוחדים של הבנק והחברות המאוחדות שלו, פרט למקרים בהם צוין בביאור כי הוא מתייחס לבנק בלבד או למאוחד בלבד, בהעדר פער מהותי בין נתוני הבנק לנתונים במאוחד.

(3) הדוחות הכספיים אושרו לפרסום על ידי דירקטוריון הבנק ביום 24 בפברואר, 2015.

(4) הגדרות -

בדוחות כספיים אלה:

א. חברות מאוחדות - חברות שדוחותיהן מאוחדים באופן מלא, במישרין או בעקיפין, עם דוחות הבנק.

ב. חברות כלולות - חברות, למעט חברות מאוחדות, שהשקעת הבנק בהן, במישרין או בעקיפין כלולה בדוחות הכספיים, על בסיס השווי המאזני.

ג. חברות מוחזקות - חברות מאוחדות וחברות כלולות.

ד. מטבע הפעילות - המטבע של הסביבה הכלכלית העיקרית שבה הבנק פועל. בדרך כלל זהו המטבע של הסביבה שבה הבנק מפיק ומוציא את עיקר המזומנים. מטבע הפעילות של הבנק הינו השקל.

ה. מטבע ההצגה - המטבע לפיו מוצגים הדוחות הכספיים.

ו. צדדים קשורים - כהגדרתם בתקן החשבונאות הבינלאומי (IAS 24) (למעט בעלי עניין).

ז. בעלי ענין - כהגדרתם בפסקה 1 להגדרה "בעל עניין, בתאגיד", בסעיף 1 לחוק ניירות ערך התשכ"ח-1968.

ח. מדד - מדד המחירים לצרכן בישראל שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

ט. סכום מותאם - סכום נומינלי היסטורי שהותאם למדד בגין חודש דצמבר 2003, בהתאם להוראות גילויי דעת מספר 23 ו-36 של לשכת רואי חשבון בישראל.

י. סכום מדווח - סכום מותאם למועד המעבר (31 בדצמבר 2003), בתוספת סכומים בערכים נומינליים, שנוספו לאחר מועד המעבר, ובניכוי סכומים שנגרעו לאחר מועד המעבר.

יא. שווי הוגן - המחיר שהיה מתקבל במכירת נכס, או המחיר שהיה משולם בהעברת התחייבות בעסקה רגילה, בין משתתפים בשוק במועד המדידה.

יב. עלות - עלות בסכום מדווח.

יג. דיווח כספי נומינלי - דיווח כספי המבוסס על סכומים מדווחים.

יד. תקני דיווח כספי בינלאומיים - תקנים ופרשנויות שאומצו על ידי הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (IASB) והם כוללים תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS), ותקני חשבונאות בינלאומיים (IAS), לרבות פרשנויות לתקנים אלה שנקבעו על ידי הוועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי (IFRIC) או פרשנויות שנקבעו על ידי הועדה המתמדת לפרשנויות (SIC).

א. כללי (המשך)

(4) הגדרות - (המשך)

בדוחות כספיים אלה: (המשך)

טו. כללי חשבונאות - מקובלים בבנקים בארה"ב

כללי חשבונאות שנדרשים ליישם בנקים אמריקאיים, הנקבעים על ידי רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב, רשות ניירות ערך בארה"ב, המוסד לתקינה חשבונאית בארה"ב, וגופים נוספים ומיושמים בהתאם להיררכיית דיווח שנקבעה בקודיפיקציה של תקני החשבונאות שפרסם המוסד לתקינה חשבונאית בארה"ב (FAS 168). על אף האמור לעיל, החלטות של רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב, לגבי אופן היישום של כללי חשבונאות מקובלים יהוו כללי חשבונאות מקובלים בבנקים בארה"ב.

ב. בסיס עריכת הדוחות הכספיים

(1) עקרונות הדיווח

הדוחות הכספיים הוכנו על פי מדרג תקני דיווח כספי, כדלקמן:

- ככלל, הדוחות הכספיים ערוכים על פי הכללים שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים והנחיותיו (להלן: "הוראות המפקח").
- בנושאים מסוימים שצוינו בהוראות המפקח - יושמו תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים שאומצו. עם זאת, במקרים בהם עושה התקן הבינלאומי שימוש בהגדרות שקיימות כבר ב"הוראות המפקח" - יושמו ההגדרות שב"הוראות המפקח".
- בנושאים שלגביהם התקן הבינלאומי שאומץ, מפנה לתקן בינלאומי שטרם אומץ - יושמו "הוראות המפקח".
- בנושאים הנמצאים בתכולת היישום של תקני הדיווח הבינלאומי, שלא נקבע לגביהן טיפול ספציפי בתקני הדיווח הבינלאומי, או ב"הוראות המפקח" - יושמו כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב.

(2) בסיס הצגת הנתונים הכספיים

הנתונים מוצגים בדוחות הכספיים כדלקמן:

(א) נתונים מאזניים

- פריטים כספיים - מוצגים בערכים נומינליים היסטוריים.
- פריטים לא כספיים - מוצגים בערכים מדווחים.

(ב) נתונים תוצאתיים

- הכנסות והוצאות הנובעות מפריטים כספיים - מוצגות בערכים נומינליים היסטוריים.
- הכנסות והוצאות הנובעות מפריטים לא כספיים (כגון: פחת והפחתות, והוצאות והכנסות מראש) - נגזרות מהתנועה בפריט הלא כספי המאזני.

(3) מטבע פעילות ומטבע הצגה

השקל הינו המטבע שמייצג את הסביבה הכלכלית העיקרית בה פועל הבנק.

(4) בסיס המדידה

הדוחות הוכנו על בסיס העלות ההיסטורית, למעט נכסים והתחייבויות, כמפורט להלן:

- מכשירים פיננסיים נגזרים ומכשירים פיננסיים אחרים הנמדדים בשיטת השווי ההוגן (כגון: "השקעות בניירות ערך", אשראי הנובע מהשאלת ניירות ערך, ויעודות בגין זכויות עובדים).

ב. בסיס עריכת הדוחות הכספיים (המשך)

(4) בסיס המדידה (המשך)

- נכסים והתחייבויות הנובעים מהפרשות (כגון: הכנסות לקבל והוצאות לשלם, הפרשות למיסים נדחים, והתחייבויות בגין זכויות עובדים).
- השקעות בחברות כלולות המטופלות בשיטת "השווי המאזני".

ערכם של נכסים לא כספיים ומרכיבי הון שנמדדו על בסיס העלות ההיסטורית הותאם לשינויים במדד המחירים לצרכן עד ליום 31 בדצמבר 2003, כמתחייב מכללי החשבונאות שהיו בתוקף עד לאותו מועד. החל מיום 1 בינואר 2004 עורך הבנק את דוחותיו הכספיים בסכומים מדווחים.

(5) שימוש באומדנים

עריכת הדוחות הכספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli Gaap) והוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, כרוכה בשיקול דעת, הנחות ושימוש באומדנים שהשפיעו על הסכומים המדווחים של נכסים והתחייבויות ועל הגילוי המתייחס לנכסים והתחייבויות תלויות וכן על סכומי הכנסות והוצאות בתקופות הדיווח. האומדנים מבוססים על הנחות שנערכו על ידי הנהלת הבנק והן כרוכות באי ודאות או רגישות למשתנים שונים.

הערכות ההנהלה מבוססות על ניסיון העבר, נתונים נצפים והנחות סבירות המותאמות לנסיבות של כל אומדן. האומדנים וההנחות שבבסיסם מתעדכנים באופן שוטף, ותוצאותיהם נזקפות לדוחות הכספיים בתקופה שבה נערך העדכון. יובהר עם זאת, שהתממשותם בעתיד של ההערכות והאומדנים הנ"ל, עשויה להיות שונה מההערכות שנכללו בדוחות הכספיים.

(6) שינויי סיווג

בעקבות הבהרות שנתקבלו מבנק ישראל במהלך שנת 2013, לפיהן ראוי, לדעת בנק ישראל, לקיים מתאם בין האשראי המדווח בסקירת ההנהלה בענף "אנשים פרטיים", לבין האשראי המדווח בביאור "מגזרי פעילות" במגזר "משקי בית" ובמגזר "בנקאות פרטית" - טייב הבנק בתקופת הדוח את בסיס הנתונים המשמש לדיווחים השונים בנושא: "מגזרי פעילות", במטרה להתאים את דיווחי האשראי (וההכנסות הנגזרות ממנו) בתחום זה, לדיווחים על התפלגות האשראי בחתך "ענפי משק" הכלולים בסקירה ההנהלה.

בעקבות טיוב בסיס הנתונים, כאמור לעיל, סיווג הבנק מחדש בתקופת הדוח את נתוני ההשוואה ליום 31 בדצמבר 2013 ולשתי השנים שנסתיימו באותו מועד, על מנת להתאים את הנתונים בחתך "מגזרי פעילות" שדווחו בתקופות אלו - לנתונים הנגזרים מבסיס הנתונים המטויב, כאמור. הסיווג מחדש הגדיל את ההכנסות במגזר "משקי בית" ובמגזר "עסקים קטנים" והקטין את ההכנסות במגזר "בנקאות פרטית" בשנת 2013 בסך של 2 מיליון ש"ח, 2 מיליון ש"ח, ו- (4) מיליון ש"ח, בהתאמה (2012 - 2 מיליון ש"ח, 2 מיליון ש"ח, ו- (4) מיליון ש"ח, בהתאמה).

ג. מידע לגבי השפעה של תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם

(1) אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) - מסוימים

בחודש יולי 2006, פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות את תקן חשבונאות מספר 29, בדבר אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) (להלן: "התקן"). התקן קובע כי ישויות הכפופות לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968 ומחויבות לדווח על פי תקנותיו של חוק זה, יערכו את דוחותיהן הכספיים לפי תקני IFRS, האמור אינו חל על תאגידים בנקאיים שדוחותיהם הכספיים ערוכים לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

בהמשך לפרסום תקן זה, פרסם בנק ישראל ביום 7 ביוני 2009 מסמך, הכולל מתווה לאימוץ תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים בדיווחים הכספיים של התאגידים הבנקאיים בישראל.

ג. מידע לגבי השפעה של תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם (המשך)

(1) אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) – מסוימים (המשך)

המתווה כלל אבחנה בין תקני דיווח הנוגעים לנושאים הנמצאים בליבת העסק הבנקאי, לבין תקני דיווח אחרים, כדלקמן:

א. תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים בנושאים שאינם נוגעים לליבת העסק הבנקאי יאומצו בהדרגה בשנים 2011- 2012 (מרבית התקנים האמורים אכן אומצו בדוחות הכספיים של התאגידים הבנקאיים בישראל, למעט התקן הבינלאומי IAS – 19 בנושא "הטבות לעובדים" – ראה הרחבה בסעיף ג'(2) להלן).

ב. תאריך היעד ליישום תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים בנושאים הנוגעים לליבת העסק הבנקאי, היה אמור להיקבע, על ידי בנק ישראל בהתאם להתקדמות "תהליך ההתכנסות" - בין גוף התקינה הבינלאומית וגוף התקינה בארה"ב.

מידע שהתקבל בתקופת הדוח בבנק ישראל עולה, כי "תהליך ההתכנסות" נעצר בשלב זה, וטרם נקבע מועד לאימוץ התקינה הבינלאומית בארה"ב, אם בכלל.

לאור האמור לעיל, ולאור היתרונות המשמעותיים שרואה בנק ישראל באימוץ התקינה החשבונאית האמריקאית, הפיץ בנק ישראל ביום 27 בינואר 2014 טיוטת מזכר לדיון, הכוללת מתווה לאימוץ כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב, על ידי התאגידים הבנקאיים בישראל.

עד כה טרם פורסמה הוראה מחייבת בעניין זה, וטרם נקבע מועד ליישום מתווה זה.

(2) אימוץ כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא זכויות עובדים

הטיפול החשבונאי הקיים בנושא "זכויות עובדים", מבוסס על כללי החשבונאות שפורסמו על ידי המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות (ובכללם גילוי דעת של לשכת רואי החשבון בישראל) ועל הוראות המפקח על הבנקים, לרבות: "הוראה בנושא חיזוק הבקרה הפנימית על דיווח כספי בנושא: "זכויות עובדים", שפורסמה על ידי בנק ישראל ביום 27 במרס 2011 והסדירה, בין היתר, את הטיפול החשבונאי בהתחייבות לתשלום פיצוי פרישה (לרבות התחייבות משתמעת לתשלום פיצויי פרישה).

לאור החשיבות הרבה שמייחס בנק ישראל לטיפול החשבונאי בנושא: "זכויות עובדים", ולאור כוונת בנק ישראל שלא להמשיך ולהחיל, בשלב זה, את התקינה החשבונאית הבינלאומית (ראה סעיף (1) לעיל), פרסם בנק ישראל ביום 9 באפריל 2014 הוראה, לפיה יידרשו התאגידים הבנקאיים לאמץ את התקינה החשבונאית האמריקאית בנושא זה. ההוראה כוללת הנחיות והבהרות בקשר ליישום כללי המדידה החדשים, ובכללן:

- ההתחייבות לתשלום פיצוי פרישה תחושב בגין "התחייבות במהות" (ולא בגין התחייבות משתמעת), הכוללת תחזיות לתשלום פיצויי פרישה בסכומים העולים על התנאים החוזיים.
- הפרשות בגין זכויות עובדים הנקבעות על בסיס אקטוארי (כגון: התחייבות לתשלום "פיצוי פרישה", התחייבות לתשלום "הטבות מסוימות לאחר סיום ההעסקה" והתחייבויות לתשלום "מענק יובל"), יוצגו על בסיס ה"שווי ההוגן", באמצעות ניכוי התשלומים העתידיים הנגזרים מהתחייבויות אלו לשוויים הנוכחי, בהתבסס על עקום ריבית רלוונטי (להלן: "שיעור ההיוון")- בשונה מהכללים הנוכחיים המבוססים על היוון תשלומים עתידיים אלה, בשיעור ריבית קבוע- 4% (ראה הרחבה להלן).
- שינויים בהפרשות בגין זכויות עובדים יטופלו כדלקמן:

א. באשר להטבות בסיום העסקה (או לאחריהן) ונכסי התוכניות להטבה מוגדרת בגינם:

- שינויים בהפרשות בגין זכויות עובדים אלו, או בשווי ההוגן של נכסי התוכנית בגינם, הנובעים מתיקונים אקטואריים (כגון: שינויים בהנחות אקטואריות או בשיעורי "ריבית ההיוון"), או מאירועים משמעותיים אחרים, יוגדרו כרווחים או הפסדים אקטוארים (לפי העניין), וייזקפו להון העצמי (ראה הרחבה להלן).

א. באשר להטבות בסיום העסקה (או לאחריהן) ונכסי התוכניות להטבה מוגדרת בגינם:

ג. מידע לגבי השפעה של תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם (המשך)

(2) אימוץ כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא זכויות עובדים (המשך)

א. שינויים בהפרשות בגין הטבות בסיום העסקה ונכסי תכנית להטבה מוגדרת (המשך)

- שינויים אחרים בהפרשות בגין זכויות עובדים אלו, או בשווי ההוגן של נכסי התוכנית בגינן, יוגדרו כ"שינויים שוטפים", וייזקפו לדוח הרווח והפסד עם התהוותן.

ב. באשר לזכויות עובדים אחרות:

שינויים בהפרשות בגין זכויות עובדים אחרות (לרבות שינויים הנובעים מתיקונים אקטואריים), ייזקפו לדוח רווח והפסד עם התהוותם.

בהמשך להנחיות שנכללו בהוראה, כאמור, פרסם בנק ישראל במהלך שנת 2014 מסמכי הבהרות, הקובעות הנחיות באשר ליישום ההוראה, ובכללן:

- לעניין קביעת שיעור ההיוון:

בעקבות דיונים שהתקיימו בבנק ישראל ובמשרד הממונה על אגף שוק ההון והחסכון במשרד האוצר, הגיע בנק ישראל למסקנה, לפיה לא מתקיים בישראל, בשלב זה, "שוק עמוק" לאגרות חוב קונצרניות שהונפקו על ידי חברות בעלות דירוג אשראי גבוה.

עם זאת, מאחר וכללי החשבונאות המקובלים בארצות הברית מתירים לגופים המדווחים על פי כללים אלה, לנכות תשלומים עתידיים הצפויים בגין זכויות עובדים לערכם הנוכחי, בהתבסס על שיעורי התשואה של אגרות חוב "קונצרניות" באיכות גבוהה הנסחרות בארה"ב - החליט בנק ישראל ש"שיעור ההיוון" שישמש את התאגידים במסגרת יישום הוראות אלה, יתבסס על תשואות אגרות החוב של ממשלת ישראל, בתוספת המרווח הממוצע שבין תשואת אגרות חוב "קונצרניות" בדירוג "AA" (בינלאומי) ומעלה, לבין תשואת אגרות החוב הממשלתיות הרלוונטיות באותה מדינה (להלן: "שיעור המרווח"). לאור ההיצע הרב הקיים בתחום זה, החליט בנק ישראל, מטעמים פרקטיים, לקבוע את "שיעור המרווח" בהתבסס על מרווחי אגרות החוב הקונצרניות בארה"ב.

- לעניין סיווג השינויים בהפרשות לזכויות עובדים בגין תיקונים אקטואריים:

- השינויים בהפרשות לזכויות עובדים בגין תשלום פיצויי פרישה ותשלומים אחרים לאחר סיום ההעסקה (וכן שינויים בנכסי התוכניות להטבה מוגדרת בשל התחייבויות אלה), הנובעים משינויים אקטואריים או אירועים משמעותיים אחרים - ייזקפו להון העצמי במסגרת סעיף "רווח כולל אחר", ויופחתו בשנים הבאות לרווח והפסד בשיטת "הקו הישר", לאורך תקופת השירות הממוצעת העתידית של העובדים הרלוונטיים (יישום הנחיות אלו נועד למתן את השפעות השינויים האקטואריים העתידיים, על התוצאות העסקיות, בתקופה שבה נרשם השינוי).
- שינויים בהפרשות בשל זכויות עובדים אחרות הנמדדות על בסיס אקטוארי (כגון: הפרשות לתשלום "מענקי יובל") - ייזקפו באופן שוטף לדוח הרווח והפסד עם התהוותם.

בהמשך להנחיות אלה פרסם בנק ישראל ביום 11 בינואר 2015 הוראות, המרחיבות את דרישות הגילוי בנושא זה, לרבות:

- גילוי באשר ליתרת ההתחייבויות בגין זכויות עובדים ושווים ההוגן של נכסי התוכניות המתייחסים לזכויות אלה, בחתך סוגי ההטבות השונות הקיימות בתאגיד הבנקאי.
- גילוי באשר למרכיבי השינוי בהתחייבויות לתשלום פיצויים פרישה והטבות אחרות לאחר סיום העסקה.
- גילוי באשר למרכיבי השינוי בנכסי התוכנית בגין הטבה מוגדרת.
- גילוי באשר למרכיבי הסכומים שנזקפו לסעיף "רווח כולל אחר", או שנגרעו מסעיף זה.

ג. מידע לגבי השפעה של תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם (המשך)

(2) אימוץ כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא זכויות עובדים (המשך)

- גילוי באשר למרכיבי הסכומים שנזקפו לרווח והפסד בגין השינויים בהפרשות לזכויות עובדים בשל סיום העסקה ובשל נכסי התוכנית להטבה מוגדרת בגינן.
- ייערך אומדן באשר לסכומים שצפויים להיזקף לדוח הרווח והפסד בשנת הדיווח העוקבת, בגין ההפחתה התקופתית של סעיף "רווח כולל אחר", ויינתן גילוי לאומדן זה.
- גילוי באשר להנחות ששימשו את התאגיד הבנקאי בחישוב ההפרשות לזכויות עובדים הנמדדות על בסיס אקטוארי, לרבות:
  - "שיעור ההיוון".
  - שיעור עליית המדד.
  - שיעורי העזיבה השנתיים.
  - שיעורי הגידול העתידיים השנתיים בזכויות העובדים.
  - תשואה שנתית חזויה על נכסי התוכנית.
- ניתוח רגישות שיתייחס לשינויים הצפויים ביתרת ההפרשות לזכויות עובדים, בשל שינוי אפשרי (בשיעור של נקודת אחוז אחת) בפרמטרים מסוימים ששימשו בחישוב זכויות העובדים, כגון: שיעור ההיוון, שיעור עליית המדד, שיעורי העזיבה השנתיים. שיעור הגידול העתידי השנתי בתגמול.
- מתן גילוי ליתרת נכסי התוכנית להטבה מוגדרת בשל הטבות בסיום ההעסקה, בחתכים שונים, כגון:
  - הרכב נכסי התוכנית בחתך מסלולי השקעה, שיעורם מכלל נכסי התוכנית, והשינויים העתידיים הצפויים בחלקם היחסי של מסלולי השקעה אלו.
  - פילוח נכסי התוכנית בחתך מסלולי השקעה וסיווג שוויים ההוגן של כל אחד ממסלולי ההשקעה, בחתך "קבוצת איכות" (בהתאם לדרגת האיכות שנקבעה לשיטות השונות ששימשו בחישוב שוויים ההוגן של אותם נכסים).
  - ניתוח השינויים בנכסי התוכנית שמדידת שוויים ההוגן סווגה לקבוצת האיכות הנמוכה ("רמה 3"), בחתך מסלולי השקעה, לרבות: רכישות, מימושים, וההכנסות שנזקפו בפועל.

ההנחיות שנקבעו בהוראה ייכנסו לתוקף ביום 1.1.2015 ויאומצו על ידי התאגידים הבנקאיים בדרך של יישום למפרע החל מיום 1 בינואר 2013, ואילך. במקביל להנחיות אלה, פרסם בנק ישראל ביום 11 בינואר 2015 הוראות מעבר, הכוללות הנחיות באשר ליישומן לראשונה של הוראות אלו, כדלקמן:

- הפסדים אקטואריים שנזקפו ביום 1 בינואר 2013, בשל חישוב מחדש של הפרשות לתוכנית להטבה מוגדרת לאחר פרישה, כאמור, הנובעים מהפער שבין שיעור ההיוון הקודם (4%), לבין שיעור ההיוון שנקבע בהוראה - ייזקפו להון העצמי במסגרת סעיף "רווח כולל אחר". הפסדים אלו יקוזזו בתקופות הבאות מרווחים אקטואריים הנובעים משינויים "בשיעור ההיוון", עד לקיזוזם המלא - ולא ייזקפו לרווח והפסד בתקופות שלאחר 1.1.2013.
- הפסדים או רווחים אקטואריים אחרים המתייחסים לזכויות עובדים אלו, ייזקפו להון העצמי במסגרת סעיף "רווח כולל אחר" ויופחתו בשנים שלאחר 1.1.2013 לרווח והפסד בשיטת "הקו הישר", לאורך תקופת השירות הממוצעת העתידית של העובדים הרלוונטיים.
- פערים ליום 1.1.2013 שיווצרו במועד היישום לראשונה של ההוראה, ומתייחסים לזכויות עובדים אחרות - יזקפו להון העצמי במסגרת סעיף "העודפים".

הבנק נערך ליישום ההוראה במועד שנקבע ליישומה (1.1.2015), במסגרת הערכות זו:

- מופו זכויות העובדים בבנק וסווגו ל"קבוצות ההטבה" השונות, בהתאם לסיווגים שנקבעו בהוראה.

ג. מידע לגבי השפעה של תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם (המשך)

(2) אימוץ כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא זכויות עובדים (המשך)

- ההנחות האקטואריות לגבי זכויות עובדים מסוימות עודכנו והותאמו לכללים החשבונאיים החדשים שנקבעו בהוראה.
- הושק תהליך לקביעת מדיניות באשר לבחירת שיעורי ההיוון שישמשו את הבנק בחישוב שווין ההוגן של התחייבויות בגין זכויות עובדים, הנמדדות על בסיס אקטוארי.
- הושק תהליך לעידכון הבקרות הפנימיות על דיווח כספי בנושא: "זכויות עובדים", במטרה להתאימן לכללי החשבונאות החדשים.
- חושבו מחדש התחייבויות הבנק לזכויות עובדים לימים: 31.12.2012, 31.12.2013 ו- 31.12.2014, המתייחסות להטבות שמופו בהתאם לכללים שנקבעו בהוראה החדשה.

  ההפרשות בגין זכויות עובדים הנמדדות על בסיס אקטוארי חושבו מחדש למועדים הרשומים מעלה (תוך התאמת חלק מההנחות האקטואריות הקודמות בגין זכויות עובדים, לכללים שנקבעו בהוראה החדשה), בהתבסס על שיעורי ההיוון המעודכנים שנקבעו על ידי בנק ישראל והיו תקפים למועדי החישוב.

- נבדקה סבירות החישובים הנגזרים מההנחיות שנכללו בהוראה החדשה, ביחס לתוצאות שהתקבלו בעבר.

להלן נתוני "פרופורמה" (המבוססים על חישוב ההפרשות מחדש בגין זכויות עובדים, כאמור), באשר להשלכות הכספיות הנגזרות מיישום ההוראה על יתרות הנכסים, ההתחייבויות וההון העצמי ליום 31.12.2014, לו הייתה ההוראה מיושמת באותו מועד.

	נתונים מדווחים	השפעת הכללים החדשים	נתונים מעודכנים
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
סך הנכסים	**28,520**	**60**	**28,580**
סך ההתחייבויות	**26,494**	**160**	**26,654**
הון עצמי	**2,026**	**(100)**	**1,926**

(3) טיוטת הוראה בנושא: "הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי"

חישוב ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי מבוסס על "הוראת שעה" שפורסמה על ידי בנק ישראל ביום 18.2.2010 (להלן: "הוראת השעה"), הכוללת הנחיות לחישוב ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי בשנים 2011-2012. על פי הנחיות אלו, חישוב "ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי", נגזר ממכפלת יתרות החוב הרשומות של האשראים שנכללו בתכולת "הוראת השעה" (המפולחות בחתך "ענפי משק"), ב"מקדם הפרשות להפסדי אשראי" (כמפורט להלן), עבור כל אחד מענפי המשק, כאמור - תוך אבחנה בין אשראי בעייתי (בסיווג "נחות" או "השגחה מיוחדת"), ואשראי אחר ("תקין"). "מקדמי ההפרשות להפסדי אשראי" נקבעו עבור כל אחד מענפי המשק וכל אחד מסוגי האשראי, כאמור לעיל, בהתבסס על "טווח הפרשות" (שחושב על בסיס נתוני ה"מחיקות החשבונאיות" (עד לשנת 2010 - ה"הפרשות לחובות מסופקים") השנתיות שדווחו על ידי הבנק), בגין כל אחד מענפי המשק, משנת 2008 ואילך - ומייצגים את האומדן הטוב ביותר (בתוך "טווח ההפרשות"), עבור שיעורי ההפסדים הבלתי מזוהים, הגלומים בתיק האשראי לכל אחת מהקבוצות שפורטו לעיל. לאור הניסיון שנצבר עד כה בחישוב ההפרשות להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי, ומכיוון שתוקף "הוראת השעה" פג בתום שנת 2012 - הפיץ בנק ישראל ביום 10 באפריל 2013, טיוטת הוראה חדשה בנושא: "הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי" (להלן: "ההוראה החדשה").

ג. מידע לגבי השפעה של תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם (המשך)

(3) הוראה בנושא: "הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי" (המשך)

ה"הוראה החדשה" מאמצת את המתודולוגיה שנקבעה ב"הוראות השעה" (לפיה, חישוב ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי נגזר ממכפלת יתרת החוב הרשומות של האשראי לציבור ב"מקדמי הפרשות להפסדי אשראי", הנקבעים לכל ענף משק, ולכל סוג אשראי), וכוללת הבהרות ותוספות להוראת השעה, לרבות:

- טווח ההפרשות יחושב עבור תקופה של חמש שנים קלנדריות (בתקופת דיווח שנתית), או ארבע שנים קלנדריות (בתקופת דיווח רבעונית).
- הדרישה לשימור "הפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי", בהיקף מינימלי שלא יפחת מסכום ההפרשה ה"נוספת והכללית" המחושבת על פי הכללים שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 315 - תהיה בתוקף עד ליום 31 בדצמבר 2014, ותפקע לאחר מועד זה.

בנוסף, כוללת טיוטת ההוראה נספח, המרחיב את דרישות התיעוד המבססות את תהליך ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי וכולל, בנוסף, מתודולוגיה לחישוב ותיעוד "מרכיב ההתאמה" שנכלל ב"מקדם ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי".

הכללים וההנחיות שנכללו בטיוטת ההוראה היו צפויים להיכנס לתוקף במדורג, כדלקמן:

- ההנחיות הכלולות בגוף ההוראה ועוסקות בעיקר בעדכון המועדים שנקבעו ב"הוראת השעה", ייכנסו לתוקף רטרואקטיבית, החל מיום 1 בינואר 2013.
- ההנחיות הכלולות בנספח שצורף להוראה ודנות בעיקר בדרישות התיעוד שיידרשו התאגידים לקיים ובשיטות לחישוב ותיעוד "מקדם ההתאמה" - צפויות היו להכנס לתוקף ביום 31.12.2013 (בכפוף לאישורן), אך עד כה טרם פורסמה הוראה מחייבת בנושא זה.

הבנק יישם בתקופת הדוח את הכללים הצפויים להיכנס לתוקף רטרואקטיבית מיום 1 בינואר 2013, ונערך ליישום ההנחיות ודרישות התיעוד שנכללו בנספח, במועד שייקבע לכניסתן לתוקף. לאור מורכבות ההנחיות החדשות שנכללו בנספח והצורך להטמיע בסיס נתונים חדש שיבסס את תהליך קביעת ההפרשות להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי, לא ניתן להעריך בשלב זה, את ההשלכות שיהיו ליישום הכללים החדשים שנקבעו בנספח שצורף לטיוטת ההוראה, על התוצאות הכספיות של הבנק במועד יישומם.

לפרטים נוספים בדבר ההוראה הספיציפית בנושא: "הפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי בגין אשראי לאנשים פרטיים" שפורסמה על ידי בנק ישראל ביום 19.1.2015 והשלכותיה על התוצאות העסקיות בשנת 2014 - ראה סעיף ד' (3) להלן.

(4) תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 329 בנושא "דרישת הון נוספת"

בעקבות עליות משמעותיות שנרשמו במחירי הדיור בישראל (שלוו בגידול מואץ בהיקף ההלוואות לדיור ובמשקלן בתיק האשראי של התאגידים הבנקאיים), והגדילו, להערכת בנק ישראל, את הסיכונים הגלומים בתיקי האשראי של התאגידים הבנקאיים, פרסם בנק ישראל ביום 28 בספטמבר 2014 תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 329, במסגרתו נקבעה לכל אחד מהתאגידים הבנקאיים דרישת הון עצמי מינימלית נוספת (מעבר למגבלה הקיימת בשיעור של 9%, כאמור), בשיעור המהווה 1% מהיקף תיק ההלוואות לדיור של כל אחד מהתאגידים הבנקאיים. דרישת ההון העצמי הנוספת תיכנס לתוקף ביום 1 בינואר 2015, ותיושם בהדרגה במשך שמונה רבעונים רצופים החל מיום 1 באפריל 2015, ועד ליום 1 בינואר 2017.

מתחשיב שנערך על ידי הבנק, המבוסס על נתוני תיק ההלוואות לדיור של הבנק ליום 31.12.2014, עולה שההנחיות החדשות צפויות להגדיל את דרישת ההון העצמי המינימלי של הבנק ליום 1.1.2017 בכ- 0.16% (כ-0.02% לרבעון, החל מיום 1.4.2015).

ג. מידע לגבי השפעה של תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם (המשך)

(5) תיקון להוראות הדיווח לציבור בנושא: "דיווח על מגזרי פעילות"

בהמשך להוראת דיווח בנושא: "מגזרי פעילות", שפורסמה על ידי בנק ישראל ביום 23.12.2011 (במסגרתה נדרשו התאגידים הבנקאיים להציג את תוצאות פעולותיהם בחתך "מגזרי פעילות" בהתאם למבנה הפעילות הנהוג בכל אחד מהם), ומכיוון שהגילוי הנכלל בדוחות הכספיים של הבנקים השונים בהתאם להוראה זו, מבוסס על הגדרות סובייקטיביות ולא אחידות (ולכן אינו בר השוואה מערכתית), פרסם בנק ישראל ביום 3 בנובמבר 2014, תיקון להוראות הדיווח לציבור, בנושא: "דיווח על מגזרי פעילות". התיקון להוראה כולל הנחיה חדשה, במסגרתה יידרשו התאגידים הבנקאיים לכלול בדוחותיהם הכספיים מידע נוסף באשר לתוצאות פעולותיהם בחתך "מגזרי פעילות פיקוחיים" (מעבר למידע שנכלל עד כה בנושא זה, על פי "גישת ההנהלה").

מגזרי הפעילות הפיקוחיים, הוגדרו על ידי בנק ישראל בתיקון להוראה, בהתבסס על מאפייני לקוחותיהם, כגון: אופי פעילותם (בהתייחס ללקוחות הפרטיים), או מחזורם העסקי (בהתייחס ללקוחות העסקיים), במתכונת הקושרת על בסיס אחיד וחד ערכי בין הלקוחות השונים בכלל המערכת הבנקאית, לבין מגזרי הפעילות הפיקוחיים, כלדקמן:

- **"משקי בית":** לקוחות פרטיים שהיקף תיק נכסיהם הפיננסיים אופייני לזה של משקי בית (נמוך מ- 3 מיליוני ש"ח).
- **"בנקאות פרטית":** לקוחות פרטיים שהיקף תיק נכסיהם הפיננסיים עולה על 3 מיליון ש"ח.
- **"עסקים זעירים":** לקוחות עסקיים שמחזור פעילותם השנתי נמוך מ- 10 מיליון ש"ח.
- **"עסקים קטנים":** לקוחות עסקיים שמחזור פעילותם השנתי נע בין 10, ל- 50 מיליון ש"ח.
- **"עסקים בינוניים":** לקוחות עסקיים שמחזור פעילותם השנתי נע בין 50, ל- 250 מיליון ש"ח.
- **"עסקים גדולים":** לקוחות עסקיים שמחזור פעילותם השנתי עולה על 250 מיליון ש"ח.

בנוסף, הוגדר בתיקון להוראה מגזר: "ניהול פיננסי" - הכולל בעיקרו פעילות בנקאית שלא שויכה למגזרי הפעילות האחרים (כגון: מסחר, ניהול נכסים והתחייבויות, השקעות ריאליות, וכו').

לפיכך, המידע שיוצג בדוחות הכספיים, הנגזר מהגדרות אלו, יכלול נתונים כספיים על בסיס אחיד ובר השוואה - עבור כל אחד ממגזרי הפעילות שהוגדרו כאמור. הגילוי הנדרש בתיקון להוראה ייכלל בדוחות הכספיים התקופתיים של כלל התאגידים הבנקאיים, וייכנס לתוקף במדורג, כדלקמן:

- הגילוי המתייחס לנתונים המאזניים של "מגזרי הפעילות הפיקוחיים" (כהגדרתם בטיוטת ההוראה), ייכלל לראשונה בדוחות הכספיים לשנת 2015.
- דרישות הגילוי הנותרות שנכללו בתיקון להוראה, ייכנסו לתוקף החל מיום 1 בינואר 2016.

ההנחיות המוצעות בתיקון להוראה מחייבות שינויים נרחבים במערכת המידע של הבנק, לרבות יישום בסיס נתונים ייעודי, שבשלב זה טרם אומץ בבנק. להערכת הנהלת הבנק ליישום ההנחיות שנכללו בתיקון להוראה יהיו השלכות מהותיות על הצגת תוצאות הבנק בחתך מגזרי פעילות.

ד. מידע לגבי תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים שיושמו לראשונה בתקופת הדיווח

(1) אימוץ כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מדידת הכנסות ריבות

ביום 29 בדצמבר 2011 פרסם בנק ישראל הוראה בנושא "אימוץ כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא מדידת הכנסות ריבית". ההוראה מאמצת את כללי החשבונאות הנהוגים בבנקים בארה"ב בכל הנוגע למדידה, סיווג והכרה בהכנסות והוצאות של סעיפים תוצאתיים מסוימים (תקן FAS-91), לרבות:

- הכנסות מעמלות הקשורות ל"יצירת הלוואה" - יהוו חלק מהכנסות הריבית האפקטיביות שזוקף התאגיד הבנקאי בגין ההלוואה, וייזקפו לפיכך לדוח הרווח והפסד לאורך חיי ההלוואה (ולא עם גבייתן בפועל).

ד. מידע לגבי תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים שיושמו לראשונה בתקופת הדיווח (המשך)

(1) אימוץ כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מדידת הכנסות ריבות (המשך)

- הוצאות ישירות בגין "יצירת הלוואה" - יידחו, ויזקפו לדוח הרווח והפסד במקביל לזקיפת ההכנסות בגין הלוואה זו (בכפוף לאמור להלן).

בהמשך לאמור לעיל, פרסם בנק ישראל ביום 31 באוקטובר 2013 מסמך המבהיר את עמדת בנק ישראל לגבי היבטים שונים הכרוכים ביישום ההוראה. בהתאם להבהרות אלו, דחיית הוצאות הכרוכות ב"יצירת הלוואה", כאמור לעיל - תותנה באישור מוקדם של בנק ישראל ובעמידה בתנאים מקדמיים, לרבות:

- קיום תהליך שיטתי ומהימן לזיהוי ומדידה של עלויות כשירות לדחייה.
- קיום בקרות אפקטיביות בתהליך הזיהוי, המדידה והדחייה של עלויות אלו.

בנוסף, פרסם בנק ישראל ביום 17 באוקטובר 2013 הוראות מעבר בקשר ליישום הוראה זו, המבהירות את אופן הטיפול, במועד היישום לראשונה של ההוראה, בהכנסות מסוימות שלא הוכרו בדוח רווח והפסד עד ליום 31.12.2013, ומפרטות את דרישות הגילוי בדוחות הכספיים בשנת 2014.

ההנחיות שנכללו בהוראה נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2014, ומיושמות על ידי הבנק בגין אשראים שניתנו החל ממועד זה ואילך, בכפוף לאמור להלן: לאור עמדת בנק ישראל בנושא "דחיית עלויות בגין יצירת הלוואה", כמפורט לעיל, הכרוכה בהשקעת משאבים ובתקופת היערכות ממושכת לצורך גיבוש שיטות מדידה מהימנות, ובקרות אפקטיביות בנושא זה - החליט הבנק בשלב הראשון ליישום ההוראה, שלא לדחות עלויות הכרוכות ביצירת הלוואה, ולזקוף אותן לדוח הרווח והפסד במועד התהוותן. להלן פרטים באשר להשפעה הנובעת מיישום הכללים החדשים (להלן: כללי "FAS-91") על סעיפים מסוימים שנכללו בדוח הרווח והפסד לשנת 2014 ועל הרווח הנקי לשנה זו (במיליוני ש"ח):

	לשנה שנסתיימה ביום 13 בדצמבר 2014		
	לפני יישום כללי "FAS-91"	השפעות יישום כללי "FAS-91"	לאחר יישום כללי "FAS-91"
הכנסות ריבית, נטו	**740**	**60**	**800**
הכנסות מימון שאינן מריבית	**42**	**-**	**42**
עמלות	**396**	**(83)**	**313**
הכנסות אחרות	**1**	**-**	**1**
סך ההכנסות	**1,179**	**(23)**	**1,156**
רווח נקי	**171**	**(14)**	**157**

1. בנוסף, לאמור לעיל, נכללו בהכנסות הריבית (בעקבות יישום "כללי FAS-91") בשנת 2014 הכנסות בגין "עמלות פרעון מוקדם" בסך של 8 מיליון ש"ח, שנגבו בשנה זו והוכרו בדוח הרווח והפסד במלואן (עד ליום 31.12.2013 נזקפו ההכנסות מסוג זה לדוח הרווח והפסד בשלושה שיעורים שנתיים שווים ממועד גבייתן).

(2) יחס הלימות הון

ביום 30 במאי 2013 פרסם בנק ישראל תיקונים להוראות ניהול בנקאי תקין מס' 201-208 המאמצות את העקרונות שנכללו במסמך "ועדת באזל", בנושא: "המסגרת הפיקוחית הגלובלית לחיזוק עמידות המערכת הבנקאית (להלן: "כללי באזל 3"), שפורסם בחודש דצמבר 2010. ההנחיות שנכללו בתיקון להוראות נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2014, ומיושמות על ידי הבנק החל ממועד זה.

ד. מידע לגבי תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים שיושמו לראשונה בתקופת הדיווח (המשך)

(2) יחס הלימות הון (המשך)

בהמשך לתיקון ההוראות כאמור, פרסם בנק ישראל בחודש פברואר 2014 הוראות מעבר, במסגרתן נדרשו התאגידים הבנקאיים להרחיב את הגילוי הנכלל בדוחות הכספיים לשנת 2014, בביאור על הלימות ההון, כדלקמן:

- נתוני ההשוואה לתקופות שקדמו ליום יישום ההוראה יוצגו על פי הכללים שהיו בתוקף עד ליום 31.12.2013 (כללי "באזל 2"). בנוסף לנתוני ההשוואה, יכלול הביאור לשנת 2014 גם נתונים ליום 1.1.2014, הערוכים לפי כללי "באזל 3".
- לנתונים שנכללים בביאור יתווסף מידע באשר למרכיבי ההתאמות הפיקוחיות ולניכויים שנכללו באמצעי ההון של התאגיד הבנקאי, ובאשר לפערים שבין ההון העצמי שנכלל בדוחות הכספיים, לבין ההון ברובד הראשון (כהגדרתו ב"כללי באזל 3").
- בשנים 2014-2022 ייכלל בביאור מידע לגבי ההשלכות הנובעות מהוראות המעבר שנכללו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 299, על יחס הלימות ההון ברובד הראשון.

הבנק יישם את הדרישה להרחבת הוראות הגילוי, כאמור, וכלל את המידע הנדרש בביאור מס' 13 להלן.

(3) הוראה בנושא: "הפרשה קבוצתית בגין אנשים פרטיים"

בשנים האחרונות נרשם גידול מהיר בהיקף האשראי שניתן לאנשים פרטיים במערכת הבנקאית (שלווה, מאידך, בהקטנת שיעורי ההפרשות להפסדי אשראי בגין קבוצת לווים זו).

להערכת בנק ישראל, התפתחויות אלו, בצירוף המגמות המסתמנות במשק המקומי, מצביעות על גידול בסיכון הגלום בתיק האשראי שניתן לאנשים פרטיים במערכת הבנקאית.

לפיכך, פרסם בנק ישראל ביום 19 בינואר 2015 הוראה, במסגרתה נדרשו התאגידים הבנקאיים להגדיל את מרכיב "ההתאמות האיכותיות" בהפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי בגין אשראי שניתן לאנשים פרטיים, שלא סווג כ"בעייתי" (לא כולל סיכון אשראי הנובע מחייבים בגין כרטיסי אשראי בנקאיים שאינו נושא ריבית) - לשיעור של 0.75%, לפחות.

ההנחיות שנכללו בהוראה נכנסו לתוקף החל מיום 31 בדצמבר 2014, ויושמו על ידי הבנק ממועד זה.

יישום ההנחיות הגדיל את ההפרשות להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי, ליום 31.12.2014 בכ- 2 מיליון ש"ח. הפרשות אלו נכללו בדוחות הכספיים בסעיף "הפרשות להפסדי אשראי".

ה. איחוד הדוחות הכספיים

(1) הדוחות הכספיים המאוחדים כוללים את הדוחות הכספיים של הבנק ושל החברות המאוחדות שלו. יתרות ועסקאות הדדיות בין החברות שאוחדו בוטלו בדוחות הכספיים המאוחדים.

(2) הדוחות הכספיים של הבנק כוללים גם את הדוחות הכספיים של חברת מרכנתיל הנפקות בע"מ, שהינה "חברת שירות" כהגדרתה בהוראות בנק ישראל.

ו. השקעה בחברות מוחזקות

ההשקעה בחברות מוחזקות כלולה לפי שיטת השווי המאזני, בהתבסס על דוחותיהן הכספיים המבוקרים.

ז. מטבע חוץ והצמדה

(1) נכסים (למעט ניירות ערך) והתחייבויות במטבע חוץ או הצמודים לו או הצמודים למדד המחירים לצרכן, כלולים בדוחות הכספיים כדלקמן:

- אלה במטבע חוץ או הצמודים לו:

לפי שערי החליפין היציגים שפורסמו על ידי בנק ישראל לתאריך המאזן, או לתאריך אחר בהתאם לתנאי העסקאות.

- אלה הצמודים במלואם למדד המחירים לצרכן:

לפי המדד הידוע בתאריך המאזן, או לפי המדד בגין החודש האחרון של השנה, בהתאם לתנאי העסקאות.

(2) הכנסות והוצאות במטבע חוץ נכללו בדוחות רווח והפסד לפי שערי החליפין היציגים ששררו בעת התהוותן.

(3) הפרשי שער והצמדה שהתהוו עקב התאמת נכסים והתחייבויות במטבע חוץ או הצמודים לו או למדד המחירים לצרכן, כלולים בדוחות רווח והפסד בסעיפים המתאימים.

(4) להלן פרטים על שערי החליפין היציגים ומדד המחירים לצרכן:

	31 בדצמבר				שיעור השינוי ב-%		
	2014	2013	2012	2011	2014	2013	2012
מדד המחירים לצרכן ("בגין" חודש דצמבר) - בנקודות	**114.0**	114.2	112.1	110.3	**(0.2)**	1.8	1.6
מדד המחירים לצרכן ("ידוע" בחודש דצמבר) - בנקודות	**114.0**	114.1	111.9	110.3	**(0.1)**	1.9	1.5
שער החליפין של הדולר של ארצות הברית - בשקלים חדשים	**3.889**	3.471	3.733	3.821	**12.0**	(7.0)	(2.3)

ח. ניירות ערך

(1) ניירות ערך בידי הבנק

א. בהתאם להוראות המפקח על הבנקים סווגו ניירות הערך שבידי הבנק, לשלוש קטגוריות:

- **אגרות חוב מוחזקות לפדיון -** מהוות אגרות חוב שלבנק יש כוונה ויכולת להחזיקן עד למועד הפדיון. אגרות החוב מוצגות לפי העלות, בתוספת הפרשי הצמדה (או הפרשי שער) וריבית שנצברו וכן מרכיב הנכיון או הפרמיה שנוצרו בעת הרכישה וטרם הופחתו, ובניכוי הפרשה לירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני.
- **ניירות ערך למסחר -** מהווים ניירות ערך אשר נרכשו ומוחזקים בעיקרון במטרה למוכרם בתקופה קרובה - מוצגים לפי השווי ההוגן ליום הדיווח. רווחים והפסדים בגין התאמות לשווי ההוגן - נזקפו לדוח רווח והפסד.
- **ניירות ערך זמינים למכירה -** מהווים ניירות ערך שלא סווגו בקטגוריות הקודמות - מוצגים לפי השווי ההוגן ליום הדיווח, למעט מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין ומוצגות לפי העלות בניכוי הפרשה לירידת ערך - במידת הצורך. הפרשים בין העלות המופחתת של ניירות ערך אלה לבין השווי ההוגן, בניכוי השפעת המס, מוצגים בדוח על השינויים בהון בסעיף: "רווח כולל אחר". הפרשים בין עלות ניירות הערך לעלותם המופחתת - נזקפים לרווח והפסד על בסיס צבירה.

ח. ניירות ערך (המשך)

(1) ניירות ערך בידי הבנק (המשך)

ב. עלות ניירות ערך שמומשו נזקפת לדוח רווח והפסד על בסיס "ממוצע נע".

ג. לגבי הטיפול החשבונאי בכל הנוגע לירידת ערכם של ניירות ערך - ראה סעיף יב' להלן.

(2) ניירות ערך בידי אחרים

ניירות ערך זמינים למכירה שהושאלו על ידי הבנק לאחרים - מוצגים לפי שוויים ההוגן בסעיף "אשראי לציבור" או "פקדונות בבנקים", לפי העניין. השינויים בערכם של ניירות ערך אלו, על בסיס צבירה, נזקפים לדוח הרווח והפסד בסעיף "הכנסות מריבית". ההפרש בין שווי השוק של ניירות ערך אלו, לבין עלותם המופחתת, נזקף לדוח על השינויים בהון בסעיף: "רווח כולל אחר".

ט. אשראי לציבור, חובות פגומים וסיכון אשראי, והפרשה להפסדי אשראי

(1) אשראי לציבור

האשראי לציבור, כמו גם יתרות חוב אחרות שלא נקבעו לגביהן כללי הצגה נפרדים (כגון: פקדונות בבנקים), מוצג על פי "יתרת החוב הרשומה" שלו, המוגדרת כ"יתרת החוב (לרבות ריבית, הפרשי הצמדה והפרשי שער שנצברו על החוב), בניכוי מחיקות חשבונאיות" (ולפני הפרשות להפסדי אשראי).

(2) חובות שההפרשה להפסדי אשראי בגינם מוערכת על בסיס קבוצתי

ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות קטנים והומוגניים מוערכת על בסיס קבוצתי. אוכלוסיית חובות אלו כוללת את כלל ההלוואות לדיור בבנק (שההפרשה להפסדי אשראי בגינם מחושבת לפי שיטת "עומק הפיגור"), וחובות אחרים שיתרתם החוזית נמוכה מ- 50 אלף ש"ח.

(3) חובות שההפרשה להפסדי אשראי בגינם מחושבת על בסיס פרטני

חובות אלו כוללים חביות שיתרתם החוזית עולה על 50 אלף ש"ח (למעט הלוואות לדיור שההפרשה להפסדי אשראי בגינן מחושבת לפי שיטת "עומק הפיגור"), וכן "חובות בעייתיים בארגון מחדש".

(4) חובות פגומים:

- **סיווג:**

החובות שסווגו כ"פגומים", כוללים את סוגי החובות הבעייתים הבאים:

- כל החובות הבעייתיים שאורגנו מחדש.
- חובות שנבדקו על בסיס פרטני, שתקופת הפיגור בגינם עולה על 90 יום (למעט "חובות שמובטחים היטב ונמצאים בתהליך גביה" - כהגדרתם בהוראה); חובות שבחשבון העובר ושב שלהם לא נזקפו בתקופה מסויימת תקבולים בהיקף שאינו נופל מיתרת החוב הממוצעת שלהם; חובות שחורגים ברציפות ממסגרת האשראי שאושרה להם - למעלה מ - 90 יום וכן חובות בטיפול משפטי (לרבות הקפאת הליכים, כינוס נכסים ופשיטת רגל).
- כל חוב אחר שנבדק על בסיס פרטני ולהערכת הבנק לא ניתן יהיה לגבות מהחייב את כל הסכומים המגיעים ממנו, לפי התנאים החוזיים של החוב.

- **חזרה מסיווג "פגום"**

סווג חוב בעייתי כ"פגום", יבוטל במקרים הבאים:

- לא קיימים בגין החוב "מרכיבי פיגור" (ולהערכת הבנק, יתרת החוב תשולם במלואה).
- החוב "מובטח היטב ונמצא בהליכי גביה".

ט. אשראי לציבור, חובות פגומים וסיכון אשראי, והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

(4) חובות פגומים: (המשך)

- **צבירת ריבית**

הכללים שמיישם הבנק בנושא צבירת ריבית בגין "חובות פגומים", כוללים:

- הפסקת צבירת הכנסות ריבית בגין "חובות פגומים" - החל ממועד סיווגם כ"פגומים".
- ריבית שנצברה על "חוב פגום", עד לסיווגו כ"פגום" וטרם נגבתה - תבוטל.
- על אף האמור לעיל, הבנק ימשיך לצבור ריבית בגין "חובות בעייתיים שאורגנו מחדש", כאשר הצפי לפרעון האשראי נתמך בהערכת אשראי מבוססת.

- **הכרה בהכנסות ריבית:**

הכנסות ריבית בגין חובות פגומים יוכרו בהתקיים התנאים הבאים:

- עם חזרת חוב מסווג פגום (ביטול הסיווג), תוכרנה הכנסות ריבית, כדלקמן:
  1. הריבית השוטפת בגין יתרת החוב הרשומה של החוב תזקף לרווח והפסד באופן שוטף.
  2. ריבית שנמחקה בעבר ולא נצברה לרווח והפסד - תזקף כהכנסה תקופתית, במשך התקופה העתידית שנותרה לפרעון החוב, בשיטת "הריבית האפקטיבית".
- עם גביית חוב פגום (כאשר גביית יתרת החוב הרשומה, מובטחת) - תוכר הכנסת הריבית השוטפת בגין יתרת החוב הרשומה (על פי שיעור הריבית החוזי). יתרת הריבית שלא הוכרה כאמור - תזקף לרווח והפסד לאחר שנגבתה מלוא יתרת החוב הרשומה.

(5) מחיקות חשבונאיות:

בהתאם להנחיות שנכללו בהוראה, הבנק מבחין בין שני סוגי מחיקות חשבונאיות, כדלקמן:

- **מחיקות של חובות שסווגו כפגומים:**

חובות פגומים שנחשבים לבלתי ניתנים לגביה, או בעלי ערך נמוך שהותרתם כנכס אינם מוצדקת, או שהיא כרוכה במאמצים ארוכי טווח - יימחקו חשבונאית. בהקשר לכך, נקבעו כללים למחיקת חובות פגומים, על פי המאפיינים הבאים:

- חוב פגום "שגבייתו מותנית בבטחון" - יימחק חשבונאית חלק החוב העודף על השווי בר הגביה של הבטחון.
- חוב בעייתי שאורגן מחדש - יימחק סכום "הויתור המותנה" שנכלל בהסדר החוב.
- חוב פגום אחר - יתרת החוב העודפת על סכומי התקבולים הצפויים מהחייב, תמחק חשבונאית (אלא אם קיימות בידי הבנק ראיות שצפויה גביה נוספת מהחייב), ובתנאי שקיימת וודאות לגבי ההפסד שייגרם לבנק. ככלל, לא תדחה מחיקה חשבונאית בגין אי וודאות לגבי היקף ההפסד שייגרם לבנק, לאחר שחלפו שנתיים ממועד סיווג החוב כפגום.

- **מחיקת חובות שההפרשה להפסדי אשראי בגינם מוערכת על בסיס קבוצתי:**

מחיקת חובות אלו נערכת על בסיס הכללים ומאפייני החוב הבאים:

- חוב מובטח בדירת מגורים - יימחק חלק החוב העודף, על השווי ההוגן של דירת המגורים - בחלוף 180 יום מתחילת הפיגור בחוב.
- חובות של יחידים או תאגידים בפשיטת רגל או בכינוס נכסים - יימחק חלק החוב העודף על שווי הבטחונות שבידי הבנק (ובתנאי שגביית הבטחון צפויה), לאחר שחלפו 60 יום ממועד צו הכינוס או מיום מתן צו הפירוק (לפי העניין).

ט. אשראי לציבור, חובות פגומים וסיכון אשראי, והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

(5) מחיקות חשבונאיות: (המשך)

- **מחיקת חובות שההפרשה להפסדי אשראי בגינם מוערכת על בסיס קבוצתי:** (המשך)
  - חוב שנוצר במרמה - יימחק חשבונאית בחלוף 90 יום ממועד גילוי המרמה.
  - חובות אחרים - יימחק חשבונאית חלק החוב העודף על הבטחון שבידי הבנק (ובתנאי שתפיסת הבטחון החלה והינה מובטחת), בחלוף 150 יום מתחילת הפיגור בחוב.

(6) הפרשות להפסדי אשראי

ההפרשה להפסדי אשראי משקפת את הערכת הבנק לגבי הפסדי אשראי הגלומים בתיק הנכסים שלו. בהתאם להנחיות שנקבעו בהוראה, נחלקים כללי המדידה של ההפרשות והפסדי אשראי לשתי קבוצות, כדלקמן:

- **חובות שההפרשות להפסדי אשראי בגינם מחושבים על בסיס פרטני:**

ההפרשות להפסדי אשראי בגין חובות אלו, מחושבות באחת מהשיטות הבאות:

- עבור חובות פגומים המובטחים בבטחון - ההפרשה להפסדי אשראי מהווה את הפער שבין יתרת החוב הרשומה של החוב הפגום, לשווי ההוגן של הבטחונות.
- עבור חובות פגומים אחרים - ההפרשה להפסדי אשראי נגזרת מהפער שבין יתרת החוב הרשומה של החוב הפגום, לבין הערך הנוכחי של סכומי התקבולים הצפויים מהחייב. שיעור ההיוון המשמש בחישוב הערך הנוכחי, כאמור, נגזר משיעור הריבית החוזי של החוב הפגום.

- **חובות שההפרשה להפסדי אשראי בגינם מוערכת על בסיס קבוצתי:**

ההפרשה להפסדי אשראי המוערכת על בסיס קבוצתי מחושבת על פי הכללים הבאים:

- חובות עליהם חלה הוראת השעה של בנק ישראל שפורסמה ביום 18.2.10:

הוראת השעה חלה על כלל מכשירי האשראי בבנק (למעט חובות שסווגו כפגומים והלוואות לדיור שההפרשה להפסדי אשראי בגינן מחושבת לפי שיטת "עומק הפיגור").

בהתאם להוראת השעה, מחושבת ההפרשה הקבוצתית בגין אשראים אלו, כמכפלה של יתרות החוב הרשומות של האשראים עליהם חלה ההוראה (המפולחות בחתך "ענפי משק"), ב"מקדם הפרשות להפסדי אשראי" (כמפורט להלן), עבור כל אחד מענפי המשק, כאמור - תוך הבחנה בין: "אשראי מסחרי בעייתי", "אשראי בעייתי לאנשים פרטיים" ואשראי אחר.

על פי הוראת השעה, נקבעו על ידי הבנק "מקדם ההפרשות להפסדי אשראי", ליום 1.1.2011 עבור כל אחד מענפי המשק, ועבור כל אחת מקבוצות המשנה, כאמור לעיל, בהתבסס על "טווח הפרשות" (שחושב על בסיס נתוני ההפרשות שדווחו על ידי הבנק בפועל בשנים 2010-2008). מקדמי ההפרשות שנקבעו ליום 1.1.2011 כאמור, עודכנו במהלך השנים 2014 - 2011, על פי שיעורי המחיקות החשבונאיות שנרשמו במהלך שנים אלו.

להערכת הבנק, "מקדמי ההפרשות להפסדי אשראי" שנקבעו, לצורך הערכת ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי, כאמור - הינם האומדן הטוב ביותר (בתוך "טווח ההפרשות"), לגבי שיעורי ההפסדים הלא מזוהים, הגלומים בתיק האשראי לכל אחת מהקבוצות שפורטו לעיל.

- הלוואות לדיור שההפרשה להפסדי אשראי בגינן מחושבת לפי שיטת "עומק הפיגור":

ההפרשות להפסדי אשראי בגין אשראים אלו מחושבות על פי השיעורים שנקבעו בנספח להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 314, הנגזרים מעומק הפיגור של כל אחת מההלוואות.

ט. אשראי לציבור, חובות פגומים וסיכון אשראי, והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

(6) הפרשות להפסדי אשראי (המשך)

- **חובות שההפרשה להפסדי אשראי בגינם מוערכת על בסיס קבוצתי:** (המשך)
  - מכשירי אשראי חוץ מאזניים (שלא סווגו כפגומים):

ההפרשה להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי זה, מחושבת באמצעות הכפלת יתרת החוב הרשומה של סיכון האשראי ב"מקדם הפרשות להפסדי אשראי" שנקבע על ידי הבנק, (לאחר המרה ל"שווה ערך אשראי" – בהתאם למקדמי CCF שנקבעו ב"כללי באזל", או על פי מודל עסקי אחר).

בהתאם לכללים שנקבעו בהוראת השעה מיום 18.2.2010, ההפרשות להפסדי אשראי אינן כוללות, החל מיום 1.1.2011 את ההפרשה הכללית והנוספת לחובות מסופקים שעריכתה נדרשה על פי הכללים שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 315.

עם זאת, הבנק ממשיך לחשב בכל תקופת דיווח את סכום ההפרשה הנוספת לחובות מסופקים, על פי הכללים המעודכנים בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 315, בכדי לוודא שיתרת ההפרשה להפסדי אשראי, על בסיס קבוצתי, אינה נופלת מסכום ההפרשה הנוספת והכללית לחובות מסופקים – כנדרש בהוראת השעה.

לפרטים נוספים באשר לטיוטת הוראת שעה חדשה בנושא זה, שהופצה על ידי בנק ישראל ביום 10.4.2013 (אך טרם פורסמה כהנחיה מחייבת), והשלכותיה האפשריות על דרך קביעת ההפרשות להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי ועל התוצאות הכספיות של הבנק בעתיד – ראה סעיף ג'(3) לעיל.

י. רכוש קבוע

(1) הרכוש הקבוע מוצג לפי העלות בניכוי פחת שנצבר, והפרשות לירידת ערך. העלות כוללת עלויות הניתנות לייחוס במישרין לרכישת הנכסים וכל עלות נוספת שניתן לייחס במישרין להבאת הנכסים למיקום ולמצב הדרושים להפעלתם.

(2) רכיבים מזוהים הכלולים בנכס קבוע, שתקופת חייהם שונה מתקופת החיים של הנכס העיקרי – הופרדו וטופלו בנפרד.

(3) הפחת מחושב לפי שיטת "הקו הישר", בהתאם לאומדן אורך החיים השימושי של כל חלק ממרכיבי הרכוש הקבוע.

(4) עלויות מסוימות בגין פיתוח עצמי של תוכנות מחשב מהוונות להשקעה בציוד. עלויות אלה מופחתות בשיטת "הקו הישר", ממועד תחילת השימוש בתוכנה, לאורך תקופת ההנאה הכלכלית בגינם.

(5) חכירות, בהן נושא הבנק באופן משמעותי (על פי שיעורים שנקבעו בתקינה החשבונאית), בסיכונים ובהטבות הנובעות מהנכס – מסווגות כחכירות מימוניות ונכללו בסעיף "בניינים וציוד". עלות הנכסים החכורים נקבעת על פי דמי החכירה המינימליים או שוויים ההוגן, כנמוך מביניהם.

(6) נכסים המיועדים למימוש מוצגים לפי העלות בניכוי פחת, או השווי ההוגן – כנמוך בהם.

יא. נדל"ן להשקעה

הנדל"ן להשקעה מהווה קרקע או מבנה (חלקם או שניהם) המוחזקים על ידי הבנק לצורך הפקת הכנסות מהשכרה, או לשימוש עתידי, או לשם עליית ערך הונית, ולמעט נדל"ן המשמש לצורך:

- שירותים ללקוחות או שירותים למטרות מנהליות.
- מכירה במהלך העסקים הרגיל.

הנדל"ן להשקעה נמדד לראשונה לפי עלות הרכישה בתוספת עלויות נלוות לעסקה, ובתקופות העוקבות לפי העלות בניכוי הפחת שנצבר והפסדים מירידת ערך.

יב. הוצאות הנפקה

הוצאות הנפקת כתבי התחייבות נדחים מופחתות יחסית ליתרות שטרם נפרעו, בכל שנה.

יג. ירידת ערך ניירות ערך

הבנק בוחן בכל תקופת הדיווח את הצורך לסווג ירידה שחלה בשוויים ההוגן של ניירות ערך בתיק הזמין למכירה כ"ירידה בעלת אופי שונה מזמני".

ההחלטה בדבר סיווג ירידת הערך כ"ירידה בעלת אופי שונה מזמני", מבוססת על המבחנים הבאים:

(1) שיעור ההפסד ביחס לעלות נייר הערך.

(2) משך התקופה בה השווי ההוגן של נייר הערך נמוך מעלותו.

(3) שינוי לרעה במצב המנפיק או במצב השוק בכללותו.

(4) הכוונה והיכולת של הבנק להחזיק בנייר הערך לתקופת זמן ארוכה מספיק שתאפשר עליה בשווי ההוגן של נייר הערך, או עד לפדיונו.

(5) שיעור התשואה לפדיון של איגרת החוב ביחס לתקופה לפדיון ולתשואות מקובלות בענף.

(6) מצבו הכלכלי של מנפיק נייר הערך ויכולתו לעמוד בהתחייבויותיו.

ירידת ערך, תסווג כ"ירידה בעלת אופי שונה מזמני", בכל אחד מהמקרים הבאים:

(1) נייר ערך שבגינו נרשמה ירידת הערך - נמכר לאחר תאריך המאזן, או מיועד להימכר בתוך פרק זמן קצר.

(2) הופחת משמעותית הדירוג של איגרת החוב, אשר בגינה נרשמה ירידת הערך לעומת דירוגה במועד רכישתה.

(3) איגרת החוב שבגינה נרשמה ירידת הערך - סווגה על ידי הבנק כ"חבות בעייתית".

(4) חל כשל בתשלום של איגרת החוב שבגינה נרשמה ירידת הערך.

(5) נרשמה ירידת ערך משמעותית בשווי ההוגן של נייר הערך שבגינו נרשמה ירידת ערך, ביחס לעלותו ובידי הבנק אין ראיות אובייקטיביות, לרבות ניתוחים כלכליים ועסקיים, המוכיחים ברמה גבוהה של בטחון כי ירידת הערך הינה בעלת אופי זמני.

במקרים בהם סווגה ירידת ערך כ"בעלת אופי שונה מזמני" ונזקפה לרווח והפסד, תופחת במקביל עלותו של נייר הערך לשוויו ההוגן ותשמש כבסיס עלות חדש. עליות ערך בתקופות דיווח עוקבות, תיזקפנה לסעיף נפרד בהון העצמי במסגרת "רווח כולל אחר מצטבר" ולא לרווח והפסד.

יד. ירידת ערך נכסים שאינם פיננסיים

הבנק מיישם את הכללים שנקבעו בתקן החשבונאות הבינלאומי מס' 36 לגבי נכסים הכלולים בתחולת התקן (בעיקר מבנים), שעלותם עולה על "השווי בר ההשבה" שלהם. ההפרשה לירידת ערך נבחנת, עבור כל מבנה בנפרד. ערכם של הסכומים "ברי ההשבה" נקבע כדלקמן:

- במבנים המשמשים כסניפי הבנק: על פי היוון תזרים המזומנים העתידי הצפוי מהסניף.
- במבנים אחרים, על פי הערכות שמאי תקופתיות.

טו. זכויות עובדים

(1) התחייבויות הבנק והחברות המאוחדות שלו לעובדיו, הנובעות מיחסי עובד-מעביד, על פי הסכמי העבודה, הדין, והנוהג - מכוסות על ידי עתודות מתאימות.

טו. זכויות עובדים (המשך)

העתודות בגין חלק מההתחייבויות כאמור (המתייחסות לפיצויי פרישה, ומענקי יובל), חושבו על בסיס אקטוארי ומוצגות בערכן הנוכחי לתאריך המאזן, בהתבסס על היוון בשיעור של 4% בהתאם להוראות המפקח על הבנקים (ובתנאי שיתרת ההפרש לפיצוי פרישה המחושבת על פי העקרונות שצויינו לעיל, לא תיפול מיתרת ההפרשה המחושבת על פי הכללים שנקבעו בגילוי דעת 20 של לשכת רואי חשבון בישראל).

בהתאם להנחיות בנק ישראל כוללות ההתחייבויות לתשלום פיצויי פרישה גם התחייבויות (לרבות התחייבויות משתמעות, כמשמעותן בכללי הדיווח הבינלאומיים), לתשלום הטבות נוספות (מעבר להתחייבות החוזית), לעובדים שיפרשו בעתיד.

(2) לכיסוי התחייבויותיהם בגין פיצוי פרישה הפקידו הבנק והחברות המאוחדות שלו סכומים בקופות גמל לקצבה ולפיצויים.

(3) לפרטים נוספים באשר לאימוץ כללי החשבונאות האמריקאיים בנושא: "זכויות עובדים", שייכנסו לתוקף החל מיום 1.1.2015, והשלכותיהם על כללי המדידה בנושא זה ועל סעיפים מאזניים מסוימים - ראה סעיף ג' (2) לעיל.

טז. התחייבויות תלויות

(1) נערכו הפרשות מתאימות לגבי תביעות אשר לדעת הנהלת הבנק ויועציו המשפטיים צפוי הפסד בגינן.

(2) בהתאם להוראות בנק ישראל מסווג הבנק את התביעות שהוגשו נגדו - לאחת מהקטגוריות הבאות, בהתאם להסתברות למימוש החשיפה להפסד בגין תביעות אלו, כדלקמן:

- תביעות שההפסד בגינן צפוי (Probable): מוגדרות, בדרך כלל, כתביעות שההסתברות למימוש החשיפה להפסד בגינן - עולה על 70%. בגין תביעות אלו נערכה הפרשה להפסד בדוחות הכספיים, בהתאם לעובדות הידועות לבנק.
- תביעות שהסיכוי להפסד בגינן אפשרי (Reasonably Possible): מוגדרות, בדרך כלל, כתביעות שההסתברות למימוש החשיפה להפסד בגינן - עולה על 20% ונמוכה מ-70%. לא נערכה הפרשה להפסד בגינן, אך ניתן גילוי לגביהן - כאשר סכום התביעה, מהותי (ראה ביאור 18).
- תביעות שהסיכוי להפסד בגינן קלוש (Remote): מוגדרות, בדרך כלל, כתביעות שההסתברות למימוש החשיפה להפסד בגינן - נמוכה מ-20%. לא נערכה הפרשה להפסד בגינן, אך ניתן גילוי לגביהן - כאשר סכום התביעה מהותי ביותר.

(3) הוראות בנק ישראל מאפשרות לתאגידים הבנקאיים, במקרים מסויימים, שלא לאמוד את סיכויי התביעה, אם לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על יועציו המשפטיים לא ניתן להעריך את התממשות החשיפה לסיכון בגין התביעה. תביעות מהותיות העומדות בקריטריונים אלו - דווחו בנפרד בביאור 18.

יז. עסקאות בכרטיסי אשראי

האשראי לציבור כולל גם יתרות חוב הנובעות מעסקאות בכרטיסי אשראי שבוצעו על ידי לקוחות הבנק - באמצעות כרטיסי אשראי שהונפקו ללקוח על ידי הבנק, בשיתוף עם חברות כרטיסי האשראי (גם אם הודעת החיוב טרם נשלחה ללקוח על ידי חברת כרטיסי האשראי).

יח. בסיס ההכרה בהכנסות ובהוצאות

(1) הכנסות והוצאות מימון כלולות על בסיס צבירה, בכפוף לאמור להלן:

- לגבי מדיניות הכרה בהכנסות והוצאות ממכשירים פיננסיים נגזרים, ראה סעיף יט' להלן.
- לענין ההכרה בהכנסות בגין חובות פגומים - ראה סעיף ד' (2) לעיל.
- הכנסות ריבית מראש בגין כתבי התחייבות נדחים, מופחתות לפי שיטת "התשואה האחידה".
- הכנסות מעמלות בגין "יצירת הלוואה" מסווגות כ"הכנסות ריבית" ומוכרות ברווח והפסד לאורך חיי ההלוואה. במקביל, הכנסות מעמלות בגין פרעון מוקדם של הלוואות, נזקפות לדוח הרווח והפסד עם גבייתן (ראה סעיף ד'(1), לעיל).
- עמלות הקצאת אשראי ועמלות מימון אחרות נזקפות לדוח הרווח והפסד, בהתאם לתקופת העסקאות.

(2) עמלות תפעוליות בגין מתן שירותים, נזקפות לדוח הרווח והפסד כאשר לבנק נצמחת זכאות לקבלתן.

(3) לענין הכנסות מניירות ערך- ראה סעיף ח' לעיל.

(4) הכנסות והוצאות אחרות מוכרות על בסיס צבירה.

יט. מכשירים פיננסיים נגזרים

(1) במהלך פעילותו מבצע הבנק עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים (כגון: חוזי מטבע, חוזי ריבית, עסקאות החלפה פיננסיות של מטבע (SWAP), אופציות על שערי מטבע חוץ וכו'), הן עבור לקוחותיו במסגרת פעילותו כסוחר והן עבור עצמו - במסגרת ניהול סיכוני השוק אליהם חשוף הבנק (סיכון בסיס, סיכון ריבית וסיכון נזילות) ובמטרה להקטין ככל האפשר את חשיפתו לסיכונים אלה.

(2) בהתאם להוראות בנק ישראל מוצגים המכשירים הנגזרים, בדוחות הכספיים, על פי שוויים ההוגן. השינוי בשוויים ההוגן של המכשירים הנגזרים נזקף לדוח הרווח והפסד או להון העצמי (כמרכיב של "רווח כולל אחר") - בהתאם לייעודו של המכשיר הנגזר.

בהתאם להוראות אלו יש לראות בהטבות מסוימות הגלומות בחלק מחוזי ההתקשרות שמבצע הבנק "מכשירים נגזרים משובצים" (ראה ביאור 18 ד' (1)(ג)), ולטפל בהן כמפורט להלן:

על פי ההוראה יש להפריד את ההטבות שהוגדרו כ"מכשירים נגזרים משובצים", מ"החוזים המארחים" ולטפל בהן כמכשירים נגזרים - דהיינו, למדוד אותם על בסיס שוויים ההוגן בכל עת. המכשיר הנגזר המשובץ מוצג במאזן יחד עם החוזה המארח והשינוי בשוויו ההוגן נזקף לדוח רווח והפסד.

(3) לתאריך המאזן לא היו בבנק מכשירים נגזרים מגדרים.

כ. קיזוז נכסים והתחייבויות

(1) הבנק מקזז נכסים והתחייבויות הנובעים מאותו צד נגדי ומציג במאזן את יתרתם, נטו, בהתקיים התנאים המצטברים הבאים:

א) בגין אותן התחייבויות קיימת זכות חוקית ניתנת לאכיפה, לקיזוז ההתחייבויות מהנכסים.

ב) קיימת כוונה לפרוע את ההתחייבות ולממש את הנכסים על בסיס נטו, או בו זמנית.

(2) הבנק מקזז בין פקדונות שפרעונם למפקיד מותנה במידת הגביה מן האשראי - לבין האשראי שניתן מפקדונות אלה, כשאין לבנק סיכון להפסד מהאשראי. הכנסות, נטו, מהפעילות הנ"ל נכללו בסעיף "עמלות תפעוליות".

כא. מיסים על ההכנסה

(1) הבנק וחברות מאוחדות שלו נוקטים בשיטה של ייחוס מיסים בשל הפרשים בעיתוי זקיפת הכנסות והוצאות מסוימות לצרכי מס. כן נכללה עתודה למיסים בגין ההפרש שבין עלותם המופחתת של נכסים לא כספיים בני פחת המוצגת בדוחות הכספיים, לבין העלות המופחתת כאמור, לצרכי מס.

כא. מיסים על ההכנסה (המשך)

המיסים הנדחים חושבו לפי שיטת ההתחייבות ובהתאם לשיעור המס הצפוי לחול בתקופה בה ימומשו המיסים הנדחים, בהתבסס על שיעור המס וחוקי המס אשר נחקקו עד לתאריך המאזן. מימושם של המיסים הנדחים מותנה בקיום רווחים חייבים במס בעתיד. להערכת ההנהלה יהיו מיסים נדחים אלה ניתנים למימוש בעתיד.

(2) בחישוב המיסים הנדחים לא הובאו בחשבון המיסים שהיו חלים במקרה של מימוש ההשקעה בחברות מוחזקות, מאחר שהבנק מתכוון להמשיך להחזיק בחברות אלו ולא לממשן.

(3) לא נערכה עתודה למיסים נדחים בגין עודפים שנצברו בחברות מאוחדות שאינן "מוסדות כספיים" מאחר שאין בכוונת חברות אלו לחלק עודפים אלו כדיבידנד בעתיד הנראה לעין.

(4) ההפרשה למיסים על הכנסות הבנק וחברות מאוחדות מסוימות שהינן מוסדות כספיים לצרכי מס ערך מוסף, כוללת מס רווח המוטל על ההכנסה לפי חוק מס ערך מוסף. מס ערך מוסף המוטל על השכר של מוסדות כספיים נכלל בדוחות הרווח והפסד בסעיף "משכורות והוצאות נלוות".

(5) הבנק מיישם החל מיום 1 בינואר 2012 את תקן החשבונאות הבינלאומי מספר 12 בנושא: "מיסים על ההכנסה". התקן קובע כי יש לערוך הפרשות בגין התחייבות לתשלום מס ("עתודה למס"), או בגין מיסים שתשלומם הוקדם ("מיסים נדחים לקבל") - בעיקר בשל הפרשים שנוצרים מזקיפת הכנסות והוצאות בדווח הכספי, בעיתוי שונה מזקיפתן לצורכי מס.

כן נקבע בתקן, כי ההפרשות ל"מיסים נדחים לקבל" או ל"עתודה למס", יחושבו על פי שיעורי המס שיחולו בתקופות בהן צפוי מימושן של הפרשות אלו. בנושאים מסוימים המתייחסים לטיפול החשבונאי במיסים על ההכנסה, לרבות התנאים לרישום הפרשות בגין "מיסים נדחים לקבל", נקבעו על ידי המפקח על הבנקים מגבלות נוספות. בנושאים אלו חלות על הבנק הוראות המפקח, לרבות המגבלות שנקבעו בהוראות אלו.

כב. מדידות שווי הוגן וחלופות שווי הוגן

פריטים מסויימים (בעיקר מכשירים נגזרים וניירות ערך בתיק הזמין למכירה ובתיק למסחר), נמדדים בדוחות הכספיים על פי שוויים ההוגן. בנוסף, ניתן בדוחות כספיים אלו (בביאור 19) מידע על שוויים ההוגן של כלל המכשירים הפיננסיים בבנק.

מדידת השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים מבוססת על כללים שפרסם בנק ישראל, המבוססים על תקן החשבונאות FAS 157 שפורסם בארה"ב.

על פי כללים אלו, מוגדר השווי ההוגן כ"מחיר שהיה מתקבל במכירת נכס, או המחיר שהיה משולם בהעברת התחייבות ב"עסקה רגילה" (עסקה בה מתקיימת חשיפה לשוק בתקופה הקודמת למועד המדידה, עבור עסקאות שמעורבים בהם נכסים או התחייבויות הדומים למכשירים הרלוונטיים למדידה), בין משתתפים בשוק במועד המדידה".

הכללים שפורסמו בהוראה מאפשרת שימוש בשלוש גישות שונות להערכת שווי הוגן, כדלקמן:

- **"גישת השוק"** - לפיה, השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות ייקבע בהתבסס על מחירים ומידע רלוונטי שמקורו בעסקאות שוק לגבי נכסים והתחייבויות זהים או בני השוואה.
- **"גישת ההכנסה"** - לפיה, השווי ההוגן ייקבע בהתבסס על היוון תזרימי מזומנים עתידיים לערכם הנוכחי, בהתבסס על שיעורי היוון המקובלים בשוק לגבי הנכסים וההתחייבויות הרלוונטיים.
- **"גישת עלות"** - לפיה, השווי ההוגן ייקבע בהתבסס על עלות השחלוף של הנכס או ההתחייבות הרלוונטיים.

כב. מדידות שווי הוגן וחלופות שווי הוגן (המשך)

בנוסף נכללה הוראה הבחנה בין שני סוגי נתונים המשמשים בקביעת השווי ההוגן:

- **"נתונים נצפים" -** המשקפים את ההנחות שמשתתפים אחרים בשוק משתמשים בהן לתמחור הנכס או ההתחייבות, ומבוססים על נתוני שוק שהושגו ממקורות בלתי תלויים.
- **"נתונים לא נצפים" -** המשקפים את הערכות התאגיד הבנקאי, לגבי ההנחות של משתתפים אחרים בשוק - בהתבסס על המידע הטוב ביותר של התאגיד הבנקאי.

ההנחיות שנקבעו בהוראה מנחות את התאגידים הבנקאיים לעשות שימוש גדול ככל האפשר ב"נתונים נצפים", ושימוש נמוך ככל האפשר ב"נתונים לא נצפים", בתהליך קביעת השווי ההוגן של נכסים או התחייבויות הנמדדים בשיטה זו. בנוסף, נקבע בהוראה מדרג איכותי לנכסים והתחייבויות הנמדדים לפי שיטת השווי ההוגן, כדלקמן:

א. **קבוצת איכות גבוהה** (דרג 1) - אליה משתייכים נכסים או התחייבויות שקביעת השווי ההוגן שלהם מבוססת על מחירים מצוטטים בשוק פעיל לנכסים או התחייבויות זהים.

ב. **קבוצת איכות ביניים** (דרג 2) - אליה משתייכים נכסים או התחייבויות שקביעת השווי ההוגן שלהם מבוססת על נתונים נצפים במישרין או בעקיפין (אך אינם מחירים מצוטטים בשוק פעיל), לרבות מחירים מצוטטים בשוק פעיל לנכסים או התחייבויות דומים.

ג. **קבוצת איכות נמוכה** (דרג 3) - אליה משתייכים נכסים או התחייבויות שקביעת השווי ההוגן שלהם מבוססת על נתונים לא נצפים (כאשר נתונים נצפים רלוונטיים, אינם זמינים).

ההנחות והכללים שיושמו על ידי הבנק לצורך סווג הנכסים וההתחייבויות לקבוצות האיכות השונות, כאמור לעיל, כללו:

- בקבוצות האיכות הגבוהה (דרג 1), נכללו: מכשירים פיננסיים ומכשירים פיננסיים נגזרים הנסחרים בשוק פעיל המתאפיין במספר רב של משתתפים ומחזורי מסחר משמעותיים, כגון: השקעות בניירות ערך סחירים וחוזי אופציה נסחרים בבורסה.
- בקבוצות איכות הביניים (דרג 2), נכללו: מכשירים פיננסיים ומכשירים פיננסים נגזרים, שאינם סחירים בשוק פעיל, שקביעת שוויים ההוגן מבוססת על ציטוטים בשוק פעיל של מכשירים דומים, או על ציטוטים המתקבלים מגופים בלתי תלויים, כגון: השקעות בניירות ערך לא סחירים ועסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים מסוג "שקל - מט"ח", או "מט"ח - מט"ח".
- בקבוצת האיכות הנמוכה (דרג 3), נכללו: מכשירים פיננסיים נגזרים לא סחירים, שקביעת שוויים ההוגן מבוססת על ציטוטים בשווקים לא פעילים, כגון: עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים מסוג "מדד - מט"ח".

כן כוללים חישובי השווי ההוגן גם מרכיבים בגין סיכון האשראי (בגין חובות) ובגין סיכון אשראי של צד נגדי (בגין מכשירים נגזרים). מדידת מרכיב סיכון האשראי מבוססת על הכללים שנקבעו לחישוב הפרשות להפסדי אשראי בגין חובות (לרבות הפרשות להפסדי אשראי המחושבות על בסיס קבוצתי).

מדידת מרכיבי סיכון האשראי של צד נגדי (CVA) מבוססת על מרווחי האשראי של חוזי CDS סחירים של הצד הנגדי לעסקה (במידה וקיימים כאלה), או על מרווחים המבוססים על דירוג האשראי של הלקוח.

בנוסף, הותר לתאגידים הבנקאיים להחיל את שיטת ה"שווי ההוגן" על מכשירים פיננסיים מסוימים, שעל פי הוראות הדיווח לציבור של בנק ישראל לא נדרש ליישם לגביהם שיטת מדידה זו. על אף האמור לעיל, לא יישם הבנק בתקופות הדיווח את שיטת ה"שווי ההוגן", לגבי פריטים שאין חובה ליישם לגביהם שיטת מדידה זו.

ביאור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כג. דוח על תזרימי מזומנים

הדוח על תזרימי מזומנים כולל תזרימי מזומנים הנובעים מפעילות שוטפת, פעילות השקעה ופעילות מימון. ככלל, מוצגים תזרימי המזומנים הנובעים מפעילות המתייחסת הן לנכסים והן להתחייבויות בסכומם, נטו, למעט תזרימי מזומנים בקשר לבניינים וציוד, ניירות ערך זמינים למכירה והשקעות בחברות מוחזקות. סעיף המזומנים כולל מזומנים ופקדונות בבנקים לתקופה מקורית של עד שלושה חודשים.

כד. רווח למניה

הרווח למניה מחושב על בסיס מספר המניות הרגילות שהיה במחזור בשנים המדווחות, עבור כל סוג מניה בנפרד.

כה. דיווח על מגזרי פעילות

מגזר פעילות הוא מרכיב בתאגיד בנקאי אשר עוסק בפעילויות שמהן הוא עשוי להפיק הכנסות ולשאת בהוצאות, תוצאות פעולותיו נבחנות באופן סדיר על ידי ההנהלה והדירקטוריון לצורך קבלת החלטות בנוגע להקצאת משאבים והערכת ביצועיו וכן קיים לגביו מידע פיננסי נפרד. המתכונת לדיווח על מגזרי הפעילות של הבנק נקבעה בהוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים.

סיווג התוצאות הכספיות בחתך מגזרי פעילות בבנק מבוסס על פילוח נתוני ההכנסות וההוצאות בחתך קבוצות לקוחות הומוגניות, שמאפייני פעילותן הבנקאית תואמים את ההגדרות שנקבעו לכל מגזר פעילות.

לפרטים נוספים באשר להוראת הדיווח החדשה בנושא: "מגזרי פעילות פיקוחיים" והשלכותיה על הדיווח הכספי החל משנת 2015 ואילך, ראה סעיף ג' (5), לעיל.

ביאור 2 - מזומנים ופקדונות בבנקים

ההרכב במאוחד:

	31 בדצמבר 2014	31 בדצמבר 2013
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
מזומנים ופקדונות בבנק ישראל	**4,092**	2,146
פקדונות בבנקים מסחריים	**902**	1,611
פקדונות בתאגידים בנקאיים מיוחדים	**-**	-
סך הכל מזומנים ופקדונות בבנקים	**4,994**	3,757
מזה - מזומנים ופקדונות בבנק ישראל ובבנקים לתקופה מקורית של עד שלושה חודשים	**4,881**	3,552

ביאור 3 - ניירות ערך

ההרכב במאוחד:

31 בדצמבר 2014					
			התאמות לשווי הוגן		
	הערך במאזן	עלות מופחתת*	רווחים	הפסדים	שווי הוגן**
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
אגרות חוב מוחזקת לפדיון[1]					
- של ממשלת ישראל	**209**	**209**	**26**	**-**	**235**
- של ממשלות זרות	**19**	**19**	**-**	**-**	**19**
- של מוסדות פיננסיים בישראל	**85**	**85**	**8**	**-**	**93**
סך הכל אגרות חוב מוחזקות לפדיון	**313**	**313**	**34**	**-**	**347**
ניירות ערך זמינים למכירה[4]					
אגרות חוב[1]					
- של ממשלת ישראל	**2,604**	**2,538**	**68**	**2**	**2,604**
- של מוסדות פיננסיים - בישראל	**454**	**450**	**4**	**-**	**454**
- זרים[6]	**9**	**9**	**-**	**-**	**9**
- של אחרים - בישראל[3]	**427**	**419**	**11**	**3**	**427**
- זרים	**2**	**2**	**-**	**-**	**2**
	3,496	**3,418**	**83**	**5**	**3,496**
מניות[2]	**14**	**12**	**2**	**-**	**14**
סך הכל ניירות ערך זמינים למכירה	**3,510**	**3,430**	**85**[5]	**5**[5][7]	**3,510**
ניירות ערך למסחר					
אגרות חוב[1]					
- של ממשלת ישראל	**1**	**1**	**-**	**-**	**1**
- של מוסדות פיננסים זרים	**5**	**5**	**-**	**-**	**5**
- של אחרים - זרים	**2**	**2**	**-**	**-**	**2**
סך הכל ניירות ערך למסחר	**8**	**8**	**-**	**-**	**8**
סך הכל ניירות ערך	**3,831**	**3,751**	**119**	**5**	**3,865**

* במניות - עלות, בניכוי הפרשה לירידת ערך - במידת הצורך.

** נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים. כן כוללים נתוני השווי ההוגן בתיק הזמין למכירה - מניות בסך 4 מיליון ש"ח, שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי העלות, בניכוי הפרשה לירידת ערך - שעל פי הערכת ההנהלה אינה עולה על שוויין ההוגן.

הערות:

1. לגבי תוצאות הפעילות בגין השקעה באגרות חוב - ראה ביאורים 21 ו-22.
2. הסעיף כולל יתרה בסך 10 מיליון ש"ח, בגין החזקה בשיעור של 14.8% בחברת א.י. אמריקה ישראל.
3. כולל אגרות חוב פגומות שאינן צוברות הכנסות ריבית בסך 8 מיליון ש"ח.
4. לענין ניירות ערך ששועבדו, ראה ביאור 14.
5. כלולים ברווח כולל אחר בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן", בניכוי השפעת המס.
6. בתקופת הדוח סיווג הבנק הפרשות לירידת ערכן של אגרות חוב זמינות למכירה בסך של 2 מיליון ש"ח, כ "ירידת ערך בעלת אופי שונה מזמני" וזקף אותן לדוח הרווח והפסד.
7. שיעור ההפסד מהתאמות לשווי הוגן, אינו עולה על 20% מהעלות המופחתת של אגרות החוב. אגרות החוב שבגינן נרשמו הפסדים אלו נמצאות ב "פוזיציית הפסד" מתחת לשנה.

ההרכב במאוחד:

	31 בדצמבר 2013				
			התאמות לשווי הוגן		
	הערך במאזן	עלות מופחתת*	רווחים	הפסדים	שווי הוגן**
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
אגרות חוב מוחזקת לפדיון[1]					
- של ממשלת ישראל	212	212	13	-	225
- של מוסדות פיננסיים בישראל	86	86	5	-	91
סך הכל אגרות חוב מוחזקות לפדיון	298	298	18	-	**316**
ניירות ערך זמינים למכירה[4]					
אגרות חוב[1]					
- של ממשלת ישראל	4,954	4,863	91	-	4,954
- של מוסדות פיננסיים בישראל	518	505	13	-	518
- של אחרים בישראל[3]	351	334	17	-	351
	5,823	5,702	121	-	5,823
מניות[2]	11	11	-	-	11
סך הכל ניירות ערך זמינים למכירה	5,834	5,713	121[5]	-	**5,834**
ניירות ערך למסחר					
אגרות חוב[1]					
- של ממשלת ישראל	4	4	-	-	4
- של ממשלות זרות	4	4	-	-	4
- של מוסדות פיננסים זרים	9	9	-	-	9
- של אחרים - בישראל	3	3	-	-	3
- זרים	2	2	-	-	2
סך הכל ניירות ערך למסחר	22	22	-	-	**22**
סך הכל ניירות ערך	6,154	6,033	139	-	6,172

* במניות - עלות, בניכוי הפרשה לירידת ערך - במידת הצורך.

** נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים. כן כוללים נתוני השווי ההוגן בתיק הזמין למכירה - מניות בסך 3[6] מיליון ש"ח, שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי העלות, בניכוי הפרשה לירידת ערך - שעל פי הערכת ההנהלה אינה עולה על שוויין ההוגן.

הערות:

1. לגבי תוצאות הפעילות בגין השקעה באגרות חוב - ראה ביאורים 21 ו-22.
2. הסעיף כולל יתרה בסך 8 מיליון ש"ח, בגין החזקה בשיעור של 14.8% בחברת א.י. אמריקה ישראל.
3. כולל אגרות חוב פגומות שאינן צוברות הכנסות ריבית בסך 1 מיליון ש"ח.
4. לענין ניירות ערך ששועבדו, ראה ביאור 14.
5. כלולים ברווח כולל אחר בסעיף: "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן", בניכוי השפעת המס.
6. הוצג מחדש.

ביאור 4 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

במאוחד ובבנק

א. חובות[1] ומכשירי אשראי חוץ מאזניים

1. תנועה בהפרשה להפסדי אשראי (במיליוני ש"ח)

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014					
	הפרשה להפסדי אשראי					
	אשראי לציבור					
		פרטי			בנקים	
	מסחרי	לדיור	אחר	סך הכל	וממשלות	סך הכל
יתרת הפרשה לתחילת השנה	300	14	67	381	1	382
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	24	(1)	(8)	15	-	15
מחיקות חשבונאיות	(117)	-	(50)	(167)	-	(167)
גביית חובות שנמחקו בשנים קודמות	60	-	45	105	-	105
מחיקות חשבונאיות, נטו	(57)	-	(5)	(62)	-	(62)
יתרת הפרשה לסוף השנה*	267	13	54	334	1	335
* מזה - בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים	13	-	2	15	-	15

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013					
	הפרשה להפסדי אשראי					
	אשראי לציבור					
		פרטי			בנקים	
	מסחרי	לדיור	אחר	סך הכל	וממשלות	סך הכל
יתרת הפרשה לתחילת השנה	275	9	73	357	-	357
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	81	5	(12)	74	1	75
מחיקות חשבונאיות	(108)	-	(38)	(146)	-	(146)
גביית חובות שנמחקו בשנים קודמות	52	-	44	96	-	96
מחיקות חשבונאיות, נטו	(56)	-	6	(50)	-	(50)
יתרת ההפרשה לסוף השנה*	300	14	67	381	1	382
* מזה - בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים	14	-	2	16	-	16

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012					
	הפרשה להפסדי אשראי					
	אשראי לציבור					
		פרטי			בנקים	
	מסחרי	לדיור	אחר	סך הכל	וממשלות	סך הכל
יתרת הפרשה לתחילת השנה	251	8	84	343	-	343
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	51	1	(17)	35	-	35
מחיקות חשבונאיות	(69)	-	(38)	(107)	-	(107)
גביית חובות שנמחקו בשנים קודמות	42	-	44	86	-	86
מחיקות חשבונאיות, נטו	(27)	-	6	(21)	-	(21)
יתרת ההפרשה לסוף השנה*	275	9	73	357	-	357
* מזה - בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים	16	-	4	20	-	20

1. אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח.

במאוחד ובבנק

א. חובות[1] ומכשירי אשראי חוץ מאזניים (המשך)

2. מידע נוסף על דרך חישוב הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות[1] ועל החובות[1] בגינם היא חושבה (במיליוני ש"ח)

	31 בדצמבר 2014					
	אשראי לציבור					
		פרטי			בנקים	
	מסחרי	לדיור	אחר	סך הכל	וממשלות	סך הכל
יתרת חוב רשומה של חובות[1]:						
• שנבדקו על בסיס פרטני	12,800	-	2,173	14,973	902	15,875
• שנבדקו על בסיס קבוצתי:						
- לפי עומק הפיגור	94	2,984	-	3,078	-	3,078
- אחר	171	-	1,012	1,183	-	1,183
סך הכל חובות[1]	13,065	2,984	3,185	19,234	902	20,136
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות[1]						
• שנבדקו על בסיס פרטני	248	-	38	286	1	287
• שנבדקו על בסיס קבוצתי:						
- לפי עומק הפיגור	-	3	-	3	-	3
- אחר	6	10	14	30	-	30
סך הכל הפרשה להפסדי אשראי	254	13[2]	52	319	1	320

	31 בדצמבר 2013					
	אשראי לציבור					
		פרטי			בנקים	
	מסחרי	לדיור	אחר	סך הכל	וממשלות	סך הכל
יתרת חוב רשומה של חובות[1]:						
• שנבדקו על בסיס פרטני	12,176	-	1,852	14,028	1,612	15,640
• שנבדקו על בסיס קבוצתי						
- לפי עומק הפיגור	91[3]	2,737[3]	-	2,828	-	2,828
- אחר	338[3]	1[3]	962	1,301	-	1,301
סך הכל חובות[1]	12,605	2,738	2,814	18,157	1,612	19,769
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות[1]						
• שנבדקו על בסיס פרטני	281	-	49	330	1	331
• שנבדקו על בסיס קבוצתי						
- לפי עומק הפיגור	-	4	-	4	-	4
- אחר	5	10	16	31	-	31
סך הכל הפרשה להפסדי אשראי	286	14[2]	65	365	1	366

1. אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח.
2. כולל יתרת הפרשה להפסדי אשראי מעבר להפרשה המתחייבת מהחישוב לפי שיטת "עומק הפיגור" שחושבה על בסיס פרטני - בסך של 1 מיליון ש"ח (31.12.2013 - זהה), ושחושבה על בסיס קבוצתי - בסך של 10 מיליון ש"ח (31.12.2013 - זהה).
3. סווג מחדש.

במאוחד ובבנק

ב. חובות[1] (המשך)

1. איכות אשראי ופיגורים (במליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2014						
		בעייתיים[2]			חובות לא פגומים	
	לא בעייתיים	פגומים[3]	אחר	סך הכל	בפיגור של 90 יום ומעלה[4]	בפיגור של 30 יום ועד 89 יום[5]
פעילות בישראל:						
ציבור - מסחרי:						
• בינוי ונדל"ן - בינוי	1,463	36	59	1,558	-	2
- פעילות בנדל"ן	1,720	31	1	1,752	-	-
• שירותים פיננסיים	287	1	-	288	-	-
• אחר	8,634	204	77	8,915	1	12
סך הכל מסחרי	12,104	272	137	12,513	1	14
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	2,935	-	49[6]	2,984	12	10
- אחר	3,110	38	33	3,181	6	10
סך הכל ציבור בישראל	18,149	310	219	18,678	19	34
בנקים בישראל	434	-	-	434	-	-
סך הכל פעילות בישראל	18,583	310	219	19,112	19	34
פעילות בחו"ל:						
ציבור - מסחרי:						
• בינוי ונדל"ן	99	-	-	99	-	-
• מסחרי אחר	425	32	-	457	-	-
סך הכל ציבור בחו"ל	524	32	-	556	-	-
בנקים בחו"ל	468	-	-	468	-	-
סך הכל פעילות בחו"ל	992	32	-	1,024	-	-
סך הכל ציבור	18,673	342	219	19,234	19	34
סך הכל בנקים	902	-	-	902	-	-
סך הכל	19,575	342	219	20,136	19	34

הערות:

1. אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח.
2. סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, והלוואות לדיור אחרות הנמצאות בפיגור של 90 יום ומעלה.
3. ככלל חובות פגומים אינם צוברים הכנסות ריבית. למידע על חובות פגומים מסויימים שאורגנו מחדש, ראה ביאור 4(ב)(3)(ג') להלן.
4. מסווגים כחובות בעייתיים שאינם פגומים, צוברים הכנסות ריבית.
5. צוברים הכנסות ריבית. חובות בפיגור של 30 ועד 89 יום בסך של 22 מיליוני ש"ח, סווגו כחובות בעייתיים שאינם פגומים.
6. כולל יתרת הלוואות לדיור בסך של 1 מיליון ש"ח, לגביהן נערכה הפרשה לפי עומק הפיגור, בהן נחתם הסדר להחזר פיגורים של הלווה, הכולל שינוי בלוח הסילוקין של ההלוואה.

במאוחד ובבנק

ב. חובות[1] (המשך)

1. איכות אשראי ופיגורים (במליוני ש"ח) (המשך)

	31 בדצמבר 2013					
		בעייתיים[2]			חובות לא פגומים	
	לא בעייתיים	פגומים[3]	אחר	סך הכל	בפיגור של 90 יום ומעלה[4]	בפיגור של 30 יום ועד 89 יום[5]
פעילות בישראל:						
ציבור - מסחרי:						
• בינוי ונדל"ן - בינוי	1,366	50	62	1,478	5	8
- פעילות בנדל"ן	1,673	20	-	1,693	-	-
• שירותים פיננסיים	300	2	1	303	-	1
• אחר	8,143	211	149	8,503	1	10
סך הכל מסחרי	11,482	283	212	11,977	6	19
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	2,691	-	47[6]	2,738	11	10
- אחר	2,719	42	36	2,797	6	9
סך הכל ציבור בישראל	16,892	325	295	17,512	23	38
בנקים בישראל	707	-	-	707	-	-
סך הכל פעילות בישראל	17,599	325	295	18,219	23	38
פעילות בחו"ל:						
ציבור - מסחרי:						
• בינוי ונדל"ן	107	-	56	163	-	-
• מסחרי אחר	411	71	-	482	-	-
סך הכל ציבור בחו"ל	518	71	56	645	-	-
בנקים בחו"ל	905	-	-	905	-	-
סך הכל פעילות בחו"ל	1,423	71	56	1,550	-	-
סך הכל ציבור	17,410	396	351	18,157	23	38
סך הכל בנקים	1,612	-	-	1,612	-	-
סך הכל	19,022	396	351	19,769	23	38

הערות:

1. אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח.
2. סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, והלוואות לדיור אחרות הנמצאות בפיגור של 90 יום ומעלה.
3. ככלל חובות פגומים אינם צוברים הכנסות ריבית. למידע על חובות פגומים מסויימים שאורגנו מחדש, ראה ביאור 4(ב)(3)(ג') להלן.
4. מסווגים כחובות בעייתיים שאינם פגומים, צוברים הכנסות ריבית.
5. צוברים הכנסות ריבית. חובות בפיגור של 30 ועד 89 יום בסך של 25 מיליוני ש"ח, סווגו כחובות בעייתיים שאינם פגומים.
6. כולל יתרת הלוואות לדיור בסך של 1 מיליון ש"ח, לגביהן נערכה הפרשה לפי עומק הפיגור, בהן נחתם הסדר להחזר פיגורים של הלווה, הכולל שינוי בלוח הסילוקין של ההלוואה.

במאוחד ובבנק

ב. חובות[1] (המשך)

2. איכות תיק האשראי

(א) כללי

בהוראות שפרסם בנק ישראל, נדרשו התאגידים הבנקאיים לכלול בדוחותיהם הכספיים מידע איכותי וכמותי שיהווה אינדיקציה לאיכות תיק האשראי שלהם.

הבנק מקיים מערכת בקרת אשראי המהווה גורם מרכזי בתהליך שמירת איכות תיק האשראי וניטור כשלי אשראי.

במסגרת זו פיתח הבנק מודלים לדירוג אשראי, המהווים מערכת "תומכת החלטה" ומתקיים מעקב שוטף לזיהוי ואיתור סממנים המצביעים על ירידה אפשרית בכושר הפירעון של הלווים, בין היתר באמצעות ניטור תקופת הפיגור של החובות, בתדירות יומית.

(ב) נתונים כמותיים

להלן נתונים לגבי מדדים פיננסיים מסויימים המשמשים להערכת איכות תיק האשראי, בחתך קבוצות אשראי:

	31 בדצמבר 2014			
		אנשים פרטיים		
	מסחרי	לדיור	אחר	סך הכל
	%	%	%	%
שיעור ההוצאה בגין הפסדי אשראי מתוך האשראי	**0.2**	**-**	**(0.3)**	**0.1**
שיעור החובות הפגומים מתוך האשראי	**2.3**	**-**	**1.2**	**1.8**
שיעור החובות הבעייתיים מתוך האשראי	**3.4**	**1.6**	**2.2**	**2.9**
שיעור החובות בפיגור מעל 30 יום מתוך האשראי	**0.1**	**0.7**	**0.5**	**0.3**

	31 בדצמבר 2013			
		אנשים פרטיים		
	מסחרי	לדיור	אחר	סך הכל
	%	%	%	%
שיעור ההוצאה בגין הפסדי אשראי מתוך האשראי	0.6	0.2	(0.4)	0.4
שיעור החובות הפגומים מתוך האשראי	2.8	-	1.5	2.2
שיעור החובות הבעייתיים מתוך האשראי	4.9	1.7	2.8	4.1
שיעור החובות בפיגור מעל 30 יום מתוך האשראי	0.2	0.8	0.5	0.3

הנהלת הבנק עוקבת אחרי התפתחות אינדיקטורים אלו בתדירות רבעונית ובוחנת את משמעות התוצאות שהתקבלו הן ביחס לתקופות קודמות והן ביחס לנתונים המקבילים במערכת הבנקאית. לאור פרמטרים אלו, מעריכה הנהלת הבנק כי בתקופת הדוח לא חלה הרעה באיכות תיק האשראי בבנק והיא אינה נופלת מאיכות האשראי הממוצע במערכת הבנקאית.

1. אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח.

במאוחד ובבנק

ב. חובות[1] (המשך)

3. מידע נוסף על חובות פגומים

(א) חובות פגומים והפרשה פרטנית (במיליוני ש"ח)

	31 בדצמבר 2014					
	חובות פגומים בגינם נערכה הפרשה להפסדי אשראי		חובות פגומים אחרים	סך הכל	חובות פגומים יתרה חוזית
	יתרה רשומה	יתרת הפרשה[2]	יתרה רשומה	יתרה רשומה	
פעילות בישראל:					
ציבור מסחרי:					
• בינוי ונדל"ן - בינוי	19	11	17	36	226
- פעילות בנדל"ן	16	1	15	31	36
• שירותים פיננסים	-	-	1	1	5
• אחר	127	49	77	204	634
סך הכל מסחרי	162	61	110	272	901
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	-	-	-	-	-
- אחר	14	5	24	38	214
סך כל הציבור בישראל	176	66	134	310	1,115
בנקים	-	-	-	-	-
סך הכל פעילות בישראל	176	66	134	310	1,115
פעילות בחו"ל					
ציבור מסחרי:					
• בינוי נדל"ן	-	-	-	-	-
• אחר	25	12	7	32	32
סך הכל ציבור בחו"ל	25	12	7	32	32
בנקים	-	-	-	-	-
סך הכל פעילות בחו"ל	25	12	7	32	32
סך הכל ציבור[1]	201	78	141	342	1,147
סך הכל בנקים	-	-	-	-	-
סך הכל[1]	201	78	141	342	1,147
1. מזה:					
• נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי מזומנים	190	74	115	304	408
• חובות בארגון מחדש	40	8	97	137	160

1. אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח.
2. הפרשה להפסדי אשראי על בסיס פרטני.

במאוחד ובבנק

ב. חובות[1] (המשך)

3. מידע נוסף על חובות פגומים

(א) חובות פגומים והפרשה פרטנית (במיליוני ש"ח) (המשך)

	31 בדצמבר 2013					
	חובות פגומים בגינם נערכה הפרשה להפסדי אשראי		חובות פגומים אחרים	סך הכל	חובות פגומים
	יתרה רשומה	יתרת הפרשה[2]	יתרה רשומה	יתרה רשומה	יתרה חוזית*
פעילות בישראל:					
ציבור מסחרי:					
• בינוי ונדל"ן - בינוי	34	14	16	50	249
- פעילות בנדל"ן	12	1	8	20	25
• שירותים פיננסים	-	-	2	2	5
• אחר	148	39	63	211	602
סך הכל מסחרי	194	54	89	283	881
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	-	-	-	-	1
- אחר	23	11	19	42	202
סך כל הציבור בישראל	217	65	108	325	1,084
בנקים	-	-	-	-	-
סך הכל פעילות בישראל	217	65	108	325	1,084
פעילות בחו"ל					
ציבור מסחרי:					
• בינוי נדל"ן	-	-	-	-	-
• אחר	71	43	-	71	71
סך הכל ציבור בחו"ל	71	43	-	71	71
בנקים	-	-	-	-	-
סך הכל פעילות בחו"ל	71	43	-	71	71
סך הכל ציבור[1]	288	108	108	396	1,155
סך הכל בנקים	-	-	-	-	-
סך הכל[1]	288	108	108	396	1,155
1. מזה:					
• נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי מזומנים	279	108	85	364	483
• חובות בארגון מחדש	101	42	62	163	193

1. אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח.
2. הפרשה להפסדי אשראי על בסיס פרטני.

במאוחד ובבנק

ב. חובות[1] (המשך)

3. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

(ב) יתרה ממוצעת והכנסות ריבית (במיליוני ש"ח)

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013		
	יתרה ממוצעת של חובות פגומים[2]	הכנסות ריבית שנרשמו[4]		יתרה ממוצעת של חובות פגומים[2]	הכנסות ריבית שנרשמו[4]	
		על בסיס מזומן	אחר		על בסיס מזומן	אחר
פעילות בישראל						
ציבור מסחרי:						
• בינוי ונדל"ן - בינוי	**41**	**-**	**-**	66	-[4]	1
- פעילות בנדל"ן	**24**	**-**	**1**	21	-	1
• שירותים פיננסיים	**1**	**-**	**-**	4	-	-
• אחר	**186**	**3**	**2**	303	2[4]	2
סך הכל מסחרי	**252**	**3**	**3**	394	9	4
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	**-**	**-**	**-**	-	-	-
- אחר	**42**	**-**	**1**	64	1[4]	1
סך הכל ציבור בישראל	**294**	**3**	**4**	458	3	5
בנקים בישראל	**-**	**-**	**-**	-	-	-
סך הכל פעילות בישראל	**294**	**3**	**4**	458	3	5
פעילות בחו"ל						
ציבור מסחרי:						
• בינוי ונדל"ן	**-**	**-**	**-**	1	-	-
• אחר	**52**	**1**	**-**	75	-	-
סך הכל ציבור בחו"ל	**52**	**1**	**-**	76	-	-
בנקים בחו"ל	**-**	**-**	**-**	-	-	-
סך הכל פעילות בחו"ל	**52**	**1**	**-**	76	-	-
סך הכל ציבור	**346**	**4**	**4**	534	3	5
סך הכל בנקים	**-**	**-**	**-**	-	-	-
סך הכל	**346**	**4**	**4**	534	3	5

הערות:

1. אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח.
2. יתרת חוב רשומה ממוצעת של חובות פגומים בתקופת הדיווח.
3. הכנסות הריבית על בסיס חוזי שהיו נרשמות אילו החובות הפגומים היו צוברים ריבית לפי התנאים המקוריים, הסתכמו בשנת 2014 בסך של 20 מיליון ש"ח (2013 - 27 מיליון ש"ח).
4. הוצג מחדש.

במאוחד ובבנק

ב. חובות[1] (המשך)

3. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

(ג) חובות בעייתיים בארגון מחדש (במיליוני ש"ח)

	31 בדצמבר 2014				
		צובר הכנסות ריבית			
		תקופת הפיגור			
	אינו צובר ריבית	90 יום ומעלה	30 יום עד 89 יום	חוב שאינו בפיגור	סך הכל[2]
פעילות בישראל					
ציבור מסחרי:					
• בינוי ונדל"ן - בינוי	9	-	-	4	13
- פעילות בנדל"ן	4	-	-	11	15
• שירותים פיננסיים	-	-	-	1	1
• אחר	32	-	1	43	76
סך הכל מסחרי	45	-	1	59	105
אנשים פרטיים - אחר	14	-	-	11	25
סך הכל ציבור בישראל	59	-	1	70	130
בנקים	-	-	-	-	-
סך הכל פעילות בישראל	59	-	1	70	130
פעילות בחו"ל					
ציבור מסחרי:					
• בינוי ונדל"ן	-	-	-	-	-
• אחר	7	-	-	-	7
סך הכל ציבור בחו"ל	7	-	-	-	7
בנקים	-	-	-	-	-
סך הכל פעילות בחו"ל	7	-	-	-	7
סך הכל ציבור	66	-	1	70	137
סך הכל בנקים	-	-	-	-	-
סך הכל	66	-	1	70	137

1. אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח.
2. נכלל בחובות פגומים.

במאוחד ובבנק

ב. חובות[1] (המשך)

3. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

(ג) חובות בעייתיים בארגון מחדש[2] (במיליוני ש"ח) (המשך)

	31 בדצמבר 2013				
		צובר הכנסות ריבית			
		תקופת הפיגור			
	אינו צובר ריבית	90 יום ומעלה	30 יום עד 89 יום	חוב שאינו בפיגור	סך הכל[2]
פעילות בישראל					
ציבור מסחרי:					
• בינוי ונדל"ן - בינוי	13	-	-	1	14
- פעילות בנדל"ן	1	-	-	11	12
• שירותים פיננסיים	1	-	-	1	2
• אחר	39	-	1	26	66
סך הכל מסחרי	54	-	1	39	94
אנשים פרטיים - אחר	16	-	-	8	24
סך הכל ציבור בישראל	70	-	1	47	118
בנקים	-	-	-	-	-
סך הכל פעילות בישראל	70	-	1	47	118
פעילות בחו"ל					
ציבור מסחרי:					
• בינוי ונדל"ן	-	-	-	-	-
• אחר	45	-	-	-	45
סך הכל ציבור בחו"ל	45	-	-	-	45
בנקים	-	-	-	-	-
סך הכל פעילות בחו"ל	45	-	-	-	45
סך הכל ציבור	115	-	1	47	163
סך הכל בנקים	-	-	-	-	-
סך הכל	115	-	1	47	163

1. אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח.
2. נכלל בחובות פגומים.

במאוחד ובבנק

ב. חובות[1] (המשך)

3. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

(ד) חובות בעייתיים בארגון מחדש[2] (במיליוני ש"ח) (המשך)

	ארגונים מחדש שבוצעו					
	בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013			בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013		
		יתרת חוב רשומה			יתרת חוב רשומה	
	מספר חוזים	לפני הארגון	אחרי הארגון	מספר חוזים	לפני הארגון	אחרי הארגון
פעילות בישראל						
ציבור מסחרי:						
• בינוי ונדל"ן - בינוי	**78**	**10**	**7**	79	12	10
- פעילות בנדל"ן	**6**	**7**	**7**	4	1	1
• שירותים פיננסיים	**5**	**-**	**-**	3	3	3
• אחר	**396**	**90**	**60**	411	51	45
סך הכל מסחרי	**485**	**107**	**74**	497	67	59
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	**-**	**-**	**-**	-	-	-
- אחר	**1,211**	**23**	**22**	1,093	25	22
סך הכל ציבור בישראל	**1,696**	**130**	**96**	1,590	92	81
בנקים בישראל	**-**	**-**	**-**	-	-	-
סך הכל פעילות בישראל	**1,696**	**130**	**96**	1,590	92	81
פעילות בחו"ל						
ציבור מסחרי:						
• בינוי ונדל"ן	**-**	**-**	**-**	-	-	-
• אחר	**2**	**7**	**7**	-	-	-
סך הכל ציבור בחו"ל	**2**	**7**	**7**	-	-	-
בנקים	**-**	**-**	**-**	-	-	-
סך הכל פעילות בחו"ל	**2**	**7**	**7**	-	-	-
סך הכל ציבור	**1,698**	**137**	**103**	1,590	92	81
סך הכל בנקים	**-**	**-**	**-**	-	-	-
סך הכל	**1,698**	**137**	**103**	1,590	92	81

1. אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח.
2. כלולים בחובות פגומים.

במאוחד ובבנק

ב. חובות[1] (המשך)

3. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

(ד) חובות בעייתיים בארגון מחדש[2] (המשך)

	ארגונים מחדש שבוצעו וכשלו[3]			
	בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014		בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013	
	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה
פעילות בישראל				
ציבור מסחרי:				
• בינוי ונדל"ן - בינוי	**9**	**-**	15	-
- פעילות בנדל"ן	**1**	**-**	1	-
• שירותים פיננסיים	**2**	**-**	1	-
• אחר	**78**	**4**	112	7
סך הכל מסחרי	**90**	**4**	129	7
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	**-**	**-**	-	-
- אחר	**231**	**2**	311	4
סך הכל ציבור בישראל	**321**	**6**	440	11
בנקים בישראל	**-**	**-**	-	-
סך הכל פעילות בישראל	**321**	**6**	440	11
פעילות בחו"ל				
ציבור מסחרי:				
• בינוי ונדל"ן	**-**	**-**	-	-
• מסחרי אחר	**-**	**-**	1	-
סך הכל ציבור בחו"ל	**-**	**-**	1	-
בנקים	**-**	**-**	-	-
סך הכל פעילות בחו"ל	**-**	**-**	1	-
סך הכל ציבור	**321**	**6**	441	11
סך הכל בנקים	**-**	**-**	-	-
סך הכל	**321**	**6**	441	11

1. אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח.
2. כלולים בחובות פגומים.
3. חובות שהפכו בתקופת הדיווח לחובות בפיגור של 30 ימים ומעלה, אשר אורגנו מחדש במהלך השנה שקדמה למועד סיווגם כ"חובות בפיגור".

במאוחד ובבנק

ב. חובות[1] (המשך)

4. מידע נוסף על הלוואות לדיור

א. כללי

בהתאם להוראות שפרסם בנק ישראל, נדרשו התאגידים הבנקאיים לכלול בדוחותיהם הכספיים מידע כספי לגבי תיק ההלוואות לדיור הכלול בסעיף "אשראי לציבור" (כולל הלוואות שניתנו כבטחון דירת מגורים), לרבות: היקף התיק, יתרת ההלוואות הכוללות "מרכיבים נדחים", יתרת ההלוואות שניתנו בתנאי "ריבית משתנה" והיחס שבין היקף ההלוואה לבין שווי הנכס המובטח על ידה.

ב. ההרכב:

		31 בדצמבר 2014				
		יתרת הלוואה לדיור				
	שיעור המימון[2]	ללא מרכיבים נדחים	מרכיבים נדחים	סך הכל	מזה: ריבית משתנה	סיכון אשראי חוץ מאזני
		מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
שיעבוד ראשון	• עד 60%	**2,151**	**72**	**2,223**	**1,751**	**331**
	• מעל 60%	**801**	**3**	**804**	**652**	**49**
שיעבוד משני או ללא שיעבוד		**51**	**-**	**51**	**1**	**-**
סך הכל		**3,003**	**75**	**3,078**	**2,404**	**380**

		31 בדצמבר 2013				
		יתרת הלוואה לדיור				
	שיעור המימון[2]	ללא מרכיבים נדחים	מרכיבים נדחים	סך הכל	מזה: ריבית משתנה	סיכון אשראי חוץ מאזני
		מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
שיעבוד ראשון	• עד 60%	2,048	72	2,120	1,733	203
	• מעל 60%	718	9	727	600	64
שיעבוד משני או ללא שיעבוד		1	-	1	1	-
סך הכל		2,767	81	2,848	2,334	267

1. אשראי לציבור, אשראי לממשלה, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח.
2. היחס בין המסגרת המאושרת לבין שווי הנכס, במועד אישור המסגרת.

במאוחד ובבנק

ג. מיון יתרות האשראי לציבור וסיכון אשראי חוץ מאזני לפי גודל האשראי של לווה

מדרגות האשראי (אלפי ש"ח)		31 בדצמבר 2014		
		מספר	אשראי[1][2]	סיכון אשראי[3]
מ	עד	לווים[4]	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
-	10	**74,148**	**194**	**186**
10	20	**31,169**	**323**	**173**
20	40	**27,256**	**603**	**225**
40	80	**22,099**	**1,011**	**240**
80	150	**12,345**	**1,228**	**218**
150	300	**7,461**	**1,461**	**244**
300	600	**5,305**	**2,039**	**254**
600	1,200	**2,831**	**2,114**	**260**
1,200	2,000	**953**	**1,288**	**168**
2,000	4,000	**662**	**1,656**	**210**
4,000	8,000	**289**	**1,401**	**172**
8,000	20,000	**201**	**2,192**	**353**
20,000	40,000	**77**	**1,688**	**487**
40,000	200,000	**52**	**2,339**	**1,136**
200,000	400,000	**2**	**677**	**2**
סך הכל		**184,850**	**20,214**	**4,328**

מדרגות האשראי (אלפי ש"ח)		31 בדצמבר 2013		
		מספר	אשראי[1][2]	סיכון אשראי[3]
מ	עד	לווים[4]	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
-	10	69,873	135	115
10	20	29,922	283	166
20	40	25,931	541	217
40	80	21,856	1,000	252
80	150	12,018	1,081	210
150	300	7,165	1,316	187
300	600	4,775	1,818	211
600	1,200	2,665	1,969	226
1,200	2,000	843	1,159	134
2,000	4,000	662	1,641	213
4,000	8,000	304	1,430	217
8,000	20,000	168	1,866	309
20,000	40,000	72	1,647	356
40,000	200,000	53	2,469	1,372
200,000	400,000	3	776	4
סך הכל		**176,310**	**19,131**	**4,189**

1. לרבות השקעות באגרות חוב של הציבור ונכסים הנובעים מפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים של הציבור.
2. האשראי וסיכון האשראי החוץ מאזני מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווים ושל קבוצת לווים.
3. סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלת החבות של לווה.
4. מספר הלווים לפי סה"כ אשראי וסיכון אשראי.

תקרת האשראי במדרגה העליונה הינה בסך של 366 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2013 - 303 מיליוני ש"ח).

ביאור 5 - השקעה בחברות מוחזקות

א. ההרכב (במיליוני ש"ח)

	מאוחד		הבנק	
	31.12.2014	31.12.2013	31.12.2014	31.12.2013
(1) חברות מאוחדות				
השקעה במניות לפי שיטת השווי המאזני, לרבות מוניטין	-	-	3	4
רווחים שנצברו ממועד הרכישה	-	-	7	12
סך הכל השקעות בחברות מאוחדות	-	-	10	16
(2) חברות כלולות				
השקעה במניות לפי שיטת השווי המאזני, לרבות מוניטין	3	3	3	3
השקעה בהלוואות	2	2	2	2
רווחים שנצברו ממועד הרכישה	6	4	6	4
סך הכל השקעות בחברות כלולות	11	9	11	9
סך הכל השקעות בחברות מוחזקות	11	9	21	25

ב. חלק הבנק ברווחים של חברות מוחזקות (במאוחד כלולות)

חלק הבנק ברווחים של חברות מוחזקות לפני מיסים	3	6	3	8
הפרשה למס	1	2	1	3
חלק הבנק ברווחים של חברות מוחזקות, לאחר מיסים	2	4	2	5

ג. להלן פרטים על חברות מוחזקות (במיליוני ש"ח)

	תחום פעילות עיקרי	שיעור החזקה[1] (%)	ערך השקעה לפי שווי מאזני		תרומה לרווח הנקי		דיבידנד שנרשם	
			31.12.2014	31.12.2013	2014	2013	2014	2013
חברות מוחזקות עיקריות								
תפנית דיסקונט ניהול תיקי השקעות בע"מ	ניהול תיקי השקעות	31.0	11	9	2	4	-	-
גולדן גייט ברידג' פאנד	קרן הון סיכון	20.0	-	-	-	-	-	-
מרביט סוכנות לביטוח (1996) בע"מ	סוכנות ביטוח	100.0	1	4	-	1	3	-
מרכנתיל הנפקות בע"מ	חברה להנפקות	100.0	-	-	-	-	-	-
חברות אחרות								
מרכנתיל נכסים בע"מ	בפירוק מרצון	99.62	1	1	-	-	-	23
מרכנתיל השקעות בע"מ	בפירוק מרצון	100.0	-	3	-	-	3	-
ב.מ.ד. חיתומים ויזום השקעות בע"מ	לא פעילה	100.0	8	8	-	-	-	-
סך הכל			21	25	2	5	6	23

הערות:

1. חלק הבנק בהון, בזכויות הצבעה ובזכות לקבלת רווחים.

ביאור 6 - בניינים וציוד

א. ההרכב במאוחד:

	בניינים ומקרקעין[1]	ציוד, ריהוט וכלי רכב	עלויות תכנה	סך הכל
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
עלות[1]				
יתרה לתחילת השנה	**416**	**332**	**387**	**1,135**
תוספות	**10**	**12**	**30**	**52**
גריעות	**-**	**-**	**-**	**-**
יתרה לסוף השנה	**426**	**344**	**417**	**1,187**
פחת שנצבר[2][1]				
יתרה לתחילת השנה	**167**	**257**	**290**	**714**
פחת השנה	**14**	**16**	**30**	**60**
גריעות	**-**	**-**	**-**	**-**
יתרה לסוף השנה	**181**	**273**	**320**	**774**
יתרה מופחתת ליום 31 בדצמבר 2014	**245**	**71**	**97**	**413**
יתרה מופחתת ליום 31 בדצמבר 2013	249	75	97	421
שיעור הפחת הממוצע בשנת 2014 (אחוזים)	**4.1**	**11.3**	**16.3**	**9.0**
שיעור הפחת הממוצע בשנת 2013 (אחוזים)	3.9	11.6	16.1	8.9

1. היתרה כוללת עלויות פיתוח תוכנות שהוונו בסך של 66 מיליון ש"ח (31.12.2013 - כ- 64 מיליון ש"ח).
2. הפחת שנצבר כולל הפסדים שנצברו מירידת ערך בסך 3 מיליון ש"ח (31.12.2013 - 2 מיליון ש"ח).

ב. זכויות במקרקעין

(1) הבנק הינו בעל זכויות בדרך של חכירה ושכירות מוגנת בבניינים ומקרקעין לתקופות המסתיימות בשנים שבין 2016 עד 2044. יתרתן המופחתת של הזכויות הנ"ל הסתכמה כדלקמן:

	31 בדצמבר 2014	31 בדצמבר 2013
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
חכירה מהוונת	**27**	29
שכירות מוגנת וחכירה בלתי מהוונת	**3**	3
סך הכל	**30**	32

(2) מקרקעין ומבנים שעלותם המופחתת הסתכמה בסך של כ- 14 מיליוני ש"ח אינם בשימוש הבנק ומהווים "נדל"ן להשקעה" (31 בדצמבר 2013 - 12 מיליוני ש"ח).

(3) זכויות במקרקעין שעלותן המופחתת הסתכמה בסך של כ- 163 מיליוני ש"ח טרם נרשמו על שם הבנק בלשכות רישום המקרקעין (31 בדצמבר 2013 - 168 מיליוני ש"ח), עקב עיכובים בפעולות מקדימות לרישום מצד מנהל מקרקעי ישראל (מזה כ- 116 מיליון ש"ח בגין מבנה המשרדים של הנהלת הבנק ויחידות המטה הראשיות, שנרכש בשנת 2009).

(4) הסעיף כולל מבנים המיועדים למכירה שעלותם המופחתת ליום 31.12.2014 הסתכמה בכ- 63 מיליון ש"ח. לפרטים נוספים באשר להתקשרויות למכירת מבנים אלה, ראה ביאור 18ג'(11) להלן.

ביאור 7 - נכסים אחרים

ההרכב:

	מאוחד		הבנק	
	31 בדצמבר 2014	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2014	31 בדצמבר 2013
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
מיסים שוטפים - עודף מקדמות ששולמו על הפרשה	**19**	-	**19**	-
מיסים נדחים לקבל, נטו	**222**	213	**222**	213
הוצאות מראש	**5**	10	**5**	10
הכנסות לקבל	**22**	19	**22**	18
מקדמות שכר	**24**	19	**24**	19
הוצאות הנפקה להפחתה של כתבי התחייבות נדחים	**-**	1	**-**	1
חייבים אחרים ויתרות חובה	**34**	27	**34**	27
סך הכל נכסים אחרים	**326**	289	**326**	**288**

ביאור 8 - פקדונות הציבור

א. ההרכב במאוחד[1]:

	31 בדצמבר 2014	31 בדצמבר 2013
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
פקדונות לפי דרישה - נושאי ריבית	**2,117**	1,750
- אינם נושאי ריבית	**3,829**	2,709
סך הכל פקדונות לפי דרישה	**5,946**	4,459
פקדונות לזמן קצוב	**18,114**	19,505
סך הכל פקדונות הציבור	**24,060**	23,964

ב. ההרכב פקדונות הציבור לפי חתך מפקידים:

	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
אנשים פרטיים	**13,025**	**13,143**
גופים מוסדיים	**2,824**	**2,392**
תאגידים ואחרים	**8,211**	**8,429**
סך הכל פקדונות הציבור	**24,060**	**23,964**

ג. התפלגות הפקדונות לפי גודל הפקדון של מפקיד

מדרגות הפקדון (במיליוני ש"ח):		מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
מ	עד		
-	1	**10,428**	10,310
1	10	**6,065**	6,309
10	100	**2,147**	2,429
100	500	**4,092**	3,888
500	-	**1,328**	1,028
סך הכל פקדונות הציבור		**24,060**	23,964

1. הפקדונות גוייסו מהציבור בישראל.

ביאור 9 - פקדונות מבנקים

ההרכב במאוחד ובבנק:

	31 בדצמבר 2014	31 בדצמבר 2013
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
בנקים בישראל		
• בנקים מסחריים		
- פקדונות לפי דרישה	**65**	82
- פקדונות לזמן קצוב	**351**	324
- קיבולים	**-**	-
סך הכל פקדונות מבנקים בישראל	**416**	**406**
בנקים מחוץ לישראל		
• בנקים מסחריים		
- פקדונות לפי דרישה	**12**	5
- פקדונות לזמן קצוב	**25**	23
- קיבולים	**39**	53
סך הכל פקדונות מבנקים מחוץ לישראל	**76**	81
סך הכל פקדונות מבנקים	**492**	**487**

ביאור 10 - כתבי התחייבות נדחים

א. ההרכב:

				במאוחד ובבנק	
	שיעור הריבית	משך חיים ממוצע*	שיעור תשואה פנימי*	31 בדצמבר 2014	31 בדצמבר 2013
	אחוזים	שנים	אחוזים	מיליוני ש"ח	**מיליוני ש"ח**
במטבע ישראלי צמוד מדד	6.9-3.3	6.6	3.9	**681**	823

* משך חיים ממוצע הינו ממוצע תקופות התשלומים, על פי שקלול תזרימי המזומנים העתידיים, המהוונים לפי שיעור התשואה הפנימי. שיעור התשואה הפנימי הינו שיעור הריבית הנדרש כדי לנכות את תזרימי המזומנים העתידיים - ליתרה המאזנית של הסעיף.

ב. זכויותיהם של כתבי ההתחייבות הנדחים, נדחות מפני תביעותיהם של כל הנושים האחרים של הבנק בין מובטחים ובין שאינם מובטחים.

ביאור 11 - התחייבויות אחרות

ההרכב:

	מאוחד		הבנק	
	31 בדצמבר 2014	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2014	31 בדצמבר 2013
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
הפרשה ל"מענקי וותק" (ראה ביאור 15ב')	**113**	108	**113**	108
הפרשות בגין הוצאות שכר ונלוות	**111**	*128	**111**	*128
הפרשות בגין שירותי מחשב	**19**	9	**19**	9
עודף העתודה לפיצויי פרישה על היעודה (ראה ביאור 15א')	**172**	*118	**172**	*118
מיסים שוטפים - עודף הפרשה על מקדמות ששולמו	**-**	13	**-**	13
הפרשה לחובות מסופקים בגין סעיפים חוץ מאזניים (ראה ביאור 4ד')	**15**	16	**15**	16
הכנסות מראש	**26**	27	**26**	27
מוסדות	**12**	8	**12**	8
זכאים בגין פעילות בכרטיסי אשראי	**465**	442	**465**	442
זכאים אחרים ויתרות זכות	**80**	*64	**80**	*64
סך הכל	**1,013**	933	**1,013**	933

* סווג מחדש

ביאור 12 - הון

ההרכב

	ליום 31 בדצמבר 2014		ליום 31 בדצמבר 2013	
	רשום	מונפק ונפרע	רשום	מונפק ונפרע
	שקל חדש	שקל חדש	שקל חדש	שקל חדש
מניות רגילות א' בנות 0.1 שקל חדש	**12,250**	**6,222**	12,250	6,222
מניות רגילות ב' בנות 0.1 שקל חדש	**12,250**	**6,205**	12,250	6,205
מניות רגילות 0.01 שקל חדש	**500**	**16**	500	16
סה"כ מניות	**25,000**	**12,443**	25,000	12,443

ביאור 13 - הלימות ההון

א. כללי

ביום 30 במאי 2013 פרסם בנק ישראל תיקונים להוראות ניהול בנקאי תקין מס' 211 - 201, המהווים מסגרת חדשה למדידה וניהול סיכונים (להלן: "כללי באזל 3"). כללי "באזל 3" נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2014, וכוללים שינויים משמעותיים ביחס להנחיות הקודמות, ובכללם:

1. מבנה ההון

- ההון הפיקוחי יכלול שני רבדים בלבד:
  - הון ברובד הראשון (כולל הון עצמי ברובד הראשון ורובד ראשון נוסף).
  - הון ברובד השני (כולל כתבי התחייבות נדחים ומרכיבים פיקוחיים נוספים, כמפורט להלן).
- ההון ברובד הראשון יכלול בעיקר הון מניות וקרנות הון, ויוצג לאחר התאמות פיקוחיות, כדלקמן:
  - התאמות חשבונאיות בשל סיכון האשראי של הבנק (DVA), שנכללו בשווי ההוגן של ההתחייבויות בגין מכשירים נגזרים.
  - מיסים נדחים לקבל שמימושם מתבסס על הרווחיות העתידית של התאגיד הבנקאי.
  - "עודף מיסים נדחים" המהווה יתרת מיסים נדחים לקבל, שנוצרו מהפרשי עיתוי, העולה על 10% מההון "ברובד הראשון" (בכפוף להוראות מעבר - ראה להלן).
- ההון ברובד השני יכלול:
  - מכשירי חוב הוניים שהונפקו על ידי התאגיד הבנקאי יוכרו כהון "ברובד השני", בכפוף לקיום "מנגנונים לספיגת הפסדים", כמפורט בהוראות (ובכפוף להוראות מעבר - ראה להלן).
  - מאידך, יתרת ההפרשה להפסדי אשראי שנערכה על "בסיס קבוצתי" תכלל בהון ב"רובד השני", עד לשיעור של 1.25% מנכסי סיכון האשראי המשוקללים.

2. נכסי סיכון

התיקונים להוראות כללו מספר שינויים גם ביחס לנכסי הסיכון, לרבות:

- קביעת משקל סיכון בשיעור של 150% לחובות פגומים מסוימים שאינם צוברים הכנסות ריבית.
- קביעת משקל סיכון בשיעור של 250% להתאמות פיקוחיות מסוימות בגין מיסים נדחים והשקעות מסוימות בתאגידים פיננסיים שלא נוכו מההון העצמי ברובד הראשון.

3. הוראות מעבר

בתיקונים להוראות נכללו "הוראות מעבר" שיאפשרו אימוץ הדרגתי של ההנחיות החדשות שנכללו בהוראה - בכל הנוגע להחמרת הקריטריונים להכרה בהון, להתאמות פיקוחיות, ולאימוץ כללים חשבונאות מסוימים, כדלקמן:

- הדרישות לניכוי עודף מיסים נדחים, יופעלו בהדרגה בשנים 2014 - 2017 (להלן: "תקופת המעבר"), ויאומצו במלואן החל מיום 1.1.2018. האימוץ ההדרגתי יכלול ניכוי חלק מסוים בלבד "מעודף המיסים הנדחים", והכרה בחלקו האחר כ"נכסי סיכון".
- על אף שכתבי ההתחייבות הנדחים שהונפקו עד ליום 31.12.2013 אינם כשירים להכרה כ"מרכיב הון פיקוחי ברובד השני", הוגדר עבור כתבי התחייבות אלה מנגנון לאימוץ הדרגתי, שיופעל בשנים 2014 - 2021 (להלן: "תקופת המעבר"), לפיו ניתן יהיה להכיר בתקופת המעבר בחלק מכתבי התחייבות אלה כ"הון ברובד השני", בשיעורים הולכים ופוחתים, עד לביטולם המלא בתום תקופת המעבר.
- יתרת רווחים או הפסדים אקטואריים (כהגדרתם בהוראות המעבר) הנובעת מאימוץ כללי החשבונאות האמריקאיים בנושא "זכויות עובדים", תיכלל בהון העצמי ברובד הראשון בהדרגה בשנים 2014 - 2017 (להלן: "תקופת המעבר") ותכלל במלואה בהון הבנק בתום תקופת המעבר.

ב. מידע כספי:

		כללי "באזל 3"		כללי "באזל 2"
		31 בדצמבר 2014	1 בינואר 2014[4]	31 בדצמבר 2013
		מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
1.	**הון לצורך חישוב יחס ההון**			
	הון עצמי	**2,026**	1,931	1,931
	התאמות פיקוחיות ורכיבים שלא הוכרו	**(7)**	(13)	(79)
	הון ברובד הראשון, לאחר ניכויים	**2,019**	1,918	1,852
	הון ברובד השני, לאחר ניכויים	**730**	720	732
	סך הכל הון כולל	**2,749**	2,638	**2,584**
2.	**יתרות משוקללות של נכסי הון**			
	• סיכון אשראי	**17,036**	16,208[3]	15,742
	• סיכון שוק	**15**	94[3]	94
	• סיכון תפעולי	**1,837**	1,820	1,820
	סך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון	**18,888**	18,122	**17,656**
3.	**הון לצורך חישוב יחסי הון**			
	יחס הון עצמי ברובד הראשון לרכיבי סיכון	**10.7**	10.6	10.5
	יחס הון ברובד הראשון לרכיבי סיכון	**10.7**	10.6	10.5
	יחס הון כולל לרכיבי סיכון	**14.6**	14.6	14.6
	יחס הון ברובד הראשון הנדרש על ידי המפקח על הבנקים	**7.5**[1]	7.5[1]	7.5
	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים	**9.0**[2]	9.0[2]	9.0

1. החל מיום 1.1.2015 - 9.0% (לפרטים נוספים באשר לדרישת ההון המינימלית הנוספת שנקבעה על ידי בנק ישראל החל מיום 1.4.2015 - ראה ביאור 1 ג' (4) לעיל).
2. החל מיום 1.1.2015 - 12.5%.
3. סווג מחדש.
4. מבוסס על חישוב "פרופורמה" שנערך למועד זה.

ב. מידע כספי: (המשך) (במיליוני ש"ח)

	כללי "באזל 3"		כללי "באזל 2"
	31.12.2014	1.1.2014	31.12.2013
4. רכיבי הון לצורך חישוב יחסי הון			
(א) הון ברובד הראשון			
• ההון העצמי	**2,026**	1,931	1,931
• הבדלים בין ההון העצמי להון ברובד הראשון	**-**	-	(74)
סה"כ הון ברובד הראשון לפני התאמות פיקוחיות	**2,026**	1,931	1,857
• התאמות פיקוחיות:			
- מיסים נדחים לקבל	**(4)**	(4)	-
- השקעה בהון תאגידים פיננסיים שלא אוחדו	**(2)**	(2)	(5)
- התאמות פיקוחיות אחרות	**(1)**	(7)	-
סך הכל התאמות פיקוחיות	**(7)**	(13)	(5)
סה"כ הון ברובד הראשון	**2,019**	1,918	1,852
(ב) הון ברובד השני			
• מכשירים פיקוחיים	**517**	517	646
• הפרשות וקרנות	**213**	203	90
הון ברובד השני לפני ניכויים	**730**	720	736
• ניכויים מההון ברובד השני	**-**	-	(4)
סה"כ הון ברובד השני	**730**	720	732
הון כולל כשיר	**2,749**	2,638	2,584

	כללי "באזל 3"	
	31.12.2014	1.1.2014
5. השפעת הוראות המעבר על יחס ההון העצמי ברובד הראשון (באחוזים)		
- יחס ההון העצמי ברובד הראשון - לפני השפעת הוראות המעבר	**10.6**	10.5
- השפעת הוראות המעבר*	**0.1**	0.1
יחס ההון העצמי ברובד הראשון - לאחר השפעת הוראות המעבר	**10.7**	10.6

* לא כולל השלכות צפויות בגין יישום כללי החשבונאות החדשים בנושא: "זכויות עובדים", שייכנסו לתוקף החל מ- 1.1.2015. יישום כללים אלו (לפני השפעת הוראות המעבר) צפוי להקטין את יחס ההון העצמי ברובד הראשון ליום 1.1.2015 בכ - 1%. יישום הוראות המעבר (המתירות לפרוס את השלכות יישום **ההוראה על ההון העצמי עד לשנת** 2017), צפוי לקזז כ - 0.5% מההשלכות המלאות בגין יישום הכללים החדשים, לכ - 0.5%, נטו.

ג. יעדים

לאור דרישות ההון שנקבעו על ידי בנק ישראל בתיקון להוראות אלה, ובהוראות ניהול בנקאי תקין 329 (ראה ביאור 1ג' (4) לעיל), קבע דירקטוריון הבנק מגבלות באשר ליחסי ההון המינימליים, בבנק כדלקמן:

- בהתאם להחלטת דירקטוריון מיום 17.11.2014, לא יפחת יחס ההון העצמי של הבנק ב"רובד הראשון", משיעור של 9.2%.
- בהתאם להחלטת הדירקטוריון מיום 28.1.2014, לא יפחת יחס הלימות ההון הכולל של הבנק, משיעור של 12.5%.

ביאור 14 - שיעבודים

א. בהתאם להסכם שנחתם בין הבנק לבין מסלקת המעו"ף, הפקיד הבנק בטוחה לטובת מסלקת מעו"ף, בגין אחריותו כלפי המסלקה עבור עסקאות שביצע הבנק ושביצעו לקוחותיו ועבור חלקו בקרן הסיכונים (ראה ביאור 18 ג' 5).

בהתאם להסכם התחייבה המסלקה להשיב את סכום הבטוחה על פירותיה לבנק. עם זאת, למסלקת מעו"ף זכות לממש את הבטוחה - כולה או חלקה - על פי שיקול דעתה, כנגד הפחתת חוב הבנק כלפיה - בסכום זהה.

שווי הבטוחה לטובת מסלקת מעו"ף, כאמור, ליום 31 בדצמבר 2014 מסתכם בסך של כ- 76 מיליון ש"ח (31.12.2013 - זהה).

ב. בהתאם להסכם שנחתם בין הבנק לבין מסלקת הבורסה, הפקיד הבנק בטוחה לטובת מסלקת הבורסה, בגין אחריותו לפצות את מסלקת הבורסה בשל נזק כספי הנובע מחוסר מלאי (או מחוסר כיסוי כספי של אחד מחבריה) ובגין חלקו של הבנק בקרן הסיכונים שהוקמה על ידי מסלקת הבורסה (ראה ביאור 18 ג' 4).

להבטחת ההסכם רשם הבנק ביום 13.4.2005 שיעבוד קבוע, בדרגה ראשונה, לטובת מסלקת הבורסה בגין בטוחה זו והזכויות בגינה.

שווי הבטוחה ליום 31.12.2014 מסתכם ב- 12 מיליון ש"ח (31.12.2013 - 13 מיליון ש"ח).

ג. במטרה לייעל את פעילות סליקת הכספים במשק ולצמצם את חשיפת בנק ישראל בתחום זה, הושקה על ידי בנק ישראל מערכת לסליקת תשלומים גדולים ב"זמן אמת" (מערכת RTGS), המאפשרת העברת כספים מהירה וסופית בין הבנקים המקושרים למערכת - ובתנאי שיתרת הנזילות בבנקים לא תפחת מההיקף הנדרש לביצוע העברות הכספים. לאור הסדרי הסליקה החדשים - הבנק עשוי להזדקק, מעת לעת, לקבלת אשראי לפרקי זמן קצרים מבנק ישראל.

במטרה להבטיח את התשלום המלא של הסכומים שיגיעו לבנק ישראל בגין אשראי זה - שיעבד הבנק ביום 15 בנובמבר 2010 לטובת בנק ישראל, בשיעבוד קבוע בדרגה ראשונה, את כל הנכסים וההתחייבויות שהופקדו על ידו ב"חשבון הבטוחות" המתנהל במסלקת הבורסה לניירות ערך (בנוסף לשעבוד הצף, בדרגה ראשונה, שנרשם על נכסים אלו ביום 23 ביולי 2007).

להלן נתונים לגבי הרכב הנכסים שהופקדו:

	2014	2013
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
בטוחות שהופקדו - יתרה ממוצעת	**493**	528
- יתרה לסוף השנה	**492**	507

ד. בנוסף, הבנק מפקיד מעת לעת פקדונות בבנק ישראל המהווים (ביחד עם ניירות הערך שהופקדו כאמור), בטוחה לתקרת האשראי הניתן לבנק מבנק ישראל באמצעות מכרזי אשראי. יתרת הפקדונות שהופקדו כאמור בבנק ישראל ליום 31.12.2014 מסתכמת בסך של 2,717 מיליוני ש"ח (31.12.2013 - 1,414 מיליוני ש"ח).

בשנת 2014 לא השתתף הבנק במכרזי אשראי, כאמור (2013 - זהה).

ביאור 15 - זכויות עובדים

א. פיצויי פרישה

1. התחייבויות הבנק והחברות המאוחדות שלו לתשלום פיצויי פרישה לעובדיהם מכוסות על ידי הפקדות בקופות פיצויים ועל ידי הפרשות מתאימות. ההתחייבויות לפיצויים מחושבות על בסיס אקטוארי הלוקח בחשבון גם הטבות אותן עשוי הבנק לשלם לעובדים שיפרשו בעתיד - מעבר להתחייבות החוזית הקיימת בגינם (ראה ביאור 1טו'). ההפרשה בגין התחייבות זו נוכתה לערכה הנוכחי בתאריך המאזן, בריבית היוון בשיעור של 1.5% (המבוססת על ריבית ההיוון שנקבעה בהוראות בנק ישראל - בשיעור של 4%, בניכוי מרכיב בגין הגידול הצפוי בשכר הריאלי, בשיעור של 2.5%). כמו כן זכאים המנהל הכללי ומספר מנהלים נוספים למענק נוסף בהיקף שבין 4 ל- 9 משכורות חודשיות (לעניין זכויות נוספות, להן זכאי המנכ"ל עם פרישתו - ראה ביאור 20ד', להלן). סכומי היעודה והעתודה הינם כדלקמן: (במיליוני ש"ח)

	מאוחד והבנק	
	31 בדצמבר 2014	31 בדצמבר 2013
סכום העתודה	**425**	381*
סכום היעודה	**253**	263
עודף עתודה נטו (נכלל בסעיף "התחייבויות אחרות")	**172**	118

* סווג מחדש

הבנק אינו רשאי למשוך את כספי היעודה אלא לצורך תשלום פיצויי פרישה.

2. התחייבות הבנק לפיצויי פרישה אינה כוללת רכיבים מסוימים בגין הזכויות לקבלת פיצויי פרישה המתייחסות לעובדים שהצטרפו להסכם פנסיה - ממועד הצטרפותם להסכם, מאחר שעל פי ההסכם נושאת קרן הפנסיה בהתחייבות לתשלום הסכומים המגיעים לעובדים בגין רכיבים אלו. כן לא כוללת היעודה לפיצויים את הצטברות ההפקדות בגין אותם רכיבים בקרן הפנסיה, שכן כספים אלו אינם נמצאים בשליטתו של הבנק.

ב. מענקי וותק

על-פי הסכמי העבודה בבנק, זכאים העובדים לקבלת מענקים בשל וותק בהגיעם לרמות וותק מסוימות ("מענקי יובל"). המענקים האמורים כוללים תשלום כספי בהיקף מספר משכורות חודשיות וזיכוי ימי חופש, הכל בהתאם לרמות הוותק השונות.

בדוחות הכספיים נכללה הפרשה בגין התחייבות הבנק לתשלום המענקים האמורים על פי חישוב אקטוארי, בהתחשב בהסתברות למימוש המענקים בסך של כ- 113 מיליון ש"ח (31.12.2013 - 108 מיליון ש"ח).

ההפרשה למענקים אלה חושבה בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים לפי שיעור היוון של 1.5%. שיעור זה הינו לאחר ניכוי של 2.5% בגין הגידול הצפוי בשכר הריאלי, על פי הערכת ההנהלה.

ג. חופשות

עובדי הבנק זכאים לחופשה שנתית לפי הסכמי העבודה הקיימים ובכפוף להוראות חוק חופשה שנתית התשי"א-1951. בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2014 נכללו הפרשות לחופשה במאוחד ובבנק בסך של כ-25 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2013 - 24 מיליוני ש"ח). חישוב ההפרשה מבוסס על השכר האחרון בתוספת הוצאות נלוות.

ד. ביטוח רפואי

על פי ההסכם למיזוג עסקי שנחתם בעבר בין הבנק לחברה מאוחדת, התחייב הבנק להמשיך ולשלם דמי ביטוח רפואי לגמלאי החברה המאוחדת אשר יצאו לגמלאות עד למועד המיזוג.

הבנק ערך הפרשה בגין התחייבות זו על בסיס אקטוארי. סכום ההפרשה ליום 31 בדצמבר 2014 המחושב לפי שיעור היוון של 4% הסתכם לסך של 1 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2013 - זהה).

ה. זכויות אחרות

עובדי הבנק זכאים להטבות מסוימות לאחר צאתם לגמלאות. התחייבות הבנק לתאריך המאזן בשל הטבות אלו חושבה על בסיס אקטוארי. סכום ההתחייבות כאמור ליום 31 בדצמבר 2014, לאחר היוון בשיעור של 4%, הסתכם בכ- 40 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2013 - כ- 44 מיליון ש"ח).

ו. מדיניות התגמול

ביום 19 בנובמבר 2013 פורסמה על ידי בנק ישראל הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 30IA בנושא: מדיניות התגמול בתאגיד הבנקאי" (להלן: "ההוראה"). ההוראה מבוססת על מסמכי ה"פורום ליציבות פיננסית שפורסמו בשנת 2009 וקובעת הנחיות שנועדו להבטיח שהסדרי התגמול הנהוגים בתאגידים הבנקאיים יותאמו למסגרת ניהול הסיכונים ולמטרות ארוכות הטווח שלהם. לפיכך, נדרשו התאגידים הבנקאיים לגבש מדיניות תגמול חדשה המבוססת על העקרונות שנכללו בהוראה.

ההנחיות שנכללו בהוראה נכנסו לתוקף ביום פרסומה (19.11.201). עם זאת, במטרה להקל על התאגידים ליישם הנחיות אלו, הותר לתאגידים הבנקאיים (במסגרת הוראות מעבר שפורסמו), לגבש מדיניות תגמול מעודכנת בהתאם לעקרונות שנקבעו בהוראה עד ליום 30.6.2014 (לתאגידים בנקאיים החברים בקבוצה בנקאית אושרה ביום 18.3.2014, אורכה נוספת עד ליום 30 בספטמבר 2014).

ביום 30 בספטמבר 2014 אושר בדירקטוריון מסמך "מדיניות התגמול", הכולל התייחסות הן למכלול היבטי תגמול הנהוגים בבנק (לרבות: "תגמול קבוע", "תגמול משתנה", "תגמול בסיום העסקה" ו"תנאים נלווים אחרים"), והן לכלל סוגי המועסקים בבנק (לרבות: "נושאי משרה", "עובדים מרכזיים", ו"עובדים אחרים").

מדיניות התגמול בבנק הותאמה למסגרת המדיניות שאושרה בחברה האם, לרבות קביעת תקרות לסוגי התגמול השונים, וכוללת עקרונות שנועדו לקשור בין התגמול בבנק לבין מימוש האסטרטגיה, המטרות ויעדי הבנק, בהתאם להנחיות שנכללו בהוראת בנק ישראל, לרבות:

- התאמת התגמול לתיאבון לסיכון של הבנק ולמסגרת ניהול הסיכונים.
- יצירת קשר בין התגמול לבין ביצועי הבנק והביצועים האישיים של המנהלים והעובדים המרכזיים.
- יצירת איזון ריאלי בין רכיבי התגמול המשתנה, לבין רכיבי התגמול הקבועים, במטרה לייצור תמריץ למצוינות בביצועי העובד, מחד - והימנעות מנטילת סיכונים העולים על תיאבון הסיכון של הבנק, מאידך. במטרה לממש עיקרון זה נקבעה במדיניות תקרה להיקף התגמול המשתנה, בשיעור שלא יעלה על 100% מהיקף התגמול הקבוע.
- עובדים מרכזיים המממלאים תפקידים בתחום ניהול הסיכונים, בקרה וביקורת (לרבות דיווח כספי) יתוגמלו בצורה הולמת הלוקחת בחשבון את חשיבות ורגישות התפקידים המוטלים עליהם.

  לפיכך, משקל התגמול הקבוע (מכלל התגמול) שישולם לעובדים אלו, יהיה גבוה יותר ממשקלו בקרב יתר העובדים המרכזיים.
- נקבעו תקרות שכר להנהלה הבכירה של הבנק (נושאי משרה ועובדים מרכזיים), לרבות: "תגמול קבוע", "תגמול משתנה", "תנאים נלווים", ו"תשלומים בעת סיום העסקה".
- נכללה התייחסות באשר לתשלומים בגין סיום העסקה, בהיקף העולה על הסכום שנקבע בחוזי העבודה - לרבות הסדרי דחיית תשלומים, ומנגנוני התאמה לביצועים בדיעבד בשל תשלומים אלו.
- נקבעו תקרות לתשלום "תגמול משתנה" לעובדים ולנושאי משרה, כשיעור מהרווח הנקי של הבנק.
- נקבע מנגנון התאמה המגדיל או מפחית את היקף התגמול המשתנה המשולם לנושאי המשרה בבנק, בהתאם לרווח הנקי ולעמידה ביעדים של כלל הקבוצה.
- תשלום תגמול משתנה לכלל עובדי הבנק, לרבות: נושאי משרה, עובדים מרכזיים ועובדים אחרים - יותנה בעמידה בתנאי סף.
- הדירקטוריון יהיה רשאי, מטעמים מיוחדים, להפחית תשלומים בגין תגמול משתנה לכלל העובדים המרכזיים (לרבות נושאי משרה), ואף לבטלם כליל.

  לפיכך, ובהמשך לצעדי ההתייעלות הננקטים בבנק ובקבוצה ולאור הצורך להתאים את מדיניות התגמול בבנק לתוכנית האסטרטגית שגובשה בקבוצה והיעדים הנגזרים ממנה, התקבלה בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 30 בספטמבר 2014 החלטה, לפיה - נושאי המשרה בבנק לא יהיו זכאים לקבלת תגמול משתנה בשנת 2014.
- העקרונות המפורטים במדיניות התגמול יחולו על תנאי הכהונה והעסקה של עובדים מרכזיים שיאושרו החל ממועד אישור מדיניות התגמול, ואילך.

ביאור 16 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה

במאזן המאוחד (במיליוני ש"ח)

	31 בדצמבר 2014					
	מטבע ישראלי		מטבע חוץ*			
	לא צמוד	צמוד מדד	דולר	אחר	פריטים שאינם כספיים**	סך הכל
נכסים						
מזומנים ופקדונות בבנקים	4,274	190	357	173	-	4,994
ניירות ערך	2,151	1,457	189	20	14	3,831
אשראי לציבור, נטו	15,906	2,013	691	305	-	18,915
השקעה בחברות כלולות	-	2	-	-	9	11
בניינים וציוד	-	-	-	-	413	413
נכסים בגין מכשירים נגזרים	3	2	17	1	7	30
נכסים אחרים	314	6	-	-	6	326
סך הכל נכסים	22,648	3,670	1,254	499	449	28,520
התחייבויות						
פקדונות הציבור	17,620	3,208	2,511	721	-	24,060
פקדונות מבנקים	441	-	41	10	-	492
פקדונות הממשלה	108	-	31	-	-	139
כתבי התחייבות נדחים	-	681	-	-	-	681
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	24	46	11	21	7	109
התחייבויות אחרות	952	14	18	3	26	1,013
סך הכל התחייבויות	19,145	3,949	2,612	755	33	26,494
הפרש	3,503	(279)	(1,358)	(256)	416	2,026
מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:						
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(2,016)	402	1,357	257	-	-
אופציות בכסף נטו (במונחי נכס בסיס)	13	-	(13)	-	-	-
אופציות מחוץ לכסף נטו (במונחי נכס בסיס)	-	-	-	-	-	-
סך הכל כללי	1,500	123	(14)	1	416	2,026
אופציות בכסף נטו (סכום נקוב מהוון)	16	-	(16)	-	-	-
אופציות מחוץ לכסף נטו (סכום נקוב מהוון)	(1)	-	1	-	-	-

* כולל צמודי מטבע חוץ.

** לרבות יתרות בגין מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם הינו פריט לא כספי.

ביאור 16 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

	31 בדצמבר 2013					
	מטבע ישראלי		מטבע חוץ*			
	לא צמוד	צמוד מדד	דולר	אחר	פריטים שאינם כספיים**	סך הכל
נכסים						
מזומנים ופקדונות בבנקים	1,924	357	1,252	224	-	3,757
ניירות ערך	4,040	2,017	86	-	11	6,154
אשראי לציבור, נטו	14,444	2,391	652	305	-	17,792
השקעה בחברות כלולות	-	2	-	-	7	9
בניינים וציוד	-	-	-	-	421	421
נכסים בגין מכשירים נגזרים	8	7	2	2	5	24
נכסים אחרים	277	1	-	-	11	289
סך הכל נכסים	20,693	4,775	1,992	531	455	28,446
התחייבויות						
פקדונות הציבור	18,023	3,298	1,986	657	-	23,964
פקדונות מבנקים	429	-	45	13	-	487
פקדונות הממשלה	139	-	29	-	-	168
כתבי התחייבות נדחים	-	823	-	-	-	823
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	9	95	2	29	5	140
התחייבויות אחרות	886	5	9	6	27	933
סך הכל התחייבויות	19,486	4,221	2,071	705	32	26,515
הפרש	1,207	554	(79)	(174)	423	1,931
מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:						
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(733)	474	130	129	-	-
אופציות בכסף נטו (במונחי נכס בסיס)	24	-	(24)	-	-	-
אופציות מחוץ לכסף נטו (במונחי נכס בסיס)	-	-	-	-	-	-
סך הכל כללי	498	1,028	27	(45)	423	1,931
אופציות בכסף נטו (סכום נקוב מהוון)	26	-	(26)	-	-	-
אופציות מחוץ לכסף נטו (סכום נקוב מהוון)	-	-	-	-	-	-

* כולל צמודי מטבע חוץ.

** לרבות יתרות בגין מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם הינו פריט לא כספי.

ביאור 17 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ולפי תקופה לפרעון - במאוחד (במיליוני ש"ח)

	31 בדצמבר 2014					
	תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים[1]					
	עם דרישה ועד חודש	מחודש ועד שלשה חודשים	משלשה חודשים ועד שנה	משנה ועד שנתיים	משנתיים ועד שלוש שנים	משלוש ועד ארבע שנים
מטבע ישראלי[3]						
נכסים	7,237	3,500	4,029	2,998	2,262	2,036
התחייבויות	13,053	2,218	5,026	1,195	449	357
הפרש	(5,816)	1,282	(997)	1,803	1,813	1,679
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(1,110)	(271)	(177)	(5)	(5)	(5)
הפרש לאחר מכשירים נגזרים	(6,926)	1,011	(1,174)	1,798	1,808	1,674
מטבע חוץ[6]						
נכסים	883	81	185	35	45	30
התחייבויות	2,403	275	595	8	9	7
הפרש*	(1,520)	(194)	(410)	27	36	23
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	1,110	271	177	5	5	5
הפרש לאחר מכשירים נגזרים	(410)	77	(233)	32	41	28
* מזה - הפרש בדולר	(1,277)	(157)	(378)	26	35	23
סך הכל						
נכסים[8]	8,120	3,581	4,214	3,033	2,307	2,066
התחייבויות[9]	15,456	2,493	5,621	1,203	458	364
הפרש	(7,336)	1,088	(1,407)	1,830	1,849	1,702
8. מזה - אשראי לציבור	3,261	3,545	3,441	2,744	1,964	1,301
9. מזה - פקדונות הציבור	14,564	2,464	5,185	1,141	398	216
31.12.2013						
סך הכל - נכסים	7,578	3,572	4,615	3,491	2,436	1,737
- התחייבויות	14,636	2,366	6,781	1,255	285	210
הפרש	(7,058)	1,206	(2,166)	2,236	2,151	1,527

* סווג מחדש.

1. בביאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין סעיפי הנכסים וההתחייבויות לפי בסיסי הצמדה, בהתאם לתקופות הנותרות למועד הפרעון החוזי של כל תזרים. הנתונים מוצגים בניכוי ההשפעה של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי.
2. נכסים ללא תקופת פרעון - כולל נכסים בסך 83 מיליון ש"ח (בשנת 2013 - 128 מיליון ש"ח) שזמן פרעונם עבר.
3. כולל הצמדה, לרבות צמוד למטבע חוץ.
4. כפי שנכללה בביאור מס' 16 "נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה", לרבות סכומים חוץ מאזניים בגין נגזרים (הנסלקים במלואם ללא קיזוז).
5. שיעור תשואה חוזי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים המוצגים בביאור זה בגין פריט כספי אל היתרה המאזנית שלו.
6. לא כולל מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
7. הסעיף כולל אשראי בתנאי חח"ד בסך 2,082 מיליוני ש"ח, מזה כ- 188 מיליוני ש"ח אשראי בתנאי חריגה מחח"ד (סווג בתקופה: "ללא תקופת פרעון").

		יתרה מאזנית[4]					
מארבע ועד חמש שנים	מחמש ועד עשר שנים	מעשר ועד עשרים שנה	מעל עשרים שנה	סך-הכל תזרימי מזומנים	ללא תקופת פרעון[2]	סך הכל	שיעור תשואה חוזי[5]
1,467	3,350	1,549	278	28,706	492	26,634	3.76
192	812	247	67	23,616	-	23,143	0.83
1,275	2,538	1,302	211	5,090	492	3,491	2.93
(34)	(72)	-	-	(1,679)	-	(1,677)	
1,241	2,466	1,302	211	3,411	492	1,814	
146	72	19	-	1,496	1	1,437	1.72
7	21	11	-	3,336	-	3,318	0.22
139	51	8	-	(1,840)	1	(1,881)	1.50
34	72	-	-	1,679	-	1,677	
173	123	8	-	(161)	1	(204)	
141	42	6	-	(1,539)		(1,575)	
1,613	3,422	1,568	278	30,202	493	28,071[7]	3.66
199	833	258	67	26,952	-	26,461	0.75
1,414	2,589	1,310	211	3,250	493	1,610	2.91
865	2,055	1,528	275	20,979	270	18,915[7]	5.01
137	51	72	-	24,228	-	24,060	0.66
1,655	3,383	1,599	279	30,345	518	27,991	3.93
306	797	304	55	26,995	-	26,483	1.17
1,349	2,586	1,295	224	3,350	518	1,508	2.76

ביאור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות

א. מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים

יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף השנה (במאזן המאוחד)

	31 בדצמבר 2014		31 בדצמבר 2013	
	יתרת החוזה[1]	הפרשה להפסדי אשראי[2]	יתרת החוזה[1]	הפרשה להפסדי אשראי[2]
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי				
אשראי תעודות	**87**	**-**	56	-
ערבויות להבטחת אשראי	**315**	**4**	324	5
ערבויות לרוכשי דירות	**919**	**1**	1,093	1
ערבויות והתחייבויות אחרות	**648**	**2**	655	3
מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו*	**575**	**1**	519	1
מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה שלא נוצלו	**1,133**	**3**	1,007	3
התחייבויות להוצאת ערבויות	**745**	**1**	789	1
התחייבויות בלתי חוזרות למתן - אשראי שאושר ועדיין לא ניתן	**879**	**3**	748	2

* מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי ניתנות לביטול בכל עת - ללא תנאי.

1. יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף השנה, לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי.
2. יתרת הפרשה להפסדי אשראי.

ב. התקשרות חוץ מאזנית בגין פעילות לפי מידת הגביה[1]

	מאוחד והבנק	
	31 בדצמבר 2014	31 בדצמבר 2013
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
(1) יתרת האשראי מפקדונות לפי מידת הגביה[2]		
במטבע ישראלי צמוד למדד	**26**	30

(2) תזרימים בגין עמלת גביה מפעילות זו - במאוחד ובבנק (במיליוני ש"ח):

	31 בדצמבר							
	2014							2013
	עד שנה*	משנה ועד 3 שנים*	מ - 3 ועד 5 שנים*	מ - 5 ועד 10 שנים*	מ - 10 ועד 20 שנה*	מעל 20 שנה*	סך הכל*	סך הכל
במגזר הצמוד למדד:								
- תזרימים חוזיים עתידיים	-	-	-	-	-	-	-	1
- תזרימים עתידיים צפויים לאחר הערכת ההנהלה לפרעונות מוקדמים	-	-	-	-	-	-	-	1
- תזרימים צפויים מהוונים לאחר הערכת ההנהלה - לפרעונות מוקדמים [3]	-	-	-	-	-	-	-	1

1. אשראים ופקדונות שהחזרתם למשקיע מותנית בגביית האשראים (או הפקדונות), עם עמלת גביה במקום מרווח.
2. הלוואות עומדות ופקדונות ממשלה שהתקבלו בגינם בסך 8 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2013 - 8 מיליוני ש"ח) לא נכללו בלוח זה.
3. ההיוון בוצע לפי שיעור של 3% (31 בדצמבר 2013 - זהה).

* סך ההכנסות הצפויות בתקופה זו - נמוך מ-0.5 מיליון ש"ח.

ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות

(1) קיימות התחייבויות והתקשרויות אחרות לתאריך המאזן כדלקמן:

	מאוחד והבנק	
	31 בדצמבר 2014	31 בדצמבר 2013
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
התקשרות להשקעה בבניינים וציוד	**50**	16
חוזי שכירות לזמן ארוך	**299**	268
להלן פירוט דמי השכירות לתשלום בשנים הבאות:		
שנה ראשונה	**27**	24
שנה שניה	**27**	23
שנה שלישית	**27**	22
שנה רביעית	**26**	22
שנה חמישית	**26**	22
שנה שישית ואילך	**166**	155
סך הכל	**299**	268

(2) בנוסף לאמור לעיל, חלק מסניפי הבנק נמצאים במבנים השכורים בשכירות מוגנת. דמי השכירות לתשלום בשנה הקרובה, מסתכמים בכ- 1 מיליון ש"ח (31.12.2013 - זהה).

(3) לבנק התקשרות להשקעה בארבע קרנות הון סיכון פעילות. ההתחייבות העתידית המכסימלית של הבנק להשקעה בקרנות אלו, מעבר להשקעה שבוצעה עד ליום המאזן, מסתכמת בכ- 3 מיליון ש"ח (31.12.2013 - זהה).

(4) הבנק חבר בבורסה לניירות ערך בתל-אביב ולפיכך התחייב לפצות, ביחד עם יתר חברי הבורסה, את מסלקת הבורסה אם יגרם לה נזק כתוצאה מחוסר מלאי או מחוסר כיסוי כספי של אחד מחברי הבורסה.

במטרה להבטיח את הפעילות הסדירה בבורסה, החליט דירקטוריון מסלקת הבורסה לניירות ערך בתל-אביב על הקמת קרן סיכונים, בה ישתתפו כל חברי מסלקת הבורסה ובכללם הבנק.

חלקו של הבנק בקרן הסיכונים, כאמור לעיל, מסתכם ליום 31 בדצמבר 2014 בסך של כ- 6 מיליון ש"ח (31.12.2013 - 10 מיליון ש"ח). היקף קרן הסיכונים ושיעור השתתפות הבנק מעודכן על ידי מסלקת הבורסה מידי שנה. לפרטים נוספים באשר לבטוחה שהופקדה על ידי הבנק לכיסוי התחייבויותיו אלה -ראה ביאור 14 ב'.

(5) הבנק חבר במסלקת מעו"ף בע"מ, ואחראי יחד עם יתר חברי מסלקת מעו"ף כלפי המסלקה לכל חבות כספית המתחייבת מעסקאות באופציות המתבצעות בבורסה.

בנוסף, התחייב הבנק כלפי מסלקת מעו"ף לשלם כל חיוב כספי העשוי לנבוע מפעילות לקוחותיו בגין כתיבת אופציות הנסלקות על ידי המסלקה.

לצורך כך הקימה מסלקת מעו"ף קרן סיכונים. חלקו של הבנק בקרן הסיכונים לתאריך המאזן מסתכם בסך של כ- 5 מיליון ש"ח (31.12.2013 - זהה), המהווים 0.14% מהיקף קרן הסיכונים באותו מועד. הבנק נדרש להעמיד לטובת מסלקת מעו"ף בטוחה בסכום שיבטיח הן את חבותו האפשרית בגין חלקו בקרן הסיכונים, כאמור, והן בגין חבות הנובעת מאחריותו כלפי המסלקה (ראה ביאור 14 א').

ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך)

(6) במהלך העסקים השוטף הוגשו כנגד הבנק תובענות משפטיות, לרבות תביעות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות ייצוגיות. בין היתר עולות בתביעות אלה טענות בדבר חיובי ריבית שלא כדין (או שלא על פי המוסכם), התניית שירות בשירות, אי ביצוע הוראות, חיוב חשבונות שלא כדין והפעלת שיקול דעת מוטעה.

לדעת הנהלת הבנק, המתבססת על חוות דעת משפטיות באשר לסיכויי התובענות, לרבות הבקשות לאישור התביעות הייצוגיות, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, במקום בו נדרשו הפרשות, לכיסוי החבות שתגרם לבנק כתוצאה מהתובענות האמורות.

סכום החשיפה הנוספת בשל תובענות שהוגשו נגד הבנק, כאמור לעיל, בנושאים שונים שסבירות התממשותן אפשרית, מסתכם ליום 31 בדצמבר 2014 בסך של כ- 19 מיליון ש"ח. (31.12.2013 - 17 מיליון ש"ח).

להלן פירוט של התובענות המהותיות שהוגשו כנגד הבנק:

(א) ביום 24.3.2013 הוגשה כנגד החברה האם ונתבע נוסף, תביעה על ידי עובד לשעבר של החברה האם שפרש בשנת 2006 מעבודתו במסגרת "תוכנית לפרישה מוקדמת", בטענה שהחברה האם הפרה את ההסכם לפרישה מוקדמת שנחתם עימו ושגתה בחישוב הסכומים להם היה זכאי בעת פרישתו. סכום הנזק שנגרם לעובד מסתכם, לטענתו, בכ- 2 מיליון ש"ח.

במקביל, הגיש התובע לבית המשפט המחוזי, בקשה להכיר בתביעתו האישית כ"תובענה ייצוגית" המופנית, מלבד לנתבעים בתביעה האישית, גם כנגד שני בנקים הנמצאים בבעלות החברה האם (ובכללם הבנק), מכיוון שהעילות בגינן נתבעת החברה האם (שעיקרן חישוב שגוי ותשלום חסר של פיצויי פרישה לעובדים בעת פרישתם), חלות לדעתו, גם על הבנק.

סכום הנזק שגרמו כל הנתבעים שנכללו בבקשה לתביעה ייצוגית לעובדיהם בעת פרישתם, מוערך על ידי התובע בכ- 40 מיליון ש"ח (מכתב התביעה לא ניתן היה ללמוד על חלקו של הבנק בנזק שגרם, לכאורה, לכלל הנפגעים).

לדעת הנהלת הבנק, מכיוון שהסכמי העבודה בבנק שונים מאלו הקיימים בחברה האם, ההנחות העומדות בבסיס הבקשה לתביעה ייצוגית, אינן מתקיימות בבנק, ולפיכך טענות התובע אינן רלוונטיות לבנק. לפיכך, הגיש הבנק לבית המשפט ביום 15 ביולי 2013 בקשה למחיקה על הסף של הבקשה להכרה בתביעה כתובענה ייצוגית. עד כה טרם התקבלה תשובת בית המשפט בעניין זה.

(ב) ביום 20.10.2009 הוגשה כנגד הבנק ובנקים אחרים השותפים ב"קונסורציום בנקאי" (להלן: "הקונסורציום") תביעה על ידי לווה שקיבל בעבר הלוואה מ"הקונסורציום" לרכישת מניותיה של חברת "בזק"- בגין "ריבית חריגה עודפת" בסך 804 מיליון ש"ח (שעודכנה ביום 11.2.2010 לסך של כ-830 מיליון ש"ח) בה חויב, לטענתו, התובע, על ידי ה"קונסורציום", לאחר שלא עמד בתנאי ההלוואה.

לטענת התובע, יש לראות בריבית חריגה זו - "ריבית עודפת", שנזקפה לחובתו בשל השתהות בלתי סבירה של כונס הנכסים שמונה מטעם "הקונסורציום", למימוש הבטוחה שניתנה בגין ההלוואה (מניות "בזק") ולכן אין להשית עליו ריבית חריגה, בגין התקופה שמעבר לפרק הזמן הסביר הנדרש למימוש הבטוחה.כמו כן, לטענת התובע, לא היה בכוונת הצדדים, מלכתחילה, להפעיל את מנגנון ה"ריבית החריגה" לתקופה כה ארוכה, ולפיכך, שימוש במנגנון זה עבור כל התקופה שבה לא נפרעה ההלוואה - מהווה חריגה מהכוונות שגיבשו הצדדים בעת חתימת חוזה ההלוואה, והוא מהווה פיצוי בלתי סביר ל"קונסורציום" בגין הנזק שנגרם לו.

ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך)

(6) תובענות שהוגשו כנגד הבנק (המשך)

(ב) תובענה מיום 20.10.2009 (המשך):

חלק הבנק בתביעה מסתכם בכ-33 מיליון ש"ח. הנהלת הבנק סבורה כי הבנק פעל כשורה ועל פי מערכת ההסכמים שבין הלווה לבין הבנק (ויתר הבנקים החברים ב"קונסורציום").

ביום 21.7.2013 החליט בית המשפט המחוזי לקבל חלקית את בקשה התובע, והפחית את שיעור הריבית החריגה החוזית בה חויב הלקוח מ- 3.0% ל- 2.5%, החל מיום 1 בינואר 2007. ביום 3.11.2013 הוסיף בית המשפט פסק דין משלים להחלטתו הקודמת, במסגרתו נקצב הסכום המגיע לתובע בסך של כ-48.5 מיליון ש"ח (מכל הבנקים החברים ב"קונסורציום"). לאור האמור לעיל, ערך הבנק בתקופת הדוח הפרשה בגין סכומי ההחזר המגיעים ללקוח, בהתאם לפסיקת בית המשפט.

עם זאת, הנהלת הבנק סבורה כי הבנק פעל כשורה ועל פי מערכת ההסכמים שבין הלווה לבין הבנק (ויתר הבנקים החברים ב"קונסורציום"). לפיכך, הגישו הבנקים החברים ב"קונסורציום" (ובכללם הבנק), ערעור על פסק הדין ובקשה לעיכוב ביצוע פסק הדין (במקביל הוגש ערעור גם על ידי התובע). בקשת הבנקים לעיכוב ביצוע פסק הדין התקבלה על ידי בית המשפט.

(ג) ביום 1 בספטמבר 2013, הוגשה כנגד הבנק תביעה ובקשה לאשרה כתובענה ייצוגית, על ידי לקוח שנטל בשנת 2010 הלוואה מהבנק במסגרת ה"קרן לעסקים קטנים" (המובטחת בחלקה בערבות המדינה), ונדרש במסגרת תהליך אישור ההלוואה, להעמיד בטוחה נוספת בגין חלק ההלוואה שלא הובטח בערבות, כאמור.

לטענת התובע, דרישת הבנק להעמדת בטוחה, כאמור, כמו גם שיעור הסיכון המופרז (לדעתו) שנקבע להלוואה, מהווים פעולות והתניות ל"קשירת עסקה בנקאית בתנאים בלתי סבירים", העומדים בסתירה, לכאורה, להוראות "חוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א - 1981". להערכת התובע מכלול פעולות והתניות אלה, מהווה חלק מדפוס פעולה קבוע הנהוג בבנק לגבי כלל ההלוואות מסוג זה.

הסכום הנקוב בבקשה לתביעה ייצוגית, המייצג לטענת התובע, את העלות העודפת שנגרמה לכלל לקוחות הבנק שנטלו הלוואות מסוג זה מסתכם להערכתו בכ- 129 מיליון ש"ח. ככל הידוע לבנק, הגיש הלקוח תביעות ייצוגיות דומות בנושא זה כנגד שני בנקים נוספים.

הנהלת הבנק סבורה כי הבנק פעל כשורה, והסכומים אותם גבה הבנק מהתובע, כמו גם מיתר הלקוחות שנטלו הלוואות מסוג זה, תואמים את מערכת ההסכמים שבין הבנק ללקוחותיו ועומדים בהוראות החוק והנחיות בנק ישראל.

(ד) ביום 30 באוקטובר 2013 הוגשה כנגד הבנק וארבעה תאגידים בנקאיים אחרים (להלן: "הבנקים הנתבעים") תביעה, ובקשה לאשרה כתובענה ייצוגית, על ידי לקוח שנטל מהבנקים הנתבעים, במועדים שונים, הלוואות בסכומים שונים, ובסמוך למועד פרעונן הגיש בקשה לקבל הלוואות בסכומים ובתנאים דומים - מבלי שיתבקש לשנות את הבטוחות שהועמדו על ידו, עבור ההלוואות המקוריות.

לטענת התובע, למרות שההלוואות החדשות שהועמדו לו, חלף ההלוואות המקוריות, מהוות: "הלוואות שחודשו" כהגדרתן בתוספת הראשונה ל"כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), התשס"ח- 2008" (להלן: "כללי הבנקאות"), חשבונו חויב על ידי הבנקים הנתבעים ב"עמלת טיפול באשראי ובטחונות" בגין ההלוואות החדשות, בניגוד ל"כללי הבנקאות", האוסרים גביית עמלות אלו בעת "חידוש הלוואה" שאינו כרוך בשינוי בטחונות.

ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך)

(6) תובענות שהוגשו כנגד הבנק (המשך)

(ד) תובענה מיום 30 באוקטובר 2013 (המשך):

סכום העמלות העודפות שגבו לכאורה כלל הבנקים הנתבעים, מוערך על ידי התובע בכ- 2 מיליארד ש"ח, ומזה מסתכם חלקו של הבנק בכ- 195 מיליון ש"ח. הנהלת הבנק סבורה כי הבנק פעל כשורה, בהתאם להוראות החוק, לרבות "כללי הבנקאות", ובהתאם למערכת ההסכמים שנחתמה בין הבנק לתובע.

(ה) ביום 2 במרס 2014 הוגשה כנגד הבנק וארבעה בנקים נוספים תביעה ובקשה לאשרה כתובענה ייצוגית, על ידי אחד מלקוחות הבנק וארבעה תובעים נוספים (המהווים לקוחות של יתר הבנקים הנתבעים), שפעילותם הבנקאית כללה, בין היתר, המרת מטבע חוץ לשקלים (ולהיפך), באמצעות מכירה ורכישת מטבע חוץ.

לטענת התובעים שערי החליפין המשמשים את הבנקים הנתבעים למכירה (או רכישת) מטבע חוץ ללקוחותיהם, שונים משערי החליפין השוררים בשוק הבינבנקאי. הרווח הנגזר לבנקים הנתבעים בגין דפוס פעולה זה, מהווה לדעת התובעים, "עמלת הפרשי שער", שאינה כלולה בתעריפוני הבנקים הנתבעים, בניגוד לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981 ובניגוד לכללי הבנקאות (גילוי נאות ומסירת מסמכים), התשנ"ב-1992.

בנוסף, רכישת מטבע חוץ (או מכירתו), כאמור, כרוכה בתשלום "עמלת חליפין". לטענת התובעים, התעריף שנקבע בגין עמלה זו, זהה בכל הבנקים הנתבעים, ומהווה לפיכך "הסדר כובל" אסור. סכום הנזק האישי שנגרם לכאורה ללקוח, מוערך על ידו בכ- 800 ש"ח והסכום הכולל הנקוב בבקשה לתביעה ייצוגית כנגד כל חמשת הבנקים הנתבעים מוערך על ידי התובעים בכ- 2.07 מיליארד ש"ח (כתב התביעה אינו נוקב בחלקו של הבנק בסכום התביעה הכולל).

הנהלת הבנק סבורה כי דפוסי הפעולה הנהוגים בבנק בתחום זה עולים בקנה אחד עם הוראות החוק והנחיות בנק ישראל.

(ו) ביום 17 ביוני 2014 הוגשה כנגד הבנק תביעה ובקשה לאשרה כתביעה ייצוגית על ידי אחד מלקוחות הבנק בשל עלויות עודפות לרכישת משקאות קלים שנגרמו לו לטענות, בשל העדר מתקן לשתיית מים צוננים בסניף הבנק בו מתנהל חשבונו, בניגוד להוראות שנקבעו ב"חוק בניינים ציבוריים (מתקני שתיה למים צוננים"), התשמ"ז-1986".

העלויות העודפות שנגרמו ללקוח, בשל ההפרה לכאורה של חוק זה, מסתכמות לטענתו בכ- 150 ש"ח. הסכום הכולל הנקוב בבקשה לתביעה ייצוגית כנגד הבנק, המייצג לדעת התובע את העלויות העודפות שנגרמו לכלל לקחות הבנק בנושא זה, בשבע השנים האחרונות, מסתכם להערכתו בכ- 3 מיליון ש"ח. ביום 15 בדצמבר 2014 אישר בית המשפט הסדר שהושג בין הבנק לתובע, במסגרתו הסכים התובע להסתלק מהתביעה שהגיש, כנגד התחייבות הבנק להתקין בסניפיו מתקני מים צוננים בתוך שנתיים.

(7) להלן פרטים בקשר לתובענות מהותיות שהוגשו כנגד הבנק, שלא ניתן להעריך, בשלב זה, את סיכוייהן:

(א) ביום 5 בינואר 2014 הוגשה כנגד הבנק תביעה ובקשה לאשרה כתובענה ייצוגית על ידי אחד מלקוחותיו, עקב נזקים שנגרמו לו, לטענתו, בשל סכומי ריבית "עודפים" שנזקפו לחובתו בגין אשראים שנוהלו בחשבון העובר ושב שלו.

לטענת הלקוח, בשנים האחרונות העלה הבנק מספר פעמים את שיעורי ריבית החובה בחשבונו, עוד לפני שפג תוקף מסגרת האשראי בחשבון ומבלי שחלה הרעה במצבו העסקי. לדעת הלקוח, מתכונת פעולה זו סותרת את מערכת ההסכמים שנחתמה בינו לבין הבנק ועומדת בניגוד לפסיקות משפטיות מחייבות ולהוראות בנק ישראל.

ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך)

(7) להלן פרטים בקשר לתובענות מהותיות שהוגשו כנגד הבנק, שלא ניתן להעריך, בשלב זה, את סיכוייהן (המשך):

(א) תובענה מיום 5 בינואר, 2014 (המשך):

לפיכך, מבקש הלקוח להשיב לו את חיובי הריבית "העודפים", בגין התקופות שמיום העלאת הריבית ועד למועד פקיעת תוקף מסגרת האשראי.

סכום הנזק האישי שנגרם לכאורה ללקוח, מוערך על ידו בכ-400 ש"ח, והסכום הכולל הנקוב בבקשה לתביעה ייצוגית, המייצג לטענת התובע את העלות העודפת שנגרמה לכלל לקוחות הבנק בנושא זה, מסתכם להערכתו בכ-139 מיליון ש"ח, בתוספת ריבית והפרשי הצמדה.

הנהלת הבנק סבורה כי הבנק פעל כשורה בהתאם להוראות החוק, לרבות "כללי הבנקאות", ובהתאם למערכת ההסכמים המחייבת שנחתמה בין הבנק ללקוח.

עם זאת, לאור פרק הזמן הקצר שחלף ממועד הגשת התביעה, לא ניתן להעריך בשלב מוקדם זה, את סיכויי התביעה.

(ב) ביום 1 ביולי 2014 הוגשה כנגד הבנק וכנגד החברה האם שלו תביעה ובקשה לאשרה כתובענה ייצוגית, על ידי שניים מלקוחות הבנק (ולקוח נוסף של החברה האם), בגין סכומי ריבית עודפים שנזקפו בחשבונותיהם לטענתם, הנובעים מהחלטה שקיבלו הבנק והחברה האם שלו לפני מספר שנים, להקדים את המועד התקופתי בו מחויב חשבונם בגין "עמלת הקצאת אשראי" - מתחילת הרבעון הקלנדרי (שבגינו בוצע החיוב), לסוף הרבעון הקלנדרי הקודם - בניגוד למערכת ההסכמים שנחתמה בין הבנק ללקוח, ובניגוד לתעריפים שפרסם הבנק. סכום הנזק האישי שנגרם לכאורה ללקוח, מוערך על ידו בכ- 101 ש"ח (נכון ליום 31.12.2013).

הסכום הכולל הנקוב בבקשה לתביעה ייצוגית כנגד הבנק, המייצג לדעת התובע את העלות העודפת שנגרמה לכלל לקוחות הבנק בנושא זה, מסתכם להערכתו בכ- 15 מיליון ש"ח.

הנהלת הבנק סבורה כי הבנק פעל כשורה ובהתאם למערכת ההסכמים המחייבת שנחתמה בין הבנק ללקוחותיו. עם זאת, לאור פרק הזמן הקצר שחלף ממועד הגשת התביעה, לא ניתן להעריך בשלב זה את סיכוייה.

(ג) ביום 5 באוגוסט 2014 הוגשה כנגד הבנק ושישה בנקים נוספים בקשה לאישור תובענה ייצוגית על ידי עמותה המבקשת לייצג את לקוחות הבנקים הנתבעים, שקיבלו שירותים לביצוע פעילות במטבע חוץ בחשבונותיהם, לרבות העברות מטבע חוץ והמרת מטבע חוץ לשקלים (ולהיפך). לטענת התובעת, הבנקים הנתבעים נוהגים לגבות בגין פעולות אלו עמלת מינימום "מדורגת" (הנגזרת מהיקף העסקה), בניגוד לכללי הבנקאות (עמלות), המתירים גביית עמלת מינימום אחידה, בלבד.

בנוסף, לטענת התובעת, דפוס הפעולה הזהה שנצפה על ידה, לכאורה, בנושא זה, בכל הבנקים הנתבעים, מעלה חשד לקיום הסדר כובל אסור בין הבנקים הנתבעים בעניין זה, בניגוד לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988.

להערכת התובעת, הנשענת על עיון בדוחותיהם הכספיים של הבנקים הנתבעים, הסכומים העודפים לכאורה, ששילמו לקוחותיהם בגין דפוס פעולה נטען זה בשבע השנים האחרונות, מסתכמים בכ- 1.5 מיליארד ש"ח (הבקשה לאישור התובענה הייצוגית, אינה נוקבת בחלקו של הבנק סכום התביעה הכולל).

הנהלת הבנק סבורה כי תעריפוני העמלות ודפוסי הפעולה הנהוגים בבנק בתחום זה, עולים בקנה אחד עם הוראות החוק והנחיות בנק ישראל. עם זאת, לאור פרק הזמן הקצר שחלף ממועד הגשת התביעה, לא ניתן להעריך, בשלב מוקדם זה, את סיכוייה.

ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך)

(8) במסגרת צעדי ההתייעלות הננקטים על ידי הבנק הכוללים, בין היתר, צמצום במצבת העובדים בבנק, אישר הדירקטוריון ביום 17 בנובמבר 2014 תכנית פרישה מרצון שגובשה על ידי הנהלת הבנק. יישום התוכנית כרוך בתשלום פיצויי פרישה מוגדלים לעובדים שייכללו בה. בדוחות הכספיים לשנת הדוח נכללה הפרשה בין ההתחייבות הנוספת הנגזרת מיישום תכנית זו, בסך של כ- 33 מיליון ש"ח.

(9) מערכות המיחשוב המרכזיות של הבנק מבוססות על מערכות המחשב של חברת האם, המתפעלת ומתחזקת אותן. שירותי המיחשוב והתפעול המסופקים לבנק על ידי החברה האם מעוגנים בהסכמים על בסיס כלכלי.

הסכמים אלו מפרטים את היקף איכות וזמינות שירותי המחשב המסופקים לבנק ומבטיחים את רציפותם, הן בתנאי ההתקשרות הנוכחית והן בתקופת המעבר - אם ירצה אחד מן הצדדים להפסיק את ההתקשרות הקיימת (לפרטים נוספים באשר לסכומים שולמו על ידי הבנק לחברה האם בגין התקשרות זו - ראה ביאור 20 לעיל).

(10) מתן פטור והתחייבות לשיפוי דירקטורים ונושאי משרה:

הבנק התחייב לפטור מראש דירקטורים ונושאי משרה בבנק וכן דירקטורים ונושאי משרה אחרים בחברות בנות מסויימות (כהגדרתם בהחלטה), מאחריות בשל נזק שייגרם לבנק (ולאותן חברות בנות), עקב הפרת חובת זהירות מצד הדירקטור או נושא המשרה.

בנוסף, התחייב הבנק לשפות דירקטורים ונושאי משרה, בשל התחייבות כספית אפשרית שתוטל עליהם, ובגין הוצאות התדיינות סבירות בגין סוגי אירועים מסויימים המפורטים בהצגת ההחלטה. הפטור מאחריות וההתחייבות למתן השיפוי, כאמור - כפופים לעקרונות ולהתניות הבאים:

(א) הפטור מאחריות וההתחייבות למתן השיפוי, יחולו רק על הדירקטורים ונושאי המשרה בבנק ובאותן חברות בנות, שכיהנו משנת 2002 ואילך.

(ב) הפטור מאחריות וההתחייבות למתן שיפוי, לא יחולו בשל אירועים הכרוכים בפעולות או מחדלים, כדלקמן:

- הפרת חובת אמונים.
- הפרת חובת זהירות שנעשתה בכוונה ובפזיזות (למעט אם נעשתה ברשלנות בלבד).
- פעולה שנעשתה מתוך כוונה להפיק רווח אישי שלא כדין.
- קנס או כופר שהוטל על נושא המשרה.

(ג) הסכום המירבי של השיפויים שיינתנו לכל נושאי המשרה והדירקטורים בבנק לא יעלה על 10% מההון העצמי של הבנק, ובתנאי שמימוש השיפוי לא יפגע ביחס ההון המזערי הנדרש על פי הוראות הניהול הבנקאי התקין ולא יגרום לחריגה ממגבלות השיפוי הקבוצתיות שנקבעו בחברה האם.

(11) ביום 26 בנובמבר 2014 חתם הבנק על הסכם למכירת מבנה שהיה בבעלותו בתמורה לסך של כ- 7 מיליון ש"ח.

החזקה במבנה עתידה להמסר לרוכש במחצית השנייה של שנת 2015, בכפוף להשלמות וקיום תנאים מתלים על ידי הבנק והרוכש. הרווח הצפוי לבנק מהמכירה נאמד בכ- 2 מיליון ש"ח וייזקף בספרי הבנק במועד השלמת העסקה.

ד. מכשירים נגזרים

1. כללי

(א) בפעילותו השוטפת, חשוף הבנק לסיכוני שוק ובהם: סיכון בסיס, סיכון ריבית וסיכון נזילות. במסגרת ניהול סיכוני השוק ובמטרה להקטין ככל האפשר את החשיפה לסיכוני שוק, כאמור לעיל, מפעיל הבנק מגוון רחב של מכשירים נגזרים.

ד. מכשירים נגזרים (המשך)

המכשירים הנגזרים הנמצאים בשימוש בבנק כוללים:

חוזי מטבע (כולל אופציות) - חוזים להחלפה בין שני מטבעות במועד עתידי על פי שער חליפין שנקבע מראש. במסגרת המכשירים הפיננסיים מסוג זה נכללות, בין היתר: עסקאות אקדמה (Forward), עסקאות החלפה פיננסיות של מטבע (Swap) ואופציות להבטחת שערי החליפין בין מטבעות בעתיד.

חוזי ריבית - עסקאות להחלפה בין תזרימי מזומנים הנובעים מריבית המחושבת על פי שיעורים קבועים, לבין ריבית המחושבת לפי שיעורים משתנים וכן חוזים להבטחת שיעורי ריבית עתידיים.

אופציות על מחירי מניות - אופציות על מדד מניות המעו"ף ומניות אחרות, בהן פועל הבנק כמתווך בלבד עבור לקוחותיו.

חוזים בגין מתכות - עסקאות להבטחת מחיריהן של מתכות בעתיד. בעסקאות אלו פועל הבנק כמתווך בלבד עבור לקוחותיו, תוך התחייבות של הלקוח לבצע עסקה הפוכה לעסקה העתידית הראשונית עד למועד מימוש העסקה הראשונית.

(ב) הפעילות במכשירים נגזרים כרוכה בחשיפה לסיכונים כדלקמן:

סיכון אשראי - מוגדר כהפסד הצפוי לבנק, אם הצד הנגדי לחוזה לא יעמוד בתנאי החוזה. מאחר שהסכום הנקוב בעסקה אינו משקף בהכרח את סיכון האשראי שלה, הוגדר סיכון האשראי בהקשר למכשירים פיננסים נגזרים, בהתבסס על עלות ההתקשרות בעסקה דומה, לו הוקמה במועד מדידת הסיכון עבור לקוח בעל מאפיינים דומים, לתקופה שנותרה עד לפקיעת המכשיר הנגזר.

הבנק קובע מסגרות ספציפיות ללקוחות הפועלים במכשירים נגזרים. חשיפת האשראי הנגרמת בגין פעילות זו מבוקרת באופן שוטף, כמקובל לגבי מסגרות אשראי אחרות. מדיניות הבנק לגבי הבטחונות הנדרשים לגבי פעילות הלקוחות במכשירים נגזרים, אינה שונה ממדיניותו לגבי הבטחונות הנדרשים בגין חשיפות אשראי אחרות.

סיכון שוק - מוגדר כחשיפת הבנק להפסד בגין תנודות בשווי ההוגן של המכשיר הנגזר, בשל שינויים במשתני שוק כגון: שערי חליפין, שיעורי ריבית ושיעור האינפלציה.

סיכון נזילות - מוגדר כחשיפת הבנק להפסד פוטנציאלי בשל היעדר אפשרות לסגור חשיפה במכשיר נגזר במהירות, על ידי סילוקה במזומן, או על ידי יצירת חשיפה הפוכה. סיכון זה קיים בעיקר בעסקאות שסחירותן נמוכה, או שאינן נסחרות בבורסות או בשווקים מוסדיים. להערכת הנהלת הבנק, בהתחשב בחלקו היחסי בשוק זה, הבנק יכול לסגור את הפוזיציות שלו במכשירים נגזרים במהירות יחסית ולכן אין הוא חשוף לסיכון נזילות משמעותי בפעילות זו.

(ג) בנוסף לאמור לעיל, מתקשר הבנק, במסגרת פעילותו, בחוזים שבפני עצמם אינם מהווים מכשירים נגזרים, אך הם נחשבים כ"חוזים מארחים" המכילים "מכשירים נגזרים משובצים". ה"חוזים המארחים" הינם מכשירים פיננסיים המקנים לצד הנגדי לחוזה הטבה (אופציה) בתנאים מסוימים, שמאפייניהם הכלכליים אינם קשורים באופן ברור והדוק למאפיינים הכלכליים של ה"חוזים המארחים" (לדוגמא: פקדון המבטיח ללקוח את המסלול הגבוה מבין: הפרשי הצמדה למדד, או לשער החליפין). בהתאם להוראות בנק ישראל, יש לראות בהטבות אלו: "מכשירים נגזרים משובצים".

ד. מכשירים נגזרים (המשך)

2. היקף הפעילות במאוחד (במיליוני ש"ח)

	31 בדצמבר 2014					
	חוזי ריבית		חוזי מטבע	חוזים בגין	חוזי סחורות	
	שקל-מדד	במטבע חוץ	חוץ	מניות	ואחרים	סך הכל
(א) סכום נקוב של מכשירים נגזרים						
1. נגזרים ALM[1][2]						
חוזי Forward	502	-	307	-	-	809
חוזי אופציה לא סחירים:[4]						
• אופציות שנכתבו	-	-	16	-	-	16
• אופציות שנקנו	-	-	33	-	-	33
Swaps[3]	-	1,047	2,868	-	-	3,915
סה"כ נגזרים ALM	502	1,047	3,224	-	-	4,773
2. נגזרים אחרים[1]						
חוזי Forward	-	-	-	-	-	-
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה:						
• אופציות שנכתבו	-	-	18	1,435	-	1,453
• אופציות שנקנו	-	-	18	1,435	-	1,453
חוזי אופציה אחרים:						
• אופציות שנכתבו	-	-	101	-	-	101
• אופציות שנקנו	-	-	100	-	-	100
סה"כ נגזרים אחרים	-	-	237	2,870	-	3,107
3. **חוזי החלפת מטבע חוץ** (SPOT)	-	-	133	-	-	133
(ב) שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים						
1. נגזרים ALM[2]						
שווי הוגן ברוטו חיובי	-	1	23	-	-	24
שווי הוגן ברוטו שלילי	7	22	71	-	-	100
2. נגזרים אחרים						
שווי הוגן ברוטו חיובי	-	-	1	8	-	9
שווי הוגן ברוטו שלילי	-	-	1	8	-	9
3. סך הכל						
שווי הוגן ברוטו חיובי[5]	-	1	24	8	-	33
סכומים שקוזזו במאזן	-	-	-	-	-	-
יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים	-	1	24	8	-	33
שווי הוגן ברוטו שלילי[5]	7	22	72	8	-	109
סכומים שקוזזו במאזן	-	-	-	-	-	-
יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים[6]	7	22	72	8	-	109

הערות:

1. למעט חוזי החלפות מטבע חוץ SPOT.
2. נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.
3. מזה חוזי החלפת שיעורי ריבית בסך 463 מיליוני ש"ח בהם הסכים הבנק לשלם שיעור ריבית קבוע.
4. כולל יתרת ערך נקוב של "מכשירים נגזרים משובצים" שהופרדו מ"החוזים המארחים".
5. מזה שווי הוגן ברוטו חיובי של נכסים בגין מכשירים נגזרים משובצים בסך 5 מיליון ש"ח ושווי הוגן ברוטו שלילי בסך של 1 מיליון ש"ח .
6. מזה סך של 46 מיליון ש"ח, המהווה יתרת התחייבויות בגין חוזי מטבע חוץ שאינם כפופים להסדר התחשבנות נטו (ליום 31.12.2014 לא היו בבנק יתרות נכסים בגין מכשירים נגזרים שאינם כפופים להסדר התחשבנות נטו).

ד. מכשירים נגזרים (המשך)

2. היקף הפעילות במאוחד (במיליוני ש"ח) (המשך)

	31 בדצמבר 2013					
	חוזי ריבית		חוזי מטבע	חוזים בגין	חוזי סחורות	
	שקל-מדד	במטבע חוץ	חוץ	מניות	ואחרים	סך הכל
(א) סכום נקוב של מכשירים נגזרים						
1. נגזרים ALM[1][2]						
חוזי Forward	663	382	265	-	-	1,310
חוזי אופציה לא סחירים:[4]						
• אופציות שנכתבו	-	-	-	-	-	-
• אופציות שנקנו	-	-	34	-	-	34
Swaps[3]	-	900	876	-	-	1,776
סה"כ נגזרים ALM	663	1,282	1,175	-	-	3,120
2. נגזרים אחרים[1]						
חוזי Forward	-	-	-	-	6	6
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה:						
• אופציות שנכתבו	-	-	27	878	-	905
• אופציות שנקנו	-	-	27	878	-	905
חוזי אופציה אחרים:						
• אופציות שנכתבו	-	-	40	-	-	40
• אופציות שנקנו	-	-	40	-	-	40
סה"כ נגזרים אחרים	-	-	134	1,756	6	1,896
3. **חוזי החלפת מטבע חוץ** (SPOT)	-	-	100	-	-	100
(ב) שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים						
1. נגזרים ALM[2]						
שווי הוגן ברוטו חיובי	1	2	22	-	-	25
שווי הוגן ברוטו שלילי	1	31	103	-	-	135
2. נגזרים אחרים						
שווי הוגן ברוטו חיובי	-	-	-	5	-	5
שווי הוגן ברוטו שלילי	-	-	-	5	-	5
3. סך הכל						
שווי הוגן ברוטו חיובי[5]	1	2	22	5	-	30
סכומים שקוזזו במאזן	-	-	-	-	-	-
יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים	1	2	22	5	-	30
שווי הוגן ברוטו שלילי	1	31	103	5	-	140
סכומים שקוזזו במאזן	-	-	-	-	-	-
יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים[6]	1	31	103	5	-	140

הערות:

1. למעט חוזי החלפות מטבע חוץ SPOT.
2. נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.
3. מזה חוזי החלפת שיעורי ריבית בסך 498 מיליוני ש"ח בהם הסכים הבנק לשלם שיעור ריבית קבוע.
4. כולל יתרת ערך נקוב של "מכשירים נגזרים משובצים" שהופרדו מ"החוזים המארחים".
5. מזה שווי הוגן ברוטו חיובי של נכסים בגין מכשירים נגזרים משובצים בסך 12 מיליון ש"ח.
6. מזה סך של 95 מיליון ש"ח, המהווה יתרת התחייבויות בגין חוזי מטבע חוץ שאינם כפופים להסדר התחשבנות נטו (ליום 31.12.2013 לא היו בבנק יתרות נכסים בגין מכשירים נגזרים שאינם כפופים להסדר התחשבנות, נטו).

ד. מכשירים נגזרים (המשך)

3. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה, במאוחד (במיליוני ש"ח)

	31 בדצמבר 2014				
	בורסות	בנקים	ממשלות ובנקים מרכזיים	אחרים	סה"כ
יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים	**3**	**19**	**-**	**11**	**33**
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:					
- הפחתת סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים	**(1)**	**(10)**	**-**	**(1)**	**(12)**
- הפחתת סיכון אשראי בגין בטחון במזומן שנתקבל	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
נכסים בגין מכשירים נגזרים, נטו	**2**	**9**	**-**	**10**	**21**
סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים[1]	**-**	**7**	**-**	**22**	**29**
סך סיכון האשראי בגין מכשירים נגזרים	**2**	**16**	**-**	**32**	**50**
יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	**4**	**49**	**-**	**56**	**109**
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:					
- מכשירים פיננסיים	**(1)**	**(10)**	**-**	**(1)**	**(12)**
- בטחון במזומן ששועבד	**-**	**(39)**	**-**	**-**	**(39)**
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים, נטו	**3**	**-**	**-**	**55**	**58**

	31 בדצמבר 2013				
	בורסות	בנקים	ממשלות ובנקים מרכזיים	אחרים	סה"כ
יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים	2	10	-	18	30
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:					
- הפחתת סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים	(1)	(3)	-	(2)	(6)
- הפחתת סיכון אשראי בגין בטחון במזומן שנתקבל	-	-	-	-	-
נכסים בגין מכשירים נגזרים, נטו	1	7	-	16	24
סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים[1]	-	16	-	64	80
סך סיכון האשראי בגין מכשירים נגזרים	1	23	-	80	**104**
יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	3	35	-	102	140
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:					
- מכשירים פיננסיים	(1)	(3)	-	(2)	(6)
- בטחון במזומן ששועבד	-	(32)	-	-	(32)
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים, נטו	2	-	-	100	102

1. ההפרש, אם הוא חיובי, בין הסכומים בגין מכשירים נגזרים שנכללו בחבות הלווה, כפי שחושבו לצורך מגבלות חבות של לווה, לפני הפחתת סיכון האשראי, לבין היתרה המאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים.

ביאור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ד. מכשירים נגזרים (המשך)

4. פירוט מועדי פרעון - סכומים נקובים במאוחד (במיליוני ש"ח)

	31 בדצמבר 2014				
	עד 3 חודשים	מעל 3 חודשים ועד שנה	מעל שנה ועד 5 שנים	מעל 5 שנים	סה"כ
חוזי ריבית:					
• שקל-מדד	**201**	**301**	**-**	**-**	**502**
• אחר	**78**	**620**	**254**	**95**	**1,047**
חוזי מטבע חוץ	**3,191**	**258**	**16**	**129**	**3,594**
חוזים בגין מניות	**2,870**	**-**	**-**	**-**	**2,870**
חוזי סחורות ואחרים	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
סה"כ	**6,340**	**1,179**	**270**	**224**	**8,013**
31 בדצמבר 2013	3,697	774	254	391	**5,116**

ביאור 19 - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

א. שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

הביאור כולל מידע בדבר הערכת השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים.

לרוב המכשירים הפיננסיים בבנק לא ניתן לצטט "מחיר שוק" מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, השווי ההוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרים מזומן עתידי, המהוון בריבית ניכיון בשיעור המשקף את רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי, לפי הערכת ההנהלה.

חישובי השווי ההוגן המבוססים על הערכת תזרים המזומן העתידי וקביעת שיעור ריבית הניכיון, מהווים אומדן סובייקטיבי. לכן, עבור רוב המכשירים הפיננסיים, הערכת השווי ההוגן המצורפת אינה מהווה בהכרח אינדיקציה לשווי מימושו של המכשיר הפיננסי ביום הדיווח. הערכת השווי ההוגן נערכה לפי שיעורי הריבית התקפים למועד הדיווח ואינה לוקחת בחשבון תנודתיות אפשרית בשיעורי הריבית. תחת הנחת שיעורי ריבית אחרים יתקבלו ערכי שווי הוגן שיכול שיהיו שונים באופן מהותי. בעיקר הדברים אמורים לגבי המכשירים הפיננסיים בריבית קבועה או שאינם נושאים ריבית.

בנוסף, בקביעת ערכי השווי ההוגן לא הובאו בחשבון העמלות שיתקבלו או ישולמו אגב הפעילות העסקית וכן אינם כוללים את השפעת המס. יותר מכך, הפער בין היתרה במאזן לבין יתרות השווי ההוגן יתכן ולא ימומש מכיוון שברוב המקרים הבנק עשוי להחזיק את המכשיר הפיננסי עד לפרעון.

בשל כל אלו, יש להדגיש, כי אין בנתונים הכלולים בביאור זה כדי להצביע על שווי הבנק. כמו כן, בשל הקשת הרחבה של טכניקות הערכה והאומדנים האפשריים ליישום במהלך ביצוע הערכת השווי ההוגן, יש להיזהר בעת עריכת השוואות ערכי שווי הוגן בין בנקים שונים.

ב. השיטות וההנחות העיקריות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים

(1) מכשירים פיננסיים סחירים : ניירות ערך וכתבי התחייבויות נדחים - השווי ההוגן נקבע לפי שווי שוק.

(2) מכשירים פיננסיים שאינם סחירים (למעט מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים):

השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים שאינם סחירים בריבית קבועה, נקבע בדרך כלל, באמצעות היוון תזרים מזומנים עתידי לפי שיעורי ריבית שבהם ביצע הבנק או היה מבצע, עסקאות דומות במועד הדיווח, כמפורט להלן:

אשראי לציבור - השווי ההוגן של יתרת האשראי לציבור נאמד לפי שיטת הערך הנוכחי של תזרימי מזומנים עתידיים מנוכים בשיעור ניכיון מתאים. הערך הנוכחי נמדד עבור תזרים התקבולים העתידי (קרן וריבית) לכל הלוואה בנפרד, בשיעור ריבית המשקף את רמת הסיכון הגלומה באשראי. קביעת רמת הסיכון, כאמור, נגזרת ממודל דירוג לווים המשמש את הבנק ובוחן את רמת הסיכון של הלקוח בהתבסס על פרמטרים פיננסיים, ניהוליים וענפיים. בדרך כלל שיעורי הריבית ששימשו לצורך היוון תזרימי המזומנים נקבעו לפי שיעורי ריבית לפיהם נעשות בבנק עסקאות דומות במועד הדיווח.

השווי ההוגן של חובות בעייתיים חושב תוך שימוש בשיעורי ריבית ניכיון המשקפים את סיכון האשראי הגלום בהם. בכל מקרה שיעורי ניכיון אלה לא פחתו משיעור הריבית הגבוה ביותר המשמש את הבנק בעסקאותיו במועד הדיווח. תזרימי המזומנים עבור חובות בעייתיים, חושבו לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי.

תזרימי המזומנים בגין הלוואות לדיור המסולקות לעיתים לפני המועד החוזי שנקבע לפרעונן, הוערכו על פי תחזית לפרעון מוקדם של אשראים אלו המבוססת על מודל סטטיסטי. היוון תזרים המזומנים, כאמור, על פי מועדי הפרעון הצפויים, במקום על פי מועדי הפרעון החוזיים של אותם אשראים, הקטין את השווי ההוגן של אותם אשראים בכ- 22 מיליון ש"ח.

פקדונות וכתבי התחייבות נדחים - השווי ההוגן של יתרת פקדונות וכתבי התחייבות נאמד בשיטת היוון תזרימי מזומנים עתידיים לפי שיעור הריבית בו מגייס הבנק פקדונות דומים או כתבי התחייבות דומים לתאריך המאזן, בהתבסס על פרמטרים, כגון: תקופת הפקדון, סוג ההצמדה וגודל הפקדון. בחישוב השווי ההוגן של פקדונות הצמודים למדד או לשקל לפי ברירה, נלקחו בחשבון גם השינויים האפשריים בשווי ההוגן של הפקדון בהתחשב בערך הזמן של הברירה ובשינויים הצפויים במדד המחירים עד למועד הפרעון של הפקדונות.

פקדונות הציבור כוללים "תכניות חסכון", המהווים פקדונות לתקופת פרעון ארוכה יחסית. על פי הנסיון שנצבר בבנק - חלק מהמפקידים נוהג לפרוע את הפקדונות קודם לתאריך הפרעון החוזי שלהם תמורת שוויים החוזי בניכוי "קנס פרעון מוקדם". תזרימי המזומנים הצפויים בגין תכניות החסכון הוצגו בהתבסס על נתונים סטטיסטים הכוללים תחזיות לפרעונות מוקדמים של אותן תכניות.

היוון תזרימי המזומנים, על פי התחזית לפרעונות מוקדמים של תוכניות חיסכון, הקטין את השווי ההוגן של אותן תוכניות חיסכון בכ- 47 מיליון ש"ח.

(3) מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים

מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים בהם היתרה מייצגת סיכון אשראי וכן התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות- השווי ההוגן הוערך בהתאם לעמלות בעסקאות דומות במועד הדיווח תוך התאמה ליתרת תקופת העסקה ולאיכות האשראי של הצד הנגדי.

הערכת השווי ההוגן של "התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ועדיין לא ניתן" כללה התייחסות להפרש בין הריבית שנקבעה בהסכם לבין הריבית בעסקאות דומות במועד הדיווח.

מכשירים נגזרים - מכשירים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק. מכשירים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל, הוערכו לפי מודלים המשמשים את הבנק בפעילותו השוטפת, הלוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי, לרבות סיכון האשראי של צד נגדי (CVA). סיכון האשראי של צד נגדי מבוסס על מרווחי האשראי של חוזי CDS סחירים של הצד הנגדי לעסקה (במידה וקיימים כאלה), או על מרווחים המבוססים על דירוג האשראי של הלקוח.

ביאור 19 - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ג. ההרכב במאוחד

	31 בדצמבר 2014				
		שווי הוגן			
	יתרה במאזן	רמה 1[1]	רמה 2[2]	רמה 3[3]	סך הכל
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
נכסים פיננסיים					
מזומנים ופקדונות בבנקים	4,994	4,409	-	607	5,016
ניירות ערך[4]	3,831	3,535	316	14	3,865
אשראי לציבור, נטו	18,915	23	3	19,264	19,290
נכסים בגין מכשירים נגזרים	30	8	20	2	30
הלוואה לחברה כלולה	2	-	-	2	2
נכסים פיננסיים אחרים	98	-	5	93	98
סך הכל נכסים פיננסיים	27,870[5]	7,975	344	19,982	28,301
התחייבויות פיננסיות					
פקדונות הציבור	24,060	-	16,880	7,441	24,321
פקדונות מבנקים	492	-	490	-	490
פקדונות הממשלה	139	-	109	39	148
כתבי התחייבות נדחים	681	-	6	787	793
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	109	8	48	53	109
התחייבויות פיננסיות אחרות	621	-	-	621	621
סך הכל התחייבויות פיננסיות	26,102[5]	8	17,533	8,941	26,482
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים					
עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי:	14	-	-	14	14

הערות:

1. הנתונים מבוססים על מחירי שוק שצוטטו ב"שוק פעיל".
2. הנתונים מבוססים על מידע נצפה משמעותי אחר.
3. הנתונים מבוססים על מידע לא נצפה משמעותי.
4. לפירוט נוסף לגבי היתרות במאזן ונתוני השווי ההוגן- ראה ביאור 3.
5. מזה נכסים בסך 8,173 מיליון ש"ח והתחייבויות בסך 6,892 מיליון ש"ח שיתרתם במאזן זהה או מהווה קירוב לשווי ההוגן.

ג. ההרכב במאוחד (המשך)

	31 בדצמבר 2013				
	יתרה במאזן	שווי הוגן			
		רמה 1[1]	רמה 2[2]	רמה 3[3]	סך הכל
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
נכסים פיננסיים					
מזומנים ופקדונות בבנקים	3,757	2,402	-	1,376	3,778
ניירות ערך[4]	6,154	5,968	193[6]	11[6]	6,172
אשראי לציבור, נטו	17,792	180	6	17,844	18,030
נכסים בגין מכשירים נגזרים	24	5	15	4	24
הלוואה לחברה כלולה	2	-	-	2	2
נכסים פיננסיים אחרים	66	-	4	62	66
סך הכל נכסים פיננסיים	27,795[5]	8,555	218	19,299	**28,072**
התחייבויות פיננסיות					
פקדונות הציבור	23,964	-	16,056	8,115	24,171
פקדונות מבנקים	487	-	263	223	486
פקדונות הממשלה	168	-	139	35	174
כתבי התחייבות נדחים	823	110	38	750	898
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	140	5	39	96	140
התחייבויות פיננסיות אחרות	558	-	-	558	558
סך הכל התחייבויות פיננסיות	26,140[5]	115	16,535	9,777	**26,427**
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים					
עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי:	14	-	-	14	14

הערות:

1. הנתונים מבוססים על מחירי שוק שצוטטו ב"שוק פעיל" .
2. הנתונים מבוססים על מידע נצפה משמעותי אחר.
3. הנתונים מבוססים על מידע לא נצפה משמעותי.
4. לפירוט נוסף לגבי היתרות במאזן ונתוני השווי ההוגן- ראה ביאור 3.
5. מזה נכסים בסך 8,736 מיליון ש"ח והתחייבויות בסך 5,251 מיליון ש"ח שיתרתם במאזן זהה או מהווה קירוב לשווי ההוגן.
6. סווג מחדש.

ד. מכשירים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה

	31 בדצמבר 2014				
	מדידות שווי הוגן המתבססות על				
	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	נתונים נצפים אחרים (רמה 2)	נתונים לא נצפים (רמה 3)	השפעות הסכמי קיזוז	יתרה מאזנית
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
נכסים					
מזומנים ופקדונות בבנקים	317	-	-	-	317
ניירות ערך זמינים למכירה					
• אגרות חוב - של ממשלת ישראל	2,471	133	-	-	2,604
- של מוסדות פיננסיים בישראל	454	-	-	-	454
- אחרות	281	157	-	-	438
ניירות ערך למסחר					
• אגרות חוב - ממשלתיות	1	-	-	-	1
- אחרות	-	7	-	-	7
סך הכל ניירות ערך	3,207	297	-	-	3,504
אשראי לציבור - בגין השאלת ניירות ערך	23	-	-	-	23
- בגין נגזרים משובצים	-	3	-	-	3
סה"כ אשראי לציבור	23	3	-	-	26
נכסים פיננסיים אחרים	-	5	-	-	5
נכסים בגין מכשירים נגזרים:					
• חוזי ריבית - שקל מדד	-	-	-	-	-
- מטבע חוץ	-	1	-	-	1
• חוזי מטבע חוץ	-	19	2	-	21
• חוזים בגין מניות	8	-	-	-	8
סה"כ נכסים בגין מכשירים נגזרים	8	20	2	-	30
סך הכל נכסים	3,555	325	2	-	3,882
התחייבויות					
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:					
• חוזי ריבית:					
- שקל מדד	-	-	7	-	7
- במטבע חוץ	-	22	-	-	22
• חוזי מטבע חוץ	-	26	46	-	72
• חוזים בגין מניות	8	-	-		8
סה"כ התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	8	48	53	-	109

ד. מכשירים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה (המשך)

	31 בדצמבר 2013				
	מדידות שווי הוגן המתבססות על				
	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	נתונים נצפים אחרים (רמה 2)	נתונים לא נצפים (רמה 3)	השפעות הסכמי קיזוז	יתרה מאזנית
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
נכסים					
מזומנים ופקדונות בבנקים	257	-	-	-	257
ניירות ערך זמינים למכירה					
• אגרות חוב - של ממשלת ישראל	4,904	50	-	-	4,954
- מוסדות פיננסיים בישראל	518	-	-	-	518
- אחרות	223	128	-	-	351
ניירות ערך למסחר					
• אגרות חוב - ממשלתיות	4	4	-	-	8
- אחרות	3	11	-	-	14
סך הכל ניירות ערך	5,652	193	-	-	5,845
אשראי לציבור - בגין השאלת ניירות ערך	180	-	-	-	180
- בגין נגזרים משובצים	-	6	-	-	6
סה"כ אשראי לציבור	180	6	-	-	186
נכסים פיננסיים אחרים	-	4	-	-	4
נכסים בגין מכשירים נגזרים:					
• חוזי ריבית:					
- שקל מדד	-	-	1	-	1
- במטבע חוץ	-	2	-	-	2
• חוזי מטבע חוץ	-	13	3	-	16
• חוזים בגין מניות	5	-	-	-	5
סה"כ נכסים בגין מכשירים נגזרים	5	15	4	-	24
סך הכל נכסים	6,094	218	4	-	**6,316**
התחייבויות					
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:					
• חוזי ריבית:					
- שקל מדד	-	-	1	-	1
- במטבע חוץ	-	31	-	-	31
• חוזי מטבע חוץ	-	8	95	-	103
• חוזים בגין מניות	5	-	-	-	5
סה"כ התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	5	39	96	-	140

ה. שינויים במכשירים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014				
	שווי הוגן לתחילת השנה	רווחים (הפסדים) שמומשו וטרם מומשו	סילוקים	שווי הוגן לסוף השנה	רווחים (הפסדים)[1][2] שטרם מומשו
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
התחייבויות, נטו, בגין מכשירים נגזרים:					
• חוזי ריבית	-	(10)	3	(7)	(7)
• חוזי מטבע חוץ	(92)	7	41	(44)	3
סך הכל	(92)	(3)	44	(51)	(4)

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013				
	שווי הוגן לתחילת השנה	הפסדים שמומשו וטרם מומשו	סילוקים	שווי הוגן לסוף השנה	רווחים (הפסדים)[1][2] שטרם מומשו
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
התחייבויות, נטו, בגין מכשירים נגזרים:					
• חוזי ריבית	(6)	2	4	-	1
• חוזי מטבע חוץ	(138)	(41)	87	(92)	(49)
סך הכל	(144)	(39)	91	(92)	(48)

1. בגין מכשירים המוחזקים לסוף התקופה.
2. נכלל בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית.

ו. פריטים הנמדדים בשווי הוגן שאינו על בסיס חוזר ונשנה

	31 בדצמבר 2014				
	מדידות השווי ההוגן המתבססות על				
	"רמה 1"	"רמה 2"	"רמה 3"	סך הכל	רווח (הפסד)
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון	-	-	34	34	(7)
ניירות ערך	-	-	14	14	2[1]
סך הכל	-	-	48	48	(5)

	31 בדצמבר 2013				
	מדידות השווי ההוגן המתבססות על				
	"רמה 1"	"רמה 2"	"רמה 3"	סך הכל	רווח (הפסד)
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון	-	-	29	29	(16)
ניירות ערך	-	-	11[2]	11	-
סך הכל	-	-	40	40	(16)

1. נזקף לסעיף "רווח כולל אחר", בהון העצמי.
2. סווג מחדש.

ז. מידע נוסף בגין נתונים לא נצפים משמעותיים וטכניקות הערכה ששימשו במדידת שווי הוגן של פריטים שסווגו ל"רמה 3".

1. מידע כמותי

	31 בדצמבר 2014				
	שווי הוגן			מידע כמותי	
	מיליוני ש"ח	טכניקת הערכה	נתונים לא נצפים	טווח (%)	ממוצע[1] (%)
• אשראי פגום שגבייתו מותנית בבטחון	**34**	ציטוט שווי הוגן	אמדן שווי הבטוחה		
• ניירות ערך	**14**	הערכת שווי	שווי החברה		
• התחייבויות, נטו, בגין מכשירים נגזרים:					
- חוזי ריבית - שקל מדד	**(7)**	היוון תזרימי מזומנים	ציפיות אינפלציה	0.2-(1.6)	(0.9)
- חוזי מטבע חוץ	**(44)**	היוון תזרימי מזומנים	ציפיות אינפלציה[2]	(1.2)-(1.2)	(1.2)
		מודל דירוג	סיכון אשראי צד נגדי	0.3-0.1	0.1

	31 בדצמבר 2013				
	שווי הוגן			מידע כמותי	
	מיליוני ש"ח	טכניקת הערכה	נתונים לא נצפים	טווח (%)	ממוצע[1] (%)
• אשראי פגום שגבייתו מותנית בבטחון	29	ציטוט שווי הוגן	אמדן שווי הבטוחה		
• ניירות ערך	11[3]	הערכת שווי	שווי החברה		
• התחייבויות, נטו, בגין מכשירים נגזרים:					
- חוזי ריבית - שקל מדד	-	היוון תזרימי מזומנים	ציפיות אינפלציה[2]	1.8-0.1	0.9
- חוזי מטבע חוץ	(92)	- מודל דירוג	סיכון אשראי צד נגדי	1.7-0.0[3]	0.3
		- היוון תזרימי מזומנים	ציפיות אינפלציה[2]	0.1-0.1	0.1

1. ממוצע משוקלל.
2. עד שנה.
3. הוצג מחדש.

2. מידע איכותי

- עקום "ציפיות האינפלציה" לשנה הקרובה הינו הנתון הלא נצפה המשמעותי המשמש במדידת שווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים. עליה בתחזית האינפלציה תגרום לירידה בשווי ההוגן של התחייבות צמודה למדד בגין מכשיר פיננסי נגזר (ולעליית השווי ההוגן של נכס צמוד למדד) - ולהיפך.
- מקדם "סיכון אשראי צד נגדי" מבטא את ההסתברות לכשל אשראי של הצד הנגדי לעסקה. עליה בהסתברות לכשל מקטינה את השווי ההוגן של העסקה, ולהיפך.

ביאור 20 - בעלי עניין וצדדים קשורים

במאזן המאוחד (במיליוני ש"ח)

א. יתרות

	31 בדצמבר 2014							
	מחזיקי מניות		בעלי עניין ואחרים					
	חברה אם		אחרים		אנשי מפתח ניהוליים		אחרים	
	היתרה לסוף השנה	היתרה הגבוהה במשך השנה	היתרה לסוף השנה	היתרה הגבוהה	היתרה לסוף השנה	היתרה הגבוהה	היתרה לסוף השנה	היתרה הגבוהה במשך השנה
(1) בסעיפי המאזן כלולות יתרות עם צדדים קשורים כדלקמן:								
נכסים								
פקדונות בבנקים	376	1,446	-	-	-	-	-	64
אשראי לציבור	-	-	-	-	1	2	46	46
הפרשה להפסדי אשראי	-	-	-	-	-	-	(1)	(1)
אשראי לציבור, נטו	-	-	-	-	1	2	45	45
נכסים אחרים	-	2	-	-	-	-	12	13
השקעות בחברות כלולות	-	-	-	-	-	-	11	11
התחייבויות								
פקדונות הציבור	-	-	-	-	10	11	7	12
פקדונות מבנקים	-	302	-	-	-	-	1	1
התחייבויות אחרות	22	22	-	-	14	22	465	465
כתבי התחייבות נידחים	85	86	-	-	-	-	-	-
מניות (כלול בהון)	2,026	2,026	-	-	-	-	-	-
(2) בהתחייבויות תלויות כלולות יתרות עם צדדים קשורים כדלקמן:								
ערבויות שניתנו	-	15	-	-	-	-	4	5
מסגרות אשראי שלא נוצלו	-	-	-	-	1	1	-	-
סיכון אשראי חוץ מאזני בגין עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים	-	-	-	-	-	-	-	3
(3) ערבויות שהתקבלו								
בגין אשראי ללקוחות	21	22	-	-	-	-	-	2
כתב שיפוי שהתקבל	-	8	-	-	-	-	-	-

במאזן המאוחד (במיליוני ש"ח)

א. יתרות (המשך)

	31 בדצמבר 2013							
	מחזיקי מניות				בעלי עניין ואחרים			
	חברה אם		אחרים		אנשי מפתח ניהוליים		אחרים	
	היתרה לסוף השנה	היתרה הגבוהה במשך השנה	היתרה לסוף השנה	היתרה הגבוהה	היתרה לסוף השנה	היתרה הגבוהה	היתרה לסוף השנה	היתרה הגבוהה במשך השנה
(1) בסעיפי המאזן כלולות יתרות עם צדדים קשורים כדלקמן:								
נכסים								
פקדונות בבנקים	437	1,562	-	-	-	-	88	88
אשראי לציבור	-	-	-	-	1	2	19	30
הפרשה להפסדי אשראי	-	-	-	-	-	-	-	-
אשראי לציבור, נטו	-	-	-	-	1	2	19	30
נכסים אחרים	2	9	-	-	-	-	6	28
השקעות בחברות כלולות	-	-	-	-	-	-	9	9
התחייבויות								
פקדונות הציבור	-	-	475	475	10	11	33	33
פקדונות מבנקים	-	14	-	-	-	-	-	-
התחייבויות אחרות	9	16	-	-	22	22	409	450
כתבי התחייבות נידחים	85	85	-	-	-	-	64	64
מניות (כלול בהון)	1,931	1,931	-	-	-	-	-	-
(2) בהתחייבויות תלויות כלולות יתרות עם צדדים קשורים כדלקמן:								
ערבויות שניתנו	12	12	-	-	-	-	5	12
מסגרות אשראי שלא נוצלו	-	-	-	-	1	1	-	-
סיכון אשראי חוץ מאזני בגין עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים	-	4	-	-	-	-	-	1
(3) ערבויות שהתקבלו								
בגין אשראי ללקוחות	19	38	-	-	-	-	1	1
כתב שיפוי שהתקבל	3	7	-	-	-	-	-	-

במאזן המאוחד (במיליוני ש"ח)

ב. תמצית תוצאות עסקיות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014			
	מחזיקי מניות		בעלי עניין ואחרים	
	חברה אם	אחרים	אנשי מפתח ניהוליים	אחרים
(1) הכנסות מריבית, נטו				
בגין נכסים				
- מפקדונות בבנקים	4	-	-	-
- מאשראי לציבור	-	-	-	1
סך הכל ריבית בגין נכסים	4	-	-	1
בגין התחייבויות				
- על פקדונות הציבור	-	(4)	-	-
- על פקדונות מבנקים	-	-	-	-
- על כתבי התחייבות נדחים	(3)	-	-	-
סך הכל ריבית על התחייבויות	(3)	(4)	-	-
סך הכל הכנסות (הוצאות) ריבית, נטו	1	(4)	-	1
הוצאות מימון שלא מריבית	(6)	-	-	(6)
סה"כ הוצאות מימון, נטו	(5)	(4)	-	(5)
(2) הכנסות מעמלות	4	-	-	29
(3) הוצאות תפעוליות ואחרות* (ראה ג' להלן)	(25)	-	(16)	(19)
רווח (הפסד) לפני מיסים	(26)	(4)	(16)	5
(4) חלק הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מיסים	-	-	-	2
* מזה - הוצאות מחשב.	(21)	-	-	(19)

במאזן המאוחד (במיליוני ש"ח)

ב. תמצית תוצאות עסקיות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך):

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013			
	מחזיקי מניות		בעלי עניין ואחרים	
	חברה אם	אחרים	אנשי מפתח ניהוליים	אחרים
(1) הכנסות מריבית, נטו				
בגין נכסים				
- מפקדונות בבנקים	11	-	-	-
- מאשראי לציבור	-	-	-	1
סך הכל ריבית בגין נכסים	11	-	-	1
בגין התחייבויות				
- על פקדונות הציבור	-	(11)	-	-
- על פקדונות מבנקים	(1)	-	-	-
- על כתבי התחייבות נדחים	(5)	-	-	-
סך הכל ריבית על התחייבויות	(6)	(11)	-	-
סך הכל הכנסות (הוצאות) ריבית, נטו	5	(11)	-	1
הוצאות מימון שלא מריבית	(12)	-	-	(8)
סה"כ הוצאות מימון, נטו	(7)	(11)	-	(7)
(2) הכנסות מעמלות	3	-	-	15
(3) הוצאות תפעוליות ואחרות* (ראה ג' להלן)	(23)	-	(23)	(18)
הפסד לפני מיסים	(27)	(11)	(23)	(10)
(4) חלק הבנק ברווחים של חברה כלולה לאחר מיסים	-	-	-	4
* מזה - הוצאות מחשב.	(21)	-	-	(18)

במאזן המאוחד (במיליוני ש"ח)

ב. תמצית תוצאות עסקיות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך):

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012		
	מחזיקי מניות	בעלי עניין ואחרים[1]	
	חברה אם	אנשי מפתח ניהוליים	אחרים**
(1) הכנסות מריבית, נטו			
בגין נכסים			
- מפקדונות בבנקים	10	-	3
- מאשראי לציבור	-	-	-
סך הכל ריבית בגין נכסים	10	-	3
בגין התחייבויות			
- על פקדונות הציבור	-	-	-
- על פקדונות מבנקים	(1)	-	-
- על כתבי התחייבות נדחים	(4)	-	-
סך הכל ריבית על התחייבויות	(5)	-	-
סך הכל הכנסות ריבית, נטו	5	-	3
הוצאות מימון שלא מריבית	(4)	-	(3)
סך הכל הכנסות מימון, נטו	1	-	-
(2) הכנסות מעמלות	2	-	14
(3) הוצאות תפעוליות ואחרות* (ראה ג' להלן)	(30)	(19)	(15)
הפסד לפני מסים	(27)	(19)	(1)
* מזה - הוצאות מחשב.	(25)	-	(15)

במאזן המאוחד (במיליוני ש"ח)

ג. בהוצאות התפעוליות והאחרות נכללו הטבות לבעלי ענין כדלקמן:

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014			
	החברה האם		אנשי מפתח ניהוליים	
	מספר בעלי הטבה	סך הטבות מיליוני ש"ח	מספר בעלי הטבה	סך הטבות מיליוני ש"ח
דמי ניהול לחברה אם	-	2	-	-
שכר לבעל עניין המועסק בבנק	-	-	9	13
שכר חברי דירקטוריון שאינם מועסקים בקבוצת הבנק	4	-	9	3

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013			
	החברה האם		אנשי מפתח ניהוליים	
	מספר בעלי הטבה	סך הטבות מיליוני ש"ח	מספר בעלי הטבה	סך הטבות מיליוני ש"ח
דמי ניהול לחברה אם	-	2	-	-
שכר לבעל עניין המועסק בבנק	-	-	11	20
שכר חברי דירקטוריון שאינם מועסקים בקבוצת הבנק	3	-	9	3

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012			
	החברה האם		אנשי מפתח ניהוליים	
	מספר בעלי הטבה	סך הטבות מיליוני ש"ח	מספר בעלי הטבה	סך הטבות מיליוני ש"ח
דמי ניהול לחברה אם	-	2	-	-
שכר לבעל עניין המועסק בבנק	-	-	10	16
שכר חברי דירקטוריון שאינם מועסקים בקבוצת הבנק	4	-	11	3

* מזה הטבות לעובדים לזמן קצר 12 מיליון ש"ח, הטבות לאחר סיום העסקה 1 מיליון ש"ח, הטבות לזמן ארוך - סכום זניח (2013 - 16 מיליון ש"ח, 2 מיליון ש"ח **ו-** 2 מיליון ש"ח, בהתאמה: 2012 - 12 מיליון ש"ח, 3 מיליון ש"ח ו-1 מיליון ש"ח, בהתאמה).

ד. עסקאות עם צדדים קשורים

עסקאות עם צדדים קשורים נעשו במהלך העסקים הרגיל ובתנאים דומים לאלה של עסקאות עם צדדים שאינם קשורים. הכנסות והוצאות המתייחסות לעסקאות אלה כלולות בסעיפים המתאימים בדוח רווח והפסד.

- לענין ההתקשרות עם החברה האם בנושא שירותי מחשב - ראה ביאור 18ג'(9).
- לענין התחייבות הבנק למתן פטור מראש ולשיפוי דירקטורים ונושאי משרה בבנק - ראה ביאור 18ג'(10).
- המנכ"ל מכהן מכח הסכם העסקה שנחתם בינו לבין הבנק, לתקופה קצובה שמסתיימת ביום 31.3.2017. בתום תקופה זו, יוארך הסכם ההעסקה לתקופה בלתי קצובה.

  בהתאם להסכם יהיה המנכ"ל זכאי עם פרישתו לתשלום פיצויי פרישה בשיעור של 200% ממשכורתו האחרונה ולמענק הסתגלות בהיקף של שש משכורות (המותנה בתקופת הבשלה בת שנתיים, ככל שכהונת המנכ"ל תסתיים ביוזמתו). בדוחות הכספיים נכללו הפרשות מתאימות לכיסוי התחייבות הבנק בגין הסכם זה.

ביאור 21 - הכנסות והוצאות ריבית

ההרכב במאוחד

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2014	2013	2012
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
א. הכנסות ריבית			
מאשראי לציבור	**910**	938	998
מפקדונות בבנק ישראל וממזומנים	**13**	15	42
מפקדונות בבנקים	**9**	19	21
מאגרות חוב (ראה ג' להלן)	**79**	155	162
מנכסים אחרים	**-**	1	1
סך הכל הכנסות הריבית	**1,011**	1,128	**1,224**
ב. הוצאות ריבית			
על פקדונות הציבור	**(175)**	(345)	(433)
על פקדונות הממשלה	**(3)**	(4)	(5)
על פקדונות מבנקים	**(4)**	(5)	(2)
על כתבי התחייבות נדחים	**(29)**	(52)	(55)
סך כל הוצאות הריבית	**(211)**	(406)	(495)
סך הכנסות ריבית, נטו	**800**	722	**729**
ג. פירוט הכנסות ריבית על בסיס צבירה מאגרות חוב			
מוחזקות לפדיון	**10**	12	5
זמינות למכירה	**67**	141	155
למסחר	**2**	2	2
סך הכל כלול בהכנסות ריבית	**79**	155	162

ביאור 22 - הכנסות מימון שאינן מריבית

ההרכב במאוחד

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2014	2013	2012
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
א. הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר			
הכנסות (הוצאות) נטו, בגין מכשירים נגזרים ALM[1]	**77**	(23)	(23)*
רווחים ממכירת אגרות חוב זמינות למכירה	**53**	64	42
הפסדים ממכירת אגרות חוב זמינות למכירה[2]	**(2)**	-	(17)
הפרשי שער, נטו	**(86)**	34	(4)
דיבידנד ממניות זמינות למכירה	**-**	-	7
הפסדים ממכירת מניות זמינות למכירה	**-**	(3)	(3)[2]
רווח ממכירת מניות של חברות כלולות	**-**	8	-
סך הכל הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר	**42**	80	**2**
ב. הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרת מסחר[3]			
רווחים שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אג"ח למסחר, נטו[4]	**-**	1	5
סך הכל הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרת מסחר[5]	**-**	1	5
סך הכל הכנסות מימון שאינן מריבית	**42**	81	7

* סווג מחדש.

1. מכשירים נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.
2. מהווה הפרשה לירידת ערך.
3. כולל הפרשי שער שנבעו מפעילות מסחר.
4. מזה רווחים שטרם מומשו בגין אגרות חוב למסחר שמוחזקות ליום 31.12.2012 - 3 מיליון ש"ח.
5. למידע נוסף לגבי הכנסות מהשקעה באגרות חוב למסחר - ראה ביאור 21.

ביאור 23 - עמלות

ההרכב:

	מאוחד			הבנק		
	2014	2013	2012	2014	2013	2012
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
ניהול חשבון	**168**	171	170	**168**	171	170
כרטיסי אשראי	**29**	28	24	**29**	28	24
פעילות בניירות ערך ובמכשירים נגזרים מסוימים	**19**	18	20	**19**	18	20
עמלות הפצת מוצרים פיננסיים	**10**	7	7	**9**	5	5
טיפול באשראי	**14**	77	70	**14**	77	70
הפרשי המרה	**30**	28	27	**30**	28	27
פעילות סחר חוץ	**10**	10	10	**10**	10	10
הכנסות, נטו, משירות תיקי אשראי	**-**	-	1	**-**	-	1
עמלות מעסקי מימון	**26**	28	27	**26**	28	27
עמלות אחרות	**7**	8	7	**7**	8	7
סך הכל עמלות תפעוליות	**313**	375	363	**312**	373	**361**

ביאור 24 - הכנסות אחרות

ההרכב:

	מאוחד			הבנק		
	2014	2013	2012	2014	2013	2012
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
רווח הון ממכירת בניינים וציוד	**-**	4	23	**-**	4	23
רווחים מיעודות בגין זכויות עובדים, נטו	**-**	-	2	**-**	-	2
הפסד הון ממכירת בניינים וציוד	**-**	(5)	(3)	**-**	(5)	(3)
אחרות	**1**	-	1	**1**	-	1
סך הכל הכנסות אחרות	**1**	(1)	23	**1**	(1)	23

ביאור 25 - משכורות והוצאות נלוות

ההרכב:

	מאוחד			הבנק		
	2014	2013	2012	2014	2013	2012
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
משכורות	**342**	343*	319	**342**	343*	319
פיצויים, תגמולים, פנסיה, קרן השתלמות וחופשה	**51**	49	51	**51**	49	51
מס שכר וביטוח לאומי	**97**	90	80	**97**	90	80
הוצאות נלוות אחרות	**31**	36	29	**31**	36	29
הוצאות בגין תכנית פרישה מרצון	**33**	-	-	**33**	-	-
הוצאות נלוות בגין שנים קודמות, נטו	**17**	7*	-	**17**	7*	-
סך הכל משכורות והוצאות נלוות	**571**	525	479	**571**	525	479

* סווג מחדש

ביאור 26 - הוצאות אחרות

ההרכב:

	מאוחד			הבנק		
	2014	2013	2012	2014	2013	2012
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
שיווק ופרסום	**11**	11	9	**11**	11	9
הובלות ותקשורת	**16**	16	15	**16**	16	15
שירותי מחשב	**52**	52	52	**52**	52	52
משרדיות	**4**	4	4	**4**	4	4
ביטוח	**2**	2	3	**2**	2	3
שירותים מקצועיים	**33**	32	34	**33**	32	34
הדרכה והשתלמות	**3**	3	2	**3**	3	2
שכר חברי דירקטוריון	**3**	3	3	**3**	3	3
דמי ניהול לחברת האם	**2**	2	2	**2**	2	2
עמלות	**2**	2	2	**2**	2	2
אחרות	**37**	33	37	**36**	33	37
סך הכל הוצאות אחרות	**165**	160	163	**164**	160	163

ביאור 27 - הפרשה למיסים על הרווח

א. ההרכב:

	מאוחד			הבנק		
	2014	2013	2012	2014	2013	2012
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
מיסים שוטפים						
בגין שנת החשבון	**106**	111	156	**106**	**110**	155
בגין שנים קודמות[1]	**(8)**	(11)	(2)	**(8)**	**(11)**	(2)
סך הכל מיסים שוטפים	**98**	100	154	**98**	**99**	**153**
מיסים נדחים						
בגין שנת החשבון	**(9)**	(14)	(53)	**(9)**	**(14)**	(53)
בגין שנים קודמות[1]	**10**	14	6	**10**	**14**	6
בגין שינויים בשיעור המס	**-**	(13)	(5)	**-**	**(13)**	(5)
סך הכל מיסים נדחים	**1**	(13)	(52)	**1**	**(13)**	(52)
סך הכל מיסים	**99**	87	102	**99**	**86**	**101**

ב. מס תיאורטי

התאמה בין סכום המס התיאורטי שהיה חל אילו הרווח לפני מיסים היה מתחייב במס לפי שיעור המס הסטטוטורי החל על בנק בישראל, לבין ההפרשה למיסים על הרווח כפי שנזקפה בדוח רווח והפסד:

	מאוחד			הבנק		
	2014	2013	2012	2014	2013	2012
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
סכום המס על בסיס שיעור המס הסטטוטורי	**96**	96	104	**96**	95	**103**
מס (חסכון במס) בגין:						
הוצאות לא מוכרות	**1**	1	1	**1**	1	1
הפרש תאום פחת ורווח הון	**-**	-	(2)	**-**	-	(2)
מיסים בגין שנים קודמות[1]	**2**	3	4	**2**	3	4
התאמת מיסים נדחים עקב שינוי בשיעור המס	**-**	(13)	(5)	**-**	(13)	(5)
אחר	**-**	-	-	**-**	-	-
הפרשה למיסים על ההכנסה	**99**	87	102	**99**	86	101
שיעור המס הסטטוטורי (%)	**37.71**	36.22	35.53	**37.71**	36.22	35.53

1. כולל מיסים הנובעים מיישום הסכמים שנחתמו עם רשויות המס בנושא הכרה בהוצאות בגין הפסדי אשראי של חובות בעייתיים.

ג. מיסים על ההכנסה שהוכרו מחוץ לדוח רווח והפסד

היתרות המצטברות של מסים שנזקפו לרווח כולל אחר[1]:

	מאוחד והבנק	
	ליום 31 בדצמבר	
	2014	2013
מיסים שוטפים	(8)	(9)
מיסים נדחים	(2)	1
סך הכל מיסים	(10)	(8)

1. המיסים נזקפו בגין הפער שבין שוויים ההוגן של ניירות ערך זמינים למכירה, לבין עלותם המופחתת.

ד. שומות מס

- לבנק שומות מס הנחשבות כסופיות עד וכולל שנת המס 2009.

- לחברות המאוחדות שומות מס הנחשבות כסופיות עד וכולל שנת המס 2009.

ה. התנועה בנכסים והתחייבויות בגין מיסים נדחים מיוחסת לפריטים הבאים - במאוחד (במיליוני ש"ח):

	31 בדצמבר 2014						
	הפרשה להפסדי אשראי	ריבית וניירות ערך	התאמת נכסים לא כספיים[2]	הטבות לעובדים	ניכויים מועברים	אחר	סך-הכל
יתרה, נטו, לתחילת השנה	126	(11)	(18)	113	-	3	213
שינויים שנזקפו לרווח והפסד:							
- בגין השינוי בשיעור המס	-	-	-	-	-	-	-
- אחר	(15)	(7)	1	20	-	-	(1)
שינויים שנזקפו לרווח כולל אחר:							
- בגין השינוי בשיעור המס	-	-	-	-	-	-	-
- אחר	-	10	-	-	-	-	10
יתרה, נטו לסוף השנה[1]	111	(8)	(17)	133	-	3	222
1. מזה - נכס מס נדחה	111	-	-	133	-	4	248
- יתרות הניתנות לקיזוז	-	(8)	(17)	-	-	(1)	(26)
נכס מס נדחה, נטו	111	(8)	(17)	133	-	3	222

2. נכסים לא כספיים בני פחת

ה. התנועה בנכסים והתחייבויות בגין מיסים נדחים מיוחסת לפריטים הבאים - במאוחד (במיליוני ש"ח): (המשך)

	31 בדצמבר 2013						
	הפרשה להפסדי אשראי	ריבית וניירות ערך	התאמת נכסים לא כספיים[2]	הטבות לעובדים	ניכויים מועברים	אחר	סך-הכל
יתרה, נטו, לתחילת השנה	116	(5)	(18)	96	-	3	192
שינויים שנזקפו לרווח והפסד:							
- בגין השינוי בשיעור המס	6	3	(1)	5	-	-	13
- אחר	4	(17)	1	12	-	-	-
שינויים שנזקפו לרווח כולל אחר:							
- בגין השינוי בשיעור המס	-	(3)	-	-	-	-	(3)
- אחר	-	11	-	-	-	-	11
יתרה, נטו לסוף השנה[1]	126	(11)	(18)	113	-	3	213
1. מזה - נכס מס נדחה	126	-	-	113	-	4	243
- יתרות הניתנות לקיזוז -		(11)	(18)	-	-	(1)	(30)
נכס מס נדחה, נטו	126	(11)	(18)	113	-	3	213

2. נכסים לא כספיים בני פחת.

ו. יתרות מיסים נדחים לקבל ועתודה למיסים נדחים (במאזן המאוחד):

	מיסים נדחים לקבל					
	יתרות		שיעורי מס ממוצעים		נזקף לדוח רווח והפסד	
	31 בדצמבר 2014	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2014	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2014	31 בדצמבר 2013
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	%	%	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
מהפרשה לחופשה ונלוות אחרות לשכר	**68**	67	**37.71**	37.71	**(1)**	(9)
מעתודה לפיצויי פרישה, נטו	**65**	46	**37.71**	37.71	**(19)**	(8)
מהתאמת נכסים לא כספיים אחרים	**4**	4	**36.83**	37.71	**-**	-
מהפרשות בגין הפסדי אשראי	**111**	126	**37.71**	37.71	**15**	(10)
מהפרשי עיתוי אחרים	**-**	-	**-**	-	**-**	-
סך הכל מיסים נדחים	**248**	243	**37.71**	37.71	**(5)**	(27)

ביאור 27 - הפרשה למיסים על הרווח (המשך)

ו. יתרות מיסים נדחים לקבל ועתודה למיסים נדחים (במאזן המאוחד): (המשך)

	עתודה למיסים נדחים					
	יתרות		שיעורי מס ממוצעים		נזקף לדוח רווח והפסד	
	31 בדצמבר 2014	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2014	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2014	31 בדצמבר 2013
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	%	%	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
מניירות ערך	**8**	11	**37.71**	37.71	**7**	14
מהתאמת נכסים לא כספיים בני פחת	**17**	18	**36.33**	36.31	**(1)**	-
מהתאמת נכסים לא כספיים אחרים	**1**	1	**10.08**	10.08	**-**	-
סך הכל עתודה למיסים נדחים	**26**	30	**32.88**	33.32	**6**	**14**

ביאור 28 - רווח למניה (מאוחד)

	מאוחד		
	2014	2013	2012
	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
1. רווח למניה			
מניה בת 0.1 שקלים חדשים - ערך נקוב	**1.26**	1.46	1.53
מניה בת 0.01 שקלים חדשים - ערך נקוב	**0.13**	0.15	0.15
2. כמות מניות			
ממוצע משוקלל של מספר המניות			
• מניות בנות 0.1 שקלים חדשים	**124,720**	124,720	124,720
• מניות בנות 0.01 שקלים חדשים	**1,600**	1,600	**1,600**

ביאור 29 - מידע כספי לפי מגזרי פעילות

1. כללי

בבנק הוטמעה מערכת מידע ניהולית המספקת להנהלת הבנק מידע שוטף לגבי תוצאות פעולותיו של הבנק בחתך "מגזרי פעילות", כפי שהוגדרו ע"י הנהלת הבנק, כמפורט להלן:

משקי בית - כולל שירותי בנקאות הניתנים ללקוחות פרטיים שסממני פעילותם אופייניים לאלו של משקי בית, לרבות אשראי בהיקף שאינו עולה על 300 אלפי ש"ח ופקדונות בהיקף שאינו עולה על 500 אלפי ש"ח.

1. כללי (המשך)

עסקים קטנים - כולל שירותי בנקאות הניתנים ללקוחות עסקיים (יחידים ותאגידים) של הבנק שהיקף האשראי שניתן להם אינו עולה, בדרך כלל, על 7 מיליון ש"ח.

בנקאות מסחרית - כולל שירותי בנקאות הניתנים ללקוחות עסקיים בינוניים (לקוחות שהיקף האשראי שניתן להם עולה על 7 מיליון ש"ח, ואינם נכללים במגזר הבנקאות העסקית), לרבות גופים מוסדיים.

בנקאות עסקית - כולל שירותי בנקאות הניתנים ללקוחותיו הגדולים של הבנק (תאגידים שהיקף האשראי שניתן להם עולה, בדרך כלל, על 40 מיליון ש"ח) וחברות ציבוריות, בעיקר בתחום מתן האשראי. בנוסף, כולל מגזר זה גם פעילות מסוימת בתחום ניהול החשיפות לסיכונים שעיקרה גיוס פקדונות מתאגידים (בעיקר גופים מוסדיים). עד ליום 31 בדצמבר 2012 נכללה פעילות זו במגזר "בנקאות פרטית".

בנקאות פרטית - כולל שירותי בנקאות הניתנים ללקוחות (פרטיים ותאגידים) בעלי עושר פיננסי בינוני וגבוה, למעט פעילות מסוימת בתחום ניהול החשיפה לסיכונים שעיקרה גיוס פקדונות מתאגידים (בעיקר גופים מוסדיים). עד ליום 31 בדצמבר 2012 נכללה הפעילות במגזר זה.

ניהול פיננסי - כולל פעילות פיננסית שאינה עם לקוחות הבנק (כגון: התוצאות מניהול תיק ניירות הערך של הבנק ופעולות עם בנקים וגופים מוסדיים אחרים).

סיווג התוצאות העסקיות של הבנק למגזרי הפעילות השונים, כאמור לעיל, נערך על פי המתודולוגיה הבאה:

הכנסות ריבית - לכל מגזר פעילות נזקף "מרווח ריבית" המהווה סיכום של המרכיבים הבאים:

- ההפרש שבין הכנסות הריבית ששויכו לאותו מגזר (בפעילות אשראי), לבין עלות הריבית המחושבת לפי "מחיר מעבר".
- ההפרש שבין עלות הריבית (בפעילות פקדונות), לבין הכנסות הריבית בגין אותם פקדונות, כשהכנסות אלו מחושבות על פי "מחיר מעבר".

"מחיר המעבר" נקבע בהתבסס על מחירי ציטוט פקדונות בשוק המוסדי, והוא מהווה בקירוב את העלות השולית של גיוס פקדונות בבנק.

על פי מתודולוגיה זו, בה מותאם מחיר מעבר ספציפי לכל מוצר אשראי או פקדון, בכל אחד ממגזרי ההצמדה - מגזרי הפעילות אינם נושאים בסיכוני שוק אלא בסיכון אשראי בלבד.

רווחים או הפסדים מפעילות מימון הנובעים משינוי בתנאי השוק, נזקפים למרכז ניהול הנכסים וההתחייבויות (ננ"ה), שאליו נזקפות גם ההכנסות מניהול ההון הפעיל של הבנק. רווחים או הפסדים אלו מוצגים במגזר: "ניהול פיננסי".

הוצאות בגין הפסדי אשראי - נזקפות למגזרי הפעילות השונים, בהתאם לשיוך הלקוח שבגינן נרשמו ההוצאות.

הכנסות תפעוליות - עמלות והכנסות תפעוליות אחרות נזקפות למגזרי הפעילות השונים, בהתאם לשיוך הלקוח שבגינו נזקפה ההכנסה.

הוצאות תפעוליות - הוצאות ישירות הניתנות לזיהוי, נזקפו למגזר הפעילות המתאים. הוצאות עקיפות או הוצאות ישירות שאינן ניתנות לשיוך מדויק - סווגו למגזרי הפעילות השונים, בהתבסס על אומדנים והערכות שנערכו ביחידות הבנק השונות.

תשואה להון - הקצאת ההון לצורך חישוב התשואה להון בכל אחד ממגזרי הפעילות, מבוססת על נכסי הסיכון הממוצעים בכל מגזר.

2. ההרכב (במיליוני ש"ח)

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014						
	משקי בית	עסקים קטנים	בנקאות מסחרית	בנקאות עסקית	בנקאות פרטית	ניהול פיננסי	סה"כ מאוחד
הכנסות מריבית, נטו							
• מחיצוניים	224	376	80	116	(63)	67	800
• בין מגזרי	(11)	(17)	(6)	1	94	(61)	-
סך הכל הכנסות מריבית	213	359	74	117	31	6	800
הכנסות מימון שאינן מריבית	1	-	1	1	-	39	42
סך הכל הכנסות מימון	214	359	75	118	31	45	842
עמלות והכנסות אחרות	114	124	18	28	29	1	314
סך ההכנסות	328	483	93	146	60	46	1,156
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	(9)	(15)	14	25	-	-	15
הוצאות תפעוליות ואחרות, למעט פחת	292	323	51	66	67	28	827
פחת	21	24	4	5	4	2	60
רווח (הפסד) לפני מיסים	24	151	24	50	(11)	16	254
הפרשה למיסים על הרווח	10	58	9	19	(4)	7	99
רווח (הפסד) לאחר מיסים	14	93	15	31	(7)	9	155
חלק הבנק ברווחים, נטו, של חברה כלולה	-	-	-	-	-	2	2
רווח נקי לשנה (הפסד)	14	93	15	31	(7)	11	157
תשואה להון (באחוזים)	3.2	18.4	5.3	5.2	*	*	7.9
יתרה ממוצעת של נכסים	5,726	5,938	2,376	4,261	123	8,931	27,355
מזה: השקעות בחברות כלולות	-	-	-	-	-	10	10
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור	5,580	5,775	2,350	4,228	89	-	18,022
יתרה ממוצעת של התחייבויות	5,808	3,687	1,307	4,973	7,309	2,367	25,451
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	4,071	4,670	2,515	5,405	192	1,405	18,258
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	1,068	593	609	5,294	4,746	-	12,310
מרכיבי הכנסות הריבית:							
מרווח מפעילות מתן אשראי	177	336	70	109	3		
מרווח מפעילות קבלת פקדונות	36	23	4	8	28		
סך הכל הכנסות ריבית	213	359	74	117	31		

* לא רלבנטי

2. ההרכב (במיליוני ש"ח) (המשך)

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013						
	משקי בית	עסקים קטנים	בנקאות מסחרית	בנקאות עסקית	בנקאות פרטית	ניהול פיננסי	סה"כ מאוחד
הכנסות מריבית, נטו							
• מחיצוניים	*175	*355	74	107	(110)	121	722
• בין מגזרי	21	(42)	(16)	2	147	(112)	-
סך הכל הכנסות מריבית	196	313	58	109	37	9	722
הכנסות מימון שאינן מריבית	1	1	(1)	7	1	72	81
סך הכל הכנסות מימון	197	314	57	116	38	81	803
עמלות והכנסות אחרות	*120	*169	23	33	*30	(1)	374
סך ההכנסות	317	483	80	149	68	80	1,177
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	*(6)	*24	18	39	-	-	75
הוצאות תפעוליות ואחרות, למעט פחת	278	294	48	61	66	27	774
פחת	*22	24	4	5	*6	2	63
רווח (הפסד) לפני מיסים	23	141	10	44	(4)	51	265
הפרשה למיסים על הרווח	*6	48	3	16	*(3)	17	87
רווח (הפסד) לאחר מיסים	17	93	7	28	(1)	34	178
חלק הבנק ברווחים, נטו, של חברה כלולה	-	-	-	-	-	4	4
רווח נקי לשנה (הפסד)	17	93	7	28	(1)	38	182
תשואה להון (באחוזים)	4.3	19.0	3.0	4.7	**	**	9.7
יתרה ממוצעת של נכסים	*5,120	*5,656	2,084	4,367	*124	9,725	27,076
מזה: השקעות בחברות כלולות	-	-	-	-	-	6	6
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור	4,966	5,490	2,057	4,332	87	-	16,932
יתרה ממוצעת של התחייבויות	*5,656	*3,754	1,253	4,482	*7,695	2,435	25,275
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	*3,593	*4,536	2,153	5,495	*194	1,433	17,404
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	*852	*378	868	6,972	*3,770	-	12,840
מרכיבי הכנסות הריבית:							
מרווח מפעילות מתן אשראי	*147	*283	53	101	3		
מרווח מפעילות קבלת פקדונות	*49	*30	5	8	34		
סך הכל הכנסות ריבית	196	313	58	109	37		

* סווג מחדש - ראה ביאור 1 ב'(6).
** לא רלבנטי

2. ההרכב (במיליוני ש"ח) (המשך)

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012						
	משקי בית	עסקים קטנים	בנקאות מסחרית	בנקאות עסקית	בנקאות פרטית	ניהול פיננסי	סה"כ מאוחד
הכנסות ריבית, נטו							
• מחיצוניים	157	*368	76	112	(144)*	160	729
• בין מגזרי	46	(60)	(21)	1	188	(154)	-
סך הכל הכנסות ריבית	203	308	55	113	44	6	729
הכנסות מימון שאינן מריבית	1	-	-	11	1	(6)	7
סך הכל הכנסות מימון	204	308	55	124	45	-	736
עמלות והכנסות אחרות	*124	*162	21	31	*28	20	386
סך ההכנסות	328	470	76	155	73	20	1,122
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	(18)*	*16	14	23	-	-	35
הוצאות תפעוליות ואחרות, למעט פחת	*253	*281	46	64	62	24	730
פחת	21	25	4	6	6	2	64
רווח (הפסד) לפני מיסים	72	148	12	62	5	(6)	293
הפרשה למיסים על הרווח	*28	*52	4	21	*2	(5)	102
רווח נקי (הפסד)	44	96	8	41	3	(1)	191
תשואה להון (באחוזים)	13.4	21.1	4.0	6.6	**	**	10.8
יתרה ממוצעת של נכסים	*4,460	*5,215	1,842	4,628	*126	9,409	25,680
מזה: השקעות בחברות כלולות	-	-	-	-	-	5	5
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור	4,304	5,041	1,813	4,587	86	-	15,831
יתרה ממוצעת של ההתחייבויות	*5,645	*3,344	1,148	4,264	*7,260	2,301	23,962
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	*3,191	*4,407	1,980	6,047	*207	1,478	17,310
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	*737	*382	641	6,669	*3,604	-	12,033
מרכיבי הכנסות הריבית:							
מרווח ריבית מפעילות באשראי	*143	*272	48	105	*3		
מרווח ריבית מפעילות בפקדונות	*60	*36	7	8	*41		
סך הכל הכנסות ריבית	203	308	55	113	44		

* סווג מחדש - ראה ביאור 1 ב'(6).
** לא רלוונטי

ביאור 30 - רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר

השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לפני השפעת המס, ואחריו:

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014		
	לפני מס	השפעת המס	אחרי מס
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	**מיליוני ש"ח**
התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן:			
- רווחים, נטו, שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	**24**	**(9)**	**15**
- רווחים שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד[1]	**(51)**	**19**	**(32)**
סך הכל השינוי, נטו	**(27)**	**10**	**(17)**

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013		
	לפני מס	השפעת המס	אחרי מס
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	**מיליוני ש"ח**
התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן:			
- רווחים, נטו, שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	36	(16)	20
- רווחים שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד[1]	(64)	24	(40)
סך הכל השינוי, נטו	(28)	8	(20)

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012		
	לפני מס	השפעת המס	אחרי מס
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	**מיליוני ש"ח**
התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן:			
- רווחים, נטו, שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	158	(58)	100
- רווחים שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד[1]	(25)	9	(16)
סך הכל השינוי, נטו	133	(49)	84

1. הסכומים לפני השפעת המס כלולים בדוחות הכספיים בסעיף "הכנסות מימון שאינן מריבית" (לפרטים - ראה ביאור 22).

ביאור 31 - תמצית דוחות כספיים בערכים היסטוריים - לצרכי מס (הבנק בלבד)

א. מאזן

	31 בדצמבר 2014	31 בדצמבר 2013
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
נכסים		
מזומנים ופקדונות בבנקים	**4,994**	3,757
ניירות ערך	**3,829**	6,149
אשראי לציבור, ברוטו	**19,234**	18,157
הפרשה להפסדי אשראי	**(319)**	(365)
אשראי לציבור, נטו	**18,915**	17,792
השקעות בחברות מוחזקות	**21**	25
בניינים וציוד	**378**	386
נכסים בגין מכשירים נגזרים	**30**	24
נכסים אחרים	**328**	290
סה"כ נכסים	**28,495**	**28,423**
התחייבויות והון		
פקדונות הציבור	**24,069**	23,975
פקדונות מבנקים	**492**	487
פקדונות הממשלה	**139**	168
כתבי התחייבות נדחים	**681**	823
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	**109**	140
התחייבויות אחרות	**1,013**	933
	26,503	26,526
הון עצמי	**1,992**	1,897
סה"כ התחייבויות והון עצמי	**28,495**	28,423

ביאור 31 - תמצית דוחות כספיים בערכים היסטוריים - לצרכי מס (הבנק בלבד) (המשך)

ב. דוח רווח והפסד

	2014	2013	2012
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
הכנסות ריבית	**1,011**	1,128	1,224
הוצאות ריבית	**211**	406	496
הכנסות ריבית, נטו	**800**	722	728
הוצאות בגין הפסדי אשראי	**15**	75	35
הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי	**785**	647	**693**
הכנסות שאינן מריבית			
הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית	**42**	81	7
עמלות	**312**	373	361
הכנסות (הוצאות) אחרות	**1**	1	35
סה"כ הכנסות שאינן מריבית	**355**	455	**403**
הוצאות תפעוליות ואחרות			
משכורות והוצאות נלוות	**571**	525	479
אחזקה ופחת בניינים וציוד	**151**	150	151
הוצאות אחרות	**164**	160	163
סה"כ הוצאות תפעוליות אחרות	**886**	835	**793**
רווח לפני מיסים	**254**	267	303
הפרשה למיסים על הרווח	**99**	86	**100**
רווח לאחר מסים	**155**	181	203
חלקו של הבנק ברווחים, נטו, של חברות מוחזקות	**2**	5	2
רווח נקי	**157**	186	205

ג. דוח על השינויים בהון העצמי

	הון מניות	פרמיה	קרן כללית[1]	רווח כולל אחר מצטבר[2]	עודפים	סה"כ הון עצמי
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
יתרה ליום 1 בינואר 2012	*	70	95	10	1,537	1,712
התאמות נטו, בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן	-	-	-	133	-	133
השפעת המס המתייחס	-	-	-	(49)	-	(49)
דיבידנד ששולם	-	-	-	-	(150)	(150)
רווח נקי לשנה	-	-	-	-	205	**205**
יתרה ליום 31 בדצמבר 2012	*	70	95	94	1,592	1,851
התאמות נטו, בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן	-	-	-	(28)	-	(28)
השפעת המס המתייחס	-	-	-	8	-	8
דיבידנד ששולם		-	-	-	(120)	(120)
רווח נקי לשנה	-	-	-	-	186	**186**
יתרה ליום 31 בדצמבר 2012	*	70	95	74	1,658	1,897
התאמות נטו, בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן	**-**	**-**	**-**	**(27)**		**(27)**
השפעת המס המתייחס	**-**	**-**	**-**	**10**		**10**
דיבידנד ששולם	**-**	**-**	**-**	**-**	**(45)**	**(45)**
רווח נקי לשנה	**-**	**-**	**-**	**-**	**157**	**157**
יתרה ליום 31 בדצמבר 2013	*	**70**	**95**	**57**	**1,770**	**1,992**

* נמוך מ - 1 מיליון ש"ח.

1. הקרן נוצרה מרווחים שוטפים ומיועדת לחלוקת דיבידנד בתנאים מסוימים ולכיסוי הפסדים בלתי צפויים.
2. הסעיף מהווה "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".